Komisja
Nadzoru
Finansowego

Komisja
Nadzoru
Finansowego

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO W 2011 ROKU

Zgodnie z art. 4 ust. 2 Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja Nadzoru Finansowego ma obowiązek przedstawić Prezesowi Rady Ministrów coroczne sprawozdanie ze swojej działalności w terminie do dnia 31 lipca następnego roku. Realizując powyższy obowiązek ustawowy, Komisja przyjęła *Sprawozdanie z działalności Komisji Nadzoru Finansowego w 2011 roku* na jej 150 posiedzeniu w dniu 6 marca 2012 roku.

SPIS TREŚCI

LIST OD PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO 7
NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W 2011 ROKU 9

1. **KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO** 13
1.1. Podstawy prawne działania Komisji Nadzoru Finansowego 13
1.2. Skład Komisji Nadzoru Finansowego 14
1.3. Posiedzenia i uchwały Komisji Nadzoru Finansowego 15
1.4. Postanowienia i decyzje administracyjne wydane na podstawie upoważnienia Komisji 15
1.5. Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego 16

2. **RYNEK FINANSOWY W POLSCE** 19
2.1. Podstawowe informacje 19
2.2. Sektor bankowy 21
2.3. Sektor ubezpieczeniowy 24
2.3.1. Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczeń na życie) 26
2.3.2. Zakłady ubezpieczeń działu II (ubezpieczeń osobowych oraz ubezpieczeń majątkowych) 27
2.4. Sektor emerytalny 29
2.4.1. Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne 29
2.4.2. Pracownicze fundusze i towarzystwa emerytalne 33
2.4.3. Pracownicze programy emerytalne i indywidualne konta emerytalne 34
2.5. Rynek kapitałowy i towarowy 37
2.5.1. Firmy inwestycyjne oraz banki prowadzące rachunki papierów wartościowych (banki powiernicze) 37
2.5.2. Zorganizowane rynki papierów wartościowych 38
2.5.3. System rozliczeniowo-depozytowy 41
2.5.4. Oferty publiczne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne 41
2.5.5 Instytucje zbiorowego inwestowania 43
2.5.6. Rynek towarów giełdowych 46
2.6. Działania licencyjno-autoryzacyjne 47
2.6.1. Sektor bankowy 47
2.6.2. Sektor ubezpieczeniowy 52
2.6.3 Sektor emerytalny 54
2.6.4. Rynek kapitałowy i towarowy 57
2.6.5. Pośrednicy finansowi 65
2.6.6. Postępowania rejestracyjne wobec agencji ratingowych 70

3. **DZIAŁANIA NADZORCZE O CHARAKTERZE ANALITYCZNYM** 73
3.1. Nadzór bankowy 73
3.1.1. Monitorowanie sytuacji finansowej banków 74
3.1.2. Nadzór nad bankami objętymi postępowaniem naprawczym 74
3.1.3. Monitorowanie przestrzegania przez banki obowiązujących regulacji 76
3.1.4. Rozpatrywanie wniosków i zawiadomień złożonych przez banki 77
3.1.5. Nadzór uzupełniający nad podmiotami regulowanymi wchodzącymi w skład konglomeratów finansowych 77
3.2. Nadzór ubezpieczeniowy 78
3.2.1. Monitorowanie sytuacji finansowej i polityki inwestycyjnej zakładów oraz nadzór nad wykonywaniem planów naprawczych 78
3.2.2. Nadzór nad przestrzeganiem przez zakłady przepisów prawa w zakresie sprawozdawczości oraz obowiązków informacyjnych 80

3.2.3. Rozpatrywanie wniosków złożonych przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji . . . 81
3.3. Nadzór emerytalny . . . 81
3.3.1. Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych i działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych . . . 81
3.3.2. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa przez towarzystwa i fundusze emerytalne . . . 84
3.3.3. Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi . . . 85
3.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym . . . 86
3.4.1. Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku papierów wartościowych . . . 86
3.4.2. System Nadzoru nad Obrotem (SNO) . . . 87
3.4.3. Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędącymi funduszami inwestycyjnymi . . . 87
3.4.4. Nadzór nad instytucjami zbiorowego inwestowania . . . 89
3.4.5. Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku towarów giełdowych . . . 91
3.5. Nadzór oparty na analizie ryzyka przy wykorzystaniu metodyki BION . . . 92
3.5.1. Ocena BION w sektorze bankowym . . . 92
3.5.2. Ocena BION w sektorze emerytalnym . . . 93
3.5.3. Ocena BION w sektorze ubezpieczeniowym . . . 93
3.5.4. Ocena BION podmiotów rynku kapitałowego . . . 94
3.6. Testy warunków skrajnych . . . 95
3.6.1. Testy warunków skrajnych w sektorze bankowym – EBA . . . 95
3.6.2. Testy warunków skrajnych w sektorze bankowym – UKNF . . . 95
3.6.3. Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym – EIOPA . . . 96
3.6.4. Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym – UKNF . . . 96
3.7. Banki depozytariusze funduszy emerytalnych i inwestycyjnych . . . 97

4. DZIAŁANIA INSPEKCYJNE . . . 101
4.1. Inspekcje w bankach . . . 101
4.2. Kontrole w zakładach ubezpieczeń . . . 109
4.3. Kontrole podmiotów II i III filara systemu emerytalnego . . . 113
4.4. Kontrole firm inwestycyjnych . . . 114
4.5. Kontrole instytucji zbiorowego inwestowania . . . 116
4.6. Kontrole przedsiębiorstw energetycznych . . . 121
4.7. Kontrole pośredników finansowych . . . 122
4.8. Kontrola wypełniania obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu . . . 124

5. DZIAŁANIA REGULACYJNO-OSTROŻNOŚCIOWE . . . 129
5.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego . . . 129
5.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego . . . 132
5.3. Okólniki do podmiotów nadzorowanych . . . 133
5.4. Ostrzeżenie o ryzykach związanych z inwestowaniem w kontrakty na różnice kursowe . . . 134

6. DZIAŁANIA ZWIĄZANE ZE ZWALCZANIEM NADUŻYĆ NA RYNKU FINANSOWYM . . . 137
6.1. Postępowania wyjaśniające i administracyjne w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym . . . 137
6.2. Postępowania administracyjne prowadzone wobec pośredników finansowych . . . 138
6.3. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa . . . 139
6.4. Akty oskarżenia . . . 141
6.5. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia . . . 141
6.6. Uprawnienia realizowane w postępowaniu karnym . . . 142

7. UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH . . . 145
7.1. Projekty ustaw i ustawy . . . 145
7.1.1. Projekty ustaw . . . 145
7.1.2. Ustawy . . . 147
7.2. Projekty rozporządzeń i rozporządzenia . . . 150
7.2.1. Projekty rozporządzeń . . . 150
7.2.2. Rozporządzenia . . . 151

8. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA . . . 155
8.1. Główne pola działań . . . 155
8.1.1. Nowelizacja Dyrektywy CRD (tzw. CRD IV) . . . 155
8.1.2. Koncepcja transgranicznego zarządzania kryzysowego w sektorze bankowym . . . 156
8.1.3. Nowelizacja dyrektywy o systemach gwarantowania depozytów . . . 156
8.1.4. Projekt Wypłacalność II . . . 156
8.1.5. Projekty nowych aktów prawnych regulujących obrót instrumentami finansowymi na rynkach kapitałowych . . . 160
8.1.6. Rozwijanie współpracy w gronie nadzorców z krajów goszczących . . . 160
8.1.7. Sprawowanie nadzoru nad agencjami ratingowymi . . . 161
8.2. Współpraca w ramach europejskiego systemu nadzoru finansowego . . . 161
8.2.1. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) . . . 162
8.2.2. Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) . . . 166
8.2.3. Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) . . . 169
8.2.4. Wspólne grupy robocze Europejskich Urzędów Nadzoru . . . 174
8.2.5. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) . . . 175
8.3. Działania prowadzone na forum instytucji europejskich . . . 176
8.3.1. Komisja Europejska . . . 176
8.3.2. Europejski Bank Centralny . . . 178
8.3.3. Biuro Statystyki Wspólnot Europejskich (EUROSTAT) . . . 178
8.4. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi . . . 178
8.4.1. Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego (BCBS) . . . 178
8.4.2. Grupa Nadzorców Bankowych z Krajów Europy Środkowej i Wschodniej (BSCEE) . . . 179
8.4.3. Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS) . . . 179
8.4.4. Międzynarodowa Organizacja Nadzorów Emerytalnych (IOPS) . . . 180
8.4.5. Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO) . . . 180
8.4.6. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) . . . 181
8.4.7. Rada Stabilności Finansowej (FSB) . . . 181
8.4.8. Współpraca międzynarodowa związana z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (MONEYVAL) . . . 182
8.4.9. Kontakty z pozostałymi instytucjami zagranicznymi . . . 182
8.5. Współpraca w ramach kolegiów nadzorczych . . . 182
8.5.1. Sektor bankowy . . . 182
8.5.2 Sektor ubezpieczeniowy . . . 183
8.5.3. Agencje ratingowe . . . 183
8.6. Współpraca z zagranicznymi organami nadzoru . . . 183
8.6.1. Współpraca związana z wydawaniem decyzji w sprawie stosowania zaawansowanych metod oceny ryzyka przez banki . . . 183
8.6.2. Zawieranie porozumień dwu- i wielostronnych (Memorandum of Understanding – MoU) . . . 183
8.7. Projekty pomocowe oraz inicjatywa szkoleniowa dla nadzoru finansowego . . . 184
8.7.1. Projekt pomocy technicznej dofinansowany z Norweskiego Mechanizmu Finansowego . . . 184
8.7.2. Projekt pomocy rozwojowej realizowany przez UKNF na rzecz sektora ubezpieczeniowego Azerbejdżanu . . . 185
8.7.3. Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz nadzoru kapitałowego Azerbejdżanu . . . 186
8.7.4. Pomoc techniczna w ramach TAIEX . . . 186
8.7.5. Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego – TIFS (Training Initiative for Financial Supervision) . . . 187

9. OCHRONA UCZESTNIKÓW RYNKU FINANSOWEGO . . . 191
9.1. Czynności analityczne i podejmowane interwencje . . . 191
9.2. Czynności wyjaśniające w sprawie skarg . . . 192
9.2.1. Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów sektora bankowego . . . 193
9.2.2. Skargi na działalność zakładów ubezpieczeń . . . 194
9.2.3. Skargi na działalność otwartych funduszy emerytalnych . . . 194
9.2.4. Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego . . . 195
9.3. Działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego . . . 195

9.3.1. Związanie konsumenta wzorcem umownym udostępnionym w wersji elektronicznej . . . 196
9.3.2. Jednolita procedura rozpatrywania reklamacji klientów przez instytucje finansowe . . . 196
9.3.3. Analiza praktyki banków w zakresie organizowania promocji i promocyjnej sprzedaży usług bankowych . . . 196
9.3.4. Uzależnianie zawarcia umowy o usługę finansową od zawarcia umowy o inną usługę finansową w ramach jednej oferty . . . 196
9.3.5. Weryfikacja praktyki ubezpieczycieli w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego po wydaniu rekomendacji KNF . . . 196
9.3.6. Uzależnianie wypłaty odszkodowania z obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych od przekazania dokumentów poświadczających, że osoba dochodząca wypłaty odszkodowania jest właścicielem tych budynków . . . 197
9.3.7. Wpływ śmierci klientów posiadających status konsumentów na zawarte przez nich umowy rachunku bankowego oraz zaciągnięte zobowiązania o charakterze kredytowym . . . 197
9.3.8. Pozostałe działania dotyczące eliminacji praktyk rynkowych naruszających interesy klientów instytucji finansowych . . . 197
9.3.9. Analiza rzetelności przekazu reklamowego podmiotów nadzorowanych . . . 198
9.3.10. Wzmocnienie ochrony uczestników rynku kapitałowego . . . 198
9.4. Obsługa merytoryczno-administracyjna Sądu Polubownego przy KNF . . . 199

10. DZIAŁANIA EDUKACYJNE I INFORMACYJNE . . . 203
10.1. Działania edukacyjne . . . 203
10.1.1. Seminaria i warsztaty szkoleniowe przeprowadzone w ramach CEDUR . . . 203
10.1.2. Inne działania edukacyjne o charakterze bezpośrednim . . . 203
10.1.3. Działania edukacyjne o charakterze pośrednim . . . 204
10.2. Działalność informacyjna . . . 204
10.3. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi . . . 205
10.3.1. Współpraca z uczestnikami rynku finansowego . . . 205
10.3.2. Współpraca z Narodowym Bankiem Polskim . . . 205
10.3.3. Współpraca z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym . . . 206
10.3.4. Udział w pracach międzyinstytucjonalnej struktury organizacyjnej ds. wprowadzania euro w Polsce . . . 206
10.3.5. Współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego oraz ze środowiskiem biegłych rewidentów . . . 207
10.3.6. Współpraca z innymi instytucjami . . . 207

11. URZĄD KOMISJI . . . 211
11.1. Budżet Urzędu Komisji . . . 214
11.2. Zarządzanie zasobami ludzkimi . . . 217
11.3. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego o zgodności z Konstytucją przepisów pozostawiających pracowników UKNF poza korpusem służby cywilnej . . . 218
11.4. Kodeks etyki pracownika UKNF . . . 218
11.5. Zadania realizowane w zakresie bezpieczeństwa i ochrony informacji przetwarzanych w UKNF . . . 219
11.6. Kontrole w UKNF . . . 219
11.6.1. Kontrole wewnętrzne . . . 219
11.6.2. Kontrole zewnętrzne . . . 220

12. ANEKSY . . . 223
Aneks 1. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF w 2011 roku . . . 223
Aneks 2. Emitenci oraz fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2011 roku . . . 229
Aneks 3. Spis treści Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2011 roku . . . 231
Aneks 4. Przedmiotowy podział skarg kierowanych do KNF . . . 235
Aneks 5. Zestawienie działań edukacyjnych i informacyjnych podjętych przez UKNF w 2011 roku . . . 239
Aneks 6. Publikacje i opracowania przygotowane przez UKNF w 2011 roku . . . 244

SPIS TABEL . . . 246
SPIS WYKRESÓW I SCHEMATÓW . . . 248

List od Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego

Mimo że 2011 r. był rokiem kryzysu zadłużeniowego w strefie euro, instytucje finansowe działające w Polsce odnotowały wysokie zyski i zachowały silną pozycję kapitałową.

Według wstępnych danych, roczny zysk netto sektora bankowego to 15,7 mld zł – najwięcej w historii i o 37,5% więcej niż w 2010 r. Współczynnik wypłacalności banków na koniec 2011 r. wyniósł 13,1%, a współczynnik Tier 1 – 11,6%. Powszechne towarzystwa emerytalne zarobiły 616 mln zł netto – o 3% więcej niż przed rokiem, mimo obniżonej składki do OFE od maja 2011 r. Z kolei zysk netto zakładów ubezpieczeń wyniósł 6,13 mld zł i był o 9,1% niższy niż w 2010 r. Domy maklerskie wykazały wstępnie 550,3 mln zł zysku netto (spadek o 28% w stosunku do sprawozdań z 2010 r.), a towarzystwa funduszy inwestycyjnych 428,2 mln zł (spadek o 3,2%).

Polski system finansowy stabilnie się rozwija, a głównym czynnikiem ryzyka pozostaje sytuacja międzynarodowa. Ciągłym wyzwaniem dla podmiotów finansowych jest dostosowanie do zmian w otoczeniu makroekonomicznym i dalsze wzmocnienie kapitałów, w szczególności poprzez zalecane przez nadzór zatrzymanie dywidend.

Na czym powinna się skupić KNF w tych wymagających czasach? Moim zdaniem na podstawowej działalności, czyli nadzorze ostrożnościowym nad instytucjami finansowymi. Strategicznymi celami są: zapewnienie bezpieczeństwa depozytów gromadzonych w bankach, czuwanie nad stabilnością finansową zakładów ubezpieczeń, dbałość o interes członków funduszy emerytalnych oraz zwiększenie przejrzystości rynku kapitałowego.

Pod koniec 2011 r. wróciliśmy do praktyki wysyłania okólników do podmiotów nadzorowanych. Listy kierowane do poszczególnych sektorów pokazują rynkowi jak nadzór widzi najistotniejsze zjawiska i wskazują kierunek, w którym wspólnie chcemy zmierzać. Przypominamy rynkowi o obowiązujących „regułach gry" – wyrażamy oczekiwania nadzoru i wskazujemy na konsekwencje ich ignorowania.

Co nas czeka w 2012 roku? W wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, nadzorem KNF zostaną prawdopodobnie objęte spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe (SKOK). W dniu 24 kwietnia 2012 r. zakończy się sześciomiesięczny okres przejściowy dla dostawców usług płatniczych prowadzących działalność w dniu wejścia w życie ustawy o usługach płatniczych, czyli 24 października 2011 r. Przed upływem tego okresu instytucje płatnicze będą musiały złożyć wniosek o zezwolenie KNF, a biura usług płatniczych – wniosek o wpis do rejestru.

Z kolei w związku z sytuacją międzynarodową, szczególnie istotne z punktu widzenia nadzorcy jest zabieganie o taki kształt unijnych regulacji, który uwzględnia interesy rynków goszczących. Jeśli chodzi o rozwiązania wspierające rozwój sektora finansowego, to pracujemy nad propozycjami pobudzenia rynku długoterminowych bankowych instrumentów dłużnych oraz nowych zasad funkcjonowania sektora bankowości spółdzielczej. W zakresie rekomendacji dla banków rozpoczęliśmy prace analityczne w obszarze ładu korporacyjnego i działalności na rynku międzybankowym. W ubezpieczeniach kluczowe będzie nowe spojrzenie na współpracę zakładów ubezpieczeń z bankami oraz dalsze stopniowe przygotowanie rynku do Solvency II. Z kolei dla sektora emerytalnego istotne jest wdrożenie nadzoru nad dobrowolnymi funduszami emerytalnymi i wsparcie ewentualnych prac regulacyjnych nad zwiększeniem efektywności OFE, w szczególności powiązanie minimalnych wymogów kapitałowych dla PTE z wartością aktywów zarządzanego OFE. Na rynku kapitałowym w większym stopniu niż dotychczas chcielibyśmy zaadresować ryzyka związane z rynkiem forex.

Podejmując się w październiku 2011 r. misji w KNF, miałem świadomość wyzwań stojących przed polskim rynkiem finansowym. Jestem przekonany, że rzetelnie wypełniając swoje obowiązki, wspólnie sprostamy tym wyzwaniom.

Andrzej Jakubiak

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF)

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W 2011 ROKU

	Rozdział	Strona
Nowelizacja Rekomendacji S dla banków	5.2.	132
Podwyższenie wagi ryzyka dla kredytów walutowych	5.1.	129
Wejście w życie ustawy o usługach płatniczych	2.6.1.	51
Rozpoczęcie prac przygotowujących sektor ubezpieczeń do oceny modeli wewnętrznych	8.1.4.	158
Pakiet zwiększenia ochrony uczestników rynku kapitałowego	9.3.10.	198
Uruchomienie Systemu Nadzoru nad Obrotem (SNO)	3.4.2.	87
Nowe zasady nadzoru nad niepublicznymi funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi	3.4.4.	91
Wprowadzenie reprezentantów państw goszczących do zarządów europejskich agencji nadzorczych	8.1.6.	160
Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie statusu UKNF	11.3.	218

Komisja Nadzoru Finansowego

I. Komisja Nadzoru Finansowego

I.I. Podstawy prawne działania Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego (dalej „Komisja", „KNF" lub „organ nadzoru") działa na mocy Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o nadzorze nad rynkiem finansowym.

KNF sprawuje nadzór bankowy, nadzór nad rynkiem kapitałowym, nadzór ubezpieczeniowy, nadzór emerytalny oraz nadzór uzupełniający nad konglomeratami finansowymi. Do ustawowych zadań Komisji należy ponadto:

- podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego,
- podejmowanie działań mających na celu rozwój rynku finansowego i jego konkurencyjności,
- udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym,
- podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego,
- stwarzanie możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygania sporów między uczestnikami rynku finansowego, w szczególności sporów wynikających ze stosunków umownych między podmiotami podlegającymi nadzorowi Komisji a odbiorcami usług świadczonych przez te podmioty,
- wykonywanie innych zadań określonych ustawami.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Nadzór nad działalnością Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów.

I.2. Skład Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja jest organem kolegialnym. W skład Komisji wchodzą: Przewodniczący, dwóch Zastępców Przewodniczącego oraz czterech członków: minister właściwy do spraw instytucji finansowych albo jego przedstawiciel, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego albo jego przedstawiciel, Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego wiceprezes Narodowego Banku Polskiego oraz przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2011 ROKU KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO DZIAŁAŁA W SKŁADZIE:

Przewodniczący Komisji STANISŁAW KLUZA
– do 11 października 2011 r.
ANDRZEJ JAKUBIAK – od 12 października 2011 r.

Zastępcy Przewodniczącego Komisji
LESŁAW GAJEK
WOJCIECH KWAŚNIAK – od 21 października 2011 r.

Członkowie Komisji:

Przedstawiciel Ministra Finansów
DARIUSZ DANILUK – do 19 kwietnia 2011 r.
MACIEJ GRABOWSKI – od 20 kwietnia do 21 sierpnia 2011 r.
WIESŁAW SZCZUKA – od 22 sierpnia do 1 września 2011 r.
MACIEJ GRABOWSKI – od 2 września 2011 r.

Przedstawiciel Ministra Pracy i Polityki Społecznej
MAREK BUCIOR – do 19 stycznia 2011 r.
CZESŁAWA OSTROWSKA – od 20 stycznia 2011 r.

Prezes Narodowego Banku Polskiego albo delegowany przez niego Wiceprezes NBP
WITOLD KOZIŃSKI – Wiceprezes NBP

Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
JERZY PRUSKI

I.3. Posiedzenia i uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego w zakresie swojej właściwości podejmuje uchwały, w tym wydaje decyzje administracyjne i postanowienia. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej czterech osób wchodzących w jej skład, w tym Przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy. W razie równej liczby głosów rozstrzyga głos Przewodniczącego Komisji. Uchwały w imieniu Komisji podpisuje Przewodniczący Komisji, a w razie jego nieobecności – upoważniony przez niego Zastępca Przewodniczącego.

W 2011 roku odbyło się 28 posiedzeń Komisji, na których podjęto łącznie 365 uchwał, spośród których 330 miało postać decyzji i postanowień.

TABELA I. LICZBA UCHWAŁ PODJĘTYCH PRZEZ KNF W LATACH 2008-2011

PRZEDMIOT UCHWAŁY	LICZBA PODJĘTYCH UCHWAŁ			
	2008	2009	2010	2011
Sprawy dotyczące sektora bankowego	78	75	84	76
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	97	67	62	43
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	66	114	41	82
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	151	141	248	152
Sprawy międzysektorowe oraz dotyczące organizacji wewnętrznej prac Komisji	16	7	7	12
Ogółem	**408**	**404**	**442**	**365**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby podjętych uchwał w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.1. w Aneksie 1.

I.4. Postanowienia i decyzje administracyjne wydane na podstawie upoważnienia Komisji

Komisja i Przewodniczący Komisji wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (dalej „UKNF"). Zgodnie z Zarządzeniem Nr 107 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2011 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (M.P. 2011, Nr 118, poz. 1196), które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Urzędem kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych.

Zgodnie z artykułem 12 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym Komisja może upoważnić Przewodniczącego Komisji, Zastępców Przewodniczącego oraz pracowników Urzędu Komisji do podejmowania działań w zakresie właściwości Komisji, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych.

W dniu 4 sierpnia 2008 r. Komisja podjęła Uchwałę Nr 253/2008 w sprawie udzielenia Przewodniczącemu oraz Zastępcom Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego upoważnienia do podejmowania działań w zakresie właściwości KNF, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych oraz do udzielania dalszych pełnomocnictw. W dniu 31 lipca 2009 r. Komisja podjęła Uchwałę Nr 243/2009 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zmiany uchwały Nr 253/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 sierpnia 2008 r.

W 2011 roku na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego wydano 1 951 decyzji i postanowień.

TABELA 2. LICZBA DECYZJI ORAZ POSTANOWIEŃ WYDANYCH NA PODSTAWIE UPOWAŻNIENIA WYDANEGO PRZEZ KNF W LATACH 2008-2011

PRZEDMIOT DECYZJI ORAZ POSTANOWIEŃ	LICZBA DECYZJI ORAZ POSTANOWIEŃ			
	2008	2009	2010	2011
Sprawy dotyczące sektora bankowego	613	580	894	409
Sprawy dotyczące rynku ubezpieczeń	185	162	279	297
Sprawy dotyczące rynku emerytalnego	434	401	506	329
Sprawy dotyczące rynku kapitałowego	1 387	913	834	902
Sprawy o charakterze międzysektorowym	-	6	41	14
Ogółem	**2 619**	**2 062**	**2 554**	**1 951**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Szczegółowe informacje dotyczące liczby decyzji administracyjnych i postanowień wydanych na podstawie upoważnienia udzielonego przez Komisję w podziale na przedmiot sprawy znajdują się w Tabeli 1.2. w Aneksie 1.

1.5. Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego

Komisja wydaje Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego. W okresie objętym sprawozdaniem wydano 13 numerów Dziennika Urzędowego Komisji, w którym publikowane były (o ile to było wymagane przepisami prawa) decyzje i uchwały wydane przez KNF, zarządzenia Przewodniczącego Komisji, a także Komunikaty Komisji Egzaminacyjnych powołanych przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego.

Spis treści Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2011 roku stanowi Aneks 3 do Sprawozdania.

Rynek finansowy w Polsce

2

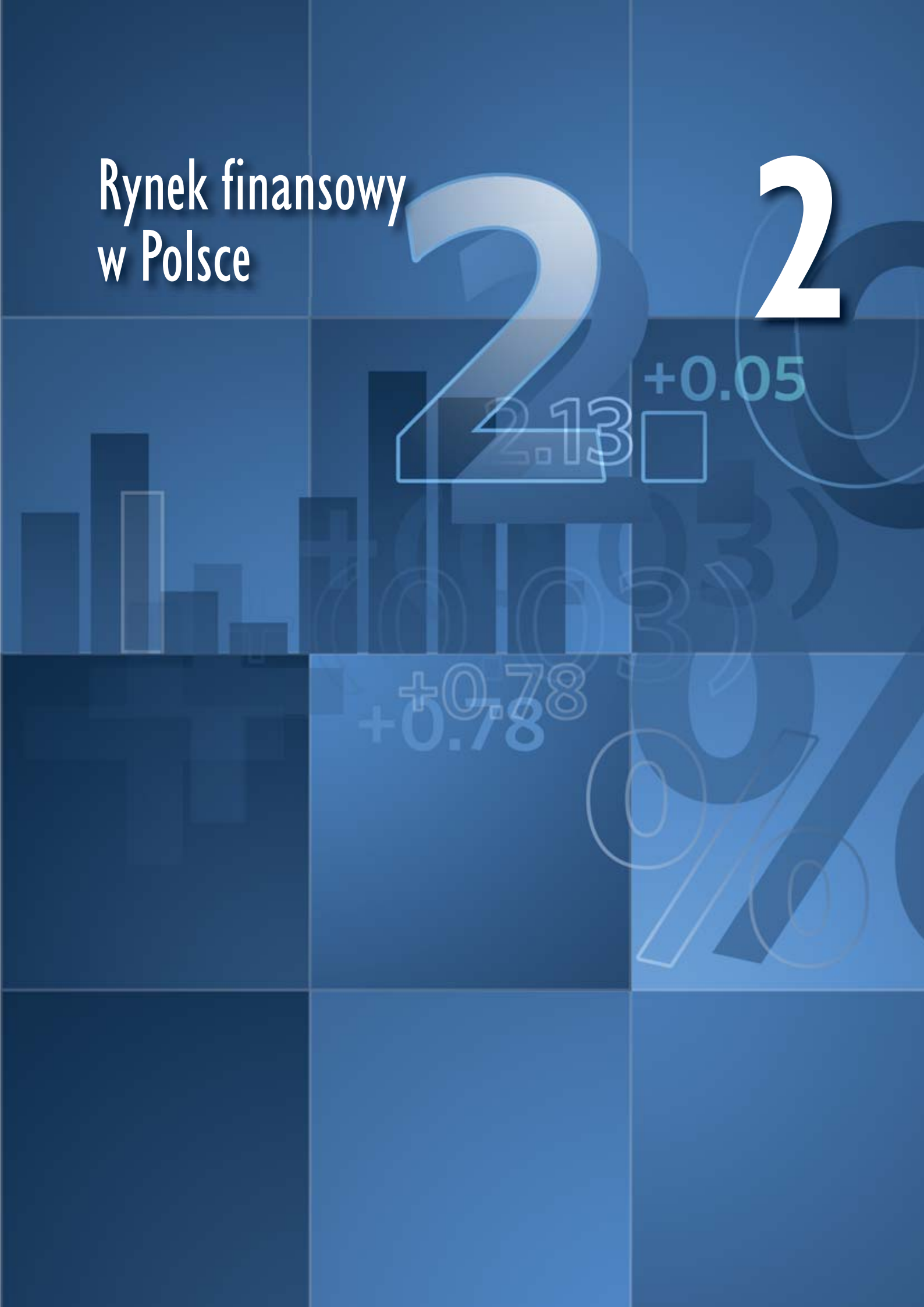

2. Rynek finansowy w Polsce

2.1. Podstawowe informacje

W 2011 roku sytuacja na rynku finansowym w największym stopniu poddana była oddziaływaniu międzynarodowego kryzysu gospodarczego oraz poważnych kłopotów ekonomicznych wybranych państw strefy euro. Mimo że w tym samym czasie obserwowano ożywienie gospodarcze w największych krajach świata, kryzys finansów publicznych w wielu krajach Unii Europejskiej nie pozostawał bez wpływu na rynek polski.

Wolne przezwyciężanie kryzysu w strefie euro skutkowało niskim poziomem zewnętrznego popytu, przez co saldo bilansu handlowego przez cały 2011 rok pozostawało ujemne. Kurs złotego w całym roku osłabił się względem euro o 11,5%, a w listopadzie i grudniu doświadczył nawet większej deprecjacji sięgającej 14,8%.

WYKRES I. LICZBA INSTYTUCJI NADZOROWANYCH PRZEZ KNF WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2011 ROKU

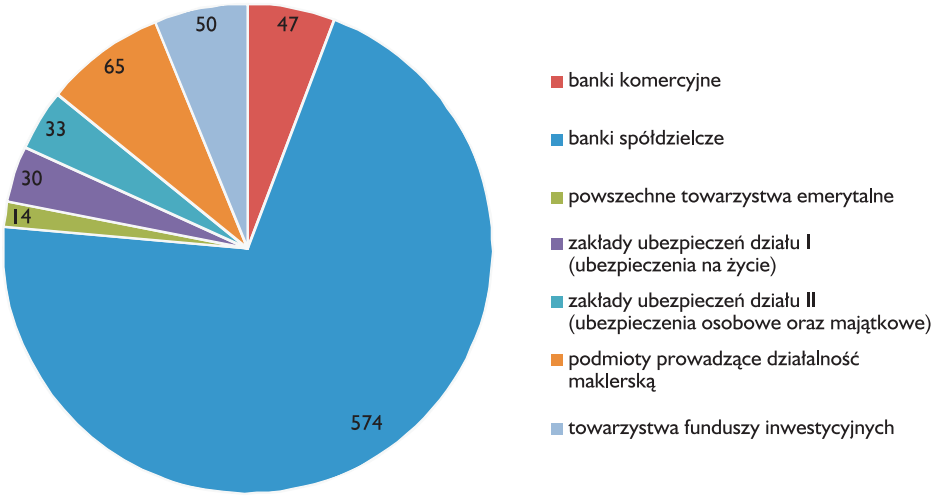

Źródło: opracowanie własne UKNF

Sektor bankowy utrzymał swoje kluczowe znaczenie dla krajowego systemu finansowego – przejawia się to wagą jego związków z przedsiębiorstwami niefinansowymi, gospodarstwami domowymi oraz sektorem publicznym, które wynikają z realizowanej przez banki funkcji pośrednictwa finansowego. Sektor bankowy ma w związku z tym istotny, choć pośredni wpływ na sferę realną gospodarki. Sektor bankowy jest kluczowy również ze względu na powiązania bilansowe z innymi segmentami rynku finansowego. Wzrost łącznej sumy bilansowej polskich banków w 2011 roku był związany m.in. ze zwiększonym zaangażowaniem krajowych banków na rynku papierów skarbowych. W 2011 roku wartość dłużnych papierów wartościowych znajdujących się w portfelach banków wzrosła z 234 mld zł do 250 mld zł, przy czym łączna wartość obligacji Skarbu Państwa w aktywach bankowych wyniosła w końcu roku 123 mld zł.

Z kolei dla zakładów ubezpieczeń depozyty lokowane w krajowych bankach są podstawowym instrumentem zarządzania bieżącą płynnością, a także składnikiem portfela lokat związanym z niektórymi typami produktów ubezpieczeniowych (tzw. polisolokaty oraz instrumenty strukturyzowane oferowane przez zakłady Działu I). W 2011 roku poziom koncentracji lokat zakładów ubezpieczeń w jednym banku obniżył się w porównaniu z rokiem poprzednim, dzięki czemu zmniejszyło się ryzyko z tytułu wysokiej koncentracji depozytów bankowych.

Dekoniunktura w Europie znalazła swoje odzwierciedlenie w sytuacji na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Na przestrzeni 2011 roku indeks WIG spadł o 21,68% notując niemal taką samą dynamikę jak indeks dwudziestu największych spółek WIG20, który zanotował spadek o 22,92%. Dla

porównania rok wcześniej indeksy te wzrosły odpowiednio o 18,77% i 14,88%. Obroty akcjami w 2011 roku wynoszące 252 mld zł były wyższe od obrotów z 2010 roku (234 mld zł).

Rok 2011 należał do słabszych w porównaniu z poprzednimi dwoma latami pod względem wartości przeprowadzonych ofert publicznych. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem ponad 13 mld zł, co odpowiada spadkowi o blisko połowę w porównaniu z rokiem ubiegłym i o ponad 6% w porównaniu z 2009 r. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy był nasilający się kryzys fiskalny w krajach strefy euro oraz mniejsza aktywność na rynku kapitałowym Skarbu Państwa, który przeprowadził jedną istotną ofertę prywatyzacyjną (sprzedaż akcji Jastrzębskiej Spółki Węglowej o wartości ponad 5,37 mld zł).

Fundusze emerytalne odgrywają istotną rolę na krajowym rynku instrumentów udziałowych i generują znaczną część popytu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Wartość akcji znajdujących się w portfelach OFE, wyrażona jako udział w łącznej kapitalizacji GPW, utrzymała się na poziomie 10% – zbliżonym do stanu z końca 2010 roku. W 2011 roku zmalał za to udział instrumentów udziałowych w portfelach otwartych funduszy emerytalnych („OFE") – z 36% na koniec 2010 roku do 31% na koniec 2011 roku. Wartość inwestycji OFE w akcje notowane na GPW zmalała w tym okresie z 80 do 70 mld zł.

W ciągu 2011 roku wartość aktywów powierzonych w zarządzanie towarzystwom funduszy inwestycyjnych spadła o 6 mld zł (-4,8%). Był to 4. rok w dwudziestoletniej historii polskich TFI, w którym wartość aktywów się zmniejszyła. Łączne saldo zakupów i umorzeń jednostek uczestnictwa krajowych funduszy inwestycyjnych w 2011 roku wyniosło 0,5 mld zł. Najbardziej w omawianym okresie zmalały aktywa funduszy akcyjnych (-33%) i mieszanych (-29%).

W 2011 roku wzrosła zarówno wartość portfela udziałowego zakładów ubezpieczeń (akcje i jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych oraz certyfikaty inwestycyjne), jak i jego udział w łącznym portfelu lokat. Nie zmieniła się natomiast wartość znajdujących się w posiadaniu zakładów ubezpieczeń dłużnych papierów wartościowych – w końcu 2011 roku była na tym samym poziomie rok wcześniej – 58 mld zł. Dla zakładów ubezpieczeń jednym z kluczowych rodzajów ryzyka jest ryzyko stopy procentowej, co jest związane z charakterem realizowanej przez te instytucje strategii inwestycyjnej opartej o instrumenty o stałym dochodzie, zwłaszcza obligacje Skarbu Państwa. Tym niemniej zmiany stóp procentowych, jakie miały miejsce w roku 2011 były na tyle niewielkie, że nie miały istotnego wpływu na wynik tych instytucji, istotniejsze okazały się inne rodzaje ryzyka, w tym zwłaszcza ryzyko o charakterze ściśle ubezpieczeniowym.

Wartość portfela dłużnych papierów wartościowych OFE wzrosła w 2011 roku z 132,5 mld zł do 144 mld zł. Jest to zgodne z długoterminowym horyzontem inwestycji OFE i stabilnością ich polityki na rynku instrumentów dłużnych. Dlatego z punktu widzenia przyszłych emerytów rosnące stopy procentowe, choć zmniejszają wartość obecnego portfela instrumentów dłużnych o stałym dochodzie, to sprzyjają poprawie wyników OFE w przyszłości. Sektor OFE, podobnie jak fundusze inwestycyjne, jest ściśle powiązany z rynkiem kapitałowym, przy czym instrumenty dłużne stanowią podstawowy składnik portfela lokat. OFE inwestują głównie na rynku papierów skarbowych – na koniec 2011 roku udział papierów nieskarbowych w portfelu instrumentów dłużnych wynosił ok. 16,9%.

WYKRES 2. SEKTORY NADZOROWANE PRZEZ KNF W 2011 ROKU (W MLD ZŁ)

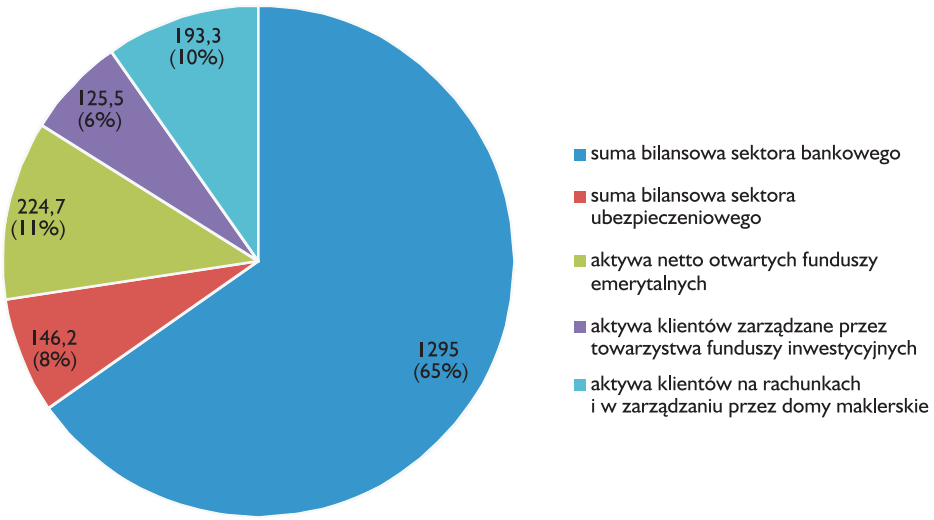

Źródło: opracowanie własne UKNF

Mimo wzrostu niepewności na światowych rynkach, nie obserwowano znaczącej zmiany postrzegania ryzyka na polskim rynku międzybankowym. W trzecim kwartale 2011 roku różnica w oprocentowaniu pomiędzy 3-miesięcznymi stawkami depozytów międzybankowych WIBOR i OIS (Overnight Indexed Swap) utrzymywała się na względnie niskim poziomie ok. 40 punktów bazowych i dopiero podwyżka stawek WIBOR pod koniec października zwiększyła tę różnicę do ponad 60 punktów bazowych, który utrzymał się już do końca roku.

2.2. Sektor bankowy

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego sektor bankowy jest największym i najbardziej rozwiniętym segmentem polskiego rynku finansowego. W 2011 r. jego aktywa osiągnęły wartość 1,3 bln zł i były o 11,7% wyższe niż przed rokiem. Stanowiły one 85,2% PKB (81,9% w 2010 r.). Wybrane dane dotyczące polskiego sektora bankowego w latach 2008–2011 ilustruje Wykres 3.

WYKRES 3. PODSTAWOWE DANE SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE W LATACH 2008-2011

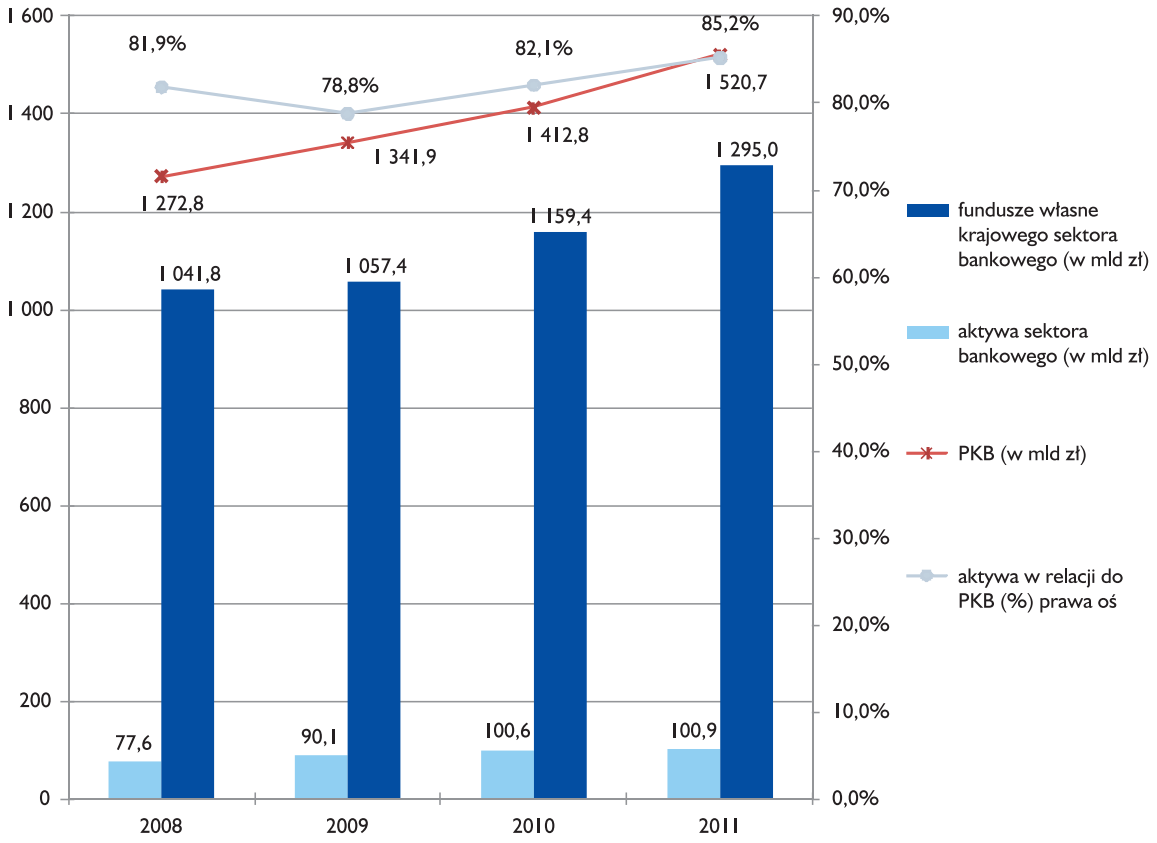

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2011 r. liczba krajowych banków komercyjnych zmniejszyła się do 47: Allianz Bank Polska SA stał się częścią grupy kapitałowej Getin Holding i funkcjonuje jako Get Bank SA, Fortis Bank Polska SA zmienił nazwę na BNP Paribas Bank Polska SA, WESTLB Bank Polska SA zmienił nazwę na Polski Bank Przedsiębiorczości SA, Lukas Bank SA zmienił nazwę na Credit Agricole Bank Polska SA, GBW SA przyłączył Mazowiecki Bank Regionalny SA zmieniając nazwę na SGB-Bank SA, AIG Bank Polska SA połączył się z Santander Consumer Bankiem SA, ING Bank Śląski SA połączył się z ING Bankiem Hipotecznym SA, EFG EUROBANK ERGASIAS SA ODDZIAŁ W POLSCE przekształcił się w bank POLBANK EFG SA. Liczba oddziałów instytucji kredytowych zmniejszyła się z 21 do 19. CAJA DE AHORROS Y PENSIONES DE BARCELONA „LA CAIXA" ODDZIAŁ W POLSCE zmienił nazwę na CAIXABANK, SA (SPÓŁKA AKCYJNA) ODDZIAŁ

W POLSCE, EFG EUROBANK ERGASIAS SA ODDZIAŁ w POLSCE przekształcił się w Bank, a KBL EUROPEAN PRIVATE BANKERS SA SPÓŁKA AKCYJNA – ODDZIAŁ W POLSCE zakończył działalność.

Na koniec 2011 r. Komisja nadzorowała banki spółdzielcze w liczbie 574. Według stanu na 31 grudnia 2011 r. banki spółdzielcze były zrzeszone w Banku Polskiej Spółdzielczości SA w Warszawie (366) i SGB-Banku SA w Poznaniu (207). Jeden bank spółdzielczy działał samodzielnie. Do września 2011 roku funkcjonowały 3 zrzeszenia, BPS SA, który zrzeszał 367 banków spółdzielczych, GBW SA – 150 banków i MR Bank SA – 57. W okresie czerwiec-lipiec 2011 r. 9 banków spółdzielczych zmieniło swoje dotychczasowe zrzeszenie (z MR Banku SA na BPS SA). W dniu 5 września 2011 r. Gospodarczy Bank Wielkopolski SA w Poznaniu przyłączył Mazowiecki Bank Regionalny SA w Warszawie i zmienił nazwę na SGB-Bank SA.

W 2011 r. struktura własnościowa sektora uległa niewielkim zmianom. Skarb Państwa nadal kontrolował 4 banki (w tym 2 bezpośrednio), reprezentujące 22,2% łącznych aktywów sektora bankowego. Do zagranicznych instytucji finansowych należało 37 banków i 19 oddziałów instytucji kredytowych, posiadających 65,0% aktywów sektora. Na 6 banków prywatnych z przewagą kapitału polskiego przypadało 6,7%, a na 574 banki spółdzielcze 6,1% aktywów. Sytuacja 10 największych banków ma kluczowy wpływ na cały sektor – na koniec 2011 r. ich aktywa stanowiły 62,1% aktywów sektora bankowego. Wielkość funduszy własnych stanowi kluczowy element odporności systemu bankowego na efekty różnych faz cyklu ekonomicznego oraz szoki zewnętrzne i wewnętrzne.

WYKRES 4. KONCENTRACJA AKTYWÓW W LATACH 2008-2011

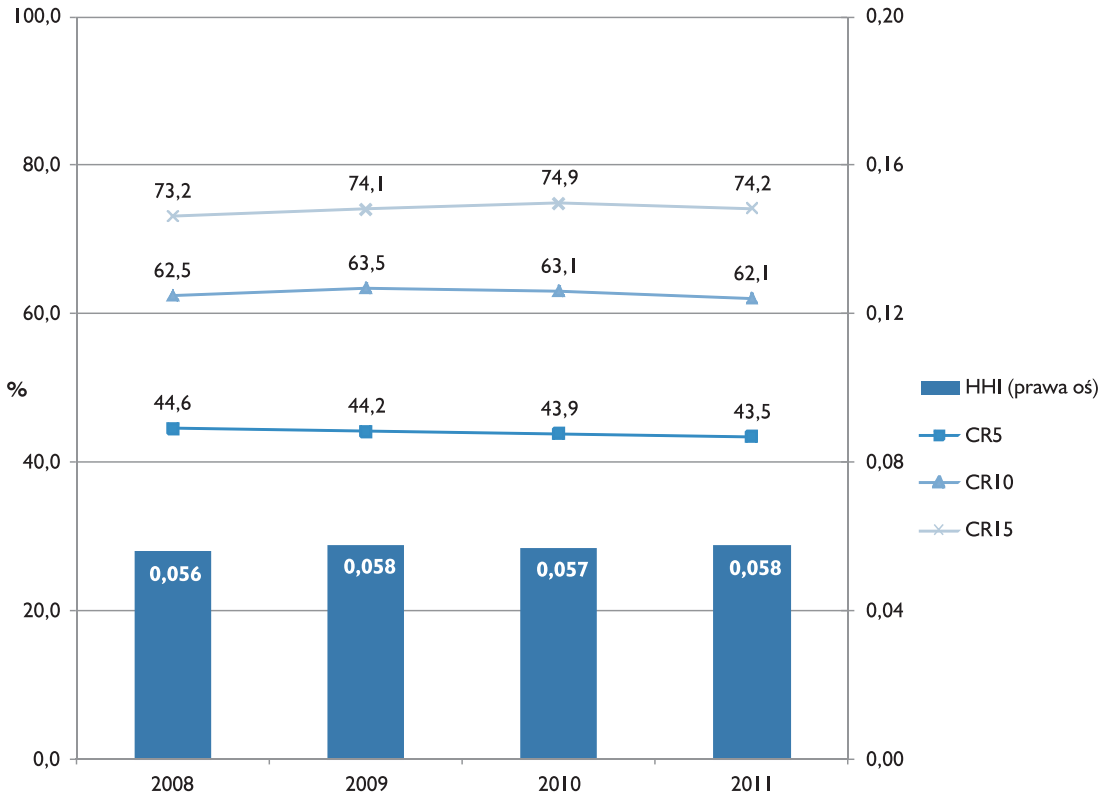

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10, CR15 – wskaźniki określające udziały 5, 10 oraz 15 największych banków w sumie aktywów ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana, miara koncentracji rynku określająca szacunkowy poziom zagęszczenia w danej branży oraz poziom konkurencji na danym rynku, obliczany jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych podmiotów (np. suma kwadratów udziałów banków w aktywach sektora bankowego ogółem).

W 2011 r. fundusze własne krajowych banków komercyjnych zwiększyły się o 10,1%, (tj. o 9,5 mld zł), a spółdzielczych o 11,6% (tj. o 0,8 mld zł). Jednym ze źródeł wzrostu funduszy własnych banków krajowych w okresie objętym sprawozdaniem było zatrzymanie zysków za rok 2010, na co zdecydowało się 17 banków (40 osiągnęło zysk na koniec 2010 r.). Wynik finansowy netto sektora bankowego ukształtował się w okresie objętym sprawozdaniem na poziomie 15,7 mld zł i był wyższy od odnotowanego w roku 2010 o 37,5%. W bankach komercyjnych i oddziałach instytucji kredytowych wynik netto wzrósł o 38,3%, a w spółdzielczych o 25,2% (Wykres 5).

WYKRES 5. WYNIK FINANSOWY NETTO BANKÓW KOMERCYJNYCH I ODDZIAŁÓW INSTYTUCJI KREDYTOWYCH ORAZ BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W LATACH 2008-2011 (W MLN ZŁ)

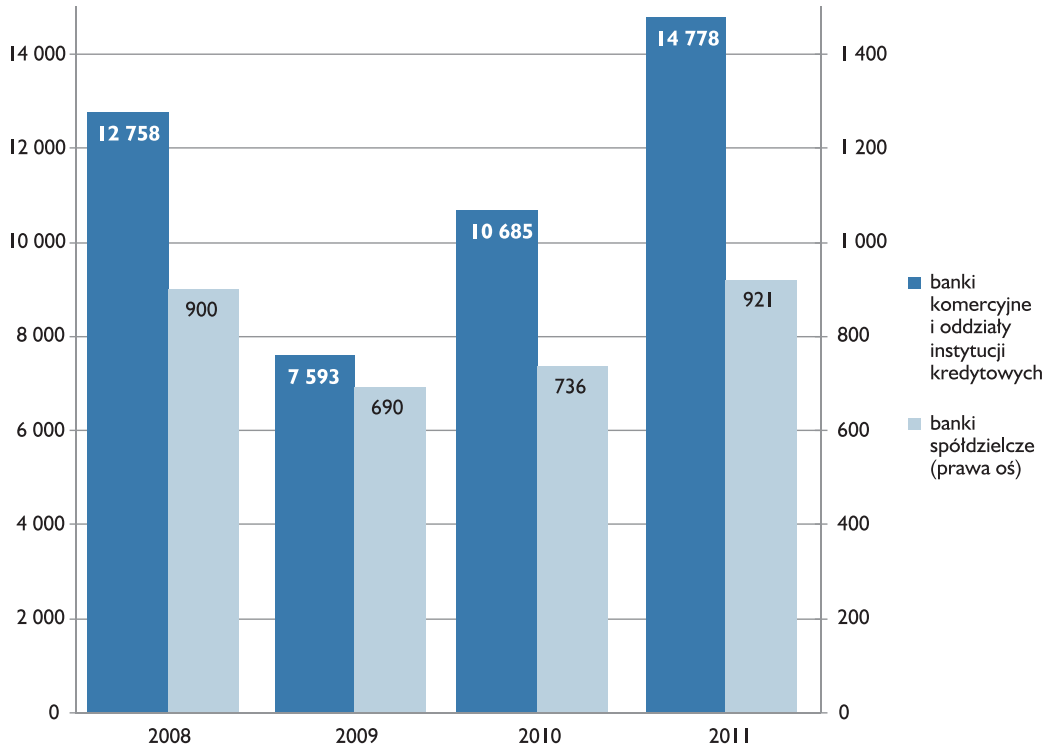

Źródło: opracowanie własne UKNF

Odpowiednia polityka dywidendowa miała korzystny wpływ na stabilność sektora bankowego. Podwyższenie funduszy własnych banków pozwoliło na rozwój całego krajowego sektora bankowego oraz jednocześnie umożliwiło podtrzymanie akcji kredytowej. Część banków uzyskała również wsparcie od zagranicznych właścicieli (pożyczki podporządkowane). Wzrost funduszy własnych nie zrównoważył jednak wzrostu całkowitego wymogu kapitałowego (wzrost o 16,2%). W konsekwencji nastąpił spadek średniego współczynnika wypłacalności krajowego sektora bankowego z 13,8% na koniec 2010 r. do 13,1% na koniec 2011 r. (dla banków komercyjnych z 13,9% do 13,1%, a dla spółdzielczych wzrost z 13,2% do 13,4%). Nadal jednak kształtował się on powyżej wymaganego minimum. Wszystkie banki spółdzielcze posiadały w grudniu 2011 r. współczynnik wypłacalności przewyższający wymaganą normę, tj. 8%.

Należności od sektora finansowego zwiększyły się o 3,7% (z poziomu 94,1 mld zł na koniec 2010 r. do 97,5 mld zł na koniec 2011 r.), natomiast zobowiązania wobec sektora finansowego wzrosły o 15,5% (z poziomu 294,6 mld zł na koniec 2010 r. do 340,2 mld zł na koniec 2011 r.). Obserwowany w ostatnich latach wzrost ujemnego salda w rozliczeniach banków z sektorem finansowym był pochodną szybkiego rozwoju małych i średnich banków oraz oddziałów instytucji kredytowych. Ze względu na słabo rozwiniętą bazę depozytową korzystały one ze środków pochodzących z rynku finansowego lub też ze wsparcia zagranicznych spółek-matek. Również niektóre duże banki, pomimo dobrze rozwiniętej bazy depozytowej, wykorzystywały środki z rynku finansowego w celu rozszerzenia akcji kredytowej i zwiększenia swojego udziału w rynku. Znaczna część środków nierezydentów pochodzi od instytucji macierzystych i ma charakter długoterminowy.

W 2011 r. należności dla sektora niefinansowego zwiększyły się o 14,6% – do 800,8 mld zł, w tym dla gospodarstw domowych wzrosły o 11,9% – do 532,0 mld zł, a dla przedsiębiorstw o 20,4% – do 264,5 mld zł. Depozyty sektora niefinansowego wzrosły o 12,6% (o 78,1 mld zł). Na rachunkach bankowych podmioty sektora niefinansowego zdeponowały 698,5 mld zł, z czego 60,0 mld zł w bankach spółdzielczych.

WYKRES 6. KREDYTY I DEPOZYTY SEKTORA NIEFINANSOWEGO W LATACH 2008-2011 (W MLD ZŁ)

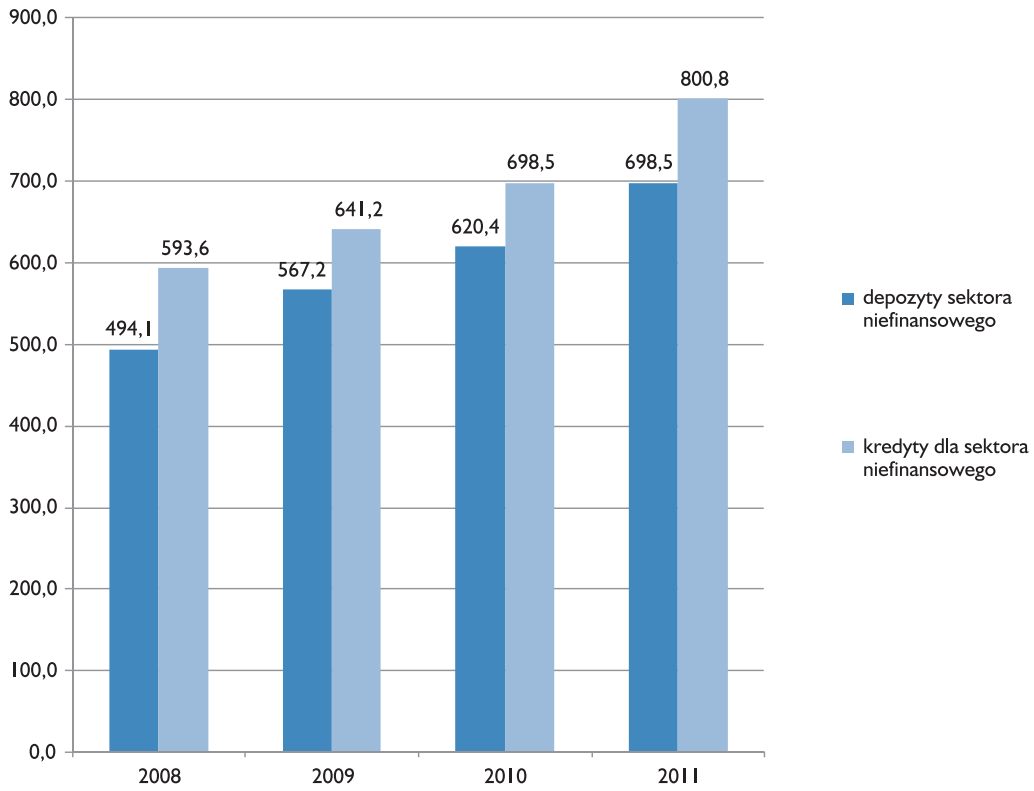

Źródło: opracowanie własne UKNF

Za pozytywne należy uznać wzrost bazy depozytowej, zwłaszcza w IV kwartale 2011 r. (o 48 mld zł) oraz zmianę w strukturze kredytów mieszkaniowych na rzecz tych udzielanych w złotych. Banki zatrzymały także część zysków, dzięki czemu wzrosły ich fundusze. Pozytywny wpływ na kondycję banków miała poprawa jakości portfela należności, zwłaszcza w odniesieniu do portfela należności od przedsiębiorstw. Jakość portfela należności od gospodarstw domowych, po okresie znacznego pogorszenia w 2010 r., ustabilizowała się na poziomie nieco powyżej 7% udziału kredytów ze stwierdzoną utratą wartości w kredytach ogółem. Był to efekt wypadkowy kilku czynników: szybko rosnącego udziału kredytów mieszkaniowych (cechujących się zdecydowanie najniższym udziałem „złych" kredytów) w portfelu kredytów dla gospodarstw domowych ogółem, rosnącym z roku na rok wolumenem sprzedanych podmiotom niebankowym portfeli „złych" należności (głównie kredytów konsumpcyjnych, cechujących się zdecydowanie najgorszą jakością) oraz ograniczeniem sprzedaży przez banki nowych kredytów konsumpcyjnych między innymi w efekcie wydanych przez nadzór rekomendacji dla sektora bankowego. Z drugiej strony portfel kredytów mieszkaniowych jest największym portfelem kredytów, którego jakość ciągle się pogarsza.

2.3. Sektor ubezpieczeniowy

Według stanu na koniec 2011 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadały 63 krajowe zakłady ubezpieczeń (30 zakładów ubezpieczeń na życie oraz 33 zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych w tym 1 zakład reasekuracji). W likwidacji znajduje się 1 zakład ubezpieczeń (UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA w likwidacji). W stosunku do roku 2010 liczba zakładów zmniejszyła się o 2 zakłady ubezpie-

czeń. Zmiana ta nastąpiła w wyniku likwidacji jednego krajowego zakładu ubezpieczeń oraz połączenia dwóch zakładów ubezpieczeń: Amplico Life Pierwsze Amerykańsko-Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji SA z Metlife Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA. Po połączeniu zakład ubezpieczeń działa pod nazwą Amplico Life Pierwsze Amerykańsko-Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji SA.

Notyfikacje na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w Polsce w ramach swobody świadczenia usług posiadało na koniec 2011 r. 557 zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE i państw członkowskich EEA, natomiast w formie oddziału notyfikację posiadało 19 zakładów ubezpieczeń oraz 1 zakład reasekuracji. W roku 2011 do KNF wpłynęło 45 zawiadomień zagranicznych zakładów ubezpieczeń o zamiarze wykonywania działalności ubezpieczeniowej – na zasadzie działalności transgranicznej (43 dotyczą państw członkowskich UE, a 2 dotyczą Lichtensteinu) oraz 4 zawiadomienia o zamiarze podjęcia działalności ubezpieczeniowej przez oddział zakładu ubezpieczeń z siedzibą w państwie członkowskim UE. W 2011 r. wpłynęło również 10 notyfikacji dotyczących rezygnacji z prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zakład ubezpieczeń z siedzibą w państwie członkowskim UE. Przekazane zostały również 3 zawiadomienia dotyczące prowadzenia działalności ubezpieczeniowej przez krajowe zakłady ubezpieczeń na terytorium państw członkowskich UE oraz 1 zawiadomienie dotyczące rezygnacji z prowadzenia działalności ubezpieczeniowej przez krajowe zakłady ubezpieczeń na terytorium państw członkowskich UE.

TABELA 3. PODSTAWOWE WIELKOŚCI CHARAKTERYZUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ OGÓŁEM W LATACH 2008–2011 (DANE FINANSOWE W MLN ZŁ)

WYBRANE POZYCJE RACHUNKÓW WYNIKÓW				
	2008	2009	2010	2011
Składka przypisana brutto	59 366,93	51 405,85	54 159,42	57 149,65
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	30 037,57	39 415,45	36 753,68	39 808,22
Koszty działalności ubezpieczeniowej	10 166,05	11 244,38	11 600,04	12 244,35
Koszty akwizycji	7 324,76	8 089,08	8 400,80	9 367,32
Koszty administracyjne	3 479,40	3 648,12	3 685,31	3 567,77
Wynik techniczny	4 182,69	4 070,52	2 308,48	3 773,90
Wynik finansowy netto	5 794,78	6 641,36	6 746,98	6 130,19
WYBRANE POZYCJE BILANSOWE				
Lokaty (pozycja B aktywów)	99 642,34	94 047,91	92 272,05	92 743,34
Kapitały własne	35 710,00	29 184,34	30 883,73	30 969,68
Kapitały podstawowe	5 231,59	5 440,62	5 762,00	5 796,20
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	97 994,14	100 211,62	109 800,81	109 293,16
Suma bilansowa	137 994,58	139 068,56	145 170,31	146 134,48
WYBRANE WSKAŹNIKI FINANSOWE (W %)				
Koszty działalności ubezpieczeniowej do składki przypisanej na udziale własnym	18,02	23,29	22,83	22,97
Wynik techniczny do składki przypisanej brutto	7,05	7,92	4,26	6,60
Wynik finansowy netto do kapitałów własnych	16,23	22,76	21,85	19,79
Wynik finansowy netto do aktywów	4,20	4,78	4,65	4,19

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane w tabelach 3, 4 i 5 w zakresie roku 2011 zostały opracowane na podstawie kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (przed badaniem przez biegłego rewidenta).

2.3.I. Zakłady ubezpieczeń działu I (ubezpieczeń na życie)

W dziale ubezpieczeń na życie odnotowano zysk, zarówno techniczny jak i finansowy, jednakże ich wartość jest niższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Główną przyczyną osiągnięcia niższych wyników w dziale I był dynamiczny wzrost odszkodowań i świadczeń oraz spadek przychodów z lokat. Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń o spadku wyniku technicznego w dziale I zadecydował przede wszystkim niższy wynik w ubezpieczeniach grupy 1 i grupy 3.

W dziale I obserwowany jest powrót do ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (wzrost składki przypisanej w tej grupie ubezpieczeń) i stopniowe odchodzenie od ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym oferowanych w ramach ubezpieczeń grupy 1 (tzw. polisolokaty i struktury). Jednak w portfelu ubezpieczeń działu I nadal dominują ubezpieczenia grupy 1, przy czym istotną część tych ubezpieczeń stanowią ubezpieczenia o charakterze inwestycyjnym.

TABELA 4. PODSTAWOWE WIELKOŚCI CHARAKTERYZUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE (DZIAŁU I) W LATACH 2008–2011 (DANE FINANSOWE W MLN ZŁ)

WYBRANE POZYCJE RACHUNKÓW WYNIKÓW				
	2008	2009	2010	2011
Składka przypisana brutto	38 985,97	30 283,46	31 420,43	31 848,62
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	19 425,15	26 941,92	22 584,95	26 068,69
Koszty działalności ubezpieczeniowej	4 931,81	5 393,78	5 255,30	5 573,01
Koszty akwizycji	3 595,79	3 843,77	3 703,03	4 005,32
Koszty administracyjne	1 532,47	1 593,61	1 592,26	1 631,25
Wynik techniczny	3 453,49	4 315,59	3 593,03	3 345,02
Wynik finansowy netto	2 506,30	3 999,95	3 652,77	2 921,78
WYBRANE POZYCJE BILANSOWE				
Lokaty (pozycja B aktywów)	54 462,50	50 927,55	50 755,56	47 329,14
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	26 480,88	32 812,64	38 932,35	37 464,94
Kapitały własne	11 460,14	13 512,97	13 234,92	12 765,73
Kapitały podstawowe	2 504,44	2 649,27	2 805,53	2 883,48
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	71 004,33	71 240,36	77 198,39	73 019,92
Suma bilansowa	85 090,96	87 894,88	93 965,97	89 859,15
WYBRANE WSKAŹNIKI FINANSOWE (W %)				
Koszty działalności ubezpieczeniowej do składki przypisanej na udziale własnym	13,07	18,45	17,04	17,66
Wynik techniczny do składki przypisanej brutto	8,86	14,25	11,44	10,50
Wynik finansowy netto do kapitałów własnych	21,87	29,60	27,60	22,89
Wynik finansowy netto do aktywów	2,95	4,55	3,89	3,25

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane wyszczególnione w tabelach 3, 4 i 5 w zakresie roku 2011 zostały opracowane na podstawie kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (przed badaniem przez biegłego rewidenta).

Koncentrację składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń w dziale I w latach 2008-2011 przedstawia Wykres 7. W latach 2008-2011 można zauważyć nieznaczny spadek koncentracji sektora ubezpieczeń na życie – udział 5 największych zakładów ubezpieczeń w składce przypisanej ogółem spadł w tym okresie o 9,3 p.p., jednak zakłady te wciąż zbierają prawie 60% składki.

WYKRES 7. KONCENTRACJA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W DZIALE I W LATACH 2008-2011

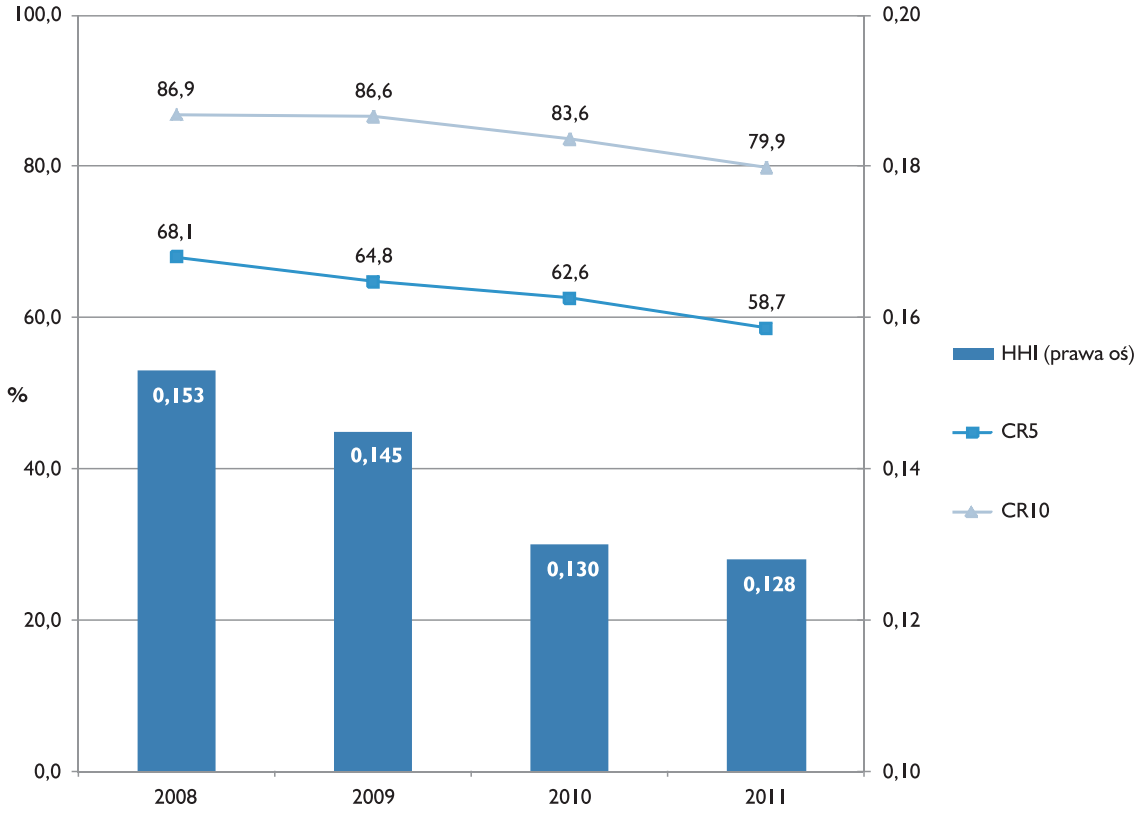

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10 – wskaźniki określające udziały 5 i 10 największych zakładów ubezpieczeń działu I w składce przypisanej ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (patrz opis do Wykresu 4).

2.3.2. Zakłady ubezpieczeń działu II (ubezpieczeń osobowych oraz ubezpieczeń majątkowych)

W dziale ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wypracowany został zysk techniczny w wysokości 0,43 mld zł (w analogicznym okresie roku ubiegłego została wykazana strata techniczna na poziomie 1,28 mld zł – co było głównie konsekwencją wzrostu odszkodowań i świadczeń na skutek szkód powstałych w wyniku srogiej zimy, opadów śniegu i podtopień, powodzi, jak również straty z ubezpieczeń komunikacyjnych). W dziale II do odnotowania zysku technicznego przyczynił się głównie wzrost składki zarobionej na udziale własnym (głównie dzięki obserwowanym już w poprzednich kwartałach podwyżkom taryf w ubezpieczeniach komunikacyjnych i ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami oraz pozostałych szkód rzeczowych) oraz zmniejszenie odszkodowań i świadczeń (brak szkód katastroficznych). Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń o poprawie wyniku technicznego w dziale II zadecydowało głównie wykazanie zysku technicznego w grupie 3 i 8 oraz ograniczenie straty w grupie 10.

W dziale II następuje wzrost składki przypisanej w ubezpieczeniach komunikacyjnych, tj. OC komunikacyjnego (grupa 10) oraz auto-casco (grupa 3), jak również wzrost składki przypisanej w ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami oraz pozostałych szkód rzeczowych (grupy 8 i 9), co w znacznej mierze wynika z licznych zmian wysokości taryf w zakresie tych ubezpieczeń, które miały miejsce w 2010 r. i w 2011 r. W dziale II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i AC), które stanowią 56,8% portfela ubezpieczeń.

TABELA 5. PODSTAWOWE WIELKOŚCI CHARAKTERYZUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ POZOSTAŁYCH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH (DZIAŁU II) W LATACH 2008–2011 (DANE FINANSOWE W MLN ZŁ)

WYBRANE POZYCJE RACHUNKÓW WYNIKÓW				
	2008	2009	2010	2011
Składka przypisana brutto	20 380,95	21 122,39	22 739,00	25 301,03
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	10 612,41	12 473,52	14 168,73	13 739,52
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 234,25	5 850,60	6 344,74	6 671,34
Koszty akwizycji	3 728,97	4 245,31	4 697,77	5 362,00
Koszty administracyjne	1 946,93	2 054,51	2 093,05	1 936,52
Wynik techniczny	729,19	- 245,06	- 1 284,55	428,88
Wynik finansowy netto	3 288,48	2 641,40	3 094,21	3 208,41
WYBRANE POZYCJE BILANSOWE				
Lokaty (pozycja B aktywów)	45 179,84	43 120,36	41 516,49	45 414,19
Kapitały własne	24 249,86	15 671,37	17 648,81	18 203,95
Kapitały podstawowe	2 727,15	2 791,35	2 956,46	2 912,71
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	26 989,81	28 971,26	32 602,42	36 273,23
Suma bilansowa	52 903,62	51 173,67	51 204,34	56 275,34
WYBRANE WSKAŹNIKI FINANSOWE (W %)				
Wskaźnik szkodowości brutto	60,97	66,48	76,81	64,73
Koszty działalności ubezpieczeniowej do składki przypisanej na udziale własnym	28,01	30,72	31,79	30,69
Wynik techniczny do składki przypisanej brutto	3,58	-1,16	-5,65	1,70
Wynik finansowy netto do kapitałów własnych	13,56	16,85	17,53	17,62
Wynik finansowy netto do aktywów	6,22	5,16	6,04	5,70

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane wyszczególnione w tabelach 3, 4 i 5 w zakresie roku 2011 zostały opracowane na podstawie kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (przed badaniem przez biegłego rewidenta).

Koncentrację składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń w dziale II w latach 2008-2011 przedstawia Wykres 8. Koncentracja sektora systematycznie spada – wartość wskaźnika Herfindahla-Hirschmana spadła z poziomu 0,194 do 0,142. Udział 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II w przypisie składki spadł w tym okresie o 7,6 p.p., jednak zakłady te w 2011 r. zebrały 63,6% składki sektora.

WYKRES 8. KONCENTRACJA SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W DZIALE II W LATACH 2008-2011

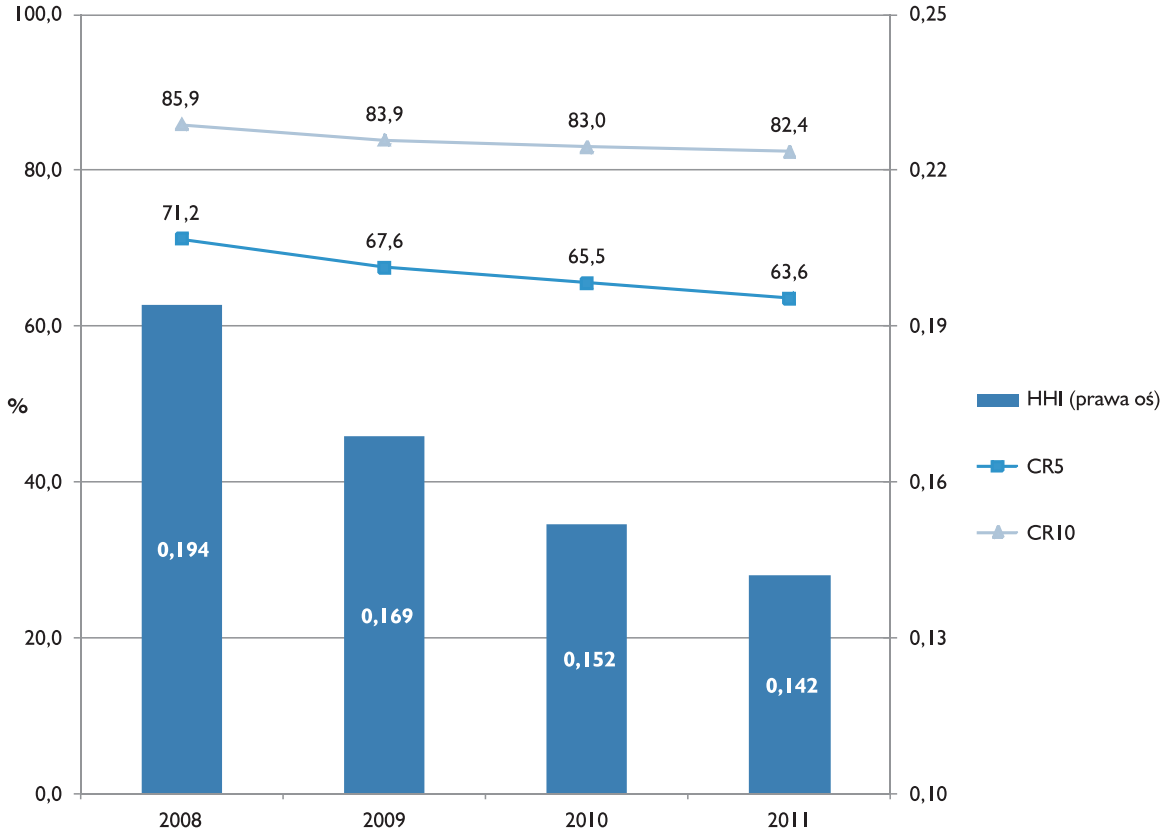

Źródło: opracowanie własne UKNF

CR5, CR10 – wskaźniki określające udziały 5 i 10 największych zakładów ubezpieczeń działu II w składce przypisanej ogółem.

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (patrz opis do Wykresu 4).

2.4. Sektor emerytalny

Komisja Nadzoru Finansowego nadzoruje kapitałową część systemu emerytalnego, obejmującą tzw. II filar i III filar. II filar tworzą otwarte fundusze emerytalne (dalej „OFE") i powszechne towarzystwa emerytalne (dalej „PTE"), które są elementem obowiązkowej części systemu emerytalnego. OFE to specyficzne osoby prawne, które są masą majątkową, zarządzaną przez PTE, tworzone również na mocy ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Uzupełnieniem obowiązkowej części systemu emerytalnego jest III filar, na który składają się pracownicze fundusze emerytalne (dalej „PFE") zarządzane przez pracownicze towarzystwa emerytalne (dalej „PrTE") oraz pracownicze programy emerytalne (dalej „PPE"), indywidualne konta emerytalne (dalej „IKE") i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (dalej „IKZE"). III filar, w którym uczestnictwo jest dobrowolne, ma – w przeciwieństwie do pozostałych form indywidualnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel emerytalny – charakter instytucjonalny. Rozwój tego rynku jest wzmacniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne.

2.4.1. Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne

Według stanu na koniec 2011 roku zezwolenie na prowadzenie działalności posiadało 14 otwartych funduszy emerytalnych i tyle samo zarządzających nimi powszechnych towarzystw emerytalnych.

W 2011 roku obniżono wymiar składki przekazywanej do OFE przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej „ZUS"). Od 1 maja 2011 r. do OFE odprowadzane jest 2,3% podstawy wymiaru składki, wcześniej wskaźnik ten wynosił 7,3%. W kolejnych latach wymiar składki będzie wzrastał i od 2017 roku osiągnie poziom 3,5%.

TABELA 6. WARTOŚĆ AKTYWÓW NETTO OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH NA KONIEC LAT 2008-2011

OTWARTY FUNDUSZ EMERYTALNY	WARTOŚĆ AKTYWÓW NETTO (MLN ZŁ)				STRUKTURA RYNKU (%)
	2008	2009	2010	2011	2011
AEGON OFE	5 897,3	7 275,1	9 088,6	9 692,7	4,3
Allianz Polska OFE	3 644,8	5 052,9	6 511,4	6 725,7	3,0
Amplico OFE*	11 116,8	13 702,8	16 905,6	17 444,7	7,8
Aviva OFE Aviva BZ WBK**	36 116,9	45 188,5	52 889,1	51 272,0	22,8
AXA OFE	6 557,6	9 251,4	12 833,3	14 142,9	6,3
Generali OFE	5 476,0	7 724,9	10 426,0	11 270,0	5,0
ING OFE	33 058,4	43 245,3	53 202,0	53 301,7	23,7
Nordea OFE	5 122,8	6 905,6	9 337,6	10 083,9	4,5
Pekao OFE	2 218,3	2 841,1	3 411,4	3 387,7	1,5
PKO BP Bankowy OFE***	4 030,4	4 911,8	6 565,2	7 558,3	3,4
OFE Pocztylion	2 777,5	3 477,3	4 263,7	4 261,3	1,9
OFE Polsat	1 243,6	1 689,6	2 050,4	2 000,0	0,9
OFE PZU „Złota Jesień”	18 952,3	24 751,3	30 659,6	30 523,0	13,6
OFE Skarbiec-Emerytura****	nd	nd	nd	nd	nd
OFE WARTA	2 048,5	2 612,6	3 107,2	3 056,4	1,4
Razem	**138 261,4**	**178 630,1**	**221 251,1**	**224 720,1**	**100,0**

* do 8.10.2009 – AIG OFE
** do 31.05.2009 – Commercial Union OFE BPH CU WBK
*** do 23.12.2009 – Bankowy OFE
**** w dniu 7 listopada 2008 roku nastąpiło zakończenie likwidacji OFE Skarbiec-Emerytura i przeniesienie jego aktywów do AEGON OFE

Źródło: opracowanie własne UKNF na podstawie sprawozdań dziennych OFE

Aktywa otwartych funduszy emerytalnych osiągnęły poziom 224,7 mld zł i w okresie roku wzrosły o 1,6% (o 3,5 mld zł). W 2011 roku ZUS przekazał do OFE 15,8 mld zł składek, ale wynik finansowy na poziomie -11,0 mld zł znacząco obniżył przyrost aktywów. Stopy zwrotu OFE w 2011 roku zawierały się w przedziale między -7,2% a -3,3%, zaś średnia ważona stopa zwrotu osiągnęła poziom -4,6%.

W reakcji na spadające kursy akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA (dalej „GPW”) znacznie zmieniła się struktura portfela inwestycyjnego OFE w 2011 roku. Istotnie spadło zaangażowanie funduszy w instrumenty udziałowe, z 36,7% do 31,1% wartości portfela, przy wzroście zaangażowania w instrumenty dłużne, w tym głównie obligacje i bony skarbowe z 63,3% do 68,7% wartości portfela. Spadek udziału akcji w portfelu OFE wyniósł w skali roku 5,6 p.p. Spadki kursów akcji spółek notowanych na GPW (indeks WIG spadł o 20,8%) przyczyniły się do osiągnięcia przez OFE stosunkowo słabych wyników inwestycyjnych.

W części udziałowej portfeli OFE dominowały spółki o dużej kapitalizacji, wchodzące w skład indeksu WIG20, których udział w portfelu ogółem na koniec roku 2011 wyniósł 18,9%. W części dłużnej portfeli OFE najważniejszą pozycję stanowiły instrumenty emitowane przez Skarb Państwa (52,9% portfela ogółem), w tym przede wszystkim obligacje o stałym oprocentowaniu (43,1% portfela ogółem). Udział inwestycji zagranicznych OFE na koniec 2011 roku wynosił 0,48% wartości portfela i zmniejszył się o 0,21 p.p. w porównaniu z 2010 rokiem. Limit inwestycji zagranicznych OFE jest określony na poziomie 5% ich aktywów.

Udział w rynku czterech największych funduszy emerytalnych (Aviva OFE Aviva BZ WBK, ING OFE, OFE PZU „Złota Jesień” oraz Amplico OFE) mierzony wartością aktywów netto na koniec 2011 roku wynosił 67,9% (w roku poprzednim – 69,4%). W latach 2006-2011 struktura rynku OFE była względnie stabilna, choć zwracają uwagę wyraźniejsze zmiany udziału w rynku niektórych podmiotów.

WYKRES 9. KONCENTRACJA AKTYWÓW NETTO OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH W LATACH 2008-2011

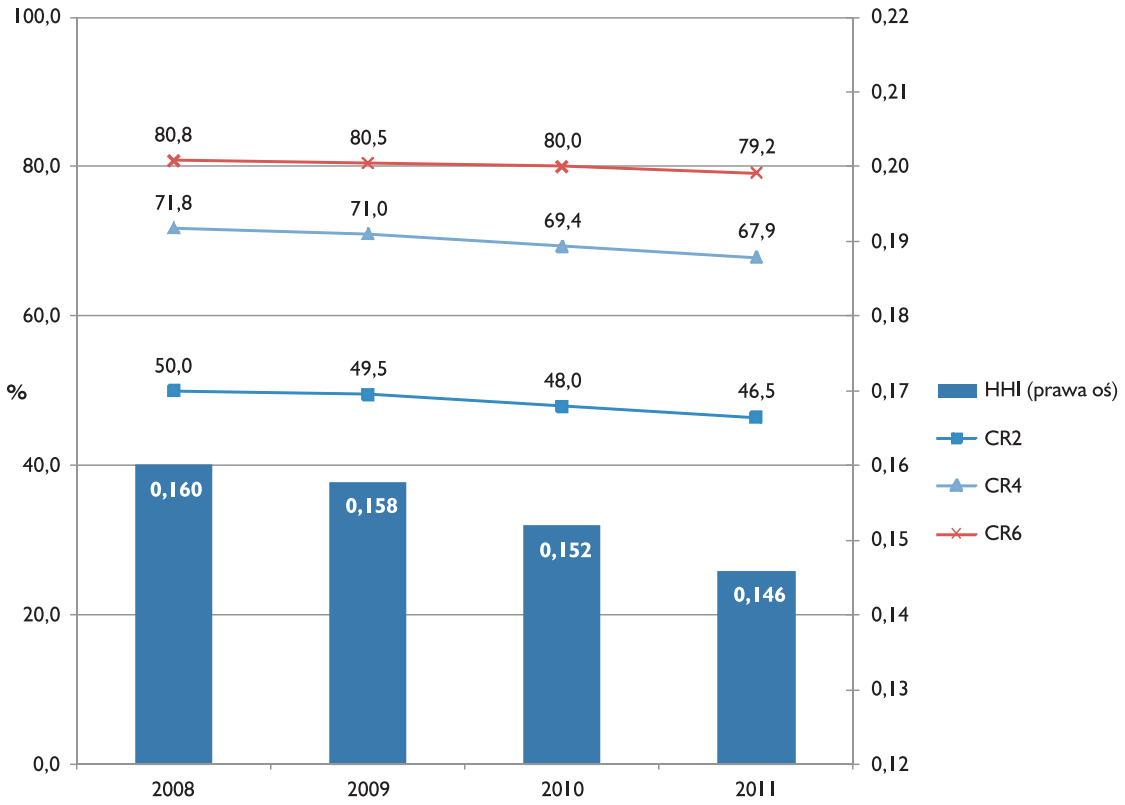

Źródło: opracowanie własne UKNF sporządzone na podstawie dziennych sprawozdań OFE

CR2, CR4, CR6 – wskaźniki określające udziały 2, 4 oraz 6 największych OFE w sumie aktywów ogółem

HHI – wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (patrz opis do Wykresu 4)

Na koniec 2011 roku do OFE należało 15,5 mln osób. Udział w rynku 4 największych funduszy mierzony liczbą członków obniżył się w porównaniu do roku poprzedniego. Na koniec roku udział ten wynosił 58,4%, podczas gdy jeszcze rok wcześnie sięgał 60,6%.

TABELA 7. LICZBA CZŁONKÓW OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH NA KONIEC LAT 2008-2011

OTWARTY FUNDUSZ EMERYTALNY	LICZBA CZŁONKÓW (TYS. OSÓB)				STRUKTURA RYNKU (%)
	STAN NA DZIEŃ: 31.12.2008	STAN NA DZIEŃ: 31.12.2009	STAN NA DZIEŃ: 31.12.2010	STAN NA DZIEŃ: 31.12.2011	2011
AEGON OFE	770,3	764,6	834,4	948,5	6,1
Allianz Polska OFE	354,7	398,2	448,5	508,1	3,3
Amplico OFE*	1 113,2	1 101,3	1 135,7	1 192,6	7,7
Aviva OFE Aviva BZ WBK**	2 859,6	2 893,7	2 786,2	2 687,5	17,3
AXA OFE	680,2	799,8	983,9	1 109,4	7,2
Generali OFE	605,9	681,3	788,0	890,1	5,7
ING OFE	2 787,7	2 903,8	2 929,8	2 954,1	19,1
Nordea OFE	776,4	828,0	868,5	898,8	5,8
Pekao OFE	333,9	348,5	349,5	344,5	2,2
PKO BP Bankowy OFE***	436,5	418,0	468,3	539,5	3,5
OFE Pocztylion	445,5	467,0	518,1	588,3	3,8
OFE Polsat	328,3	322,7	311,1	302,5	2,0
OFE PZU „Złota Jesień”	2 018,1	2 121,9	2 193,5	2 215,0	14,3
OFE Skarbiec-Emerytura****	nd	nd	nd	nd	nd
OFE WARTA	313,4	318,7	315,4	314,5	2,0
Razem	**13 823,7**	**14 367,5**	**14 931,0**	**15 493,4**	**100,0**

* do 8.10.2009 – AIG OFE
** do 31.05.2009 – Commercial Union OFE BPH CU WBK
*** do 23.12.2009 – Bankowy OFE
**** w dniu 7 listopada 2008 roku nastąpiło zakończenie likwidacji OFE Skarbiec-Emerytura

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych

W 2011 roku, podobnie jak w latach poprzednich, dominującymi kategoriami w rachunku wyników powszechnych towarzystw emerytalnych były przychody związane z zarządzaniem otwartymi funduszami emerytalnymi, w tym:

- przychody z opłat od składek (30,5% przychodów całkowitych),
- przychody z opłaty za zarządzanie OFE (54,2% przychodów całkowitych).

oraz koszty:

- akwizycji (36,5% kosztów całkowitych powszechnych towarzystw emerytalnych),
- bezpośrednio związane z zarządzaniem (funkcjonowaniem) PTE (19,9% kosztów całkowitych),
- z tytułu opłat od składek i opłat związanych z wypłatami transferowymi ponoszone na rzecz ZUS i Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (dalej „KDPW”) (13,2% kosztów całkowitych),
- agenta transferowego (13,7% kosztów całkowitych).

W roku 2011 przychody powszechnych towarzystw były niższe niż w latach poprzednich. Przyczyną tego było wprowadzenie limitu opłaty od składki na poziomie 3,5% od 1 stycznia 2010 roku. Spadek przychodów z tego tytułu nie został zrekompensowany przez wzrost przychodów w innych kategoriach. Dodatkowo od maja 2011 roku zmniejszono wymiar składek przekazywanych do OFE, z 7,3% do 2,3% podstawy wymiaru. W konsekwencji w roku 2011, łączne przychody powszechnych towarzystw emerytalnych z zarządzania OFE wyniosły 1,7 mld zł i były o 8% niższe niż rok wcześniej. W tym samym czasie koszty zarządzania OFE zmniejszyły się o 16,5% i wyniosły 1,0 mld zł. Wynik na działalności technicznej wyniósł w roku 2011 nieco ponad 653 mln zł, co oznacza, że wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego o 9,6%.

Analiza poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat wykazuje wyraźny związek wysokości przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego z wielkością zarządzanego OFE. Najsilniejszą pozycję rynkową mają PTE zarządzające największymi funduszami emerytalnymi, które osiągały najwyższe przychody, dodatni wynik finansowy oraz wyraźne korzyści skali działalności w obszarze kosztów.

Rok 2011 przyniósł wzrost sumy wyników finansowych powszechnych towarzystw emerytalnych. Jednak osiem podmiotów odnotowało pogorszenie wyników finansowych. W roku 2011 straty przynosiły dwa PTE. Łączny wynik finansowy netto wszystkich powszechnych towarzystw emerytalnych wyniósł w roku 2011 prawie 616 mln zł, co oznacza wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o 3,0%.

2.4.2. Pracownicze fundusze i towarzystwa emerytalne

Szczególnym rodzajem instytucji finansowych występujących tylko w obrębie III filaru są pracownicze fundusze emerytalne oraz zarządzające nimi pracownicze towarzystwa emerytalne. Akcjonariuszami towarzystw emerytalnych są pracodawcy tworzący programy emerytalne, w ramach których odprowadzane składki trafiają do funduszy emerytalnych zarządzanych przez te towarzystwa. Pracownicze towarzystwa emerytalne nie mogą mieć zarobkowego charakteru działalności, a koszty towarzystw niepokryte z opłat są finansowane przez akcjonariuszy/pracodawców. Przedstawiciele członków pracowniczych funduszy, wnoszących składki do zarządzanych przez nie funduszy, stanowią połowę składu rady nadzorczej towarzystwa. Regulacje odnoszące się do inwestycji funduszy emerytalnych przewidują możliwość przekazania zarządzania aktywami podmiotom zewnętrznym. Według stanu na 31 grudnia 2011 roku istniało 5 pracowniczych towarzystw emerytalnych zarządzających 5 funduszami emerytalnymi. Pierwsze z nich zostało założone w 1999 roku, natomiast ostatnie rozpoczęło działalność pod koniec 2004 roku. Oznacza to, że na rynku funkcjonują podmioty o różnym stopniu rozwoju. Wartość aktywów netto zgromadzonych w pracowniczych funduszach emerytalnych na koniec roku 2011 wyniosła 1 558 mln zł. W stosunku do roku 2010 nieznacznie wzrosła wartość aktywów netto PFE: o 2,2 mln zł, tj. o 0,1%. W okresie objętym sprawozdaniem na rachunki członków PFE przekazano składki podstawowe i dodatkowe w kwocie 160,6 mln zł.

TABELA 8. AKTYWA NETTO PRACOWNICZYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH W LATACH 2008-2011 (WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA)

WYSZCZEGÓLNIENIE	AKTYWA NETTO (MLN ZŁ)				UDZIAŁ W RYNKU (W %)
	2008	2009	2010	2011	2011
PFE TELEKOMUNIKACJI POLSKIEJ	672,9	831,1	934,6	909,4	58,4
PFE „Nowy Świat”	189,1	245,4	294,8	300,7	19,3
PFE Słoneczna Jesień	145,6	218,3	274,6	288,1	18,5
PFE UNILEVER POLSKA	16,3	20,3	27,2	31,7	2,0
PFE NESTLE POLSKA	11,9	17,8	24,2	27,7	1,8
Ogółem	**1 035,8**	**1 332,8**	**1 555,4**	**1 557,6**	**100,0**

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne (dane pozyskane przez UKNF w ramach realizacji kwartalnych obowiązków informacyjnych)

Warto zauważyć, iż od składek wpłacanych do pracowniczych funduszy nie są pobierane opłaty, a w niektórych przypadkach aktywa funduszy nie są także obciążane opłatą za zarządzanie, co z punktu widzenia uczestnika podnosi efektywność oszczędzania w tej formie. Cała kwota, która wpływa do tej instytucji finansowej, jest alokowana na rachunku członka PFE.

Średnia stopa zwrotu uzyskana w 2011 roku przez pracownicze fundusze emerytalne wyniosła -4,34% (w 2010 roku stopa zwrotu miała wartość 10,03%). Zdecydowany spadek jednostki rozrachunkowej niż rok wcześniej wynika z niższych stóp zwrotu, jakie można było uzyskać na rynku udziałowym.

TABELA 9. WYNIKI INWESTYCYJNE PRACOWNICZYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH W LATACH 2008-2011 (STOPA ZWROTU LUB ZMIANA INDEKSU W %)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Średnia stopa zwrotu PFE	-11,03	14,82	10,03	-4,34
Najniższa stopa zwrotu PFE	-13,86	12,74	9,60	-5,20
Najwyższa stopa zwrotu PFE	-6,34	17,41	10,52	-3,10
Inflacja	4,2	3,5	2,6	4,3
Zmiana WIG	-51,07	46,85	18,8	-20,8
Zmiana WIG20	-48,21	33,47	14,9	-21,9

Źródło: pracownicze fundusze emerytalne (dane pozyskane przez UKNF w ramach realizacji kwartalnych obowiązków informacyjnych)

2.4.3. Pracownicze programy emerytalne i indywidualne konta emerytalne

Pracownicze programy emerytalne oraz indywidualne konta emerytalne[1], w których uczestnictwo jest dobrowolne, mają – w przeciwieństwie do pozostałych form dobrowolnego indywidualnego gromadzenia oszczędności z przeznaczeniem na cel emerytalny – charakter instytucjonalny, a środki są w nich gromadzone na zasadach określonych przepisami prawa. W porównaniu z uregulowaniami odnoszącymi się do II filaru, przepisy normujące działalność instytucji funkcjonujących w ramach III filaru mają węższy zakres reglamentacji administracyjnej, co związane jest z dobrowolnością dodatkowych form oszczędzania emerytalnego.

Rozwój III filaru systemu emerytalnego jest wzmacniany poprzez zachęty w postaci zwolnień podatkowych i możliwość korzystania z ulg w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne. Dla instytucji i produktów funkcjonujących w ramach III filaru przewidziano szereg regulacji mających na celu:

- ochronę uczestników pracowniczych programów emerytalnych,
- zapewnienie emerytalnego przeznaczenia gromadzonych środków,
- zapewnienie długoterminowego i systematycznego akumulowania kapitału emerytalnego.

TABELA 10. ROZWÓJ PRACOWNICZYCH PROGRAMÓW EMERYTALNYCH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Liczba PPE	1 078	1 099	1 113	1 116
Liczba uczestników PPE (w tys.)	325	334	342	345
Wartość zgromadzonych aktywów (w mln zł)	3 608	4 998	6 286	6 598

Źródło: opracowanie własne UKNF, instytucje zarządzające środkami pracowniczych programów emerytalnych

Rynek pracowniczych programów emerytalnych istnieje od 1999 roku. W 2004 roku dokonano istotnej modyfikacji otoczenia regulacyjnego, polegającej na złagodzeniu wymogów prawnych związanych z prowadzeniem programów. W szczególności umożliwiono zawieszenie i ograniczenie wysokości odprowadzanych składek. W ramach zmiany regulacji prawnej doprowadzono także do przekształcenia w pracownicze programy emerytalne innych form grupowego oszczędzania emerytalnego funkcjonujących poza III filarem, co zaowocowało zwiększeniem liczby zarejestrowanych programów. Rozwój rynku PPE w latach 2008-2011 przedstawia Tabela 10.

Gromadzenie oszczędności w ramach PPE możliwe jest w następujących formach:

- pracowniczego funduszu emerytalnego,
- umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- umowy o wnoszenie składek do funduszu inwestycyjnego,
- zarządzania zagranicznego.

[1] Od 1 stycznia 2012 r. także indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE).

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. funkcjonowało 1 116 pracowniczych programów emerytalnych, w tym:

- 36 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego,
- 789 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- 291 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego.

Udział poszczególnych form w rynku PPE obrazuje Wykres 10.

W pracowniczych programach emerytalnych uczestniczyło na koniec 2011 r. 345 tys. osób, a wartość zgromadzonych aktywów wyniosła 6 598 mln zł, co oznacza wzrost wartości aktywów zgromadzonych na rachunkach uczestników PPE o 312 mln zł w stosunku do 2010 roku (o 5%).

WYKRES 10. STRUKTURA RYNKU PPE W 2011 ROKU (W %)

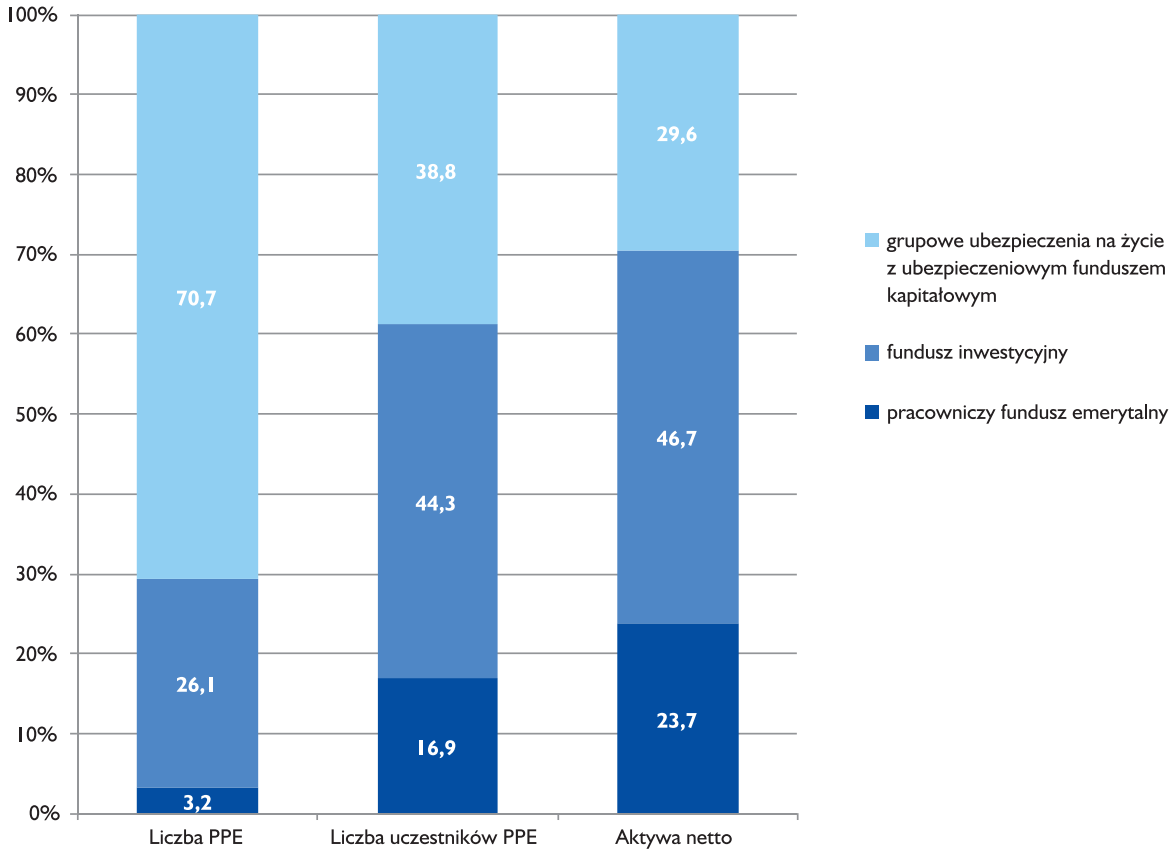

Źródło: opracowanie własne UKNF

Indywidualne konto emerytalne (IKE) jest prowadzone na podstawie pisemnej umowy zawartej przez oszczędzającego z:

- zakładem ubezpieczeń (umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym),
- funduszem inwestycyjnym,
- podmiotem prowadzącym działalność maklerską,
- bankiem.

Zachętą do oszczędzania na IKE jest zwolnienie zysków z podatku od dochodów kapitałowych. Zwolnienie podatkowe przysługujące osobie oszczędzającej na IKE ograniczone jest limitem kwotowym, który w 2011 r. wynosił 10 077 zł.

WYKRES II. ROZWÓJ INDYWIDUALNYCH KONT EMERYTALNYCH W LATACH 2008-2011

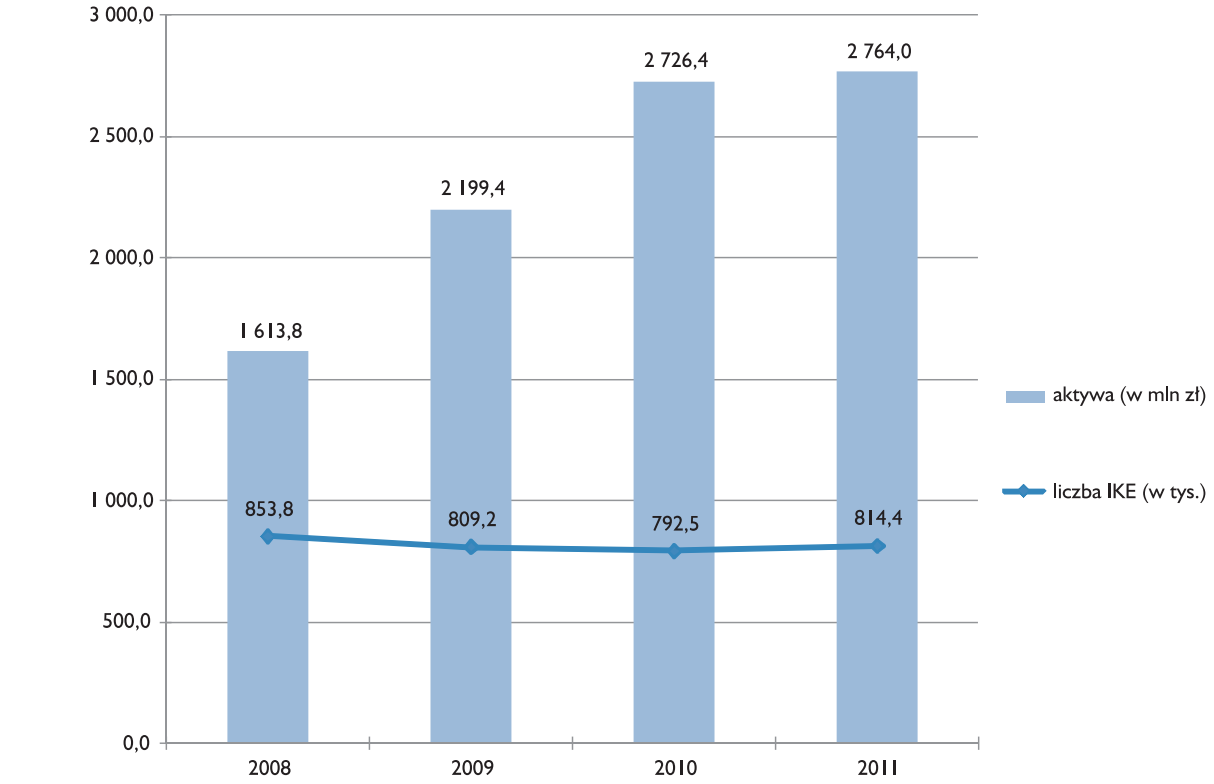

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wysokość średniej wpłaty na IKE w 2011 roku kształtowała się znacznie poniżej obowiązującego w roku 2011 limitu i wyniosła 1 982 zł. Wartość przeciętnego stanu rachunku IKE na koniec 2011 roku wyniosła 3 394 zł.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku podmioty prowadzące IKE obsługiwały 814,4 tys. kont, na których zgromadzono aktywa o wartości 2 764,0 mln zł. Po raz pierwszy od 2007 roku wzrosła liczba funkcjonujących IKE w stosunku do poprzedniego roku. Na koniec 2011 roku funkcjonowało o 5,2 tys. kont więcej niż w roku 2010. Wartość aktywów zgromadzonych na IKE wzrosła w roku 2011 o 1,4% (o 37,6 mln zł).

W 2011 roku oszczędzający wpłacili na IKE łącznie 545,1 mln zł, tj. o 9,8% więcej środków niż w 2010 roku. Dodatkowo, wpływ nowych środków pomniejszony o wypływ z IKE (wpływy netto na IKE), wyniósł w 2011 r. 338,9 mln zł (o 3,9% mniej niż w 2010 roku).

TABELA II. WARTOŚĆ AKTYWÓW ZGROMADZONYCH NA IKE W PODZIALE INSTYTUCJONALNYM W LATACH 2008-2011

PODMIOT PROWADZĄCY IKE	WARTOŚĆ AKTYWÓW (W TYS. ZŁ)				UDZIAŁ W WARTOŚCI OGÓŁEM (W %)
	2008	2009	2010	2011	2011
Zakład ubezpieczeń	716 738	964 146	1 167 642	1 146 788	41,5
Fundusz inwestycyjny	564 263	800 436	972 295	894 559	32,4
Podmiot prowadzący działalność maklerską	121 060	190 659	293 762	384 046	13,9
Bank	211 728	244 180	292 696	338 587	12,2
Ogółem	**1 613 789**	**2 199 421**	**2 726 395**	**2 763 980**	**100,0**

Źródło: opracowanie własne UKNF

2.5. Rynek kapitałowy i towarowy

Nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego rynek kapitałowy i towarowy tworzą podmioty prowadzące działalność na rynku papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, instytucje zbiorowego inwestowania oraz podmioty prowadzące działalność na rynku towarowym.

2.5.1. Firmy inwestycyjne oraz banki prowadzące rachunki papierów wartościowych (banki powiernicze)

Firmy inwestycyjne są niezbędnym elementem infrastruktury rynku kapitałowego, gdyż zgodnie z przepisami prawa, inwestowanie na rynku kapitałowym wymaga ich pośrednictwa. Katalog czynności maklerskich, do których upoważnione są firmy inwestycyjne, obejmuje szereg czynności, w tym m.in. przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych oraz ich nabywanie lub zbywanie na własny rachunek, zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, doradztwo inwestycyjne, oferowanie instrumentów finansowych.

W Polsce mają prawo funkcjonować zarówno krajowe, jak i zagraniczne firmy inwestycyjne. Krajowymi firmami inwestycyjnymi są domy maklerskie oraz banki prowadzące działalność maklerską. Prowadzenie działalności maklerskiej przez powyższe podmioty wymaga uzyskania zezwolenia KNF. Ponadto, działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą prowadzić również zagraniczne firmy inwestycyjne – zgodnie z regułą jednej licencji (ang. *single licence*), czyli tzw. paszportu europejskiego oraz zagraniczne osoby prawne z siedzibą na terytorium państwa należącego do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (dalej „OECD" od ang. *Organisation for Economic Co-operation and Development*) lub Światowej Organizacji Handlu (dalej „WTO" od ang. *World Trade Organization*). Zasada jednej licencji oznacza, że firma inwestycyjna (bądź inna instytucja) z siedzibą na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, która uzyskała zgodę na świadczenie usług w swoim kraju macierzystym, może działać także na terenie innych krajów UE, zarówno w formie operacji transgranicznych, jak i za pośrednictwem oddziału.

Grupę instytucji wyspecjalizowanych w świadczeniu usług pośrednictwa na rynku papierów wartościowych, licencjonowanych przez KNF, uzupełniają banki powiernicze. Podmioty te posiadają zezwolenie KNF w zakresie ewidencjonowania i przechowywania instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu zorganizowanego. W praktyce, rolą banków powierniczych jest przechowywanie aktywów instytucji finansowych.

TABELA I2. LICZBA PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKĄ I RACHUNKI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W LATACH 2008-2011

RODZAJ PODMIOTU	2008	2009	2010	2011
Domy maklerskie	45	46	50	51
Banki prowadzące działalność maklerską	13	13	14	14
Banki powiernicze	13	13	14	15
Razem	**71**	**72**	**78**	**80**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Podstawowe informacje dotyczące klientów domów maklerskich oraz klientów banków prowadzących działalność maklerską w formie biura maklerskiego przedstawiają Tabele 13 i 14.

TABELA I3. DANE DOTYCZĄCE LICZBY RACHUNKÓW KLIENTÓW DOMÓW I BIUR MAKLERSKICH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RACHUNKÓW KLIENTÓW				UDZIAŁ W WARTOŚCI OGÓŁEM (W %)
	2008	2009	2010	2011	2011
Domy maklerskie	693 923	812 954	1 323 959*	1 210 088	64,2
Banki prowadzące działalność maklerską	547 422	532 325	649 680*	675 327	35,8

Źródło: opracowanie własne UKNF
* zmiana sposobu wykazywania, niejednorodna populacja

TABELA I4. DANE DOTYCZĄCE WARTOŚCI AKTYWÓW KLIENTÓW DOMÓW I BIUR MAKLERSKICH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚĆ AKTYWÓW KLIENTÓW NA RACHUNKACH (MLN ZŁ)			
	2008	2009	2010	2011
Domy maklerskie	63 447	98 828	139 157	122 516
Banki prowadzące działalność maklerską	25 949	39 443	55 532	54 016
	WARTOŚĆ AKTYWÓW KLIENTÓW W ZARZĄDZANIU (MLN ZŁ)			
Domy maklerskie	73 589	79 738	84 412	70 747
Banki prowadzące działalność maklerską	294	329	2 177	253

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2008 r., 31.12.2009 r., 31.12.2010 r. i 31.12.2011 r.

2.5.2. Zorganizowane rynki papierów wartościowych

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA

W porównaniu do roku 2010 stopy zwrotu z najważniejszych indeksów Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA (dalej „GPW") były niższe. Pośrednią przyczyną mogły być liczne zawirowania na światowych rynkach finansowych spowodowane trudną sytuacją makroekonomiczną niektórych państw strefy euro (m.in. Grecji i Włoch) i związana z tym niepewność inwestorów.

TABELA I5. STOPY ZWROTU INDEKSÓW GPW W LATACH 2008–2011 (W %)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
WIG	-51,07	46,85	18,77	-16,82
WIG20	-48,21	33,47	14,88	-16,62
mWIG40	-62,48	55,24	19,57	-22,58
sWIG80	-56,95	61,85	10,18	-28,58
WIG-PL	-50,62	44,93	18,70	-16,29

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki

TABELA I6. LICZBA INSTRUMENTÓW NOTOWANYCH NA GPW W LATACH 2008–2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Spółki	374	379	400	426
w tym zagraniczne	25	25	27	38
Liczba debiutów	33	13	34	-
Liczba wycofań	10	8	13	11
Obligacje	51	51	50	52
w tym zagraniczne	3	3	3	3
Kontrakty terminowe	40	37	55	79
Opcje	138	110	106	142

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki_pelna_wersja

TABELA 17. KAPITALIZACJA GPW NA KONIEC LAT 2008–2011 (W MLN ZŁ)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Spółki krajowe	267 359	421 178	542 646	466 046
Spółki zagraniczne	197 756	294 643	253 836	204 962
Obligacje krajowe	362 704	411 018	486 505	518 407
Obligacje zagraniczne	586	586	586	586
Razem	**828 405**	**1 127 425**	**1 283 573**	**1 190 001**

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki_pelna_wersja

Kapitalizacja GPW w 2011 roku spadła o 19% w porównaniu z rokiem poprzednim.

TABELA 18. WARTOŚĆ OBROTÓW NA GPW W LATACH 2008–2011 (W MLN ZŁ)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Akcje	331 316	351 885	234 288	252 402
Obligacje	4 999	2 951	2 855	741
Kontrakty terminowe	613 495	517 366	681 296	337 467
Opcje	16 590	16 781	33 775	22 773

Źródło: http://www.gpw.pl/analizy_i_statystyki_pelna_wersja

Obrót akcjami wyniósł 252 402 mln zł wobec 234 288 mln zł w roku poprzednim.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku do krótkiej sprzedaży było dopuszczonych 170 akcji i 22 obligacje.

Alternatywny system obrotu (NewConnect)

Poza rynkiem regulowanym GPW prowadzi zorganizowany rynek akcji w formule alternatywnego systemu obrotu pod nazwą NewConnect. Zgodnie z założeniami organizatora, rynek ten jest dedykowany powstającym oraz młodym firmom o stosunkowo niewielkiej przewidywanej kapitalizacji (do ok. 20 mln zł). Formalności związane z wejściem na rynek są uproszczone – proces wejścia spółki na NewConnect jest szybszy, a koszty debiutu na NewConnect są niższe – w porównaniu z rynkiem regulowanym. Mniej rygorystyczne są także obowiązki informacyjne ciążące na emitentach.

TABELA 19. DANE DOTYCZĄCE ALTERNATYWNEGO SYSTEMU OBROTU NEWCONNECT W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Wartość NCIndex na koniec roku	38,19	49,70	63,44	41,62
Stopa zwrotu NCIndex w bieżącym roku (%)	-73,51	30,14	27,65	-34,39
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	1 396,17	2 457,16	4 970,95	8 383,50
Liczba spółek na koniec roku	84	107	185	351
Liczba debiutów	61	26	86	172
Liczba sesji	251	252	253	251
Wartość obrotów (mln zł)	840,0	1 162,0	3 694,0	1 858 478
Liczba transakcji na sesję	980	1 285	3 470	4 311
Średnia wartość obrotu na sesję (mln zł)	3,3	4,6	14,6	1 717,43

Źródło: http://newconnect.pl/index.php?page=statystyki_rynku_roczne

BondSpot SA

Regulowany Rynek Pozagiełdowy (dalej „RRP") w Polsce prowadzi spółka BondSpot SA podlegająca nadzorowi KNF. Głównym przedmiotem obrotu na platformie BondSpot SA są obligacje skarbowe, obligacje korporacyjne, obligacje spółdzielcze oraz inne papiery dłużne, które od 30 września 2009 r. notowane są w ramach systemu Catalyst[2]. Obrót na RRP odbywa się za pośrednictwem członków – firm inwestycyjnych. Uczestnikami obrotu mogą być również działające wyłącznie we własnym imieniu i na własny rachunek inne podmioty dopuszczone do działania na rynku. Na koniec 2011 r. głównymi akcjonariuszami BondSpot były: GPW, banki i domy maklerskie.

TABELA 20. DANE DOTYCZĄCE RYNKU POZAGIEŁDOWEGO W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Index ITO na koniec roku	30 154,3	32 342,9	- *	- *
Stopa zwrotu Index ITO w bieżącym roku (%)	-26,80	7,26	- *	- *
Kapitalizacja spółek na koniec roku (mln zł)	380,6	314,0	214,6	-
Liczba notowanych instrumentów	77	70	88	163
Liczba sesji	251	252	253	250
AKCJE				
Wartość obrotu podwójnie (mln zł)	6,0	1,7	0,6	0,084
Liczba transakcji	2 298	715	388	65
Liczba instrumentów	5	4	1	1**
Średnia wartość obrotu na sesję (tys. zł)	23,9	4,7	2,3	0,58
LISTY ZASTAWNE				
Wartość obrotu podwójnie (mln zł)	74,5	36,5	99,8	23,3
Liczba transakcji	87	59	19	17
Liczba instrumentów	14	16	17	20
OBLIGACJE				
Wartość obrotu podwójnie (mln zł)	202,6	4 995,8	261,5	1 165,55
Liczba transakcji	452	140	156	216
Liczba notowanych obligacji	58	50	70	143

Źródło: opracowanie własne UKNF

* z dniem 27 lipca 2010 r. BondSpot SA zaprzestał obliczać i publikować indeks rynku akcji ITO
** na koniec roku nienotowany

Od dnia 11 stycznia 2010 r., poza regulowanym rynkiem pozagiełdowym, BondSpot organizuje także obrót instrumentami dłużnymi w ramach alternatywnego systemu obrotu. Rynek ten również stanowi jeden z segmentów systemu Catalyst. Podobnie jak w przypadku rynku pozagiełdowego organizowanego przez BondSpot, notowane w alternatywnym systemie obrotu mogą być zdematerializowane obligacje, listy zastawne i inne dłużne instrumenty finansowe inkorporujące prawa majątkowe odpowiadające prawom wynikającym z zaciągnięcia długu, emitowane na podstawie właściwych przepisów prawa polskiego lub obcego, wprowadzone do obrotu na rynku.

[2] Catalyst stanowi funkcjonalne połącznie w zakresie autoryzacji, dopuszczania oraz notowania instrumentów dłużnych na czterech rynkach instrumentów dłużnych (tj. dwóch rynkach regulowanych oraz dwóch alternatywnych systemach obrotu). Spośród czterech z funkcjonalnie połączonych rynków dwa organizowane są przez GPW, a dwa przez BondSpot (każda ze spółek organizuje jeden rynek regulowany oraz jeden alternatywny system obrotu). Zgodnie z dokonanym przez spółki podziałem, rynki organizowane przez GPW stanowią tzw. segment detaliczny „platformy" Catalyst. Natomiast obrót hurtowy dokonywany jest na rynkach organizowanych przez BondSpot.

2.5.3. System rozliczeniowo-depozytowy

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA (dalej „Krajowy Depozyt" albo „KDPW") jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce. Właścicielami KDPW w równych częściach są GPW, Skarb Państwa oraz Narodowy Bank Polski. Główne zadania ustawowe KDPW to: prowadzenie depozytu papierów wartościowych, rozliczanie i rozrachunek transakcji zawartych na rynku zorganizowanym, rejestrowanie oraz przechowywanie instrumentów finansowych podlegających dematerializacji, nadzór nad zgodnością wielkości emisji papierów wartościowych znajdujących się w obrocie, realizacja zobowiązań emitentów wobec właścicieli papierów wartościowych, prowadzenie systemu zabezpieczania płynności rozliczeń transakcji, zarządzanie obowiązkowym systemem rekompensat. W dniu 1 lipca 2011 r. KDPW przekazał swoje zadania w zakresie rozliczania transakcji, jak również zadania związane z prowadzeniem systemu zabezpieczania płynności rozliczeń transakcji, do KDPW_CCP SA – spółki zależnej Krajowego Depozytu, w której KDPW posiada 100% udział w kapitale zakładowym. Począwszy od 1 lipca 2011 r. rozliczanie transakcji w papierach wartościowych lub innych instrumentach finansowych, zarejestrowanych w systemie KDPW, jest dokonywane przez KDPW_CCP SA, natomiast rozrachunek tych transakcji (transfery pomiędzy kontami depozytowymi) przeprowadzany jest przez Krajowy Depozyt. W szczególności, KDPW_CCP SA przejął rozliczenia transakcji zawartych na regulowanych rynkach kasowych i terminowych (GPW SA i BondSpot SA), jak również w alternatywnych systemach obrotu (NewConnect i ASO BondSpot SA). Aktywność KDPW oraz KDPW_CCP jest przedmiotem nadzoru KNF, który jest realizowany w szczególności poprzez prawo od zatwierdzenia bądź odmowy zatwierdzenia zmian w Regulaminie KDPW i Regulaminie rozliczeń transakcji (KDPW_CCP SA) oraz przeprowadzanie kontroli tych spółek.

2.5.4. Oferty publiczne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

Publiczne proponowanie nabycia papierów wartościowych, określane jako proponowanie nabycia papierów wartościowych w dowolnej formie i w dowolny sposób, skierowane do co najmniej 100 osób lub do nieoznaczonego adresata, może być dokonywane wyłącznie w drodze oferty publicznej. Oferta publiczna wymaga co do zasady sporządzenia prospektu emisyjnego, zatwierdzenia go przez Komisję oraz udostępnienia go do publicznej wiadomości. Przepisy prawa przewidują również szereg przypadków, w których przeprowadzenie ofert publicznych nie nakłada obowiązku prospektowego.

Rok 2011 należał do słabszych w porównaniu z 2010 r. pod względem wartości przeprowadzonych ofert publicznych. Wartość ofert publicznych wyniosła ogółem ponad 13 mld zł, co odpowiada spadkowi o blisko połowę w porównaniu z rokiem ubiegłym. Duży wpływ miało słabsze drugie półrocze, w którym nasilające się problemy fiskalne krajów strefy euro zwiększyły awersję do ryzyka m.in. na rynku ofert publicznych. Skutkowało to w konsekwencji mniejszą aktywnością na rynku kapitałowym Skarbu Państwa, który przeprowadził tylko jedną istotną ofertę sprzedaży akcji Jastrzębskiej Spółki Węglowej (sprzedaż w czerwcu akcji o wartości ponad 5,37 mld zł). Warto jednak podkreślić, że rok 2010 pod względem wartości ofert publicznych Skarbu Państwa był wyjątkowy. Przeprowadzono wówczas 4 duże oferty sprzedaży akcji o łącznej wartości 14,57 mld zł: ENEA (1,1 mld zł), GPW (1,2 mld zł), Tauron PE (4,2 mld zł) oraz PZU (8,07 mld zł).

W 2011 r. emitenci przeprowadzili 175 ofert publicznych, których strukturę przedstawia Tabela 21.

TABELA 21. CHARAKTERYSTYKA OFERT PUBLICZNYCH PRZEPROWADZONYCH W 2011 ROKU

<table>
<tr><th colspan="5">175 OFERT PUBLICZNYCH, W TYM:
59 PRZEPROWADZONYCH PRZEZ EMITENTÓW ZAGRANICZNYCH</th></tr>
<tr><th colspan="4">168 OFERT O CHARAKTERZE GOTÓWKOWYM</th><th rowspan="2">7 OFERT
O CHARAKTERZE
BEZGOTÓWKOWYM</th></tr>
<tr><td colspan="2">98 publicznych ofert akcji

w tym:
42 oferty przeprowadzone bez konieczności sporządzania i zatwierdzania prospektu emisyjnego
36 ofert przeprowadzonych przez emitentów zagranicznych</td><td rowspan="2">22 publiczne oferty produktów strukturyzowanych wszystkie przeprowadzone przez emitentów zagranicznych</td><td rowspan="2">48 publicznych ofert obligacji

w tym:
39 ofert przeprowadzonych bez konieczności sporządzania i zatwierdzania prospektu emisyjnego
1 oferta przeprowadzona przez emitenta zagranicznego</td></tr>
<tr><td>26 publicznych ofert sprzedaży</td><td>72 publiczne subskrypcje</td></tr>
</table>

Źródło: opracowanie własne UKNF

Łączna wartość przeprowadzonych w 2011 r. ofert publicznych o charakterze gotówkowym wyniosła 13 045,9 mln zł, w tym wartość subskrypcji akcji wyniosła 3 749,9 mln zł, wartość publicznych ofert sprzedaży akcji – 6 649,6 mln zł, wartość ofert obligacji 2 026,1 mln zł, wartość publicznych ofert produktów strukturyzowanych – 620,3 mln zł.

TABELA 22. WARTOŚĆ I LICZBA OFERT PUBLICZNYCH O CHARAKTERZE GOTÓWKOWYM W LATACH 2008-2011

ROK	2008		2009		2010		2011	
WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OFERT	WARTOŚĆ (W MLN ZŁ)	LICZBA OFERT	WARTOŚĆ (W MLN ZŁ)	LICZBA OFERT *	WARTOŚĆ (W MLN ZŁ)	LICZBA OFERT **	WARTOŚĆ (W MLN ZŁ)
Publiczne emisje akcji	88	4 312,70	34	12 310,9	78	6 134,3	72	3 749,9
Publiczne oferty obligacji	7	900	8	1 077,8	37	2 180,0	48	2 026,1
Publiczne oferty sprzedaży akcji	8	1 016,20	20	112,1	34	15 451,4	26	6 649,6
Publiczne oferty produktów strukturyzowanych	27	1 072,50	21	414,5	35	1 243,5	22	620,3
Publiczne oferty razem	130	7 301,40	83	13 915,3	184	25 009,2	168	13 045,9
w tym: pierwsze oferty publiczne	43	4 419,90	22	7 539,2	60	15 899,5	64	8 472,4

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w 2010 r. przeprowadzono również 7 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego
** w 2011 r. przeprowadzono również 7 publicznych ofert akcji, które nie miały charakteru gotówkowego

O ile w stosunku do 2010 r. zauważalny był istotny spadek wartości ofert, o tyle w stosunku do roku 2009 spadek wartości ofert był niewielki, a w stosunku do roku 2008 zauważalny był istotny wzrost. Z kolei w przypadku liczby przeprowadzonych w roku 2011 ofert publicznych spadek w stosunku do roku 2010 był niewielki, a w stosunku do lat 2009 i 2008 odnotowano znaczący wzrost. Jeszcze wyraźniej widać to na przykładzie pierwszych ofert publicznych – tylko pod względem wartości tego rodzaju ofert lepszy był rok 2010.

Analizując poszczególne segmenty rynku ofert publicznych należy zauważyć, iż w segmencie pozyskiwania kapitału poprzez oferty publiczne (emisje akcji) widoczne jest osłabienie. O ile liczba subskrypcji akcji przeprowadzonych w trybie oferty publicznej zmniejszyła się minimalnie w stosunku do 2010 r., o tyle łączna wartość subskrypcji spadła o ponad 38%. Sześciu emitentów w drugiej połowie roku odstąpiło od lub też zawiesiło oferty publiczne.

Dokonując podziału tego segmentu rynku ofert publicznych według dwóch głównych kategorii spółek:
- spółek notowanych na rynku regulowanym oraz,
- spółek wchodzących na rynek regulowany,

można zaobserwować, iż spółki wchodzące na rynek były w równym stopniu aktywne w 2011 r. jak w 2010 r. W 2011 r. spółki wchodzące na rynek regulowany pozyskały w 21 ofertach publicznych 1,51 mld zł. Są to dane zbliżone do danych w 2010 r., kiedy przeprowadzono 26 publicznych ofert o wartości 1,53 mld zł. Rok 2011 był natomiast słabszy w porównaniu z latami 2008 i 2009 (odpowiednio 28 ofert o wartości 2,91 mld zł i 10 ofert o wartości 6,68 mld zł).

W 2011 r. znaczący spadek liczby i wartości ofert miał natomiast miejsce w przypadku spółek już notowanych na rynku regulowanym. Liczba ofert zmniejszyła się z 19 do 12, a ich wartość z 4,37 mld zł do 2,03 mld zł. Zwrócić jednak należy uwagę, że w 2010 r. znaczące oferty przeprowadziły takie spółki giełdowe jak Bank Millennium (1 mld zł) oraz BRE Bank (1,98 mld zł). W 2009 r. przy takiej samej liczbie ofert (12) ich wartość osiągnęła 5,54 mld zł, na co wpłynęła z kolei publiczna emisja akcji przeprowadzona przez bank PKO BP o wartości 5,12 mld zł.

Większą aktywność emitentów można było zaobserwować na rynku publicznych ofert obligacji, gdzie przeprowadzono 48 ofert wobec 37 ofert w 2010 r., nie przełożyło się to jednak na wzrost wartości ofert obligacji (zanotowano spadek wartości ofert obligacji o 7%). Tym niemniej wzrost wartości tego segmentu rynku na przestrzeni ostatnich lat świadczy o rosnącej z roku na rok popularności tej formy dłużnego finansowania.

Znacznie mniejszą aktywność można było natomiast zaobserwować na rynku ofert publicznych produktów strukturyzowanych, gdzie po rekordowym dla tego segmentu rynku 2010 roku, nastąpiło zmniejszenie wartości ofert o połowę.

2.5.5. Instytucje zbiorowego inwestowania

Fundusz inwestycyjny jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze publicznego, a w przypadkach określonych w ustawie – również niepublicznego, proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone w ustawie o funduszach inwestycyjnych papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe. Funduszem inwestycyjnym zarządza towarzystwo funduszy inwestycyjnych, które jest jego organem.

Poprzez wpis do rejestru prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Warszawie fundusz nabywa osobowość prawną i z tą chwilą może rozpocząć samodzielną działalność. Rejestr ten jest jawny, tj. każda osoba może go przeglądać bez konieczności wykazywania interesu prawnego lub faktycznego.

Fundusz inwestycyjny jest specyficzną osobą prawną, gdyż stanowi on jedynie masę majątkową utworzoną z wpłat uczestników i nabytych za te wpłaty aktywów. Środki funduszu (a więc jego uczestników) nie wchodzą w skład masy upadłościowej towarzystwa, które nim zarządza.

W 2011 roku zaobserwowano wzrost liczby nadzorowanych podmiotów krajowych[3], co obrazuje wykres 12 (narastająco).

Na dzień 31 grudnia 2011 roku działalność operacyjną prowadziło 50 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 484 funduszami inwestycyjnymi.

WYKRES 12. ŁĄCZNA LICZBA NADZOROWANYCH TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ORAZ FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I SUBFUNDUSZY W LATACH 2008-2011 (NARASTAJĄCO Z PODZIAŁEM NA RODZAJE)

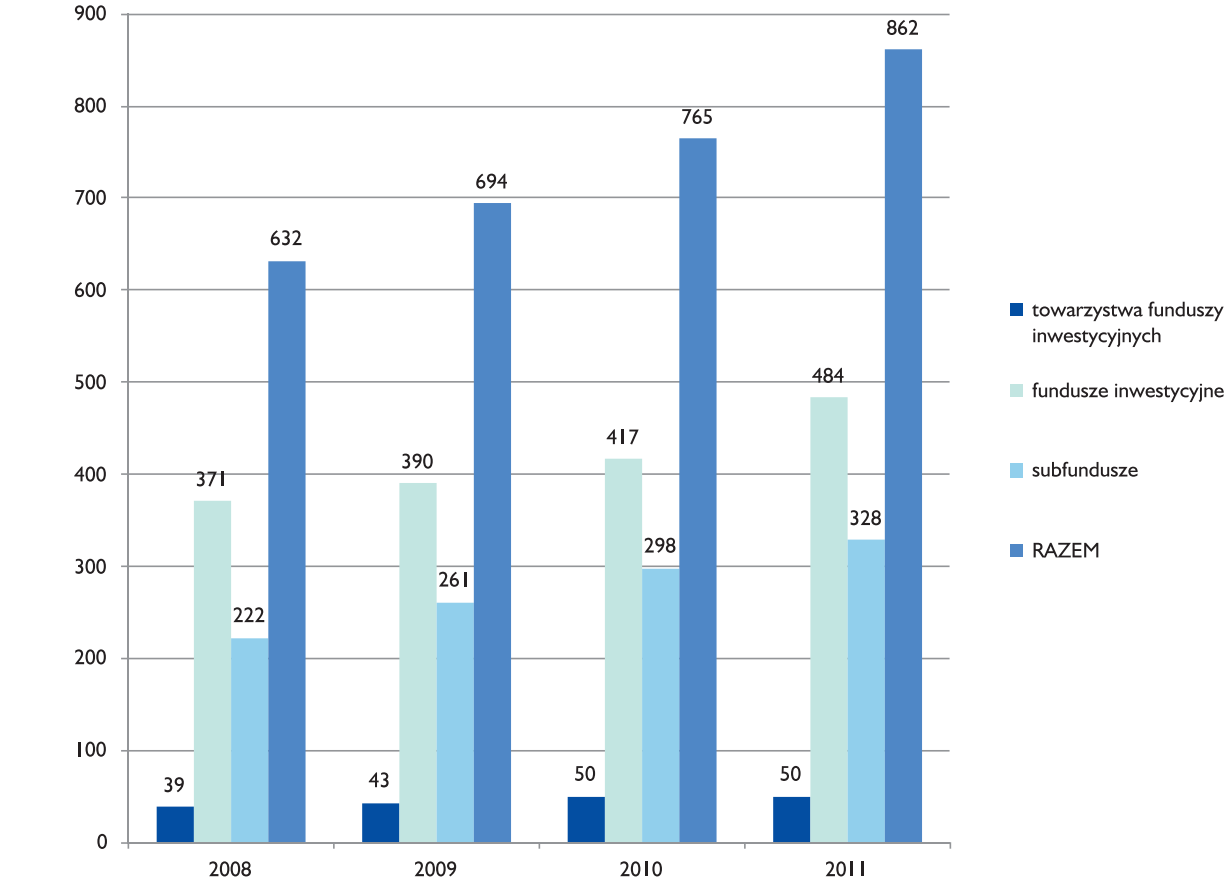

Źródło: opracowanie własne UKNF

[3] Towarzystwa funduszy inwestycyjnych, fundusze inwestycyjne i subfundusze.

Komisja Nadzoru Finansowego sprawuje także nadzór nad zagranicznymi funduszami inwestycyjnymi i subfunduszami wchodzącymi w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych, które zbywają emitowane przez siebie tytuły uczestnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z faktem, że w 2011 r. miały miejsce denotyfikacje funduszy zagranicznych zmniejszyła się liczba tych podmiotów, co obrazuje wykres 13 (narastająco).

WYKRES 13. ŁĄCZNA LICZBA NADZOROWANYCH ZAGRANICZNYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I SUBFUNDUSZY WCHODZĄCYCH W SKŁAD ZAGRANICZNYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH W LATACH 2008-2011 (NARASTAJĄCO Z PODZIAŁEM NA RODZAJE)

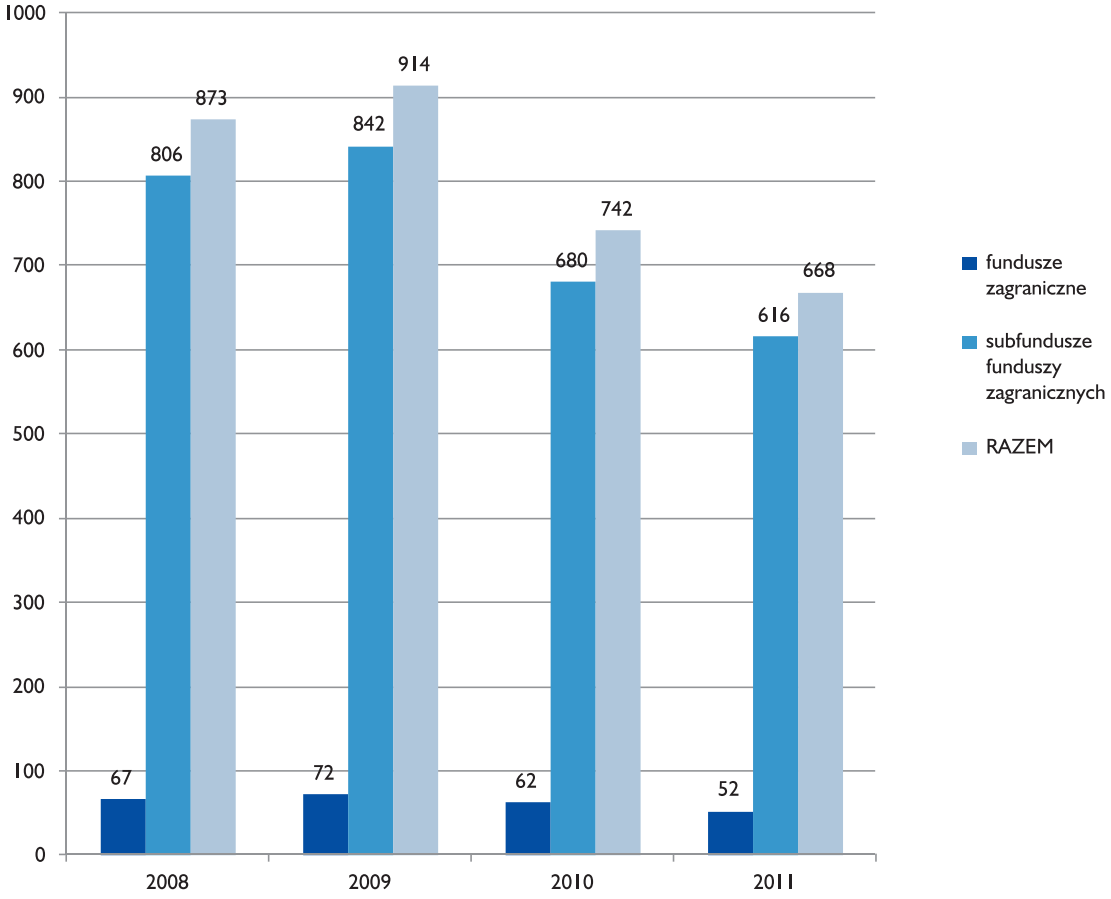

Źródło: opracowanie własne UKNF

W pierwszym półroczu 2011 roku miał miejsce dalszy wzrost wartości aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych, dzięki czemu osiągnięty został poziom z końca 2007 roku. Jednakże z uwagi na pogorszenie koniunktury na rynkach finansowych kolejne miesiące przyniosły odwrócenie trendu wzrostowego i na koniec 2011 roku suma aktywów zarządzanych przez towarzystwa była niższa niż na koniec 2010 roku.

Na przestrzeni 2011 r. wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych zmniejszyła się o 8,8 mld zł, by na dzień 31 grudnia 2011 r. osiągnąć wartość 125,5 mld zł.

Wykres 14 ukazuje wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2008-2010 oraz w poszczególnych miesiącach 2011 roku.[4]

[4] Na podstawie sprawozdań miesięcznych przekazywanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Sprawozdania miesięczne nie są poddawane badaniu ani przeglądowi przez biegłego rewidenta, w związku z czym zawarte w nich informacje mogą podlegać późniejszym korektom.

WYKRES 14. WARTOŚĆ AKTYWÓW ZARZĄDZANYCH PRZEZ TOWARZYSTWA FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH NA KONIEC LAT 2008-2010 ORAZ KOLEJNYCH MIESIĘCY 2011 ROKU (W MLD ZŁ)

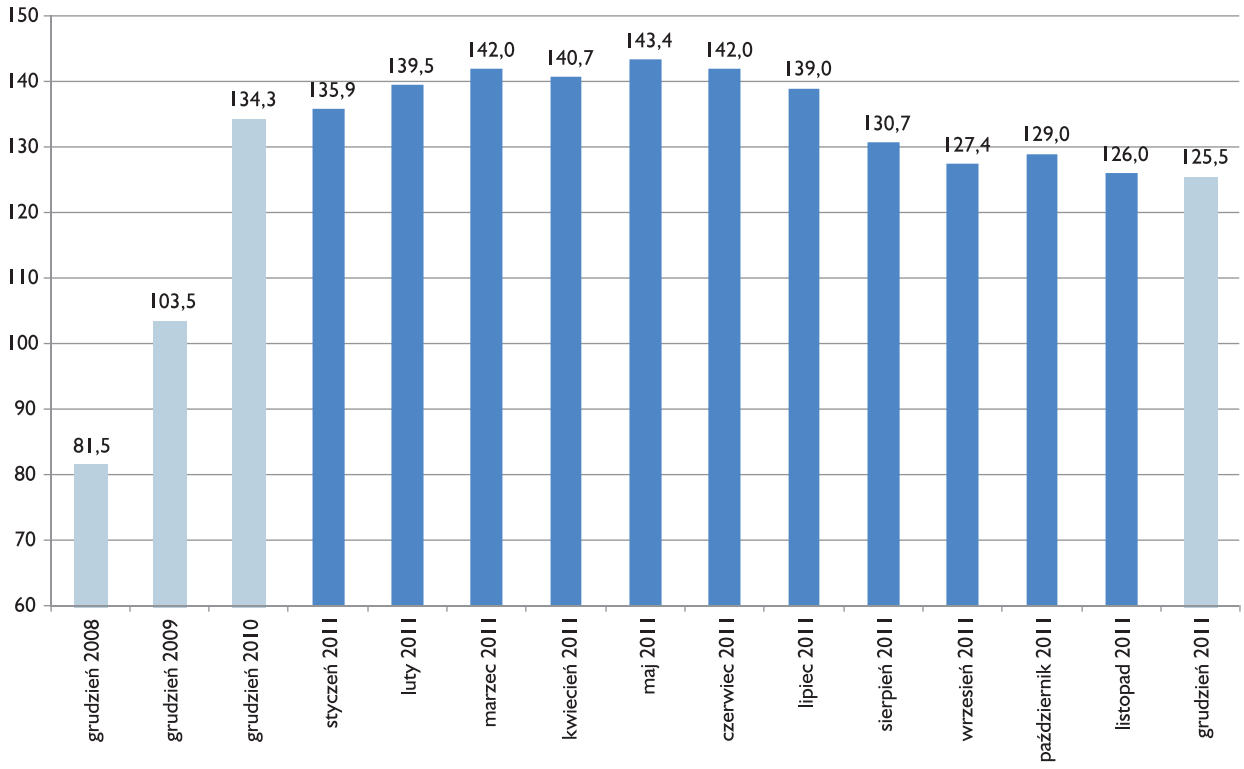

Źródło: opracowanie własne UKNF

Jak wynika z wykresu 14, w 2011 roku poziom aktywów cechowała większa stabilność niż na przestrzeni kilku ostatnich lat. Największy wzrost można było zaobserwować w lutym oraz maju. Natomiast w drugim półroczu, z wyjątkiem października, poziom aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych zmniejszał się stopniowo, co dało się odczuć przede wszystkim w sierpniu. Podobnie jak w poprzednich latach, opisane wahania stanowiły odzwierciedlenie zmian indeksów giełdowych.

Mimo spadku poziomu zarządzanych aktywów, w 2011 roku towarzystwom funduszy inwestycyjnych udało się wypracować nieco wyższe przychody niż rok wcześniej. Jednakże jednoczesny wzrost kosztów sprawił, iż na koniec grudnia 2011 roku zagregowane zyski towarzystw wyniosły 429 mln zł i były niższe o 13 mln zł w porównaniu z 2010 rokiem.

Tabela 23 przedstawia informacje o wysokości i strukturze kosztów działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2008–2011.

TABELA 23. ZAGREGOWANE KOSZTY TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH W LATACH 2008–2011 (W MLN ZŁ)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	
Koszty ogółem, w tym:	1 957	1 525	1 655	1 731	100,0%
– koszty stałe	399	436	403	447	25,8%
– koszty zmienne, w tym:	1 558	1 089	1 252	1 284	74,2%
*– koszty zmienne dystrybucji**	1 079	735	923	958	55,3%

* koszty pozostające w bezpośrednim związku z przyjmowaniem i realizowaniem zleceń zbycia, odkupienia lub zamiany jednostek uczestnictwa lub przyjmowaniem zapisów na certyfikaty inwestycyjne i ich przydziałem, stanowiące wynagrodzenie dystrybutorów lub poniesione z tytułu promocji lub marketingu funduszu

2.5.6. Rynek towarów giełdowych

Obok funkcjonującego rynku kapitałowego, w Polsce istnieje, choć w ograniczonym zakresie, także rynek towarów giełdowych, w tym rynek energii elektrycznej, który prowadzony jest przez Towarową Giełdę Energii SA (dalej „TGE"). W okresie objętym sprawozdaniem TGE prowadziła pięć rynków, na których przedmiotem obrotu mogą być przede wszystkim energia elektryczna, prawa majątkowe oraz uprawnienia do emisji CO_2. Niezależnie od wspomnianych powyżej rynków, TGE organizuje także aukcje energii (w 2011 roku TGE skróciła termin przekazywania informacji o aukcji i podawana jest ona na 7 dni przed jej przeprowadzeniem). Stronami transakcji zawieranych na giełdzie mogą być wyłącznie podmioty, które zawarły z giełdą umowę o członkostwo i zostały dopuszczone do działania na giełdzie przez Zarząd TGE. Akcjonariuszami TGE jest 17 podmiotów. Spośród nich największym jest Skarb Państwa, który posiada 22,3% akcji. Transakcje dokonywane na TGE rozliczane są przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych pełniącą funkcję Giełdowej Izby Rozrachunkowej. KNF sprawuje nadzór nad działalnością TGE.

W 2011 r. obroty na TGE wykazały wzrost wobec roku 2010. Wolumen obrotu na parkiecie wyniósł łącznie 126 678 676 MWh (wobec 81 725 273 MWh w roku 2010), co pokrywało średnio 81% zapotrzebowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego w 2011 roku.

Na Rynku Dnia Następnego (dalej „RDN") najstarszym Rynku TGE, który jest rynkiem z dostawą energii w dniu następnym – łączny obrót energią elektryczną wyniósł 19 740 974 MWh. W porównaniu do poprzedniego roku obroty wykazały wzrost o 160,52%. Średnioważona cena energii na RDN w roku 2011 wyniosła 205,19 PLN/MWh. Miesiącem o najniższej cenie energii był grudzień – 181,53 PLN/MWh. Miesiącem o najwyższej cenie był listopad – 240,41 PLN/MWh. W ujęciu rocznym średnia cena energii w roku 2011 była wyższa w porównaniu do roku 2010 o 4,18%.

Na Rynku Terminowym Towarowym (dalej „RTT"), na którym handlowana jest energia elektryczna w przyszłych dostawach – łączne obroty w roku 2011 wyniosły 106 907 111 MWh. W porównaniu do roku 2010 obroty na RTT wzrosły o 44,18%. Średnia cena energii elektrycznej w transakcjach zawartych na RTT w 2011 roku wyniosła 207,54 PLN/MWh.

Na Rynku Praw Majątkowych (dalej „RPM"), na którym członkowie giełdy mogą sprzedać bądź kupić prawa majątkowe do świadectw pochodzenia dla energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, wysokosprawnej kogeneracji i kogeneracji opalanej metanem – łączne obroty wyniosły 50 606 981 MWh (wzrost r/r o 3,21%).

Najaktywniejszym podmiotem na TGE na wszystkich rynkach w 2011 roku była PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA. Na koniec 2011 roku lista członków TGE zawierała 49 podmiotów, w tym 3 domy maklerskie. Regularnie zwiększające się obroty na rynkach energii TGE w 2011 roku pozwoliły na uruchomienie mechanizmu *market coupling* tj. połączenia rynków energii Polski i Szwecji. Działania te wpisują się w zalecenia Komisji Europejskiej, według których do 2014 roku ma powstać wspólny europejski rynek energii. Zdolności przesyłowe w kierunku transferu energii z Polski do Szwecji w całym 2011 roku wyniosły 907 425 MWh, natomiast w kierunku przeciwnym – 3 263 969 MWh. Średnia zdolność przepływowa w przeliczeniu na 1 godzinę doby 2011 roku w kierunku z Polski do Szwecji wyniosła 104 MWh, w kierunku przeciwnym – 373 MWh. Warto nadmienić, iż ograniczenia techniczne umożliwiają przesłanie w każdą godzinę doby w jednym kierunku jedynie 600 MWh. Rzeczywiste przepływy energii w kierunku z Polski do Szwecji w całym 2011 roku wyniosły 287 155 MWh, co stanowi 32% wykorzystania zdolności przesyłowych. Wolumen transferu energii ze Szwecji do Polski w 2011 roku wyniósł 1 452 082 MWh, co stanowi 44% wykorzystania zdolności przesyłowych w tym kierunku. Średni przepływ energii w przeliczeniu na 1 godzinę doby 2011 roku w kierunku z Polski do Szwecji wyniósł 33 MWh, w kierunku przeciwnym – 166 MWh.

W sierpniu 2011 roku minął rok od momentu wprowadzenia w ramach przepisów nowelizujących ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (dalej „Prawo energetyczne") – tzw. *obliga giełdowego*. Jego wprowadzenie ocenia się jako sukces, ponieważ wytwórcy skierowali do publicznych form sprzedaży, znacznie więcej energii niż ustawowy limit. Jest to dowodem dojrzałości polskiego rynku energii i jego dążenia do funkcjonowania według zasad przejrzystej konkurencji. Zapewnienie płynności w tego rodzaju obrocie to krok do włączenia się Polski w budowę wspólnego, transparentnego rynku energii w Europie. Krok szczególnie ważny, w świetle przyjętego przez Parlament Europejski rozporządzenia o integralności i transparentności na rynku energii – REMIT.

W 2011 roku zorganizowanych było łącznie 28 aukcji energii, co w porównaniu z 2010 rokiem (46 aukcji) stanowi spadek o 39%. W 2011 roku na Rynku Uprawnień do Emisji CO_2 funkcjonującym w ramach TGE przeprowadzono 90 sesji, podczas których nie zawarto żadnych transakcji.

W 2011 roku miały miejsce istotne zmiany w treści Prawa energetycznego, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2011 roku. Zmiany dotyczyły w dużej mierze wprowadzenia systemu wsparcia dla energii pochodzącej z biogazu oraz towarzyszącym temu Prawom Majątkowym notowanym na RPM TGE i Świadectwom Pochodzenia umarzanym przez Urząd Regulacji Energetyki. Inne zmiany, które weszły w życie z dniem 1 lipca 2011 r. wynikają z ustawy z dnia 29 czerwca 2011 roku o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących.

W 2011 roku obrót energią elektryczną odbywał się również na Platformie Obrotu Energią Elektryczną POEE prowadzonej przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA. Rynek Energii stworzony przez GPW umożliwia obrót energią na trzech rynkach (dobowo-godzinowym, terminowym i Praw Majątkowych). W praktyce obrót występuje na rynku dobowo-godzinowym REK GPW (odpowiednik RDN na TGE) oraz na rynku terminowym RTE GPW (odpowiednik Rynku Terminowego na TGE). W 2011 roku łączny wolumen na obu rynkach wyniósł 4 078 521 MWh, co stanowi 3,22% wolumenu obrotu zaobserwowanego w tym samym okresie na Towarowej Giełdzie Energii.

Na koniec 2011 roku lista członków POEE RE GPW zawierała 30 podmiotów, w tym 2 domy maklerskie.

2.6. Działania licencyjno-autoryzacyjne

Nadrzędnym celem nadzoru finansowego w zakresie licencjonowania jest zapewnienie stabilności sektora finansowego. Zadanie to realizowane jest przede wszystkim poprzez:

- dopuszczanie do sektora finansowego w charakterze założycieli akcjonariuszy, członków organów, w szczególności członków zarządów, osób dających rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania,
- kontrolę, czy środki przeznaczone na objęcie lub nabycie akcji nie pochodzą z pożyczki, kredytu lub źródeł nieudokumentowanych,
- określenie minimalnego kapitału założycielskiego, w który powinien być wyposażony nowo tworzony podmiot, z uwzględnieniem przedmiotu i zakresu zamierzonej działalności,
- kontrolę, czy przepisy obowiązujące w miejscu siedziby lub zamieszkania założyciela bądź akcjonariusza umożliwiają Komisji Nadzoru Finansowego sprawowanie efektywnego nadzoru,
- kontrolę, czy powiązania założycieli podmiotu z innymi instytucjami nie uniemożliwiają skutecznego nadzoru nad tym podmiotem.

Rola nadzorczych działań licencyjno-autoryzacyjnych wobec nadzorowanych podmiotów ma w szczególności wymiar prewencyjny (zapobiegawczy) i informacyjny. Badanie zgodności z prawem wniosków dotyczących nadzorowanych podmiotów oraz udzielanie im odpowiedzi na pytania w sprawach dotyczących licencjonowania, w szczególności w zakresie stosowania przepisów prawa ma na celu niedopuszczenie do ewentualnych nieprawidłowości w działalności nadzorowanego podmiotu na jak najwcześniejszym etapie.

2.6.1. Sektor bankowy

Główne zadania Komisji Nadzoru Finansowego w 2011 roku obejmowały rozpatrywanie wniosków i zawiadomień dotyczących:

- tworzenia banków oraz podejmowania działalności operacyjnej,
- nabywania albo obejmowania akcji lub prawa z akcji banku zapewniających osiągnięcie znacznego udziału w ogólnej liczbie głosów lub kapitale zakładowym,
- zmian w statutach banków,
- zmian składu zarządów banków,
- łączenia banków,
- nabycia przedsiębiorstwa bankowego lub zorganizowanej jego części,
- podziału banku,
- powołania powiernika i jego zastępcy przy banku hipotecznym,
- prowadzenia działalności poprzez oddziały lub w ramach działalności transgranicznej,
- otwierania przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych,
- prowadzenia rejestru krajowych instytucji płatniczych, biur usług płatniczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Kasy Krajowej,
- przyjmowania i rozpatrywania zawiadomień składanych do Komisji w ramach swobód istniejących na wewnętrznym rynku UE, tj. na podstawie wolności prowadzenia działalności gospodarczej (oddział) oraz swobody przepływu usług (działalność transgraniczna).

Zadania dotyczące zmian we władzach banków

Zadania te realizowane były poprzez:

- rozpatrywanie wniosków rad nadzorczych banków o wyrażenie przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na powołanie członków zarządu banku, w tym prezesa zarządu banku-spółki akcyjnej oraz prezesa zarządu banku spółdzielczego,
- monitorowanie zmian w składach rad nadzorczych i zarządów banków (w drodze analizowania informacji dotyczących wykształcenia i doświadczenia zawodowego członków władz banków oraz poprzez współpracę w tym zakresie z nadzorami banków zagranicznych, instytucjami krajowymi i departamentami UKNF sprawującymi nadzór nad pozostałymi sektorami rynku finansowego),
- monitorowanie podziału kompetencji pomiędzy członków zarządów banków, w szczególności w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym i nadzoru nad komórką audytu wewnętrznego i analiza zmian w tym zakresie (w drodze zbierania informacji przekazywanych przez banki),
- ocenę rękojmi kandydatów na stanowiska w zarządach banków zgodnie z wymogami ustawy Prawo bankowe.

Szczególną uwagę Komisja Nadzoru Finansowego zwracała na podział kompetencji pomiędzy członków zarządów banków, a zwłaszcza w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem związanym z działalnością banku (przede wszystkim ryzykiem kredytowym) oraz nadzoru nad audytem wewnętrznym. W przypadku banków spółdzielczych uwaga nadzoru skupiała się na przypisaniu do kompetencji Prezesa Zarządu odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem kredytowym.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2011 roku podjęła w formie uchwał 49 decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów banków, w tym prezesów. Przedmiotowy podział decyzji został przedstawiony na Wykresie 15.

WYKRES 15. LICZBA DECYZJI W SPRAWIE ZGODY NA POWOŁANIE CZŁONKÓW ZARZĄDÓW BANKÓW, PODJĘTYCH PRZEZ KNF W 2011 ROKU

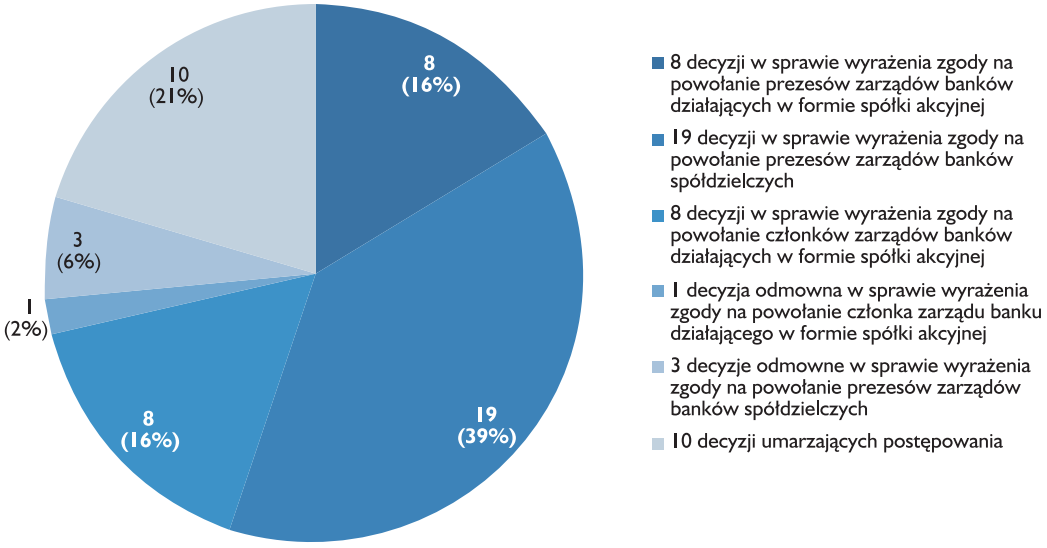

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zadania dotyczące zmian w strukturze akcjonariatu banków-spółek akcyjnych

Zadania realizowane były poprzez:

- rozpatrywanie zawiadomień inwestorów o zamiarze objęcia lub nabycia akcji lub praw z akcji,
- nadzorowanie wywiązywania się inwestorów z deklarowanych wobec organu nadzoru działań w stosunku do banków, w odniesieniu do których uzyskali zezwolenie po 2000 roku na wykonywanie prawa głosu.

W sierpniu 2010 roku w wyniku nowelizacji ustawy Prawo bankowe zmianie uległy zasady rozpatrywania spraw, w których podmiot (inwestor) zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, nabyć albo objąć akcje lub prawa z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej osiągnięcie albo przekroczenie odpowiednio 10%, 20%, jednej trzeciej, 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu lub udziału w kapitale zakładowym oraz, w których podmiot (inwestor) zamierza, bezpośrednio lub pośrednio, stać się podmiotem dominującym banku krajowego w sposób inny niż przez nabycie albo objęcie akcji lub praw z akcji banku krajowego w liczbie zapewniającej większość ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu. Głównym celem nowelizacji było dostosowanie polskich przepisów do regulacji unijnych w zakresie dotyczącym zasad i kryteriów oceny przeprowadzanych w ramach nadzorowania przypadków nabycia lub objęcia akcji lub praw z akcji. Zgodnie z nowym stanem prawnym inwestor obowiązany jest każdorazowo zawiadomić o tym zamiarze Komisję Nadzoru Finansowego. Komisja zgłasza, w drodze decyzji, sprzeciw jeżeli inwestor nie złożył wymaganych dokumentów i w wyznaczonym terminie ich nie uzupełnił, nie przekazał dodatkowych informacji lub dokumentów, o które zwróciła się Komisja Nadzoru Finansowego, bądź gdy jest to uzasadnione potrzebą ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem, z uwagi na możliwy wpływ inwestora na bank lub z uwagi na ocenę sytuacji finansowej inwestora.

Komisja Nadzoru Finansowego każdorazowo ocenia, czy inwestor daje rękojmię prowadzenia spraw banku w sposób należycie zabezpieczający interesy jego klientów, bada sytuację ekonomiczno–finansową inwestora (możliwość wniesienia deklarowanego kapitału oraz wsparcia banku kapitałowo w późniejszym czasie w przypadku ewentualnych kłopotów) i grupy kapitałowej, dotychczasową działalność inwestora w Polsce, deklarowaną strategię wobec banku oraz czy środki przeznaczone na nabycie akcji nie pochodzą z pożyczki, kredytu lub źródeł nieudokumentowanych. Szczególnie ważne w ocenie Komisji Nadzoru Finansowego jest przejrzyste przedstawienie struktury akcjonariatu inwestora oraz struktury powiązań. W przypadku

inwestorów zagranicznych Komisja bierze pod uwagę także oceny przyznane im przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Rozpatrując wnioski i zawiadomienia w sprawach dotyczących wykonywania prawa głosu ze znacznych pakietów akcji, umożliwiających inwestorom przejęcie kontroli nad bankami, Komisja Nadzoru Finansowego bierze pod uwagę m.in. wielkość i znaczenie danego banku dla całego sektora bankowego. W przypadku banku mającego istotne znaczenie dla sektora bankowego wiąże się to ze składaniem przez inwestora strategicznego zobowiązań dotyczących odpowiednich działań w stosunku do przejmowanego banku. Zobowiązania te dotyczą m.in.:

- zapewnienia we władzach banku większościowej reprezentacji osób mających dobre rozeznanie rynku bankowego i posługujących się językiem polskim,
- strategii biznesowej rozwoju banku, głównie w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitału i płynności banku, redukcji kosztów, rozszerzenia oferty, wypłaty dywidendy, a w przypadku banków, których akcje są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie również utrzymania notowań akcji banku na Giełdzie i zapewnienia ich płynności w obrocie giełdowym, przestrzegania zasad ładu korporacyjnego, w szczególności zapewnienia w statucie zapisów gwarantujących odpowiedni udział niezależnych członków w składzie rad nadzorczych.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2011 roku podjęła 7 decyzji w formie uchwał w sprawie zamiaru objęcia lub nabycia akcji lub praw z akcji banku. Ponadto umorzone zostały 2 postępowania dotyczące tych spraw.

W ramach realizacji zadania monitorowania zobowiązań inwestorskich, sporządzono informację na temat złożonych przez inwestorów zobowiązań oraz stanu ich wykonania, która została przedstawiona na posiedzeniu Komisji.

W związku z komunikatami prasowymi o zamiarach zbycia akcji przez akcjonariuszy banków, o których Komisja Nadzoru Finansowego nie była wcześniej informowana, przygotowano list adresowany do wszystkich podmiotów posiadających znaczne pakiety akcji banków, przypominający o wynikającym z art. 25p ustawy Prawo bankowe obowiązku informowania Komisji o zamiarze zbycia znacznych pakietów akcji banków niezwłocznie po podjęciu takiego zamiaru.

Połączenia banków i nabycie przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części

Połączenie banków może być dokonane wyłącznie przez przeniesienie całego majątku banku przejmowanego na bank przejmujący za udziały albo akcje, które bank przejmujący wydaje członkom albo akcjonariuszom banku przejmowanego.

Komisja Nadzoru Finansowego rozpatrując wniosek o wydanie zezwolenia na połączenie banków szczegółowo analizuje czy połączenie może okazać się niekorzystne dla ostrożnego i stabilnego zarządzania połączonym bankiem.

Komisja Nadzoru Finansowego w 2011 r. wydała 4 zezwolenia na połączenie banków:

- ING Banku Śląskiego SA z ING Bankiem Hipotecznym SA przez przeniesienie majątku ING Banku Hipotecznego SA na ING Bank Śląski SA (połączenie nastąpiło 31.10.2011 r.),
- Gospodarczego Banku Wielkopolski SA z siedzibą w Poznaniu i Mazowieckiego Banku Regionalnego SA w Warszawie poprzez przeniesienie majątku MR Banku na GBW SA (05.09.2011 r. GBW SA przyłączył MR Bank SA i zmienił nazwę na SGB-Bank SA),
- Spółdzielczego Banku Powiatowego w Piaskach i Banku Spółdzielczego w Wysokiem przez przeniesienie majątku BS w Wysokiem na SBP w Piaskach (połączenie nastąpiło 30.09.2011 r.),
- Banku Spółdzielczego w Namysłowie i Banku Spółdzielczego w Branicach przez przeniesienie majątku BS w Branicach na BS w Namysłowie (rejestracja połączenia nastąpi w 2012 r.).

Zmiany w statutach banków

Wnioski w sprawie zmian w statutach banków były badane pod względem zgodności projektowanych zmian z przepisami prawa oraz ich wpływu na bezpieczne zarządzanie bankiem. W ocenie Komisji Nadzoru Finansowego istotną rolę odgrywa też zgodność statutu z zasadami ładu korporacyjnego. Upowszechnienie zasad ładu korporacyjnego, także wśród banków, które nie są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych, sprzyja przejrzystości sektora bankowego, co zwiększa jego stabilność.

Większość wniosków kierowanych do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie zezwolenia na zmianę statutu banków jest następstwem zmian w prawie i konieczności dostosowania statutów do zmienionych przepisów. W 2010 roku i w 2011 roku nie weszła w życie żadna ustawa, która wymagałaby wprowadzenia istotnych zmian w statutach banków, jednak w 2011 roku banki kontynuowały dostosowanie statutów do zmian przepisów wprowadzonych ustawą z 4 września 2008 roku o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 165, poz. 1316). Celem tej nowelizacji było dostosowanie polskich przepisów do wymogów stawianych przez Dyrektywę MiFID[5] oraz MiFID II[6].

[5] Dyrektywa 2004/39/WE z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniająca dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/22/EWG

[6] Dyrektywa 2006/73/WE z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzająca środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tejże dyrektywy

W wyniku rozpatrzenia złożonych wniosków dotyczących zmian w statutach banków Komisja Nadzoru Finansowego wydała w 2011 roku 183 decyzje, w tym:

- 57 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków w formie spółki akcyjnej,
- 126 decyzji w sprawie wydania zezwolenia na dokonanie zmian w statutach banków spółdzielczych.

Ponadto umorzone zostały 2 postępowania dotyczące powyższych spraw.

WYKRES 16. LICZBA WYDANYCH DECYZJI ZEZWALAJĄCYCH NA ZMIANY W STATUTACH BANKÓW KOMERCYJNYCH ORAZ BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH W LATACH 2008-2011

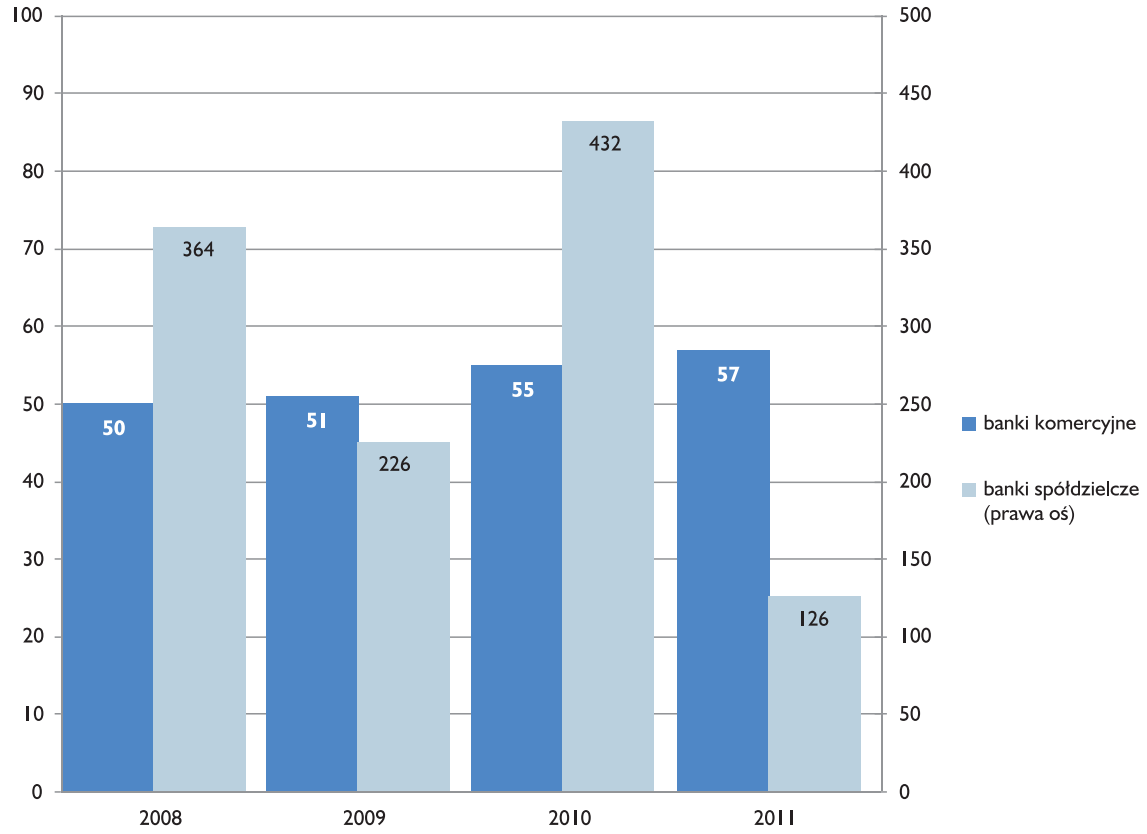

Źródło: opracowanie własne UKNF

Prowadzenie działalności przez oddział lub w ramach działalności transgranicznej

W myśl zasady jednej licencji bankowej instytucja kredytowa, która otrzymała licencję bankową w jednym z krajów członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego (dalej: „EOG") może w zakresie zezwolenia otrzymanego w państwie macierzystym podejmować i prowadzić bez odrębnych zezwoleń działalność na terytorium innego państwa członkowskiego. Zobowiązana jest jednak do zawiadomienia nadzoru państwa goszczącego o zamiarze podjęcia działalności na jego terytorium (notyfikacja). Zawiadomienie składane jest za pośrednictwem nadzoru macierzystego i określa czynności, jakie instytucja kredytowa zamierza wykonywać w ramach tej działalności.

Działalność na terytorium państwa goszczącego może być prowadzona w dwóch formach: poprzez oddział lub w ramach działalności transgranicznej. Działalność w wymienionych formach jest podejmowana na podstawie swobód istniejących na wewnętrznym rynku UE, tj. na podstawie wolności prowadzenia działalności gospodarczej (oddział) oraz swobody przepływu usług (działalność transgraniczna).

Podjęcie przez instytucję kredytową działalności na terytorium Polski poprzez oddział jest możliwe najwcześniej po upływie dwóch miesięcy od dnia otrzymania przez Komisję Nadzoru Finansowego zawiadomienia (notyfikacji) zawierającego informacje, o których mowa w art. 48 l ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Do tego czasu Komisja może wskazać warunki, które w interesie ogólnym, w szczególności w celu ochrony dóbr konsumenta, zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego

lub zapobieżenia naruszeniom prawa musi spełniać oddział instytucji kredytowej, prowadząc działalność.

W 2011 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła od właściwych władz nadzorczych państw należących do EOG 2 zawiadomienia (notyfikacje) w sprawie podjęcia działalności poprzez oddział na terytorium Polski przez instytucję kredytową. Według stanu na koniec 2011 roku, od przystąpienia Polski do UE, 36 instytucji kredytowych notyfikowało zamiar podjęcia działalności na terytorium Polski poprzez oddział, przy czym na przestrzeni tego okresu 8 instytucji kredytowych powiadomiło o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła również od właściwych władz nadzorczych państw należących do EOG 39 zawiadomień (notyfikacji) dotyczących instytucji kredytowych w sprawie podjęcia działalności transgranicznej na terytorium Polski (w tym 13 modyfikacji pierwotnych zawiadomień). Od dnia przystąpienia Polski do UE, wpłynęło 346 zawiadomień instytucji kredytowych i 3 zawiadomienia instytucji finansowych w sprawie podjęcia działalności transgranicznej na terytorium Polski, przy czym na przestrzeni tego okresu 18 instytucji kredytowych powiadomiło o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku łącznie 12 banków krajowych notyfikowało prowadzenie działalności transgranicznej w państwach należących do EOG.

Otwieranie i działalność przedstawicielstw banków zagranicznych i instytucji kredytowych

Zakres działania przedstawicielstwa banku zagranicznego i instytucji kredytowej może obejmować wyłącznie prowadzenie działalności w zakresie promocji i reklamy banku zagranicznego lub instytucji kredytowej w zakresie ustalonym w zezwoleniu.

W 2011 roku rozpatrywano 1 wniosek o wydanie zezwolenia na utworzenie przedstawicielstwa. Postepowanie w tej sprawie zakończy się w 2012 roku. Wpłynęło natomiast jedno zawiadomienie o zakończeniu działania istniejącego dotychczas przedstawicielstwa banku zagranicznego.

Działania związane z wejściem w życie ustawy o usługach płatniczych

W związku z przygotowaniami do objęcia przez Komisję Nadzoru Finansowego nadzoru nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych, od połowy 2011 r. w UKNF działa Zespół roboczy, którego zadaniem jest koordynacja działań związanych z wdrożeniem zasad sprawowania nadzoru nad dostawcami usług płatniczych. W ramach prac tego Zespołu, w związku z uchwaleniem w dniu 19 sierpnia 2011 roku ustawy o usługach płatniczych (dalej „UUP"), zostały określone nowe zadania UKNF związane z objęciem nadzoru nad niektórymi dostawcami usług płatniczych.

W ramach tych zadań został uruchomiony Rejestr Usług Płatniczych (dalej „RUP"), który obejmuje następujące podmioty:
- krajowe instytucje płatnicze,
- biura usług płatniczych,
- spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.

Zakres informacji zawartych w rejestrze, terminy na złożenie wniosku o wpis do rejestru oraz wpisu do tego rejestru zostały określone przepisami UUP. Ustawa przewiduje, że w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie UUP, podmioty inne niż dostawcy usług płatniczych prowadzące w dniu wejścia w życie UUP działalność w zakresie usług płatniczych, mogą kontynuować tę działalność na terytorium RP bez wymogu uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczej lub wpisu do RUP, pod warunkiem złożenia w tym terminie odpowiednio wniosku o zezwolenie lub o wpis.

Prowadzenie działalności w charakterze instytucji płatniczych oraz zmiana zakresu usług płatniczych wymaga zezwolenia KNF. Natomiast prowadzenie działalności w charakterze biura usług płatniczych jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, i nie wymaga uzyskania zezwolenia KNF, a jedynie wpisu do RUP. Biura usług płatniczych mogą jedynie świadczyć usługi przekazu pieniężnego. Zarówno instytucje płatnicze, jak i biura usług płatniczych mogą wykonywać obok świadczenia usług płatniczych także inną działalność gospodarczą i uzyskują wtedy odpowiednio status hybrydowych instytucji płatniczych i hybrydowych biur usług płatniczych.

W 2011 roku do KNF wpłynęło:
- 126 wniosków o wpis biura usług płatniczych, z czego 1 wniosek wycofano i zarejestrowano 4 biura usług płatniczych,
- 59 zawiadomień o prowadzeniu działalności w zakresie usług płatniczych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Kasę Krajową. Wszystkie te podmioty zostały wpisane do RUP.

W 2011 roku żaden podmiot nie wystąpił z wnioskiem o zezwolenie na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej.

Zgodnie z UUP, unijne instytucje płatnicze mogą na terytorium innego państwa członkowskiego prowadzić działalność w formie oddziału, działalność transgraniczną lub za pośrednictwem agenta na zasadzie jednego paszportu europejskiego – bez konieczności uzyskiwania zezwolenia, a jedynie nadzór macierzysty przesyła do nadzoru państwa goszczącego zawiadomienie o zamiarze prowadzenia działalności. Od dnia wejścia w życie UUP do KNF wpłynęło 26 zawiadomień. Na zasa-

dzie jednego paszportu europejskiego także krajowe instytucje płatnicze mogą prowadzić działalność w innych państwach członkowskich.

Czynności związane z ustawą o elektronicznych instrumentach płatniczych

24 października 2011 roku weszły w życie zmiany ustawy z 12 września 2001 roku o elektronicznych instrumentach płatniczych związane z „częściową" implementacją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z 16 września 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością (dalej: „EMD2"). EMD2 liberalizuje wymogi licencyjne dotyczące prowadzenia działalności w charakterze instytucji pieniądza elektronicznego dotyczące:

- wysokości kapitału założycielskiego – obniżono wysokość kapitału założycielskiego z równowartości nie niższej niż 1 mln na 350 tys. euro,
- formy prawnej instytucji – dotychczas instytucja pieniądza elektronicznego mogła działać wyłącznie w formie spółki akcyjnej, a obecnie instytucją pieniądza elektronicznego może być osoba prawna,
- zakresu prowadzonej działalności – rozszerzono dotychczasowy zakres przedmiotowy działalności instytucji pieniądza elektronicznego (wydawanie pieniądza elektronicznego) o możliwość świadczenia usług płatniczych i prowadzenie innej działalności gospodarczej.

Przed wejściem w życie nowelizacji ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych żaden podmiot nie wystąpił z wnioskiem o zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze instytucji pieniądza elektronicznego. Nowelizacja wprowadzając liberalizację zasad licencjonowania tych podmiotów może przyczynić się do zainteresowania prowadzeniem tego rodzaju działalności. W 2011 roku żaden podmiot nie wystąpił ze stosownym wnioskiem.

Inne czynności licencyjne

W związku z połączeniem w 2011 roku ING Banku Śląskiego SA z ING Bankiem Hipotecznym SA zostały wydane dwie decyzje w sprawie odwołania powiernika i zastępcy powiernika ING Banku Hipotecznego SA.

Komisja wydała także 1 decyzję w sprawie przekroczenia limitu 15% udziału wkładów niepieniężnych w funduszach zasadniczych banku w formie spółki akcyjnej.

2.6.2. Sektor ubezpieczeniowy

Podstawowym celem nadzoru ubezpieczeniowego jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, jak również zapewnienie ochrony uczestników tego rynku. W szczególności zadanie z zakresu ochrony uczestników rynku realizowane jest poprzez monitorowanie działalności podmiotów nadzorowanych pod kątem zgodności z prawem oraz spełniania wymogów dotyczących wypłacalności. KNF – w zakresie zadań związanych z licencjonowaniem – nadzoruje prawidłowość, kompletność oraz terminowość wypełniania obowiązków wynikających z przepisów prawa, dokonując również oceny treści przekazywanych informacji pod kątem merytorycznym, mając na uwadze wskazane powyżej cele nadzoru.

Do podstawowych zadań w zakresie licencjonowania i autoryzacji zakładów ubezpieczeń oraz zakładów reasekuracji należy rozpatrywanie wniosków i zawiadomień dotyczących m.in.:

- zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- zezwolenia w sprawie zmiany zasięgu terytorialnego lub zakresu rzeczowego działalności ubezpieczeniowej bądź reasekuracyjnej,
- udzielenia zgody na powołanie dwóch członków zarządu, w tym prezesa, krajowego zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji oraz dyrektora głównego oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji,
- zmian we władzach krajowego zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji oraz dyrektora głównego oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji,
- zmian w statutach podmiotów ubezpieczeniowych,
- nabycia lub objęcia akcji lub praw z akcji zakładu ubezpieczeń w wysokości zapewniającej przekroczenie progu 10%, 20%, jednej trzeciej, 50% głosów na walnym zgromadzeniu lub udziałów w kapitale zakładowym,
- planowanego połączenia zakładów ubezpieczeń oraz zakładów reasekuracji,
- zatwierdzania umów o przeniesienie całości lub części portfela ubezpieczeń lub portfela reasekuracji,
- uznania towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (dalej „TUW") za małe TUW oraz przekształcenia TUW w spółkę akcyjną,
- przekazywania właściwym organom państw członkowskich UE zawiadomień o zamiarze wykonywania przez krajowy zakład ubezpieczeń lub krajowy zakład reasekuracji działalności na terytorium państwa członkowskiego poprzez oddział bądź w inny sposób niż poprzez oddział w ramach swobody świadczenia usług albo wykonywanie czynności w toku postępowania w sprawie odmowy przekazania zawiadomienia,
- zawiadomień o zamiarze wykonywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej przez, odpowiednio, zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji, który uzyskał uprzednio zezwolenie na jej wykonywanie we właściwym państwie członkowskim,
- prowadzenia rejestru aktuariuszy.

Zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

W zakresie dotyczącym wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej organ nadzoru ocenia, czy podmiot, mający zamiar prowadzić działalność ubezpieczeniową lub reasekuracyjną spełnia wszystkie przesłanki umożliwiające udzielenie zezwolenia, a także, czy daje gwarancję prawidłowego i bezpiecznego funkcjonowania jako podmiot rynku ubezpieczeniowego, dbając w należyty sposób również o interesy ubezpieczonych, ubezpieczających i uposażonych, a także innych osób uprawnionych z umów ubezpieczenia. Decyzja o wydaniu zezwolenia poprzedzona jest oceną dokonywaną przez organ nadzoru pod kątem przedmiotowym (w wymiarze organizacyjnym i finansowym mającego powstać podmiotu, jak również stosunków finansowych i struktury właścicielskiej założycieli) oraz podmiotowym – m.in. poprzez badanie rękojmi, wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego kandydatów na członków zarządu i rady nadzorczej. Przed udzieleniem zezwolenia analizowane są również projekty ogólnych warunków ubezpieczenia ryzyk, w zakresie których ma być wydane zezwolenie.

Do UKNF wpłynął w 2011 r. jeden wniosek o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej, jednak postępowanie wszczęte na skutek wspomnianego wyżej wniosku zostało zawieszone na wniosek strony.

W 2011 r. toczyły się także dwa postępowania w zakresie wyrażenia zgody na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności. W jednym przypadku zostało wydane zezwolenie na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności krajowego zakładu ubezpieczeń, a w drugim przypadku postępowanie zostało zawieszone.

Zmiany we władzach zakładów ubezpieczeń

Zgodnie z przepisami ustawy o działalności ubezpieczeniowej wymóg uzyskania zgody organu nadzoru na powołanie członka zarządu nie jest ograniczony tylko do etapu rozpoczęcia działalności przez podmiot. W każdym czasie w składzie zarządu zakładu ubezpieczeń powinny znajdować się dwie osoby, co do których organ nadzoru udzielił zgody na powołanie, w tym każdorazowo wymóg ten dotyczy prezesa zarządu. W celu wydania decyzji organ nadzoru bada m.in. rękojmię prowadzenia spraw zakładu w sposób należyty, niekaralność oraz wykształcenie i dotychczasowe doświadczenie zawodowe kandydatów. W odniesieniu do prezesa zarządu dodatkowo badane jest spełnienie przesłanek w zakresie posiadania doświadczenia zawodowego dedykowanego bezpośrednio zarządzaniu zakładem ubezpieczeń, a także udowodnionej znajomości języka polskiego (od wypełnienia tego ostatniego wymogu organ nadzoru ma prawo w uzasadnionych wypadkach odstąpić).

Mając na względzie powyższe kryteria w 2011 roku KNF wydała 22 decyzje w przedmiocie udzielenia zezwolenia (9 w stosunku do prezesów, a 13 w stosunku do członków zarządu zakładu ubezpieczeń), zaś w 6 przypadkach nastąpiło umorzenie postępowania. W jednym przypadku zostało wydane postanowienie o zawieszeniu postępowania. Ponadto toczyło się 1 postępowanie powiązane, dotyczące odstąpienia od wymogu posiadania wyższego wykształcenia – zostało ono zawieszone na wniosek zakładu ubezpieczeń.

Podkreślenia wymaga, że – chociaż wymóg uzyskania zgody na powołanie dotyczy tylko dwóch członków zarządu – wszyscy członkowie muszą spełniać kryteria wskazane w ustawie o działalności ubezpieczeniowej (pełna zdolność do czynności prawnych, wyższe wykształcenie, niekaralność, rękojmia prowadzenia spraw zakładu w sposób należyty). Organ nadzoru weryfikuje spełnianie tych kryteriów w trakcie bieżącego nadzoru nad działalnością zakładów (organ zakładu ubezpieczeń właściwy w sprawie powoływania lub odwoływania członków zarządu jest obowiązany poinformować organ nadzoru o zmianach w składzie zarządu w ciągu 7 dni od dnia podjęcia uchwały o powołaniu lub odwołaniu). Podobne działania nadzorcze wykonywane są także w zakresie weryfikacji analogicznych informacji otrzymywanych w związku ze zmianami w składzie rady nadzorczej.

Zmiany w statutach podmiotów nadzorowanych

Określone zmiany w statucie zakładów ubezpieczeń i reasekuracji również wymagają uprzedniego zatwierdzenia przez KNF, w szczególności dotyczy to zmiany siedziby lub firmy, kapitału zakładowego, zasięgu terytorialnego lub rzeczowego zakresu działalności, uprzywilejowania akcji lub uprawnień przyznanych akcjonariuszom osobiście, tworzenia w ciężar kosztów funduszy, rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i innych rezerw, zasad reprezentacji spółki, zmian w gospodarowaniu majątkiem i aktywami zakładu ubezpieczeń, zmian w funduszu organizacyjnym, a także organu uprawnionego do zatwierdzania ogólnych lub szczególnych warunków ubezpieczenia. W każdym przypadku organ nadzoru weryfikuje, czy proponowane zmiany są zgodne z obowiązującymi przepisami. W przypadku stwierdzenia niezgodności, KNF może wydać decyzję negatywną.

W 2011 roku KNF wydała 28 decyzji w przedmiocie zatwierdzenia zmian w statutach krajowych zakładów ubezpieczeń.

Nabycie lub objęcie akcji lub praw z akcji

W przypadku zamiaru nabycia lub objęcia praw z akcji w wysokości zapewniającej przekroczenie progu 10%, 20%, jednej trzeciej, 50% głosów na walnym zgromadzeniu lub udziałów w kapitale zakładowym również prowadzone jest obowiązkowe postępowanie przed organem nadzoru. KNF, w określonych przypadkach zgłasza, w drodze decyzji, sprzeciw co do nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się

podmiotem dominującym krajowego zakładu ubezpieczeń, w szczególności jeżeli stwierdzi, iż takie nabycie lub objęcie jest niedopuszczalne z uwagi na potrzebę ostrożnego i stabilnego zarządzania krajowym zakładem ubezpieczeń. W 2011 roku toczyło się 11 postępowań w tym zakresie. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 12 rozstrzygnięć, 7-krotnie wyznaczyła maksymalny termin nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń, a w 5 przypadkach KNF umorzyła postępowanie administracyjne wszczęte zawiadomieniem o zamiarze nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń (w przypadku jednego postępowania zostały wydane dwa rozstrzygnięcia – w przedmiocie wyznaczenia maksymalnego terminu nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń oraz umorzenia postępowania).

Połączenie krajowych zakładów ubezpieczeń

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego w jednym przypadku powstrzymała się od wyrażenia sprzeciwu wobec planowanego połączenia krajowych zakładów ubezpieczeń.

Transgraniczne połączenie zakładów ubezpieczeń

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego w jednym przypadku powstrzymała się od wyrażenia sprzeciwu wobec planowanego transgranicznego połączenia zakładów ubezpieczeń oraz w jednym przypadku umorzyła postępowanie.

Rozpoczęcie działalności ubezpieczeniowej przez krajowy zakład ubezpieczeń na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego w jednym przypadku przekazała oświadczenie właściwemu organowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym krajowy zakład zamierzał wykonywać działalność, o posiadaniu przez ten zakład środków na pokrycie marginesu wypłacalności, wraz z informacjami, o których mowa w art. 135 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Wpis do rejestru aktuariuszy

Jednym z zadań organu nadzoru jest również prowadzenie rejestru aktuariuszy. Przed dokonaniem wpisu na listę organ nadzoru bada, czy dana osoba fizyczna spełnia wymogi określone w ustawie o działalności ubezpieczeniowej. W okresie objętym sprawozdaniem zostało złożonych 13 wniosków o wpis na listę aktuariuszy, wydano 15 decyzji w przedmiocie wpisu na listę (2 postępowania dotyczyły wniosków sprzed tego okresu). W przedmiotowym okresie KNF nie wydała żadnej decyzji w przedmiocie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu regulowanego – aktuariusza.

2.6.3. Sektor emerytalny

Otwarte fundusze emerytalne i powszechne towarzystwa emerytalne

Działalność powszechnych towarzystw emerytalnych oraz otwartych funduszy emerytalnych, spośród wszystkich segmentów rynku finansowego podlegających nadzorowi Komisji, poddana jest najdalej idącej reglamentacji prawnej. Uprawnienia licencyjno-autoryzacyjne Komisji Nadzoru Finansowego wobec podmiotów działających w ramach obowiązkowej części kapitałowego systemu emerytalnego obejmują udzielanie zezwoleń na:

- utworzenie powszechnego towarzystwa emerytalnego i otwartego funduszu emerytalnego,
- zmiany statutów ww. podmiotów,
- przejęcie zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi i połączenie powszechnych towarzystw emerytalnych,
- zmiany personalne w organach statutowych powszechnych towarzystw emerytalnych,
- zmiany w akcjonariacie powszechnych towarzystw emerytalnych,
- zmiany podmiotów pełniących funkcje depozytowe dla otwartych funduszy emerytalnych, jak i umów łączących otwarte fundusze z depozytariuszami.

Podejmując rozstrzygnięcia w powyższych sprawach KNF kieruje się przede wszystkim dbałością o zabezpieczenie uczestników kapitałowego systemu emerytalnego przed negatywnymi konsekwencjami ewentualnego funkcjonowania na rynku podmiotów nie dających gwarancji bezpiecznego i efektywnego zarządzania powierzonymi środkami.

W zakresie funkcji licencyjnych w 2011 r. prowadzono postępowania, które zostały zakończone wydaniem 97 decyzji administracyjnych. Większość spraw z tego zakresu dotyczyła zmian statutów otwartych funduszy emerytalnych.

Liczba wydanych decyzji została przedstawiona w Tabelach 1.1 i 1.2 w Aneksie 1.

Zmiany w statutach otwartych funduszy emerytalnych

Statut otwartego funduszu emerytalnego określa prawa i obowiązki członka OFE. Wymogi odnośnie statutu otwartego funduszu zostały szczegółowo wskazane w ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Każdorazowa zmiana statutu otwartego funduszu wymaga uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Dokonywana przez organ nadzoru weryfikacja obejmuje zbadanie proponowanych zmian pod kątem zgodności z przepisami prawa oraz niesprzeczności z interesem członków funduszu.

W dniu 1 maja 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu zabezpieczenia społecznego, która wprowadziła m.in. zmiany w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Na mocy art. 29 ust. 1 ww. ustawy otwarte fundusze emerytalne zostały zobowiązane do dostosowania do dnia 31 grudnia 2011 r. swoich statutów do zmienionych regulacji ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Modyfikowane postanowienia statutów OFE obejmowały w szczególności uaktualnienie zapisów dotyczących trybu zawierania umów oraz trybu i formy przekazywania informacji członkom OFE. Wszystkie podmioty dochowały powyższego terminu i dostosowały brzmienie statutów do 31 grudnia 2011 roku.

Zadaniem wtórnym będącym konsekwencją zezwolenia na zmianę statutu funduszu emerytalnego jest monitorowanie dokonywania przez otwarty fundusz ogłoszenia o zmianie statutu, w tym analizowanie realizacji obowiązków informacyjnych otwartego funduszu. Dodatkowym obowiązkiem nałożonym na podmioty nadzorowane jest konieczność przedłożenia przez fundusz jednolitego tekstu statutu funduszu. Zgodnie z art. 23 ust. 4a ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, jeżeli otwarty fundusz nie dokonałby ogłoszenia zmian statutu zgodnie z ustawą organ nadzoru zobowiązany byłby do stwierdzenia wygaśnięcia zezwolenia na zmianę statutu.

Zmiany osobowe w składzie statutowych organów powszechnych towarzystw emerytalnych

Każdorazowe powołanie członka zarządu lub rady nadzorczej powszechnego towarzystwa wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Powyższy wymóg nie dotyczy jedynie powołania osób, które pełniły funkcje w tych organach w poprzedniej kadencji. Ustawa o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych wprowadza rozbudowany katalog warunków, które musi spełniać każdy członek zarządu lub rady nadzorczej. Dodatkowo przewidziane zostały również wymogi odnośnie całego składu organów statutowych powszechnego towarzystwa. Badanie przez organ nadzoru spełnienia wymagań ustawowych, w tym ocena przesłanki rękojmi należytego wykonywania funkcji, następuje przed objęciem danej funkcji. Wydanie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa jest sprawą zastrzeżoną do wyłącznej kompetencji Komisji.

W 2011 r. wydano:
- 5 rozstrzygnięć w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego,
- 6 rozstrzygnięć w przedmiocie wydania zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego.

Inne zmiany na rynku emerytalnym

Zmiany podmiotów wykonujących funkcje depozytowe

W 2011 r. na rynku usług depozytowych dla otwartych funduszy emerytalnych miała miejsce zmiana podmiotu pełniącego funkcje powiernicze dla Generali Otwartego Funduszu Emerytalnego. Na mocy zezwolenia wydanego przez Komisję Nadzoru Finansowego dotychczasowy depozytariusz tego Funduszu – Bank Handlowy w Warszawie SA został zastąpiony przez PKO BP SA.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zezwolenia na zmianę depozytariusza Otwartego Funduszu Emerytalnego PZU „Złota Jesień". Nowym depozytariuszem Funduszu od dnia 14 stycznia 2012 r. jest ING Bank Śląski SA.

Możliwość tworzenia przez powszechne towarzystwa emerytalne dobrowolnych funduszy emerytalnych

Dobrowolne fundusze emerytalne są tworzone i funkcjonują na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (dalej „ustawa o ofe") dodanych mocą ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2012 r.

Zgodnie z przepisem art. 29 ust. 4 ustawy zmieniającej, która weszła w życie w dniu 1 maja 2011 r. (za wyjątkiem przepisów wskazanych w tej ustawie, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2012 r.) od dnia wejścia w życie ustawy powszechne towarzystwa emerytalne mogły podejmować czynności związane z uzyskaniem zezwolenia na utworzenie dobrowolnego funduszu emerytalnego. Przepis art. 29 ustawy zmieniającej stanowi ponadto w ust. 5, że decyzje Komisji Nadzoru Finansowego w sprawach, o których mowa w ust. 4, nie mogły wejść w życie przed dniem 1 stycznia 2012 roku.

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 3 ustawy o ofe, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, przedmiotem działalności dobrowolnego funduszu jest prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego, (dalej „IKE"), lub indywidualnego konta zabezpieczenia emerytalnego, (dalej „IKZE"), o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (dalej „ustawa o ike oraz ikze").

Utworzenie funduszu, w myśl przepisu art. 12 ustawy o ofe wymaga:
- nadania funduszowi statutu przez towarzystwo (w formie uchwały walnego zgromadzenia towarzystwa),
- zawarcia przez towarzystwo z depozytariuszem umowy o przechowywanie aktywów funduszu,
- uzyskania przez towarzystwo zezwolenia na utworzenie funduszu,
- wpisania funduszu do rejestru funduszy.

Dobrowolne fundusze emerytalne (dalej „DFE") są tworzone i zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne, stanowiące organ funduszu. Fundusz emerytalny nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru funduszy, z tą samą chwilą towarzystwo staje się organem funduszu (art. 20 ust. 1 i 2 ustawy o ofe).

Członkostwo w dobrowolnym funduszu emerytalnym, w odróżnieniu od członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym, oparte jest na zasadzie dobrowolności. Członkiem DFE może zostać, oszczędzając w ramach IKE lub IKZE, każda osoba fizyczna, pod warunkiem że ukończyła 16 lat (osoba małoletnia ma prawo do dokonywania wpłat na IKE tylko w roku kalendarzowym, w którym uzyskuje dochody z pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę). Uzyskanie członkostwa w dobrowolnym funduszu emerytalnym następuje z chwilą zawarcia umowy o prowadzenie IKE lub IKZE z funduszem (art. 88a ustawy o ofe, który wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2012 r.).

Indywidualne konta emerytalne i indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego, stanowią element oszczędzania na przyszłą emeryturę i są jedną z form tzw. III filara kapitałowego systemu emerytalnego funkcjonującego w Polsce, charakteryzującego się dobrowolnością uczestnictwa.

Różnice między dobrowolnymi produktami oszczędzania na emeryturę (IKE i IKZE) polegają w szczególności na określeniu limitów wpłat dokonywanych w ramach poszczególnych produktów oraz w kwestiach podatkowych mających zastosowanie przy oszczędzaniu w ramach IKE lub IKZE.

W zakresie wysokości wpłat na indywidualne konta emerytalne obowiązują limity określone w przepisie art. 13 ustawy o ike oraz ikze, w myśl którego wpłaty dokonywane na IKE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć kwoty odpowiadającej trzykrotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok, (10 077 zł) określonego w ustawie budżetowej lub ustawie o prowizorium budżetowym lub w ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone (nie ma zastosowania do przyjmowanych wypłat transferowych). Zaś w myśl ust. 1a art. 13 ustawy o ike oraz ikze w przypadku gdy kwota ustalona w sposób określony w ust. 1 będzie niższa od kwoty ogłoszonej w poprzednim roku kalendarzowym, wówczas obowiązuje kwota wpłat dokonywanych na IKE ogłoszona w poprzednim roku kalendarzowym.

Instytucja finansowa jest obowiązana do przekazania nadpłaconej kwoty w sposób określony w umowie o prowadzenie IKE jeżeli doszło do przekroczenia kwoty, o której mowa w przepisie art. 13 ust. 1 ustawy o ike oraz ikze.

Jeśli chodzi o limit wpłat na IKZE to przedmiotową kwestię reguluje przepis art. 13a ustawy o ike oraz ikze, który w ust. 1 stanowi, że wpłaty dokonywane na IKZE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć kwoty odpowiadającej równowartości 4% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne, ustalonej dla oszczędzającego za rok poprzedni, nie więcej jednak niż 4% kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ogłoszonej na podstawie art. 19 ust. 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) na rok poprzedni. Zgodnie z ust. 2 art. 13a ustawy o ike oraz ikze, w przypadku gdy kwota obliczona zgodnie z ust. 1 nie przekracza 4% równowartości 12-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, w terminie do dnia 15 września poprzedniego roku kalendarzowego, oszczędzający może dokonać w roku kalendarzowym wpłaty na IKZE do wysokości 4% równowartości 12-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w poprzednim roku kalendarzowym. Przedmiotowe ograniczenia nie obowiązują jednak w odniesieniu do przyjmowanych wypłat transferowych.

W tym miejscu należy wskazać na przepis art. 31 ustawy zmieniającej, w myśl którego w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. oszczędzający może przenieść środki zgromadzone na indywidualnym koncie emerytalnym na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego. Wartość przeniesionych środków stanowi wpłatę na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego, która może podlegać odliczeniu od dochodu na zasadach określonych w zmienianej ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nadwyżka ponad przysługujący w roku podatkowym limit odliczenia podlega odliczeniu w latach następnych. W okresie dokonywania odliczeń od dochodu środków przeniesionych z indywidualnego konta emerytalnego na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego oszczędzającemu nie przysługuje prawo dokonywania wpłat na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego. Środki przeniesione na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego nie podlegają podatkowi, o którym mowa w przepisie art. 30a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Oszczędzający na IKZE ma prawo do odliczenia od dochodu wpłat na IKZE na zasadach i w trybie określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli na podstawie pisemnej umowy gromadzi oszczędności tylko na jednym IKZE.

Do IKE lub IKZE w dobrowolnym funduszu emerytalnym mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, o ile przepisy ustawy o ike oraz ikze nie stanowią inaczej (art. 33a ustawy o ike oraz ikze).

Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 ustawy o ofe organ nadzoru wydaje zezwolenie na utworzenie funduszu (w tym dobrowolnego funduszu emerytalnego) w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Zezwolenie to, w myśl zdania drugiego art.

15 ust. 1 ustawy o ofe, jest równoznaczne z zatwierdzeniem statutu funduszu.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła zezwolenia na utworzenie 4 dobrowolnych funduszy emerytalnych.

Pracownicze programy emerytalne

Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi (dalej „PPE") ma w szczególności charakter prewencyjny, sprawowany na etapie rejestracji pracowniczego programu emerytalnego oraz nastawiony na pogłębioną weryfikację umów tworzących program, tak by późniejsze funkcjonowanie programu przebiegało bez zakłóceń.

Realizacja tego celu odbywa się w ramach postępowania o wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru. Postępowanie to ma na celu weryfikację poprawności wniosku pod względem formalnym i merytorycznym. Formalna analiza wniosków ma w szczególności za zadanie zbadanie spełniania formalnych wymogów przewidzianych w ustawie o PPE w dokumentacji dołączonej do wniosku o wpis PPE do rejestru PPE. Merytoryczna analiza wniosku koncentruje się na weryfikacji umów tworzących program (umowy zawieranej pomiędzy pracodawcą a reprezentacją pracowników oraz umowy pracodawcy z instytucją zarządzającą środkami bądź statutu pracowniczego funduszu emerytalnego).

Komisja Nadzoru Finansowego sprawuje również nadzór następczy nad funkcjonowaniem pracowniczych programów emerytalnych w zakresie ich zgodności z prawem. Celem nadzoru jest zapewnienie realizacji przez pracodawców oraz instytucje zarządzające środkami PPE zadań związanych z prowadzeniem pracowniczego programu emerytalnego zgodnie z przepisami prawa.

W toku funkcjonowania programów przepisy prawne przewidują konieczność notyfikacji bądź uzyskiwania zgody KNF na zmiany w danych zgłaszanych do rejestru oraz w warunkach prowadzenia programu. Działania te są realizowane w ramach postępowań o dokonanie wpisu zmian do rejestru PPE. KNF pełni także istotną rolę przy zabezpieczeniu zgodności z prawem procesu likwidacji pracowniczego programu emerytalnego, co jest realizowane w ramach wniosku o wykreślenie PPE z rejestru.

Odrębną funkcją pełnioną przez organ nadzoru jest prowadzenie rejestru pracowniczych programów emerytalnych.

W okresie objętym sprawozdaniem stwierdzono:
- wzrost liczby wniosków o wpis programu do rejestru o ok. 37% (41 wniosków w 2011 r. i 30 wniosków w roku poprzednim),
- porównywalną liczbę wniosków o wpis zmian programu do rejestru (175 wniosków w 2011 r. i 176 wniosków w roku poprzednim),
- wzrost liczby wniosków o wykreślenie programu z rejestru o ok. 18% (33 wnioski w 2011 r. i 28 wniosków w roku poprzednim),
- wzrost liczby zawiadomień o zmianie danych pracodawcy lub zarządzającego o ok. 145% (152 zawiadomienia w 2011 r. i 62 zawiadomienia w roku poprzednim).

W okresie sprawozdawczym KNF wydała:
- 1 decyzję o wpisie porozumienia o czasowym ograniczeniu wysokości składek podstawowych,
- 9 decyzji o wpisie porozumień o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek podstawowych.

Liczba wydanych przez KNF decyzji w postępowaniach dotyczących pracowniczych programów emerytalnych w 2011 roku została przedstawiona w Tabeli 1.2 w Aneksie 1.

2.6.4. Rynek kapitałowy i towarowy

Nadzorowi Komisji podlegają podmioty prowadzące działalność:
- na rynku papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych (dalej „rynek papierów wartościowych"):
  - firmy inwestycyjne,
  - agenci firm inwestycyjnych,
  - banki powiernicze,
  - spółki prowadzące rynek regulowany,
  - spółka prowadząca depozyt papierów wartościowych,
  - emitenci notowani na rynku regulowanym,
  - podmioty dokonujące publicznych ofert papierów wartościowych lub ubiegające się o dopuszczenie instrumentów finansowych do obrotu na rynku regulowanym,
- na rynku usług świadczonych przez instytucje zbiorowego inwestowania:
  - fundusze inwestycyjne,
  - towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
  - podmioty przyjmujące i przekazujące zlecenia tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
  - inne podmioty prowadzące obsługę funduszy inwestycyjnych,
- na rynku towarów giełdowych:
  - spółki prowadzące giełdy towarowe,
  - towarowe domy maklerskie,
  - zagraniczne osoby prawne prowadzące na terytorium RP działalność maklerską w zakresie obrotu towarami giełdowymi,
  - przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych.

Podmioty działające na rynku papierów wartościowych

Firmy inwestycyjne i banki powiernicze

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy rozpatrywanie spraw związanych z licencjonowaniem podmiotów ubiegających się o zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej, działalności maklerskiej w zakresie obrotu towarami giełdowymi oraz działalności polegającej na prowadzeniu rachunków papierów wartościowych tj. działalności powierniczej (banki).

Istotnym celem nadzoru nad rynkiem kapitałowym w zakresie licencjonowania jest zapewnienie stabilności tego sektora. Zadanie to realizowano przede wszystkim przez:

- badanie wniosków o udzielenie zezwoleń pod względem ich zgodności z przepisami prawa,
- określenie kapitału założycielskiego wnioskujących podmiotów na właściwym poziomie z uwzględnieniem przedmiotu i zakresu planowanej działalności,
- nadzór bieżący działalności firm inwestycyjnych i banków powierniczych,
- kontrolę źródła pochodzenia środków przeznaczonych na nabycie lub objęcie akcji/udziałów podmiotów nadzorowanych.

W 2011 r. KNF wydała 2 decyzje w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej nowym podmiotom oraz 8 decyzji w przedmiocie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej rozszerzających dotychczasowy zakres działalności, w tym 2 decyzje dla banków. Ponadto Komisja wydała 1 decyzję w przedmiocie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej na wniosek podmiotu oraz 1 decyzję w przedmiocie ograniczenia zezwolenia. Natomiast decyzję w sprawie zezwolenia na prowadzenie rachunków papierów wartościowych Komisja wydała dla 1 banku.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. w trakcie rozpatrywania było 15 wniosków o zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej oraz 1 wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej dla towarowego domu maklerskiego.

W okresie objętym sprawozdaniem, KNF rozpatrzyła także 3 zawiadomienia o zamiarze wykonywania czynności związanych z działalnością maklerską poza wyodrębnioną jednostką banku, w której prowadzona jest działalność maklerska.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. 1 postępowanie w sprawie zawiadomienia było w trakcie rozpatrywania.

W 2011 r. rozpatrzono 26 zawiadomień o zamiarze nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich. W 16 przypadkach wydano decyzje o braku sprzeciwu wobec zamiaru nabycia lub objęcia akcji domów maklerskich i wyznaczeniu terminu, w ciągu którego nabycie lub objęcie może zostać dokonane, natomiast w 10 przypadkach postępowania zostały umorzone.

Ponadto, według stanu na 31 grudnia 2011 r. 3 postępowania w sprawie zawiadomień były w trakcie rozpatrywania.

Notyfikacje firm inwestycyjnych

Komisja Nadzoru Finansowego przyjmuje i analizuje zawiadomienia o zamiarze rozpoczęcia prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne podmioty oraz przekazuje zagranicznym organom nadzoru zawiadomienia polskich firm inwestycyjnych, które zamierzają prowadzić działalność maklerską na terytorium innych niż Rzeczpospolita Polska państw.

W okresie objętym sprawozdaniem do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło 250 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczne firmy inwestycyjne (w tym 247 zawiadomień w sprawie podjęcia działalności transgranicznej i 3 – przez oddział) oraz 169 zawiadomień dotyczących zmiany danych objętych zakresem pierwotnej notyfikacji. Z prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium RP zrezygnowało 61 podmiotów.

Stały wzrost liczby notyfikacji zagranicznych firm inwestycyjnych w kolejnych latach może świadczyć m.in. o wysokich standardach bezpieczeństwa panujących na polskim rynku kapitałowym.

TABELA 24. LICZBA NOTYFIKOWANYCH ZAGRANICZNYCH FIRM INWESTYCYJNYCH NA KONIEC LAT 2008-2011

RODZAJ PODMIOTU	2008	2009	2010	2011
Zagraniczna firma inwestycyjna, bez oddziału	913	1 059	1 297	1 482
Zagraniczna instytucja kredytowa, bez oddziału	203	233	248	257
Zagraniczna firma inwestycyjna, oddział	7	8	14	16
Zagraniczna instytucja kredytowa, oddział	20	20	20	19
Razem	**1 143**	**1 320**	**1 579**	**1 774**

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem do Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęły 4 zawiadomienia polskich firm inwestycyjnych o zamiarze prowadzenia działalności bez otwierania oddziału na terytorium innych państw członkowskich (Cypr, Czechy) oraz 7 zawiadomień o zamiarze prowadzenia działalności w formie oddziału na terytorium innych państw członkowskich (Austria, Czechy, Grecja, Holandia, Szwecja, Turcja).

TABELA 25. LICZBA NOTYFIKOWANYCH POLSKICH FIRM INWESTYCYJNYCH NA KONIEC LAT 2008-2011

RODZAJ PODMIOTU	2008	2009	2010	2011
Dom maklerski, oddział	1 (3 oddziały)	1 (5 oddziałów)	1 (9 oddziałów)	3 (11 oddziałów)
Dom maklerski, bez oddziału	5	5	7	8

Źródło: opracowanie własne UKNF

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych

W ramach nadzoru nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdza lub udziela zgody, w szczególności na:

- dokonanie zmian w regulaminach: Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA i Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA,

a także zatwierdza:

- dokonanie zmian w statucie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA i BondSpot SA,
- dokonanie zmian w składzie zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA oraz BondSpot SA,
- nabycie akcji spółki prowadzącej giełdę i spółki prowadzącej rynek pozagiełdowy przez inne niż wskazane w ustawie krajowe i zagraniczne osoby prawne.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała:

- 2 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zmian w Statucie BondSpot SA,
- 1 decyzję w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego BondSpot SA,
- 5 decyzji w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych,
- 1 decyzję w sprawie zatwierdzenia Regulaminu rozliczeń transakcji (KDPW_CCP SA),
- 1 decyzję w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji (KDPW_CCP SA),
- 1 decyzję w sprawie zatwierdzenia Regulaminu funduszu rozliczeniowego (KDPW_CCP SA),
- 1 decyzję w sprawie zmiany Statutu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,
- 1 decyzję w sprawie zmiany Regulaminu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA,
- 1 decyzję w sprawie zmiany Regulaminu Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych SA (rynek finansowy).

TABELA 26. LICZBA WYDANYCH DECYZJI

PODMIOT BĘDĄCY STRONĄ DECYZJI	LICZBA DECYZJI
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA	2
BondSpot SA	3
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	5
KDPW_CCP SA	3
Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA	1

Źródło: opracowanie własne UKNF

KDPW, przekazując na podstawie art. 48 ust. 7 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, rozliczanie transakcji do KDPW_CCP, spółki zależnej KDPW, podwyższył jakość zabezpieczeń rozliczanych transakcji. Spółka KDPW_CCP (dawniej KDPW_Clearpool.) w oparciu o zobowiązanie gwarancyjne zamieszczone w Regulaminie rozliczeń transakcji zabezpiecza kosztem majątku własnego świadczenie potrzebne do zamknięcia pozycji wynikającej z rozliczanej transakcji w sytuacji niewykonania zobowiązań przez jej uczestnika oraz niewystarczalności środków zgromadzonych w systemie zabezpieczania płynności rozliczania transakcji. W wyniku zatwierdzenia Regulaminu rozliczeń transakcji oraz Regulaminu funduszu roz-

liczeniowego, w obrocie zorganizowanym zoptymalizowany został system zabezpieczania płynności rozliczeń transakcji, który w chwili obecnej przewiduje zabezpieczanie realizacji transakcji poprzez indywidualne depozyty zabezpieczające wpłacane przez uczestników KDPW_CCP, wspólny fundusz rozliczeniowy (lub fundusz zabezpieczający ASO) i jak wspomniano wyżej majątek własny KDPW_CCP.

Zatwierdzanie prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne

Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdza prospekty emisyjne oraz aneksy aktualizujące ich treść. Prospekt emisyjny jest podstawowym dokumentem, na podstawie którego emitent lub wprowadzający przeprowadza ofertę publiczną lub ubiega się o dopuszczenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym. Prospekt emisyjny może być sporządzony jako dokument jednolity lub składający się z trzech odrębnych dokumentów: rejestracyjnego, ofertowego i podsumowującego (w tym przypadku możliwe jest oddzielne zatwierdzanie dokumentu rejestracyjnego, a oddzielnie – ofertowego i podsumowującego). Celem nadzoru KNF w tym zakresie jest zapewnienie pełnych, rzetelnych i kompletnych informacji o oferowanych papierach wartościowych i zasadach ich dystrybucji oraz informacji o ich emitencie, jego sytuacji majątkowej, ekonomicznej i prawnej, umożliwiających inwestorom podjęcie decyzji o nabyciu papierów wartościowych.

W okresie ważności prospektu emisyjnego emitent lub wprowadzający mają obowiązek niezwłocznie przekazywać Komisji Nadzoru Finansowego, w formie aneksu do prospektu emisyjnego wraz z wnioskiem o jego zatwierdzenie, informacje o istotnych błędach w treści prospektu emisyjnego oraz znaczących czynnikach, mogących wpłynąć na ocenę papieru wartościowego, które zaistniały lub o których emitent lub wprowadzający powziął wiadomość po zatwierdzeniu prospektu emisyjnego.

W 2011 r. KNF wydała 185 takich decyzji, w tym:

- 57 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne (sporządzone w formie jednego lub trzech dokumentów),
- 128 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych instrumentów finansowych innych niż certyfikaty inwestycyjne.

Dane dotyczące liczby zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2008-2011 przedstawia Wykres 17.

WYKRES 17. LICZBA ZATWIERDZONYCH PROSPEKTÓW EMISYJNYCH ORAZ ANEKSÓW DO PROSPEKTÓW EMISYJNYCH W LATACH 2008-2011

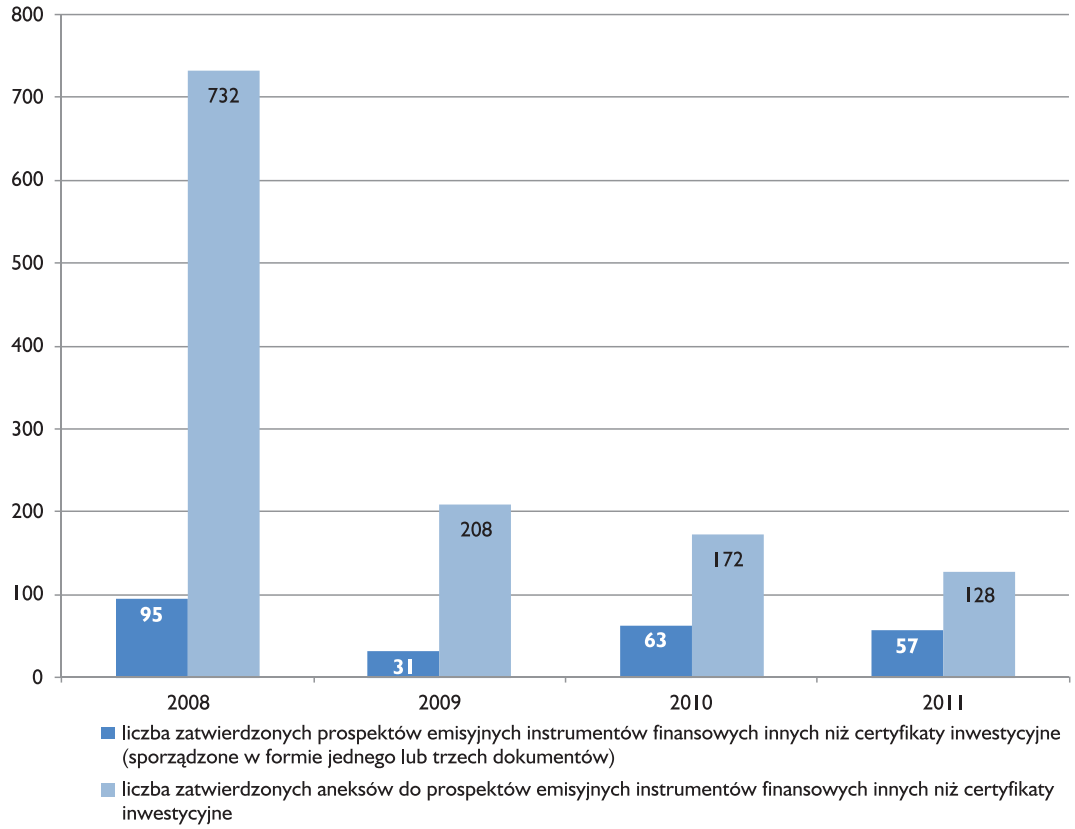

Źródło: opracowanie własne UKNF

Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdza również memoranda informacyjne sporządzone w związku z ofertami publicznymi (memorandum tworzone w oparciu o polskie przepisy) oraz stwierdza równoważność pod względem formy i treści informacji zawartych w memorandach informacyjnych, sporządzonych w związku z ofertą publiczną lub zamiarem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym papierów wartościowych, z informacjami wymaganymi dla prospektu emisyjnego (memorandum tworzone w oparciu o unijne przepisy).

W 2011 r. KNF stwierdziła równoważność informacji zamieszczonych w memorandach informacyjnych z informacjami wymaganymi dla prospektu emisyjnego w 5 przypadkach.

W okresie objętym sprawozdaniem do KNF wpłynęło również 59 potwierdzeń zatwierdzenia prospektu emisyjnego od organów nadzoru innych państw.

W toku prowadzonych w 2011 r. 103 postępowań o zatwierdzenie prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego) KNF wystosowała ponad 5 360 uwag do składanych dokumentów.

Ponadto KNF wydała 25 postanowień o zawieszeniu postępowań administracyjnych w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego), 17 postanowień o podjęciu zawieszonych postępowań oraz 41 decyzji w sprawie umorzenia postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego (memorandum informacyjnego, aneksu do prospektu emisyjnego).

W 2011 r. KNF wydała 21 opinii w sprawach dotyczących przeprowadzenia ofert publicznych lub dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Wydane zostało również stanowisko dotyczące zamieszczania w prospektach emisyjnych informacji o ryzyku niespełniania przez emitentów wymogów dopuszczenia papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Zestawienie emitentów, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2011 roku zamieszczono w Tabeli 2.1 w Aneksie 2, natomiast aktualna lista prospektów emisyjnych zatwierdzonych przez KNF znajduje się na stronie internetowej Komisji www.knf.gov.pl.

Instytucje zbiorowego inwestowania

Komisja Nadzoru Finansowego wykonuje zadania licencyjno-autoryzacyjne dotyczące instytucji zbiorowego inwestowania, których celem jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku.

Na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) (dalej „ustawy o funduszach inwestycyjnych") Komisja Nadzoru Finansowego udziela zezwolenia na:

- wykonywanie działalności przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (dalej „TFI"),
- rozszerzenie przedmiotu działalności TFI o zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, lub o doradztwo inwestycyjne,
- zarządzanie zbiorczym portfelem papierów wartościowych,
- utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego, lub funduszu inwestycyjnego zamkniętego (od 4 grudnia 2011 r. wyłącznie publicznego funduszu inwestycyjnego, w związku ze zniesieniem wymogu uzyskania zezwolenia na utworzenie niepublicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego),
- zmianę statutu funduszu inwestycyjnego i na skrócenie terminu wejścia w życie zmian w statucie funduszu,
- przekształcenie funduszy inwestycyjnych otwartych albo specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych w jeden fundusz inwestycyjny z wydzielonymi subfunduszami,
- przekształcenie funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami, albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami,
- zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez podmiot inny niż towarzystwo,

oraz udziela zgody na:

- prowadzenie zapisów na jednostki uczestnictwa za pośrednictwem podmiotu, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych,
- lokowanie aktywów funduszu w depozyty w bankach zagranicznych,
- połączenie dwóch funduszy inwestycyjnych otwartych albo dwóch specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, albo subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- zmianę depozytariusza,
- zawieszenie zbywania lub odkupywania jednostek uczestnictwa (na okres dłuższy niż 2 tygodnie),
- odkupywanie jednostek uczestnictwa w ratach (w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy),
- dokonywanie lokat na określonej giełdzie lub rynku w papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego będące przedmiotem obrotu na rynku zorganizowanym, oraz w papiery wartościowe i instrumenty rynku pieniężnego, których dopuszczenie do takiego obrotu jest zapewnione, w państwie innym niż Rzeczpospolita Polska, państwo członkowskie UE lub państwo należące do OECD,
- przedłużenie terminu do złożenia wniosku przez publiczny fundusz inwestycyjny zamknięty o dopuszczenie certyfikatów inwestycyjnych do obrotu na rynku regulowanym.

Poza tym KNF rozpatruje:

- zawiadomienia o nabyciu lub objęciu akcji towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- wnioski o wyznaczenie innego niż depozytariusz likwidatora funduszu,
- zawiadomienia o zamiarze zbywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych, funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwach należących do EEA oraz funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwie należącym do OECD innym niż państwo członkowskie lub państwo należące do EEA,
- zawiadomienia o zamiarze prowadzenia przez spółkę zarządzającą działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału lub w formie innej niż oddział,
- zawiadomienia o zamiarze prowadzenia przez towarzystwo, które zarządza co najmniej jednym funduszem inwestycyjnym otwartym niebędącym funduszem podstawowym lub powiązanym, działalności na terytorium państwa członkowskiego w formie oddziału, lub w formie innej niż oddział.

Ponadto, na podstawie ustawy o ofercie publicznej KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych:

- zatwierdza prospekt emisyjny lub memorandum informacyjne funduszu inwestycyjnego zamkniętego,
- zatwierdza aneks do prospektu emisyjnego funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

W 2011 roku organ nadzoru wydał 349 rozstrzygnięć dotyczących instytucji zbiorowego inwestowania.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego posiadało 50 towarzystw funduszy inwestycyjnych, zarządzających łącznie 484 funduszami inwestycyjnymi, w tym: 61 funduszami inwestycyjnymi otwartymi, 51 specjalistycznymi funduszami inwestycyjnymi otwartymi oraz 372 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 zezwolenie na utworzenie towarzystwa funduszy inwestycyjnych dla MEBIS Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna.

Wykres 18 obrazuje tendencje zmian liczby udzielonych zezwoleń dla towarzystw funduszy inwestycyjnych.

WYKRES 18. LICZBA ZEZWOLEŃ NA DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH WYDANYCH PRZEZ KNF W LATACH 2008-2011

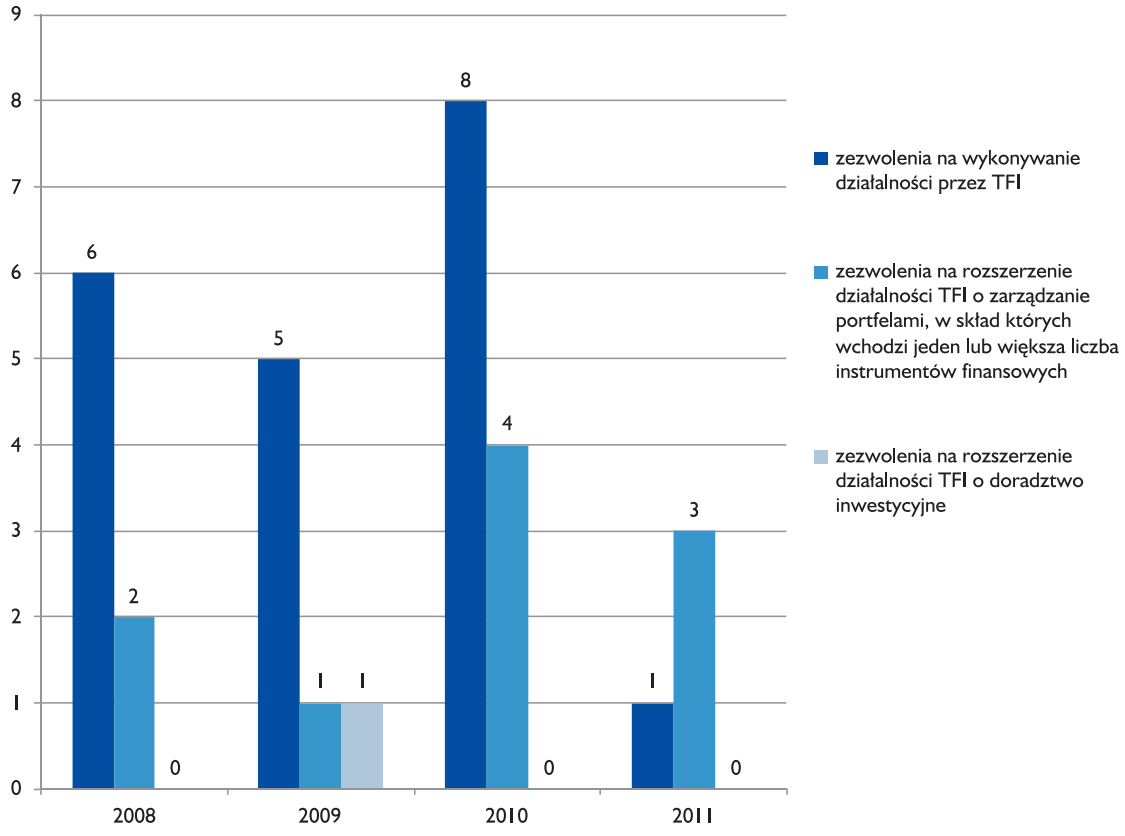

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2011 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 88 zezwoleń na utworzenie funduszy inwestycyjnych, w tym:

- 2 na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego,
- 6 na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego,
- 80 na utworzenie funduszu inwestycyjnego zamkniętego.

Powstawanie nowych funduszy inwestycyjnych w roku 2011 odbywało się w drodze zezwolenia na utworzenie nowego funduszu inwestycyjnego. Ponadto, jeden fundusz inwestycyjny otwarty powstał w drodze przekształcenia istniejących już funduszy inwestycyjnych w jeden fundusz inwestycyjny z wydzielonymi subfunduszami oraz jeden niepubliczny fundusz inwestycyjny zamknięty – poprzez rejestrację w rejestrze funduszy inwestycyjnych (bez konieczności uzyskiwania zezwolenia – w związku ze zniesieniem z dniem 4 grudnia 2011 r. wymogu uzyskania zezwolenia dla niepublicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych).

W 2011 roku rozpoczęły działalność 4 nowe fundusze z wydzielonymi subfunduszami (tzw. fundusze parasolowe). W wyniku powstania funduszy parasolowych oraz przekształcenia funduszy inwestycyjnych otwartych lub specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami nastąpił wzrost liczby subfunduszy wydzielonych w ramach funduszy tego typu, z 298 subfunduszy w grudniu 2010 r. do 328 subfunduszy na koniec grudnia 2011 roku.

W porównaniu do roku 2010 utrzymała się znacząca przewaga wniosków o udzielenie zezwolenia na utworzenie funduszy inwestycyjnych zamkniętych w stosunku do funduszy inwestycyjnych otwartych i specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, przy czym w przypadku funduszy zamkniętych odnotowano spadek liczby udzielonych zezwoleń (80 decyzji w porównaniu do 105 decyzji wydanych w 2010 roku). Podkreślenia wymaga, że były to głównie fundusze aktywów niepublicznych (58 decyzji).

Wykres 19 obrazuje tendencje zmian liczby udzielonych zezwoleń na utworzenie poszczególnych rodzajów funduszy inwestycyjnych.

WYKRES 19. LICZBA ZEZWOLEŃ NA UTWORZENIE FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH WYDANYCH PRZEZ KNF W LATACH 2008-2011

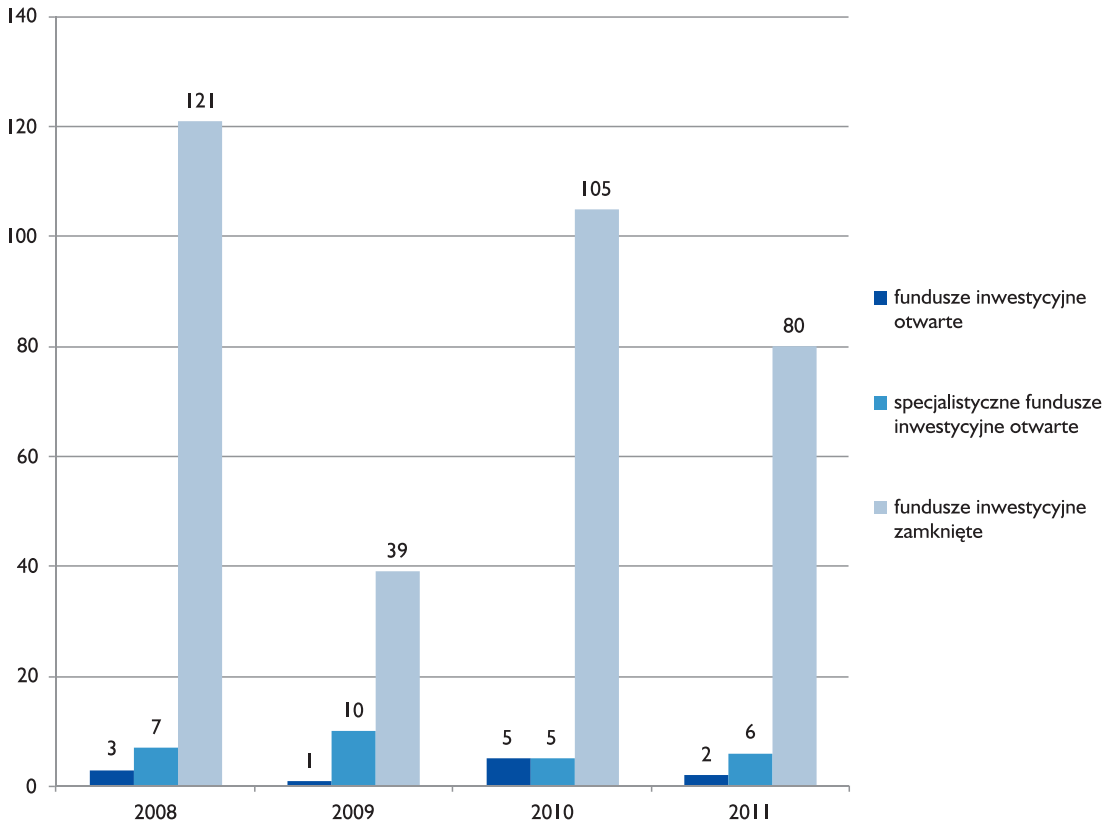

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2011 roku KNF w zakresie sektora funduszy inwestycyjnych wydała 52 decyzje w sprawie zatwierdzenia prospektów emisyjnych i aneksów, w tym:

- 7 decyzji zatwierdzających prospekty emisyjne certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez fundusze inwestycyjne zamknięte,
- 45 decyzji zatwierdzających aneksy do prospektów emisyjnych certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez fundusze inwestycyjne zamknięte.

WYKRES 20. LICZBA PROSPEKTÓW EMISYJNYCH ORAZ ANEKSÓW DO PROSPEKTÓW EMISYJNYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ZAMKNIĘTYCH ZATWIERDZONYCH PRZEZ KNF W LATACH 2008-2011

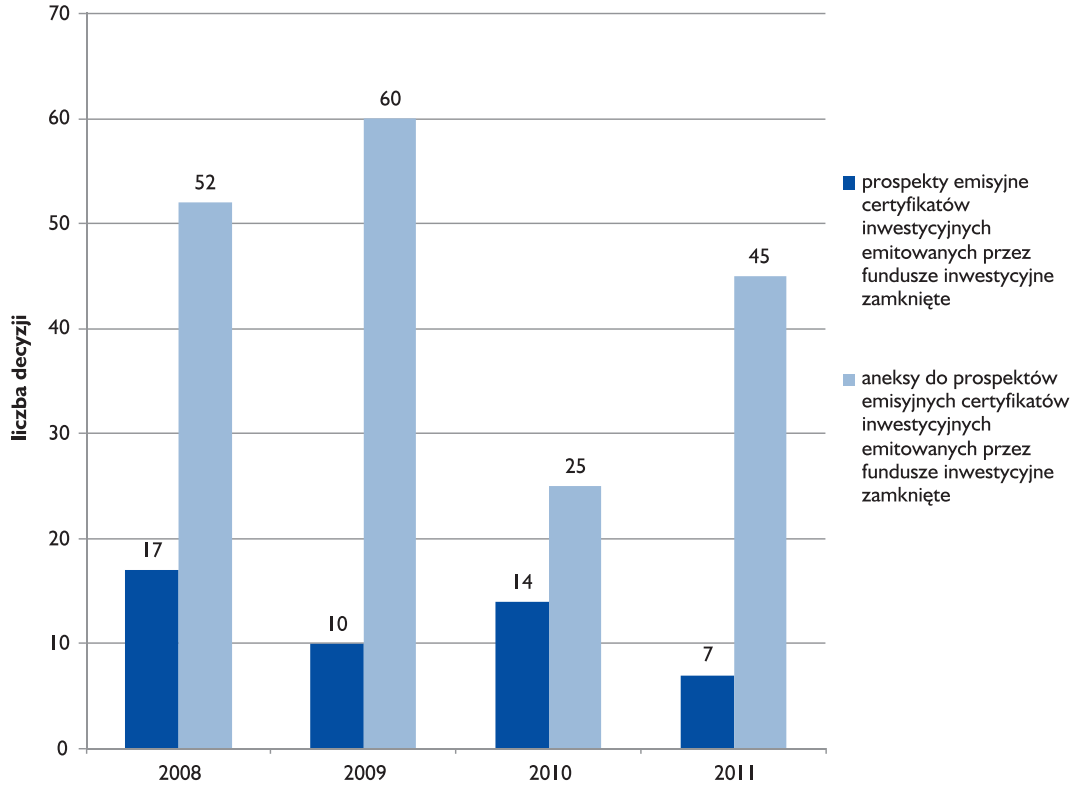

Źródło: opracowanie własne UKNF

Komisja prowadzi rejestr funduszy zagranicznych, funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwach należących do European Economic Area (EEA), funduszy inwestycyjnych otwartych z siedzibą w państwie należącym do OECD innym niż państwo członkowskie lub państwo należące do EEA, które zbywają tytuły uczestnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W odniesieniu do funduszy zagranicznych w stosunku do 2010 roku zaobserwowano spadek liczby notyfikacji funduszy i subfunduszy zagranicznych. Do Komisji Nadzoru Finansowego złożonych zostało 17 zawiadomień o zamiarze zbywania tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły 3 nowych funduszy i 75 subfunduszy. Dla porównania w 2010 roku złożono 25 zawiadomień dotyczących 5 funduszy i 81 subfunduszy.

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego notyfikowała 2 spółki zarządzające, które zgłosiły zamiar prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podmioty prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych

Przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące rachunki lub rejestry towarów giełdowych mogą nabywać we własnym imieniu i na własny rachunek niektóre towary na giełdzie towarowej. Działalność ta może być jednak prowadzona pod warunkiem m.in. uzyskania zezwolenia KNF oraz zatrudnienia maklera giełd towarowych celem reprezentowania tych podmiotów w transakcjach giełdowych.

W 2011 r. udzielono 7 zezwoleń dla przedsiębiorstw energetycznych na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów

giełdowych, wydano 1 decyzję w przedmiocie rozszerzenia zezwolenia i uchylono 1 decyzję w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych na wniosek podmiotu.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. 50 przedsiębiorstw energetycznych posiadało zezwolenie na prowadzenie rachunków lub rejestrów towarów giełdowych.

2.6.5. Pośrednicy finansowi

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego w obszarze pośrednictwa finansowego należało:

- prowadzenie rejestrów: agentów ubezpieczeniowych, brokerów ubezpieczeniowych, osób uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych na rzecz funduszy emerytalnych i agentów firm inwestycyjnych,
- prowadzenie list maklerów papierów wartościowych, doradców inwestycyjnych i maklerów giełd towarowych,
- rozpatrywanie wniosków o:
  - wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji,
  - wydanie zezwolenia na pośrednictwo w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
  - wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych, do rejestru osób uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych na rzecz funduszy emerytalnych i do rejestru agentów firm inwestycyjnych,
  - wpis na listy maklerów papierów wartościowych, doradców inwestycyjnych i maklerów giełd towarowych.

Agenci ubezpieczeniowi

W ramach nadzoru nad działalnością pośredników ubezpieczeniowych prowadzony jest w formie elektronicznej rejestr agentów ubezpieczeniowych.

W 2011 r. dokonano w rejestrze 79 213 czynności polegających na rejestracji wniosków o wpis do rejestru, zmianę danych objętych wpisem oraz wykreślenie z rejestru. Dokonano 9 780 zmian dotyczących danych agentów i 61 591 zmian dotyczących osób wykonujących czynności agencyjne. Wykreślono z rejestru 9 590 agentów ubezpieczeniowych i 28 283 osoby wykonujące czynności agencyjne.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. w rejestrze wpisanych było 35 417 agentów ubezpieczeniowych oraz 148 756 osób wykonujących czynności agencyjne.

TABELA 27. LICZBA ZAREJESTROWANYCH AGENTÓW UBEZPIECZENIOWYCH ORAZ OSÓB WYKONUJĄCYCH CZYNNOŚCI AGENCYJNE W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE		2008	2009	2010	2011
Agenci	wyłączni	8 289	8 111	8 390	6 266
	multiagenci	3 801	3 897	3 930	3 360
	ogółem	**12 090**	**12 008**	**12 320**	**9 626**
Osoby wykonujące czynności agenta ubezpieczeniowego	pracujące dla jednego agenta	43 134	44 853	40 288	44 193
	pracujące dla co najmniej dwóch agentów	4 400	6 155	5 565	7 568
	ogółem	**47 534**	**51 008**	**45 853**	**51 761**

Źródło: opracowanie własne UKNF

W rejestrze agentów ubezpieczeniowych zarejestrowano w 2011 r. również 83 podmioty wykonujące czynności agencyjne przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, wobec których przepisy prawa przewidują uproszczenia w uzyskaniu uprawnień, w tym:

- 18 banków, prowadzących działalność agencyjną poprzez osoby zobowiązane do ukończenia szkolenia jedynie w zakresie ogólnych i szczególnych warunków ubezpieczeń zakładu ubezpieczeń, z którymi współpracują zarejestrowane podmioty, informacji o taryfach, zasadach obliczania składek ubezpieczeniowych oraz o rozliczeniach ilościowo-wartościowych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia i inkasa składek ubezpieczeniowych,
- 65 przedsiębiorców, którzy na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń działu II wykonują działalność agencyjną jako działalność uzupełniającą do podstawowej działalności gospodarczej, jeżeli działalność agencyjna:
  - pozostaje w bezpośrednim związku z podstawową działalnością tego przedsiębiorcy,
  - nie wymaga szczegółowej wiedzy w zakresie ubezpieczeń,
  - czas trwania umowy ubezpieczenia nie przekracza 12 miesięcy.

Brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni

Działalność brokerska polega na zawieraniu lub doprowadzaniu do zawarcia umów ubezpieczenia, wykonywaniu czynności przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia oraz uczestniczeniu w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie, jak również na organizowaniu i nadzorowaniu czynności brokerskich. Brokerzy są pośrednikami ubezpieczeniowymi, którzy działają w imieniu osób szukających ochrony ubezpieczeniowej. Broker powinien działać wyłącznie w interesie klienta, w szczególności wybierać najkorzystniejsze dla niego rozwiązanie oraz negocjować najlepsze warunki umowy bez względu na własne preferencje i ewentualne korzyści. Stąd konieczność zachowania niezależności tej grupy pośredników od zakładów ubezpieczeń i zapewnienia wysokiej jakości ich usług.

TABELA 28. STAN REJESTRU BROKERÓW NA KONIEC LAT 2008-2011

BROKERZY		2008	2009	2010	2011
Ubezpieczeniowi	osoby fizyczne	633	646	654	710
	osoby prawne	255	268	282	299
	razem	888	914	936	1 009
Reasekuracyjni	osoby fizyczne	5	5	5	4
	osoby prawne	12	12	13	16
	razem	17	17	18	20

Źródło: opracowanie własne UKNF

Zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej są wydawane osobom fizycznym i prawnym. Organ nadzoru weryfikuje, czy kandydat na brokera spełnia określone przepisami prawa warunki.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała łącznie 112 zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 79 osobom fizycznym oraz 33 osobom prawnym. W tym okresie wydano 4 zezwolenia osobie prawnej na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji.

TABELA 29. LICZBA ZEZWOLEŃ NA WYKONYWANIE DZIAŁALNOŚCI BROKERSKIEJ W ZAKRESIE UBEZPIECZEŃ WYDANYCH PRZEZ KNF W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Osoby fizyczne	28	34	44	79
Osoby prawne	16	23	24	29
Ogółem (bez reasekuracji)	44	57	68	108

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbyło się sześć egzaminów, przeprowadzanych przez Komisję Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Finansów, w tym trzy dla brokerów ubezpieczeniowych i trzy dla brokerów reasekuracyjnych. Ogółem do egzaminów przystąpiło 736 osób (w tym 25 do egzaminu na brokera reasekuracyjnego), natomiast egzaminy zdało 478 osób (w tym 21 osób – na brokera reasekuracyjnego).

Notyfikowani pośrednicy ubezpieczeniowi

W 2011 roku notyfikowano 575 pośredników ubezpieczeniowych mających zamiar prowadzenia działalności na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszonych przez organy rejestrowe lub organy nadzoru krajów członków Unii Europejskiej i wycofano notyfikacje dla 336 pośredników.

Akwizytorzy otwartych funduszy emerytalnych

Jednym z istotnych działań w zakresie nadzoru nad działalnością akwizycyjną otwartych funduszy emerytalnych było w 2011 r. prowadzenie i aktualizacja rejestru osób uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych. Rejestr wykorzystywany był przy identyfikacji akwizytorów w działaniach nadzorczych Komisji Nadzoru Finansowego, w szczególności przy rozpatrywaniu skarg oraz kontroli prawidłowości prowadzenia

działalności akwizycyjnej. UKNF dokonywał wpisu akwizytorów do rejestru na podstawie zgłoszeń dokonywanych przez otwarte fundusze emerytalne.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. w rejestrze odnotowano 92 403 aktywnych akwizytorów.

Zgodnie z art. 4 pkt 22 ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2011 r. Nr. 75, poz. 398) – dalej „ustawa zmieniająca", wprowadzono zakaz akwizycji. Opisane zmiany, w myśl art. 33 ustawy zmieniającej, obowiązują od dnia 1 stycznia 2012 r., zatem od tego dnia rejestr osób fizycznych uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych przestał być prowadzony z mocy prawa, a wszelkie postępowania administracyjne wynikające z prowadzenia rejestru przez organ nadzoru stały się bezprzedmiotowe.

TABELA 30. CZYNNOŚCI ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM REJESTRU AKWIZYTORÓW W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Wpisy akwizytorów do rejestru (nowe osoby w rejestrze)	20 053	27 542	22 557	9 796
Zmiany wpisu w rejestrze (zmiany podmiotu lub funduszu lub zmiany danych osobowych)	13 120	6 332	7 504	4 998
Wpisy informacji o zaprzestaniu wykonywania czynności akwizycyjnych	24 321	44 081	30 976	36 434
Wykreślenie wzmianki o zaprzestaniu wykonywania czynności akwizycyjnych na wniosek (wznowienie wykonywania czynności na rzecz tego samego podmiotu i funduszu)	555	2 815	820	415

Źródło: opracowanie własne UKNF

Agenci firm inwestycyjnych

Agent firmy inwestycyjnej to pośrednik działający w imieniu firmy inwestycyjnej (przy czym może to być zarówno osoba fizyczna, jak i osoba prawna). Promuje usługi świadczone przez firmę inwestycyjną i zdobywa dla niej nowych klientów. Firma inwestycyjna może w drodze pisemnej umowy powierzyć agentowi wykonywanie czynności pośrednictwa w zakresie działalności prowadzonej przez tę firmę inwestycyjną, związane z zawieraniem umów o świadczenie usług przez firmę inwestycyjną lub umożliwiające realizację tych umów, w szczególności polegające na doradzaniu klientowi lub potencjalnemu klientowi w zakresie instrumentów finansowych lub usług danej firmy inwestycyjnej, przyjmowaniu zleceń, o których mowa w art. 69 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz odbieraniu innych oświadczeń woli dla firmy inwestycyjnej.

Komisja prowadzi rejestr podmiotów posiadających prawo do wykonywania czynności agenta firmy inwestycyjnej. Osoba fizyczna, aby uzyskać wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych, powinna spełniać przesłanki art. 81 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w tym zdać egzamin na agenta firmy inwestycyjnej, przeprowadzany przez Komisję Egzaminacyjną dla Agentów Firm Inwestycyjnych. Maklerzy papierów wartościowych i doradcy inwestycyjni mający prawo wykonywania zawodu spełniają te warunki bez konieczności zdawania egzaminu.

Rejestr agentów firm inwestycyjnych wg stanu na 31 grudnia 2011 r. zawierał 117 podmiotów, w tym 28 osób prawnych i 89 osób fizycznych.

W 2011 roku do rejestru agentów firm inwestycyjnych zostało wpisanych: 46 osób fizycznych i 6 osób prawnych.

TABELA 31. REJESTR AGENTÓW FIRM INWESTYCYJNYCH NA KONIEC LAT 2008-2011

AGENCI FIRM INWESTYCYJNYCH	2008	2009	2010	2011
Osoby fizyczne	24	38	43	89
Osoby prawne	19	20	22	28
Razem	**43**	**58**	**65**	**117**

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem odbył się jeden egzamin na agenta firmy inwestycyjnej. Do egzaminu przystąpiło 157 osób. Wynik pozytywny uzyskało 37 osób.

Za przeprowadzenie egzaminów dla kandydatów na agenta firm inwestycyjnych była odpowiedzialna Komisja Egzaminacyjna (której członków powołuje Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego) w składzie według stanu na 31 grudnia 2011 r.:

- Przewodniczący – Marek Szuszkiewicz,
- Zastępca Przewodniczącego – Piotr Radziwonka,
- Sekretarz – Tomasz Banaszczyk,
- Członkowie – Marcin Pachucki, Arkadiusz Famirski, Andrzej Krawczyk.

W okresie objętym sprawozdaniem 3 zagraniczne firmy inwestycyjne powiadomiły Komisję Nadzoru Finansowego o zamiarze korzystania z usług 13 zagranicznych agentów firm inwestycyjnych. Według stanu na 31 grudnia 2011 r. łącznie 13 zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących działalność transgraniczną, powiadomiło Komisję Nadzoru Finansowego o zamiarze korzystania z usług 26 zagranicznych agentów firm inwestycyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podmioty pośredniczące w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa

Komisja Nadzoru Finansowego wydaje zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych, na wniosek podmiotu zainteresowanego prowadzeniem tejże działalności. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytuły uczestnictwa funduszy zagranicznych, mogą być zbywane i odkupywane za pośrednictwem podmiotu z siedzibą lub miejscem zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych, udzielane są przez Komisję Nadzoru Finansowego na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa (Dz.U. z 2009 r. Nr 62, poz. 507).

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. lista dystrybutorów jednostek uczestnictwa posiadających zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego, obejmowała 75 podmiotów.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego wydała 8 zezwoleń na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych oraz cofnęła 1 zezwolenie.

Maklerzy papierów wartościowych

Makler papierów wartościowych jest zawodem regulowanym związanym przede wszystkim z obsługą profesjonalnego obrotu papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi. Do typowych zadań realizowanych przez maklerów należą, m.in. przyjmowanie, przekazywanie i wykonywanie zleceń składanych przez inwestorów oraz obsługa ofert publicznych. Ponadto, osoby, które zostały wpisane na listę maklerów papierów wartościowych po wejściu w życie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz osoby, które zdały egzamin uzupełniający, zgodnie z art. 218 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jednolity z 2010 r. Dz.U. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.), mogą wykonywać czynności doradztwa inwestycyjnego. Podstawowymi instytucjami zatrudniającymi maklerów są firmy inwestycyjne, a więc domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską oraz zagraniczne firmy inwestycyjne prowadzące na terenie Polski działalność w formie oddziału.

Prawo wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych przysługuje osobom, które są wpisane na listę maklerów papierów wartościowych. Aby uzyskać wpis na listę maklerów papierów wartościowych należy spełnić przesłanki art. 127 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w tym zdać egzamin na maklera papierów wartościowych, przeprowadzany przez Komisję Egzaminacyjną dla Maklerów Papierów Wartościowych. Wpis na listę bez konieczności zdawania egzaminu może uzyskać także osoba posiadająca uprawnienia i wykonująca zawód maklera w innych państwach, jeżeli kwalifikacje takiej osoby, stwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego, dają rękojmię należytego wykonywania zawodu.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych wynosiła 2 502 osoby.

Na listę maklerów papierów wartościowych w 2011 r. zostało wpisanych 130 osób.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 1 decyzję uznającą kwalifikacje zawodowe do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych, a także nadzorowała 1 staż adaptacyjny stanowiący podstawę uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych.

TABELA 32. LICZBA OSÓB WPISANYCH NA LISTĘ MAKLERÓW PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH ORAZ ŁĄCZNA LICZBA LICENCJONOWANYCH MAKLERÓW PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych w danym roku	133	166	218	130
Łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych	1 992	2 155	2 371	2 502

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2011 r. odbyły się 2 egzaminy dla kandydatów na maklera papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 726 osób, a zdało je łącznie 112 osób. Ponadto w okresie objętym sprawozdaniem odbyły się 2 egzaminy uzupełniające dla maklerów papierów wartościowych. Do egzaminów tych przystąpiło łącznie 9 osób, a zdały je łącznie 2 osoby. Dotychczas egzamin uzupełniający dla maklerów papierów wartościowych zdało 95 osób.

Za przeprowadzenie egzaminów na maklera papierów wartościowych i egzaminów uzupełniających dla maklerów papierów wartościowych odpowiedzialna była Komisja Egzaminacyjna (której członków powołuje Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego), w składzie według stanu na 31 grudnia 2011 r.:

- Przewodniczący – Marta Kłosińska,
- Zastępca Przewodniczącego – Mirosław Jeżowski,
- Sekretarz – Beata Ciężkowska,
- Członkowie – Piotr Radziwonka, Dawid Jaworski, Marek Kater.

Doradcy inwestycyjni

Doradcy inwestycyjni zajmują się zarządzaniem portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, oraz doradztwem inwestycyjnym. Instytucjami zatrudniającymi doradców są firmy inwestycyjne świadczące usługi z zakresu zarządzania aktywami, towarzystwa funduszy inwestycyjnych, powszechne towarzystwa emerytalne zarządzające otwartymi funduszami emerytalnymi oraz zakłady ubezpieczeń.

W celu uzyskania wpisu na listę doradców inwestycyjnych należy spełnić przesłanki art. 127 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w tym zdać egzamin na doradcę inwestycyjnego, który przeprowadza Komisja Egzaminacyjna dla Doradców Inwestycyjnych. Wpis na listę doradców inwestycyjnych może uzyskać także osoba posiadająca uprawnienia i wykonująca zawód doradcy w innych państwach, jeżeli jej kwalifikacje – stwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego – dają rękojmię należytego wykonywania zawodu, a także – posiadacz tytułu CIIA (ang. *Certified International Investment Analyst*).

Licencja doradcy inwestycyjnego jest świadectwem bardzo wysokich kwalifikacji oraz dogłębnej znajomości zagadnień związanych z funkcjonowaniem rynku kapitałowego. Prawo wykonywania zawodu doradcy inwestycyjnego przysługuje osobom, które są wpisane na listę doradców inwestycyjnych.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych wynosiła 383 osoby. Na listę doradców inwestycyjnych w 2011 roku zostało wpisanych 47 osób.

TABELA 33. LICZBA OSÓB WPISANYCH NA LISTĘ DORADCÓW INWESTYCYJNYCH ORAZ ŁĄCZNA LICZBA LICENCJONOWANYCH DORADCÓW INWESTYCYJNYCH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych w danym roku	14	19	49	47
Łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych	271	287	336	383

Źródło: opracowanie własne UKNF

W dniu 27 marca 2011 r. odbył się pierwszy z trzech etapów egzaminu na doradcę inwestycyjnego. Cały cykl egzaminacyjny zdało 30 osób. Dnia 30 października 2011 r. odbył się pierwszy z trzech etapów egzaminu na doradcę inwestycyjnego, który zakończy się w 2012 r.

Za przeprowadzenie egzaminu dla kandydatów na doradców inwestycyjnych była odpowiedzialna Komisja Egzaminacyjna (której członków powołuje Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego) w składzie według stanu na 31 grudnia 2011 r.:

- Przewodniczący – Marek Szuszkiewicz,
- Zastępca Przewodniczącego – Ewa Dudkowska,
- Sekretarz Komisji – Tomasz Banaszczyk,
- Członkowie – Andrzej Stopczyński, Jerzy Gajdka, Andrzej Rutkowski.

Maklerzy giełd towarowych

Podstawowymi instytucjami zatrudniającymi maklerów giełd towarowych są przedsiębiorstwa energetyczne. Aby uzyskać wpis na listę maklerów giełd towarowych, należy spełnić przesłanki art. 27 ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (tekst jednolity z 2010 r. Dz.U. Nr 48, poz. 284, z późn. zm.), w tym zdać egzamin na maklera giełd towarowych, który przeprowadzany jest przez Komisję Egzaminacyjną dla Maklerów Giełd Towarowych. Wpis na listę maklerów giełd towarowych może uzyskać także osoba posiadająca uprawnienia i wykonująca zawód maklera w innych państwach, jeżeli kwalifikacje takiej osoby – stwierdzone przez Komisję Nadzoru Finansowego – dają rękojmię należytego wykonywania zawodu.

Prawo wykonywania zawodu maklera giełd towarowych przysługuje osobom, które są wpisane na listę maklerów giełd towarowych.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych wynosiła 230 osób. Na listę maklerów giełd towarowych w 2011 roku zostało wpisanych 28 osób.

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 4 decyzje uznające kwalifikacje zawodowe do wykonywania zawodu maklera giełd towarowych, a także nadzorowała 7 staży adaptacyjnych stanowiących podstawę uznania kwalifikacji do wykonywania zawodu maklera giełd towarowych.

TABELA 34. LICZBA OSÓB WPISANYCH NA LISTĘ MAKLERÓW GIEŁD TOWAROWYCH ORAZ ŁĄCZNA LICZBA LICENCJONOWANYCH MAKLERÓW GIEŁD TOWAROWYCH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Liczba osób wpisanych w danym roku na listę maklerów giełd towarowych	12	31	29	28
Łączna liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych	145	173	202	230

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2011 r. odbył się 1 egzamin na maklera giełd towarowych. Do egzaminu tego przystąpiły 54 osoby, a zdały 22 osoby.

Za przeprowadzenie egzaminu na maklera giełd towarowych odpowiedzialna była Komisja Egzaminacyjna (której członków powołuje Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego) w składzie według stanu na 31 grudnia 2011 r.:

- Przewodniczący – Marta Kłosińska,
- Zastępca Przewodniczącego – Piotr Radziwonka,
- Sekretarz – Beata Ciężkowska,
- Członkowie – Mirosław Jeżowski, Kinga Ejzert-Kłos, Jacek Tomaszewski.

2.6.6. Postępowania rejestracyjne wobec agencji ratingowych

W 2011 r. zakończyły się dwa postępowania w sprawach z wniosków o rejestrację jako agencja ratingowa. W jednym przypadku wniosek został odrzucony, gdyż wnioskująca spółka nie spełniała wszystkich wymogów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie agencji ratingowych. Druga z wnioskujących spółek, wchodząca w skład międzynarodowej grupy kapitałowej, została zarejestrowana jako agencja ratingowa 31 października i wystawiane przez nią ratingi będą mogły w dalszym ciągu być używane przez instytucje finansowe dla celów regulacyjnych. Więcej informacji dotyczących zaangażowania UKNF w nadzór nad agencjami ratingowymi na poziomie UE znajduje się w rozdziale poświęconym współpracy międzynarodowej.

Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

3

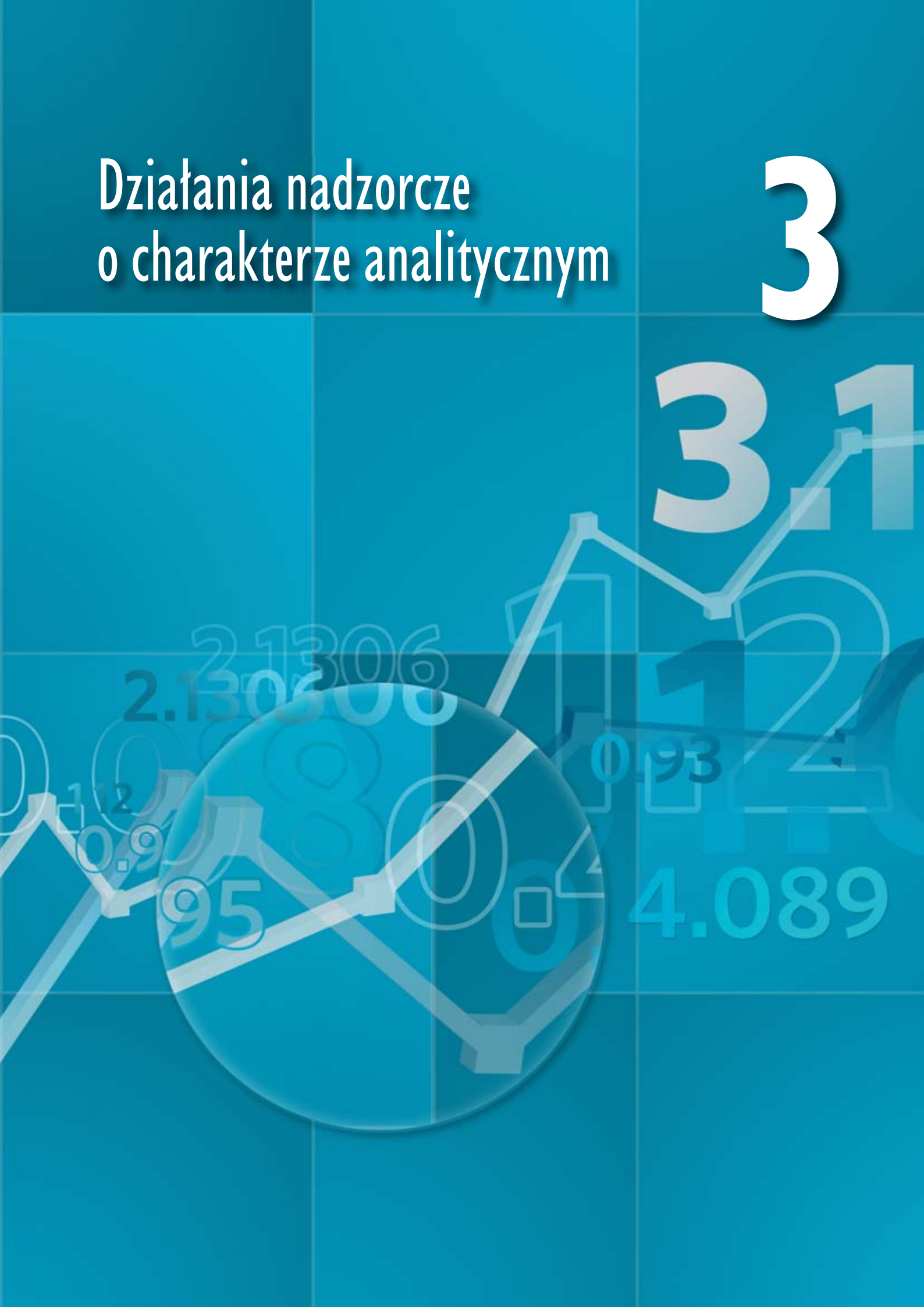

3. Działania nadzorcze o charakterze analitycznym

Nadzór analityczny nad rynkiem finansowym polega na stałym monitorowaniu i ocenie sytuacji sektora finansowego i poszczególnych podmiotów, identyfikowaniu rzeczywistych lub potencjalnych zagrożeń oraz, w razie konieczności, podejmowaniu działań interwencyjnych. Na podstawie składanych przez instytucje finansowe sprawozdań, badań ankietowych i innych dostępnych informacji systematycznie analizuje się i ocenia ich sytuację ekonomiczno-finansową oraz ekspozycję na poszczególne rodzaje ryzyka. Przedmiotem oceny są w szczególności zmiany zachodzące w podmiotach oraz przestrzeganie obowiązujących regulacji, zwłaszcza dotyczących adekwatności kapitałowej.

3.I. Nadzór bankowy

Celem nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego nad sektorem bankowym jest zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych, zapewnienie zgodności działania banków z przepisami prawa i decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku oraz zapewnienie zgodności działalności prowadzonej przez banki zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi z przepisami tej ustawy, ustawy – Prawo bankowe oraz statutem.

W roku 2011 kontynuowano działania w stosunku do nadzorowanych jednostek mające na celu bieżące monitorowanie ich działalności, a zwłaszcza pozycji kapitałowej i płynnościowej. W rezultacie podjętych działań w żadnym z banków nie wystąpiło ryzyko utraty płynności. Organ nadzoru niezwłocznie reagował na docierające sygnały dotyczące problemów grup kapitałowych, które mogły przełożyć się na sytuację spółek zależnych działających w Polsce, koncentrując się na spotkaniach z zarządami banków i kontaktach z nadzorami macierzystymi. Monitorowano także ewentualny wpływ zobowiązań nakładanych przez Komisję Europejską na grupy bankowe, które otrzymały pomoc rządową, na działalność ich spółek w Polsce. Szczególną uwagę zwracano na transakcje mogące mieć znamiona nieuzasadnionego transferowania środków do podmiotów macierzystych. Z prowadzonego cyklicznie monitoringu nie zaobserwowano transakcji mogących mieć takie znamiona. Jednocześnie zarekomendowano bankom, aby nie wypłacały dywidendy za 2011 r. i przeznaczyły wypracowany zysk na wzmocnienie swojej bazy kapitałowej.

Działania nadzorcze skoncentrowały się w kilku obszarach: dodatkowych zaleceniach i rekomendacjach, działaniach monitorujących, spotkaniach z zarządami banków, kontaktach z nadzorami macierzystymi, udziale w pracach Komitetu Stabilności Finansowej. W ramach tych działań m.in.:

- kontynuowano monitoring zaangażowania banków wobec zagranicznych podmiotów finansowych (w tym podmiotów powiązanych) oraz źródeł finansowania pozyskiwanego od tych podmiotów,
- kontynuowano monitoring i analizy walutowych transakcji pochodnych zawartych z podmiotami sektora niefinansowego,
- analizowano czy nadzorowane banki nie posiadają aktywów z krajów dotkniętych problemami fiskalnymi, przedmiotem zainteresowania były przede wszystkim papiery wartościowe państw z grupy GIIPS,
- podjęto działania mające na celu ograniczenie ryzyka w działalności banków (w tym ryzyka wyniku finansowego, płynności oraz reputacji) wynikającego z oferowania przez banki lokat z dzienną kapitalizacją odsetek, w szczególności w świetle planowanej zmiany przepisów ustawy Ordynacja Podatkowa,
- analizowano i opiniowano założenia procesów łączenia banków,
- podjęto niezbędne indywidualne działania wobec wybranych banków we wskazanych wyżej obszarach.

W ramach działań monitorujących wobec banków zwrócono się również m.in. o przekazanie informacji w zakresie:

- outsourcingu, w tym powierzania podmiotom zewnętrznym wykonywania określonych czynności,
- umów zawieranych przez banki z podmiotami powiązanymi, tj. należącymi do tej samej co bank grupy kapitałowej, dotyczących wsparcia banku w istotnych dla banku obszarach,
- prowadzonych w bankach procesów due dilligence.

3.1.1. Monitorowanie sytuacji finansowej banków

Czynności nadzorcze polegały na bieżącym monitowaniu oraz kwartalnej analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej banków. Na jej podstawie nadawano kwartalnie ocenę punktową banku w systemie CAEL oraz identyfikowano obszary mogące być źródłem zagrożeń i wymagające szczegółowej kontroli w trakcie inspekcji. Wnioski prezentowane były w Streszczeniach Dla Kierownictwa (SDK). Za I oraz II kwartał 2011 roku ocenie poddanych zostało 575 banków spółdzielczych i 48 banków komercyjnych, w III kwartale 2011 roku oceniono 574 banki spółdzielcze (w tym 249 największych banków spółdzielczych) i 47 banków komercyjnych.

Obok oceny CAEL banki były w 2011 r. objęte analizą w ramach procesu BION, tj. Badania i Oceny Nadzorczej. Szczegółowe informacje na temat oceny BION w sektorze bankowym przedstawione zostały w podrozdziale 3.5.1. Sprawozdania.

W ramach nadzoru skonsolidowanego analizowano skonsolidowane sprawozdania finansowe banków, sytuację ekonomiczno-finansową holdingów oraz podmiotów dominujących wobec banków. W ramach bezpośredniego nadzoru analitycznego typowano banki do inspekcji kompleksowych i problemowych, a następnie przekazywano te informacje do komórek organizacyjnych UKNF odpowiedzialnych za prowadzenie działań inspekcyjnych. Przygotowywano dane dla inspekcji w bankach.

Tworzone były doraźne i przekrojowe zestawienia, w tym w związku z trudną sytuacją finansową niektórych kredytobiorców i ich grup, monitorowano respektowanie limitów koncentracji, jak również przygotowywano analizy powiązań kapitałowych i personalnych banków oraz grup kredytobiorców. Wzorem lat ubiegłych w 2011 r. prowadzono analizy porównawcze klasyfikacji należności od tego samego kredytobiorcy przez różne banki, a także prezentacji akcjonariatu niektórych znaczących klientów banków – w przypadku stwierdzenia rozbieżności podejmowano odpowiednie działania, polegające na stosownych wystąpieniach do nadzorowanych jednostek.

Kontynuowano podjęte w latach poprzednich działania w stosunku do nadzorowanych jednostek mające na celu bieżące monitorowanie ich działalności, a zwłaszcza pozycji płynnościowej. Organ nadzoru niezwłocznie reagował na docierające sygnały dotyczące problemów grup kapitałowych, które mogły przełożyć się na sytuację ich spółek zależnych oraz oddziałów działających w Polsce, koncentrując się na spotkaniach z kierownictwem banków, kontaktach z nadzorami macierzystymi, uczestnictwie w posiedzeniach kolegiów nadzorczych oraz pracach regulacyjnych.

3.1.2. Nadzór nad bankami objętymi postępowaniem naprawczym

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe przesłanki wszczęcia przez bank postępowania naprawczego stanowią: powstanie straty bilansowej bądź groźba jej nastąpienia albo powstanie niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności.

W takim przypadku zarząd banku niezwłocznie zawiadamia o tym KNF oraz przedstawia jej program postępowania naprawczego, zapewniając jego realizację. W razie zaniechania powyższych działań KNF może zobowiązać bank do wszczęcia postępowania naprawczego. Zobowiązanie banku do opracowania programu postępowania naprawczego w każdym przypadku poprzedzone jest analizą sytuacji ekonomiczno-finansowej danego podmiotu, w tym przyczyn odnotowanych strat i skali występujących zagrożeń w działalności banku. W przypadku stwierdzenia w toku przedmiotowej analizy, że w najbliższym czasie nie istnieją przesłanki do istotnej poprawy wyniku, wówczas taki bank zostaje objęty postępowaniem naprawczym. Taki tryb postępowania miał zastosowanie również w przypadku banków, które wykazały straty w 2011 r.

Program naprawczy jest narzędziem prewencyjnym – pozwala na dostosowanie aktywności biznesowej banku do jego możliwości kapitałowych i sytuacji makroekonomicznej (np. redukcja kosztów, poprawa jakości zarządzania ryzykiem, ostrożniejsza polityka kredytowa, zwiększenie siły kapitałowej banku). Po stronie nadzoru oznacza to większe zaangażowanie w bieżące monitorowanie działalności banku, a po stronie banku – zwiększone obowiązki sprawozdawcze.

W 2011 r. w grupie banków komercyjnych postępowaniem naprawczym było objętych 9 banków (z tej grupy 2 banki zostały połączone z innymi bankami o dobrej kondycji finansowej, w związku z czym ustały przesłanki dla realizacji przez nie programów postępowania naprawczego). W 2011 r. 1 z banków komercyjnych został zobowiązany do opracowania programu postępowania naprawczego. W 2011 r. w przypadku 1 banku program postępowania naprawczego uzyskał akceptację KNF.

WYKRES 21. LICZBA BANKÓW KOMERCYJNYCH I SPÓŁDZIELCZYCH OBJĘTYCH POSTĘPOWANIEM NAPRAWCZYM W LATACH 2008-2011

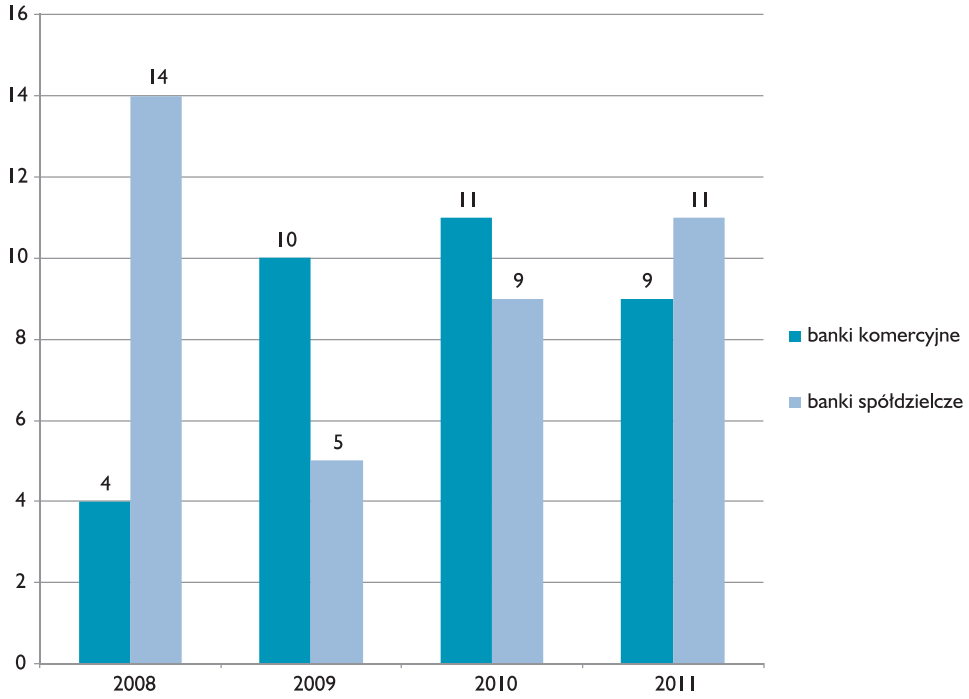

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wartość depozytów sektora niefinansowego w bankach komercyjnych realizujących programy naprawcze w porównaniu z depozytami ulokowanymi w całym sektorze banków komercyjnych została przedstawiona na Wykresie 22.

WYKRES 22. DEPOZYTY SEKTORA NIEFINANSOWEGO W BANKACH KOMERCYJNYCH OGÓŁEM ORAZ W BANKACH REALIZUJĄCYCH PROGRAMY NAPRAWCZE W LATACH 2008-2011 (W MLD ZŁ)

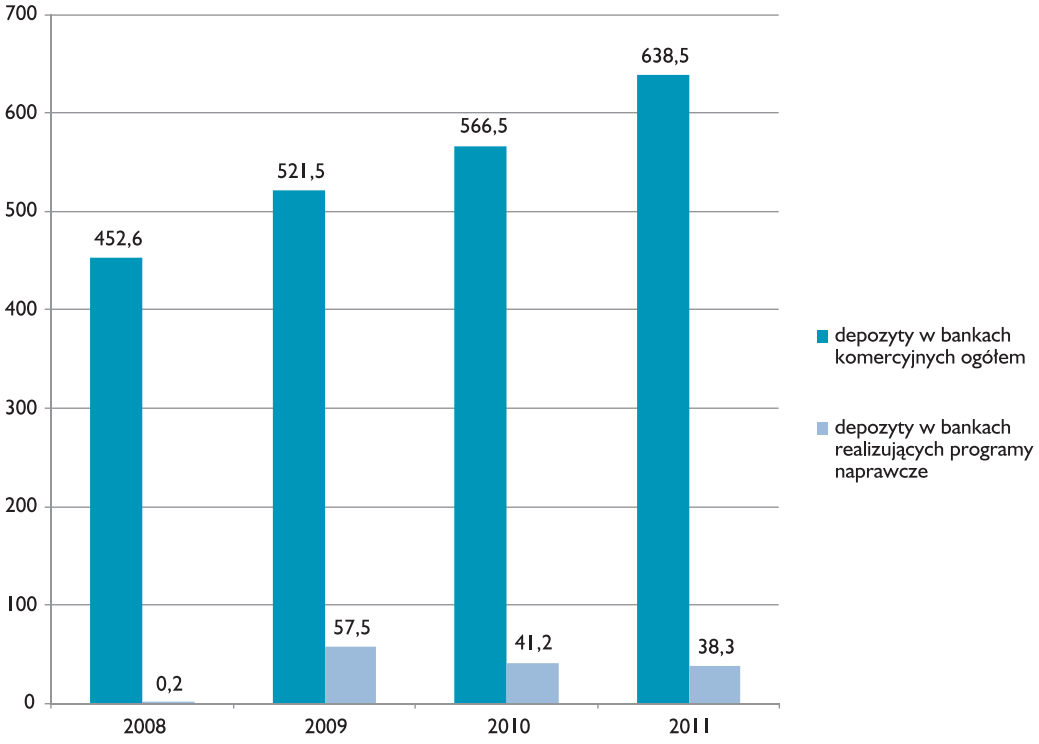

Źródło: opracowanie własne UKNF

W końcu 2010 r. 11 banków spółdzielczych podlegało postępowaniu naprawczemu (1 z nich zakończył program w dniu 31 grudnia 2010 r.). W 2011 r. 4 banki spółdzielcze zostały objęte programem postępowania naprawczego. Na koniec 2011 r. 14 banków spółdzielczych podlegało postępowaniu naprawczemu. Jeden bank realizował program łączeniowy związany z przejęciem innego banku. Program postępowania naprawczego jednego banku spółdzielczego nie uzyskał akceptacji KNF, bank podjął decyzję o połączeniu się z innym bankiem spółdzielczym, w 2011 r. uzyskał zgodę KNF na połączenie (w 2012 r. nastąpi rejestracja połączenia). W 2011 r. w przypadku 6 banków programy postępowania naprawczego uzyskały akceptację KNF.

W 2011 r. działania Komisji Nadzoru Finansowego wobec banków objętych postępowaniem naprawczym – podobnie jak w latach poprzednich – były ukierunkowane na poprawę ich efektywności działania oraz jakości zarządzania. Stosowane przez Komisję wobec banków środki nadzorcze były uzależnione od oceny ryzyka występującego w tych bankach.

Zadania nadzorcze wobec tej grupy banków obejmowały w szczególności:

- prowadzenie bieżącej analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej banków oraz dokonywanie oceny realizacji programów postępowania naprawczego,
- sporządzanie opinii nt. przygotowanych przez banki programów postępowania naprawczego,
- przygotowywanie dla KNF propozycji działań w trybie nadzoru,
- wymianę informacji z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym o sytuacji finansowej niektórych banków oraz powiadamianie Funduszu o działaniach podejmowanych w trybie nadzoru,
- wymianę informacji z Narodowym Bankiem Polskim w ramach podpisanej umowy dotyczącej współpracy oraz wymiany informacji pomiędzy KNF a NBP.

Podejmowane przez Komisję wobec banków działania miały na celu zapewnienie bezpieczeństwa depozytów zgromadzonych na rachunkach bankowych. Ma to szczególne znaczenie biorąc pod uwagę wielkość środków powierzonych bankom przez podmioty sektora niefinansowego. Jednocześnie w 2011 r. monitorowano 4 postępowania likwidacyjne rozpoczęte w latach poprzednich.

3.1.3. Monitorowanie przestrzegania przez banki obowiązujących regulacji

Na bieżąco analizowano zgodność działalności banków z obowiązującymi przepisami prawa (m.in. ustawą Prawo bankowe, rozporządzeniami Ministra Finansów, uchwałami KNF), w tym pod kątem przestrzegania przez banki norm ostrożnościowych. Analizie poddawano także prawidłowość sporządzanej przez banki sprawozdawczości. W sytuacji występowania błędów czy braków, banki zobowiązywane były do dokonania stosownych korekt. W zakresie nadzoru nad bankami spółdzielczymi przygotowano 185 pism dotyczących klasyfikacji ekspozycji kredytowych do poszczególnych grup ryzyka.

WYKRES 23. FUNDUSZE WŁASNE I ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA KRAJOWEGO SEKTORA BANKOWEGO W LATACH 2008-2011

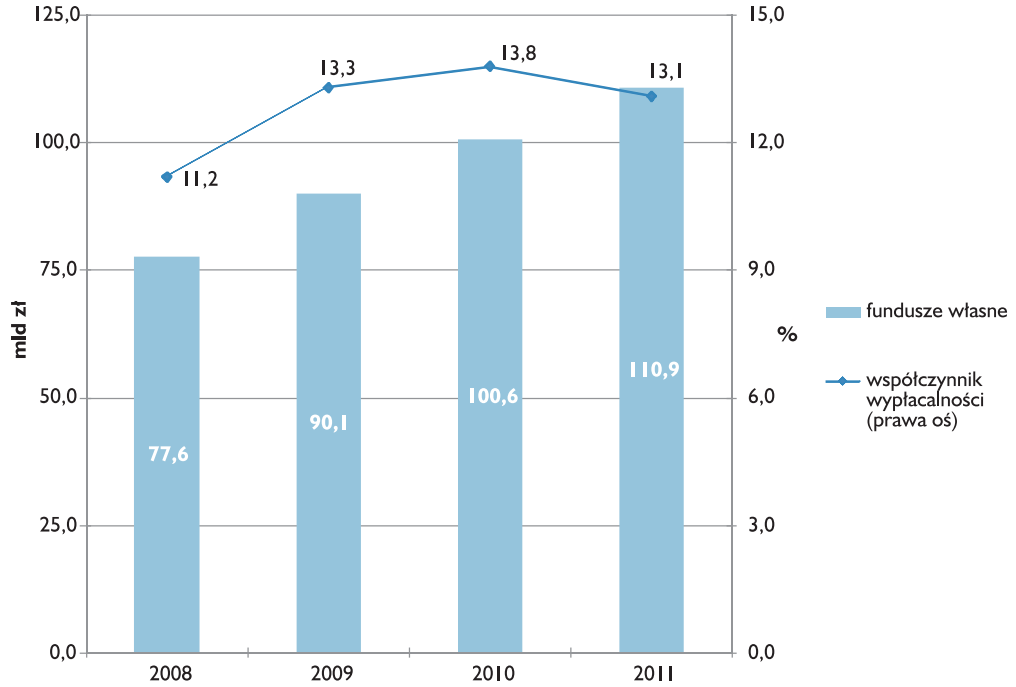

Źródło: opracowanie własne UKNF

W okresie objętym sprawozdaniem wszystkie banki komercyjne, podobnie jak w 2010 r., posiadały fundusze w wymaganej wysokości. Najistotniejszym wymogiem kapitałowym sektora bankowego był wymóg z tytułu ryzyka kredytowego, który wynosił 59,7 mld zł i stanowił 88,4% całkowitego wymogu (67,6 mld zł). Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego wynosił 6,4 mld zł, co stanowiło 9,4% całkowitego wymogu. Znaczenie wymogów z tytułu pozostałych rodzajów ryzyka było marginalne. Monitorowano wykonanie przez banki obowiązków wynikających z art. 141g ustawy Prawo bankowe, dotyczących przekazania skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków, holdingów oraz sprawozdań finansowych podmiotów zależnych i blisko powiązanych.

Na koniec okresu objętego sprawozdaniem 7 banków spółdzielczych nie posiadało funduszy w wymaganej wysokości (1 podjął decyzję o połączeniu z innym bankiem), na koniec 2010 r. wszystkie banki spółdzielcze posiadały fundusze w wymaganej wysokości, co najmniej 1 mln euro.

3.I.4. Rozpatrywanie wniosków i zawiadomień złożonych przez banki

Rozpatrywane były również wystosowywane przez banki – na podstawie przepisów Prawo bankowe – wnioski w sprawach indywidualnych związanych z:

- zaliczaniem do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych (5 wniosków),
- zaliczeniem do funduszy uzupełniających środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji (6 wniosków),
- wcześniejszym zwrotem zobowiązań podporządkowanych (1 wniosek),
- podziałem między akcjonariuszy kwoty, o której mowa w art.129 ust.3 ustawy Prawo bankowe (1 wniosek),
- zwolnieniem z obowiązku przekazywania sprawozdań finansowych podmiotów blisko powiązanych z bankiem (18 wniosków),
- zwolnieniem z obowiązku przekazania do KNF sprawozdań skonsolidowanych w wersji przetłumaczonej na język polski (3 wnioski) oraz w sprawie ograniczenia zakresu tego obowiązku (3 wnioski).

W 2011 r. kontynuowano analizę wniosków i zawiadomień outsourcingowych. Wydano 7 decyzji zezwalających na zawarcie umów o powierzenie wykonywania czynności przez przedsiębiorców zagranicznych lub za granicą oraz 32 decyzje zezwalające na zawarcie umów wykonywania w imieniu i na rzecz banku pośrednictwa w zakresie czynności bankowych (m.in. na zawieranie i zmianę umów rachunków bankowych, umów kredytowych innych niż kredyt konsumencki).

Ponadto rozpatrywane były wnioski o umorzenie oraz zawieszenie prowadzonych postępowań administracyjnych dotyczących złożonych wniosków outsourcingowych (12 wniosków), jak również wniosków banków w sprawach różnych (8 wniosków).

Podobnie jak w poprzednich latach, w ramach nadzoru analitycznego w 2011 r. przygotowywano: informacje w sprawie nadania numerów Ewidencji Klientów Zagranicznych (EKZ) – 507 pism, nadano 3255 numerów EKZ.

3.I.5. Nadzór uzupełniający nad podmiotami regulowanymi wchodzącymi w skład konglomeratów finansowych

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje nie rzadziej niż raz w roku kalendarzowym przeglądu sektora finansowego w celu zidentyfikowania grup spełniających kryteria właściwe dla konglomeratów finansowych.

W wyniku przeglądu przeprowadzonego pod koniec 2010 roku stwierdzono, że grupa kapitałowa Leszka Czarneckiego spełnia kryteria identyfikujące ją jako konglomerat finansowy. UKNF podjął działania zmierzające do spełnienia wymogów wynikających z ustawy o nadzorze uzupełniającym, jak również wdrożył w stosunku do podmiotów regulowanych wchodzących w skład grupy nadzór uzupełniający, obejmujący swym zakresem nadzór: adekwatności kapitałowej konglomeratu finansowego oraz strategii postępowania w tym zakresie, znaczących transakcji wewnątrzgrupowych, poziomu koncentracji ryzyka oraz znaczącej koncentracji ryzyka, ryzyka konfliktu interesów pomiędzy podmiotami w konglomeracie finansowym, prawidłowości zarządzania ryzykiem, rzetelności i poprawności kontroli wewnętrznej.

Przeprowadzony przez UKNF w 2011 roku przegląd krajowego sektora finansowego wykazał, że grupa kapitałowa Leszka Czarneckiego przestała spełniać kryteria kwalifikujące ją jako konglomerat finansowy. Jednocześnie nie zidentyfikowano innych konglomeratów finansowych.

3.2. Nadzór ubezpieczeniowy

Nadzorem ubezpieczeniowym objęta jest działalność ubezpieczeniowa i reasekuracyjna. Celem nadzoru nad sektorem ubezpieczeniowym jest zapewnienie stabilności rynku ubezpieczeniowego, czuwanie nad wykonywaniem działalności przez zakłady ubezpieczeń oraz reasekuracji (dalej zakłady) w zgodzie z obowiązującymi normami prawnymi oraz ochrona interesów osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

Do podstawowych czynności związanych z bieżącym nadzorem analitycznym należą:

- monitorowanie wypłacalności zakładów, bezpieczeństwa, płynności i rentowności lokat oraz dopasowania aktywów do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- monitorowanie wykonywania przez zakłady obowiązków sprawozdawczych i informacyjnych w stosunku do organu nadzoru i klientów zakładów na podstawie sprawozdań finansowych i informacji określonych w przepisach prawa[7],
- podejmowanie działań przewidzianych przepisami prawa, czynności nadzorczych w stosunku do zakładów oraz wydawanie aktów administracyjnych, w tym decyzji i postanowień w tych sprawach,
- wydawanie zaleceń wynikających ze sprawowania bieżącego nadzoru nad zakładami i monitorowanie ich wykonania oraz stosowanie sankcji,
- rozpatrywanie wystąpień zakładów o przyznanie im określonych uprawnień lub wyrażenie przez organ nadzoru zgody na określone czynności pozostające w zakresie nadzoru finansowego,
- wydawanie opinii z zakresu rachunkowości, sprawozdawczości i nauk aktuarialnych.

3.2.1. Monitorowanie sytuacji finansowej i polityki inwestycyjnej zakładów oraz nadzór nad wykonywaniem planów naprawczych

Głównym zadaniem Komisji Nadzoru Finansowego w obszarze analitycznego nadzoru nad sytuacją finansową i polityką inwestycyjną zakładów jest stałe monitorowanie sytuacji oraz ochrona stabilności rynku, a w stanie zagrożenia podejmowanie odpowiednich działań korygujących. Podstawowym celem tych czynności jest zapewnienie zdolności zakładów ubezpieczeń do wypłaty należnych świadczeń uprawnionym.

Ocena sytuacji finansowej zakładów, a w szczególności ocena ich wypłacalności, dokonywana jest przede wszystkim na podstawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych zakładów oraz miesięcznych informacji o wskaźnikach wypłacalności przekazywanych do organu nadzoru. W okresie objętym sprawozdaniem prowadzone były prace nad stworzeniem raportów dotyczących stanu sektora ubezpieczeń po I i II kwartale 2011 r. W wyniku przeprowadzonych analiz zwrócono uwagę, że rynek ubezpieczeń jest stabilny.

W ramach czynności związanych z nadzorowaniem wypłacalności poszczególnych zakładów Komisja Nadzoru Finansowego monitorowała wykonanie planu naprawczego w przypadku 2 zakładów.

UKNF kontynuował w 2011 r. badanie stopnia koncentracji lokat w depozytach bankowych oraz poddał ocenie stopień zabezpieczenia zakładów przed ryzykiem nadmiernej koncentracji lokat w świetle posiadanej przez nie nadwyżki środków własnych ponad marginesem wypłacalności. Powyższe badania i ocena były przeprowadzane na podstawie danych zawartych w kwartalnych sprawozdaniach finansowych oraz informacji przekazywanych do organu nadzoru w związku z utrzymaniem nałożonego w 2008 r. obowiązku comiesięcznego przekazywania przez zakłady danych w zakresie podstawowych wskaźników dotyczących wypłacalności zakładów. Kontynuowano spotkania z przedstawicielami zakładów oraz przekazywano do zakładów ubezpieczeń pisma, w których zaprezentowano stanowisko UKNF, zgodnie z którym zakłady powinny dążyć do ograniczania nadmiernej koncentracji lokat w jednym podmiocie lub jednym rodzaju aktywów. W wyniku podjętych przez UKNF działań nadzorczych, zakłady realizują działania mające na celu zmniejszenie poziomu koncentracji w instytucjach kredytowych.

W okresie objętym sprawozdaniem prowadzone były prace nad stworzeniem raportów dotyczących stanu sektora ubezpieczeń po III i IV kwartale 2010 r. oraz I i II kwartale 2011 r. W wyniku przeprowadzonych analiz zwrócono uwagę, że rynek ubezpieczeń jest stabilny, pojawiające się przypadki niespełnienia wymogów wypłacalności mają charakter czasowy i są eliminowane głównie poprzez zapewnienie odpowiedniego dokapitalizowania oraz restrukturyzacji działalności poprzez m.in. ograniczenie kosztów działalności, zmiany taryf składek ubezpieczeniowych, uzależnienie wynagrodzeń pośredników ubezpieczeniowych od „szkodowości" portfela umów ubezpieczenia.

[7] Zakłady ubezpieczeń i reasekuracji przekazują do UKNF następujące rodzaje sprawozdań finansowych: kwartalne i roczne sprawozdania finansowe, skonsolidowane sprawozdania finansowe, sprawozdania dotyczące koasekuracji, transakcji przeprowadzanych w ramach ubezpieczeniowej grupy kapitałowej, raporty aktuariusza, sprawozdania dotyczące ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych i indywidualnych kont emerytalnych.

W marcu 2011 r. przygotowano raport „Działalność zagranicznych zakładów ubezpieczeń w Polsce oraz krajowych zakładów za granicą w latach 2007 – 2009". Raport prezentuje wybrane informacje statystyczne o działalności zagranicznych zakładów ubezpieczeń na terytorium RP w latach 2007 – 2009, prowadzonej na zasadzie swobody świadczenia usług lub w ramach swobody zakładania przedsiębiorstw (poprzez oddział) oraz krajowych zakładów ubezpieczeń poza granicami RP. Podstawą opracowania są informacje przekazywane przez zagraniczne organy nadzoru. Zakres tych informacji został określony w art. 44 Trzeciej Dyrektywy ubezpieczeń nie na życie 92/49/EEC i art. 49 Dyrektywy 2002/83/EEC dotyczącej ubezpieczeń na życie. Dodatkowo wykorzystano informacje o transgranicznej działalności krajowych zakładów ubezpieczeń (na podstawie rocznych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń za 2009 r.). Część raportu została opublikowana na stronie internetowej KNF www.knf.gov.pl.

W 2011 r. zostało przeprowadzone badanie programów reasekuracji katastroficznej zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych. Celem badania było sprawdzenie przygotowania zakładów ubezpieczeń na wypadek nieoczekiwanych dużych zdarzeń losowych – katastroficznych, które w konsekwencji mogłyby prowadzić do znacznego pogorszenia sytuacji finansowej lub wręcz niewypłacalności zakładów ubezpieczeń.

Do najważniejszych wniosków z przeprowadzonych analiz, ujętych w raporcie „Reasekuracja krajowych zakładów ubezpieczeń w roku 2010", należy zaliczyć:

- zakłady ubezpieczeń w dziale II korzystają z reasekuracji w znacznie większym zakresie niż zakłady ubezpieczeń w dziale I,
- w 2010 roku poziom cesji reasekuracyjnej dla zakładów ubezpieczeń w Polsce wyniósł ok. 10 – 12,5% i był na zdecydowanie niższym poziomie niż w większości krajów OECD, a w szczególności pozostałych krajów Unii Europejskiej,
- w 2010 roku w konsekwencji katastrof naturalnych saldo operacji reasekuracyjnych dla zakładów ubezpieczeń działu II było po raz pierwszy od 10 lat dodatnie i wyniosło 655 mln zł. Oznacza to, że zakłady ubezpieczeń wydały na reasekurację mniej, niż uzyskały od reasekuratorów w związku z ich udziałem w szkodach. Poprzednie dodatnie salda reasekuracyjne zaobserwowano w latach 1997 oraz 1999, również w konsekwencji katastrof naturalnych,
- pojemności umów katastroficznych zakładów ubezpieczeń można uznać za wystarczające nawet w przypadku wystąpienia takiej powodzi, jak w roku 1997.

W ramach cyklicznej kontynuacji analizy programów reasekuracyjnych 7 grudnia 2011 r. do zakładów ubezpieczeń działu II zostało wysłane pismo z prośbą o przedstawienie planów reasekuracji katastroficznej na 2012 rok i jeśli to możliwe przekazanie kopii umów reasekuracji katastroficznej na 2012 rok. Analiza z tego badania przedstawiona zostanie Komisji w I kwartale 2012 r.

W 2011 r. kontynuowano również prace związane z analizą ryzyka występującego w bieżącej działalności zakładów ubezpieczeń/reasekuracji oraz oceną stopnia zaawansowania prac w zakładach nad stworzeniem efektywnego systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasadami dotyczącymi przeprowadzania własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA). W I kwartale 2011 r. został przygotowany pełny raport podsumowujący wyniki badania ankietowego zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z 2010 r. na temat własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem.

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF wysłał do zakładów ubezpieczeń/reasekuracji kolejną ankietę nt. własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem w działalności zakładu ubezpieczeń/reasekuracji. W oparciu o otrzymane odpowiedzi został opracowany raport z wynikami badania „Wyniki ankiety nt. własnej oceny ryzyka i wypłacalności oraz zarządzania ryzykiem (ORSA) w działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji przeprowadzonej w 2011 r.".

W stosunku do wyników badania z 2010 r. zwiększyła się liczba zakładów ubezpieczeń/reasekuracji posiadających system zarządzania ryzykiem, co wskazuje na fakt, że zakłady wykonały już szereg prac w zakresie modyfikacji i rozbudowy tego systemu. Ponadto zmniejszyła się liczba zakładów nieposiadających strategii, polityki, zasad, procesów lub procedur zarządzania kapitałem ani żadnych jego elementów. Jako kluczowe rodzaje ryzyka w działalności zakłady ubezpieczeń/reasekuracji zidentyfikowały następujące rodzaje ryzyka: ryzyko składki i rezerw, ryzyko katastroficzne, ryzyko prawno-polityczne, ryzyko systemów, ryzyko biznesowe, ryzyko rewizji wysokości rent, ryzyko konkurencji, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko cen akcji.

Wyniki ankiety, przede wszystkim w zakresie posiadania systemu zarządzania ryzykiem, oceny ryzyka brutto oraz kluczowych rodzajów ryzyka, będą wykorzystane przy przeprowadzaniu badania i oceny nadzorczej (BION) zakładów ubezpieczeń/reasekuracji.

3.2.2. Nadzór nad przestrzeganiem przez zakłady przepisów prawa w zakresie sprawozdawczości oraz obowiązków informacyjnych

Każde z przedłożonych przez zakłady sprawozdań jest przedmiotem odrębnej analizy, której wyniki zamieszczane są w jednolitych raportach będących podstawą podejmowania dalszych indywidualnych decyzji nadzorczych.

W 2011 roku w ramach analizy przedłożonych sprawozdań finansowych UKNF w 249 przypadkach zwrócił się do zakładów ubezpieczeń o przekazanie korekt lub uzupełnienie brakujących informacji do sprawozdań finansowych. Po przeprowadzeniu analizy raportów aktuariusza zakładu o stanie portfela ubezpieczeń za 2010 r., UKNF zwrócił się w 2011 roku o dodatkowe informacje i wyjaśnienia bądź korekty raportów – głównie do zakładów działu II.

TABELA 35. WSKAŹNIKI POKRYCIA WYMOGÓW USTAWOWYCH W LATACH 2008-2011 (W %)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Zakłady ubezpieczeń działu I				
Środki własne do marginesu wypłacalności	285,77	345,96	316,59	320,68
Środki własne na pokrycie kapitałów gwarancyjnych do kapitału gwarancyjnego	789,08	937,50	858,03	886,77
Aktywa na pokrycie rezerw do rezerw techniczno- ubezpieczeniowych	108,6	108,88	109,06	107,91
Zakłady ubezpieczeń działu II				
Środki własne do marginesu wypłacalności	642,71	363,16	390,48	385,18
Środki własne na pokrycie kapitałów gwarancyjnych do kapitału gwarancyjnego	1 712,29	974,19	1 053,78	1 056,20
Aktywa na pokrycie rezerw do rezerw techniczno- ubezpieczeniowych	154,8	116,73	124,52	124,09

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane wyszczególnione w tabeli 35 w zakresie roku 2011 zostały opracowane na podstawie kwartalnych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (przed badaniem przez biegłego rewidenta).

W wyniku przeprowadzonych w 2011 roku analiz wydane zostały zalecenia dotyczące sposobu prezentacji instrumentów strukturyzowanych w aktywach i pasywach bilansu oraz wyłączenia wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w środkach własnych zakładów. Przedmiotem zaleceń była również kwestia bieżącego ustalania i ewidencji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

W toku sprawowania bieżącego nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową UKNF:

- w 74 przypadkach dokonał analizy wewnętrznych regulacji zakładów (m.in. regulaminów tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i taryf składek, oraz regulacji wymaganych w projekcie Wypłacalność II),
- w 14 przypadkach badał wykonanie zaleceń wydanych zakładom w wyniku kontroli przeprowadzonej przez organ nadzoru (w 7 przypadkach zalecenia uznano ostatecznie za wykonane),
- w 24 przypadkach badał wykonanie zaleceń dostosowania działalności zakładów do przepisów prawa w trybie bieżącego nadzoru (w 15 przypadkach zalecenia uznano ostatecznie za wykonane).

Przepisy regulujące działalność ubezpieczeniową nakładają na zakłady szereg obowiązków informacyjnych zarówno wobec organu nadzoru, jak i ubezpieczających. Zadaniem organu nadzoru w tym zakresie jest weryfikacja zarówno faktu publikacji określonych informacji, jak też ich treści. Terminowe i kompletne wykonywanie obowiązków informacyjnych jest jednym z podstawowych zadań zakładów i umożliwia uzyskanie powszechnego dostępu do części danych związanych z działalnością nie tylko organowi nadzoru, ale również konsumentom usług ubezpieczeniowych.

W związku z wypełnianiem przez zakłady ustawowych obowiązków informacyjnych, w 2011 r. przyjęto i poddano analizie:

- informacje o wyborze lub zmianie biegłego rewidenta – w 61 przypadkach,
- informacje o wyborze aktuariusza – w 9 przypadkach,
- informacje o wyborze osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 2 przypadkach,

- informacje o upoważnieniu innego podmiotu do składania oświadczeń woli w sprawie roszczeń – w 6 przypadkach,
- informacje o zmianach taryf składek – w 69 przypadkach,
- publikację rocznych sprawozdań Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych (dalej „UFK") wg stanu na 31 grudnia 2010 r. (23 zakłady, 1033 UFK) oraz półrocznych sprawozdań UFK wg stanu na 30 czerwca 2011 r. (23 zakłady ubezpieczeń, 1144 UFK) na stronach internetowych zakładów,
- informacje o Indywidualnych Kontach Emerytalnych wg stanu na 31 grudnia 2010 r. (30 zakładów działu I).

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż zakłady, poza sporadycznymi przypadkami, wypełniają powyższe obowiązki informacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Przypadki niewypełnienia obowiązków informacyjnych są rozpatrywane indywidualnie pod kątem zasadności nałożenia ewentualnych sankcji finansowych przewidzianych w przepisach prawa. W efekcie prowadzonych postępowań Komisja Nadzoru Finansowego nałożyła w 2011 roku na dwa zakłady ubezpieczeń karę pieniężną.

W roku 2011 analizowano również wypełnianie przez zakłady ubezpieczeń obowiązków informacyjnych wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego. Analiza wykazała, że nie wszystkie podmioty nadzorowane wypełniają przedmiotowy obowiązek. W stosunku do tych zakładów podjęto dodatkowe czynności nadzorcze (m.in. wszczęcie postępowania w sprawie nałożenia kar pieniężnych). W efekcie podjętych działań nadzorczych nałożono karę pieniężną na 1 zakład ubezpieczeń.

3.2.3. Rozpatrywanie wniosków złożonych przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji

Oprócz czynności związanych z nadzorowaniem działalności zakładów, organ nadzoru rozpatrywał również ich wystąpienia o przyznanie im określonych uprawnień lub wyrażenie przez organ nadzoru zgody na określone czynności pozostające w zakresie nadzoru finansowego. W 2011 r. rozpatrywane były wnioski zakładów w sprawie:

- wyrażenia zgody na uznawanie określonych aktywów za aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – w wyniku prowadzonych 71 postępowań wydano 65 decyzji w sprawie wyrażenia stosownej zgody oraz 2 decyzje umarzające postępowanie w całości i 1 umarzającą postępowanie w części, 4 postępowania nie zostały zakończone w 2011 roku,
- wyrażenia zgody na zaliczenie do środków własnych określonego rodzaju elementów bilansu (w wyniku 4 prowadzonych postępowań wydano 4 decyzje w sprawie wyrażenia stosownej zgody),
- wyrażenia zgody na odstąpienie od pomniejszania środków własnych o określone elementy bilansu (w wyniku 2 prowadzonych postępowań wydano 2 decyzje w sprawie wyrażenia stosownej zgody),
- wyrażenia zgody na zmianę umowy pożyczki podporządkowanej (w wyniku 1 prowadzonego postępowania wydano 1 decyzję w sprawie wyrażenia stosownej zgody),
- zatwierdzenia planów naprawczych zakładów ubezpieczeń (w wyniku 3 prowadzonych postępowań wydano 1 decyzję zatwierdzającą plan oraz 2 decyzje umarzające postępowanie),
- uchylenia zakazu swobodnego rozporządzania aktywami (w wyniku 2 prowadzonych postępowań wydano 1 decyzję umarzającą postępowanie i 1 decyzję w sprawie uchylenia wydanego zakazu),
- wydania pozytywnej opinii o reasekuratorach (w wyniku 8 prowadzonych postępowań wydano 8 pozytywnych opinii).

3.3. Nadzór emerytalny

Analitycznym nadzorem emerytalnym objęta jest sytuacja finansowa oraz działalność inwestycyjna i operacyjna funduszy emerytalnych (tzw. II i III filara systemu emerytalnego), jak również pracowniczych programów emerytalnych i indywidualnych kont emerytalnych (tzw. III filara systemu emerytalnego). UKNF monitoruje także zgodność funkcjonowania wspomnianych instytucji z przepisami prawa i ich statutami oraz wypełnianie obowiązków informacyjnych. Celem nadzoru jest ochrona interesów członków funduszy emerytalnych oraz uczestników pracowniczych programów emerytalnych.

3.3.1. Monitorowanie sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych i działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych

Zadania z zakresu bieżącego nadzoru nad sytuacją finansową i polityką inwestycyjną funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych wykonywane były poprzez systematyczną analizę danych finansowych przekazanych przez podmioty nadzorowane do UKNF w formie elektronicznej:

- dziennych i miesięcznych raportów finansowych OFE, zawierających bilanse funduszy wraz z notami objaśniającymi, zestawienia portfeli inwestycyjnych, rachunki wyników wraz z notami objaśniającymi, zestawienia zawartych transakcji i ważnych zleceń oraz informacje o wartości jednostki rozrachunkowej, środkach na rachunku rezerwowym i środkach zgromadzonych na części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego,
- sprawozdań okresowych (miesięcznych, półrocznych i rocznych) struktur aktywów OFE,

- raportów operacyjnych OFE, dotyczących członków i prezentujących liczbę zawartych umów o członkostwo w OFE, przekazane do OFE składki, zewnętrzne i wewnętrzne wypłaty transferowe, wypłaty kapitałowych emerytur okresowych, liczbę członków na koniec kwartału oraz liczbę rachunków ogółem, tzw. martwych, niesystematycznych i systematycznych,
- kwartalnych raportów PFE, zawierających bilanse funduszy, rachunki wyników, zestawienia zmian w kapitale własnym, struktury aktywów, informacje o liczbie członków oraz liczbie i wartości wypłat,
- raportów prezentujących wartości jednostek rozrachunkowych i wartości aktywów netto po każdej wycenie (dwa razy w miesiącu),
- sprawozdań finansowych PTE, obejmujących bilanse towarzystw, rachunki wyników, informacje o wynagrodzeniach w PTE, zobowiązania PTE oraz relacje kapitałowe towarzystw emerytalnych,
- kwartalnych raportów finansowych PrTE, obejmujących bilanse towarzystw oraz rachunki wyników.

W ramach monitorowania sytuacji finansowej towarzystw emerytalnych oraz polityki inwestycyjnej funduszy emerytalnych realizowano następujące czynności:

- analizowanie transakcji zawieranych na rynku kapitałowym, pod kątem rentowności oraz ryzyka związanego z nabyciem określonego instrumentu finansowego, wynikającego z jego konstrukcji oraz z sytuacji finansowej emitenta,
- monitorowanie działań inwestycyjnych funduszy emerytalnych w zakresie zachowania nadrzędnej zasady rentowności i bezpieczeństwa lokat,
- weryfikowanie wycen instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach inwestycyjnych funduszy emerytalnych,
- analizowanie struktur portfeli inwestycyjnych funduszy emerytalnych, jej zmienności w czasie i przyjętego poziomu ryzyka,
- analizę dostępnych instrumentów finansowych oferowanych na rynku kapitałowym pod względem ich przydatności dla działalności lokacyjnej funduszy emerytalnych,
- ocenę efektywności działalności inwestycyjnej funduszy emerytalnych na tle bieżącej sytuacji na rynku kapitałowym oraz sytuacji makroekonomicznej,
- analizę procedur wewnętrznych oraz deklaracji zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej w podmiotach nadzorowanych.

Szczególnym zadaniem organu nadzoru jest obowiązek każdorazowej weryfikacji przesyłanych przez fundusze emerytalne szczegółowych metodologii wycen instrumentów finansowych, dla których nie jest określony rynek wyceny lub nie jest możliwe dokonanie wyceny w sposób rynkowy, z zachowaniem zasady ostrożności. W okresie objętym sprawozdaniem akceptacji organu nadzoru podlegało 236 wycen przedstawionych przez OFE i PFE. Organ nadzoru występował z żądaniem zmiany metodologii wyceny 27-krotnie w przypadku OFE i PFE.

TABELA 36. METODOLOGIE WYCENY PRZEKAZANE PRZEZ OFE DO AKCEPTACJI KNF W LATACH 2008-2011

NAZWA OFE	LICZBA PRZESŁANYCH METODOLOGII			
	2008	2009	2010	2011
Amplico OFE*	15	18	30	33
Allianz Polska OFE	12	12	12	17
Aviva OFE Aviva BZ WBK**	32	23	19	19
OFE WARTA	25	24	6	26
ING OFE	14	13	33	72
Nordea OFE	18	19	6	25
Aegon OFE	11	10	7	16
Pekao OFE	13	12	14	6
PKO BP Bankowy OFE***	19	19	6	17
OFE Pocztylion	8	5	5	7
OFE Polsat	5	2	1	1
OFE PZU „Złota Jesień”	9	9	19	9
AXA OFE	12	12	22	10
Generali OFE	12	19	10	9
OFE Skarbiec-Emerytura****	3	-	-	-
Razem	**208**	**197**	**190**	**267**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* do 8.10.2009 – AIG OFE
** do 31.05.2009 – Commercial Union OFE BPH CU WBK
*** do 23.12.2009 – Bankowy OFE
**** w dniu 7 listopada 2008 roku nastąpiło zakończenie likwidacji OFE Skarbiec-Emerytura i przeniesienie jego aktywów do AEGON OFE

Znaczna część działań nadzorczych wobec pracowniczych towarzystw emerytalnych – ze względu na duży udział ich bieżącego finansowania przez pracodawców – realizowana jest w ramach nadzoru pośredniego, nakierowanego w szczególności na monitorowanie ciągłości finansowania. Jest to warunek bezpieczeństwa finansowego i ciągłości funkcjonowania tych podmiotów. Stwierdzono, że akcjonariusze pracowniczych towarzystw emerytalnych na bieżąco pokrywają koszty funkcjonowania tych towarzystw, a salda należności na koniec poszczególnych kwartałów wynikają bezpośrednio z przyjętego systemu rozliczeń. Specyfiką pracowniczych towarzystw jest też większy niż w powszechnych towarzystwach emerytalnych udział procesów realizowanych przez podmioty zewnętrzne, co powoduje, iż część działań nadzorczych obejmuje podmioty inne niż towarzystwa. W okresie objętym sprawozdaniem Komisja Nadzoru Finansowego dwukrotnie wyliczyła i podała do publicznej wiadomości wysokość średniej ważonej stopy zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okresy od 31 marca 2008 roku do 31 marca 2011 roku oraz od 30 września 2008 roku do 30 września 2011 roku. W obu przypadkach wszystkie OFE osiągnęły stopę zwrotu wyższą niż minimalna wymagana stopa zwrotu.

TABELA 37. USTAWOWE STOPY ZWROTU OFE WYLICZONE I OPUBLIKOWANE PRZEZ KNF W 2011 ROKU (W %)

NAZWA OFE	STOPY ZWROTU ZA OKRES OD 31.03.2008 R. DO 31.03.2011 R.
Allianz Polska OFE	17,405
PKO BP Bankowy OFE	16,427
AXA OFE	15,811
OFE POLSAT	15,802
ING OFE	15,556
Nordea OFE	15,399
Generali OFE	15,390
AEGON OFE	15,312
OFE Pocztylion	15,305
OFE PZU „Złota Jesień”	15,167
Amplico OFE	14,826
OFE WARTA	14,707
Pekao OFE	14,396
Aviva OFE Aviva BZ WBK	13,630
Średnia ważona stopa zwrotu	**15,177**
Minimalna stopa zwrotu	**7,589**

NAZWA OFE	STOPY ZWROTU ZA OKRES OD 30.09.2008 R. DO 30.09.2011 R.
PKO BP Bankowy OFE	16,138
Allianz Polska OFE	15,980
ING OFE	15,901
AXA OFE	15,497
Generali OFE	14,942
OFE PZU „Złota Jesień”	14,880
Amplico OFE	14,766
OFE WARTA	14,713
Nordea OFE	14,709
OFE POLSAT	14,431
AEGON OFE	13,645
Pekao OFE	13,199
Aviva OFE Aviva BZ WBK	13,090
OFE Pocztylion	12,873
Średnia ważona stopa zwrotu	**14,735**
Minimalna stopa zwrotu	**7,368**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Uzupełnieniem działań UKNF w obszarze nadzoru nad sytuacją finansową towarzystw emerytalnych i działalnością inwestycyjną funduszy emerytalnych były opinie interpretujące obowiązujące przepisy prawa. Na posiedzenia KNF przedłożono następujące raporty dotyczące działalności podmiotów rynku emerytalnego:

- „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w 2010 roku”,
- „Działalność inwestycyjna funduszy emerytalnych w okresie od 31 marca 2008 roku do 31 marca 2011 roku”,
- „Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w I połowie 2011 roku”,
- „Działalność inwestycyjna funduszy emerytalnych w okresie od 30 września 2008 roku do 30 września 2011 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w I kwartale 2011 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w II kwartale 2011 roku”,
- „Rynek otwartych funduszy emerytalnych w III kwartale 2011 roku”.

Oprócz wspomnianych wcześniej sprawozdań i raportów, do organu nadzoru przekazywane są również coroczne informacje o realizacji pracowniczych programów emerytalnych przez prowadzących je pracodawców. Na podstawie wszystkich informacji przesyłanych do UKNF w roku objętym sprawozdaniem regularnie opracowywano i publikowano miesięczne, kwartalne lub roczne dane statystyczne i finansowe o rynku OFE, PPE

i IKE oraz informacje o transferach i losowaniach członków OFE.

Niezależnie od wspomnianych wcześniej działań UKNF w obszarze nadzoru nad sytuacją finansową towarzystw emerytalnych i działalnością inwestycyjną funduszy emerytalnych oraz prezentacji opinii interpretujących obowiązujące przepisy prawa, UKNF przedstawił stanowisko dotyczące wymaganego poziomu kapitałów własnych powszechnych towarzystw emerytalnych oraz sposobu realizacji przez banki funkcji depozytariuszy otwartych oraz pracowniczych funduszy emerytalnych.

W pierwszym przypadku UKNF zwrócił uwagę, iż powszechne towarzystwo emerytalne powinno prowadzić swoją działalność w sposób zapewniający adekwatny poziom kapitału własnego do wielkości ponoszonego ryzyka i jest to szczególnie istotne w kontekście konieczności zabezpieczenia interesu członków otwartego funduszu emerytalnego w sytuacji wystąpienia niedoboru, o którym mowa w art. 175 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz konieczności jego pokrycia ze środków własnych powszechnego towarzystwa emerytalnego. UKNF podkreślił, że sytuacja, w której powszechne towarzystwo emerytalne prowadzi działalność statutową bez zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitału własnego do skali ponoszonego ryzyka, w tym ryzyka wystąpienia niedoboru w otwartym funduszu emerytalnym, prowadzi do rażącego naruszenia interesu członków funduszu emerytalnego. W kontekście powyższego UKNF zalecił podmiotom nadzorowanym:

- systematyczne szacowanie i monitorowanie prawdopodobieństwa oraz wartości oczekiwanego niedoboru w zarządzanym funduszu emerytalnym,
- systematyczne szacowanie poziomu kapitału własnego koniecznego do kontynuacji działalności towarzystwa emerytalnego, także w sytuacji wystąpienia niedoboru w funduszu emerytalnym, z uwzględnieniem prawdopodobieństwa jego wystąpienia,
- utrzymywanie kapitału własnego towarzystwa emerytalnego na poziomie adekwatnym do wartości aktywów zarządzanego otwartego funduszu emerytalnego, przede wszystkim poprzez prowadzenie działalności w sposób rentowny,
- prowadzenie odpowiedniej polityki wypłaty dywidend, uwzględniającej konieczność utrzymywania bezpiecznego poziomu kapitałów własnych towarzystwa emerytalnego,
- prowadzenie stałych analiz co do konieczności dokapitalizowania towarzystwa emerytalnego przez akcjonariuszy, z uwagi na nieadekwatny do ponoszonego ryzyka poziom kapitałów własnych,
- kształtowanie takiej struktury, jakości i płynności aktywów towarzystwa emerytalnego, aby aktywa te mogły być realnym źródłem sfinansowania ewentualnego niedoboru otwartego funduszu emerytalnego.

W drugim przypadku UKNF wskazał na konieczność zagwarantowania przez Zarządy banków pełniących funkcję depozytariuszy funduszy emerytalnych właściwego sposobu realizacji zadań unormowanych przepisami prawa, przede wszystkim w zakresie identyfikacji oraz eliminacji ryzyk występujących w działalności statutowej podmiotów, których aktywa banki te przechowują na podstawie zawartych umów. UKNF w szczególności podkreślił, że banki – depozytariusze odgrywają ważną rolę na rynku finansowym i ich prawidłowe funkcjonowanie oraz rzetelne wypełnianie powierzanych im zadań warunkuje bezpieczeństwo środków finansowych zgromadzonych w funduszach emerytalnych, co w konsekwencji oddziałuje na stabilność całego rynku finansowego. W kontekście powyższego UKNF zalecił, aby przy uwzględnieniu odpowiedniego poziomu profesjonalizmu działania oraz powszechnie akceptowanych zasad etycznego wykonywania powierzonych zadań, sposób funkcjonowania właściwych komórek organizacyjnych banku odpowiedzialnych za realizację zadań depozytariusza został zdefiniowany (zarówno na gruncie technicznym, jak i osobowym) w taki sposób, aby umożliwić właściwy poziom realizacji zadań o charakterze nadzorczo – kontrolnym redukującym ryzyko utraty aktywów funduszu emerytalnego.

3.3.2. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa przez towarzystwa i fundusze emerytalne

Nadzór realizowany przez KNF w obszarze monitorowania, czy działalność funduszy emerytalnych i towarzystw emerytalnych była zgodna z przepisami prawa obejmował następujące czynności:

- spełnianie wymogów zabezpieczenia wypłacalności w przypadku wystąpienia niedoboru w otwartym funduszu emerytalnym,
- spełnianie wymogów kapitałowych towarzystw emerytalnych określonych przepisami prawa,
- badanie zgodności zaangażowania aktywów funduszy emerytalnych w określone przez przepisy prawa kategorie lokat,
- analizę wysokości kosztów naliczanych i pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych,
- zlecanie podmiotom trzecim czynności z zakresu działalności funduszy emerytalnych oraz towarzystw emerytalnych,
- realizację wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane wobec organu nadzoru.

W ramach szacowania potencjalnego ryzyka wystąpienia niedoboru w otwartych funduszach emerytalnych, na bieżąco analizowano zarówno wysokość zabezpieczenia ujmowanego w kapitale rezerwowym OFE oraz kapitale części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego, jak i sposób uzupełniania części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego. W wyniku prowadzonych analiz stwierdzono 2 przypadki nieprawidłowości związanych ze sposobem uzupełniania części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego. W zakresie monitorowania wysokości kosztów naliczanych i pokrywanych z aktywów funduszy emerytalnych Komisja poddała analizie koszty ponoszone przez OFE na rzecz banków depozytariuszy.

TABELA 38. PRZEPISY PRAWA W ZAKRESIE LIMITÓW INWESTYCYJNYCH NARUSZONE PRZEZ OFE W 2011 ROKU

PRZEPIS PRAWA	LICZBA PRZEKROCZEŃ
art. 142 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych	8
par. 1 ust. 3 w związku z par. 2 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie ogólnego zezwolenia na lokowanie aktywów funduszy emerytalnych poza granicami kraju	93
par. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne (*w przypadku lokat aktywów funduszu w akcje, prawa do akcji, prawa poboru i kwity depozytowe, o których mowa w art. 141 ust. 1 pkt 4-6 i 13c ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, lokaty funduszu nie mogą stanowić więcej niż 10% jednej emisji, a gdy udział papierów wartościowych spółki w aktywach funduszu nie przekracza 1%, lokaty funduszu mogą stanowić nie więcej niż 20% jednej emisji akcji spółki*)	137
par. 6 rozporządzenia w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne	169

Źródło: opracowanie własne UKNF

Weryfikacji UKNF podlegały dzienne i miesięczne raporty finansowe OFE, raporty operacyjne OFE, sprawozdania finansowe PTE, jak również publikowane przez OFE miesięczne, półroczne i roczne struktury aktywów funduszy emerytalnych.

Przyjmowanie oraz weryfikacja poprawności przekazanych raportów dziennych oraz innych informacji było wykonywane na bieżąco – wraz z równoczesnym wyjaśnianiem ewentualnych błędów stwierdzonych w przesyłanych danych.

TABELA 39. RAPORTY WRAZ Z KOREKTAMI PRZESŁANE I ZWERYFIKOWANE W RAMACH REALIZACJI OBOWIĄZKÓW INFORMACYJNYCH OFE I PTE OTRZYMANE W 2011 ROKU

RODZAJ PRZESŁANYCH RAPORTÓW	RAPORTY POPRAWNE	RAPORTY BŁĘDNE
Raporty finansowe OFE	59 496	856
Raporty operacyjne OFE	6 248	647
Raporty PTE	447	32
Razem	**66 191**	**1 535**

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku działań nadzorczych zostało wystosowanych 15 powiadomień towarzystw emerytalnych oraz osób trzecich, którym towarzystwo emerytalne powierzyło wykonywanie niektórych czynności o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności operacyjnej i finansowej oraz 26 powiadomień o rozpatrzeniu zastrzeżeń wniesionych przez towarzystwa emerytalne do powiadomień o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności operacyjnej i finansowej.

W wyniku działań nadzorczych skierowano dwa powiadomienia o stwierdzonych nieprawidłowościach do pracowniczych towarzystw emerytalnych oraz jedno takie powiadomienie do banku pełniącego funkcję depozytariusza pracowniczego funduszu emerytalnego.

3.3.3. Nadzór nad pracowniczymi programami emerytalnymi

Zgodnie z obowiązującymi przepisami pracodawca realizujący pracowniczy program emerytalny ma obowiązek corocznie przedkładać organowi nadzoru informację o realizacji prowadzonego przez niego PPE za dany rok kalendarzowy w terminie do dnia 1 marca roku następnego. W ten sposób organ nadzoru uzyskuje istotne informacje o funkcjonowaniu poszczególnych pracowniczych programów emerytalnych, a po agregacji sprawozdań – dane dotyczące rynku, istotnych zjawisk oraz trendów.

Na koniec 2011 r. funkcjonowało 1 116 PPE, przy czym część PPE ma charakter międzyzakładowy, w których uczestniczy więcej niż 1 pracodawca, co oznacza, że obowiązek złożenia sprawozdania o prowadzonym PPE za rok 2011 ciąży na 1150 pracodawcach, którzy według stanu na 31 grudnia 2011 r. prowadzili pracownicze programy emerytalne.

W 2011 r. organ nadzoru prowadził 22 postępowania w trybie nadzoru pośredniego wobec pracodawców prowadzących pracownicze programy emerytalne.

3.4. Nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym

Bieżący nadzór nad rynkiem kapitałowym i towarowym realizowany jest przede wszystkim poprzez:

- monitorowanie sytuacji podmiotów nadzorowanych na podstawie przekazywanych przez nie sprawozdań, raportów i informacji,
- sprawdzanie wypełniania wymogów kapitałowych,
- przygotowywanie opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i WZA spółek prowadzących rynek regulowany, depozyt papierów wartościowych i rynek towarowy oraz udział w tych posiedzeniach,
- sprawdzanie wypełniania obowiązków informacyjnych przez podmioty nadzorowane.

3.4.1. Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku papierów wartościowych

Firmy inwestycyjne i banki powiernicze

Komisja nadzoruje sytuację finansową podmiotów poprzez analizowanie sprawozdań finansowych przesyłanych zgodnie z przepisami prawa.

Do podstawowych czynności związanych z nadzorem należą:

- analizowanie sprawozdań finansowych przedkładanych przez nadzorowane podmioty w związku z obowiązkami wynikającymi z przepisów prawa, tj. miesięcznych, półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych oraz półrocznych sprawozdań z działalności i funkcjonowania nadzoru wewnętrznego w podmiotach prowadzących działalność maklerską,
- przeprowadzanie kontroli działalności firm inwestycyjnych, banków powierniczych, zagranicznych firm inwestycyjnych prowadzących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność maklerską w formie oddziału,
- wydawanie zaleceń oraz monitorowanie ich wykonania.

W ramach nadzoru nad działalnością firm inwestycyjnych poddano analizie roczne sprawozdania finansowe za rok 2010, półroczne sprawozdania finansowe, raporty miesięczne i raporty bieżące 50 domów maklerskich oraz raporty miesięczne i raporty bieżące 9 biur maklerskich. W 2011 r. analizie podlegały również przekazane przez 6 domów maklerskich zgodnie z obowiązującymi przepisami, skonsolidowane sprawozdania finansowe za 2010 rok oraz raporty dotyczące adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym 12 podmiotów.

W sierpniu 2011 r. weszły w życie przepisy nowelizujące rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz.U. z 2009 r. Nr 204, poz. 1571, z późn. zm.) regulujące adekwatność kapitałową domów maklerskich. Wśród wprowadzonych zmian największy wpływ na poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie miały zmiany dotyczące wyliczania poziomu nadzorowanych kapitałów, a w szczególności wprowadzenie obowiązku uzyskania zgody Komisji na zaliczanie kapitałów III kategorii do poziomu nadzorowanych kapitałów, oraz zmiany z zakresu wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji.

TABELA 40. WARTOŚĆ ŚREDNICH WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH (W MLN ZŁ) I WSPÓŁCZYNNIK ICH POKRYCIA W DOMACH MAKLERSKICH W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011
Średni poziom nadzorowanych kapitałów	33,83	33,53	46,00	45,09
Średni całkowity wymóg kapitałowy	4,78	5,41	19,63	35,35
Średni poziom kapitału wewnętrznego	-	-	20,24	38,27
Średnie odchylenie poziomu nadzorowanych kapitałów od całkowitego wymogu kapitałowego	28,98	28,07	26,35	9,74
Średnie odchylenie poziomu nadzorowanych kapitałów od kapitału wewnętrznego	-	-	25,74	6,82
Średnie odchylenie poziomu nadzorowanych kapitałów od minimalnej wysokości kapitału założycielskiego	31,44	30,47	43,53	42,26
Średnie pokrycie całkowitego wymogu kapitałowego kapitałami nadzorowanymi*	7,07	6,20	2,34	1,28
Średnie pokrycie kapitału wewnętrznego kapitałami nadzorowanymi*	-	-	2,27	1,18
Średnie pokrycie minimalnej wysokości kapitału założycielskiego kapitałami nadzorowanymi*	15,67	15,25	27,01	24,57

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane pochodzą z miesięcznych sprawozdań MRF wg stanu na 31.12.2008 r., 31.12.2009 r., 31.12.2010 r. i 31.12.2011 r. (uwzględniono oczekiwaną korektę wyniku finansowego netto za 2011 r. po uwzględnieniu odpisów trwałej utraty wartości inwestycji).

* Dane wyrażone w jednostkach niemianowanych, przedstawiających średni iloraz nadzorowanych kapitałów do poszczególnych wymogów.

W związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania badania i oceny nadzorczej domów maklerskich w 2011 r. w UKNF zakończył się pierwszy formalny proces nadawania ocen nadzorczych domom maklerskim.

Spółki prowadzące rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych

Zadania Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie nadzoru nad spółkami prowadzącymi rynek regulowany oraz depozyt papierów wartościowych polegają na:

- przeprowadzaniu czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji, takich jak Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA, BondSpot SA, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA,
- sporządzaniu protokołów z przeprowadzonych kontroli,
- nadzorowaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- przygotowywaniu opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji,
- udziale przedstawiciela Komisji w posiedzeniach rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji.

Przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego wzięli udział w 24 posiedzeniach Rad Nadzorczych oraz 3 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy, w tym:

- 5 posiedzeniach Rady Nadzorczej GPW SA,
- 1 Walnym Zgromadzeniu GPW SA,
- 11 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW SA,
- 1 Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy KDPW SA,
- 2 posiedzeniach Rady Nadzorczej KDPW_CCP SA,
- 6 posiedzeniach Rady Nadzorczej BondSpot SA,
- 1 Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy BondSpot SA.

3.4.2. System Nadzoru nad Obrotem (SNO)

W kwietniu 2011 r. zakończono prace nad wdrożeniem Systemu Nadzoru nad Obrotem (dalej „SNO"). Celem projektu było stworzenie wsparcia informatyczno–analitycznego UKNF w obszarze nadzoru nad obrotem na rynku regulowanym w Polsce. SNO został wdrożony jako bezpieczne i wydajne środowisko wspierające realizację procesów nadzorczych Komisji za pomocą gromadzenia, przetwarzania i prezentacji informacji o obrocie na rynku regulowanym, otrzymywanych z GPW i KDPW oraz innych źródeł. W obszarze dotyczącym raportowania system zapewnia elastyczne środowisko raportowe porządkujące dane dotyczące transakcji pochodzących z różnych źródeł, a ponadto system udostępnia narzędzia i raporty pozwalające na analizowanie tych danych oraz dostarcza niezbędne funkcjonalności alertowe.

W celu zapewnienia zgodności funkcjonowania SNO z regulacjami i standardami Unii Europejskiej, bazy danych systemu wykorzystywane są również w sposób zautomatyzowany dla celów sprawozdań o transakcjach MiFID, aktualizacji baz IRD (ang. *Instrument Reference Data*) oraz obliczeń Market Calculations.

Sprawozdania o transakcjach MiFID stanowią realizację obowiązku Komisji wynikającego z art. 25 ust. 3 Dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r., zgodnie z którym firmy inwestycyjne zobowiązane są do przekazywania właściwym organom nadzoru sprawozdań o transakcjach zawieranych na instrumentach finansowych dopuszczonych do obrotu na rynkach regulowanych niezależnie od tego czy zostały one zawarte na rachunek własny firmy inwestycyjnej, czy też na rachunek klientów. W ramach projektu IRD utworzona została wspólna baza danych, przeznaczona do gromadzenia przesyłanych i aktualizowanych na bieżąco raportów, oraz automatycznej wymiany informacji o instrumentach, dla których poszczególne instytucje nadzoru są organem właściwym. Baza Market Calculations pozwala na wyznaczanie akcji płynnych, do czego zobowiązuje Komisję art. 22 ust. 6 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1287/2006 wprowadzającego środki wykonawcze do Dyrektywy 2004/39/WE, na podstawie którego każdy organ nadzoru zapewnia utrzymywanie i publikację zestawienia wszystkich akcji płynnych, dla których jest organem właściwym.

W zakresie formalno-prawnego dostosowania systemu, już w 2010 r. UKNF podpisał z GPW i KDPW umowy zapewniające niezawodne otrzymywanie danych odpowiedniej jakości.

3.4.3. Nadzór nad emitentami papierów wartościowych niebędącymi funduszami inwestycyjnymi

W ramach prowadzonego nadzoru nad sprawozdawczością emitentów papierów wartościowych niebędących funduszami inwestycyjnymi, UKNF w 2011 r. m.in.:

- przeanalizował sprawozdania finansowe (w tym skonsolidowane) 76 emitentów, pod kątem ich zgodności z obowiązującymi standardami rachunkowości, w szczególności wymogami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości/Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (dalej „MSR/MSSF"), wybrane w oparciu o zasady selekcji, o których mowa w Standardzie Nr 1 CESR (*Committee of European Securities Regulators* – Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych, obecnie ESMA: *European Securities and Markets Authority* – Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), dotyczącym nadzoru nad informacją finansową „Nadzór nad wdrażaniem standardów informacji finansowych w Europie". Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy sporządzany jest raport, który publikuje się na stronie internetowej KNF,
- opracował i przekazał 124 stanowiska i opinie, w tym 63 dla podmiotów zewnętrznych, dotyczących m.in.: stoso-

wania MSR/MSSF, historycznych informacji finansowych prezentowanych w prospektach emisyjnych, prawidłowości wypełniania przez emitentów obowiązków informacyjnych w zakresie raportów okresowych oraz w związku z prowadzonymi przez UKNF postępowaniami dotyczącymi sprawozdawczości emitentów papierów wartościowych.

W przypadku naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z prowadzeniem oferty publicznej lub ubieganiem się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym papierów wartościowych na terytorium RP, Komisji przysługuje szereg uprawnień określonych w art. 16, 17 i 18 ustawy o ofercie publicznej, takich jak:

- nakazanie wstrzymania rozpoczęcia oferty publicznej lub przerwanie jej biegu na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych,
- zakazanie rozpoczęcia oferty publicznej albo dalszego jej prowadzenia,
- nakazanie wstrzymania ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych,
- zakazanie ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym,
- opublikowanie na koszt emitenta lub wprowadzającego informacji o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ofertą publiczną lub ubieganiem się o dopuszczenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Do zadań kompetencyjnych Komisji Nadzoru Finansowego należy również sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków informacyjnych określonych przepisami ustawy o ofercie publicznej oraz ustawy o obrocie instrumentami finansowymi przez emitentów, których papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym. W tym zakresie UKNF weryfikuje pod względem formalno-prawnym wszystkie przekazywane przez te podmioty informacje bieżące, informacje okresowe, jak również informacje poufne, a w szczególności bada, czy rzeczone informacje zostały przekazane w odpowiednim terminie oraz czy zawierają wszystkie elementy wymagane przepisami wyżej wymienionych ustaw.

W 2011 r. organ nadzoru zweryfikował pod względem zgodności z przepisami prawa około 30 tys. raportów bieżących, okresowych oraz informacji poufnych przekazanych przez spółki publiczne oraz około 2,6 tys. zawiadomień przekazanych przez osoby nabywające i zbywające znaczne pakiety akcji spółek publicznych na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, a także około 3,6 tys. zawiadomień przekazanych przez podmioty zobowiązane na podstawie art. 160 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (osoby wchodzące w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta albo będące jego prokurentami oraz inne osoby pełniące w strukturze organizacyjnej emitenta funkcje kierownicze, które posiadają stały dostęp do informacji poufnych dotyczących bezpośrednio lub pośrednio tego emitenta oraz kompetencje w zakresie podejmowania decyzji wywierających wpływ na jego rozwój i perspektywy prowadzenia działalności gospodarczej).

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego wydaje decyzje w sprawach wniosków na podstawie ustawy o ofercie publicznej:

- z art. 9 ust. 2 (wpis do rejestru inwestorów kwalifikowanych),
- z art. 58 ust. 1 (o nadanie statusu agencji informacyjnej),
- z art. 62 ust. 1 (o zwolnienie z obowiązku przekazania do publicznej wiadomości informacji niestanowiącej informacji poufnej),
- z art. 62 ust. 4 (o udzielenie zgody emitentowi z siedzibą w państwie niebędącym państwem członkowskim, dla którego Rzeczpospolita Polska jest państwem macierzystym na przekazywanie zamiast niektórych informacji bieżących i okresowych, o których mowa w art. 56 ustawy o ofercie, informacji wymaganych przepisami prawa państwa siedziby emitenta, pod warunkiem, że informacje te są równoważne w stosunku do informacji określonych w art. 56 lub zostaną uznane za równoważne zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 60 ust. 2 lub regulaminów, o których mowa w art. 61),
- z art. 60 ust. 2 lub regulaminów, o których mowa w art. 61,
- z art. 71 (o zwolnienie z obowiązku przekazania zawiadomienia, o którym mowa w art. 69 tej ustawy),
- z art. 91 (o udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu)

oraz kontroluje należyte wykonanie wydanych decyzji.

W 2011 roku Komisja wydała 1 decyzję o nadaniu statusu agencji informacyjnej, 3 decyzje w sprawie zniesienia dematerializacji akcji, 5 decyzji w sprawie wpisu podmiotów do rejestru inwestorów kwalifikowanych (w rejestrze inwestorów kwalifikowanych figuruje 17 wpisów w części „małe i średnie przedsiębiorstwa" oraz 6 wpisów w części „osoby fizyczne") oraz 1 decyzję w sprawie określonej w art. 62 ust. 4 ustawy o ofercie publicznej.

W roku 2011 organ nadzoru podjął ok. 420 interwencji w przypadkach wykrycia nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych spółek publicznych, skutkujących przekazaniem do publicznej wiadomości raportów bieżących i okresowych, zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Wezwania na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy sprawowanie nadzoru nad prawidłowością formalno-prawną ogłaszania i przeprowadzania wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych, w związku z przekraczaniem przez akcjonariuszy poszczególnych progów w ogólnej liczbie głosów. W przypadku, gdy ogłoszone wezwanie nie odpowia-

da wymaganiom ustawowym Komisja Nadzoru Finansowego może zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści.

W 2011 r. ogłoszono 18 wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółek publicznych. Z tego 11 wezwań do zapisywania się na sprzedaż akcji zostało ogłoszonych w związku z przekraczaniem progu 33% w ogólnej liczbie głosów w spółkach publicznych, natomiast 5 wezwań ogłoszono w związku z przekraczaniem progu 66% ogólnej liczby głosów i ich przedmiotem były wszystkie pozostałe akcje tych spółek. Ponadto, ogłoszono jedno wezwanie w związku z zamiarem nabycia akcji stanowiących 5% ogólnej liczby głosów przez akcjonariusza posiadającego powyżej 33% ogólnej liczby głosów w spółce. W 2011 r. ogłoszono również jedno wezwanie do zapisywania się na sprzedaż akcji, w związku z przeprowadzaną procedurą przywracania akcjom formy dokumentu (procedury zniesienia dematerializacji akcji), którego przedmiotem były wszystkie pozostałe akcje spółki. Wartość akcji będących przedmiotem wezwań ogłoszonych w 2011 r. wyniosła ponad 17 mld zł. Dla porównania, w 2009 r. łączna wartość akcji objętych wezwaniami wyniosła około 3,2 mld zł, natomiast w 2010 r. wartość przejęć wyniosła około 6 mld zł. W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku jednego wezwania zgłosiła żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian w jego treści.

3.4.4. Nadzór nad instytucjami zbiorowego inwestowania

Zadania nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych, po uzyskaniu przez te podmioty stosownych zezwoleń, obejmują m.in. monitorowanie bieżącej sytuacji tychże podmiotów, poprzez analizę raportów bieżących, informacji bieżących, sprawozdań okresowych oraz raportów okresowych.

Raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych dzielą się na dwie zasadnicze grupy:

- raporty bieżące i informacje bieżące funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych otwartych oraz zamkniętych, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- raporty bieżące funduszy inwestycyjnych zamkniętych emitujących publiczne certyfikaty inwestycyjne, przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Oprócz półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych funduszy inwestycyjnych do grupy sprawozdań okresowych dostarczanych obligatoryjnie zaliczane są również:

- sprawozdania kwartalne funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych otwartych oraz funduszy inwestycyjnych zamkniętych, emitujących niepubliczne certyfikaty inwestycyjne, przekazywane wyłącznie Komisji Nadzoru Finansowego,
- raporty kwartalne funduszy inwestycyjnych zamkniętych emitujących publiczne certyfikaty inwestycyjne, przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz podawane do publicznej wiadomości.

Raporty bieżące (w tym zbiorcze raporty bieżące), informacje bieżące oraz sprawozdania okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych są przekazywane wyłącznie do Komisji Nadzoru Finansowego.

Do sprawozdań okresowych towarzystw funduszy inwestycyjnych należą:

- sprawozdania miesięczne,
- roczne sprawozdania finansowe,
- półroczne sprawozdania finansowe zbiorczego portfela papierów wartościowych,
- roczne sprawozdania finansowe portfela papierów wartościowych,
- roczne sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

Realizując działania nadzorcze wobec towarzystw i funduszy inwestycyjnych Komisja Nadzoru Finansowego dokonuje również regularnych analiz informacji przesyłanych przez depozytariuszy funduszy inwestycyjnych na podstawie art. 231 Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.).

TABELA 41. LICZBA PRZEANALIZOWANYCH RAPORTÓW BIEŻĄCYCH I OKRESOWYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ORAZ INFORMACJI OD DEPOZYTARIUSZY W LATACH 2008-2011

RODZAJ RAPORTU/INFORMACJI	LICZBA RAPORTÓW			
	2008	2009	2010	2011
Raporty bieżące i okresowe towarzystw funduszy inwestycyjnych	2 115	3 291	2 361	2 952
Raporty bieżące i okresowe funduszy inwestycyjnych	11 973	13 381	12 957	15 068
Informacje od depozytariuszy	3 227	2 437	2 421	3 446
Razem	**17 315**	**19 109**	**19 749**	**21 466**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Działania nadzorcze, związane z analizą informacji zawartych w raportach bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw, w przypadku wykrycia nieprawidłowości, mogą skutkować wszczęciem postępowań administracyjnych i zastosowaniem sankcji administracyjnych przewidzianych w ustawie o funduszach inwestycyjnych.

W ramach corocznej działalności przygotowywane są również raporty dotyczące m.in. sytuacji finansowej i kapitałowej towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz działalności dystrybucyjnej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez fundusze zagraniczne, które publikowane są na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego.

Ponadto, funkcję nadzorczą UKNF realizuje poprzez udział w pracach Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (European Securities and Markets Authority – ESMA), pracach legislacyjnych, udzielanie odpowiedzi na zapytania podmiotów nadzorowanych oraz przygotowywanie stanowisk i interwencji nadzorczych.

W związku ze sprawowanym nadzorem Przewodniczący KNF skierował do Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych pismo przedstawiające zalecenia organu nadzoru odnoszące się m.in. do kwalifikowania lokat funduszy do poszczególnych kategorii, dokumentacji dotyczącej nabywanych instrumentów finansowych, ograniczeń inwestycyjnych obowiązujących fundusze inwestycyjne, modeli wyceny i ryzyk związanych z posiadanymi przez fundusze aktywami, a także obowiązków, jakie ciążą na towarzystwach funduszy inwestycyjnych będących profesjonalnymi podmiotami zarządzającymi środkami powierzonymi przez uczestników funduszy inwestycyjnych.

Komisja nadzoruje również wypełnianie przez TFI wymogów kapitałowych. Wykres 24 prezentuje średnią wartość wskaźnika pokrycia kapitału dla sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2008 – 2010 oraz w kolejnych miesiącach 2011 roku.

WYKRES 24. ŚREDNI WSPÓŁCZYNNIK POKRYCIA KAPITAŁU TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH (RELACJA KAPITAŁU WŁASNEGO DO MINIMALNEGO WYMOGU KAPITAŁOWEGO) NA KONIEC LAT 2008-2010 ORAZ W 2011 ROKU

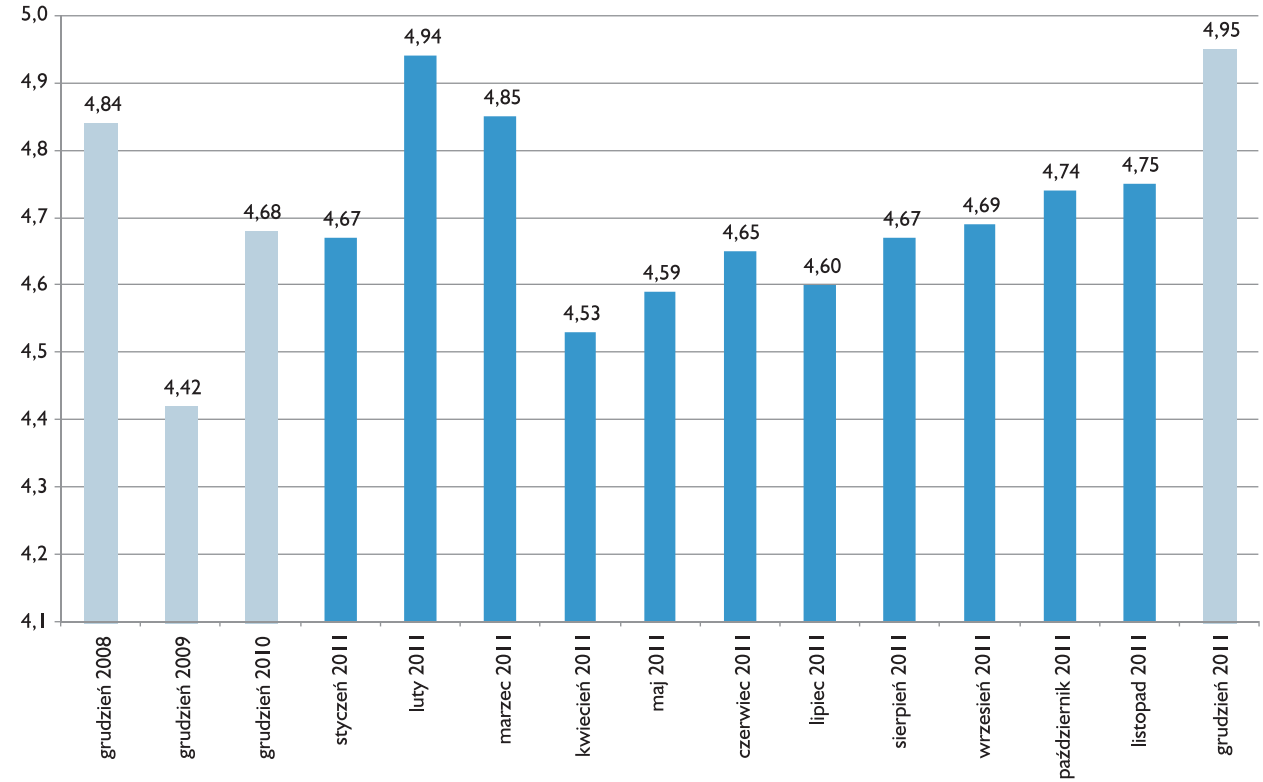

Źródło: opracowanie własne UKNF

Dane zaprezentowane na wykresie 24 pokazują, iż w 2011 roku sytuacja kapitałowa towarzystw funduszy inwestycyjnych, podobnie jak w roku poprzednim, pozostawała stabilna. Na przestrzeni całego analizowanego okresu średni współczynnik pokrycia kapitału dla całego sektora towarzystw funduszy inwestycyjnych utrzymywał się w przedziale od 4,5 do 5, co oznacza, iż kapitały własne towarzystw były średnio niespełna pięciokrotnie wyższe niż poziom minimalnego obligatoryjnego kapitału własnego wymaganego przepisami ustawy o funduszach inwestycyjnych.

Ponadto funkcję nadzorczą UKNF realizuje poprzez udzielanie odpowiedzi na zapytania podmiotów nadzorowanych oraz przygotowywanie stanowisk i interwencji nadzorczych.

Nadzór nad funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi emitującymi niepubliczne certyfikaty inwestycyjne

W związku z ogłoszeniem w Dzienniku Ustaw w dniu 3 listopada 2011 r. ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, z dniem 4 grudnia 2011 r. zmieniły się zasady nadzoru KNF nad niepublicznymi funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi (dalej „FIZ").

Utworzenie FIZ emitującego wyłącznie certyfikaty inwestycyjne, które zgodnie ze statutem funduszu nie są oferowane w drodze oferty publicznej ani dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, ani wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu, nie wymaga uzyskania zezwolenia KNF. Nadzór otrzymuje informację o wpisaniu takiego podmiotu do rejestru funduszy inwestycyjnych wraz ze statutem funduszu i informacją o wysokości zebranych do niego wpłat.

Ani statut niepublicznego FIZ, ani jego zmiana nie są zatwierdzane przez Komisję[8], więc towarzystwo funduszy inwestycyjnych (dalej „TFI") i uczestnicy funduszu mają większą swobodę przy ustalaniu polityki inwestycyjnej i opłat, czy zmiany strategii. Zgoda Komisji nie jest też wymagana do zmiany depozytariusza niepublicznego FIZ.

Ciężar nadzoru nad FIZ, z dotychczasowego nadzoru na etapie licencjonowania funduszy, przesunięty został na nadzór na etapie działania funduszy.

Najważniejsze konsekwencje zmian:
- rezygnacja z nieadekwatnych wymogów dla produktów tworzonych na zamówienie profesjonalnych inwestorów oczekujących elastyczności, a nie ochrony państwowego nadzoru,
- krótszy czas i mniejsze koszty uruchomienia niepublicznego FIZ,
- racjonalizacja nadzoru nad funduszami inwestycyjnymi – skupienie się na nadzorowaniu produktów masowych (funduszy inwestycyjnych otwartych, specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych i publicznych funduszy inwestycyjnych zamkniętych).

3.4.5. Nadzór nad podmiotami działającymi na rynku towarów giełdowych

W zakresie nadzoru nad rynkiem towarów giełdowych zadania Komisji Nadzoru Finansowego polegają na:
- przeprowadzaniu czynności kontrolnych w siedzibach nadzorowanych instytucji, takich jak Towarowa Giełda Energii SA (dalej „TGE"),
- sporządzaniu protokołów z przeprowadzonych kontroli,
- nadzorowaniu wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- przygotowywaniu opinii do materiałów na posiedzenia rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji,
- udziale przedstawiciela Komisji w posiedzeniach rad nadzorczych i walnego zgromadzenia nadzorowanych instytucji.

W okresie objętym sprawozdaniem przedstawiciele Komisji wzięli udział w 7 posiedzeniach Rad Nadzorczych oraz 2 Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy, w tym:
- 7 posiedzeniach Rady Nadzorczej TGE,
- 1 Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy TGE,
- 1 Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy TGE.

[8] Wyjątkiem będzie zmiana statutu niepublicznego FIZ w zakresie określenia, że certyfikaty inwestycyjne funduszu będą oferowane w drodze oferty publicznej lub dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, lub wprowadzane do alternatywnego systemu obrotu, która będzie wymagać uzyskania zezwolenia KNF.

3.5. Nadzór oparty na analizie ryzyka przy wykorzystaniu metodyki BION

Liczba podmiotów nadzorowanych i skala ich działalności powoduje konieczność uporządkowania sposobu sprawowania nadzoru finansowego, tak aby środki nadzorcze były adekwatne do poziomu ryzyka. Z tego powodu w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego uruchomiono system nadzoru opartego na analizie ryzyka. Narzędziem wspierającym nadzór ostrożnościowy oparty na analizie ryzyka, rozumiany jako koncepcja organizacyjna podporządkowująca procesy, rozwiązania organizacyjne i alokację zasobów wynikom oceny poziomu ryzyka i prowadzony w systemie ciągłym jest BION (skrót od „badanie i ocena nadzorcza").

Punktem wyjścia dla zasad BION był stosowany w nadzorze bankowym model punktowej oceny banków (CAEL), który został znacząco rozbudowany oraz rozszerzony na pozostałe rynki nadzorowane przez KNF: rynek ubezpieczeniowy, emerytalny i kapitałowy. Od oceny BION uzależniona jest intensywność działań nadzorczych, w szczególności o charakterze inspekcyjnym. Umożliwia to efektywniejszą alokację zasobów UKNF, które kierowane są do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko.

W toku oceny BION wykorzystuje się wszelkie dostępne nadzorowi informacje, pozyskane m.in. w czasie postępowań licencyjnych, kontaktów z właścicielami, analizy sprawozdawczości okresowej i odpowiedzi na dodatkowe zapytania UKNF (kwestionariusze, wezwania nadzorcze, ankiety itp.), jak również inspekcji, wizyt i spotkań nadzorczych. Proces BION jest wspierany przez systemy informatyczne UKNF służące do wymiany informacji nadzorczych z instytucjami finansowymi.

Podręczniki BION przygotowano z uwzględnieniem specyfiki działalności podmiotów działających w poszczególnych sektorach, stosując jednolite podejście dla wszystkich segmentów rynku finansowego.

3.5.1. Ocena BION w sektorze bankowym

BION jest całościowym procesem, wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez nadzór na temat banku, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analizy zza biurka, wizyt nadzorczych i czynności kontrolnych na miejscu w banku. Celem tego procesu jest dokonanie przez nadzór:

- oceny ryzyka banku,
- oceny jakości wewnątrzbankowego procesu oceny i utrzymywania kapitału wewnętrznego (ICAAP), który zabezpiecza ryzyko w działalności bieżącej i przyszłej oraz uwzględnia negatywne zmiany czynników otoczenia zewnętrznego,
- oceny zgodności działania banku z odpowiednimi ustawami i regulacjami ostrożnościowymi,
- identyfikacji nieprawidłowości w prowadzonej przez bank działalności.

Efektem BION jest dokonanie przez nadzór oceny:

- poziomu ryzyka w instytucji finansowej,
- jakości procesu zarządzania przez instytucję finansową istotnymi ryzykami,
- poziomu kapitału pokrywającego ryzyko w instytucji finansowej,
- zgodności działalności instytucji finansowej z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Skutkiem przeprowadzonej analizy jest nadanie instytucji finansowej i przekazanie wyłącznie do jej wiadomości, oceny będącej wypadkową ocen kluczowych ryzyk oraz jakości zarządzania tymi ryzykami. Poszczególne ryzyka są oceniane w skali od 1 do 4, gdzie 1 jest oceną najlepszą, a 4 – najgorszą, świadczącą o wysokim poziomie ekspozycji podmiotu na dane ryzyko. Oceny cząstkowe podlegają agregacji w obszarach tematycznych dla danego sektora przy użyciu średniej ważonej (wagi uwzględniają wpływ danego ryzyka na obszar objęty oceną). Składnikiem oceny końcowej jest ocena zarządzania ryzykiem premiująca wdrażanie procedur rozpoznawania i ograniczania ryzyka.

Korzyścią z BION jest stworzenie mechanizmu stosowania wobec danej instytucji środków nadzorczych adekwatnych do oceny, zmierzających do poprawy sytuacji w obszarach generujących nadmierne ryzyko. Podstawowym kryterium określenia priorytetu i częstotliwości działań nadzorczych jest poziom ryzyka.

Mapy klas ryzyka i ich definicje w odniesieniu do sektorów rynku finansowego objętych metodyką BION znajdują się na stronie internetowej Komisji pod adresem http://www.knf.gov.pl/o_nas/urzad_komisji/bion/index.html.

Oceny BION są nadawane w cyklach kwartalnych (co najmniej raz w roku dla każdego z nadzorowanych banków) w oparciu o kwestionariusz BION, różniący się w przypadku banków spółdzielczych w stosunku do kwestionariusza opracowanego dla banków komercyjnych. W 2011 r., jednocześnie z pracami związanymi z nadawaniem ocen BION poszczególnym ban-

kom, trwały analizy w zakresie definiowania elementów metodyki BION wymagających korekt i ewentualnych zmian, tak by proces ewoluował w jak najbardziej korzystnym kierunku, z uwzględnieniem w praktyce zasady proporcjonalności, mającej szczególne znaczenie w przypadku analiz banków spółdzielczych.

W ramach nadzoru analitycznego nad bankami przeprowadzono proces BION wobec większości banków działających w Polsce. W wyniku tego procesu do banków zostały skierowane zalecenia. Dotyczyły one najczęściej kwestii związanych z koniecznością poprawy jakości zarządzania a także, w uzasadnionych przypadkach, zobowiązano banki do utrzymywania minimalnego poziomu współczynnika wypłacalności na poziomie wyższym niż wymóg ustawowy oraz współczynnika funduszy podstawowych. Nie nałożono natomiast dodatkowych wymogów kapitałowych. Do końca 2011 r. nie został zakończony proces przekazywania bankom ocen wraz z komentarzem UKNF.

W 2011 r. wyniki analiz BION przekazano łącznie 20 bankom komercyjnym. W przypadku, gdy zachodziła taka konieczność, wraz z wynikami banki otrzymywały zalecenia wyeliminowania stwierdzonych w toku analizy nieprawidłowości w zakresie zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka.

W 2011 r., w ramach prac nad wdrożeniem metodyki w bankach spółdzielczych, do banków zrzeszających przekazano 35 wystąpień nadzorczych, dotyczących BION oraz zawierających wyjaśnienia lub wskazówki nadzorcze, mających charakter interwencyjny, a także z prośbą o zajęcie stanowiska. W 2011 r. nadane zostały 142 oceny BION. W stosunku do pierwszej grupy banków spółdzielczych analizę przeprowadzono wg stanu na 31.12.2010 r. Ostatnia grupa banków spółdzielczych w pierwszym rocznym cyklu BION uzyska ocenę wg stanu na 31.12.2011 roku.

Podkreślenia wymaga fakt, że w 2011 roku oceny BION były nadawane bankom według zmodyfikowanej metodyki. Nadanie oceny wiązało się z koniecznością analizy szerokiego zakresu materiałów przekazywanych przez banki. W okresie objętym sprawozdaniem nastąpiło także nasilenie zjawisk kryzysowych, które wymagały podejmowania szybkich działań, co mogło wpływać na wydłużenie procesu badania.

3.5.2. Ocena BION w sektorze emerytalnym

Dokonana w 2011 roku ocena BION w sektorze emerytalnym objęła wszystkie powszechne towarzystwa emerytalne. Do PTE rozesłano „Ankietę w zakresie zarządzania ryzykiem w powszechnych towarzystwach emerytalnych" i na podstawie ankiety oraz wskaźników finansowych wyliczonych zgodnie z metodyką zawartą w podręczniku BION dokonano oceny nadzorczej. Wyniki oceny BION zostały zaprezentowane na posiedzeniu Komisji oraz przekazane poszczególnym towarzystwom. Kolejna ocena nadzorcza przewidywana jest w roku 2012.

3.5.3. Ocena BION w sektorze ubezpieczeniowym

W styczniu 2011 r. została przygotowana ostateczna metodyka BION dla sektora ubezpieczeń, na podstawie którego dokonano oceny BION poszczególnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji za rok 2009. Podręcznik ten to efekt analizy wszelkich dostępnych informacji posiadanych przez nadzór na temat zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji, licznych spotkań z zakładami ubezpieczeń oraz dwukrotnych konsultacji projektu z rynkiem.

Metodyka BION dla sektora ubezpieczeń składa się z dwóch podręczników: zewnętrznego dla zakładu ubezpieczeń/reasekuracji oraz wewnętrznego dla pracowników dokonujących oceny BION podmiotów sektora ubezpieczeniowego. Podręcznik dla zakładu ubezpieczeń/reasekuracji dostępny jest na stronie internetowej KNF i różni się od podręcznika wewnętrznego brakiem szczegółowych opisów poszczególnych wskaźników, a także czynników jakościowych oraz sposobu ich analizy i agregacji.

Metodykę oceny BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz uzyskane na jej podstawie oceny BION zakładów ubezpieczeń oraz zakładów reasekuracji za 2009 rok przedstawiono na posiedzeniu Komisji. Przyjęta przez Komisję metodyka oraz oceny zostały przekazane poszczególnym zakładom ubezpieczeń/reasekuracji. W okresie kwiecień–maj 2011 r. omówiono wyniki BION za 2009 r. z zakładami ubezpieczeń/reasekuracji, które uzyskały najgorsze oceny lub same wyraziły wolę poznania szczegółów oceny.

W 2011 r. prowadzono również prace związane z przeprowadzeniem oceny BION sektora ubezpieczeń za 2010 r. Do głównych wykonanych zadań należało:

- przygotowanie nowej wersji ankiety BION, zawierającej pytania dotyczące systemu zarządzania i przekazanie jej do zakładów ubezpieczeń/reasekuracji,
- przeprowadzenie wstępnej oceny eksperckiej (jakościowej) BION zakładów ubezpieczeń/reasekuracji wykorzystującej wszelkie dostępne informacje posiadane przez nadzór na temat zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, jak również odpowiedzi zakładów ubezpieczeń/reasekuracji na ankietę BION,
- budowa szablonu oceny ilościowej BION zakładów ubezpieczeń/reasekuracji w SNU oraz dokonywanie oceny ilościowej zakładu ubezpieczeń/reasekuracji,
- przeprowadzenie paneli nadzorczych zatwierdzających ocenę BION,

- ustalenie działań nadzorczych dla poszczególnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji w związku z uzyskaną oceną,
- przekazanie zakładom ubezpieczeń/reasekuracji uzyskanych ocen.

Raport podsumowujący ocenę BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji za 2010 r. został przyjęty przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Organ nadzoru w grudniu 2011 r. przekazał zakładom ubezpieczeń informację o nadanych ocenach BION.

3.5.4. Ocena BION podmiotów rynku kapitałowego

W I półroczu 2011 r. zakończony został rozpoczęty we wrześniu 2010 r. pierwszy formalny proces nadawania oceny nadzorczej domom maklerskim. Procesem zostały objęte podmioty posiadające zezwolenie KNF na prowadzenie działalności maklerskiej i wykonujące tę działalność tj. 50 podmiotów, 38 domów maklerskich zaprezentowało w siedzibie UKNF własne systemy zarządzania ryzykiem, pozostałe 12 domów maklerskich uczestniczyło w badaniu „zza biurka". Wszystkie otrzymały ocenę BION w oparciu o przekazaną do UKNF dokumentację dotyczącą funkcjonowania systemów zarządzania ryzykiem w podmiocie. W związku ze zdarzeniami, które miały miejsce po dniu wydania oceny w niektórych podmiotach, w przypadku 6 domów maklerskich obniżono pierwotną ocenę BION.

Zgodnie z założeniami procesu BION w odniesieniu do towarzystw funduszy inwestycyjnych, w 2011 r. odbyły się cztery badania BION: na koniec IV kwartału 2010 r. oraz na koniec kwartałów I-III 2011 roku. Ocena podmiotów znajdujących się w grupie ocenianej na koniec IV kwartału 2011 r. przeprowadzona zostanie w I kwartale 2012 roku.

TABELA 42. LICZBA TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH PODDANYCH OCENIE BION ZA 2011 ROK

KWARTAŁ 2011 R.	I KWARTAŁ	II KWARTAŁ	III KWARTAŁ	IV KWARTAŁ
Liczba TFI	13	13	12	12
Udział procentowy (%)	26	26	24	24

Źródło: opracowanie własne UKNF

Ogólny kształt metodologii oceny nie uległ zmianie w 2011 r., tj. ocenie nadal podlegały trzy obszary, dotyczące:
- ryzyka ponoszonego przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych,
- kapitałów towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- jakości zarządzania w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

W obszarze ryzyka uwzględnione zostały 4 rodzaje ryzyka, tj.: ryzyko rynkowe, ryzyko kredytowe, ryzyko operacyjne oraz ryzyko trudnomierzalne. W procesie oceny obszaru ryzyka TFI wzięto pod uwagę fakt, że dane ryzyko wpływa na TFI zarówno poprzez jego poziom, jak i metody stosowane przez TFI w zarządzaniu tym ryzykiem. Stąd, dla potrzeb procesu BION przyjęto, że ocena za ryzyko uwzględniająca wpływ zarządzania będzie nazywana „ryzykiem netto".

Biorąc pod uwagę specyfikę TFI, najistotniejszy wpływ na ocenę obszaru ryzyka miały te rodzaje ryzyka, które są związane z zawodnością systemów technicznych (np. niesprawność sieci IT) i organizacyjnych (np. dysfunkcje systemu kontroli wewnętrznej) oraz błędami osób zatrudnianych w TFI, tj. ryzyko operacyjne oraz ryzyko trudnomierzalne. Udział tych dwóch typów ryzyka w całkowitej ocenie ryzyka netto wynosił 85%.

Ocena obszaru kapitałów dotyczyła przede wszystkim badania zgodności działania TFI z przepisami art. 50 ustawy o funduszach inwestycyjnych.

Ocena obszaru jakości zarządzania opierała się na analizie dwóch rodzajów kryteriów, tj. kryteriów ilościowych oraz jakościowych. Kryteriami ilościowymi są typowe wskaźniki efektywności prowadzonej działalności biznesowej (np. ROA, ROE). Z kolei ocenie jakościowej podlegają następujące kryteria:
- organizacja TFI, polityka kadrowa i kompetencje zarządu, w ramach których ocenie podlegają m.in. outsourcing niektórych czynności towarzystwa, liczba ewentualnie zatrudnianych doradców inwestycyjnych oraz maklerów papierów wartościowych, rotacja na kluczowych stanowiskach, funkcjonujące w towarzystwie procedury i regulaminy, itp.,
- systemy kontroli wewnętrznej, compliance, informacji zarządczej oraz przepływu informacji, które są oceniane na bazie obligatoryjnej sprawozdawczości, w szczególności na bazie rocznego sprawozdania z funkcjonowania kontroli wewnętrznej,
- wywiązywanie się towarzystwa z obowiązków informacyjnych jest oceniane na bazie kompletności i terminowości przekazywanej sprawozdawczości.

Zarys procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION), wraz z przedstawieniem zarysu metodyki oceny towarzystw funduszy inwestycyjnych został przedstawiony w trakcie spotkania kierownictwa UKNF z przedstawicielami środowiska TFI. Metodologia BION oraz nadane oceny nie są przekazywane do wiadomości towarzystwom funduszy inwestycyjnych. Należy jednak mieć na uwadze, że w związku ze zbliżającym się im-

plementowaniem do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), Dyrektywy Komisji 2010/43/UE z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie wykonania Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE w zakresie wymogów organizacyjnych, konfliktów interesów, prowadzenia działalności, zarządzania ryzykiem i treści umowy pomiędzy depozytariuszem a spółką zarządzającą oraz Dyrektywy Komisji 2010/42/UE z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie wykonania Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE w zakresie niektórych przepisów dotyczących łączenia funduszy, modeli funduszy podstawowych i powiązanych oraz procedur powiadamiania, niezbędne będzie po wejściu w życie zmienionych przepisów dokonanie stosownych modyfikacji procesu BION. Nie bez wpływu na kształt procesu BION w 2012 r. pozostanie fakt wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych w zakresie zmian w modelu nadzorowania funduszy inwestycyjnych zamkniętych.

3.6. Testy warunków skrajnych

3.6.1. Testy warunków skrajnych w sektorze bankowym – EBA

UKNF współpracował z Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (*European Banking Authority – EBA*) przy pracach nad testami warunków skrajnych. Za pośrednictwem UKNF w testach uczestniczyła Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA (PKO Bank Polski). Większość pozostałych banków komercyjnych, kontrolowanych przez podmioty zagraniczne, była objęta badaniem w sposób pośredni, tj. poprzez nadzory krajów macierzystych. Ogółem w testach uczestniczyło 91 banków, na które przypadało ponad 65% aktywów sektora bankowego w krajach Unii Europejskiej. Ćwiczenie miało na celu oszacowanie odporności europejskich banków na negatywne scenariusze rynkowe w hipotetycznych warunkach skrajnych. Na potrzeby badania przyjęto 5% jako minimalną wartość współczynnika wypłacalności banków dla funduszy typu *Core Tier 1*.

Testy przeprowadzone zostały na podstawie restrykcyjnych założeń makroekonomicznych (obejmujących dynamikę PKB, stopę bezrobocia, inflację, stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmianę cen nieruchomości) przygotowanych przez Europejski Bank Centralny dla każdego z krajów Unii Europejskiej. Przyjęto również założenie o niezmienności bilansu banków w stosunku do końca 2010 roku. Scenariusz bazowy oparty był na prognozach gospodarczych Komisji Europejskiej z jesieni 2010 roku, a scenariusz niekorzystny zakładał wystąpienie w latach 2011-2012 następujących wydarzeń gospodarczych: serii szoków wewnątrz Unii Europejskiej (związanych m.in. z trwającym kryzysem zadłużenia rządowego państw strefy euro), światowego negatywnego szoku popytowego, którego źródłem byłyby Stany Zjednoczone oraz deprecjacji dolara amerykańskiego wobec wszystkich walut.

Zgodnie z wynikami testów realizacja opisanego powyżej scenariusza spowodowałaby wzrost skonsolidowanego współczynnika wypłacalności Grupy PKO Banku Polskiego, liczonej dla funduszy typu *Core Tier 1,* do poziomu 12,2% na koniec roku 2012 wobec poziomu 11,8% według stanu na koniec 2010 r. (z uwzględnieniem zysku zatrzymanego za rok 2010).

UKNF współpracował również z Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego w badaniu pozycji kapitałowej (*EU capital exercise*) oraz ekspozycji banków europejskich z tytułu posiadanych przez nie papierów dłużnych emitowanych przez rządy państw. Ćwiczeniem zostało objętych łącznie 71 banków, a za pośrednictwem UKNF analizie był poddany, ponownie, PKO Bank Polski. W ramach badania EBA przyjęto, że banki, które na koniec września 2011 roku posiadają współczynnik adekwatności podstawowych kapitałów własnych (*Core Tier 1 capital ratio*) poniżej 9% oraz których ekspozycje wobec rządów państw wymagają korekty w wycenie, zostaną zobowiązane do zbudowania dodatkowych buforów kapitałowych do końca czerwca 2012 r. Badanie EBA nie wskazało na konieczność pozyskania dodatkowego kapitału przez Grupę PKO Banku Polskiego – skonsolidowany współczynnik wypłacalności tego banku dla funduszy typu *Core Tier 1* ukształtował się na koniec września 2011 r. na poziomie 11,16%.

3.6.2. Testy warunków skrajnych w sektorze bankowym – UKNF

W 2011 r., podobnie jak w roku poprzednim, UKNF przeprowadził testy warunków skrajnych w sektorze bankowym. Ćwiczenie uwzględniało wskazania sformułowane na zakończenie testów z roku 2010, m.in.:

- grupę banków uczestniczących w testach rozszerzono do 25, o łącznej sumie aktywów stanowiącej ok. 85% sumy bilansowej całego sektora bankowego w Polsce,
- analizą objęto także portfel handlowy.

Celem przeprowadzonego testu było określenie potencjalnego wpływu zmiennego otoczenia makroekonomicznego na sytuację finansową, płynnościową oraz kapitałową instytucji polskiego sektora bankowego oraz odporności sektora na potencjalny rozwój negatywnych scenariuszy makroekonomicznych.

Podobnie jak w 2010 r., forma przeprowadzenia testu zakładała aktywny udział podmiotów sektora bankowego, a jego podstawowym celem była ocena wrażliwości pozycji kapitałowej banków, weryfikacja posiadanych przez banki buforów kapitałowych oraz oszacowanie ewentualnych potrzeb kapitałowych badanych banków w poszczególnych scenariuszach.

Na potrzeby badania przyjęto scenariusz bazowy oraz dwa scenariusze szokowe, w oparciu o które UKNF przedstawił ogólne ramy rozwoju sytuacji gospodarczej oraz na rynkach finansowych w latach 2011-2012. Podstawą doboru scenariuszy szokowych było określenie wpływu jednoczesnej zmiany kilku czynników na sytuację banku. Jeden ze scenariuszy szokowych brał pod uwagę założenia makroekonomiczne, które stanowiły podstawę testów warunków skrajnych przeprowadzonych na największych, systemowo istotnych bankach europejskich przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA) – patrz: podrozdział 3.6.1.

Wyliczenia przeprowadzone przez badane podmioty bazowały na opracowanej przez nie metodologii. Oprócz wpływu otoczenia zewnętrznego na ryzyko kredytowe, banki w swoich obliczeniach były zobowiązane uwzględnić również inne rodzaje ryzyka. Wyniki prowadzonych przez banki analiz były odzwierciedlone w przygotowanej przez nie projekcji bilansu, prognozowanym rachunku zysków i strat oraz w rachunku adekwatności kapitałowej.

Po zebraniu danych od banków nastąpił proces ich weryfikacji, zarówno w oparciu o wielkości dotychczas raportowane (analiza trendów) jak i prognozy sporządzone na podstawie opracowanych w UKNF modeli opisujących kształtowanie się jakości portfeli kredytowych banków. Kolejnym etapem było oszacowanie ewentualnych potrzeb kapitałowych badanych banków. W celu określenia tej wielkości zastosowano korekty polegające na ustaleniu wartości minimalnej odsetka należności z rozpoznaną utratą wartości oraz minimalnego stopnia pokrycia odpisami należności z rozpoznaną utratą wartości w sytuacji wystąpienia szoku. Zastosowana metodyka korekt polegała na zróżnicowanym podejściu do głównych subportfeli kredytowych.

Porównanie skorygowanych wartości bilansowych odpisów z tytułu utraty wartości i rezerw IBNR z wartościami przekazanymi przez banki było podstawą do oszacowania ewentualnego dodatkowego obciążenia rachunku wyników banku odpisami i rezerwami. Korekta wyniku finansowego netto została następnie uwzględniona w rachunku adekwatności kapitałowej poprzez zmianę wartości funduszy własnych banku. Uzyskane dane pozwoliły na wyznaczenie nowej wartości współczynnika wypłacalności oraz ewentualnych potrzeb kapitałowych banków wynikających ze spadku tej wartości poniżej minimum regulacyjnego. Podobnie jak w roku poprzednim, wnioski z analizy wyników testów warunków skrajnych zostaną uwzględnione w procesie analitycznym BION i inspekcyjnym w celu przeprowadzenia pogłębionej analizy wskazanych obszarów.

3.6.3. Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym – EIOPA

W okresie od marca do czerwca 2011 r. EIOPA przeprowadziła pierwsze w swojej historii jako nowego organu nadzoru (a drugie w ogóle, pierwsze przeprowadził CEIOPS na przełomie 2009 i 2010 r.) ogólnoeuropejskie testy stresu dla sektora ubezpieczeń. W 2011 r. za przygotowanie metodyki, a także koordynację przeprowadzania i analizę wyników na szczeblu europejskim odpowiadała grupa zadaniowa Stress Test Task Force. UKNF uczestniczył we wszystkich pracach tej grupy.

W testach uczestniczyły największe europejskie ubezpieczeniowe grupy kapitałowe oraz indywidualne zakłady ubezpieczeń posiadające w sumie co najmniej 50% udziału w rynku w danym państwie członkowskim. Testy przeprowadzono na bazie metodyki Wypłacalność II (specyfikacji technicznej badania QIS5) w celu zapewnienia porównywalności wyników i ułatwienia ich analizy na szczeblu europejskim. Ponieważ system Wypłacalność II jeszcze nie obowiązuje, a jego regulacje wciąż nie osiągnęły ostatecznego kształtu, EIOPA zdecydowała się nie publikować listy uczestników testów oraz wyników indywidualnych.

Informacje dotyczące zagregowanych wyników opublikowano 4 lipca 2011 r. Testy wykazały, że generalnie europejski rynek ubezpieczeniowy jest dobrze przygotowany na potencjalne szoki, przetestowane w tym ćwiczeniu. Tylko po ok. 10% uczestników testów nie wykazało pełnego pokrycia minimalnego wymogu kapitałowego (ang. Minimum Capital Requirement – MCR) w scenariuszach negatywnym i inflacyjnym, a ich łączny niedobór środków własnych wyniósł odpowiednio 4,4 mld oraz 2,5 mld euro. Osobno przetestowano szoki związane z ekspozycją na obligacje państw członkowskich UE (ang. sovereign bonds exposure). W tym teście brak pokrycia MCR wykazało ok. 5% uczestników, a ich łączny niedobór środków własnych wyniósł 33 mld euro.

W październiku 2011 r. STTF rozpoczęła prace nad założeniami do kolejnych testów, które zostaną przeprowadzone w 2012 roku.

3.6.4. Testy warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeniowym – UKNF

W 2011 r. kontynuowano prace związane z wykorzystaniem testów stresu w procesie nadzoru nad zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji. W styczniu została uaktualniona metodyka przeprowadzania testów stresu, natomiast 23 lutego 2011 r. zostało wysłane pismo do zakładów ubezpieczeń/reasekuracji obligujące je do przeprowadzenia testów stresu na danych za 2010 r. zgodnie z obecnie obowiązującymi zasadami wyceny i rachunkowości. Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji

przesyłały wyniki testów stresu do organu nadzoru do końca lipca 2011 r. W trakcie otrzymywania wyników testów stresu przeprowadzonych przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji, UKNF przeprowadził wewnętrzne testy stresu na podstawie posiadanych przez UKNF danych. Po weryfikacji i analizie przesłanych wyników wysłano pismo do wybranych zakładów ubezpieczeń, które nie przeszły pozytywnie testów stresu, z prośbą o ponowne przeprowadzenie testów stresu na danych z dnia 30 czerwca 2011 r. w obrębie zagrożonych rodzajów ryzyka. Na podstawie przesłanych przez zakłady wyników testów stresu na 31 grudnia 2010 r. oraz 30 czerwca 2011 r., a także wyników wewnętrznych testów stresu przygotowano raport pt. „Wyniki testów stresu w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji za rok 2010".

Celem testów stresu ma być poprawa zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń/reasekuracji oraz przygotowanie ich do wdrożenia rozwiązań wynikających z projektu Wypłacalność II. Wyniki testów stresu są również wykorzystywane przez UKNF w ramach badania i oceny nadzorczej BION zakładów ubezpieczeń/reasekuracji.

3.7. Banki depozytariusze funduszy emerytalnych i inwestycyjnych

W dniu 25 listopada 2011 r. Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego wystosował do banków pełniących funkcję depozytariuszy funduszy emerytalnych i inwestycyjnych pismo, w którym podkreślił konieczność zagwarantowania przez Zarządy banków pełniących funkcję depozytariuszy funduszy emerytalnych i inwestycyjnych właściwego sposobu realizacji zadań unormowanych przepisami prawa.

Nadzór przypomniał, że depozytariusze odgrywają ważną rolę na rynku finansowym, a prawidłowe funkcjonowanie i rzetelne wypełnianie powierzonych im zadań warunkuje bezpieczeństwo środków finansowych zgromadzonych w tych funduszach, co oddziałuje na stabilność całego rynku finansowego. Stąd ich rola nie może się ograniczać tylko do przechowywania powierzonych instrumentów.

Zadaniem banku depozytariusza jest zapewnienie zgodnego z przepisami prawa i statutem wykonywania obowiązków funduszu, wynikających z ustawy o funduszach inwestycyjnych i emerytalnych, co najmniej przez stałą kontrolę czynności faktycznych i prawnych dokonywanych przez fundusz oraz nadzorowanie doprowadzania do zgodności tych czynności z przepisami prawa i statutem funduszu.

UKNF wskazał najczęściej występujące uchybienia w działalności banków depozytariuszy, m.in. nie uwzględnianie przy wycenie instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach funduszy przepisu § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 marca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny aktywów i zobowiązań funduszy emerytalnych, szczególnie w odniesieniu do mało płynnych lub nie posiadających rynku wyceny instrumentów finansowych i dokonywania wyceny na podstawie nieadekwatnych cen, które nie oddają faktycznej wartości rynkowej danego papieru wartościowego. Banki także nie dokonują weryfikacji, czy fundusze nie przekraczają limitów zaangażowania i czy nie inwestują w instrumenty, które nie powinny być wykorzystywane przez zarządzających. Dodatkowo TFI nie dokonują regularnej kontroli terminowości rozliczeń umów z klientami funduszy.

UKNF przypomniał, że bank depozytariusz odpowiada za wszelkie szkody wynikające z niewykonania lub nienależytego wykonania swoich obowiązków określonych w przepisach ustawowych, a odpowiedzialność depozytariusza nie może zostać wyłączona, czy też ograniczona. Ponadto niezgodne z przepisami prawa oraz interesem członków funduszy, wykonywanie przez bank funkcji depozytariusza funduszy emerytalnych i inwestycyjnych, naraża bank nie tylko na określone sankcje finansowe i prawne, ale także na ryzyko utraty reputacji.

Działania inspekcyjne

4

4. Działania inspekcyjne

4.I. Inspekcje w bankach

Czynności kontrolne w bankach w 2011 roku[9] realizowano w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji na miejscu jak również w szczegółowych metodykach stanowiących uzupełnienie Podręcznika.

Czynności kontrolne prowadzone na miejscu w bankach dają możliwość najbardziej wnikliwej oceny praktyki danego banku, a w szczególności pozwalają na zidentyfikowanie i wskazanie bankowi praktyk nieostrożnych, prowadzących do wzrostu ryzyka w działalności banku. Czynności kontrolne mogą być realizowane w formie inspekcji kompleksowych lub problemowych.

Czynności realizowane w ramach inspekcji kompleksowych obejmowały badanie procesu zarządzania najważniejszymi rodzajami ryzyka bankowego, jak ryzyko kredytowe, ryzyko płynności, ryzyko rynkowe i ryzyko operacyjne oraz adekwatność kapitałową banków i zarządzanie bankiem – z uwzględnieniem przestrzegania przepisów prawa regulujących działalność bankową, statutu i spełniania warunków określonych w zezwoleniu na utworzenie banku.

TABELA 43. CZYNNOŚCI KONTROLNE PRZEPROWADZONE PRZEZ UKNF W BANKACH W 2011 ROKU

CZYNNOŚCI KONTROLNE	LICZBA
Inspekcje kompleksowe, w tym:	64
– inspekcje w bankach komercyjnych	14
– inspekcje w bankach spółdzielczych	50
Inspekcje problemowe, w tym:	20
– inspekcje w bankach komercyjnych *	10
– inspekcje w bankach spółdzielczych	10
Postępowania wyjaśniające, w tym:	2
– w banku komercyjnym	1
– w banku spółdzielczym	1
Kontrola w związku ze złożeniem wniosku o wydanie zezwolenia na utworzenie banku krajowego przez instytucję kredytową	1
Inspekcja problemowa w oddziale instytucji kredytowej	1

* w tym 3 inspekcje w zakresie oceny wniosków banków o wyrażenie zgody na stosowanie metod statystycznych na potrzeby obliczania wymogów kapitałowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

W ramach współpracy UKNF i NBP przeprowadzone zostały kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej w bankach komercyjnych oraz w banku spółdzielczym niezrzeszonym – w trakcie 15 inspekcji kompleksowych.

W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzonych w 2011 roku w bankach komercyjnych szczególną uwagę zwracano na następujące kwestie:

- jakość portfela kredytowego i procesu zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych,
- zarządzanie przez banki ryzykiem związanym z kredytami zabezpieczonymi hipotecznie[10],

[9] Obejmowały czynności kontrolne na daty badania: 31.12.2010; 31.03.2011; 30.06.2011; 30.09.2011.

[10] W szczególności, oceniono w jakim zakresie banki uwzględniały w swojej działalności postanowienia Rekomendacji S (II) KNF dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

- zarządzanie przez banki ryzykiem związanym z portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych[11],
- przestrzeganie przez banki przepisów Uchwały Nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego[12] w zakresie procesu zarządzania ryzykiem bankowym i systemu kontroli wewnętrznej,
- wykorzystywanie modeli statystycznych w procesie zarządzania ryzykiem,
- zakres i założenia przyjmowane w przeprowadzanych przez banki testach warunków skrajnych, jak również wykorzystanie wyników tych testów w zarządzaniu ryzykiem,
- jakość zarządzania ryzykiem płynności, szczególnie w aspekcie poprawności wyliczania i przestrzegania nadzorczych miar płynności,
- ocenę realizacji zaleceń wydanych w wyniku poprzednich czynności kontrolnych.

Ustalenia wynikające z przeprowadzonych czynności kontrolnych zostały zawarte w protokołach z inspekcji a informacja nt. nieprawidłowości stwierdzonych w banku z kapitałem zagranicznym była również przekazywana do nadzoru macierzystego właściciela banku.

Poniżej przedstawiono wybrane, najważniejsze i powtarzające się, ustalenia inspekcyjne, dotyczące tych banków komercyjnych, w których w 2011 r. przeprowadzono czynności kontrolne. Badania prowadzone na miejscu w bankach, zgodnie z filozofią nadzoru ostrożnościowego, co do zasady koncentrują się na obszarach podwyższonego ryzyka. Celem inspekcji jest zbadanie zgodności działania danego banku z przepisami prawa regulującymi działalność bankową oraz wykrycie nieostrożnych praktyk banków, mogących prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa środków gromadzonych na rachunkach i samych banków. Badania przeprowadzone w 2011 r. w bankach komercyjnych wykazały, że ich działalność nie stanowiła zagrożenia dla bezpieczeństwa środków gromadzonych na rachunkach. Stwierdzono jednak, że procesy zarządzania ryzykiem w większości zbadanych banków powinny ulec wzmocnieniu – w szczególności z uwagi na trwający kryzys finansowy na rynku europejskim. W zbadanych bankach w procesie zarządzania ryzykiem najczęściej występowały m.in. następujące nieprawidłowości (w podziale na poszczególne rodzaje ryzyka):

TABELA 44. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W BANKACH W 2011 R., W OBSZARZE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM KREDYTOWYM

	RYZYKO KREDYTOWE
1.	nieprawidłowości w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych
2.	zbyt liberalne zasady oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych i podmiotów gospodarczych
3.	system limitów wewnętrznych nie był w pełni dostosowany do poziomu i profilu ryzyka występującego w banku
4.	nieprawidłowości w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym w procesie identyfikacji i monitorowania ryzyka kredytowego (np. nieprawidłowości w procesie monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców)
5.	niepełne dostosowanie metod wyceny ekspozycji kredytowych do wymogów Rozporządzenia Komisji nr 1126/2008/WE z dn. 3.11.2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady[13]
6.	banki nie uwzględniały w pełnym zakresie postanowień Rekomendacji S (II) Komisji Nadzoru Finansowego z 2008 r. dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie/ Rekomendacji S KNF z 2011 r. dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi finansującymi nieruchomości oraz zabezpieczonymi hipotecznie
7.	niepełne dostosowanie do wymogów Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych
8.	nieefektywne mechanizmy kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka kredytowego, na co wskazywały przypadki naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz błędy w sprawozdawczości zewnętrznej
9.	nieprawidłowości w zakresie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

[11] W szczególności, oceniono w jakim zakresie banki uwzględniały w swojej działalności postanowienia Rekomendacji T KNF dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.
[12] Zastąpionej uchwałą Nr 258/2011 KNF, która weszła w życie 31 grudnia 2011 r.
[13] W szczególności, oceniono w jakim zakresie banki uwzględniały w swojej działalności postanowienia Rekomendacji R Komisji Nadzoru Bankowego z 2006 roku dotyczącej zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania: odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe.

TABELA 45. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W BANKACH W 2011 R., W OBSZARZE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM PŁYNNOŚCI

	RYZYKO PŁYNNOŚCI
1.	przypadki niedostosowania regulacji wewnętrznych do wymogów Uchwały Nr 386/2008 KNF oraz niekompletność procedur wewnętrznych normujących proces zarządzania ryzykiem płynności
2.	brak lub niekompletność procedur wewnętrznych dotyczących: zasad kalkulacji nadzorczych miar płynności, zasad monitorowania zaangażowania w długoterminowe finansowanie rynku nieruchomości i metod prowadzenia pogłębionych analiz płynności długoterminowej
3.	niedostosowanie zasad wyliczania nadzorczych miar płynności do Uchwały Nr 386/2008 KNF, w tym nieprawidłowości stwierdzone w zakresie obliczania podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, jak również środków obcych niestabilnych
4.	nieprawidłowości dotyczące metod pomiaru płynności (niewłaściwe założenia dotyczące urealniania terminów zapadalności i wymagalności, brak metod pomiaru płynności walutowej, brak określenia szczegółowych zasad dotyczących badania stabilności bazy depozytowej lub nieprawidłowości w sposobie wyznaczania środków obcych stabilnych, niesporządzanie pogłębionych analiz płynności długoterminowej pomimo znaczącego zaangażowania w długoterminowe kredytowanie rynku nieruchomości)
5.	brak planu pozyskania długoterminowych środków uznawanych za stabilne źródło finansowania lub brak określenia źródeł finansowania kredytów długoterminowych
6.	nieprzeprowadzanie testów warunków skrajnych dotyczących ryzyka płynności lub niekompletność przyjętych scenariuszy i założeń testów
7.	niekompletne awaryjne plany utrzymania płynności, w tym brak określenia symptomów sytuacji kryzysowej/przesłanek do uruchomienia planu awaryjnego, niekompletne scenariusze, brak harmonogramu realizacji wyznaczonych zadań, nierealne awaryjne źródła finansowania, brak określenia częstotliwości weryfikacji przyjętych założeń, brak dokonywania weryfikacji planu
8.	nieprawidłowości dotyczące systemu wewnętrznych limitów płynności (niedostosowanie limitów do poziomu ryzyka płynności banku, brak pisemnych analiz będących podstawą do określenia wysokości limitów, brak szczegółowych zasad ustalania i aktualizowania limitów wewnętrznych, niedostosowanie limitów do skali prowadzonej działalności, brak limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko płynności długoterminowej oraz walutowej)

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 46. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W BANKACH W 2011 R., W OBSZARZE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM RYNKOWYM

	RYZYKO RYNKOWE (RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ I RYZYKO OPERACJI WALUTOWYCH)
1.	procedury regulujące zasady zarządzania ryzykiem rynkowym, monitorowania limitów oraz postępowania w przypadku przekroczenia limitów nie zawierały zasad ustalania oraz aktualizacji limitów dotyczących ryzyka rynkowego; system limitów nie funkcjonował w pełni poprawnie
2.	regulacje wewnętrzne nie określały zasad pomiaru i identyfikacji ryzyka rynkowego, sporządzania testów warunków skrajnych oraz kontroli operacji skarbowych
3.	w regulacjach wewnętrznych nie określano zasad przeprowadzania weryfikacji wstecznej stosowanych metod pomiaru ryzyka rynkowego
4.	stwierdzono brak przeprowadzania procesu walidacji i monitoringu modeli wartości zagrożonej oraz brak procedur wewnętrznych w tym zakresie
5.	system kontroli wewnętrznej w obszarze ryzyka rynkowego nie był w pełni skuteczny
6.	nadzór i kontrola nad procesem zarządzania ryzykiem rynkowym sprawowane przez zarząd i radę nadzorczą nie były w pełni wystarczające
7.	stwierdzono przypadki braku niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka rynkowego od działalności operacyjnej
8.	błędy w sprawozdawczości przekazywanej do Narodowego Banku Polskiego
9.	funkcjonujące systemy informatyczne nie zapewniały pełnej automatyzacji procesu pomiaru ryzyka rynkowego
10.	zakres, jakość i częstotliwość informacji zarządczej były niewystarczające

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 47. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W BANKACH W 2011 R., W OBSZARZE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM

	RYZYKO OPERACYJNE
1.	brak sformalizowanych procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym
2.	brak dostosowania procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym do profilu i wielkości podejmowanego ryzyka
3.	nieuwzględnianie ryzyka związanego z bezpieczeństwem informacji w politykach zarządzania ryzykiem operacyjnym
4.	procedury wewnętrzne dotyczące ustalania wskaźników KRI nie zawierały zasad wyznaczania ich wartości krytycznych i progowych
5.	brak kompleksowych planów ciągłości działania obejmujących wszystkie jednostki organizacyjne i procesy/obszary działalności banku
6.	brak monitorowania realizacji obowiązku cyklicznego przeglądu uprawnień do systemów informatycznych
7.	procedury wewnętrzne banków nie określały trybu, zasad, zakresu i częstotliwości sporządzania informacji zarządczej dotyczącej ryzyka operacyjnego i obszaru informatycznego
8.	brak procedur regulujących wewnętrzne procesy związane z powierzaniem czynności bankowych podmiotom zewnętrznym

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 48. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W BANKACH W 2011 R., W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA
1.	niezapewnienie zgodności zasad wyliczania wymogu kapitałowego określonych w procedurach wewnętrznych z przepisami Uchwały Nr 76/2010 KNF lub nieprzestrzeganiu zapisów tej Uchwały. Nieprawidłowości dotyczyły m.in. segmentacji ekspozycji do poszczególnych klas, nadawania wag ryzyka (m.in. z wykorzystaniem ratingów zewnętrznych), szczegółowych warunków przypisywania ekspozycji do klasy ekspozycji detalicznych oraz braku weryfikacji wartości poszczególnych nieruchomości w trakcie trwania umów kredytowych. W niektórych bankach procedura wewnętrzna dotycząca ustalania regulacyjnych wymogów kapitałowych nie określała szczegółowych zasad wyodrębniania portfela handlowego
2.	brak zgodności zasad wyliczania funduszy własnych z przepisami Uchwały Nr 381/2008 KNF, w szczególności w zakresie rachunku funduszy własnych
3.	nieprzeprowadzanie testów warunków skrajnych dla niektórych rodzajów ryzyka lub brak założeń dotyczących testów
4.	brak odzwierciedlenia wyników przeprowadzanych testów warunków skrajnych dla niektórych rodzajów ryzyka w ocenie kapitału wewnętrznego lub planowaniu kapitałowym
5.	błędy w procesie szacowania kapitału wewnętrznego, w tym: – niedostosowanie założeń metod szacowania kapitału wewnętrznego do profilu ryzyka banku; szacowanie kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka na podstawie metod podmiotu dominującego lub przez podmiot dominujący bez uwzględnienia charakterystyki działalności banku, – brak udokumentowania procesu szacowania kapitału wewnętrznego; nieszacowanie kapitału na niektóre rodzaje ryzyka uznane za istotne; brak określenia szczegółowych kryteriów uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne, – brak określenia w procedurach wewnętrznych zakresu, formy oraz terminu przeglądu procesu szacowania kapitału wewnętrznego lub niewystarczająca częstotliwość przeglądu i weryfikacji procesu szacowania kapitału wewnętrznego
6.	niekompletność lub brak odpowiedniego udokumentowania procesu planowania kapitałowego

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 49. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W BANKACH W 2011 R., W ODNIESIENIU DO PROCESU ZARZĄDZANIA

	PROCES ZARZĄDZANIA
1.	brak określonych zasad planowania strategicznego czego skutkiem było podejmowanie ryzykownych decyzji biznesowych (np. niezrównoważony wzrost portfela kredytowego; wprowadzanie nowych produktów bez rzetelnej analizy ich ryzyka i rentowności)
2.	nieprawidłowe funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego, lub jego niedostosowanie do skali i charakteru prowadzonej działalności (m.in. brak niezależności audytu; niewykorzystywanie wyników kontroli audytu przez zarząd banku i radę nadzorczą; nieobejmowanie audytem istotnych procesów/obszarów działalności; brak lub nieterminowa realizacja zaleceń pokontrolnych)
3.	brak wsparcia systemu informacji zarządczej dla procesu decyzyjnego (niewystarczający zakres raportów dla zarządu i rady nadzorczej; błędne lub nieterminowe informacje)
4.	nieskuteczny nadzór nad pośrednikami i powierzaniem czynności bankowych oraz czynności faktycznych, związanych z działalnością bankową, podmiotom zewnętrznym (m.in. nieefektywne mechanizmy kontroli)
5.	brak zintegrowanego podejścia w skali banku do zarządzania ryzykiem stosowanych modeli oraz brak back-testów i powiązania wykorzystywanych modeli z procesem zarządczym
6.	brak polityki i założeń w zakresie przeprowadzania testów warunków skrajnych w przypadku niektórych rodzajów ryzyka istotnych dla działalności danego banku
7.	nieskuteczne realizowanie funkcji compliance, prowadzące do naruszeń przepisów prawa (w szczególności stwierdzono wiele naruszeń Uchwały Nr 383/2008 KNF w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej…) i regulacji wewnętrznych

Źródło: opracowanie własne UKNF

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych dany bank był zobowiązywany do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i przygotowania szczegółowego harmonogramu prac związanych z realizacją zaleceń KNF.

W 2011 roku banki otrzymały w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych zalecenia wskazane w tabelach 50-55:

TABELA 50. ZALECENIA POKONTROLNE DLA BANKÓW W 2011 R., W OBSZARZE RYZYKA KREDYTOWEGO

	RYZYKO KREDYTOWE
1.	dokonywanie rzetelnej oceny zdolności kredytowej i stosowanie się do art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe
2.	poprawa w zakresie kontroli i monitorowania wartości nieruchomości stanowiących prawne zabezpieczenie ekspozycji kredytowej, określenie limitów wewnętrznych i aktualizacja funkcjonującego sytemu limitów wewnętrznych dla portfela ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie
3.	ustalenie akceptowalnego poziomu ryzyka związanego z portfelem ekspozycji detalicznych, weryfikacja poziomu wydatków przyjmowanych do oceny zdolności kredytowej
4.	dostosowanie metod wyceny ekspozycji kredytowych do wymogów Rozporządzenia Komisji nr 1126/2008/WE z dn. 3.11.2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady
5.	uzupełnienie i weryfikacja funkcjonujących procedur wewnętrznych, w tym przeprowadzanie przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw celowych zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Ministra Finansów z dn. 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (dotyczy banków stosujących polskie zasady rachunkowości)
6.	określenie wewnętrznych limitów koncentracji wierzytelności według kryteriów uwzględniających specyfikę działalności banków – stosownie do wymogów uchwały nr 384/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17.12.2008 r. w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 51. ZALECENIA POKONTROLNE DLA BANKÓW W 2011 R., W OBSZARZE RYZYKA PŁYNNOŚCI

RYZYKO PŁYNNOŚCI	
1.	uzupełnienie oraz dokonanie poprawy procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności, jak również dostosowanie regulacji wewnętrznych do zapisów Uchwały nr 386/2008 KNF oraz dokonywanie okresowego przeglądu i weryfikacji procedur
2.	obliczanie nadzorczych miar płynności zgodnie z przepisami Uchwały nr 386/2008 KNF
3.	usprawnienie procesu pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka płynności, w tym: – przeprowadzanie pogłębionych analiz płynności długoterminowej, – określenie metod pomiaru dla płynności walutowej, – określenie lub uzupełnienie założeń scenariuszy testów warunków skrajnych, – włączenie wszystkich istotnych pozycji pozabilansowych w pomiar płynności, – zweryfikowanie metod szacowania stabilności bazy depozytowej, – zweryfikowanie zasad sporządzania luki płynności, w tym urealniania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów, – zweryfikowanie i uzupełnienie systemu limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko płynności, między innymi w zakresie ryzyka płynności długoterminowej, płynności w walutach obcych, jak również dokonywanie analiz będących podstawą określenia wielkości limitów oraz określenie sytuacji, w których jest dopuszczalne przekroczenie limitów
4.	określenie źródeł finansowania kredytów długoterminowych, bądź zwiększenie dywersyfikacji źródeł finansowania
5.	opracowanie długoterminowego planu pozyskania środków obcych stabilnych
6.	zweryfikowanie i uzupełnienie planu awaryjnego na wypadek utraty płynności finansowej, w szczególności dostosowanie planu do wymogów Uchwały nr 386/2008 KNF, w tym określenie symptomów wskazujących na konieczność uruchomienia planu, uzupełnienie scenariuszy, określenie rezerwowych źródeł płynności oraz zapewnienie skuteczności planu

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 52. ZALECENIA POKONTROLNE DLA BANKÓW W 2011 R., W OBSZARZE RYZYKA RYNKOWEGO

RYZYKO RYNKOWE	
1.	poprawienie jakości procesu zarządzania ryzykiem rynkowym poprzez uzupełnienie polityk i procedur wewnętrznych o szczegółowe założenia stosowanych metod pomiaru, identyfikacji i monitorowania ryzyka rynkowego, w tym wykonywania testów warunków skrajnych
2.	poprawienie jakości procedur wewnętrznych regulujących proces zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym w szczególności uzupełnienie regulacji wewnętrznych o zasady ustalania oraz aktualizacji limitów dotyczących ryzyka rynkowego
3.	dostosowanie procesu pomiaru i monitorowania ryzyka do wymogów Uchwały 383/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego, w tym w szczególności dokonywanie weryfikacji wstecznej stosowanych metod pomiaru oraz do postanowień Uchwały 76/2010 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych (…)
4.	usprawnienie systemu limitów wewnętrznych ograniczających narażenie banku na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe, poprzez m.in.: zatwierdzanie limitów, przeprowadzanie pisemnych analiz niezbędnych do określenia wysokości limitów, określenie limitów na poziomie ograniczającym ryzyko w wystarczającym stopniu oraz weryfikację limitów
5.	wprowadzenie mechanizmów zapewniających niezależną kontrolę transakcji zawieranych w jednostce skarbu
6.	rozszerzenie zakresu informacji zarządczej
7.	wyeliminowanie błędów w sprawozdawczości FINREP i COREP

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 53. ZALECENIA POKONTROLNE DLA BANKÓW W 2011 R., W OBSZARZE RYZYKA OPERACYJNEGO

RYZYKO OPERACYJNE	
1.	zweryfikowanie procedur wewnętrznych regulujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym
2.	dostosowanie procedur dotyczących bezpieczeństwa systemów informatycznych do aktualnej struktury organizacyjnej oraz obowiązujących przepisów prawa
3.	opracowanie i wprowadzenie procedur wewnętrznych określających zasady dostępu i użytkowania sieci Internet przez pracowników
4.	zaliczenie do aplikacji krytycznych systemów wyliczania w podmiotach objętych obowiązkowym systemem gwarantowania i objęcie ich planami ciągłości działania
5.	wzmocnienie mechanizmów kontrolnych w zakresie procesów zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych oraz przechowywania i archiwizacji dokumentów kredytowych
6.	dostosowanie dokumentów wchodzących w skład polityki bezpieczeństwa informacji do wymogów prawa w zakresie częstotliwości zmiany haseł dostępu do systemów informatycznych
7.	wprowadzenie zabezpieczeń systemowych mających na celu ograniczenie wypływu informacji wrażliwej
8.	przeprowadzenie kompleksowych testów planów zachowania ciągłości działania
9.	wprowadzenie mechanizmów kontrolnych, niezależnych od działalności operacyjnej i funkcjonowania obszaru IT, w zakresie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji
10.	wprowadzenie mechanizmów kontrolnych mających na celu poprawienie procesu zarządzania ryzykiem związanym z powierzaniem podmiotom zewnętrznym czynności na podstawie art. 6a ustawy Prawo bankowe

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 54. ZALECENIA POKONTROLNE DLA BANKÓW W 2011 R., W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	
1.	zapewnienie zgodności zasad wyliczania wymogu kapitałowego z przepisami Uchwały nr 76/2010 KNF, w tym określenie sposobu ustalania wartości ekspozycji, ujmowanie transakcji pozabilansowych, prawidłową segmentację ekspozycji i przypisywanie im właściwych wag ryzyka
2.	zapewnienie zgodności procesu wyliczania funduszy własnych z przepisami Uchwały nr 381/2008 KNF
3.	dostosowanie regulacji wewnętrznych do zapisów Uchwały Nr 76/2010 KNF,
4.	określenie zasad wyodrębniania portfela handlowego zgodnie z wymogami Uchwały nr 76/2010 KNF
5.	podniesienie jakości procesu szacowania kapitału wewnętrznego, w tym objęcie procesem wszystkich rodzajów ryzyka potencjalnie występujących w prowadzonej działalności banku, określenie kryteriów uznawania ryzyka za istotne, uwzględnienie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka w procesie kwantyfikacji, dostosowanie założeń metod szacowania wielkości kapitału do charakterystyki działalności banku, określenie zasad dokonywania regularnych przeglądów procesu, stosowanie się do procedur wewnętrznych w tym zakresie
6.	poprawienie procesu zarządzania kapitałem w tym opracowanie lub podniesienie jakości procedur wewnętrznych normujących proces zarządzania adekwatnością kapitałową, uzupełnienie polityki kapitałowej i planowania kapitałowego, w tym awaryjnego planu kapitałowego
7.	uwzględnienie wyników testów warunków skrajnych w ocenie adekwatności kapitałowej

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 55. ZALECENIA POKONTROLNE DLA BANKÓW W 2011 R., W ODNIESIENIU DO PROCESU ZARZĄDZANIA

	PROCES ZARZĄDZANIA
1.	sformalizowanie procesu planowania strategicznego, z uwzględnieniem trybu opracowywania strategii działania, harmonogramu jej realizacji, zasad monitorowania i aktualizacji
2.	poprawienie efektywności systemu kontroli wewnętrznej (m.in. poprzez zapewnienie niezależności i wzmocnienie kadrowe jednostki audytu wewnętrznego; wprowadzenie skutecznych mechanizmów kontroli, w tym w odniesieniu do przyjmowanych limitów; objęcie badaniem procesów/obszarów istotnych dla działalności danego banku; egzekwowanie realizacji rekomendacji pokontrolnych)
3.	w odniesieniu do systemu informacji zarządczej: poprawienie jakości raportów przygotowywanych m.in. dla Zarządu i Rady nadzorczej; zwiększenie częstotliwości lub zakresu przygotowywanej informacji (np. uzupełnienie informacji zarządczej o ocenę ryzyka modeli stosowanych przez bank)
4.	wprowadzenie polityki zarządzania ryzykiem modeli i określenie wymagań w zakresie ich walidacji oraz jakości wykorzystywanych danych
5.	zapewnienie efektywnego zarządzania ryzykiem braku zgodności, stosownie do postanowień Uchwały Nr 383 KNF z dnia 17.12.2008 r.
6.	wyeliminowanie naruszeń przepisów prawa i regulacji wewnętrznych oraz błędów w sprawozdawczości przekazywanej do NBP na potrzeby sprawowania nadzoru przez KNF

Źródło: opracowanie własne UKNF

Realizacja zaleceń Komisji jest monitorowana na podstawie raportów banków na bieżąco w ramach analizy zza biurka oraz w trakcie kolejnej inspekcji w banku, jak również spotkań nadzoru z kierownictwem banku i przedstawicielami nadzoru macierzystego. W przypadku, gdy bank nieskutecznie realizuje zalecenia KNF lub nierzetelnie informuje o ich realizacji, może to być podstawą do udzielenia bankowi upomnienia. Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego w związku z czynnościami kontrolnymi przeprowadzonymi w 2011 r. w bankach komercyjnych, udzielił upomnienia 3 bankom komercyjnym m.in. za brak podjęcia skutecznych działań w celu realizacji zaleceń poinspekcyjnych Komisji Nadzoru Finansowego, szczególnie w zakresie powtarzających się nieprawidłowości w działalności banku, jak również za wykonywanie działalności bankowej z naruszeniem przepisów prawa.

Na koniec 2011 r. Komisja nadzorowała 574 banki spółdzielcze. W okresie objętym sprawozdaniem opracowano dane dla inspekcji w 50 bankach spółdzielczych oraz przygotowano:

- 54 opinie dotyczące zaleceń poinspekcyjnych,
- 4 kwartalne analizy (CAEL) wszystkich banków spółdzielczych,
- 4 kwartalne zestawy danych o ocenach CAEL banków spółdzielczych przekazane do banków zrzeszających,
- 1 kwartalny zestaw danych o ocenach CAEL banków spółdzielczych przekazany do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- 2 zestawy kwartalnego Raportu Wskaźników Ekonomiczno-Finansowych banków spółdzielczych przekazane do banków zrzeszających (jeden obejmujący 4 kwartały 2010 r. i 2 kwartały 2011 r. oraz drugi dotyczący 3 kwartału 2011 r.),
- 4 zestawy kwartalnego zestawienia pożyczek podporządkowanych udzielonych bankom spółdzielczym zaliczonych do funduszy uzupełniających banku przekazane do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- 236 wystąpień nadzorczych do banków,
- 142 pisma do banków z analizą BION,
- 185 pism dotyczących klasyfikacji ekspozycji kredytowych do poszczególnych grup ryzyka,
- 28 zaświadczeń/potwierdzeń do wykonywania działalności bankowej,
- 111 pism, w tym dotyczących outsourcingu, programów naprawczych, realizacji zaleceń poinspekcyjnych itp.,
- 35 wystąpień nadzorczych do banków zrzeszających (dotyczących BION, zawierających wyjaśnienia lub wskazówki nadzorcze przeznaczone dla uczestników zrzeszenia, mające charakter interwencyjny, z prośbą o zajęcie stanowiska),
- 146 wystąpień przekazanych do innych podmiotów/instytucji,
- 18 opracowań dla KNF, dotyczących bankowego sektora spółdzielczego/grupy banków spółdzielczych,
- 32 opinie w sprawie wyrażenia zgody przez KNF na powołanie prezesa banku.

Walidacja wniosków o stosowanie zaawansowanych metod wyliczania wymogów kapitałowych

W 2011 r. realizowano bieżącą i ciągłą współpracę z 9 bankami oraz 5 nadzorami konsolidującymi w zakresie oceny wniosków dotyczących udzielenia zgody właściwych władz nadzorczych na stosowanie metod statystycznych do obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka operacyjnego oraz na obliczanie przez banki współczynnika delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji. Przedmiotem prac było 6 wniosków o stosowanie IRB (ang. Internal Ratings Based Approach), 2 wnioski o stosowanie AMA (ang. Advanced Measurement Approach) i 4 wnioski dot. stosowania własnych modeli wyceny opcji.

W szczególności, w 2011 r. KNF wydała 1 decyzję na stosowanie metody AMA na potrzeby obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego i 2 decyzje na obliczanie przez banki współczynnika delta na podstawie własnych modeli wyceny opcji oraz – jako nadzór goszczący – wydała dla nadzoru konsolidującego 2 opinie w zakresie stosowania metod statystycznych na potrzeby kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego (IRB). Sfinalizowano również prace w zakresie 2 wspólnych decyzji w zakresie IRB i AMA, wydanych przez instytucje nadzoru konsolidującego i KNF w oparciu o wcześniejsze opinie KNF.

4.2. Kontrole w zakładach ubezpieczeń

Czynności kontrolne w zakładach ubezpieczeń w 2011 roku realizowano w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy i procedury badania zawarte w Podręczniku inspekcji.

W 2011 r. przeprowadzono kontrole działalności i stanu majątkowego w 16 zakładach ubezpieczeń, w tym 6 postępowań kontrolnych w zakładach ubezpieczeń na życie oraz 10 w zakładach ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

Kontrole były poświęcone następującym istotnym obszarom działalności zakładów ubezpieczeń:

- wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- zarządzaniu zakładem ubezpieczeń,
- zasadom rachunkowości oraz sporządzaniu sprawozdań finansowych,
- polityce lokacyjnej,
- procesowi likwidacji szkód,
- kosztom działalności ubezpieczeniowej,
- ustalaniu składek należnych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia,
- Ubezpieczeniowym Funduszom Kapitałowym.

Jedna spośród wyżej wymienionych kontroli miała charakter kompleksowy i obejmowała swym zakresem główne obszary działalności zakładu ubezpieczeń. Natomiast pozostałe kontrole miały charakter problemowy i obejmowały swym zakresem w większości 2 i więcej zagadnień.

Ustalenia kontroli wskazały na naruszenia:

- ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j.: Dz.U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2000 r. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2009 r. Nr 226, poz. 1825),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 marca 2005 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń (Dz.U. z 2005 r. Nr 51, poz. 465, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń (Dz.U. z 2010 r. Nr 248, poz. 1654),
- ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz.U. z 2009 r. Nr 77, poz. 649, z późn. zm.),
- interesu ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

TABELA 56. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE WYCENY REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH

WYCENA REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH	
1.	brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
2.	braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
3.	niezgodne z przyjętymi przez zakład ubezpieczeń na dzień kontroli zasadami (polityką) rachunkowości praktyki wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
4.	używanie błędnych danych do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
5.	błędny sposób wyznaczania stopy technicznej
6.	wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych w zakresie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w tym w zakresie formularza „Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto i na udziale reasekuratora”
7.	używanie nieprawidłowych metod w wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
8.	brak uwzględnienia zasady ostrożności przy wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych
9.	brak możliwości odtworzenia przez zakład ubezpieczeń procesu oszacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w szczególności rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia dla szkód zgłoszonych
10.	brak dokumentacji pozwalającej na odtworzenie obliczeń rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko zarządzania, operacyjne oraz modeli.

TABELA 57. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE ZARZĄDZANIA ZAKŁADEM UBEZPIECZEŃ

ZARZĄDZANIE ZAKŁADEM UBEZPIECZEŃ	
1.	niespójność postanowień wewnętrznych aktów prawnych, określających sposób wykonywania działalności ubezpieczeniowej
2.	niezgodność regulacji wewnętrznych ze stanem faktycznym w zakresie struktury organizacyjnej zakładu ubezpieczeń
3.	brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń regulacji wewnętrznych
4.	niestosowanie się do regulacji wewnętrznych, w szczególności dotyczących kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego oraz prowadzonej działalności ubezpieczeniowej
5.	niezgodne z prawem rozszerzenie uprawnień rady nadzorczej
6.	brak formalnego powierzenia radzie nadzorczej wykonywania zadań komitetu audytu
7.	sporządzanie protokołów z posiedzeń zarządu i rady nadzorczej w sposób niezgodny z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi
8.	brak prowadzenia instytucjonalnych kontroli wewnętrznych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko operacyjne oraz zarządzania.

TABELA 58. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ SPORZĄDZANIE SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	
1.	brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości
2.	braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości
3.	upoważnienie innych osób niż zarząd do wprowadzania zmian w zasadach wyceny pasywów
4.	wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych w zakresie aktywów i pasywów
5.	brak możliwości zweryfikowania poprawności wyceny aktywów i pasywów
6.	brak uwzględnienia zasady ostrożności przy wycenie aktywów i pasywów

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko zarządzania, operacyjne oraz modeli.

TABELA 59. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE POLITYKI LOKACYJNEJ

POLITYKA LOKACYJNA	
1.	niestosowanie się do regulacji wewnętrznych, w szczególności dotyczących działalności lokacyjnej
2.	brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie wyceny instrumentów finansowych
3.	braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny instrumentów finansowych
4.	brak możliwości zweryfikowania poprawności wyceny instrumentów finansowych
5.	dokonywanie wyceny instrumentów finansowych niezgodnie z wymogami prawnymi
6.	wykazywanie nieprawidłowych danych w sprawozdaniach finansowych w zakresie wyceny instrumentów finansowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko operacyjne, zarządzania oraz modeli.

TABELA 60. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE LIKWIDACJI SZKÓD

	LIKWIDACJA SZKÓD
1.	stosowanie w likwidacji szkód praktyk naruszających interesy poszkodowanych, w szczególności poprzez: – wypłacanie odszkodowań z opóźnieniem, – nieprzekazywanie, z własnej inicjatywy, informacji o sposobie wyliczenia odszkodowania w oparciu o kosztorys, w zakresie stosowania optymalizacji / urealniania cen części i jego wysokości, wraz z uzasadnieniem, – formułowanie ogólnych warunków ubezpieczenia oraz umów ubezpieczenia w sposób niejednoznaczny i niezrozumiały oraz interpretację sformułowanych niejednoznacznie postanowień OWU na niekorzyść ubezpieczonego
2.	nieprawidłowe prowadzenie likwidacji szkód, polegające na: – nieterminowym podejmowaniu czynności likwidacyjnych, – nieterminowych wypłatach świadczeń z tytułu ubezpieczenia komunikacyjnego OC oraz ubezpieczeń dobrowolnych, – braku wypłaty kwoty bezspornej, – nieterminowej wypłacie kwoty bezspornej, – naruszeniu obowiązków informacyjnych, – niepowiadamianiu ubezpieczonego o zgłoszonym roszczeniu z tytułu ubezpieczenia komunikacyjnego OC, – niezgodności procedur likwidacyjnych z wymogami ustawowymi, – braku procedur likwidacyjnych w zakresie wybranych kwestii związanych z procesem likwidacji, – braku aktualizacji procedur likwidacyjnych, – niestosowaniu postanowień procedur likwidacyjnych, – odmowie wypłaty odszkodowania pomimo nie ustalenia w jednoznaczny sposób braku odpowiedzialności za szkody, – braku numeracji akt szkodowych
3.	brak regulacji wewnętrznych określających zasady outsourcingu czynności likwidacyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko zarządzania oraz operacyjne.

TABELA 61. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ

	KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ
1.	brak adekwatnej metody dokonywania rozliczeń / wielkości wynagrodzenia z tytułu kosztów wykonanych usług
2.	brak dokumentacji uzasadniającej przyjęcie oraz zmiany wielkości wynagrodzenia z tytułu rozliczania kosztów usług

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko zarządzania.

TABELA 62. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE USTALANIA SKŁADEK NALEŻNYCH Z TYTUŁU ZAWIERANYCH UMÓW UBEZPIECZENIA

	USTALANIE SKŁADEK NALEŻNYCH Z TYTUŁU ZAWIERANYCH UMÓW UBEZPIECZENIA
1.	niewypełnienie obowiązku przedstawienia organowi nadzoru informacji o taryfach składek ubezpieczeniowych za obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów i podstawach ich ustalania
2.	brak aktualizacji regulacji wewnętrznych w zakresie taryf składek
3.	nieustalenie składki ubezpieczeniowej według kryteriów przedstawionych w ogólnych warunkach ubezpieczenia, zwłaszcza w zakresie zniżek lub podwyższeń kwot zasadniczych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko zarządzania oraz modeli.

TABELA 63. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W 2011 R., W OBSZARZE UBEZPIECZENIOWYCH FUNDUSZY KAPITAŁOWYCH

	UBEZPIECZENIOWE FUNDUSZE KAPITAŁOWE
1.	brak aktualizacji obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń zasad (polityki) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odnoszących się do Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych
2.	braki w dokumentacji opisującej przyjęte przez zakład ubezpieczeń zasady (politykę) rachunkowości w zakresie wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odnoszących się do Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych
3.	niezgodne z przyjętymi przez zakład ubezpieczeń na dzień kontroli zasadami (polityką) rachunkowości praktyki wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odnoszących się do Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych
4.	używanie nieprawidłowych metod w wycenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odnoszących się do Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych
5.	używanie błędnych danych do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odnoszących się do Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych
6.	nieterminowe dokonywanie wykupów

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko operacyjne, zarządzania oraz modeli.

W 2011 roku 15 zakładom ubezpieczeń, w których przeprowadzono kontrole, wydano łącznie 72 zalecenia pokontrolne, dotyczące dostosowania działalności zakładu ubezpieczeń do przepisów prawa oraz zaprzestania naruszania interesów ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia.

4.3. Kontrole podmiotów II i III filara systemu emerytalnego

Czynności kontrolne w podmiotach rynku emerytalnego w 2011 roku realizowano w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy badania zawarte w Podręczniku inspekcji.

W 2011 roku przeprowadzono łącznie 18 kontroli w siedzibach podmiotów II i III filara systemu emerytalnego, w tym 12 postępowań kontrolnych w powszechnych towarzystwach emerytalnych i otwartych funduszach emerytalnych, 3 kontrole w bankach pełniących funkcję depozytariuszy dla otwartych funduszy emerytalnych, 3 kontrole w pracowniczych towarzystwach emerytalnych.

Kontrola kompleksowa towarzystw emerytalnych i funduszy emerytalnych obejmuje:

- organizację i zarządzanie powszechnego towarzystwa emerytalnego (w tym działanie organów statutowych),
- kontrolę wewnętrzną w towarzystwie,
- kontrole podmiotów zewnętrznych (w tym akcjonariuszy),
- prowadzenie polityki inwestycyjnej,
- umowy z akcjonariuszami, członkami władz i podmiotami grupy kapitałowej,
- zlecanie osobom trzecim czynności z zakresu działalności funduszu i towarzystwa,
- prowadzenie działalności akwizycyjnej,
- zasady rachunkowości, księgi rachunkowe i sporządzanie sprawozdań finansowych,
- proces transferu członków w ramach wypłat transferowych,
- prowadzenie rachunków indywidualnych członków,
- rozpatrywanie skarg członków funduszu.

Spośród powyższych kontroli działalności powszechnych towarzystw emerytalnych oraz otwartych funduszy emerytalnych 6 kontroli miało charakter kompleksowy i obejmowało pełen zakres działalności kontrolowanych podmiotów. Pozostałe kontrole miały charakter problemowy.

Kontrole przeprowadzone w bankach pełniących na rzecz otwartych funduszy emerytalnych funkcję depozytariuszy kompleksowo weryfikowały działalność tych podmiotów pozostającą w związku z przechowywaniem aktywów otwartych funduszy emerytalnych.

Ustalenia kontroli wskazały na naruszenia:

- ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (t.j.: Dz.U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j.: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j.: Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.),
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie trybu i terminu powiadamiania Zakładu Ubez-

pieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej (Dz.U. z 2004 r. Nr 86, poz. 804, z późn. zm.),

- rozporządzenia z dnia 5 kwietnia 2005 r. w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 70, poz. 627, z późn. zm.),
- interesu członków funduszy.

TABELA 64. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W PODMIOTACH II I III FILARA SYSTEMU EMERYTALNEGO W 2011 ROKU

	NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI
1.	zgłoszenie z opóźnieniem do sądu rejestrowego zdarzeń podlegających zgłoszeniu
2.	błędy lub braki w zasadach rachunkowości powszechnych towarzystw, jak i funduszy emerytalnych
3.	obciążanie funduszu wyższą stawką prowizji za realizację transakcji na akcjach na GPW, niż wynikająca z umowy z podmiotem świadczącym usługi maklerskie
4.	wykonywanie z opóźnieniem obowiązków informacyjnych w stosunku do członków OFE
5.	niewysyłanie lub przesłanie z opóźnieniem w stosunku do członków OFE wezwania do uiszczenia należnej Towarzystwu opłaty z tytułu zmiany Funduszu
6.	nieumieszczanie członka na liście do przeniesienia do innego OFE w najbliższym terminie, mimo przesłania przez członka funduszu poprawnego zawiadomienia o zmianie funduszu oraz spełnienia innych wymogów prawnych niezbędnych do dokonania transferu
7.	niewysyłanie lub wysyłanie z opóźnieniem w stosunku do członków OFE informacji w zakresie wartości środków zgromadzonych na rachunku członka Funduszu na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku o ustalenie okresowej emerytury kapitałowej
8.	niezgłoszenie do ZUS umów o członkostwo w funduszu oraz zgłaszanie umów z naruszeniem terminu 6 dni roboczych od zawarcia umowy

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko operacyjne.

W 2011 roku Komisja Nadzoru Finansowego przeprowadziła 19 postępowań pokontrolnych w stosunku do podmiotów nadzorowanych, wykazując w powiadomieniach pokontrolnych ustalone w toku kontroli nieprawidłowości.

4.4. Kontrole firm inwestycyjnych

Czynności kontrolne w firmach inwestycyjnych w 2011 roku realizowano w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy badania. W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 11 kontroli firm inwestycyjnych. Kontrole miały charakter problemowy i obejmowały wybrane zagadnienia z zakresu działalności licencjonowanej oraz wykonywanych czynności maklerskich przez firmy inwestycyjne.

Kontrole były poświęcone następującym istotnym obszarom działalności firm inwestycyjnych:

- strukturze organizacyjnej, funkcjonowaniu i warunkom technicznym prowadzonej działalności,
- postępowaniu w kontaktach z klientem,
- funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, nadzoru zgodności działalności z prawem oraz audytu wewnętrznego,
- świadczeniu usług maklerskich w zakresie:
  - przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
  - wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie,
  - nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych,
  - oferowania instrumentów finansowych,
  - przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzenia rachunków papierów wartościowych oraz prowadzenia rachunków pieniężnych,
  - zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych,
- sytuacji finansowej.

Zakres poszczególnych kontroli zależny był od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności.
Ustalenia kontroli wskazały na naruszenia przez kontrolowane firmy inwestycyjne:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz.U. z 2009 r. Nr 204, poz. 1577),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 listopada 2009 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych oraz warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego (Dz.U. z 2009 r. Nr 204, poz. 1579),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz.U. z 2009 r. Nr 204, poz. 1571, z późn. zm.),
- regulacji i procedur wewnętrznych dotyczących świadczenia usług maklerskich oraz postępowania z klientami, które stosowane są przez firmy inwestycyjne,
- umów zawartych przez firmy inwestycyjne z klientami w zakresie świadczenia usług maklerskich.

TABELA 65. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W FIRMACH INWESTYCYJNYCH W 2011 R., W OBSZARZE STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ, FUNKCJONOWANIA I WARUNKÓW TECHNICZNYCH PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

STRUKTURA ORGANIZACYJNA, FUNKCJONOWANIE I WARUNKI TECHNICZNE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	
1.	brak prawidłowego i kompletnego prowadzenia rejestrów wymaganych przepisami prawa, w tym rejestru rodzajów działalności maklerskiej, które skutkują lub mogą skutkować powstaniem konfliktu interesów
2.	niedostateczne wykonywanie obowiązków wynikających z przepisów prawa w ramach systemu kontroli wewnętrznej, zgodności działalności z prawem oraz audytu wewnętrznego
3.	brak prawidłowej realizacji obowiązku zatrudnienia minimalnej liczby maklerów papierów wartościowych oraz doradców inwestycyjnych w związku ze świadczeniem usług maklerskich
4.	brak należytego dopełnienia przez firmy inwestycyjne obowiązków wynikających z przepisów prawa w zakresie zawierania umów powierzenia przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu wykonywania czynności związanych z prowadzoną działalnością maklerską (tzw. umowy outsourcingu)
5.	brak zagwarantowania prawidłowej realizacji obowiązków w zakresie przechowywania i archiwizowania dokumentów i danych
6.	brak należytego zabezpieczenia przed modyfikacjami danych elektronicznych wprowadzanych i przetwarzanych w systemach informatycznych firm inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne, compliance i operacyjne.

TABELA 66. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W FIRMACH INWESTYCYJNYCH W 2011 R., W OBSZARZE POSTĘPOWANIA W KONTAKTACH Z KLIENTAMI

POSTĘPOWANIE W KONTAKTACH Z KLIENTAMI	
1.	brak przekazywania klientowi lub potencjalnemu klientowi kompletnych i rzetelnych informacji o świadczonych usługach maklerskich, w tym w zakresie przyjmowanych i przekazywanych świadczeniach pieniężnych i niepieniężnych
2.	brak terminowego i poprawnego raportowania stanu i wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w zarządzanych portfelach zawierających jeden lub więcej instrumentów finansowych
3.	pobranie przez firmę inwestycyjną prowizji od przyrostu wartości portfeli niezgodnych z umową o zarządzanie portfelem zawierającym jeden lub więcej instrumentów finansowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i compliance.

TABELA 67. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W FIRMACH INWESTYCYJNYCH W 2011 R., W OBSZARZE ŚWIADCZENIA USŁUG MAKLERSKICH

	ŚWIADCZENIE USŁUG MAKLERSKICH
1.	przyjmowanie, przekazywanie i wykonywanie zleceń na rachunek dającego zlecenia, przekazywanych za pomocą telefonu, telefaksu, innych urządzeń technicznych lub elektronicznych nośników informacji, z naruszeniem przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz umów o świadczenie usług maklerskich zawartych z klientami
2.	brak zapewnienia, w zakresie deponowania środków pieniężnych klientów odrębnie od środków pieniężnych firmy inwestycyjnej, nieprzerwanego prawa klientów do ich środków pieniężnych
3.	brak prawidłowej realizacji przepisów prawa regulujących sposób prowadzenia rachunków papierów wartościowych
4.	świadczenie usług maklerskich na rzecz klienta bez umowy
5.	prowadzenie działalności maklerskiej poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z naruszeniem przepisów prawa

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i compliance.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, wobec wszystkich 11 firm inwestycyjnych wydano zalecenia pokontrolne.

4.5. Kontrole instytucji zbiorowego inwestowania

Czynności kontrolne w instytucjach wspólnego inwestowania w 2011 roku realizowano w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy badania.

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 8 kontroli w instytucjach wspólnego inwestowania, w tym:
- 5 kontroli w towarzystwach funduszy inwestycyjnych,
- 3 kontrole u depozytariuszy.

Kontrole były poświęcone następującym istotnym obszarom działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych (TFI):
- funkcjonowaniu organów TFI,
- organizacji i funkcjonowaniu systemu nadzoru wewnętrznego,
- procedurom oraz mechanizmom służącym zapobieganiu występowania konfliktów interesów,
- realizowaniu obowiązków informacyjnych,
- przestrzeganiu wymogów kapitałowych,
- długoterminowym planom działania TFI,
- terminowości realizowania zleceń klientów,
- dokumentowaniu źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych,
- zarządzaniu finansami TFI oraz kwestiom związanym ze zobowiązaniami TFI,
- organizacji i funkcjonowaniu systemu zarządzania ryzykiem,
- organizacji, przestrzeganiu i procesowi monitorowania limitów inwestycyjnych,
- analizie prawidłowości procesu wyceny wybranych lokat funduszy oraz badaniu przepływu informacji związanych z wyceną,
- wykonywaniu przez TFI działalności w zakresie zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych,
- zgodności działalności wybranych funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI z przepisami prawa lub statutami.

Zakres poszczególnych kontroli zależny był od zakresu i rozmiaru prowadzonej działalności.

Kontrola depozytariuszy dotyczyła sprawdzenia czy ich działalność w zakresie wykonywania obowiązków depozytariusza jest zgodna z przepisami prawa, postanowieniami statutów wybranych funduszy inwestycyjnych oraz aktualnie obowiązującymi umowami o prowadzenie rejestru aktywów dla wybranych funduszy inwestycyjnych.

Ustalenia kontroli wskazały naruszenie następujących regulacji:
- ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2009 r. w sprawie kontroli wewnętrznej, ewidencji zawartych transakcji, zapobiegania występowaniu konfliktów interesów oraz dokumentowania źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2009 r. Nr 45, poz. 364),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (Dz.U. z 2007 r. Nr 249, poz. 1859),
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 września 2009 r. w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostar-

czanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego (Dz.U. z 2009 r. Nr 156, poz. 1235),

- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2009 r. w sprawie postępowania towarzystw funduszy inwestycyjnych wykonujących działalność w zakresie zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych lub doradztwa inwestycyjnego (Dz.U. z 2009 r. Nr 207, poz. 1595).

TABELA 68. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE FUNKCJONOWANIA ORGANÓW TFI

FUNKCJONOWANIE ORGANÓW TFI	
1.	brak podpisów członków rady nadzorczej na protokołach z posiedzeń rady nadzorczej odbytych w określonych dniach

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególniona powyżej nieprawidłowość powodowała zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 69. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA SYSTEMU NADZORU WEWNĘTRZNEGO

ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE SYSTEMU NADZORU WEWNĘTRZNEGO	
1.	brak systematycznych kontroli w zakresie wyceny oraz zagadnień związanych z funduszem inwestycyjnym otwartym
2.	brak badania i regularnej oceny adekwatności i skuteczności przyjętego systemu nadzoru wewnętrznego
3.	brak uzyskania przez pracowników zgody na dokonanie transakcji pracowniczych
4.	brak prowadzenia listy restrykcyjnej i jej aktualizacji
5.	brak przeprowadzania systematycznych kontroli przekroczeń przez fundusze inwestycyjne ograniczeń inwestycyjnych
6.	brak kompleksowej kontroli, dotyczącej zgodności procedur obowiązujących w TFI z przepisami prawa
7.	brak systematycznych kontroli w podmiotach, którym TFI powierzyło wykonywanie niektórych czynności
8.	brak właściwego prowadzenia rejestru transakcji własnych
9.	brak wpisywania w ewidencji zawartych transakcji imienia i nazwiska osoby realizującej transakcje u brokera
10.	brak przeprowadzenia kontroli wewnętrznych w zakresie nadzorowania rozpatrywania skarg uczestników funduszy inwestycyjnych oraz klientów TFI, a także nadzorowania prowadzenia rejestru skarg, sposobu prowadzenia ewidencji zawartych transakcji oraz prawidłowości dokumentowania źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 70. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE PROCEDUR ORAZ MECHANIZMÓW SŁUŻĄCYCH ZAPOBIEGANIU WYSTĘPOWANIA KONFLIKTÓW INTERESÓW

PROCEDURY ORAZ MECHANIZMY SŁUŻĄCE ZAPOBIEGANIU WYSTĘPOWANIA KONFLIKTÓW INTERESÓW	
1.	brak wpisywania do właściwego rejestru, we wskazanym okresie, rodzajów działalności mogących powodować konflikt interesów

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególniona powyżej nieprawidłowość powodowała zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 71. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE REALIZACJI OBOWIĄZKÓW INFORMACYJNYCH

REALIZACJA OBOWIĄZKÓW INFORMACYJNYCH	
1.	brak umieszczenia prawdziwych danych dotyczących rynku notowań określonych akcji w raporcie okresowym TFI

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególniona powyżej nieprawidłowość powodowała zwiększoną ekspozycję na ryzyko operacyjne.

TABELA 72. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE PRZESTRZEGANIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

PRZESTRZEGANIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH	
1.	brak utrzymywania kapitałów własnych, w danym okresie, w granicach wymaganego poziomu minimalnego

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególniona powyżej nieprawidłowość powodowała zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 73. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE DŁUGOTERMINOWEGO PLANU DZIAŁANIA TFI

DŁUGOTERMINOWY PLAN DZIAŁANIA TFI	
1.	brak utrzymywania limitu inwestycyjnego w odniesieniu do określonych akcji w granicach wymaganego poziomu

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególniona powyżej nieprawidłowość powodowała zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 74. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE DOKUMENTOWANIA ŹRÓDEŁ BĘDĄCYCH PODSTAWĄ DECYZJI INWESTYCYJNYCH

DOKUMENTOWANIE ŹRÓDEŁ BĘDĄCYCH PODSTAWĄ DECYZJI INWESTYCYJNYCH	
1.	brak wystarczającego udokumentowania decyzji inwestycyjnych dotyczących konkretnych transakcji analizowanych podczas wykonywania czynności kontrolnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególniona powyżej nieprawidłowość powodowała zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 75. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	
1.	brak wdrożenia systemu zarządzania ryzykiem związanego z prowadzoną przez TFI działalnością
2.	brak wyznaczenia osoby, odpowiadającej za realizację zdań wynikających z określonej regulacji wewnętrznej
3.	brak wdrożenia procedury, umożliwiającej monitorowanie i mierzenie w każdym czasie ryzyka związanego z poszczególnymi przedmiotami lokat oraz ryzyka portfela inwestycyjnego funduszu inwestycyjnego
4.	brak wdrożenia szczegółowej procedury podejmowania decyzji inwestycyjnych w procesie zarządzania portfelem inwestycyjnym funduszu inwestycyjnego
5.	brak przekazania klientom, korzystającym z usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych, właściwych raportów z zarządzania portfelem

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i operacyjne.

TABELA 76. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE ORGANIZACJI, PRZESTRZEGANIA I PROCESU MONITOROWANIA LIMITÓW INWESTYCYJNYCH

ORGANIZACJA, PRZESTRZEGANIE I PROCES MONITOROWANIA LIMITÓW INWESTYCYJNYCH	
1.	brak przestrzegania ograniczeń inwestycyjnych
2.	brak przestrzegania obowiązku informacyjnego w stosunku do przekroczeń limitów inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 77. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE ANALIZY PRAWIDŁOWOŚCI PROCESU WYCENY WYBRANYCH LOKAT FUNDUSZY ORAZ BADANIA PRZEPŁYWU INFORMACJI ZWIĄZANYCH Z WYCENĄ

ANALIZA PRAWIDŁOWOŚCI PROCESU WYCENY WYBRANYCH LOKAT FUNDUSZY ORAZ BADANIE PRZEPŁYWU INFORMACJI ZWIĄZANYCH Z WYCENĄ	
1.	brak uzgodnienia z depozytariuszem modeli i metod wyceny składników lokat funduszy inwestycyjnych oszacowanych przez wyspecjalizowaną, niezależną jednostkę świadczącą tego rodzaju usługi dla określonych funduszy inwestycyjnych
2.	brak posiadania zasad rachunkowości, opisujących faktycznie stosowane metody wyceny aktywów niepublicznych dla określonego funduszu inwestycyjnego
3.	brak właściwego oszacowania wartości godziwej gruntu na określony dzień wyceny oraz właściwego oszacowania wartości godziwej aktywów wybranej spółki na dany dzień wyceny
4.	brak uzgadniania modeli i metod wyceny zastosowanych do wyceny instrumentów udziałowych wchodzących w skład portfela wybranego funduszu inwestycyjnego na określony dzień wyceny
5.	brak zastosowania do wyceny wartości pakietu akcji określonej spółki na dany dzień wyceny metody aktywów netto w sposób zgodny z polityką rachunkowości

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 78. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE WYKONYWANIA PRZEZ TFI DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA PORTFELAMI, W SKŁAD KTÓRYCH WCHODZI JEDEN LUB WIĘKSZA LICZBA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

	WYKONYWANIE PRZEZ TFI DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA PORTFELAMI, W SKŁAD KTÓRYCH WCHODZI JEDEN LUB WIĘKSZA LICZBA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH
1.	brak przekazania depozytariuszowi procedury wymaganej przez ustawę o funduszach inwestycyjnych
2.	brak przestrzegania obowiązków związanych z wykorzystaniem i wymianą informacji
3.	brak uwzględnienia, przy podejmowaniu wybranych do próby decyzji inwestycyjnych, oceny ryzyka wykupu papierów wartościowych, a przy ocenie potencjalnych stóp zwrotu w relacji do ponoszonego ryzyka brak zastosowania kryteriów odnoszących się do oceny sytuacji fundamentalnej emitenta, technicznej oceny perspektyw wzrostu wartości lokat, oceny sytuacji makroekonomicznej w kraju i na świecie oraz spełnienia zasad dywersyfikacji lokat oraz innych ograniczeń inwestycyjnych
4.	brak dokonania wpisu na listę transakcyjną na podstawie oficjalnych informacji

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i operacyjne.

TABELA 79. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE ZGODNOŚCI DZIAŁALNOŚCI WYBRANYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ZARZĄDZANYCH PRZEZ TFI Z PRZEPISAMI PRAWA LUB STATUTAMI

	ZGODNOŚĆ DZIAŁALNOŚCI WYBRANYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ZARZĄDZANYCH PRZEZ TFI Z PRZEPISAMI PRAWA LUB STATUTAMI
1.	brak dokonywania lokat, spełniających kryteria określone w przepisach prawa przez wybrane fundusze inwestycyjne zarządzane przez TFI
2.	brak wypełnienia względem zarządzanych przez TFI funduszy inwestycyjnych obowiązków zapobiegania naruszaniu przez nie przepisów prawa
3.	brak spełniania maksymalnego 10% zaangażowania w portfelu wartości nominalnej papierów dłużnych wyemitowanych przez jeden podmiot

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne.

TABELA 80. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W INSTYTUCJACH ZBIOROWEGO INWESTOWANIA W 2011 R., W OBSZARZE ZGODNOŚCI WYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW DEPOZYTARIUSZA Z PRZEPISAMI PRAWA, POSTANOWIENIAMI STATUTÓW WYBRANYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ORAZ AKTUALNIE OBOWIĄZUJĄCYMI UMOWAMI O PROWADZENIE REJESTRU AKTYWÓW DLA WYBRANYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

ZGODNOŚĆ WYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW DEPOZYTARIUSZA Z PRZEPISAMI PRAWA, POSTANOWIENIAMI STATUTÓW WYBRANYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ORAZ AKTUALNIE OBOWIĄZUJĄCYMI UMOWAMI O PROWADZENIE REJESTRU AKTYWÓW DLA WYBRANYCH FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH	
1.	brak zapewniania, aby wartość netto aktywów wybranych funduszy inwestycyjnych zamkniętych oraz subfunduszy była obliczana w dniu wyceny zgodnie z przepisami prawa i statutem
2.	brak niezależnego działania depozytariusza od TFI i brak weryfikacji prawidłowości danych o jednostkowych cenach poszczególnych akcji, zaprezentowanych w raportach z wyceny dla wybranych funduszy inwestycyjnych zamkniętych w określonych dniach wyceny
3.	brak uzgadniania przez depozytariusza metod i modeli wyceny składników wybranych funduszy inwestycyjnych zamkniętych w określonych dniach wyceny
4.	brak należytej weryfikacji i dokumentowania zmian w zakresie lokat dozwolonych oraz kontrolowania ich bieżącego stanu
5.	brak monitorowania limitów inwestycyjnych, dotyczących instrumentów pochodnych w danym okresie
6.	braku poprawności, rzetelności oraz kompletności we wprowadzaniu danych do określonych raportów w odniesieniu do wybranych funduszy inwestycyjnych zamkniętych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i organizacyjne.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 roku wydano zalecenia pokontrolne wobec 6 podmiotów tej kategorii.

4.6. Kontrole przedsiębiorstw energetycznych

W 2011 roku przeprowadzono 4 kontrole przedsiębiorstw energetycznych. Kontrole miały na celu sprawdzenie, czy działalność podmiotów jest zgodna z przepisami prawa, regulaminami, warunkami określonymi w zezwoleniach, zasadami uczciwego obrotu lub interesem zleceniodawców, a w szczególności z ustawą z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 48, poz. 284, z późn. zm.). Czynności kontrolne prowadzone były w oparciu o przepisy prawa oraz jednolite standardy badania.

Zakres kontroli przedsiębiorstw energetycznych obejmował:
- strukturę organizacyjną i działalność organów,
- zawieranie transakcji na giełdzie towarowej,
- prowadzenie rachunków i rejestrów towarów giełdowych,
- ochronę tajemnicy zawodowej.

TABELA 81. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH ENERGETYCZNYCH W 2011 R., W OBSZARZE STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ I DZIAŁALNOŚCI ORGANÓW

STRUKTURA ORGANIZACYJNA I DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW	
1.	brak opracowania planów ciągłości działania dla systemów teleinformatycznych używanych do handlu energią
2.	brak zdefiniowania w regulacjach wewnętrznych kompetencji maklerów giełd towarowych w zakresie składania i realizacji zleceń na TGE SA
3.	wykonywanie zadań związanych z obrotem energią elektryczną na TGE SA przez niewłaściwe jednostki organizacyjne przedsiębiorstw energetycznych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne, compliance i operacyjne.

TABELA 82. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH ENERGETYCZNYCH W 2011 R., W OBSZARZE ZAWIERANIA TRANSAKCJI NA GIEŁDZIE TOWAROWEJ

	ZAWIERANIE TRANSAKCJI NA GIEŁDZIE TOWAROWEJ
1.	brak kontroli poprawności zleceń składanych na giełdzie
2.	brak należytej realizacji lub wprowadzenia do stosowania regulacji wewnętrznych w zakresie: zawierania transakcji giełdowych, których przedmiotem jest energia elektryczna, prowadzenia bazy incydentów, zarządzania ryzykiem transakcyjnym, zarządzania sytuacjami kryzysowymi
3.	brak przydzielenia wewnętrznych limitów transakcyjnych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i compliance.

TABELA 83. NAJCZĘSTSZE NIEPRAWIDŁOWOŚCI STWIERDZONE PODCZAS CZYNNOŚCI KONTROLNYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH ENERGETYCZNYCH W 2011 R., W OBSZARZE OCHRONY TAJEMNICY ZAWODOWEJ

	OCHRONA TAJEMNICY ZAWODOWEJ
1.	brak należytej ochrony informacji stanowiącej tajemnicę zawodową w ramach procedury obiegu informacji o transakcjach giełdowych przy użyciu poczty elektronicznej
2.	brak należytej ochrony informacji, stanowiących tajemnicę zawodową, poprzez niezapewnienie wystarczających środków technicznych, mających na celu wyłącznie dostępu do tego rodzaju informacji przez osoby nieupoważnione
3.	brak należytej realizacji regulacji wewnętrznych w zakresie ochrony informacji poufnych lub stanowiących tajemnicę zawodową, w tym w zakresie nabywania i zbywania towarów giełdowych

Źródło: opracowanie własne UKNF

Wyszczególnione powyżej nieprawidłowości powodowały zwiększoną ekspozycję na ryzyko prawne i compliance.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w przedsiębiorstwach energetycznych w 2011 roku, wydano zalecenia pokontrolne wobec wszystkich skontrolowanych podmiotów tej kategorii.

4.7. Kontrole pośredników finansowych

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy wykonywanie czynności kontrolnych w następujących obszarach działalności pośrednictwa finansowego:

- zakładów ubezpieczeń – w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych,
- brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych,
- akwizycyjnej funduszy emerytalnych oraz działania podmiotów, którym fundusze emerytalne powierzyły jej prowadzenie działalności akwizycyjnej,
- agentów firm inwestycyjnych,
- podmiotów pośredniczących w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
- wykonywania zawodu przez maklerów papierów wartościowych, doradców inwestycyjnych i maklerów giełd towarowych.

Agenci ubezpieczeniowi

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 19 kontroli zakładów ubezpieczeń, których celem było sprawdzenie prawidłowości prowadzenia działalności agencyjnej zakładów w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych, w szczególności:

- przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych wymogu wykonywania czynności agencyjnych przez osoby fizyczne spełniające ustawowe wymogi oraz
- przestrzegania przez agentów ubezpieczeniowych w prowadzonej działalności obowiązujących przepisów prawa,
- prawidłowości zawierania umów agencyjnych,
- terminowości składania wniosku o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym została zawarta umowa agencyjna,

- terminowości składania wniosku o dokonanie wpisu zmian do rejestru bądź o wykreślenie podmiotu z rejestru,
- prawidłowości danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych przekazanych do organu nadzoru przez zakład ubezpieczeń wraz z wnioskiem o wpis agenta do rejestru, zmianę danych agenta bądź wykreślenie agenta z rejestru,
- zakres szkoleń i egzaminów dla osób ubiegających się o wykonywanie czynności agencyjnych,
- skargi składane na agentów ubezpieczeniowych.

Przedstawiciele UKNF uczestniczyli w charakterze obserwatorów w 38 szkoleniach i 5 egzaminach dla osób, zainteresowanych wykonywaniem czynności agencyjnych.

Na skutek przeprowadzonych kontroli w 3 przypadkach zaistniały przesłanki do wydania zaleceń pokontrolnych, w związku z naruszeniem:

- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 lipca 2005 r. w sprawie przeprowadzania szkoleń zawodowych osób wykonujących czynności agencyjne albo czynności brokerskie (Dz.U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) – w zakresie braku zaświadczeń o odbyciu szkolenia zawodowego,
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 września 2010 r. w sprawie sposobu składania wniosków o wpis albo o zmianę wpisu do rejestru agentów ubezpieczeniowych oraz wykazu dokumentów dołączanych do takich wniosków (Dz.U. z 2010 r. Nr 173, poz. 1170) – w zakresie braków w dokumentacji osób wykonujących czynności agencyjne,
- art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) – w związku z nieprzestrzeganiem terminowości zgłaszania zmian danych, objętych wpisem do rejestru agentów ubezpieczeniowych,
- art. 38 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) – w związku z nieprzestrzeganiem terminowości składania wniosku o wpisanie do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym zakład ubezpieczeń zawarł umowę agencyjną,
- art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) – w związku z nieprzestrzeganiem terminowości składania wniosku o wykreślenie agenta ubezpieczeniowego z rejestru agentów ubezpieczeniowych.

Dodatkowo, na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.) Komisja Nadzoru Finansowego przeprowadziła kontrolę, w wyniku której stwierdzono 111 nieprawidłowości w związku z niewypełnieniem przez agenta ubezpieczeniowego przesłanek, wynikających z § 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2005 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności agencyjnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 122, poz. 1154, z późn. zm.).

Brokerzy ubezpieczeniowi i reasekuracyjni

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 15 kontroli w miejscu prowadzenia działalności brokerskiej. Podstawowym celem kontroli było sprawdzenie, czy działalność podmiotu prowadzącego działalność brokerską jest zgodna z prawem oraz uzyskanym zezwoleniem, a w szczególności:

- spełnianie warunków wymaganych do uzyskania zezwolenia i prowadzenia działalności brokerskiej,
- kontakty z zakładami ubezpieczeń,
- zawieranie lub doprowadzanie do zawarcia umów ubezpieczenia,
- wykonywanie czynności przygotowawczych do zawarcia umów ubezpieczenia,
- uczestniczenie w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia, także w sprawach o odszkodowanie,
- organizowanie i nadzorowanie czynności brokerskich.

Na skutek przeprowadzonych kontroli w 2 przypadkach zaistniały przesłanki do nałożenia kary finansowej, w związku z naruszeniem nieterminowego składania do organu nadzoru wniosków o dokonanie zmian treści wpisu w rejestrze brokerów ubezpieczeniowych na skutek zaistniałych zmian danych objętych wpisem do rejestru brokerów ubezpieczeniowych (art. 46 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym).

Dodatkowo w 5 przypadkach zaistniały przesłanki do wydania zaleceń podmiotom wykonującym działalność brokerską.

Akwizytorzy otwartych funduszy emerytalnych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 6 kontroli otwartych funduszy emerytalnych oraz podmiotów wykonujących działalność akwizycyjną na rzecz otwartych funduszy emerytalnych, w zakresie prowadzonej działalności akwizycyjnej w celu sprawdzenia zgodności z przepisami prawa. Kontrola działalności akwizycyjnej obejmowała:

- zbadanie organizacji sieci akwizycji oraz zgodności procedur wewnętrznych związanych z prowadzeniem akwizycji z przepisami prawa,
- zbadanie procedur stosowanych przez OFE w zakresie nadzoru nad sposobem prowadzenia działalności akwizycyjnej przez akwizytorów,
- wykonywanie przez OFE obowiązków informacyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie działalności akwizycyjnej,
- działalność szkoleniową OFE.

W toku wykonywania czynności kontrolnych stwierdzono naruszenie:

- art. 94 ust. 8, ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (tekst jednolity z 2010 r. Dz.U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189, z późn. zm.) –

w związku z nieterminowym zgłaszaniem faktu zaprzestania wykonywania czynności akwizycyjnych oraz brakiem procedury umożliwiającej weryfikacje aktualności umów zawartych przez podmioty wykonujące działalność akwizycyjną na rzecz otwartego funduszu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, które skutkowałyby wydaniem zaleceń pokontrolnych.

Agenci firm inwestycyjnych

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 1 kontrolę w miejscu prowadzenia działalności agenta firmy inwestycyjnej. Podstawowym celem kontroli agenta firmy inwestycyjnej było sprawdzenie, czy działalność prowadzona jest zgodnie z przepisami prawa, w tym sprawdzenie m.in. wykonywania czynności na rzecz firmy inwestycyjnej i sporządzanych w związku z tymi czynnościami dokumentów oraz prawidłowości wykonywania obowiązków informacyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego.

Podmioty pośredniczące w zbywaniu i odkupywaniu jednostek lub tytułów uczestnictwa

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzono 4 kontrole w miejscu prowadzenia działalności dystrybutora jednostek uczestnictwa. Podstawowym celem kontroli podmiotu pośredniczącego w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, było sprawdzenie, czy jest zgodna z prawem, umową zawartą z funduszem i udzielonym zezwoleniem, w tym sprawdzenie m.in. dostosowania działalności do przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa, wykonywania obowiązków informacyjnych wobec Komisji Nadzoru Finansowego. Na skutek przeprowadzonych kontroli w 2 przypadkach zaistniały przesłanki do wydania zaleceń pokontrolnych, w związku z:

- nieprawidłowym przeprowadzaniem oceny klienta,
- niedostosowaniem regulacji wewnętrznych – regulaminów, do przepisów rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie postępowania podmiotów prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa oraz tytułów uczestnictwa,
- niewypełnieniem obowiązku informacyjnego wobec KNF,
- koniecznością doprecyzowania pytań wchodzących w skład testów dla klientów stosowanych przez podmioty.

W związku z wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego przepisów prawa wspólnotowego, dotyczących warunków przyjmowania i przekazywania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (tzw. zachęty), UKNF przedstawił wszystkim podmiotom posiadającym zezwolenie wydane na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych – wytyczne, pomocne w praktycznym stosowaniu regulacji normujących ww. zagadnienie.

4.8. Kontrola wypełniania obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

Kompetencje KNF do przeprowadzania kontroli w instytucjach obowiązanych określa rozdział 6 ustawy z dnia 16 listopada 2000 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą", którego art. 21 ust. 3 pkt 2 stanowi, iż kontrolę wypełniania przez instytucje obowiązane, obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach, sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego. Do instytucji obowiązanych, kontrolowanych w powyższym zakresie należą podmioty sektora bankowego, ubezpieczeniowego (ubezpieczenia na życie) oraz kapitałowego.

W 2011 roku przeprowadzono 48 kontroli w zakresie określonym w ustawie.

- Kontrole w bankach i oddziałach instytucji kredytowych:
  - przeprowadzono 24 kontrole problemowe, w tym: 7 w bankach komercyjnych, 14 w bankach spółdzielczych oraz 3 w oddziałach instytucji kredytowych,
  - wystosowano zalecenia pokontrolne w stosunku do 7 banków komercyjnych oraz 13 banków spółdzielczych,
  - skierowano 3 zawiadomienia do prokuratury: 1 – w odniesieniu do banku spółdzielczego, 1 – w odniesieniu do domu maklerskiego, 1 – w odniesieniu do towarzystwa ubezpieczeń na życie.
- Kontrole w instytucjach sektora kapitałowego:
  - przeprowadzono kontrole problemowe w 12 instytucjach sektora kapitałowego,
  - wystosowano zalecenia pokontrolne w stosunku do 11 instytucji sektora kapitałowego.
- Kontrole w sektorze ubezpieczeniowym (w zakresie ubezpieczeń na życie):
  - przeprowadzono kontrole problemowe w 12 zakładach ubezpieczeń.

W wyniku przeprowadzonych w 2011 roku kontroli stwierdzono, że najczęściej powtarzającymi się nieprawidłowościami były:

- niezarejestrowanie transakcji podlegających temu obowiązkowi – naruszenie przepisu art. 8 ust. 1 ustawy,
- błędne podejście do „wiązania" transakcji – niezgodne z dyspozycją art. 8 ust. 1 ustawy,
- rejestrowanie transakcji później niż następnego dnia roboczego po jej zrealizowaniu – naruszenie przepisu § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 września 2001 roku w sprawie określenia wzoru rejestru transakcji, sposobu jego prowadzenia oraz trybu dostarczania danych z rejestru Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej (Dz.U. z 2001 r. Nr 113, poz. 1210, z późn. zm.) – zwanego dalej „rozporządzeniem",
- nieprawidłowe określenie kryteriów ryzyka geograficznego klienta – nie spełniające kryteriów art. 10 ust. 3 pkt 2 ustawy,
- nieuprawnione rozszerzanie listy podmiotów, wobec których można odstąpić od stosowania środków bezpieczeństwa finansowego – naruszenie normy art. 9d ust. 1 ustawy,
- brak wyznaczenia przez zarząd, członka zarządu odpowiedzialnego za wykonanie obowiązków określonych w ustawie – naruszenie przepisu art. 10b ust. 1 ustawy,
- braki w wypełnieniu lub nieprawidłowe wypełnianie pól rejestru transakcji – naruszenie struktury zapisu elektronicznego, określonej w załączniku nr 2 do rozporządzenia,
- rejestrowanie i przekazywanie do GIIF informacji o transakcjach wyłączonych z tego obowiązku na mocy art. 8 ust. 1e pkt 6 ustawy.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, UKNF kierował do instytucji obowiązanych zalecenia pokontrolne. Informacja o sposobie ich realizacji była przekazywana przez kontrolowany podmiot do UKNF.

W ramach prac analitycznych, dokonano oceny procedur wewnętrznych 17 podmiotów nadzorowanych. Dokonano również analizy raportów kwartalnych banków, dotyczących przekazywanych do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej informacji o transakcjach podejrzanych.

Działania regulacyjno-ostrożnościowe

5

5. Działania regulacyjno-ostrożnościowe

Do najważniejszych zadań regulacyjno-ostrożnościowych, których realizacja została zakończona w 2011 r. należało opracowanie uchwał KNF i rekomendacji ostrożnościowych KNF.

5.1. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego

Wprowadzenie uchwał KNF miało na celu:

- dostosowanie krajowych regulacji prawnych do zmienionych dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady, tj. Dyrektywy 2006/48/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe oraz Dyrektywy 2006/49/WE w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych (tzw. Dyrektywa CRD), przyjętych Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/111/WE z dnia 16 września 2009 r., Dyrektywą Komisji 2009/27/WE z dnia 7 kwietnia 2009 r. oraz Dyrektywą Komisji 2009/83/WE z dnia 27 lipca 2009 r. (tzw. CRD II),
- dostosowanie krajowych regulacji prawnych do zmienionych dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady, tj. Dyrektywy 2006/48/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe oraz Dyrektywy 2006/49/WE w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych (tzw. Dyrektywa CRD), przyjętych Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/76/WE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2006/48/WE oraz 2006/49/WE w zakresie wymogów kapitałowych dotyczących portfela handlowego i resekurytyzacji oraz przeglądu nadzorczego polityki wynagrodzeń (tzw. CRD III),
- uwzględnienie propozycji zmian zgłaszanych zarówno w ramach UKNF, jak i przez sektor bankowy.

W 2011 r Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła następujące uchwały:

Uchwałę nr 153/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 7 czerwca 2011 r. zmieniającą uchwałę nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

Uchwała wprowadziła zmianę polegającą na podwyższeniu wagi ryzyka do 100% dla ekspozycji, w przypadku których wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiąganych przez dłużnika dla:

- ekspozycji detalicznych,
- ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej, która jest lub będzie zamieszkana lub przeznaczona pod wynajem przez właściciela.

Zmiana ta, poprzez zwiększenie wymogu kapitałowego ma na celu uwzględnienie wyższego (niż w przypadku waluty krajowej lub innej waluty przychodów osiąganych przez dłużnika) poziomu ryzyka związanego z ww. ekspozycjami.
Równocześnie, celem umożliwienia bankom dostosowania się do tej zmiany, wprowadzono okres przejściowy – uchwała wejdzie w życie 30 czerwca 2012 roku.

Uchwałę Nr 206/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. zmieniającą uchwałę nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

Uchwała wprowadziła zmiany związane z koniecznością transpozycji Dyrektywy CRD II oraz CRD III. Implementację przepisów Dyrektywy CRD II stanowi zmiana odwołania do przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1998 r. Prawo bankowe, dotyczących limitów koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, wynikająca ze zmiany (również wdrażającej przepisy Dyrektywy CRD II) wprowadzonej ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (która weszła w życie 12 lipca 2011 r.).
Implementację Dyrektywy CRD III stanowią w szczególności przepisy wprowadzające:

- w zakresie obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego metodą wewnętrznych ratingów:
  - na okres do 31 grudnia 2012 r. minimalny poziom LGD 10% dla wszystkich ekspozycji detalicznych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych i nieobjętych gwarancjami rządów centralnych,
  - zmianę wartości LGD (z 12,5% na 11,25%) dla obligacji zabezpieczonych (covered bonds),
- dodatkowy warunek wykorzystywania dla celów ustalenia wagi ryzyka dla pozycji sekurytyzacyjnej, oceny wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej.

Uchwałę Nr 207/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. zmieniającą uchwałę nr 384/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań

Uchwała wprowadziła zmiany związane z implementacją Dyrektywy CRD II wprowadzające zmiany przepisów dotyczących przeprowadzania testów warunków skrajnych dotyczących ryzyka koncentracji.
W uchwale:

- określono, że testy te powinny dotyczyć rodzajów ryzyka związanych z potencjalnymi zmianami otoczenia gospodarczego banku, w tym warunków rynkowych, które mogłyby negatywnie wpłynąć na adekwatność funduszy własnych,
- określono zasady i procedury jakie bank powinien uwzględnić w swoich strategiach przeciwdziałania skutkom ryzyka koncentracji,
- uwzględniono przeniesienie definicji „dużego zaangażowania" z ustawy – Prawo bankowe do uchwały zastępującej uchwałę nr 382/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań.

Uchwałę Nr 208/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań

Z nowelizacji Dyrektywy CRD II wynikała również konieczność dokonania zmian w przepisach ustawy – Prawo bankowe. Zmiany ustawy – Prawo bankowe zostały opublikowane 27 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 131, poz. 763) i zaczęły obowiązywać od dnia 12 lipca 2011 r. Nowelizacja ustawy – Prawo bankowe polegała na wprowadzenia jednego limitu koncentracji zaangażowań w wysokości 25% funduszy własnych banku. Delegacja zawarta w ustawie – Prawo bankowe, zobowiązała KNF do:

- ustalenia zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy przestrzeganiu limitu koncentracji zaangażowań, przy uwzględnieniu technik ograniczania ryzyka kredytowego,
- określenia szczegółowych warunków, jakie muszą spełniać zaangażowania wyłączane spod limitu koncentracji, tak aby nie zagrażały bezpiecznemu prowadzeniu działalności i prawidłowemu zarządzaniu ryzykiem w banku.

Do najważniejszych zmian wprowadzonych uchwałą należy:

- wyłączenie spod limitu koncentracji zaangażowań krótkoterminowych związanych z transferem środków pieniężnych,
- zmiana obowiązków sprawozdawczych,
- wyłączenia spod limitu koncentracji zaangażowań pozostawionych przez dyrektywę (CRD II) do oceny regulatora krajowego:
  - zaangażowania stanowiące należności i inne zaangażowania wobec innych banków działających na zasadach niekonkurencyjnych, udzielających pożyczek w ramach państwowych programów społeczno-gospodarczych oraz samorządowych programów rozwoju regionalnego,
  - zaangażowania stanowiące prawnie wymagane gwarancje stosowane przy wypłacie kredytów zabezpieczonych hipotecznie finansowanych poprzez emisję obligacji hipotecznych przed ostatecznym wpisem hipoteki w księdze wieczystej.

Uchwałę Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku

Uchwała wprowadziła zmiany związane z koniecznością transpozycji Dyrektywy CRD II oraz CRD III. Implementację przepisów Dyrektywy CRD II stanowi przepis nakazujący bankom uwzględnianie w ramach procedur zarządzania ryzykiem wynikającym z sekurytyzacji, ryzyko utraty reputacji (występujące w przypadku złożonych struktur czy produktów) oraz nakładający obowiązek opracowania takich procedur także przez banki będące inwestorami (obok banków będących bankami sponsorującymi lub inicjującymi).

Transpozycję Dyrektywy CRD III stanowią przepisy dotyczące zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Uchwałę Nr 259/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. zmieniającą uchwałę nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu

Uchwała wprowadziła zmiany związane z koniecznością transpozycji Dyrektywy CRD III.
Zmiany w uchwale mają związek z wprowadzanymi w Uchwale Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego przepisami transponującymi Dyrektywę CRD III, dotyczącymi zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Nowe przepisy wprowadziły obowiązek podawania do wiadomości publicznej:

- informacji dotyczących procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń,

- najważniejszych informacji dotyczących kształtowania wynagrodzeń, w tym w zakresie wynagrodzeń zależnych od wyników,
- informacji na temat kryteriów oceny wyników, stanowiących podstawę uprawnień do składników wynagrodzenia,
- głównych parametrów oraz zasad ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w tym sposobu powiązania wysokości wynagrodzenia z wynikami w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników,
- zbiorczych informacji ilościowych dotyczących wysokości wynagrodzenia z podziałem na linie biznesowe stosowane w zarządzaniu bankiem,
- zbiorczych informacji ilościowych na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na:
  – członków zarządu, osoby podległe bezpośrednio członkowi zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, dyrektorów oddziałów i ich zastępców oraz głównego księgowego,
  – pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze.

Ponadto uchwała wprowadziła obowiązek, aby informacje ilościowe dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń podawane były z wyodrębnieniem informacji dotyczących członków zarządu banku.

Uchwała określiła, że bank stosuje się do ww. wymogów z uwzględnieniem formy prawnej w jakiej działa, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

Uchwałę Nr 324/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniającą uchwałę nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz uchwałę nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności

Uchwała wprowadziła zmiany związane z koniecznością transpozycji Dyrektywy CRD III. W szczególności wprowadzono:

- zmiany w załączniku nr 3 do uchwały zawierającym przepisy dotyczące wyodrębniania portfela handlowego,
- zmianę ust. 2 §31 załącznika nr 4 do uchwały, który obecnie wskazuje, że w przypadku ekspozycji wobec jednostek samorządu terytorialnego i władz lokalnych państw członkowskich, które są denominowane i finansowane w walucie krajowej tych samorządów terytorialnych i władz lokalnych, przypisywana jest waga ryzyka 20%,
- zmianę § 2 załącznika nr 11 do uchwały, stosownie do której wymogiem z tytułu ryzyka rozliczenia i ryzyka dostawy objęte będą także pozycje w księdze bankowej,
- zmiany w zakresie załącznika nr 19 do uchwały dotyczące stosowania metody wartości zagrożonej (modeli wewnętrznych) do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego,
- zmiany w zakresie załączników nr 9 i 18 do uchwały w zakresie sekurytyzacji i resekurytyzacji.

Uchwała wprowadziła ponadto zmiany niewynikające z ww. Dyrektywy w szczególności:

- w § 6 ust. 1 pkt 4, § 11 ust. 2 pkt 3 lit. c, § 14 ust. 3 pkt 4, załączniku nr 1, § 3, § 6 pkt 1 zdanie wstępne oraz § 8 załącznika nr 12, zmiany będące skutkiem zmian w ustawie – Prawo bankowe w zakresie zniesienia limitu dużych zaangażowań,
- w § 14 ust. 1 i 2 zmianę uwzględniającą utrzymanie przepisów dotyczących wymogu porównawczego – tym samym banki stosujące metodę wewnętrznych ratingów do obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego oraz zaawanasowaną metodę pomiaru do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, również w roku 2012 będą musiały utrzymywać fundusze własne na wyższym z poziomów: całkowitego wymogu kapitałowego i 80% porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego. Utrzymane zostały przy tym obecnie obowiązujące przepisy dotyczące obliczania porównawczego całkowitego wymogu kapitałowego,
- w załączniku nr 12 § 4 oraz § 9 – wprowadzono zmiany dostosowujące do Dyrektywy CRD, zgodnie z którą wymóg z tytuł przekroczenia limitu koncentracji obliczany jest jedynie w zakresie portfela handlowego.

W zakresie uchwały 386/2008 KNF wprowadzono jedynie zmianę odwołania do uchwały 76/2010 KNF.

Uchwałę Nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszeń funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszeń funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych

Uchwała jest tekstem jednolitym przygotowanym w związku z implementacją Dyrektywy CRD III. Zastąpiła uchwałę 367/2010 KNF z dnia 12 października 2010 r., która zmieniła uchwałę nr 381/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008r. i w celu usunięcia wątpliwości formalnych zostały uchylone obie uchwały.

Do najważniejszych zmian wprowadzonych uchwałą należy uwzględnienie w pomniejszeniach funduszy własnych:

- ujemnych kwot z tytułu korekt aktualizujących wartość wyceny aktywów,
- kwoty ekspozycji z tytułu pozycji sekurytyzacyjnych w portfelu handlowym, którym zostałaby przypisana waga ryzyka wynosząca 1 250 %, gdyby znajdowały się one w portfelu bankowym tej samej instytucji kredytowej,
- zaangażowań kapitałowych w zakładach reasekuracji.

Uchwałę Nr 326/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniającą uchwałę nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu

Uchwała wprowadziła zmiany związane z koniecznością transpozycji Dyrektywy CRD III.
Nowododawane przepisy uchwały nr 385/2008 wprowadzają obowiązek podawania do wiadomości publicznej:

- w zakresie ryzyka rynkowego w § 8a załącznika nr 1:
  - informacji na temat kwoty wymogów z tytułu poszczególnych rodzajów tego ryzyka, w zakresie w jakim banki wyliczają dane wymogi, przy czym bank winien je odrębnie ogłaszać dla każdego rodzaju ryzyka, dla którego bank oblicza wymóg kapitałowy,
  - wielkości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego stopy procentowej, związanego z pozycjami sekurytyzacyjnymi,
- bardziej szczegółowych informacji dotyczących stosowania metody wartości zagrożonej w obliczaniu wymogów kapitałowych,
- bardziej szczegółowych informacji w zakresie obliczania wymogów kapitałowych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważonych ryzykiem, w odpowiednich przypadkach odrębnie dla portfela handlowego i portfela bankowego.

Ponadto, w § 4 uchwały dodano ust. 3, zgodnie z którym banki muszą posiadać metody pozwalające ocenić, czy ogłaszane informacje są wyczerpujące ze względu na profil ryzyka banku. Równocześnie wskazano, że gdy taka ocena jest negatywna bank ogłasza także niezbędne informacje dodatkowe.

5.2. Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego

W 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła następujące znowelizowane rekomendacje:

Rekomendację H dotyczącą kontroli wewnętrznej w bankach

Potrzeba nowelizacji Rekomendacji H wynikała z:

- wprowadzenia przepisów dotyczących kontroli wewnętrznej w bankach, w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe i uchwale 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
- wprowadzenia obowiązku tworzenia komitetów audytu w bankach krajowych (z wyłączeniem banków spółdzielczych), w ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym,
- propozycji zgłaszanych w ramach UKNF wprowadzenia regulacji umożliwiających ograniczenie przypadków występowania powiązań personalnych we władzach banku.

Uwzględniono ponadto zapisy międzynarodowych wytycznych w przedmiotowym zakresie.

Rekomendację S dotyczącą dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi finansującymi nieruchomości oraz zabezpieczonymi hipotecznie

Wśród przyczyn nowelizacji rekomendacji wskazano m.in.:

- rosnący udział portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości w należnościach od sektora niefinansowego oraz związane z tym ryzyko,
- harmonizację Rekomendacji S (II) oraz T w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości,
- niewystarczająca skuteczność Rekomendacji S (II),
- potrzebę ochrony polskiego sektora bankowego przed zaburzeniami, jakie były udziałem szeregu krajów Europy Środkowo-Wschodniej w wyniku masowego udzielania przez banki kredytów walutowych gospodarstwom domowym.

Uwzględniając powyższe, zidentyfikowano kluczowe obszary wymagające zmian, wśród których znalazły się:

- długość okresu kredytowania,
- wysokość dochodów kredytobiorców uwzględniana przy szacowaniu zdolności kredytowej,
- wysokość wskaźnika LtV,
- efektywność zarządzania ryzykiem wynikającym z portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie.

Zmiany przyczynią się do poprawy skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym.

Rekomendację R dotyczącą zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe

Nowelizacja Rekomendacji R nie wynikała bezpośrednio ze zmian w obowiązujących przepisach prawa, ale z potrzeby dostosowania zapisów rekomendacji do bieżącej praktyki rynkowej oraz faktu, że dotychczasowa jej wersja była wprowadzana w okresie, kiedy przepisy zawarte w regulacjach międzynarodowych dopiero zaczynały w Polsce obowiązywać, a banki nie miały w tym zakresie jeszcze odpowiedniej wiedzy i doświadczenia. Do najważniejszych zmian należą:

- weryfikacja adekwatności parametrów wykorzystywanych w kalkulacji odpisów aktualizujących,
- opracowanie metodologii przypisywania bilansowych ekspozycji kredytowych do restrukturyzowanych bilansowych ekspozycji kredytowych, zawierającej m.in. definicję restrukturyzowanej bilansowej ekspozycji kredytowej oraz określenie przesłanek utraty wartości dla tych pozycji,
- określenie warunków ponownego zaliczenia ekspozycji do ekspozycji bez utraty wartości,
- częstotliwości przeprowadzania analiz związanych z posiadanymi przez banki danymi historycznymi.

Rekomendacja R skierowana jest do banków działających w Polsce, sporządzających skonsolidowane, bądź jednostkowe sprawozdania finansowe zgodnie z MSR/MSSF. Wytyczne zawarte w Rekomendacji R odnoszą się również do znajdujących się poza granicami Polski oddziałów banku krajowego oraz podmiotów zależnych od banku, przy uwzględnieniu uwarunkowań prawnych na rynkach lokalnych oraz możliwości osiągnięcia zgodności z dobrymi praktykami zawartymi w rekomendacji.

Zmiany przyczynią się do poprawy skuteczności procesu identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe.

5.3. Okólniki do podmiotów nadzorowanych

Realizując koncepcję wzmocnienia nadzoru ostrożnościowego, w 2011 roku powrócono do praktyki wysyłania okólników do podmiotów nadzorowanych. Listy kierowane do poszczególnych sektorów pokazują rynkowi jak nadzór widzi najistotniejsze zjawiska i wskazują kierunek, w którym wspólnie chcemy zmierzać. Wyrażane są oczekiwania nadzoru i wskazywane konsekwencje ich ignorowania. Przewodniczący Komisji przekazał m.in. zalecenia:

- zarządom banków w kwestii:
  - niewypłacania przez banki dywidendy i przeznaczenia wypracowanego zysku na wzmocnienie swojej bazy kapitałowej,
  - obowiązku powiadamiania Komisji Nadzoru Finansowego o zamiarze zbycia pakietów akcji banku uprawniających do wykonywania prawa głosu na walnym zgromadzeniu na poziomie określonym w artykule 25p ustawy Prawo bankowe,
  - szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku,
  - oferowania przez banki klientom lokat z dzienną kapitalizacją odsetek, skonstruowanych w ten sposób, iż pozwalają na uniknięcie płacenia podatku dochodowego od uzyskanego przychodu z tytułu odsetek (tzw. lokat antypodatkowych),
- zarządom towarzystw funduszy inwestycyjnych w kwestii:
  - dopuszczalności lokowania przez fundusze inwestycyjne w poszczególne rodzaje aktywów,
  - nadzoru wewnętrznego i monitorowania ryzyk przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
  - przestrzegania ograniczeń inwestycyjnych i dywersyfikacji lokat funduszy inwestycyjnych,
  - ryzyk związanych z brakiem wiarygodnej wyceny istotnego składnika lokat funduszu inwestycyjnego,
  - nadzoru nad funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi,
- zarządom powszechnych towarzystw emerytalnych w kwestii prowadzenia działalności przez powszechne towarzystwa emerytalne w sposób zapewniający adekwatny poziom kapitału własnego do wielkości ponoszonego ryzyka,
- zarządom zakładów ubezpieczeń/reasekuracji w kwestii:
  - niedopuszczenia przez zakłady ubezpieczeń/reasekuracji do sytuacji prowadzenia działalności z naruszeniem prawa, w szczególności w zakresie wskaźników wypłacalności, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w podejmowaniu właściwych działań z właściwym wyprzedzeniem:
    - identyfikacji przyczyn pogorszenia wyników technicznych i finansowych,
    - utrzymywania bufora kapitałowego,
    - aktywnego udziału w przygotowaniach do nowego systemu Wypłacalność II,
  - obowiązku każdorazowego powiadamiania organu nadzoru o zamiarze zbycia bezpośrednio lub pośrednio akcji lub praw z akcji krajowego zakładu ubezpieczeń,
  - nieprawidłowości w związku z realizacją obowiązków wynikających z umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych (tzw. OC komunikacyjnego).

5.4. Ostrzeżenie o ryzykach związanych z inwestowaniem w kontrakty na różnice kursowe

W związku z popularyzacją na rynku polskim kontraktów na różnice kursowe – tzw. CFDs (ang. *contracts for difference*) oferowanych przez niektóre podmioty nadzorowane, UKNF zwrócił uwagę na związane z nimi ryzyko dla klientów.

Kontrakty na różnice kursowe są nie poddanymi standaryzacji pozagiełdowymi instrumentami pochodnymi, służącymi głównie do spekulacji na zmianach kursów walutowych, indeksów giełdowych, towarów, surowców, akcji, obligacji i innych aktywów. Niski próg wejścia na rynek CFDs – minimalna kwota potrzebna do otwarcia rachunku nie przekracza kilku tysięcy złotych – sprawia, że uczestnikami gry z użyciem CFDs, prowadzonej głównie poprzez platformy internetowe, stają się coraz liczniejsi klienci detaliczni.

Podkreślono, że klienci detaliczni wybierając ten produkt powinni brać pod uwagę w szczególności cel i horyzont inwestycyjny, swoją wiedzę i doświadczenie oraz poziom maksymalnej akceptowalnej straty. CFDs są skomplikowanymi instrumentami finansowymi – klient detaliczny zawsze powinien być poddawany przez dostawcę CFDs specjalnemu testowi pozwalającemu ocenić, czy klient zdaje sobie sprawę z ryzyka związanego z nabywanym instrumentem oraz posiada odpowiednią wiedzę i kompetencje praktyczne. Klient powinien szczególnie dokładnie rozważyć zasadność zaangażowania w CFDs w sytuacji, gdy dostawca CFDs przekazał mu ostrzeżenie, że ten instrument nie jest dla niego odpowiedni.

Świadczenie usług zawodowego pośrednictwa na rzecz inwestorów wymaga posiadania przez podmiot zgody KNF albo notyfikacji ze strony zagranicznego nadzoru, w przypadku zagranicznej firmy inwestycyjnej z kraju UE działającej na terytorium Polski.

Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym

6

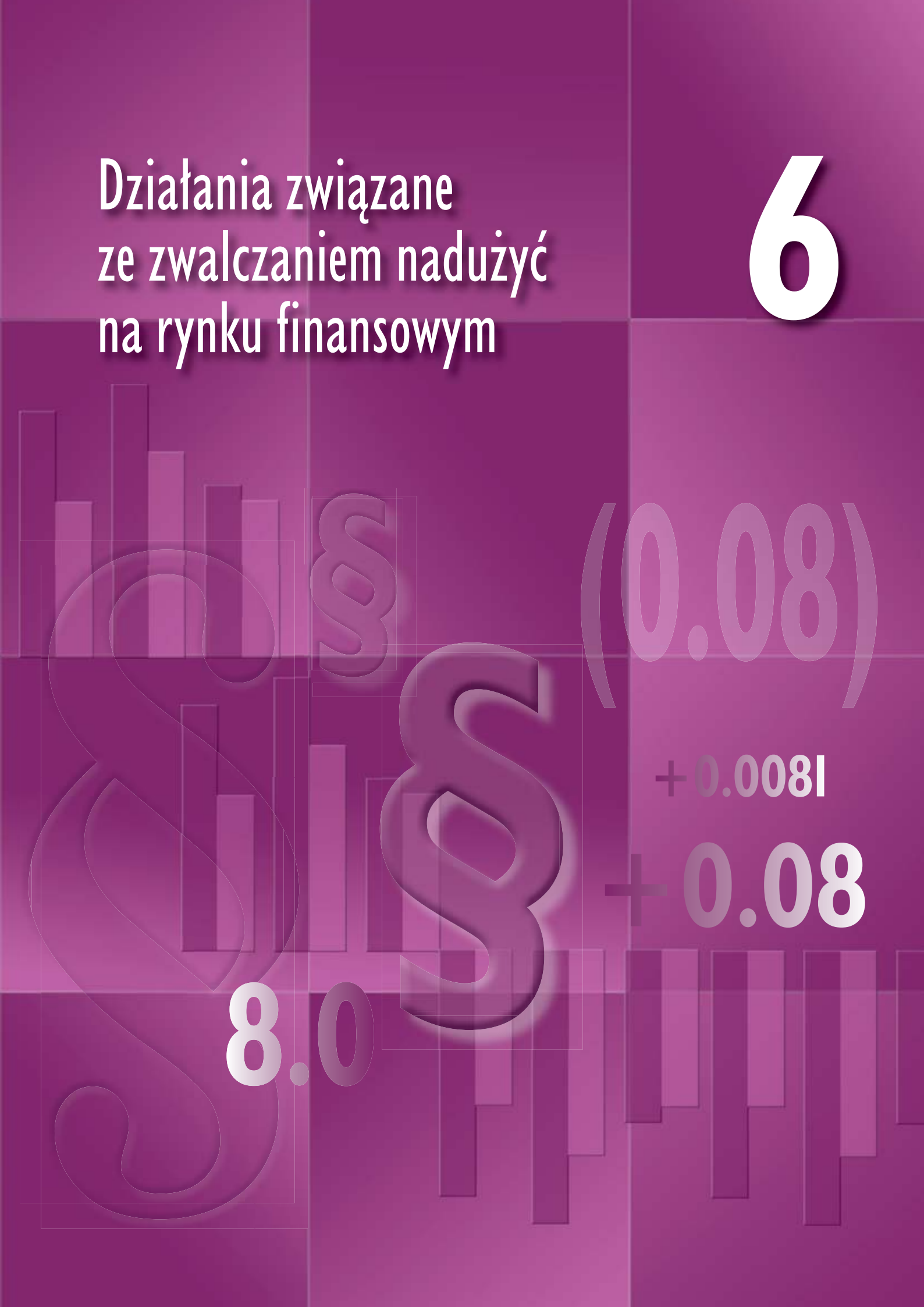

6. Działania związane ze zwalczaniem nadużyć na rynku finansowym

6.I. Postępowania wyjaśniające i administracyjne w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym

W 2011 r. UKNF prowadził 12 postępowań wyjaśniających w celu ustalenia czy istniały podstawy do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, określonego w ustawach regulujących funkcjonowanie rynku finansowego w Polsce lub do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia przepisów prawa w zakresie podlegającym nadzorowi Komisji, które dotyczyły:

- manipulacji instrumentem finansowym – 3,
- nie wywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków informacyjnych – 2,
- wykorzystania informacji poufnej – 1,
- dokonywania transakcji w okresach zamkniętych – 1,
- nie ujawniania stanu posiadania akcji spółki publicznej – 5.

W 2011 r. prowadzono 105 postępowań administracyjnych w zakresie następujących ustaw:

- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 12,
- ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych – 63,
- ustawy o funduszach inwestycyjnych – 7,
- ustawy o działalności ubezpieczeniowej – 5,
- ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – 9,
- ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 5,
- innych ustaw – 4.

Prowadzone postępowania administracyjne dotyczyły:

- manipulacji instrumentem finansowym (art. 39 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 4,
- dokonania transakcji na akcjach emitenta w okresie zamkniętym (art. 159 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- nie wykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych przez emitenta (art. 56 ustawy o ofercie publicznej) – 29,
- nierzetelnego sporządzenia rekomendacji (art. 42 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 3,
- nie wywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji (art. 69 ustawy o ofercie publicznej oraz art. 69 w związku z art. 87 ustawy o ofercie publicznej) – 15,
- nie wywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji i nabycia akcji emitenta bez wymaganego prawem ogłoszenia wezwania (art. 69 oraz art. 72 ustawy o ofercie publicznej) – 2,
- nie wywiązywania się lub nienależytego wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji i nabycia akcji emitenta bez wymaganego prawem ogłoszenia wezwania (art. 69 oraz art. 73 ustawy o ofercie publicznej) – 2,
- nie wywiązywania się z obowiązków dotyczących znacznych pakietów akcji w ustawowym terminie (art. 70 ustawy o ofercie publicznej) – 2,
- nałożenia kar na członków zarządu emitenta w związku z rażącym naruszeniem przez emitenta art. 56 ustawy o ofercie (art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej) – 11,
- nie wykonania lub nienależytego wykonania obowiązków informacyjnych w związku z opóźnieniem publikacji informacji (art. 57 ust. 3 ustawy o ofercie) – 2,
- nieprawidłowości związanych z wykonywaniem działalności maklerskiej przez firmy inwestycyjne stanowiących naruszenie przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, interesów zleceniodawcy (art. 167 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 4,
- nieprawidłowości dotyczące naruszenia przepisów prawa w związku z wykonywaniem działalności przez towarzystwa i fundusze inwestycyjne (art. 228 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 5,
- nieprawidłowości dotyczące naruszenia przepisów prawa lub obowiązków wynikających z umowy o prowadzenie rejestru aktywów funduszu inwestycyjnego w związku z wykonywaniem działalności przez depozytariusza (art. 232 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- naruszenia przepisów prawa w związku z planowanym nabyciem akcji towarzystwa (art. 54 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- naruszenia przepisów prawa, statutu, zawartych umów ubezpieczenia (art. 212 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej) – 5,

- niedotrzymania terminu w zakresie likwidacji szkody (art. 14 ust. 3a ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 5,
- naruszenia obowiązków informacyjnych wobec Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (art. 102 i 105 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych) – 4,
- naruszenia przepisów prawa przez towarzystwo emerytalne (art. 204 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych) – 5,
- innych spraw (umorzenia kary administracyjnej lub rozłożenie jej na raty – art. 67a ordynacji podatkowej) – 4.

TABELA 84. LICZBA I RODZAJ POSTĘPOWAŃ PROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ W LATACH 2008-2011

RODZAJ POSTĘPOWANIA	2008		2009		2010		2011	
	LICZBA WSZCZĘTYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA WSZCZĘTYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA WSZCZĘTYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA WSZCZĘTYCH POSTĘPOWAŃ	LICZBA ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWAŃ
Wyjaśniające	13	8	7	9	6	5	9	7
Administracyjne	71	68	62	64	69	64	48	44
Razem	**84**	**76**	**69**	**73**	**75**	**69**	**57**	**51**

Źródło: opracowanie własne UKNF

W roku 2011 wydano 70 decyzji administracyjnych:
- 52 w pierwszej instancji (w tym 48 o nałożeniu kary pieniężnej, 2 o odmowie rozłożenia kary na raty, 2 o umorzeniu kary administracyjnej),
- 18 na skutek wniosku strony o ponowne rozpatrzenie sprawy (w tym 12 o utrzymaniu w mocy decyzji wydanej w pierwszej instancji, 2 o uchyleniu decyzji wydanej w I instancji i nałożeniu kary w niższej wysokości, 1 o uchyleniu decyzji wydanej w I instancji i nałożeniu kary w takiej samej wysokości, 2 o uchyleniu decyzji wydanej w I instancji i umorzeniu postępowania, 1 o umorzeniu postępowania odwoławczego).

Łączna wysokość kar pieniężnych nałożonych w roku 2011 wyniosła 7 560 tys. zł., w tym kary nałożone na:
- emitentów – 3 650 tys. zł,
- towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 50 tys. zł,
- zakłady ubezpieczeń – 830 tys. zł,
- powszechne towarzystwa emerytalne – 350 tys. zł,
- depozytariuszy – 350 tys. zł,
- osoby fizyczne – 2 330 tys. zł.

6.2. Postępowania administracyjne prowadzone wobec pośredników finansowych

Do zadań Komisji Nadzoru Finansowego w obszarze nadzoru nad działalnością pośredników finansowych należy prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach:
- agentów ubezpieczeniowych, w szczególności zakazu korzystania zakładu ubezpieczeń z ich usług,
- brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych,
- osób uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych na rzecz funduszy emerytalnych,
- agentów firm inwestycyjnych,
- podmiotów pośredniczących w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
- maklerów papierów wartościowych, doradców inwestycyjnych i maklerów giełd towarowych.

W 2011 r. Komisja prowadziła 56 postępowań administracyjnych o charakterze sankcyjnym, w zakresie następujących ustaw:
- o pośrednictwie ubezpieczeniowym – 6,
- o obrocie instrumentami finansowymi – 13,
- o funduszach inwestycyjnych – 1,
- o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 36.

Prowadzone postępowania dotyczyły:
- nieterminowego składania do organu nadzoru wniosków o dokonanie zmian treści wpisu w rejestrze brokerów ubezpieczeniowych na skutek zaistniałych zmian danych objętych wpisem do rejestru brokerów ubezpieczeniowych (art. 46

ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym) – 4,
- braku przed zawarciem umowy ubezpieczenia pisemnej porady, w oparciu o rzetelną analizę ofert w liczbie wystarczającej do opracowania rekomendacji najwłaściwszej umowy ubezpieczenia oraz pisemnego wyjaśnienia podstaw, na których opiera się rekomendacja o której mowa w art. 26 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym) – 2,
- ujawnienia tajemnicy zawodowej (art. 159 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, art. 148 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej) – 5,
- ujawnienia informacji poufnych (art. 156 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- wykorzystania informacji poufnych (art. 156 ust. 1 pkt 1 d ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 3,
- sprawowania niewłaściwego nadzoru nad wykonywaniem czynności maklerskich (art. 98 a ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, rozporządzenia wykonawcze do ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej) – 1,
- sprawowania niewłaściwego nadzoru nad zarządzaniem portfelami klientów, w związku z nieprawidłowościami w zakresie zarządzania, regulacje wewnętrzne firmy inwestycyjnej (art. 126 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- działania na rachunku osoby bliskiej z naruszeniem regulacji wewnętrznych firmy inwestycyjnej (art. 126 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- naruszenia obowiązków informacyjnych agenta firmy inwestycyjnej (art. 81 ust. 8 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi) – 1,
- naruszenia obowiązków informacyjnych dystrybutora jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (art. 32 ust. 9 ustawy o funduszach inwestycyjnych) – 1,
- niespełniania warunków koniecznych do uzyskania wpisu do rejestru (skazanie prawomocnym wyrokiem sądowym) – art. 94 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 139, poz. 934 z późn. zm.) lub wykonywania czynności akwizycyjnych z naruszeniem przepisów prawa – art. 94 ust. 4 pkt 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – 36 (w tym wydano 24 decyzje o wykreśleniu, 1 decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie wykreślenia, a 11 postępowań w toku).

W 2011 r. wydano 39 decyzji administracyjnych w powyższych postępowaniach administracyjnych:
- 6 w pierwszej instancji (w tym 6 o nałożeniu kary pieniężnej),
- 1 w pierwszej instancji i 5 w drugiej instancji w sprawach maklerów papierów wartościowych i doradców inwestycyjnych (w tym 1 o zawieszeniu uprawnień do wykonywania zawodu na okres 3 m-cy, 1 o utrzymaniu w mocy decyzji w pierwszej instancji oraz 4 o uchyleniu decyzji w pierwszej instancji i umorzeniu postępowań administracyjnych),
- 1 w pierwszej instancji o umorzeniu postępowania wobec agenta firmy inwestycyjnej,
- 1 w pierwszej instancji o cofnięciu zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy,
- 25 w sprawach wykreślenia z rejestru osób uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych na rzecz otwartych funduszy emerytalnych (w tym 1 decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie wykreślenia).

Komisja nałożyła w 2011 r. kary pieniężne w łącznej wysokości 9 000 zł na brokerów ubezpieczeniowych.

6.3. Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W 2011 r. skierowano do Prokuratury Okręgowej w Warszawie 71 zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, m. in. w zakresie następujących aktów prawnych: ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2010 r. Nr 211 poz. 1384 t.j.) – 25 zawiadomień,
- ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 185, poz. 1439 t.j. z późn. zm.) – 12 zawiadomień,
- ustawy – Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) – 13 zawiadomień,
- ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189 t.j. z późn. zm.) – 8 zawiadomień,
- ustawy o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66 t.j. z późn. zm.) – 2 zawiadomienia,
- ustawy o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.) – 2 zawiadomienia,
- ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, z późn. zm.) – 3 zawiadomienia,
- ustawy o rachunkowości (Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.) – 2 zawiadomienia,
- Kodeksu karnego – 4 zawiadomienia.

TABELA 85. ZAWIADOMIENIA SPORZĄDZONE W LATACH 2008-2011 Z PODZIAŁEM WEDŁUG RODZAJU NARUSZONEJ NORMY PRAWNEJ

RODZAJ NARUSZONEJ NORMY PRAWNEJ	LICZBA ZAWIADOMIEŃ O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA			
	2008	2009	2010	2011
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	11	10	6	9
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	13	16	6	12
Art. 295 (wykonywanie bez zezwolenia działalności, o której mowa w art. 32 ust. 2, art. 45 ust. 1 lub ust. 2 lub art. 209) i Art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy)	2	2	-	-
Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie i raportach)	7	3	14	6
Art. 178 ustawy o obrocie (prowadzenie działalności w zakresie obrotu maklerskimi instrumentami finansowymi bez zezwolenia)	1	4	3	2
Art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe (prowadzenie działalności bankowej bez zezwolenia)	-	3	4	7
Inne *	8	4	20	35
Razem	**42**	**42**	**53**	**71**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:
- Art. 99 ustawy o ofercie publicznej (publiczne proponowanie nabycia papierów wartościowych bez zezwolenia),
- Art. 103 ustawy o ofercie publicznej (nieprzekazanie aneksu do prospektu lub memorandum informacyjnego),
- Art. 179 ustawy o obrocie (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- Art. 171 ust. 5 ustawy Prawo bankowe (ujawnienie tajemnicy bankowej),
- Art. 77 ustawy o rachunkowości (prowadzenie ksiąg rachunkowych niezgodnie z zasadami określonymi w ustawie, sporządzanie sprawozdań finansowych niezgodnie z przepisami ustawy),
- Art. 35 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (niedopełnienie obowiązku rejestracji transakcji podlegających obowiązkowi rejestracji),
- Art. 280 ustawy o funduszach inwestycyjnych (naruszenie tajemnicy zawodowej),
- Art. 287 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie bez zezwolenia działalności polegającej na lokowaniu, w papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego lub inne prawa majątkowe, środków pieniężnych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, zebranych w drodze propozycji zawarcia umowy, której przedmiotem jest udział w tym przedsięwzięciu),
- Art. 289 ustawy o funduszach inwestycyjnych (ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy zawodowej),
- Art. 57 ustawy o giełdach towarowych (prowadzenie giełdy towarowej bez wymaganego zezwolenia),
- Art. 47 ust. 1 i art. 48 ust. 1 i 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencyjnej bez zezwolenia, używanie określeń wskazujących na wykonywanie działalności w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego bez zezwolenia),
- Art. 54 ustawy o ochronie danych osobowych (niedopełnienie przez administratora danych obowiązku poinformowania osoby, której dane dotyczą, o jej prawach lub przekazania tej osobie informacji umożliwiających korzystanie z praw przyznanych jej w ustawie),
- Art. 225 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (wykonywanie czynności ubezpieczeniowych lub działalności reasekuracyjnej bez zezwolenia),
- Art. 230 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (używanie w nazwie albo do określenia wykonywanej działalności lub w reklamie wyrazów wskazujących na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub reasekuracyjnej przez podmiot nieuprawniony),
- Art. 232 ustawy o działalności ubezpieczeniowej (ujawnienie tajemnicy dotyczącej umów ubezpieczenia),
- Art. 219 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (oferowanie dodatkowych korzyści materialnych w zamian za przystąpienie do określonego otwartego funduszu lub za pozostawanie jego członkiem),
- Art. 267a ustawy Prawo spółdzielcze (działanie na szkodę spółdzielni),
- Art. 585 ustawy kodeks spółek handlowych (działanie na szkodę spółki),
- Art. 191 ustawy kodeks karny (groźba bezprawna),
- Art. 226 ustawy kodeks karny (zniewaga funkcjonariusza),
- Art. 270 ustawy kodeks karny (fałszerstwo),
- Art. 276 ustawy kodeks karny (niszczenie, usuwanie dokumentów),
- Art. 286 § 1 ustawy kodeks karny (oszustwo),
- Art. 296 § 3 ustawy kodeks karny (wyrządzenie szkody majątkowej w wielkich rozmiarach poprzez nadużycie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku),
- Art. 297 § 1 ustawy kodeks karny (wyłudzenie kredytu),
- Art. 47 ustawy o podpisie elektronicznym (posługiwanie się kluczem elektronicznym przez osobę nieupoważnioną).

Spośród zawiadomień złożonych w 2011 r. do Prokuratury, do dnia 31.12.2011 r. wszczęto 49 postępowań przygotowawczych (10 spośród nich umorzono), odmówiono wszczęcia dochodzenia w 13 sprawach.

6.4. Akty oskarżenia

W 2011 r. UKNF otrzymał informacje o skierowaniu przez Prokuraturę do sądów powszechnych 14 aktów oskarżenia w następstwie zgłoszonych przez UKNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

TABELA 86. AKTY OSKARŻENIA SKIEROWANE DO SĄDÓW W LATACH 2008-2011 Z PODZIAŁEM WEDŁUG RODZAJU NARUSZONEJ NORMY PRAWNEJ

RODZAJ NARUSZONEJ NORMY PRAWNEJ	AKTY OSKARŻENIA			
	2008	2009	2010	2011
Art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	4	9	3	9
Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	1	1	1	1
Inne *	4	3	3	4
Razem	**9**	**13**	**7**	**14**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Naruszone normy prawne:
- Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie),
- Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia),
- Art. 179 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie tajemnicy zawodowej),
- Art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy),
- Art. 270 kk (podrobienie dokumentu),
- Art. 296 § 1 i 2 kk (nadużycie uprawnień, niedopełnienie obowiązków),
- Art. 297 kk (wyłudzenie kredytu),
- Art. 47 ust. 1 w zb. z Art. 48 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (wykonywanie działalności agencyjnej bez upoważnienia i nieuprawnione używanie nazwy),
- Art. 585 ksh (działanie na szkodę spółki) w zb. z art. 296 § 1 i 2 kk (nadużycie uprawnień, niedopełnienie obowiązków).

6.5. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia

W 2011 r. sądy powszechne wydały 7 wyroków skazujących w następstwie zgłoszonych przez UKNF zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa w zakresie następujących ustaw:
- ustawy o obrocie instrumentami finansowymi – 6 wyroków,
- ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych – 1 wyrok.

Wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 1.03.2011 r. utrzymujący w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 14.01.2010 r. w sprawie m.in. z art. 183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd Rejonowy wymierzył oskarżonemu karę 8 m-cy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata i 5000 zł grzywny (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 16 maja 2006 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ z dnia 6.04.2011 r. w sprawie z art. 100 ustawy o ofercie i art. 176 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Sąd Rejonowy wymierzył jednemu z oskarżonych karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata, drugiemu z oskarżonych karę 10 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 1 kwietnia 2004 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia z dnia 4.07.2011 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonej karę grzywny w wysokości 8.000 zł. (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 13 września 2005 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia Fabrycznej z dnia 8.08.2011 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył jednemu z oskarżonych karę grzywny w wysokości 2500 zł, a drugiemu z oskarżonych karę w wysokości 5000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 2 czerwca 2010 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego w Sierpcu z dnia 24.10.2011 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości

10 000 zł oraz orzekł przepadek korzyści majątkowej w kwocie 28 402,89 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 8 października 2010 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego w Żyrardowie z dnia 25.10.2011 r. w sprawie z art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 5 lat i karę grzywny w wysokości 3000 zł (wyrok prawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 3 listopada 2010 roku.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 16.12.2011 r. w sprawie z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Sąd wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 5000 zł (wyrok nieprawomocny). Zawiadomienie zostało złożone w dniu 23 lipca 2009 roku.

TABELA 87. WYROKI SKAZUJĄCE I WARUNKOWE UMORZENIA W LATACH 2008-2011 Z PODZIAŁEM WEDŁUG RODZAJU NARUSZONEJ NORMY PRAWNEJ

PODSTAWA SKAZANIA	LICZBA WYROKÓW			
	2008	2009	2010	2011
Art. 177 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi/Art.183 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (manipulacja instrumentem finansowym)	7	5	5	5
Art. 176 ust.1 i 2 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi /Art. 180 i 181 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (ujawnienie i wykorzystanie informacji poufnej)	1	-	2	-
Inne *	3	1	-	2
Razem	**11**	**6**	**7**	**7**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* Podstawa skazania:
- Art. 174 ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (podawanie nieprawdziwych danych w prospekcie emisyjnym lub w innych dokumentach związanych z wprowadzeniem papierów wartościowych do obrotu),
- Art. 178 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (prowadzenie działalności w zakresie obrotu instrumentami finansowymi bez zezwolenia),
- Art. 100 ustawy o ofercie publicznej (podawanie nieprawdziwych lub zatajanie prawdziwych danych w prospekcie),
- Art. 295 ustawy o funduszach inwestycyjnych (wykonywanie działalności o której mowa w art. 32 ust. 2 tej ustawy bez zezwolenia),
- Art. 296 ustawy o funduszach inwestycyjnych (nieuprawnione użycie w nazwie określenia, o którym mowa w art. 14 ust. 4 ustawy),
- Art. 47 w zb. z Art. 48 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (prowadzenie działalności bez wymaganego prawem wpisu do rejestru i nieuprawnione używanie nazwy).

6.6. Uprawnienia realizowane w postępowaniu karnym

W ramach uprawnień realizowanych w postępowaniu karnym, radcy prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działają w charakterze pełnomocników pokrzywdzonych oraz pełnomocników oskarżycieli posiłkowych.

W 2011 r. radcy prawni umocowani przez Przewodniczącego KNF działali w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego (postępowanie przygotowawcze) w 65 sprawach, a w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego (postępowanie sądowe) w 15 sprawach.

Ponadto, radcy prawni złożyli 1 apelację od wyroku wydanego przez sąd I instancji (według stanu na dzień 31 stycznia 2011 r. postępowanie było w toku) oraz 25 zażaleń na postanowienia Prokuratury o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego.

TABELA 88. LICZBA WYSTĄPIEŃ RADCÓW PRAWNYCH UMOCOWANYCH PRZEZ PRZEWODNICZĄCEGO KNF W POSTĘPOWANIACH KARNYCH W LATACH 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Wystąpienia w charakterze pełnomocników pokrzywdzonego	26	34	35	65
Wystąpienia w charakterze pełnomocników oskarżyciela posiłkowego	25	15	15	15
Razem	51	49	50	80

Źródło: opracowanie własne UKNF

Udział w pracach legislacyjnych

7

+ 0.9l

+ 0.3l

nr 162

2011

Ustawa

nr 160

§ 7

7. Udział w pracach legislacyjnych

Do ustawowych zadań Komisji Nadzoru Finansowego należy udział w przygotowaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym. UKNF w tym procesie ma rolę doradczą i opiniodawczą wobec organów, które na podstawie odrębnych przepisów inicjują i prowadzą prace legislacyjne. Współpraca dotyczy w szczególności Ministra Finansów, jako ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz Ministra Pracy i Polityki społecznej jako ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. W roku 2011 eksperci UKNF byli zaangażowani w przygotowywanie i opiniowanie kilkudziesięciu projektów ustaw, założeń do projektów ustaw oraz rozporządzeń. W niniejszym rozdziale zawarto informacje o najistotniejszych pracach legislacyjnych, w których brali udział przedstawiciele UKNF.

7.I. Projekty ustaw i ustawy

7.I.I. Projekty ustaw

Projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw

Projekt przesłany został w 2011 r. przez Ministerstwo Finansów. Projektowana ustawa stanowić ma implementację do prawa polskiego przepisów Dyrektywy 2010/78/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie zmiany dyrektyw 98/26/WE, 2002/87/WE, 2003/6/WE, 2003/41/WE, 2003/71/WE, 2004/39/WE, 2004/109/WE, 2005/60/WE, 2006/48/WE, 2006/49/WE i 2009/65/WE w odniesieniu do uprawnień Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych) oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), opublikowanej w Dz.U. UE L Nr 331 z 15.12.2010 r., s. 120. Termin implementacji Dyrektywy przypada na dzień 1 stycznia 2012 roku. Projektowane zmiany prawa dotyczą przede wszystkim przepływu informacji i współpracy pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego (jako polskim organem nadzoru nad rynkiem finansowym) a Europejskimi Urzędami Nadzoru. Do końca 2011 r. trwały uzgodnienia międzyresortowe dotyczące projektu. Należy zaznaczyć, że na prośbę Ministerstwa Finansów pierwotna wersja projektu została opracowana w UKNF.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz innych ustaw

Projekt ma na celu zainicjowanie procesu legislacyjnego w celu wprowadzenia nowego sposobu rozliczania transakcji, pozwalającego na wstąpienie izby rozliczeniowej w miejsce każdej ze stron transakcji (tzw. nowacja rozliczeniowa). Projekt został opracowany w związku z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, partnerów centralnych i repozytorów transakcji (EMIR) i umożliwi KDPW_CCP SA oraz polskim izbom rozliczeniowym spełnienie wymogów określonych w przepisach projektu tego rozporządzenia dla podmiotów uprawnionych do rozliczania transakcji zawartych poza obrotem zorganizowanym, których przedmiotem są instrumenty pochodne. Wobec faktu, że projekt rozporządzenia EMIR przewiduje obowiązek rozliczania określonych (wystandaryzowanych i nadających się do rozliczenia) zawieranych poza rynkiem regulowanym transakcji instrumentami pochodnymi przez izby rozliczeniowe spełniające podwyższone wymogi w zakresie gwarancji bezpieczeństwa rozliczeń, projektowane zmiany są konieczne dla zapewnienia polskim podmiotom możliwości świadczenia usług w tym zakresie. Uzgodniony z zainteresowanymi instytucjami rynku kapitałowego projekt prawdopodobnie zostanie skierowany do prac w parlamencie jako projekt poselski. UKNF współpracował z KDPW SA nad redakcją poszczególnych przepisów, zwłaszcza w zakresie konstrukcji cywilistycznej mechanizmu nowacji rozliczeniowej.

Projekt założeń do projektu ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

Przekazany przez Ministerstwo Finansów projekt ustawy ma na celu implementację Dyrektywy 2009/139/WE, która wprowadza nowe zasady w zakresie wypłacalności zakładów ubezpieczeń, oparte nie tylko na kryteriach ilościowych, ale również kryteriach jakościowych. Dodatkowo Dyrektywa przewiduje wprowadzenie systemu nadzoru opartego na badaniu ryzyka, znacząco modernizuje przy tym nadzór nad grupami ubezpieczeniowymi. Po przeprowadzeniu uzgodnień międzyresortowych Ministerstwo Finansów, wobec fundamentalnych uwag zgłaszanych przez uczestników procesu legislacyjnego, zdecydowało się przygotować nową wersję projektu.

Projekt ustawy o centralnej ewidencji pojazdów oraz centralnej ewidencji kierowców

Projekt przygotowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji obejmował między innymi wprowadzenie regulacji zapewniających bieżącą rejestrację umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w centralnej ewidencji pojazdów oraz bieżący dostęp organów odpowiedzialnych za kontrolę spełnienia obowiązku ubezpieczenia do tych danych. Efektem regulacji miało być uniknięcie sankcji przez posiadaczy pojazdów, którzy zawarli stosowne umowy ubezpieczenia, lecz którzy kierowali pojazdami nie posiadając przy sobie dokumentów potwierdzających spełnienie obowiązku ubezpieczenia. Na etapie prac w Komitecie Rady Ministrów KNF zgłosiła do projektu liczne uwagi usprawniające jego treść. Projektowi nie został nadany dalszy bieg legislacyjny.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw

W 2011 r. trwały prace parlamentarne, w których uczestniczył UKNF, dotyczące ww. projektu. Projekt ten obejmował wprowadzenie licznych zmian usprawniających funkcjonowanie rynku ubezpieczeń obowiązkowych, w tym przyznanie osobom zobowiązanym uprawnień umożliwiających uwolnienie się od przypadków podwójnego ubezpieczenia i tym samym podwójnego obciążenia składką, jak również rozstrzygnięcie licznych wątpliwości powstających na gruncie ustawy (m.in. w zakresie skutków prawnych nieprawdziwej deklaracji ryzyka). Ustawa została uchwalona przez Sejm 19 sierpnia 2011 roku. Ustawa wchodzi w życie z dniem 11 lutego 2012 r., z wyjątkiem: art. 1 pkt 65 i art. 10 (dotyczącego dochodów Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz nadwyżki bilansowej Funduszu), które weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, art. 1 pkt 50 i art. 8 (dotyczącego opłat za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego), które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego

Projekt ustawy przekazany przez Ministra Sprawiedliwości przewidywał wprowadzenie instytucji „zabezpieczenia nowacyjnego" roszczeń osoby poszkodowanej w wypadku drogowym w przypadku, w którym toczy się postępowanie karne dotyczące przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. W przypadku, w którym prawdopodobne jest stwierdzenie odpowiedzialności sprawcy wypadku, sąd (a w postępowaniu przygotowawczym prokurator) na wniosek poszkodowanego przyznawałby „zaliczkę" na poczet przyszłego odszkodowania. Według wiedzy UKNF dotychczas projekt nie został skierowany do dalszych prac legislacyjnych.

Projekt ustawy o spółdzielniach

Projekt ustawy reguluje kwestie dotyczące zakładania, organizacji i działalności spółdzielni. Projektowana ustawa ma określić prawa i obowiązki członków spółdzielni a także zasady działania organów, gospodarki, lustracji przekształceń organizacyjnych oraz ustania spółdzielni. W projekcie określone zostały zasady powoływania i organizacji związków spółdzielczych oraz Krajowej Rady Spółdzielczej, a także zasady nadzoru nad spółdzielniami i związkami spółdzielczymi. Do końca 2011 r. nad projektem trwały prace w komisjach sejmowych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym[14]

Nowelizacja ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 711 t.j. z późn. zm.) przewiduje powołanie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego specjalnego funduszu stabilizacyjnego. Fundusz stabilizacyjny stanowiłby dedykowany fundusz własny Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Zadaniem funduszu stabilizacyjnego będzie wspieranie działań mających na celu utrzymanie stabilności finansowej sektora bankowego. Jego środki miałyby być wykorzystywane w głównej mierze na pośrednie finansowanie niektórych zadań Skarbu Państwa z zakresu wsparcia udzielanego bankom, podejmowanych na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2009 r. Nr 39, poz. 308, z późn. zm.), oraz ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych (Dz.U. z 2010 r. Nr 40, poz. 226, z późn. zm.). Źródłem finansowania funduszu stabilizacyjnego byłaby opłata ostrożnościowa nałożona na banki. Projekt został przekazany do uzgodnień międzyresortowych w dniu 9 grudnia 2011 roku.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych

Projekt nowelizacji ustawy ma na celu implementację Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS IV), oraz aktów wykonawczych do niej: Dyrektywy Komisji 2010/44/UE w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE w zakresie niektórych przepisów dotyczących łączenia funduszy, modeli fun-

[14] Wersja z dnia 8 grudnia 2011 roku.

duszy podstawowych i powiązanych oraz procedury powiadamiania oraz Dyrektywy Komisji 2010/43/UE z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE w zakresie wymogów organizacyjnych, konfliktów interesów, prowadzenia działalności, zarządzania ryzykiem i treści umowy pomiędzy depozytariuszem a spółką zarządzającą. Prace nad projektem są prowadzone w Ministerstwie Finansów.

Projekt założeń do ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym

Odwrócony kredyt hipoteczny jest zupełnie nowym produktem na rynku. Istota odwróconego kredytu hipotecznego polega na tym, że w zamian za prawo do nieruchomości kredytobiorcy po jego śmierci, instytucja kredytowa (bank, oddział instytucji kredytowej lub oddział banku zagranicznego) wypłaca mu określone środki pieniężne. Kwota kredytu może być wypłacona w ratach przez czas określony w umowie lub w formie wypłaty jednorazowej. Uzyskane środki mogą być przeznaczone na dowolny cel. Podstawą do ustalenia kwoty kredytu jest rynkowa wartość nieruchomości oszacowana przez rzeczoznawcę majątkowego. Kredytobiorca może wypowiedzieć umowę w każdym czasie z zachowaniem 3-miesięcznego terminu. Jest uprawniony również do odstąpienia od umowy bez podania przyczyny, w terminie 30 dni od jej zawarcia, a w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę postanowień umowy instytucja kredytowa wzywa go do usunięcia naruszenia w terminie nie krótszym niż 30 dni. Dnia 17 października 2011 r. projekt założeń został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów. Prace nad projektem są kontynuowane.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami, ustawy o niektórych zabezpieczeniach finansowych oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze

Projekt ma na celu implementację do polskiego systemu prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/44/WE z dnia 6 maja 2009 r. zmieniającą dyrektywę 98/26/WE w sprawie zamknięcia rozliczeń w systemach płatności i rozrachunku papierów wartościowych oraz dyrektywę 2002/47/WE w sprawie uzgodnień dotyczących zabezpieczeń finansowych w odniesieniu do systemów powiązanych i do wierzytelności kredytowych (Dz.Urz. UE L 146 z 10.06.2010 r.). W przypadku ustawy o ostateczności rozrachunku zmiany przede wszystkim dotyczą uwzględnienia w definicji systemu płatności i systemu rozrachunku papierów wartościowych formalnych porozumień dotyczących rozliczeń, wprowadzenia definicji „systemu interoperacyjnego", zmiany definicji instytucji, które mogą uczestniczyć w systemach płatności lub systemach rozrachunku papierów wartościowych poprzez dodanie firmy inwestycyjnej, zmiany definicji zagranicznego postępowania upadłościowego, a także zwiększenia uprawnień Prezesa Narodowego Banku Polskiego w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że dany podmiot prowadzi system bez wymaganej zgody. Podstawową zmianą w ustawie o niektórych zabezpieczeniach finansowych jest wprowadzenie wierzytelności kredytowej jako kategorii aktywów, stanowiących przedmiot zabezpieczenia wierzytelności (wierzytelności finansowej). Konsekwencją ww. zmian jest rozszerzenie zakresu podmiotowego niektórych przepisów ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze.

7.I.2. Ustawy

Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 75, poz. 398)

Podstawowym celem zmian było ograniczenie tempa przyrostu państwowego długu publicznego przez zmniejszenie kosztów wprowadzenia II filara kapitałowego poprzez przesunięcie części składki emerytalnej z II filara do ZUS, zmianę limitów inwestycyjnych OFE, oraz wprowadzenie zachęt podatkowych do dodatkowego oszczędzania na emeryturę.

Niniejsza ustawa zmieniła akty prawne mające wpływ na zakres kompetencyjny Komisji Nadzoru Finansowego, m.in.:

- ustawę z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych polegające w zakresie: rozszerzenia przedmiotu działalności powszechnego towarzystwa emerytalnego (PTE) poprzez umożliwienie tworzenia i zarządzania otwartym i dobrowolnym funduszem emerytalnym, określenia zasad działania dobrowolnego funduszu emerytalnego oferującego indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego oraz indywidualne konta emerytalne, zmianie zasad zawierania umowy o członkostwo w funduszu emerytalnym, wprowadzeniu zakazu działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych, zmianie zasad prowadzenia działalności akwizycyjnej oraz wykonywania obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych,
- ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Indywidualnych Kontach Emerytalnych – wprowadzając możliwość zakładania przez oszczędzających indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), określeniu preferencji podatkowych związanych z IKZE poprzez wskazanie, że wpłaty na IKZE będą odliczane od podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych do ustalonej w ustawie wysokości. Dodatkowo wprowadzona została możliwość gromadzenia środków na IKE albo IKZE poprzez zawarcie umowy z dobrowolnym funduszem emerytalnym prowadzonym przez powszechne towarzystwo emerytalne,
- ustawę z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Ustawa z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 187, poz. 1111)

Niniejsza ustawa dokonała pełnego wdrożenia dyrektywy 2003/41/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami w zakresie dopuszczalności zarządzania środkami gromadzonymi w ramach programów emerytalnych o zdefiniowanym świadczeniu prowadzonych przez zagranicznego pracodawcę, za pośrednictwem zakładów ubezpieczeń, przez pracowniczy fundusz emerytalny zarządzany przez pracownicze towarzystwo emerytalne.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2011 r. Nr 199, poz. 1175)

Ustawa ta wdraża do systemu prawa krajowego dyrektywę 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (tzw. dyrektywa PSD). Ujednolica ona zasady świadczenia usług płatniczych i prowadzenia działalności gospodarczej w tym zakresie. Ustawa określa zamknięty katalog dostawców usług płatniczych, zaliczając do nich m.in. banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Ustawa kreuje równolegle nową kategorię dostawców usług płatniczych w postaci instytucji płatniczych, które prowadzą działalność pod nadzorem KNF, po uzyskaniu zezwolenia warunkowanego spełnieniem wymogów ostrożnościowych. W konsekwencji skorzystania przez Polskę z opcji narodowej zawartej w art. 26 PSD, ustawa dopuszcza też działalność regulowaną w zakresie usług płatniczych prowadzoną przez biura usług płatniczych. Działalność biur usług płatniczych prowadzona tylko na rynku krajowym i przy obniżonych wymogach ustawowych ograniczona jest co do zakresu świadczonych usług oraz wielkości uzyskiwanego obrotu i podobnie jak w przypadku instytucji płatniczych, jest ona nadzorowana przez KNF.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2011 r. Nr 201, poz. 1181)

Ustawa ta zmieniła ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) w zakresie odnoszącym się do przepisów regulujących zasady i tryb powierzania przez bank wykonywania czynności z zakresu działalności bankowej podmiotom zewnętrznym (tzw. outsourcing bankowy), rozszerzając m.in. katalog czynności, które bank może powierzać bez wymogu uzyskania zezwolenia KNF, czy też wprowadzając w ograniczonym zakresie regulacje tzw. podoutsourcingu. Ponadto projektowana ustawa – w celu usunięcia wątpliwości interpretacyjnych – rozszerza zakres podmiotowy definicji przedsiębiorcy zamieszczonej w ustawie – Prawo bankowe.

Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984)

Nowelizacja wprowadza rozwiązania pozwalające kredytobiorcom zawierającym umowę o kredyt zabezpieczony hipoteką dokonywanie spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w walucie indeksacyjnej. Zgodnie z przepisami wprowadzanymi przez nowelizację, umowa o kredyt zabezpieczony hipoteką, denominowany lub indeksowany w walucie innej niż polska, nie może zawierać postanowień ograniczających możliwość pozyskania przez kredytobiorcę waluty na spłatę rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w walucie indeksacyjnej, a także spłata taka nie może wiązać się z poniesieniem przez niego dodatkowych kosztów. Nowelizacja wprowadza jednocześnie dodatkowe obowiązkowe elementy umowy kredytowej w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska (szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu).

Ustawa z dnia 10 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 134, poz. 781)

Nowelizacja wprowadziła do ustawy – Prawo bankowe przepisy umożliwiające przekształcenie oddziału instytucji kredytowej działającego na terytorium Polski w bank krajowy w formie spółki akcyjnej, wraz z określeniem warunków, zasad oraz procedury ww. przekształcenia. Przekształcenie oddziału polega w istocie na utworzeniu przez instytucję kredytową banku krajowego, będącego spółką akcyjną, na bazie istniejącego oddziału tej instytucji (przez wniesienie tytułem wkładu niepieniężnego składników majątkowych tego oddziału na warunkach określonych w ustawie) i nie stanowi przekształcenia spółki w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2011 r. Nr 131, poz. 763)

Ustawa ta ma na celu wdrożenie Dyrektywy 2006/49/WE w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych, przyjętych Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/111/WE z dnia 16 września 2009 r. (CRD II) i Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 listopada 2010 r. zmieniającej dyrektywy 2006/48/WE i 2006/49/WE

w zakresie wymogów kapitałowych dotyczących portfela handlowego i resekurytyzacji oraz przeglądu nadzorczego polityki wynagrodzeń (CRD III).

Niniejsza ustawa ma na celu przede wszystkim dokonanie w zakresie swojej regulacji wdrożenia przepisów zawartych w tzw. dyrektywie CRD II, tj. dyrektywie 2009/111/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 września 2009 r. zmieniającej dyrektywy 2006/48/WE, 2006/49/WE i 2007/64/WE w odniesieniu do banków powiązanych z centralnymi instytucjami, niektórych pozycji funduszy własnych, dużych ekspozycji, uzgodnień w zakresie nadzoru oraz zarządzania w sytuacji kryzysowej (Dz.Urz. UE L 302 z dnia 17 listopada 2009 r., str. 97). Dyrektywa CRD II zmienia tzw. dyrektywę CRD, tj. dyrektywę 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (Dz.U. UE L 177 z dnia 30 czerwca 2006 r., str. 1, z późn. zm.) oraz tzw. dyrektywę CAD, tj. dyrektywę 2006/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych (Dz. Urz. UE L 177 z dnia 30 czerwca 2006 r., str. 201, z późn. zm.). Przepisy dyrektyw CRD i CAD, które ustanawiają wymogi adekwatności kapitałowej, mające zastosowanie do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, określają zasady dotyczące obliczania funduszy własnych oraz zasady ich nadzoru ostrożnościowego. W odniesieniu do banków są implementowane w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) oraz w uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego wydanych na podstawie tej ustawy, a w odniesieniu do domów maklerskich w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384) oraz w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy. Przepisy dyrektywy CRD II mają na celu zwiększenie stabilności i bezpieczeństwa rynku finansowego. Przepisy dyrektywy CRD II nieuwzględnione w niniejszym projekcie będą implementowane w przepisach wykonawczych. W związku z dotychczasowym stosowaniem regulacji z zakresu wymogów kapitałowych niniejszy projekt ustawy zawiera również przepisy, które doprecyzowują lub uelastyczniają obowiązujące regulacje implementujące przepisy dyrektyw CRD i CAD tak, aby w sposób bardziej prawidłowy i sprawny realizować cele wyrażone w ww. dyrektywach.

W zakresie dyrektywy CRD III niniejsza regulacja zmieniła między innymi definicję podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie. Upoważniła KNF do określenia zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku. Ustawa ponadto, nakłada na bank/dom maklerski obowiązek ogłaszania w sposób ogólnie dostępny zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku/domu maklerskim, oraz uprawnia KNF do nakazania obniżenia lub wstrzymania wypłaty niektórych zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Ustawa z dnia 1 lutego 2011 r. o zmianie ustawy o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym oraz ustawy o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych (Dz.U. z 2011 r. Nr 38, poz. 196)

W wyniku zmiany ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2009 r. Nr 39, poz. 308, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych (Dz.U. z 2010 r. Nr 40, poz. 226, z późn. zm.) instrumenty przewidziane w tych ustawach będą stosowane dopiero po uzyskaniu pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej o zgodności pomocy publicznej ze wspólnym rynkiem. Uzależnienie możliwości uzyskania wsparcia od obowiązywania decyzji Komisji Europejskiej wynika z faktu, że zgoda Komisji Europejskiej na program pomocowy jest wydawana na ściśle określony czas. Powyższe zmiany polegają na zmianie charakteru przedmiotowej regulacji z rozwiązania temporalnego na rozwiązanie stałe.

Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2011 r. Nr 186, poz. 1101)

W wyniku zmiany ustawy z dnia z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2009 r. Nr 39, poz. 308, z późn. zm.) wprowadzono do ustawy trzy istotne zmiany w zakresie możliwości udzielania wsparcia płynnościowego instytucjom finansowym:

- możliwość udzielenia gwarancji Skarbu Państwa na zaciągnięte kredyty przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową,
- podmiotowe rozszerzenie katalogu instytucji finansowych o Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową z umożliwieniem wykorzystania wszystkich narzędzi wsparcia przewidzianych w ustawie,
- nałożenie na Komisję Nadzoru Finansowego obligatoryjnego zadania polegającego na kontroli wykonania przez wszystkie instytucje finansowe warunków wykonania umowy wsparcia przez te instytucje.

Działalność kas, podobnie jak banków, ze względu na podobny zakres działalności (spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oferują produkty dostępne również w sektorze bankowym m.in.: kredyty, depozyty, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe), jak również na konieczność utrzymywania przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe rezerwy płynnej, może być narażona na ryzyko utraty płynności bardziej niż innych instytucji wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (normy płynności płatniczej dla banków i rezerwy płynne dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych zostały uregulowane ustawowo).

Ustawa z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 234, poz. 1389)

Ustawa przewiduje odejście od udzielania zezwoleń na utworzenie funduszy inwestycyjnych zamkniętych, które są dedykowane profesjonalnym inwestorom. W stosunku do takich funduszy Komisja Nadzoru Finansowego nie będzie także udzielała zgody na zmiany w statucie funduszu czy zmianę depozytariusza, przy czym fundusze te będą podlegały nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie ich sytuacji finansowej. W ustawie przewidziano także, iż w razie zamiaru zbywania certyfikatów inwestycyjnych w drodze oferty publicznej, dopuszczenia ich do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzenia do alternatywnego systemu obrotu, konieczne będzie zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego ze względu na fakt, iż wówczas fundusz stanie się dostępny dla inwestorów detalicznych. W 2011 r. kontynuowane były prace, rozpoczęte jeszcze w 2010 r., ustawa weszła w życie 4 grudnia 2011 roku.

Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 234, poz. 1391)

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem rachunki zbiorcze (omnibus accouts) to rachunki prowadzone przez uczestników systemu depozytowo-rozliczeniowego, na których są rejestrowane papiery wartościowe nie należące do osób, dla których rachunki te formalnie są prowadzone. Rachunki zbiorcze mogą być prowadzone – z pewnymi ograniczeniami – wyłącznie dla osób prawnych lub innych jednostek organizacyjnych z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagranicznych firm inwestycyjnych i banków zagranicznych. Podkreślenia wymaga, że poprzednio obowiązujące rozwiązania prawne w zakresie możliwości uczestniczenia zagranicznych inwestorów w obrocie na polskim rynku instrumentów finansowych były kosztowne i skomplikowane, ponieważ wiązały się z koniecznością posiadania rachunku papierów wartościowych funkcjonującego specjalnie na rynku polskim. Stanowiło to znaczącą barierę do dalszego rozwoju rynku kapitałowego w Polsce. Istotą zatem rachunków zbiorczych jest możliwość dokonywania przez podmiot zagraniczny operacji na polskich instrumentach finansowych za pośrednictwem zagranicznej instytucji depozytowej, bez konieczności otwierania w Polsce indywidualnego rachunku papierów wartościowych. Nowe przepisy określają nie tylko podmioty dla których mogą być prowadzone rachunki zbiorcze, lecz także m.in. uprawnionych z papierów wartościowych zapisanych na takim rachunku, wskazują moment powstania praw z papierów wartościowych oraz zasady przekazywania należnych świadczeń wynikających z tych papierów wartościowych. Należy także wskazać, że prowadzenie rachunków zbiorczych na rzecz zagranicznych depozytów papierów wartościowych i platform rozliczeniowych (np. Clearstream czy Euroclear) wpływa na zwiększenie dla zagranicznych inwestorów dostępności polskich skarbowych papierów wartościowych, głównie poprzez obniżenie kosztów oraz uproszczenie dostępu do tego rynku.

7.2. Projekty rozporządzeń i rozporządzenia

7.2.1. Projekty rozporządzeń

Projekty rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów

- projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad instytucjami płatniczymi oraz opłat za niektóre czynności Komisji Nadzoru Finansowego,
- projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad biurami usług płatniczych.

Projekty rozporządzeń Rady Ministrów

- projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyłączenia niektórych rodzajów porozumień, zawieranych pomiędzy przedsiębiorcami prowadzącymi działalność ubezpieczeniową, spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję,
- projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2012 roku.

Projekty rozporządzeń Ministra Finansów

- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotu wykonującego działalność leczniczą,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie minimalnej sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej wymaganej w związku ze świadczeniem usług płatniczych przez biuro usług płatniczych oraz terminu powstania obowiązku zawarcia umowy gwarancji,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia biur usług płatniczych wymaganego w związku ze świadczeniem usług płatniczych,

- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie rocznych i półrocznych sprawozdań ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych (obowiązujące: rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2007 r. Nr 248, poz. 1847),
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowego zakresu informacji oraz rodzaju i formy dokumentów dołączanych do wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze krajowej instytucji płatniczej,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kwartalnych i rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych krajowej instytucji płatniczej,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie kategorii aktywów, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy o usługach płatniczych, oraz maksymalnej części środków pieniężnych, jaka może być inwestowana w poszczególne kategorie aktywów przez krajowe instytucje płatnicze,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowej treści warunków emisji certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez fundusz inwestycyjny zamknięty, który nie jest publicznym funduszem inwestycyjnym zamkniętym,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie dokonywania przez fundusz inwestycyjny zamknięty lokat, których przedmiotem są instrumenty pochodne oraz niektóre prawa majątkowe,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie z dnia 18 października 2005 r. w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (Dz.U. z 2005 r. Nr 209, poz. 1743, z późn. zm.) do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2009 r. Nr 33, poz. 259, z późn. zm.) do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych,
- projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie z dnia 6 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać memorandum informacyjne, o którym mowa w art. 39 ust. 1 oraz art. 42 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Projekty pozostałych rozporządzeń

- projekt rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki w sprawie wzorów formularzy umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz klientów, wymaganych w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych,
- projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowego zakresu oraz warunków ustalania wysokości świadczenia w przypadku zdarzenia medycznego,
- projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2012 roku.

7.2.2. Rozporządzenia

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów

- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością w zakresie funduszy emerytalnych i pracowniczych programów emerytalnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 655).

Rozporządzenia Rady Ministrów

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 90, poz. 520),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2011 r. w sprawie określenia maksymalnej części aktywów OFE, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat (Dz.U. z 2011 r. Nr 90, poz. 516),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2011 r. w sprawie dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej przez fundusze emerytalne (Dz.U. z 2011 r. Nr 90, poz. 517),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 284, poz. 1670),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i trybu zawarcia umowy, na podstawie której następuje uzyskanie członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym (Dz.U. z 2011 r. Nr 284, poz. 1669),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie trybu i terminu powiadamiania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej (Dz.U. z 2011 r. Nr 291, poz. 1708),

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 września 2011 r. w sprawie przekazywania przez instytucje finansowe oraz organ nadzoru półrocznych i rocznych informacji o prowadzonych indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz.U. z 2011 r. Nr 222, poz. 1327).

Rozporządzenia Ministra Finansów

- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie metody obliczania kwoty, o której mowa w art. 76 ust. 4 pkt 2 ustawy o usługach płatniczych (Dz.U. z 2011 r. Nr 261, poz. 1557),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie minimalnej sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej wymaganej w związku ze świadczeniem usług płatniczych przez biuro usług płatniczych oraz terminu powstania obowiązku zawarcia umowy gwarancji (Dz.U. z 2011 r. Nr 261, poz. 1558),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2011 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia biur usług płatniczych wymaganego w związku ze świadczeniem usług płatniczych (Dz.U. z 2011 r. Nr 271, poz. 1604),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 października 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu (Dz.U. z 2011 r. Nr 226, poz. 1360),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz.U. z 2011 r. Nr 156, poz. 927),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie upowszechniania informacji związanych z adekwatnością kapitałową (Dz.U. z 2011 r. Nr 156, poz. 929),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych i organizacyjnych dla firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banków powierniczych oraz warunków szacowania przez dom maklerski kapitału wewnętrznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 156, poz. 928),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu, trybu i formy oraz terminów przekazywania informacji przez firmy inwestycyjne, banki, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, i banki powiernicze (Dz.U. z 2011 r. Nr 164, Nr 983),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2011 r. w sprawie zasad ustalania przez dom maklerski polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze (Dz.U. z 2011 r. Nr 263, poz. 1569),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określenia maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitałów (Dz.U. z 2012 r. Nr 0, poz. 31).

Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa

- rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 30 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Bankowi Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. z 2011 r. Nr 194, poz. 1150).

Współpraca międzynarodowa

8

8. Współpraca międzynarodowa

8.I. Główne pola działań

Priorytety działalności międzynarodowej UKNF wyznaczane były w 2011 r. przez procesy regulacyjne zachodzące w Unii Europejskiej – dotyczące przede wszystkim zaprojektowania norm ostrożnościowych i rozwiązań instytucjonalnych minimalizujących prawdopodobieństwo powtórzenia się kryzysu finansowego. Do najważniejszych inicjatyw w tym zakresie należały:

- pakiet CRD IV – rewizja dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych oraz projekt rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych,
- stworzenie unijnych ram przeciwdziałania i zarządzania kryzysami w sektorze bankowym,
- nowelizacja dyrektywy o systemach gwarantowania depozytów,
- nowelizacja dyrektywy Wypłacalność II, przygotowanie projektów towarzyszących jej aktów drugiego i trzeciego poziomu oraz kontynuowanie przygotowań do wprowadzenia w Polsce systemu Wypłacalność II,
- projekty nowych aktów prawnych regulujących obrót instrumentami finansowymi na rynkach kapitałowych.

UKNF podejmował szereg różnorodnych działań, by jego stanowiska w wymienionych wyżej obszarach zostały uwzględnione w procesie legislacyjnym. Czynił to przede wszystkim angażując się w prace Europejskich Urzędów Nadzorczych, wspomnieć należy, iż przedstawiciel UKNF pełnił funkcję członka zarządu Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych. Istotnymi polami realizacji poglądów UKNF na zagadnienia międzynarodowe były również: udział w pracach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, wspieranie Ministerstwa Finansów w trakcie prac na poziomie europejskim, a także kreowanie wspólnej strategii krajów goszczących, zrzeszonych w CEE Forum.

Innym istotnym zadaniem UKNF realizowanym na arenie międzynarodowej było uczestnictwo w procesie rejestracyjnym agencji ratingowych. Działania UKNF w wymienionych wyżej obszarach zostaną opisane w dalszej części rozdziału.

8.I.I. Nowelizacja Dyrektywy CRD (tzw. CRD IV)

W lipcu 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt pakietu CRD IV, który, zgodnie z założeniem, od 1 stycznia 2013 r. miałby zastąpić obecne przepisy Dyrektywy 2006/48/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe oraz Dyrektywy 2006/49/WE w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych. Na projekt pakietu CRD IV składa się dyrektywa, która zostanie zaimplementowana do prawa krajowego oraz rozporządzenie, które będzie miało bezpośrednie zastosowanie w państwach członkowskich UE. Projekt dyrektywy zawiera m.in. przepisy dotyczące zezwoleń na prowadzenie działalności przez instytucje kredytowe, korzystania ze swobody przedsiębiorczości, uprawnień organów nadzoru macierzystego państwa członkowskiego i goszczącego państwa członkowskiego oraz procesu nadzoru nad instytucjami kredytowymi. Z kolei w projekcie Rozporządzenia znajdują się wymogi ostrożnościowe dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Do najistotniejszych kwestii zaproponowanych przez Komisję Europejską, które w opinii UKNF rodzą pewne wątpliwości, należą: przepisy wprowadzające maksymalną harmonizację, obowiązek tworzenia podgrup płynnościowych, a także znaczne ograniczenie kompetencji nadzorców krajowych (w tym m.in. w zakresie nadzorowania oddziałów) oraz przekazanie uprawnień nadzorczych Komisji Europejskiej.

Zgodnie z projektem rozporządzenia do europejskiego prawa bankowego zostałaby wprowadzona reguła maksymalnej harmonizacji przepisów uniemożliwiająca krajowym regulatorom oraz organom nadzoru zastosowanie wyższych wymogów ostrożnościowych niż te określone rozporządzeniem. Kompetencje w zakresie nakładania ostrzejszych wymogów miałyby zostać przekazane w gestię Komisji Europejskiej. Wprowadzenie reguły maksymalnej harmonizacji przepisów bankowych budzi obawy UKNF, gdyż stworzenie sztywnego standardu regulacyjnego w zakresie polityki nadzorczej może zagrozić stabilności krajowych instytucji kredytowych ze względu na niedopasowanie jednolitej regulacji sektora bankowego do uwarunkowań lokalnych.

Dodatkowo KE proponuje rozwiązanie polegające na objęciu praktycznie wszystkich kompetencji nadzorców krajowych w stosunku do instytucji należących do grup bankowych procedurą współdecydowania i wiążącą mediacją. Wprowadzenie tej zmiany może przyczynić się do osłabienia efektywności wydawania decyzji nadzorczych na poziomie krajowym.

Projekt KE zakłada także przeniesienie uprawnień do nadzorowania płynności oddziałów instytucji kredytowych na poziom nadzorcy macierzystego. W opinii UKNF, tego typu zabieg

oznaczać może utratę możliwości kontroli oddziału przez nadzór lokalny, a tym samym możliwości bezpośredniego reagowania w przypadku, gdyby działalność oddziału stanowiła zagrożenie dla stabilności sektora w państwie goszczącym. W związku z powyższym, UKNF postuluje utrzymanie zapisu wskazującego na kompetencje organów nadzoru goszczącego państwa członkowskiego do nadzorowania płynności oddziałów.

Ponadto, kluczową zmianą zaproponowaną przez KE jest konieczność zwolnienia instytucji kredytowych z obowiązku przestrzegania wymogów płynnościowych na bazie indywidualnej w przypadku spełnienia określonych warunków. Egzekwowanie tych wymogów na poziome grupy lub podgrupy, w opinii UKNF, nie będzie skutkować zwiększeniem płynności w grupie, lecz jedynie przesuwaniem płynności pomiędzy jej podmiotami.

Na początku 2011 r. robocze projekty dyrektywy i rozporządzenia były przedmiotem dyskusji pomiędzy państwami członkowskimi podczas spotkań grupy roboczej CRD WG w KE, a w drugiej połowie roku grupy roboczej Rady UE ds. CRD IV. W związku z przejęciem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE z dniem 1 lipca 2011 r., obradom grupy przewodził przedstawiciel polskiej prezydencji. W ramach prac ww. grupy roboczej omówiony został cały projekt pakietu CRD IV, co umożliwiło państwom członkowskim wyrażenie swoich stanowisk wobec propozycji legislacyjnej KE. Celem dyskusji było ukierunkowanie prac następującej po polskiej prezydencji duńskiej, którą w 2012 r. czeka ambitne zadanie wypracowania wersji kompromisowej CRD IV i CRR.

8.I.2. Koncepcja transgranicznego zarządzania kryzysowego w sektorze bankowym

W styczniu 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła dokument konsultacyjny „Consultation on technical details of a possible European crisis management framework". Dokument ten miał na celu przedstawienie ogólnego zarysu rozwiązań, które miałyby zapobiegać powstawaniu kryzysów w sektorze finansowym. Celem proponowanych rozwiązań ma być zagwarantowanie, że wszystkie krajowe organy nadzoru dysponują odpowiednimi narzędziami identyfikowania problemów w bankach na wystarczająco wczesnym etapie i interweniowania w celu zapobiegania pogarszaniu i przywrócenia dobrej sytuacji instytucji finansowej lub grupy spółek, które ma zapobiec dalszemu pogarszaniu się jej sytuacji. Dodatkowo zaproponowano wprowadzenie ujednoliconych zasad przeprowadzania postępowania naprawczego *(resolution)*, które obejmowałyby środki podejmowane przez krajowe organy naprawcze na potrzeby zarządzania sytuacją kryzysową w danej instytucji bankowej lub umożliwiałoby podejmowanie skoordynowanych działań naprawczych prowadzonych w ramach grupy.

Eksperci UKNF zarówno w odpowiedzi do konsultacji jak i podczas prac grupy roboczej Europejskiego Organu Nadzoru Bankowego, wskazali na możliwe negatywne konsekwencje, jakie dla polskiego sektora bankowego może mieć wprowadzenie możliwości dokonywania transferu na zasadach nierynkowych od podmiotów zależnych w grupie.

8.I.3. Nowelizacja dyrektywy o systemach gwarantowania depozytów

W 2011 r. negocjacje w sprawie propozycji zmiany dyrektywy o systemach gwarantowania depozytów były kontynuowane zarówno podczas prezydencji węgierskiej jak i podczas prezydencji polskiej. Podczas posiedzenia COREPER w dniu 17 czerwca 2011 r. kraje członkowskie przyjęły ogólne wytyczne (tzw. *general approach*) dla propozycji Dyrektywy. Tekst kompromisowy Rady UE znacznie odchodzi od propozycji zaproponowanej przez Komisję Europejską m.in. co do poziomu finansowania *ex ante*. Poza tym tekst Rady zakłada szersze użycie funduszy gwarancyjnych poprzez zastosowanie ich w postępowaniu naprawczym (*resolution*).

Równolegle działania w zakresie dyrektywy podjął także Parlament Europejski przyjmując w połowie czerwca 2011 r. raport zawierający rozwiązania różniące się od propozycji Rady UE m.in. w odniesieniu do czasu na wypłatę, wysokości funduszy *ex ante*, możliwości ustanowienia dobrowolnych systemów gwarancyjnych oraz użycia funduszy gwarancyjnych podczas działań wczesnej interwencji. Prezydencja polska odbywająca się w drugiej połowie 2011 r. podejmowała działania w formie *trialogów* (pomiędzy Komisją Europejską, Radą UE i Parlamentem Europejskim) w celu wypracowanie wspólnej pozycji. KNF wspierała Ministerstwo Finansów podczas podejmowanych działań.

8.I.4. Projekt Wypłacalność II

Prowadzone w Unii Europejskiej prace nad wprowadzeniem systemu Wypłacalność II w 2011 r. koncentrowały się na:

- nowelizacji dyrektywy Wypłacalność II (2009/138/WE) poprzez tzw. dyrektywę Omnibus II,
- przygotowaniu projektu aktu delegowanego do dyrektywy Wypłacalność II,
- opracowywaniu wiążących standardów technicznych i wytycznych nadzorczych do dyrektywy Wypłacalność II oraz przeprowadzeniu ich formalnych lub nieformalnych konsultacji z rynkiem,
- przygotowaniu praktycznego wdrożenia nowego reżimu, m.in. poprzez przeprowadzanie procesów przedaplikacyjnych

dla modeli wewnętrznych, organizację prac kolegiów nadzorczych, udzielenie Komisji Europejskiej porad w zakresie oceny równoważności systemów nadzorczych państw spoza UE z systemem Wypłacalność II.

Pracownicy UKNF zaangażowani byli w powyższe prace zarówno na szczeblu EIOPA (w ramach grup roboczych dedykowanych do prac nad projektem Wypłacalność II), jak i Komisji Europejskiej i Rady Unii Europejskiej (udzielając wsparcia Ministerstwu Finansów – dalej: „MF").

Szczególnego zaangażowania wymagały prace nad dyrektywą Omnibus II w związku ze sprawowaniem przez Polskę prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w drugim półroczu 2011 r. Sukcesem prezydencji polskiej, do którego przyczynił się UKNF wspierając Stałe Przedstawicielstwo RP przy UE i Ministerstwo Finansów (m.in. współprowadząc posiedzenia grupy roboczej Rady, przygotowując kompromisowe wersje projektu dyrektywy Omnibus II, przedstawiane państwom członkowskim przez prezydencję), jest uzgodnienie przez Radę wspólnej wizji projektu dyrektywy Omnibus II. Na posiedzeniu COREPER w dniu 28 września 2011 r. przyjęto tzw. ogólne podejście (ang. *general approach*), co otworzyło drogę do prac w Parlamencie Europejskim zmierzających do ostatecznego uchwalenia dyrektywy.

UKNF intensywnie zaangażował się także w prace dla Komisji Europejskiej nad projektem aktu delegowanego (2 poziomu), w szczególności dążąc do zmiany kalibracji formuły standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) dla ryzyka katastroficznego z ubezpieczeń majątkowych i ubezpieczeń zdrowotnych. W wyniku wspólnych działań UKNF, MF oraz PIU osiągnięto w projekcie aktu delegowanego obniżenie tzw. współczynnika krajowego do 0,16% sumy ubezpieczeń (z 0,30%). W 2012 r. UKNF będzie się angażował w dalsze prace w tym zakresie, tj. nad przygotowaniem projektu standardu technicznego, który określi m.in. współczynniki relatywne i macierz zależności pomiędzy poszczególnymi strefami w Polsce, służące do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności dla ryzyka katastroficznego.

Na szczeblu krajowym UKNF kontynuował działania mające na celu przygotowanie organu nadzoru oraz nadzorowanych podmiotów do funkcjonowania w systemie Wypłacalność II, m.in. przygotowując i prowadząc procesy przedaplikacyjne modeli wewnętrznych, analizując wyniki piątego ilościowego badania wpływu (QIS5), przeprowadzając kwestionariusze, organizując seminaria i spotkania z przedstawicielami krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. W szczególności należy wspomnieć o bardzo dobrej współpracy z przedstawicielami polskiego rynku, jaka nawiązała się przy okazji analizy wyników QIS5. Dzięki niej zidentyfikowano m.in. nieprawidłowości w kalibracji wymogów kapitałowych dla ryzyka powodzi w Polsce, a także niespójności lub brak precyzji w metodyce wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i wymogów kapitałowych.

UKNF wspierał także Ministerstwo Finansów w pracach nad projektem założeń do projektu ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), stanowiących początkowy etap procesu implementacji dyrektywy do polskiego porządku prawnego.

Ze względu na dyrektywę Omnibus II i związaną z nią nowelizację dyrektywy Wypłacalność II, uległ zmianie harmonogram prac legislacyjnych w Unii Europejskiej. Zakłada się, że system Wypłacalność II wejdzie w życie od 1 stycznia 2014 roku. Jednakże już w 2013 r. organy nadzoru będą zobowiązane wydawać na wniosek zakładów ubezpieczeń decyzje dotyczące stosowania wybranych przepisów systemu Wypłacalność II, np. decyzje o zatwierdzeniu modelu wewnętrznego do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności. Ostateczne potwierdzenie tych terminów przyniesie uchwalenie dyrektywy Omnibus II, spodziewane w 2012 roku.

Piąte ilościowe badanie wpływu (Fifth Quantitative Impact Study – QIS5)

W 2010 r. wśród zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z państw członkowskich Unii Europejskiej przeprowadzono piąte ilościowe badanie wpływu (QIS5). Celem badania była ocena wpływu projektowanych rozwiązań reżimu Wypłacalność II na sytuację finansową oraz wypłacalność ubezpieczycieli. Analiza wyników badania oraz opracowanie raportu końcowego miały miejsce w pierwszej połowie 2011 roku.

Koordynując realizację badania QIS5 w Polsce, UKNF dokonał na przełomie 2010 i 2011 r. weryfikacji wyników polskich uczestników badania oraz poprosił o dodatkowe wyjaśnienia lub uzupełnienia. Następnie sporządził krajowy raport z badania QIS5, który w dniu 7 stycznia 2011 roku przekazał do EIOPA (ang. *European Insurance and Occupational Pensions Authority*) (raport nie podlegał ujawnieniu).

UKNF uczestniczył też w przygotowaniu raportu europejskiego z wyników badania QIS5, który EIOPA opublikowała na początku marca 2011 roku. Dwóch pracowników UKNF weszło w skład Zespołu zadaniowego EIOPA ds. badania QIS5 (*QIS5 Task Force*). Odpowiadali oni za przygotowanie fragmentów raportu europejskiego dotyczących modeli wewnętrznych zakładów ubezpieczeń, zakładów reasekuracji i ubezpieczeniowych grup kapitałowych, a dodatkowo sporządzili projekt rozdziału dotyczącego parametrów własnych wykorzystywanych w obliczaniu kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą formuły standardowej.

UKNF zaprezentował wewnętrzny raport podsumowujący piąte ilościowe badanie wpływu na prezydium Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 7 marca 2011 r., natomiast zagregowane wyniki badania QIS5 (zarówno dla Polski, jak i ogólnoeuropejskie) zostały zaprezentowane polskim uczestnikom QIS5 najpierw na spotkaniu z prezesami zakładów ubezpieczeń i zakła-

dów reasekuracji w dniu 17 marca 2011 r., a następnie z przedstawicielami zakładów odpowiedzialnymi za przeprowadzenie badania QIS5 w dniu 21 marca 2011 roku.

Badanie QIS5 zostało wykonane według sprawozdania finansowego sporządzonego na 31 grudnia 2009 roku. Podstawowe wyniki badania QIS5 w Polsce dla ogółu zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji prezentują się następująco:

- wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto wyznaczanych zgodnie z zasadami Wypłacalności II, w porównaniu do obecnych zasad wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, zmalała średnio o 22%,
- wartość środków własnych ustalonych zgodnie z proponowanymi zasadami wyceny aktywów i zobowiązań w systemie Wypłacalność II była wyższa niż wartość środków własnych ustalona zgodnie z obecnymi zasadami wyceny średnio o 107%,
- wymóg kapitałowy wg reżimu Wypłacalność II (tj. wyższa z wartości kapitałowego wymogu wypłacalności (*Solvency Capital Requirement* – SCR) i minimalnego wymogu kapitałowego (*Minimum Capital Requirement* – MCR)), był wyższy od obecnego wymogu kapitałowego (tj. wyższej z wartości marginesu wypłacalności i kapitału gwarancyjnego) średnio o 188%,
- 33 zakłady ubezpieczeń/reasekuracji posiadały dopuszczone środki własne na pokrycie wymogów kapitałowych w reżimie Wypłacalność II, a 17 zakładów nie posiadało dopuszczonych środków własnych na pokrycie wymogu kapitałowego.

Rozpoczęcie prac przygotowujących sektor ubezpieczeń do oceny modeli wewnętrznych

System Wypłacalność II daje zakładom ubezpieczeń i zakładom reasekuracji możliwość wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w sposób adekwatny do ich profilu ryzyka oraz skali działalności. Zestaw narzędzi, systemów oraz procedur, które miałyby to umożliwić stanowią tzw. model wewnętrzny. Model ten powinien spełniać szereg rygorystycznych wymogów wskazanych w dyrektywie Wypłacalność II, a jego wykorzystanie musi być zatwierdzone przez organ nadzoru. Weryfikacja oraz opiniowanie modelu jest procesem złożonym, wymagającym wysoce wyspecjalizowanej wiedzy z zakresu wielu dziedzin, przy czym przepisy dyrektywy Wypłacalność II dają stosunkowo krótki czas na jego przeprowadzenie.

Mając na uwadze swoje zadania UKNF od dłuższego czasu podejmuje szereg działań mających na celu przygotowanie zarówno UKNF, jak i podmiotów rynku ubezpieczeniowego do nadchodzących zadań związanych z oceną i zatwierdzaniem użycia modeli wewnętrznych. Najważniejszym przedsięwzięciem w tym zakresie jest rozpoczęcie tzw. procesu przedaplikacyjnego.

Proces przedaplikacyjny to rozwiązanie wychodzące naprzeciw wyżej wspomnianym wyzwaniom i stanowi dobrowolną współpracę zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z organem nadzoru. Jego celem jest lepsze przygotowanie się krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji do złożenia wniosku o zatwierdzenie użycia modelu. Dodatkowo proces przedaplikacyjny niesie ze sobą liczne korzyści, związane przede wszystkim z wczesnym diagnozowaniem luk oraz identyfikacją problematycznych obszarów dotyczących modelu wewnętrznego. Przyczynia się również do przyspieszenia tempa implementacji modeli wewnętrznych oraz rozwiązań dotyczących systemu Wypłacalność II w zakładach. Ponadto, daje możliwość wpływu na postać nowych przepisów oraz uregulowanie wątpliwości interpretacyjnych lub innych kwestii istotnych dla polskiego rynku ubezpieczeniowego. Wreszcie, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji będą miały możliwość zapoznania się z oczekiwaniami organu nadzoru w zakresie modeli wewnętrznych. Innymi słowy, rozpoczynając proces przedaplikacyjny UKNF kontynuuje swoją misję dbania o stabilne funkcjonowanie i bezpieczny rozwój rynku finansowego oraz dąży do rozwoju dialogu pomiędzy rynkiem ubezpieczeniowym a organem nadzoru.

Wybór roku 2011 na rozpoczęcie procesu przedaplikacyjnego był optymalną decyzją z wielu względów. Przede wszystkim zapewniło to wystarczającą ilość czasu przed wdrożeniem rozwiązań legislacyjnych systemu Wypłacalność II. Co więcej, wiele krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji osiągnęło odpowiednio zaawansowany poziom przygotowań do nowych regulacji, aby niniejsza inicjatywa mogła być jak najlepiej wykorzystana. Nadto, w przypadku krajowych zakładów wchodzących w skład ubezpieczeniowej grupy kapitałowej, wiele grupowych wytycznych dotyczących lokalnej implementacji modelu wewnętrznego zostało już przygotowanych.

Działania UKNF w zakresie przeprowadzania krajowych procesów przedaplikacyjnych rozpoczęły się formalnie w styczniu 2011 r. publikacją wytycznych UKNF („Proces przedaplikacyjny dotyczący modeli wewnętrznych na potrzeby Wypłacalność II. Zawartość pakietu przedaplikacyjnego"). Wytyczne te określały zawartość tzw. pakietu przedaplikacyjnego, tj. materiałów i informacji, które krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji powinny dostarczyć do UKNF w celu rozpoczęcia procesu przedaplikacyjnego. Wskazano również dwa terminy: 30 kwietnia 2011 r., jako datę deklaracji przystąpienia do procesu przedaplikacyjnego oraz 30 września 2011 r., jako datę złożenia pozostałej części dokumentów. UKNF opublikował także angielską wersją wytycznych wychodząc naprzeciw zakładom ubezpieczeń i zakładom reasekuracji wchodzącym w skład zagranicznych ubezpieczeniowych grup kapitałowych.

W marcu 2011 r. UKNF wystosował list do zarządów krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji informujący o publikacji wytycznych oraz korzyściach płynących z uczestnictwa w procesie przedaplikacyjnym. Założenia polskiego procesu przedaplikacyjnego zostały również przedstawione

na marcowym spotkaniu kierownictwa UKNF z przedstawicielami sektora ubezpieczeniowego. UKNF odbył także szereg indywidualnych spotkań z zakładami zainteresowanymi procesem przedaplikacyjnym, w trakcie których wyjaśnianio wątpliwości interpretacyjne lub kwestie problematyczne. We wrześniu 2011 r. UKNF opublikował dokument, zawierający odpowiedzi na 37 najczęściej zadawanych pytań dotyczących modeli wewnętrznych i procesu przedaplikacyjnego. Dodatkowo UKNF odbył 34 spotkania oraz 4 warsztaty dotyczące funkcjonowania modelu wewnętrznego w wybranym zakładzie ubezpieczeń. Należy stwierdzić, że proces przedaplikacyjny cieszył się na naszym rynku dużym zainteresowaniem. Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. 15 krajowych zakładów ubezpieczeń (4 z działu I i 11 z działu II) zgłosiło się do procesu przedaplikacyjnego. Stanowiło to 60% rynku mierzonego wielkością składki przypisanej brutto w 2010 r.

Należy dodać, iż rozpoczęcie krajowego procesu przedaplikacyjnego, związane jest także z wyjściem naprzeciw oczekiwaniom kolegiów nadzorczych. W związku z tym zostało przyjęte, iż dla krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji wchodzących w skład zagranicznych ubezpieczeniowych grup kapitałowych polski proces przedaplikacyjny jest elementem grupowego procesu przedaplikacyjnego. Grupowe procesy przedaplikacyjne dotyczą grupowych modeli wewnętrznych, które mają być wykorzystywane do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności zarówno dla grupy, jak i podmiotów wchodzących w jej skład. W ramach pracy w tym zakresie UKNF, przy współpracy innych organów nadzoru, analizował przyjęte rozwiązania oraz sposób uwzględnienia specyfiki krajowego rynku. W 2011 r. przedstawiciele UKNF wzięli udział w 11 warsztatach lub wizytach studyjnych (wyłączając kolegia nadzorcze) dla 6 europejskich ubezpieczeniowych grup kapitałowych. Wnioski z przeprowadzonych analiz oraz wyniki prac w ramach procesów przedaplikacyjnych były regularnie omawiane z innymi organami nadzoru oraz stanowiły jeden z głównych tematów kolegiów nadzorczych. W ramach pracy w krajowym procesie przedaplikacyjnym pracownicy UKNF wzięli udział w 13 kolegiach 9 europejskich ubezpieczeniowych grup kapitałowych z 6 krajów.

Pracownicy UKNF brali w 2011 r. również aktywny udział w inicjatywach EIOPA mających na celu wymianę doświadczeń zdobywanych w trakcie procesów przedaplikacyjnych, ujednolicenie podejścia do oceny modeli wewnętrznych oraz współtworzenie systemu Wypłacalność II. Działania te realizowane były w ramach współpracy w grupie roboczej do spraw modeli wewnętrznych przy EIOPA (*Interal Models Committee* – IMC) oraz poprzez uczestnictwo w nieformalnych spotkaniach europejskich organów nadzoru dotyczących modeli wewnętrznych (*Informal Supervisory Meetings* – ISM). Udział w grupie IMC (w 2011 r. odbyło się 11 takich spotkań) daje pracownikom UKNF m.in. możliwość uregulowania w przepisach europejskich kwestii istotnych dla polskiego rynku ubezpieczeniowego wynikłych w trakcie polskiego procesu przedaplikacyjnego. Jedną z nich było przedstawienie propozycji spójnej interpretacji dotyczącej wymogów outsourcingu w kontekście modeli wewnętrznych oraz rozpoczęcie dialogu w tej kwestii z przedstawicielami Komisji Europejskiej. Spotkania ISM mają na celu wymianę doświadczeń oraz harmonizację podejścia zarówno do procesów przedaplikacyjnych, jak i oceny modeli wewnętrznych. W 2011 r. przedstawiciele UKNF wzięli udział we wszystkich spotkaniach (12 spotkań), których tematyką były m.in. generatory scenariuszy ekonomicznych, modelowanie niektórych z kategorii ryzyka (rynkowe, kredytowe, rezerw i składki, operacyjne, katastroficzne), portfele replikujące, portfele benchmarkowe, walidacja czy procesy przedaplikacyjne. Należy podkreślić, iż w wyżej wymienionym kontekście proces przedaplikacyjny stanowi platformę wymiany opinii pomiędzy krajowym rynkiem ubezpieczeniowym, UKNF oraz innymi organami nadzoru, których skutkiem mogą być lepsze i bardziej przejrzyste regulacje, a w konsekwencji bardziej stabilny i bezpieczny rynek finansowy.

Przygotowanie UKNF oraz podmiotów rynkowych do funkcjonowania zgodnie z Wypłacalnością II

W 2011 r. UKNF opracował materiał informacyjny dla zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji pt. „Projekt Wypłacalność II – rozwój prac w I połowie 2011 r. i planowane dalsze działania". Zawierał on m.in. podsumowanie prac w Unii Europejskiej, w tym szczegółowy opis zmian do dyrektywy Wypłacalność II proponowanych w projekcie dyrektywy Omnibus II, a także informacje o pracach UKNF na szczeblu krajowym. Materiał podsumowujący II połowę 2011 r. zostanie przedstawiony na początku 2012 roku. W czerwcu i grudniu 2011 r. na posiedzeniach Komisji Nadzoru Finansowego przedstawiono półroczne informacje o bieżących zadaniach w projekcie Wypłacalność II oraz o harmonogramie dalszych prac.

UKNF zrealizował w 2011 r. dla przedstawicieli zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji oraz dla swoich pracowników 4 szkolenia dotyczące wymogów systemu Wypłacalność II w ramach CEDUR oraz 4 seminaria w ramach projektu dofinansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W grudniu 2011 r. UKNF przeprowadził seminarium mające na celu ułatwienie podmiotom rynkowym zgłoszenia uwag do projektów aktów 3 poziomu w zakresie sprawozdawczości zakładów ubezpieczeń do nadzoru i publicznych ujawnień w systemie Wypłacalność II, poddawanych konsultacjom publicznym przez EIOPA.

W grudniu 2011 r. UKNF rozesłał do krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji ankietę w celu dokonania przez nie oceny stanu przygotowania do funkcjonowania zgodnie z przepisami systemu Wypłacalność II. Celem badania jest także szacunkowa ocena kosztów związanych z dostosowaniem się zakładu do funkcjonowania w systemie Wypłacalność II m.in. kosztów dostosowania organizacyjnego, kadrowego, technicznego. Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zo-

stały poproszone o przekazanie odpowiedzi do UKNF do 25 lutego 2012 roku.

Do działań UKNF ukierunkowanych na przygotowanie organu nadzoru oraz nadzorowanych podmiotów do funkcjonowania w systemie Wypłacalność II należy także realizacja badania QIS5 i przeprowadzanie procesów przedaplikacyjnych. Cel ten przyświecał również zrealizowanym przez UKNF w 2011 roku działaniom w zakresie: przeprowadzania testów stresu przez krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, przeprowadzania przez ww. zakłady analizy ryzyka występującego w ich bieżącej działalności oraz oceny stopnia zaawansowania prac wewnętrznych nad stworzeniem efektywnego systemu zarządzania i przeprowadzania własnej oceny ryzyka i wypłacalności (*Own Risk and Solvency Assessment* – ORSA), a także przeprowadzania przez UKNF ocen krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji w ramach procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION). Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawiono w rozdziale „Nadzór Ubezpieczeniowy" w części „Działalność sprawozdawcza i analityczna" niniejszego Sprawozdania.

8.I.5. Projekty nowych aktów prawnych regulujących obrót instrumentami finansowymi na rynkach kapitałowych

W listopadzie 2011 r. w czasie polskiej prezydencji w Radzie UE, Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej uzgodniły między sobą ostateczną treść Rozporządzenia w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego, które aktualnie oczekuje na publikację. Biorąc pod uwagę wielomiesięczne negocjacje i liczne kontrowersje związane z brzmieniem tego aktu, można uznać to za sukces polskiej Prezydencji. Prace nad innymi aktami zmieniającymi funkcjonowanie obrotu instrumentami finansowymi nie zostały zakończone w roku 2011, choć w wielu wypadkach osiągnięto postęp w negocjacjach, dotyczy to: Rozporządzenia w sprawie pozagiełdowych instrumentów pochodnych (tzw. EMIR), nowelizacji dyrektyw nt. rynków instrumentów finansowych (MiFID), ws. nadużyć na rynku (MAD) oraz ws. instytucji zbiorowego inwestowania (UCITS V), ws. przejrzystości na rynku (Transparency). W zakresie powyższych projektów legislacyjnych negocjowanych na forum UE, UKNF: – wspierał merytorycznie w zakresie swojej właściwości Ministerstwo Finansów, reprezentujące polski Rząd w unijnych negocjacjach międzyinstytucjonalnych, – przekazywał indywidualne opinie w ramach konsultacji publicznych prowadzonych przez Komisję Europejską. Wskazywano m.in. na następujące istotne kwestie problematyczne: niepełne przystosowanie aktualnych polskich przepisów dotyczących infrastruktury rozliczeniowej do założeń rozporządzenia ws. pozagiełdowych instrumentów pochodnych (EMIR), niepożądaną z punktu widzenia nadzoru komplikację projektowanego podziału dopuszczalnych przez MiFID platform obrotu, faktyczne usankcjonowanie regulacyjne nierównej konkurencji pomiędzy przejrzystymi rynkami regulowanymi a nieprzejrzystymi platformami organizowanymi przez banki inwestycyjne (również MiFID), zagrożenie zmniejszenia wiarygodności emitentów poprzez wprowadzenie regulacji pozbawiających inwestorów kwartalnej informacji finansowej (nowelizacja dyrektywy Transparency), dyskusyjną przydatność regulacyjnego zadekretowania istnienia rynków przeznaczonych specjalnie dla firm małych i średnich o znacznie obniżonych wymogach informacyjnych oraz praktyczne problemy z właściwą kalibracją pan-europejskich kryteriów przyporządkowywania emitentów do sektora małych i średnich (również Transparency).

8.I.6. Rozwijanie współpracy w gronie nadzorców z krajów goszczących

UKNF kontynuował w 2011 r. zacieśnianie współpracy z organami nadzoru finansowego z „nowych" krajów członkowskich UE. Najważniejszą płaszczyzną tej współpracy jest CEE Forum, nieformalne forum nadzorców z regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Jego podstawowym celem jest zbliżanie stanowisk członków wobec różnorodnych inicjatyw regulacyjnych w Unii Europejskiej, tak aby w maksymalnym stopniu zabezpieczyć interesy krajów goszczących.

CEE Forum powstało w 2010 r. z inicjatywy UKNF. Już na początku 2011 roku współpraca w gronie państw goszczących przyniosła efekt w postaci wyboru czterech kandydatów wysuniętych przez Forum do zarządów Europejskich Urzędów Nadzoru (w tym przedstawiciela UKNF do zarządu Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych). W kolejnych miesiącach przedstawicielom Forum udało się również obsadzić niektóre inne strategicznie istotne stanowiska w ESA (pracownik Czeskiego Banku Narodowego został przewodniczącym Stałego Komitetu ds. Regulacji i Polityki w Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego, zaś pracownik UKNF objął funkcję przewodniczącego jednej z najważniejszych podgrup tego komitetu).

Członkowie CEE Forum starają się koordynować swoje stanowiska prezentowane na forach unijnych i wzajemnie wspierać w zabiegach o korzystny kształt przepisów, które choć projektowane i przyjmowane w Brukseli, mają duży wpływ na kondycję polskiego sektora finansowego i bezpieczeństwo finansowe Polaków. Działaniom podejmowanym w ramach Forum przyświeca nadrzędny cel, jakim jest zapewnienie, by kraje goszczące miały odpowiednie mechanizmy zapewniające stabilność sektora finansowego w warunkach rynku zdo-

minowanego przez podmioty należące do zagranicznych grup finansowych.

W 2011 r. odbyły się trzy posiedzenia wysokiego szczebla CEE Forum, podczas których omawiano bieżące projekty regulacyjne w UE, a także dwa spotkania ekspertów ds. pakietu CRD IV. W marcu 2011 r. organy nadzoru z ośmiu państw członkowskich CEE Forum wystosowały wspólny list do Komisji Europejskiej przedstawiający uwagi do wymogów płynnościowych proponowanych w CRD IV. Tej tematyki dotyczył też list otwarty przewodniczących nadzoru bankowego z Polski, Węgier i Bułgarii, opublikowany we wrześniu w brytyjskim dzienniku „Financial Times". W ostatnim kwartale 2011 roku podjęto prace nad sformułowaniem propozycji szczegółowych poprawek do pakietu CRD IV. Propozycja ta została w styczniu 2012 r. przekazana duńskiej prezydencji w Radzie UE. Pod listem Przewodniczącego KNF w tej sprawie podpisało się sześć państw członkowskich CEE Forum.

W ramach CEE Forum podjęto również współpracę w zakresie Filara II, której celem jest wymiana doświadczeń (np. dotyczących implementacji metod oceny adekwatności wysokości kapitału ekonomicznego posiadanego przez banki) oraz próba identyfikacji możliwych obszarów dla potencjalnej współpracy na forum międzynarodowym. Efekty współpracy dotyczyłyby w szczególności prac w grupach roboczych przy Europejskim Urzędzie Nadzoru Bankowego (ang. *European Banking Authority* – EBA).

8.I.7. Sprawowanie nadzoru nad agencjami ratingowymi

W roku 2011 trwały w krajach Unii Europejskiej postępowania rejestracyjne agencji ratingowych. O rejestracji największych agencji ratingowych (z grup Standard&Poor's, Moody's i Fitch) wspólnie decydowały organy nadzoru zrzeszone w kolegiach nadzorczych. Kolegia te miały zweryfikować, czy agencje, często wymieniane w gronie „winnych" doprowadzenia do kryzysu finansowego, wprowadziły rozwiązania zapobiegające konfliktowi interesów i zapewniające profesjonalizm oraz przejrzystość procesu ratingowego. W procesie przenoszenia nadzoru na poziom unijny istotną rolę odegrała kierowana przez UKNF grupa zadaniowa Europejskiego Urzędu Nadzoru Papierów Wartościowych i Giełd.

8.2. Współpraca w ramach europejskiego systemu nadzoru finansowego

Z dniem 1 stycznia 2011 roku rozpoczął funkcjonowanie Europejski System Nadzoru Finansowego. Głównym jego celem jest zapewnienie właściwego wdrażania przepisów dotyczących sektora finansowego, w sposób umożliwiający zachowanie stabilności finansowej i zapewnienie zaufania do systemu finansowego jako całości oraz odpowiedniej ochrony konsumentów usług finansowych.

W skład Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego wchodzą:

- Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ang. *European Systemic Risk Board* – ESRB),
- Europejskie Urzędy Nadzoru (ang. *European Supervisory Authorities* – ESA):
  - Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (ang. *European Banking Authority* – EBA),
  - Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (ang. *European Insurance and Occupational Pensions Authority* – EIOPA),
  - Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ang. *European Securities and Markets Authority* – ESMA),
- Wspólny Komitet Europejskich Urzędów Nadzoru (ang. *Joint Committee*),
- właściwe organy lub organy nadzoru państw członkowskich określone w odpowiednich aktach unijnych.

Jednym z głównych elementów reformy nadzoru finansowego w UE jest powołanie trzech Europejskich Urzędów Nadzoru (*European Supervisory Authorities* – ESAs) w miejsce dotychczas funkcjonujących komitetów nadzorców europejskich (CEBS, CEIOPS, CESR). Siedziby nowopowstałych Europejskich Urzędów Nadzoru są umiejscowione w dotychczasowych siedzibach odpowiednich komitetów, czyli w Londynie, Frankfurcie oraz Paryżu.

Europejskie Urzędy Nadzoru poprzez wydawane wytyczne i standardy przyczyniają się do harmonizacji przepisów regulujących funkcjonowanie sektora finansowego w UE. Pełnią również inne zadania, takie jak analiza zjawisk w sektorze finansowym, koordynacja testów warunków skrajnych (EBA, EIOPA), czy nadzór nad agencjami ratingowymi (ESMA). Przyznano im też kompetencje do wydawania decyzji wiążących krajowe organy nadzoru w sytuacjach kryzysowych oraz w razie konieczności rozwiązania sporu pomiędzy nadzorcami krajowymi w procesie tzw. wiążącej mediacji.

8.2.1. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EBA)

Rok 2011 był pierwszym rokiem funkcjonowania Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, który zastąpił Komitet Europejskich Nadzorów Bankowych (CEBS).

W 2011 r. odbyło się sześć spotkań Rady Organów Nadzoru, najważniejszego organu EBA, złożonego z przedstawicieli krajowych urzędów nadzorczych. UKNF reprezentowany był podczas każdego spotkania, brał również udział w procedurach pisemnych. Do decyzji Rady przedstawiono 71 dokumentów (niektóre z nich w pakietach), ze względu na pierwszy rok funkcjonowania Urzędu duża ich część dotyczyła regulaminów i organizacji wewnętrznej EBA.

EBA wykonuje szeroki zakres zadań dotyczących sektora bankowego, instytucji płatniczych i pieniądza elektronicznego oraz ładu korporacyjnego, audytu i sprawozdawczości finansowej. Najistotniejsze decyzje przyjęte przez Radę Organów Nadzoru EBA w 2011 r. dotyczyły:

- przeprowadzenia testów warunków skrajnych na próbie 90 banków europejskich, z udziałem polskiego banku PKO BP,
- przygotowania stanowisk EBA dotyczących m.in. dokumentów w zakresie zasad działania ram zarządzania kryzysowego w sektorze finansowym oraz projektu pakietu CRD IV,
- przyjęcia rekomendacji dotyczącej utworzenia przez banki tymczasowego bufora kapitałowego na ryzyko związane z rządowymi papierami wartościowymi,
- opracowania projektu wykonawczego standardu technicznego w zakresie raportowania na potrzeby nadzorcze i jego przedstawienia do konsultacji publicznych.

Do najważniejszych prac, które będą kontynuowane przez EBA w 2012 r. należą:

- przygotowanie projektów regulacyjnych i wykonawczych standardów technicznych wynikających z projektu CRD IV/CRR
- działania związane z zarządzaniem kryzysowym w sektorze bankowym, w tym ewentualne opracowanie standardów technicznych na podstawie oczekiwanej propozycji legislacyjnej KE
- przeprowadzenie kolejnego testu warunków skrajnych, po zakończeniu procesu rekapitalizacji banków wynikającego z Rekomendacji EBA.

Standing Committee on Regulation and Policy (SCRP)

Komitet Stały jest najważniejszą grupą ekspercką EBA. Zajmuje się kwestiami funduszy własnych, dużymi zaangażowaniami, finansowymi instrumentami pochodnymi i instrumentami sekurytyzowanymi, ryzykiem rynkowym oraz ryzykiem operacyjnym, jak również zagadnieniem harmonizacji przepisów na poziomie unijnym w ramach Single Rule Book. Komitet pełni rolę nadrzędną w stosunku do podgrup dotyczących regulacji ostrożnościowych i zajmuje się koordynacją i określaniem kierunku ich prac.

Subgroup on Liquidity (SGL)

Grupie roboczej ds. płynności w 2011 r. przewodniczył UKNF. Jej celem jest opracowanie w ramach EBA projektów tzw. standardów technicznych (ITS). Projekty ITS, po akceptacji przez Komisję Europejską, będą wdrożone w formie rozporządzeń obowiązujących bezpośrednio na terytorium wszystkich krajów Unii Europejskiej. SGL prowadziła prace w zakresie:

- organizacji pracy dotyczącej opracowania ITS (wynikają z projektu Dyrektywy CRD IV i rozporządzenia do dyrektywy CRR), w tym powołania zespołów, których zadaniem będzie przygotowanie wiążących standardów technicznych oraz raportów dla KE odnośnie, np. raportowania wskaźników płynności, warunków identyfikacji różnych kategorii depozytów detalicznych, którym można przypisać wyższe wagi wypływów, kryteria uznawania aktywów za płynne, jeżeli są one w walutach innych niż waluta krajowa, kryteria uznawania aktywów za płynne. W 2012 r. opracowanych zostanie 9 ITS i 3 raporty oraz 8 ITS i raportów w latach późniejszych,
- opracowania formularza sprawozdawczego maturity ladder, który będzie dodatkowym narzędziem monitorowania płynności i elementem jednego z ITS,
- opracowania formularzy służących monitorowaniu przez EBA miary płynności krótkoterminowej (LCR) w bankach działających w EEA do czasu wprowadzenia przez KE wiążącego standardu technicznego w zakresie monitorowania LCR,
- przygotowania badań ankietowych w zakresie projektowanych rozwiązań dotyczących miar płynności krótkoterminowej (LCR) w celu kalibracji odpowiednich elementów miar w ramach przygotowywania do opracowania wiążących standardów technicznych.

Do wszystkich ITS, których termin przygotowania upływa w 2012 r., zostały opracowane ankiety/wzory formularzy.

Poza koordynowaniem prac przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach prowadzonych przez poszczególne zespoły w ramach grupy oraz kierowali pracami zespołu odpowiedzialnego za opracowanie ITS w zakresie wypływów depozytów detalicznych, którym można przypisać wyższe wagi wypływów niż te określone w CRR.

Opracowane przez SGL dokumenty zostaną wykorzystane do prac w zakresie zmian legislacyjnych, uchwał ostrożnościowych i rekomendacji nadzorczych.

Sub-Group on Own Funds (SGOF)

Grupa robocza ds. funduszy własnych (*Subgroup on Own Funds* – SGOF) prowadziła prace w zakresie:

- inwentaryzacji istniejących instrumentów zaliczanych do CET1 – przeprowadzono pełną inwentaryzację istniejących

instrumentów finansowych zaliczanych do CET1, a wyniki pracy w postaci raportu zostały przedstawione na spotkaniu Board of Supervisors w dniach 5-6 października 2011 r.,
- wypracowania sposobu monitorowania nowych emisji instrumentów kapitałowych – opracowano trzy możliwości monitorowania nowych emisji instrumentów kapitałowych z użyciem:
  – jednorodnych szablonów,
  – listy benchmarków,
  – biblioteki przypadków (ang. *case-library*),
- oceny zgodności istniejących instrumentów hybrydowych z wymogami zawartymi w wytycznych CEBS/EBA oraz w CRDIV (CRD i CRR) – przeprowadzono ocenę zgodności istniejących instrumentów hybrydowych z wymogami zawartymi w wytycznych CEBS/EBA oraz w CRD IV,
- opracowania wiążących standardów technicznych do CRD IV w zakresie funduszy własnych. Opracowanych zostanie 25 standardów. Zakończenie prac w zakresie standardów przewidziane jest na grudzień 2013 r.

Przedstawicielowi UKNF udało się doprowadzić do przyjęcia postulowanych przez UKNF w zakresie RTS-u z art. 27 CRR, tj.:
- z treści proponowanego BTS-u wykreślono zapis mówiący o tym, iż wypłata udziałów powinna być uzależniona od pełnej spłaty kredytów przez udziałowców oraz
- w przypadku ograniczeń wypłaty dodano zapis stwierdzający, iż ostateczne potwierdzenie możliwości ograniczenia wypłaty zależeć będzie od zgody nadzorcy.

Sub-Group on Securitization and Covered Bonds (SG S&CB)

SG S&CB to podgrupa zajmująca się sekurytyzacją i obligacjami zabezpieczonymi. W 2011 r. grupa stworzyła dokument „Q&A" odpowiadający na zgłoszone pytania w zakresie wytycznych CEBS dotyczących art. 122a. Grupa prowadziła też współpracę z Komisją Europejską w zakresie treści art. 122a zawartej w projekcie pakietu CRDIV/CRR oraz z organami nadzoru Stanów Zjednoczonych w zakresie różnic w regulacjach dotyczących utrzymywania interesu gospodarczego netto.

Grupa prowadzi również prace przygotowujące do stworzenia regulacyjnych standardów technicznych w zakresie zdefiniowania pojęcia „gain on sale" z aktywów sekurytyzowanych w art. 29 pkt 2 CRR. Grupa planuje również stworzenie dalszych standardów technicznych.

Sub-Group on Credit Risk (SGCR)

SGCR jest grupą roboczą zajmującą się zagadnieniami związanymi z ryzykiem kredytowym, w szczególności ryzykiem koncentracji, zagadnieniem kontrahentów centralnych, wyliczaniem wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. W ramach grupy dodatkowo utworzono dwie podgrupy, tj. podgrupę ds. IRB i podgrupę ds. kontrahentów centralnych.

W związku z zastąpieniem CEBS przez EBA, grupa SGCR w I półroczu 2011 roku zajęła się przyporządkowaniem zagadnień w zakresie BTS i wytycznych do poszczególnych grup w odniesieniu do projektów dyrektyw CRD, Omnibus oraz EMIR (grupa zgłaszała i zbierała uwagi w zakresie *single rule book* we wszystkich obszarach ryzyka). W II półroczu SGCR podjęła prace nad projektami BTS dot. systemu dużych zaangażowań w zakresie identyfikowana powiązań ekspozycji z aktywami bazowymi, BTS-ów w obszarze IRB z zakresu m.in. testów warunków skrajnych i zabezpieczeń wykorzystywanych w metodzie IRB oraz BTS-ów w obszarze kontrahentów centralnych, w szczególności w zakresie specyfikacji technik obniżania ryzyka w obszarze instrumentów pochodnych nierozliczanych przez kontrahentów centralnych i specyfikacji wymagań kapitałowych dla kontrahentów centralnych. Dokumenty opracowane przez SGCR to:
- EBA's proposal on the Large Exposures' real estate treatment (art. 391 CRR) – dokument dot. sposobu traktowania nieruchomości będących prawnym zabezpieczeniem ekspozycji kredytowych w systemie dużych ekspozycji,
- Request from ESRB to include into EBA-ESRB reporting large exposure data – dokument dot. sposobu wypełniania formularzy sprawozdawczych LE.

Na rok 2012 zaplanowano zakończenie prac nad czterema BTS-ami w obszarze IRB i dwoma BTS-ami w obszarze kontrahentów centralnych. Ponadto zaplanowano rozpoczęcie prac podgrupy ds. metody standardowej, która zajmie się przygotowaniem BTS-ów w tym obszarze.

Sub-Group on Operational Risk (SGOR)

Działania podgrupy w 2011 r. koncentrowały się na kontynuacji prac nad wytycznymi w zakresie rejestrowania danych o stratach operacyjnych w instytucjach stosujących metodę TSA do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego oraz wytycznymi w zakresie zmian dotyczących zaawansowanych metod kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego (AMA).

Subgroup on Market Risk (SGMR)

SGMR jest grupą roboczą EBA zajmującą się zagadnieniami związanymi z ryzykiem rynkowym, w szczególności w zakresie wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego. W ramach swoich sześciu spotkań w 2011 r. SGMR zajmowała się pisaniem projektu wytycznych w dwóch obszarach: Stressed-Value-at-Risk oraz Incremental Risk Charge. Pierwszy dokument dotyczy wyliczania miary ryzyka rynkowego VaR w warunkach skrajnych. Przedmiotem drugiego dokumentu jest szacowanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka szczególnego stóp procentowych oraz cen instrumentów kapitałowych w księdze handlowej, które wynika z zaistnienia przypadku niewypłacalności (*default*) oraz migracji ratingów. Z końcem 2011 r. projekt dokumentów został przedstawiony do konsulta-

cji przedstawicielom sektora bankowego. Tekst wytycznych ma zostać opublikowany na stronie internetowej EBA do końca I kw. 2012 roku. Opracowane przez SGMR dokumenty zostaną wykorzystane do prac w zakresie zmian legislacyjnych, uchwał ostrożnościowych i rekomendacji nadzorczych. Dodatkowo w 2012 r. SGMR będzie się zajmowała tworzeniem BTS w następujących obszarach: Credit Value Adjustment, Permission to use internal models, Prudent valuation oraz Supervisory Formula Approach.

Task Force on Model Validation (TFMV)

Prace tej Grupy powołanej w IV kwartale 2011 r. są ukierunkowane na wypracowanie ujednoliconych zasad nadzorczej oceny istotności zmian w zakresie zaawansowanych metod kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego (IRB), ryzyka operacyjnego (AMA) oraz ryzyka rynkowego (VaR), pod kątem konieczności formalnej ich akceptacji przez właściwe władze nadzorcze. Zadania grupy obejmują też wypracowanie rozwiązań mających na celu harmonizację metodologii walidacji nadzorczych oraz przeprowadzenie analizy możliwych sposobów harmonizacji metodologii stosowanych przez instytucje kredytowe (w celu zapewnienia porównywalności wielkości wymogów kapitałowych pomiędzy instytucjami z jednoczesnym ograniczaniem zjawiska procykliczności wielkości tych wymogów).

Sub Group on Intervention, Resolution and DGS

Jest to przekształcona grupa CEBS ds. wczesnej interwencji (CEBS *early intervention working group*). Podgrupa do spraw interwencji, rezolucji i systemów gwarantowania depozytów podejmuje działania w związku z inicjatywą Komisji Europejskiej dotyczącej ustanowienia zasad zarządzania kryzysowego w sektorze bankowym. Od 2010 r. przedstawiciel UKNF brał udział w czterech spotkaniach grupy. Podczas spotkań członkowie grupy koncentrowali się na omówieniu mechanizmów i rozwiązań zaproponowanych przez KE w związku z zarządzaniem kryzysowym (np. transfer aktywów, mechanizm zamiany długu na kapitał, plany upadłościowo naprawcze). Dodatkowo członkowie grupy prezentowali rozwiązania narodowe w powyższych zakresach. Działania grupy rozpoczęte w 2011 r. wiążą się z opracowaniem wytycznych dla planów sanacyjno-naprawczych (*recovery and resolution plans*). Planowane prace grupy będą koncentrować się prawdopodobnie na opracowywaniu projektów wiążących standardów technicznych na mocy przepisów projektu Dyrektywy o zarządzaniu kryzysowym (tzw. *Recovery and Resolution Directive*).

Task Force on Remuneration

Grupa zajmuje się przepisami dotyczącymi polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń, które zostały wprowadzone na mocy Dyrektywy PE i Rady nr 1076/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (tzw. CRD III), w tym w szczególności opracowywaniem wytycznych w zakresie wynagrodzeń, przygotowaniem kryteriów do przeprowadzenia badania tendencji w zakresie wynagrodzeń, sporządzaniem opinii dotyczących interpretacji przepisów, a w przyszłości prawdopodobnie również opracowaniem projektów wiążących standardów technicznych na mocy przepisów projektu Dyrektywy CRD IV.

Przedstawiciel UKNF wziął udział w dwóch spotkaniach grupy w 2011 roku. W ramach prac grupy zostały przygotowane trzy dokumenty tj. kwestionariusz dotyczący implementacji wytycznych CEBS odnośnie polityki i praktyk w zakresie wynagrodzeń *(implementation study)* oraz projekty: wytycznych EBA dotyczących gromadzenia danych o wynagrodzeniach celem przeprowadzenia analiz porównawczych tendencji i praktyk w zakresie wynagrodzeń („*Guidelines on the remuneration benchmark exercise*") i wytycznych EBA w sprawie gromadzenia danych o wynagrodzeniach osób, których zarobki wynoszą co najmniej 1 mln EUR (ang. *guidelines on the remuneration data collection exercise regarding high earners*). Wyżej wymienione dokumenty stanowiące wytyczne w sprawie gromadzenia danych zostaną przekazane do akceptacji członków BoS EBA. Grupa przygotowuje raport nt. wyniku przeprowadzonego badania dotyczącego implementacji przez organy nadzorcze wytycznych CEBS w zakresie wynagrodzeń.

External Credit Assessment Institutions Working Group (WG ECAI)

Zakres merytoryczny prac grupy obejmuje zagadnienia dotyczące zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ang. ECAI – *External Credit Assessment Institutions*) i agencji ratingowych (CRAs – *Credit Rating Agencies*). W 2011 roku prace grupy koncentrowały się na współpracy z Europejskim Urzędem Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) w zakresie dotyczącym agencji ratingowych (w szczególności kwestia wykorzystania ratingów kredytowych wystawionych w krajach trzecich), w tym opiniowaniu dokumentów opracowywanych przez ESMA. Przedstawiciel UKNF w grupie ECAI Network (d. ECAI Working Group) opiniował dokumenty przesyłane członkom Grupy drogą elektroniczną.

Standing Committee on Oversight and Practices (SCOP)

Komitet zajmuje się tworzeniem zasad i metod dla wymiany informacji i warunkami współpracy pomiędzy nadzorcami.

Subgroup on Home-host and colleges

Celem działania Grupy jest opracowanie projektów standardów technicznych dotyczących współpracy pomiędzy organami nadzoru w ramach nadzoru nad międzynarodowymi grupami bankowymi mającymi siedzibę w Unii Europejskiej oraz funkcjonowania kolegiów nadzorczych. Grupa pracuje nad standardami technicznymi dotyczącymi funkcjonowania

kolegiów nadzorczych, procesu podejmowania wspólnych decyzji kapitałowych oraz notyfikacji jednostek zagranicznych u nadzorców goszczących. Ponadto grupa przygotowuje raport na temat stosowania wytycznych dotyczących funkcjonowania kolegiów nadzorczych (kwestionariusz został opracowany oraz wypełniony przesłany przez nadzory do EBA). Przedstawiciele UKNF uczestniczą w pracach zarówno grupy jak i jej zespołów roboczych, wspierając rozwiązanie korzystne z punktu widzenia UKNF, w szczególności uwzględniających interesy nadzorów goszczących.

Subgroup on Risks and Vulnerabilities (SGV)

Do zadań SGV należy przede wszystkim wspieranie i doradzanie SCOP poprzez przekazywanie bieżącej oceny podatności na ryzyka (na poziomie mikro) w europejskim sektorze bankowym oraz identyfikację czynników ryzyka systemowego. Zadaniem SGV będzie także opracowanie kompleksowego raportu dotyczącego wrażliwości na ryzyka oraz współpraca przy tworzeniu analiz wykonywanych przez EBA.

Subgroup on Risk Assessment Systems under Pillar II

Celem prac grupy jest stworzenie projektu wiążących standardów technicznych dotyczących systemów oceny ryzyka, na podstawie delegacji art. 124(6) dyrektywy CRD oraz przeprowadzenie studium implementacji wytycznych CEBS dotyczących wspólnej oceny nadzorczej międzynarodowych grup bankowych (GL39). Do działań grupy należy m.in. przeprowadzenie badania stopnia wprowadzenia w życie wytycznych CEBS GL39 oraz planowanie procesu gromadzenia informacji o obecnych krajowych systemach oceny ryzyka, w tym stworzenie kwestionariusza. Zadaniem grupy jest także zaplanowanie, jakie obszary będą obejmować wiążące standardy techniczne.

Subgroup on Implementation and Supervisory Practices (SGISP)

Grupa ma na celu przygotowanie bazy informacyjnej w zakresie praktyk nadzorczych, umożliwienie porównania struktur organów nadzoru w różnych krajach członkowskich oraz wymianę informacji dot. obecnie stosowanych rozwiązań nadzorczych. W ramach działań grupy przeprowadzono kwestionariusz dotyczący regulacji i praktyk nadzorczych w zakresie udzielania kredytów w walucie obcej, będący bazą do opracowania raportu zbiorczego. Członkowie grupy, w tym UKNF, przygotowują także prezentacje dotyczące struktur organów nadzoru poszczególnych krajów członkowskich, które mają na celu umożliwienie porównania rozwiązań stosowanych przez organy nadzoru.

Subgroup on Micro-prudential analysis tools and data (SGAT)

Grupa ma na celu zidentyfikowanie luk w danych sprawozdawczych FINREP/COREP na potrzeby raportowania Key Risk Indicators (KRIs), wypracowanie kryteriów agregacji banków do odpowiednich analitycznych grup rówieśniczych (*Peer Group Analysis*), a także opracowanie metody analizy ryzyka systemowego (*Network Analysis*) jako narzędzia stabilności finansowej. W ramach działań grupy zidentyfikowano luki w danych sprawozdawczych FINREP/COREP na potrzeby raportowania Key Risk Indicators (KRIs), które zgłoszono do Komitetu SCARA.

Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing (SCARA)

W 2011 r. w ramach grupy, której celem jest wytyczanie kierunków oraz koordynowanie prac prowadzonych przez wymienione poniżej podgrupy, dyskutowano nad kwestią zakresu podmiotowego i przedmiotowego projektowanych jednolitych standardów technicznych w zakresie sprawozdawczości (ITS – *Implementing Technical Standards*).

Subgroup on Reporting – FINREP Operational Network

W 2011 r. grupa prowadziła prace dotyczące projektu wdrożenia jednolitych standardów technicznych w zakresie sprawozdawczości finansowej. Przedstawiciel UKNF brał udział w procesie opracowywania zakresu sprawozdawczości FINREP objętego nowym zunifikowanym pakietem sprawozdawczym oraz projektowaniu wytycznych do tego zakresu. Prowadzone prace miały również na celu dostosowanie pakietu FINREP do zmian w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej. W ramach realizowanych zadań grupa przygotowywała także odpowiedzi na pytania implementacyjne w zakresie sprawozdawczości pakietu FINREP.

Subgroup on Reporting – COREP Operational Network

W 2011 r. prace grupy koncentrowały się na realizacji projektu wdrożenia jednolitych standardów technicznych w zakresie sprawozdawczości ostrożnościowej COREP. Przedstawiciel UKNF uczestniczył w dyskusjach nad określeniem zakresu sprawozdawczego, a także angażował się w proces przygotowania dokumentu konsultacyjnego CP50 EBA consultation paper on draft ITS on supervisory reporting requirements. Grupa realizowała również zadanie polegające na opracowaniu propozycji dostosowania pakietu COREP do cyklicznych nowelizacji Dyrektywy CRD, w tym pakietu CRD IV.

Subgroup on Transparency

Grupa zajmuje się problematyką ujawnień. Przeprowadzono badanie poprawności raportowania ujawnień przez banki europejskie za 2010 r. i opracowano stosowny raport. Prowadzono także dyskusje na temat trudności banków z wprowadzeniem oraz interpretacją wymogów Filaru III. W celu ułatwienia organom nadzoru sprawowania kontroli nad ujawnieniami rozpoczęto prace nad listą kontrolną, która powinna ujednolicić definicje wskazane w Filarze III oraz wskazywać dobre praktyki dla banków w obszarze ujawnień.

Subgroup on Auditing

Grupa w 2011 r. przeprowadziła spotkanie warsztatowo – konsultacyjne, w którym uczestniczyli przedstawiciele podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych. Stwierdzono m.in., iż badania zbyt rzadko koncentrują się na kwestiach problematycznych z punktu widzenia sprawowania nadzoru ostrożnościowego, a wielkość próby wybieranej z badanej populacji przy użyciu metod statystycznych oceniono jako niewystarczającą. Dyskutowano również nad zacieśnieniem współpracy pomiędzy organami nadzoru oraz podmiotami uprawnionymi do badania sprawozdań finansowych.

Subgroup on Accounting

W 2011 r. grupa Accounting kontynuowała dyskusje dotyczące projektów standardów (dalej ED) związanych z zastąpieniem MSR 39 przez MSSF 9. Dyskusje koncentrowały się głównie wokół zaproponowanych w suplemencie „ED Financial Instruments: Impairment" nowych rozwiązań związanych z utratą wartości. Zwrócono m.in. uwagę na problem zdefiniowania „przewidywalnej przyszłości" w przypadku tworzenia odpisów na oczekiwane straty. Przedstawiciel grupy brał również udział w dyskusjach dotyczących przesunięcia terminu wdrożenia MSSF 9 oraz wypowiadał się w procesie publicznej konsultacji projektu ED Agenda Consultation zawierającego propozycje prac IASB na najbliższe 3 lata. Przedstawiciel UKNF brał udział w opracowywaniu stanowisk SCARA w sprawach rachunkowości.

Standing Committee on Financial Innovation

Działanie Komitetu w pierwszym roku jego funkcjonowania skoncentrowało się na pracach prowadzonych w ramach poszczególnych podgrup – Podgrupy ds. Ochrony Konsumentów (*Subgroup on Consumer Protection*, SGCP) oraz Podgrupy ds. Produktów Innowacyjnych (*Subgroup on Innovative Products*, SGIP). Efektem prac Komitetu był wstępny raport, identyfikujący potencjalne zagrożenia na rynku bankowym z punktu widzenia ochrony konsumentów oraz innowacji finansowych, a także propozycje zadań Komitetu na 2012 rok.

Impact Study Group (wcześniej – TFICF)

Grupa została utworzona przez Financial Stability Committee (FSC) oraz European Banking Authority (EBA). Celem współpracy jest analiza i monitorowanie adekwatności kapitałowej (tj. minimalnych i faktycznych poziomów funduszy własnych, jak również ich „cykliczności" w świetle obowiązujących Dyrektyw 2006/48/EC i 2006/49/EC). Grupa prowadzi tzw. „quantitative impact studies" (QIS) dotyczące planowanych zmian w otoczeniu regulacyjnym w tym m.in. obejmujących adekwatność kapitałową, płynność i występujące współzależności. Do zadań grupy należy także analiza i monitorowanie wpływu CRD na cykle gospodarcze (na podstawie art. 156 Dyrektywy 2006/48/EC).

8.2.2. Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA)

W pierwszym roku działalności EIOPA zajmowała się dwoma dużymi projektami angażującymi różne jej gremia: ukształtowaniem wewnętrznej struktury i organizacji prac oraz kontynuacją przygotowania organów nadzoru i zakładów ubezpieczeń do wejścia w życie reżimu Wypłacalność II. Odpowiednie prace toczyły się w ramach grup roboczych dedykowanych do prac nad projektem Wypłacalność II (FinReq, IMC, IGSRR, IGSC, ITDC). Oprócz tego kontynuowano prace w pozostałych grupach roboczych EIOPA.

Do najważniejszych prac podjętych w ramach EIOPA, z udziałem Rady Organów Nadzoru (naczelny organ urzędu), należą:

- przygotowywanie projektów standardów technicznych i wytycznych wymaganych przez projekt Wypłacalność II, w zakresie m.in.:
  - struktury terminowej bazowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, premii antycyklicznej, granicy umowy ubezpieczenia, wyznaczania wymogu SCR za pomocą formuły standardowej dla ryzyka rynkowego, symetrycznej korekty głębokości szoku dla ryzyka cen akcji w ramach formuły standardowej SCR, listy jednostek samorządu terytorialnego, których obligacje są gwarantowane przez rządy państw członkowskich UE,
  - zarządzania wewnętrznego oraz sprawozdawczości,
  - polityki wprowadzania zmian w modelu wewnętrznym, metody wyznaczania funkcji rozkładu prawdopodobieństwa i spójności z nią metodyki wyceny, stosowania ocen eksperckich, zasad i narzędzi walidacji modelu wewnętrznego, testu użyteczności, częściowych modeli wewnętrznych, przypisywania zysków i strat, modeli i danych zewnętrznych, standardów kalibracji, procedowania przez nadzór wniosku o zatwierdzenie modelu wewnętrznego,
- opracowanie odpowiedzi na zapytanie Komisji Europejskiej o poradę w zakresie dokonania przeglądu dyrektywy w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami,
- przeprowadzenie pierwszych w historii EIOPA jako nowego organu nadzoru ogólnoeuropejskich testów stresu dla sektora ubezpieczeń.

W Zarządzie EIOPA zasiadał przedstawiciel UKNF.

Financial Requirements Committee (FinReq)

Komitet ds. Wymogów Finansowych odpowiada za przygotowanie porad dla Komisji Europejskiej, wiążących standardów technicznych oraz wytycznych EIOPA w zakresie wyznaczania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, środków własnych, mi-

nimalnego wymogu kapitałowego oraz kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą formuły standardowej w systemie Wypłacalność II. W 2011 r. UKNF uczestniczył w opracowaniu wszystkich dokumentów FinReq, a w szczególności był odpowiedzialny za przygotowanie projektu wytycznych ws. procesu zatwierdzania parametrów własnych. FinReq przygotował w 2011 r. 34 dokumenty, w tym odpowiedzi na zapytania Komisji Europejskiej dotyczące projektu aktu delegowanego do dyrektywy Wypłacalność II oraz projekty standardów technicznych lub wytycznych nadzorczych (prace będą kontynuowane w 2012 r.) m.in. w zakresie: procesu zatwierdzania uzupełniających środków własnych przez organ nadzoru, klasyfikacji środków własnych, wytycznych aktuarialnych, stopy wolnej od ryzyka, granicy umowy ubezpieczenia, parametrów własnych w formule standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności, możliwość pokrywania strat z rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i podatków odroczonych w formule standardowej kapitałowego wymogu wypłacalności oraz liczenia wymogu dla ryzyka rynkowego.

Internal Models Committee (IMC)

Komitet Modeli Wewnętrznych odpowiada za przygotowanie porad dla Komisji Europejskiej, wiążących standardów technicznych oraz wytycznych EIOPA dotyczących wyznaczania w reżimie Wypłacalność II kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą pełnych lub częściowych modeli wewnętrznych. Grupa podejmuje także działania w celu zapewnienia spójności procesów przedaplikacyjnych przeprowadzanych przez państwa EOG. W 2011 roku UKNF uczestniczył w opracowaniu wszystkich dokumentów IMC. Komitet przygotował w 2011 r. 17 dokumentów, w tym odpowiedzi na zapytania Komisji Europejskiej dotyczące projektu aktu delegowanego do dyrektywy Wypłacalność II oraz projekty standardów technicznych lub wytycznych nadzorczych (prace będą kontynuowane w 2012 r.), m.in. w zakresie: polityki i narzędzi walidacji, polityki wprowadzania zmian w modelu wewnętrznym, testu użyteczności, modeli i danych zewnętrznych, a także związanych z modelami aspektów funkcjonowania kolegiów nadzorczych. UKNF w szczególności zaangażował się w kwestie dotyczące zatwierdzania grupowych modeli wewnętrznych. Przygotował analizę potencjalnej niezgodności pomiędzy postanowieniami projektów delegowanego i aktów 3 poziomu w zakresie outsourcingu w przypadku stosowania przez lokalny zakład ubezpieczeń grupowego modelu wewnętrznego do wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności i doprowadził do podjęcia sprawy przez IMC oraz Komisję Europejską. W efekcie, UKNF opracuje odpowiednie zapisy w tym zakresie w projekcie wytycznych EIOPA dotyczących testu użyteczności.

Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Committee (IGSRR)

Komitet Zarządzania Wewnętrznego, Nadzoru oraz Sprawozdawczości odpowiada za przygotowywanie porad dla Komisji Europejskiej, wiążących standardów technicznych oraz wytycznych EIOPA dotyczących tzw. filaru 2 i 3 reżimu Wypłacalność II. W 2011 r. UKNF uczestniczył w przygotowaniu wszystkich dokumentów, nad jakimi prowadzono prace w IGSRR. Komitet opracował 5 projektów standardów technicznych i 9 projektów wytycznych nadzorczych (prace będą kontynuowane w 2012 r.) m.in. w zakresie: systemu zarządzania, własnej oceny ryzyka i wypłacalności (ORSA), wyceny aktywów i zobowiązań innych niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, sprawozdawczości do organu nadzoru (formularzy sprawozdawczych oraz sprawozdawczości opisowej), procesu nadzoru, nakładania przez organ nadzoru tzw. narzutu kapitałowego (*capital add-on*) reasekuracji finansowej, a także 5 innych dokumentów, których przedmiotem były zagadnienia związane z rynkiem ubezpieczeniowym. UKNF w szczególności był odpowiedzialny za przygotowanie projektów wytycznych (lub ich rozdziałów) w zakresie: audytu sprawozdań zgodnych z dyrektywą Wypłacalność II, zastosowania zasady istotności w zakresie wyceny, rynków nieaktywnych i alternatywnych metod wyceny, danych statystycznych ujawnianych przez organy nadzoru. UKNF koordynował także w ramach IGSRR prace nad projektami formularzy sprawozdawczych zgodnych z dyrektywą Wypłacalność II z kategorii bilans oraz opracowanie przez IGSRR pierwszej wersji założeń dotyczących systemów informacyjnych i informatycznych EIOPA oraz wymiany danych z krajowymi organami nadzoru (prace w tym zakresie przejął w połowie 2011 roku Komitet IT i Danych).

Insurance Groups Supervision Committee (IGSC)

Do podstawowych zadań Komitetu Nadzoru Grup Ubezpieczeniowych należy przygotowywanie porad dla Komisji Europejskiej, wiążących standardów technicznych oraz wytycznych EIOPA dotyczących nadzoru grupowego w ramach reżimu Wypłacalność II. UKNF uczestniczył w przygotowaniu wszystkich dokumentów, nad jakimi prowadzono prace w IGSC. Komitet prowadził prace nad 4 projektami wytycznych, wśród których jeden został opublikowany do konsultacji publicznych, a jeden został doprowadzony do końcowej fazy przygotowanej na potrzeby wstępnych konsultacji z rynkiem (*pre-consultation*). Komitet uczestniczył także w pracach nad pakietem dot. sprawozdawczości do nadzoru i publicznych ujawnień zakładów ubezpieczeń w systemie Wypłacalność II. Komitet przeprowadził również coroczną ankietę nt. funkcjonowania kolegiów nadzorczych dla ubezpieczeniowych grup kapitałowych, brał udział w opracowaniu planu działania dla kolegiów nadzorczych na 2012 r., a także kontynuował prace nad projektem wielostronnego porozumienia dla kolegiów nadzorczych.

Financial Stability Committee (FSC)

W 2011 r. UKNF był zaangażowany w przygotowanie wszystkich dokumentów Komitetu Stabilności Finansowej. FSC realizuje zadania związane z przeprowadzaniem analiz ekonomicznych rynku ubezpieczeń i pracowniczych programów

emerytalnych oraz monitorowaniem i oceną ryzyka występującego na tych rynkach, w tym ryzyka systemowego. Uczestniczy także we wspólnych pracach europejskich organów nadzoru dotyczących monitorowania i oceny ryzyka międzysektorowego. UKNF przekazywał informacje dotyczące sytuacji finansowej na rynkach ubezpieczeń i pracowniczych funduszy emerytalnych w Polsce, jako wkład do raportów o stabilności finansowej publikowanych przez EIOPA co pół roku. UKNF brał także udział w przygotowaniu finalnych wersji obu raportów, obejmujących rynek UE i EOG. UKNF przeprowadził ponadto analizę bezpośredniego zaangażowania krajowych zakładów ubezpieczeń w dłużne papiery wartościowe rządów, banków oraz przedsiębiorstw z państw członkowskich Unii Europejskiej na potrzeby raportu sporządzanego przez FSC. W 2011 r. UKNF wziął także udział w przygotowaniu przez FSC raportu dotyczącego oceny ryzyka międzysektorowego na potrzeby Komitetu Ekonomiczno-Finansowego Unii Europejskiej (*Economic-Financial Committee – Financial Stability Table* – EFC-FST).

Information Technology and Data Committee (ITDC)

W 2011 roku UKNF uczestniczył w przygotowaniu wszystkich dokumentów na szczeblu Komitetu ds. IT i Danych oraz funkcjonującego w jego ramach Zespołu Zadaniowego ds. Taksonomii XBRL. ITDC utworzono w 2011 roku w celu koordynacji wszystkich projektów EIOPA dotyczących technologii informatycznych i przepływu informacji, w tym gromadzenia, przechowywania i wymiany danych o rynkach ubezpieczeń i pracowniczych programów emerytalnych. Zadania Komitetu obejmują projekty związane zarówno z obecnie obowiązującymi regulacjami unijnymi, jak i mającymi funkcjonować w przyszłości, np. dyrektywą Wypłacalność II i aktami jej towarzyszącymi. ITDC opracował w 2011 r. strategię EIOPA w zakresie IT i wymiany danych oraz raport ze szczegółową specyfikacją danych, które EIOPA powinna gromadzić i przetwarzać w celu realizacji nałożonych na nią zadań. Rozpoczął też prace nad zdefiniowaniem procesów biznesowych i specyfikacji bazy danych EIOPA, które będą kontynuowane w 2012 r. Natomiast Zespół Zadaniowy opracował i skonsultował z rynkiem taksonomię XBRL na potrzeby sprawozdawczości zgodnej z dyrektywą Wypłacalność II.

Catastrophe Task Force (CATTF)

Po przeprowadzeniu piątego ilościowego badania wpływu (QIS5), na wiosnę 2011 r. zostały wznowione prace grupy zadaniowej ds. ryzyka katastroficznego celem weryfikacji sposobu wyznaczania kapitałowego wymogu wypłacalności za pomocą formuły standardowej, ze względu na oraz w oparciu o uwagi zgłaszane w ramach badania QIS5 przez jego uczestników. W badaniu QIS5 krajowe zakłady ubezpieczeń odniosły się szczególnie negatywnie do wysokiego poziomu kalibracji scenariusza powodzi w Polsce. UKNF zgłosił swojego przedstawiciela do CATTF oraz wspólnie z przedstawicielami krajowych zakładów ubezpieczeń przygotował nową propozycję kalibracji. Grupa przygotowała poradę dla EIOPA i Komisji Europejskiej dotyczącą kalibracji scenariusza powodzi w Polsce i Czechach, trzęsienia ziemi na Malcie i Cyprze, scenariuszy katastrof antropogenicznych dla ubezpieczeń kredytu, odpowiedzialności cywilnej ogólnej, odpowiedzialności cywilnej komunikacyjnej, ubezpieczeń ogniowych, ubezpieczeń zdrowotnych oraz zależności pomiędzy poszczególnymi scenariuszami katastrof. Prace grupy będą kontynuowane w 2012 r. w celu opracowania bardziej szczegółowej propozycji kalibracji na potrzeby wiążącego standardu technicznego.

Impact Assessment Task Force – IATF

Ze względu na brak możliwości przeprowadzenia kolejnych ilościowych badań wpływu, po zakończeniu badania QIS5, EIOPA powołała w 2011 roku Grupę zadaniową ds. oceny wpływu, której zadaniem było testowanie na prośbę Komisji Europejskiej rozwiązań planowanych do uregulowania w akcie delegowanym do dyrektywy Wypłacalność II. W 2011 r. UKNF uczestniczył w przygotowaniu raportu dla Komisji Europejskiej, w którym przedstawiono wyniki analizy dotyczącej wpływu na wypłacalność zakładów ubezpieczeń 21 zagadnień wskazanych przez Komisję Europejską. Dla potrzeb analiz, na podstawie wyników badania QIS5 zbudowano modelowe zakłady ubezpieczeń, które swoim zakresem działalności najlepiej reprezentowały rynek ubezpieczeniowy państw członkowskich Unii Europejskiej. We wrześniu 2011 r. raport został przekazany Komisji Europejskiej. Warto zaznaczyć, że przedstawiciel UKNF był autorem części raportu dotyczącej ryzyka cen nieruchomości.

Task Force on Expected Profits arising from Future Premiums (EPIFP TF)

Ze względu na ujawnione w piątym ilościowym badaniu wpływu (QIS5) problemy związane z wyznaczaniem elementu środków własnych zawierającego oczekiwane zyski płynące z przyszłych składek ubezpieczeniowych (EPIFP), Komisja Europejska powołała w 2011 r. Grupę zadaniową ds. oczekiwanych zysków z przyszłych składek. Zaproszono do niej przedstawicieli EIOPA, środowisk akademickich i stowarzyszeń zakładów ubezpieczeń, w celu ustalenia najlepszej metodyki wyznaczenia EPIFP. Znaczne rozbieżności w podejściu rynku i organów nadzoru, a także poszczególnych państw członkowskich do tego elementu środków własnych (również w zakresie zaliczania go do określonej kategorii środków własnych) skłoniły UKNF do zaangażowania się w prace tej grupy. W maju 2011 r. grupa przyjęła projekt stanowiska w zakresie metodyki wyznaczenia EPIFP, a w czerwcu EIOPA przyjęła dokument przygotowany przez grupę oraz przekazała go do Komisji Europejskiej.

Committee on Consumer Protection and Financial Innovation (CCPFI)

W 2011 r. UKNF kontynuował zaangażowanie w prace Komitetu ds. Ochrony Klientów i Innowacji Finansowych, który przedstawił pięć dokumentów w zakresie:

- rozpatrywania reklamacji przez zakłady ubezpieczeń (wytyczne oraz raport dotyczący najlepszych praktyk),
- innowacyjnego produktu variable annuities (raport dotyczący dobrych praktyk),
- edukacji i świadomości finansowej (raport),
- trendów konsumenckich (raport).

Occupational Pensions Committee (OPC)

W 2011 r. Komitet ds. Pracowniczych Programów Emerytalnych zakończył szeroko zakrojone prace międzysektorowe w zakresie projektu „PRIP's (*Packaged Retail Investment Products*) and Pensions", którego tematem były wymogi, jakie ustawodawstwa Państw Członkowskich nakładają na instytucje zarządzające aktywami uczestników pracowniczych programów emerytalnych, bądź oferujące indywidualne formy oszczędzania emerytalnego przed zawarciem umów. Komitet zakończył także prace nad projektem dotyczącym łagodzenia ryzyk w pracowniczych programach emerytalnych o zdefiniowanej składce. W związku z kryzysem finansowym i gospodarczym, a także ogólnoeuropejską tendencją do zmiany rodzajów proponowanych przez pracodawców swoim pracownikom planów emerytalnych z planów o zdefiniowanym świadczeniu na plany o zdefiniowanej składce oraz wynikającym z tego przeniesieniem odpowiedzialności za podejmowane decyzje inwestycyjne z pracodawców na pracowników, OPC postanowił dokonać analizy ryzyk występujących w planach o zdefiniowanej składce.

Jednakże największym wyzwaniem postawionym przed Komitetem w 2011 r. było opracowanie odpowiedzi na wystosowane przez Komisję Europejską 7 kwietnia 2011 r. zapytanie o poradę w zakresie dokonania przeglądu Dyrektywy IORP. Zapytanie, będące następstwem m.in. opracowania przez Komisję Europejską „Zielonej Księgi w obszarze emerytur" (*Green Paper on Pensions*), dotyczy gruntownej analizy możliwości dokonania nowelizacji całego obszaru legislacyjnego Dyrektywy IORP (Dyrektywa 2003/41/WE w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami) oraz stworzenia nowej, ramowej dyrektywy pierwszego stopnia, tzw. Dyrektywy IORP II.

Task Force on Insurance Guarantee Schemes (TF IGS)

W 2011 r. przedmiotem prac Zespołu Zadaniowego ds. Systemu Gwarancji Roszczeń Ubezpieczeniowych była w szczególności analiza rozwiązań w zakresie współpracy pomiędzy instytucjami realizującymi zadania z zakresu gwarantowania świadczeń ubezpieczeniowych w Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy dotyczącej transgranicznej działalności ubezpieczeniowej. W ramach grupy rozpoczęto również prace związane z analizą roli systemów gwarantowania świadczeń ubezpieczeniowych w toku postępowań likwidacyjnych w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Główne kierunki działań podejmowanych przez UKNF w ramach prac przedmiotowej grupy to zapewnienie związku systemów gwarantowania świadczeń z tytułu umów ubezpieczenia z miejscem sprawowania nadzoru nad działalnością zakładów ubezpieczeń oraz podtrzymanie stanowiska w przedmiocie minimalnego poziomu harmonizacji potencjalnej regulacji w zakresie systemów gwarantowania świadczeń, umożliwiającego państwom członkowskim dokonanie wyboru szczegółowych rozwiązań prawnych w odniesieniu do poszczególnych aspektów funkcjonowania ww. systemów.

EIOPA Review Panel

Zmiany organizacyjne związane z utworzeniem europejskiego systemu nadzoru finansowego oraz powołaniem w grudniu 2010 r. Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA), wymusiły konieczność podjęcia na nowo inicjatywy utworzenia the Review Panel. Grupa robocza „the Review Panel" została powołana do życia w maju 2011 r. na podstawie stosownej decyzji EIOPA. Rozpoczęła ona swoją działalność w sierpniu 2011 roku. Zgodnie z treścią decyzji, celem grupy jest cykliczne organizowanie i przeprowadzanie przeglądu niektórych lub wszystkich przejawów aktywności narodowych organów nadzoru w celu wzmocnienia spójności i kompletności rezultatów działalności nadzorczej.

Od powołania grupy roboczej odbyły się cztery spotkania, podczas których wydzielono trzy projekty, dotyczące: programów emerytalnych (*Pensions*), działalności oddziałów (*Branches*), procesu przedaplikacyjnego modeli wewnętrznych (*Pre-application of internal models*). Niezależne prace dotyczyły wypracowania metodologii przeprowadzenia przeglądu (*Methodology for the conduct of peer reviews*), które zgodnie z przyjętym harmonogramem zakończyły się w 2011 r. Zakończenie pracy zespołu planowane jest na koniec 2013 r.

8.2.3. Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)

2011 rok był pierwszym rokiem funkcjonowania Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). W jego trakcie do decyzji Rady Organów Nadzoru (główny organ decyzyjny, złożony z przedstawicieli organów krajowych) przedstawiono 129 dokumentów (niektóre z nich – w pakietach). Ze względu na pierwszy rok funkcjonowania urzędu istotna część dokumentów dotyczyła regulaminów i organizacji wewnętrznej ESMA. Tym niemniej należy podkreślić, iż pomimo konieczności poświęcenia większej ilości czasu na kwestie organizacyjne, w ramach ESMA regularnie prowadzonych jest kilkanaście odrębnych zakresów tematycznych *(workstreams)*, stale dodawane są nowe zadania i kwestie problemowe. Do-

kumenty dotyczą najczęściej wybranych uczestników rynku tj. firm inwestycyjnych, funduszy UCITS, emitentów czy platform obrotu, choć również często w praktyce mają znaczenie międzysektorowe (dla instytucji kredytowych i firm ubezpieczeniowych).

W ramach prac ESMA w 2011 r.:

- podejmowano decyzje odnoszące się do szczegółowych obowiązków agencji ratingowych (CRA) oraz sposobu prowadzenia nadzoru nad ich działalnością, który to nadzór stał się z dniem 1 lipca 2011 r. wyłącznym uprawnieniem ESMA,
- przyjęto stanowisko ESMA dot. ujmowania długu państwowego w sprawozdaniach finansowych emitentów na rynku regulowanym, sporządzanych zgodnie z MSSF,
- przyjęto zestaw porad (*advice*) dla KE w zakresie aktów wykonawczych do dyrektywy regulującej politykę inwestycyjną, obowiązki i nadzór nad wszelkimi instytucjami zbiorowego inwestowania nie będącymi funduszami typu zharmonizowanego (UCITS) tzn. dyrektywy o zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi. Dyrektywa jest aktem szczególnym, gdyż wprowadza środki nadzorcze w skali mikro w celu osiągnięcia wiedzy nadzorczej o zagrożeniach pojawiających się na rynkach w skali makro.

Ponadto prowadzone były prace dotyczące przyjęcia implementacyjnych standardów technicznych (wiążących podmioty rynku oraz nadzory) w zakresie: Rozporządzenia w sprawie krótkiej sprzedaży i wybranych aspektów dotyczących swapów ryzyka kredytowego oraz Rozporządzenia w sprawie pozagiełdowych instrumentów pochodnych (tzw. EMIR).

Investment Management Standing Committee

Grupa ta zajmuje się głównie tematyką związaną z funkcjonowaniem funduszy inwestycyjnych, w tym funduszami typu UCITS oraz podmiotami zarządzającymi funduszami alternatywnymi. W 2011 roku przedstawiciel UKNF brał udział w pracach prowadzonych na podstawie mandatu Komisji Europejskiej udzielonego ESMA, zmierzających do opracowania dokumentu przedstawiającego propozycje przepisów poziomu 2 do dyrektywy dotyczącej zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi. Prace te prowadzone były w ramach spotkań samego IMSC, oraz powołanej w jego ramach grupy roboczej *Operational Working Group* oraz na podstawie informacji zgromadzonych w czasie publicznych konsultacji, którym przedmiotowy dokument został poddany. Ostateczna wersja dokumentu została przekazana Komisji Europejskiej w listopadzie 2011 r. W związku z tym, że Dyrektywa nie reguluje funkcjonowania samych funduszy alternatywnych skupiając się na podmiotach zarządzających tymi funduszami, w ramach dokumentu wyodrębniono pięć zasadniczych części odnoszących się do prowadzenia działalności przez zarządzających, które dotyczą zakresu regulacji, ogólnych warunków prowadzenia działalności, depozytariuszy, współpracy nadzorczej oraz kwestii związanych z działalnością zarządzających/funduszy z tzw. państw trzecich oraz przejrzystości, dźwigni finansowej i zarządzania ryzykiem.

W 2011 roku IMSC kontynuował również prace nad operacyjnym aspektem funkcjonowania exchange-traded funds (ETFs) oraz ujednoliceniem założeń do systemu, który służyć ma elektronicznej wymianie pomiędzy nadzorcami informacji dot. notyfikacji funduszy zagranicznych na gruncie postanowień znowelizowanej dyrektywy UCITS (Directive 2009/65/EC tzw. UCITS IV).

Investor Protection and Intermediaries Standing Committee

IPISC został powołany w celu kontynuacji procesu efektywnego wdrożenia nowego porządku regulacyjnego w zakresie rynku kapitałowego wynikającego z Dyrektywy 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID). W 2011 r. przedstawiciel UKNF brał udział w opracowaniu wytycznych nadzorczych w zakresie funkcji *compliance* oraz w odniesieniu do testu odpowiedniości w ramach:

- *Consultation paper on guidelines on MiFID suitability,*
- *Consultation paper on guidelines on MiFID compliance function.*

Celem powyższych dokumentów było podjęcie próby wyjaśnienia pewnych aspektów związanych z koniecznością weryfikacji profilu inwestycyjnego klienta zarówno w świetle zapisów wynikających z Dyrektywy MiFID jak również Dyrektywy wykonawczej do Dyrektywy MiFID. W szczególności przewodnik ma na celu zapewnienie jednolitej interpretacji przedmiotowych przepisów oraz zapewnienie konwergencji wśród państw członkowskich. W zakresie testu odpowiedniości dokument koncentruje się na wprowadzeniu w ramach firm inwestycyjnych właściwych procedur i polityk, które pozwolą firmie inwestycyjnej na optymalny dobór instrumentów finansowych i strategii inwestycyjnych klientom firmy inwestycyjnej. Przewodnik ten powinien w założeniu autorów służyć firmom inwestycyjnym we właściwym wdrożeniu regulacji płynących z systemu MiFID. Dokumenty zostały udostępnione do konsultacji, które potrwają do lutego 2012 roku.

Ponadto przedstawiciel UKNF brał udział w opracowaniu kwestionariusza dotyczącego wynagrodzeń w firmach inwestycyjnych w aspekcie zgodności z regułami prowadzenia biznesu i zasadami dotyczącymi konfliktu interesów. Celem kwestionariusza było pozyskanie informacji czy powyższe zagadnienie wymaga opracowania przez ESMA szczegółowych wytycznych nadzorczych dla uczestników rynku i regulatorów.

Corporate Reporting Standing Committee

Stały Komitet ds. Sprawozdawczości zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi raportowania finansowego, rachunkowości, audytu i dziedzin pokrewnych. Jego podstawowym zadaniem jest wspieranie współpracy właściwych organów nadzoru w za-

kresie nadzoru nad informacją finansową emitentów. Przy udziale przedstawicieli UKNF m.in.:

- opracowano informacje, które zostały wykorzystane w celu sporządzenia: Stanowisk ESMA w sprawie długu państwowego w sprawozdaniach finansowych sporządzanych zgodnie z MSSF oraz Raportu ESMA z działalności dot. nadzoru nad stosowaniem MSSF za rok 2010,
- zaopiniowano dokumenty wydawane przez ESMA w sprawach związanych z tworzeniem nowych i ulepszania istniejących uregulowań dotyczących rachunkowości oraz mające wpływ na jakość raportowania finansowego przez emitentów.

Ponadto przedstawiciel UKNF brał udział w pracach w zakresie nowelizacji Dyrektywy Transparency. Najistotniejsze propozycje zmian obejmują harmonizację wymogów informacyjnych w zakresie posiadania znacznych pakietów akcji oraz zmniejszenia wymagań dla małych i średnich emitentów, które przejawiają się m.in. poprzez likwidację śródrocznych raportów zarządu lub raportów kwartalnych dla wszystkich emitentów. Najistotniejsze tezy ze stanowiska UKNF, które zostało zgłoszone podczas konsultacji prowadzonych przez Ministerstwo Finansów obejmują: (1) propozycję pozostawienia wymogu przekazywania do publicznej wiadomości śródrocznych raportów zarządu, a w przypadku raportów kwartalnych – wprowadzenia rozwiązania pośredniego, tj. obowiązku przekazywania do publicznej wiadomości raportów kwartalnych za I, III i IV kwartał roku obrotowego, przy czym byłaby możliwość nieprzekazywania raportu kwartalnego za IV kwartał w sytuacji gdyby raport roczny za dany rok obrotowy został przekazany do publicznej wiadomości w krótszym terminie, np. 80 dni od daty zakończenia roku obrotowego, którego dotyczy, (2) poparcie postulatu maksymalnej harmonizacji Dyrektywy w zakresie notyfikacji o nabywaniu/zbywaniu znacznych pakietów instrumentów finansowych pod warunkiem wprowadzenia do katalogu progów, z którymi związane są obowiązki notyfikacyjne progu 90%, a także (3) poparcie propozycji rozszerzenia obowiązków notyfikacyjnych o inne niż akcje kategorie instrumentów finansowych, ale tylko takie, z których wynika prawo głosu oraz pozostawienie swobody decydowania państwom członkowskim w zakresie wprowadzenia formularzy odnośnie zawiadamiania o nabywaniu/zbywaniu instrumentów finansowych.

Task Force on Storage of Regulated Information

Celem działalności tej podgrupy CRSC jest przygotowywanie dokumentów oraz kwestionariuszy dotyczących budowy europejskiej sieci OAM i wykorzystania formatu XBRL jako odpowiedniego dla sprawozdawczości emitentów na posiedzenia Corporate Reporting Standing Committee.

W ramach działalności w przedmiotowej podgrupie przedstawiciel UKNF przygotowywał odpowiedzi na pytania w ramach badania Komisji Europejskiej poświęconego krajowym mechanizmom gromadzenia informacji regulowanych. W czerwcu 2011 r. ESMA przedstawiła informację nt. prac związanych ze stworzeniem jednolitej taksonomii XBRL, która miałaby być wykorzystana w europejskiej sieci OAM. Do tej pory planowano, iż jednolita taksonomia powstanie na poziomie UE, jednakże sekretariat ESMA przekazał informacje, iż po konsultacjach z US SEC oraz innymi organami, które stosują XBRL ustalono, iż jednolita taksonomia może powstać na poziomie globalnym. W 2012 roku przewiduje się przedstawienie raportu poświęconego tej problematyce.

European Enforcers Coordination Sessions (EECS)

Subkomitet powstał na mocy Standardu CESR Nr 2 dotyczącego nadzoru nad informacją finansową „Koordynacja działań nadzorczych". W ramach EECS, w celu zapewnienia spójnego zastosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości/Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (dalej „MSR/MSSF") oraz ich Interpretacji w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG), odbywa się wymiana informacji na temat decyzji i stosowanej praktyki w zakresie nadzoru nad informacją finansową zamieszczaną w prospektach emisyjnych oraz raportach finansowych emitentów z rynku regulowanego. Ważnym aspektem pracy jest prowadzona przez EECS baza danych, do której organy nadzorcze przekazują informacje na temat istotnych decyzji podejmowanych w ramach problematyki MSR/MSSF. Zapewnianiu jednolitego stosowania MSR/MSSF w EOG służy także publikowanie na stronie internetowej ESMA dokumentów, zawierających wybrane decyzje związane z nadzorem nad informacją finansową, pochodzące z bazy EECS. Aby pozostawać w zgodzie ze Standardem Nr 2, UKNF bierze stały udział w wymianie informacji za pośrednictwem EECS.

Corporate Finance Standing Committee (CFSC)

Zadaniem Komitetu jest analiza zjawisk związanych z funkcjonowaniem regulacji wspólnotowych w zakresie prospektu, obowiązków informacyjnych związanych ze znacznymi pakietami i ładu korporacyjnego oraz wypracowywanie rozwiązań służących zwiększaniu efektywności i spójności ich stosowania (np. w formie *Questions & Answers*).

W 2011 r. przedstawiciel UKNF brał udział w przygotowaniu wskazówek technicznych dla Komisji Europejskiej w związku z otrzymanym przez ESMA mandatem dotyczącym nowelizacji Rozporządzenia KE 809/2004. I etap prac objął następujące obszary: zakres podsumowania prospektu, zakres i funkcjonowanie *final terms* do prospektu podstawowego oraz nowe zakresy informacyjne dla prospektów małych i średnich spółek, spółek o ograniczonej kapitalizacji, ofert akcji emitowanych z zachowaniem prawa poboru oraz programów emisji papierów dłużnych o ograniczonej wartości instytucji finansowych. Przedstawiciel UKNF uczestniczył w całym procesie prac w tym etapie tj. w przygotowaniu dokumentu konsultacyjnego, analizie uzyskanych odpowiedzi i przygotowaniu wskazówek

technicznych dla KE. Przedstawiciel UKNF uczestniczył także w rozpoczętych w 2011 r. pracach w ramach II etapu, w ramach których przygotowano dokument konsultacyjny w obszarze zasad prospektowych w przypadku tzw. ofert kaskadowych oraz wybranych zmian szczegółowych do niektórych wymogów informacyjnych w prospekcie. Dokończenie prac w etapie II oraz całość prac w etapie III są przewidziane na 2012 roku.

Ponadto komitet prowadzi prace związane z Dyrektywą Transparency, które w 2011 r. toczyły się w dwóch zasadniczych tematach: *empty voting* oraz równoważność wymagań w zakresie przejrzystości informacji o emitentach z przepisami krajów trzecich (wniosek izraelskiego organu nadzoru).

Empty voting dotyczy sytuacji sprzedaży akcji lub ich pożyczenia po zarejestrowaniu się na walne zgromadzenie akcjonariuszy i w konsekwencji prowadzi do głosowania na walnym zgromadzeniu bez posiadania interesu ekonomicznego. W celu dokładnego wyjaśnienia skali występowania tego zjawiska oraz zdefiniowania problemów, które ono za sobą pociąga przedstawiciel UKNF w ramach prac komitetu brał udział w sporządzaniu call for evidence, które zostało skierowane do uczestników rynku. Jego wyniki zostaną zaprezentowane w I kwartale 2012 roku.

ESMA-Pol

Głównym celem prac komitetu stałego ESMA-Pol jest osiągnięcie zharmonizowanego podejścia w zakresie stosowania Dyrektywy 2003/6/WE w sprawie wykorzystywania informacji poufnych i manipulacji (nadużyć na rynku) oraz dyrektyw wykonawczych przez wszystkie kraje członkowskie.

Najważniejsze zagadnienia, którymi zajmowali się w 2011 roku członkowie ESMA-Pol, w tym także eksperci UKNF to:

- przygotowywanie standardów technicznych dot. Regulacji ws. krótkiej sprzedaży oraz wybranych aspektów tzw. *Credit Default Swaps*,
- regulacje dot. wymiany informacji między organami nadzoru,
- publikacja informacji dotyczącej ryzyka jakie niesie za sobą inwestowanie na rynkach FOREX,
- publikacja dokumentu dotyczącego polityki informacyjnej w kwestii wypłaty dywidendy w kontekście przepisów odnoszących się do aspektu publikacji informacji poufnych zawartych w Dyrektywie 2003/6/WE w sprawie wykorzystywania informacji poufnych i manipulacji (nadużyć na rynku),
- ciągła wymiana informacji między organami nadzoru mająca na celu usprawnianie działania nadzorów w kwestiach związanych z wykrywaniem nadużyć na rynku.

Post-Trading Standing Committee (PTSC)

Do zakresu materii, którą zajmuje się grupa *Post-Trading Standing Committee* (PTSC) należą kwestie związane z procesem rozliczania i rozrachunku transakcji, jak również kwestie związane z funkcjonowaniem centralnych depozytów papierów wartościowych oraz izb rozliczeniowych pełniących funkcję centralnych kontrpartnerów. W ramach prac trzech grup zadaniowych utworzonych w strukturze PTSC, w 2011 r. przedstawiciel UKNF brał udział w opracowaniu pierwszej wersji standardów technicznych dla CCP, repozytoriów transakcji i derywatów OTC, do których opracowania ESMA została wyznaczona w rozporządzeniu EMIR. W ramach prac komitet opracował również list do T2S Programme Board na temat barier istniejących w poszczególnych państwach europejskich, które powstrzymują centralne depozyty przed podpisaniem Ramowego Porozumienia z Eurosystemem w zakresie funkcjonowania T2S, jak również dokonywała weryfikacji treści ww. umowy. Ponadto, PTSC dokonała oceny systemu T2S w zakresie spełniania Rekomendacji ESCB – CESR dla systemów rozrachunków papierów wartościowych. Przedstawiciel UKNF zaangażowany był również w opracowanie raportów dla Komisji Europejskiej zawierających dane dotyczące liczby transakcji nierozliczonych w terminie w związku z zawieszeniami transakcji.

Secondary Markets Standing Committee (SMSC)

Zadaniem Komitetu jest praca nad strukturą, przejrzystością i wydajnością wtórnych rynków instrumentów finansowych. Komitet zajmuje się w szczególności zmianami zachodzącymi na rynkach pod kątem ich wpływu na przejrzystość i efektywność obrotu. Ekspert UKNF uczestniczył w przygotowaniu szeregu projektów konsultacji publicznych, na podstawie których ESMA przygotowała dla Komisji Europejskiej rekomendacje rozwiązań w zakresie nowelizacji zapisów Dyrektywy 2004/39/WE w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID) dotyczących rynków regulowanych i alternatywnych platform obrotu, podmiotów systematycznie internalizujących transakcje oraz wymogów przejrzystości dla akcji i instrumentów innych niż akcje. Równolegle z pracami nad nowelizacją MiFID, Komitet opracował również szereg wytycznych dla krajowych instytucji nadzoru dotyczących prawidłowego wypełniania zapisów dyrektywy.

W obliczu wyzwań związanych z rosnącym zastosowaniem innowacji technologicznych w obrocie instrumentami finansowymi SMSC opracował również wytyczne dla instytucji nadzoru, firm inwestycyjnych i platform obrotu działających w wysoce zautomatyzowanym środowisku transakcyjnym (zastosowanie algorytmów, HFT itp.). Po zakończeniu nowelizacji MiFID przyjmą one formę standardów technicznych ESMA.

Review Panel

Zadaniem stałego komitetu Review Panel jest monitorowanie spójności stosowania przez instytucje członkowskie ESMA dyrektyw regulujących rynek kapitałowy, jak również niewiążących prawnie aktów 3 poziomu (standardów, wytycznych i rekomendacji CESR/ESMA). Jest to narzędzie praktycznej

realizacji jednego z priorytetowych zadań ESMA, jakim jest dążenie do maksymalnego zbliżania (konwergencji) praktyk nadzorczych na poziomie europejskim. Metodą prac komitetu jest wywieranie nacisku (*peer pressure*) na te kraje członkowskie, których przepisy prawne implementujące akty prawa rynku finansowego ujawniają istotne odstępstwa od postanowień tych aktów. Również niezgodna z wytycznymi ESMA codzienna praktyka nadzorcy może być przedmiotem nacisku. Aby ujawnić różnice w prawie bądź praktyce poszczególnych krajów, członkowie przeprowadzają między sobą analizy w postaci pisemnej samooceny, opisu uprawnień (*mapping*) oraz wzajemnej weryfikacji w ramach podgrup roboczych (*peer review*).

Przedstawiciele UKNF brali udział w pracach w zakresie:
- wypracowania zasad metodologicznych analiz prowadzonych przez RP (*ESMA Review Panel Methodology*),
- opracowania nowego tekstu decyzji ESMA ustanawiającej Review Panel oraz mandatu komitetu (*Decision establishing the Review Panel of ESMA*),
- *mappingu* w zakresie stosowania sankcji z dyrektywy dot. nadużyć na rynku (*MAD Actual use of sanctions*).

Ponadto przedstawiciel UKNF w 2011 roku brał również udział w badaniu stosowania przez organy nadzoru państw członkowskich UE tzw. dobrych praktyk w zakresie stosowania Dyrektywy Prospektowej 2003/71/WE. Badanie ma zakończyć się przygotowaniem raportu w 2012 roku.

Technical Committee on Credit Rating Agencies

Prace komitetu w 2011 r. skupiały się na trzech głównych nurtach:
- rozwiązywaniu problemów prawnych związanych z toczącym się procesem rejestracji agencji ratingowych prowadzonym przez kolegia nadzorcze,
- analizie i ocenie ekwiwalentności reżimów nadzorczych Stanów Zjednoczonych, Japonii, Kanady, Australii, Hong Kongu z systemem europejskim,
- przygotowaniu Regulacyjnych Standardów Technicznych do Rozporządzenia 1060/2009.

Wraz z wydaniem decyzji w sprawie rejestracji jako agencji ratingowych spółek z grup Moody's, S&P i Fitch, praca komitetu dotycząca wypracowywania wspólnej wykładni przepisów Rozporządzenia 1060/2009 dobiegła końca. Głównym nurtem prac komitetu w 2011 r. była analiza ram prawnych nadzoru nad agencjami ratingowymi w krajach trzecich. Aktualnie jedynym reżimem nadzorczym, który został uznany za ekwiwalentny z europejskim jest reżim japoński. Prace nad oceną uregulowań prawnych USA zostały ukończone, podobnie jak prace dotyczące oceny ekwiwalentności Australii. Proces polityczny w zakresie uznania tych jurysdykcji za ekwiwalentne jest w toku. Jeśli chodzi o pozostałe kraje, prace komitetu w zakresie oceny rozwiązań prawnych w nich obowiązujących trwały w 2012 r. W związku z wynikającą z rozporządzenia koniecznością wydania regulacyjnych standardów technicznych (RTS), do niedawna obowiązujące wytyczne CESR do wspomnianego rozporządzenia zostały zastąpione wiążącymi prawnie RTS-ami (projekty zostały w grudniu zaaprobowane przez Radę Organów Nadzoru ESMA). W 2011 r. zakończono również proces tworzenia centralnego repozytorium (CEREP) zawierającego historyczne dane i wybrane statystyki dotyczące ratingów wystawianych przez zarejestrowane agencje ratingowe.

Task Force on transition of CRA supervision to ESMA

Grupa zadaniowa kierowana przez UKNF została powołana w 2010 r. w celu zaprojektowania ram sprawowania nadzoru nad agencjami ratingowymi przez ESMA. W roku 2011 opracowała ona koncepcję modelu sprawowania nadzoru nad agencjami ratingowymi oraz wytyczne w sprawie współpracy ESMA z krajowymi organami nadzoru, a także poradę dla Komisji Europejskiej w sprawie opłat pobieranych od agencji. W związku z wypełnieniem postawionych przed nią zadań, w styczniu 2012 r. grupa została na wniosek przewodniczącego rozwiązana.

IT Management and Governance Group

Grupa zajmuje się realizacją projektów informatycznych mających na celu wsparcie wykonywania obowiązków raportowych spoczywających na poszczególnych nadzorach krajowych w związku z regulacjami europejskimi dotyczącymi rynku kapitałowego. Ponadto celem działania jest tworzenie rozwiązań informatycznych mających na celu integrację nadzoru i wymianę informacji pomiędzy poszczególnymi członkami ESMA. Grupa robocza zajmuje się także opracowywaniem i opiniowaniem rozwiązań informatycznych na potrzeby ESMA. Grupa nadzoruje także prace ESMA Transaction Reporting Systems Joint Sub-Group, grupy skupiającej ekspertów działających w ITMG oraz ESMA Pol. Zadaniem tego zespołu jest opracowywanie szczegółowych standardów raportowania w ramach TREM, opracowanie metodologii eliminacji błędów, poszukiwanie kompromisu w przypadkach niejednoznacznego zdefiniowania pojęć związanych z transakcjami i raportowaniem oraz dbałość o jakość danych w ramach TREM.

W ramach prac grupy przedstawiciel UKNF brał udział m.in., w następujących pracach:
- wprowadzenie ujednoliconego identyfikatora transakcji raportowanych za pośrednictwem TREM – implementacja dyrektywy MIFIR pozwala na pozyskiwanie od firm inwestycyjnych identyfikatorów jednoznacznie identyfikujących klienta zawierającego transakcje, jednakże dyrektywa nie definiuje dokładnie sposobu budowy identyfikatora, który to może być unikatowy w ramach wszystkich krajów członkowskich ESMA, lub w ramach danego nadzoru lokalnego, lub w ramach jedynie firmy inwestycyjnej, wprowadzenie takiego identyfikatora byłoby przełomem w nadzorze nad transakcjami i mogłoby przyczynić się do bardzo efektywnego wykrywania manipulacji oraz przypadków wykorzystania

informacji poufnej, grupa pracuje nad sporządzeniem technicznej rekomendacji w tej sprawie,

- TREM 3.0 – w ramach systemu przekazywane są pomiędzy nadzorami transakcje zawierane przez firmy inwestycyjne, zgodnie z dyrektywą MiFID raportowanie rozpoczęto w 2009 r., system pozwala na gromadzenie transakcji na rynku lokalnym w sposób wystandaryzowany i jednolity we wszystkich państwach członkowskich ESMA, ponadto z mocy Dyrektywy nadzory mają obowiązek przekazywania niektórych transakcji do nadzorów zagranicznych, w ramach nowej wersji TREM 3.0 umożliwiono pozyskiwanie i wymianę transakcji zawieranych na derywatach, których obrót dokonywany jest na rynkach nieregulowanych (TREM dotyczy instrumentów z rynku regulowanego),
- opracowanie wskaźników jakości i sposobów weryfikacji poprawności raportowania w ramach TREM – przekazywane codziennie w ramach TREM transakcje mają znaczenie dla nadzoru sprawowanego przez KNF, jest to sposób na pozyskanie transakcji zdalnych członków giełdy, którzy nie mają siedziby w Polsce. Zapewnienie jakości danych ma fundamentalne znaczenie dla wykorzystania tych danych w nadzorze. Błędy pojawiające się w raportach wynikają m.in. z niejednoznacznej interpretacji niektórych pojęć związanych z raportowaniem. Grupa ESMA TREM Joint Sub-Group stara się w drodze dyskusji znaleźć wspólną interpretację spornych pojęć i sposobów raportowania, opracowuje mierniki jakości, gdyż jakość danych jest istotna dla naliczania opłat wnoszonych przez nadzory za korzystanie z TREM.

Advisory Group on Coporate Governance

Grupa powstała w 2011 r. i zajmuje się tematyką związaną z ładem korporacyjnym. Przedstawiciel UKNF brał udział w opracowywaniu dokumentu konsultacyjnego dotyczącego działalności tzw. *Proxy Advisors*, który ma służyć zebraniu opinii z rynku na temat działalności tych podmiotów, a w konsekwencji ewentualnemu przygotowaniu takich rozwiązań, jak np. opracowanie kodeksu najlepszych praktyk, lub wydanie stosownej dyrektywy. Dokument konsultacyjny zostanie opublikowany w II kwartale 2012 roku.

ESMA Regulation Article 9 Implementation Task Force

Celem prac grupy zadaniowej było uzyskanie przez ESMA wiedzy nt. działań organów nadzoru w zakresie podejmowania przez uprawnione organy czynności interwencyjnych na etapie tworzenia produktów oraz procesu oferowania produktów, a także przyjęcia przez organy nadzoru kryteriów podejmowania ewentualnych czynności nadzorczych w tym zakresie. Uzyskana wiedza ma umożliwić ustalenie zasad dalszych działań ESMA i współpracy z organami nadzoru na szczeblu unijnym w zakresie wydawania ewentualnych zakazów lub ostrzeżeń, o których mowa w art. 9 Rozporządzenia tworzącego ESMA. Dalsze działania ESMA dotyczące ww. art. 9 Rozporządzenia tworzącego ESMA będą prowadzone przez nowo powołany Stały Komitet ds. Innowacji Finansowych.

Takeover Bids Network

Przedmiotem prac *Takeover Bids Network*, w pracach której uczestniczy przedstawiciel UKNF, jest wymiana doświadczeń europejskich organów nadzoru w zakresie nadzorowania procesu przejęć spółek publicznych. W 2011 r. odbyła się dyskusja na tematy związane ze stosowaniem przepisów Dyrektywy 2004/25/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie ofert przejęcia. W ramach prac tej grupy krajowe organy nadzoru przesyłają Komisji Europejskiej ankiety dotyczące ofert przejęć spółek publicznych, które zostały ogłoszone w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

8.2.4. Wspólne grupy robocze Europejskich Urzędów Nadzoru

Joint Committee – Risk Sub-Committee

W 2011 roku Podkomitet ds. ryzyk międzysektorowych dla stabilności finansowej w Europie opracował dwa cykliczne raporty dla potrzeb europejskich urzędów nadzorczych oraz Komitetu Ekonomiczno-Finansowego. Raporty te zostały następnie przedłożone do wiadomości Rady Ogólnej ESRB.

Financial conglomerates Sub-Commitee

Zadaniem Podkomitetu, w którym uczestniczy przedstawiciel UKNF, jest głównie wsparcie Wspólnego Komitetu Europejskich Urzędów Nadzoru w wypełnianiu zadań związanych z regulacjami w obszarze konglomeratów finansowych, w szczególności Dyrektywy 2002/87/WE w sprawie dodatkowego nadzoru nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń oraz przedsiębiorstwami inwestycyjnymi konglomeratu finansowego. Jednym z najważniejszych zadań Podkomitetu w 2011 r. był udział w pracach nad pierwszym etapem zmian wspomnianej dyrektywy, których efektem jest opublikowana w dniu 8 grudnia 2011 r. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/89/UE z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zmiany dyrektyw 98/78/WE, 2002/87/WE, 2006/48/WE i 2009/138/WE w odniesieniu do dodatkowego nadzoru nad podmiotami finansowymi konglomeratu finansowego.

W 2011 r., w wyniku przekazania do Wspólnego Komitetu Europejskich Urzędów Nadzoru przez Komisję Europejską tzw. Call for advice No. 4, kontynuowana była również na forum Podkomitetu dyskusja w zakresie drugiego etapu fundamentalnych zmian Dyrektywy 2002/87/WE, obejmujących 3 kwestie: definicję konglomeratu finansowego, zakres podmiotowy nadzoru uzupełniającego oraz zakres uprawnień nadzorczych.

Szczegółowe prace w przedmiotowym zakresie zostaną przeprowadzone przez Podkomitet w 2012 roku.

Anti Money Laundering Committee

Anti Money Laundering Committee jest podkomitetem w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy Komitetu Łączonego EBA, ESMA i EIOPA. W trakcie posiedzeń dyskutowane są najważniejsze zagadnienia związane z implementacją do porządków prawnych krajów członkowskich dyrektyw oraz stosowania innych aktów prawa unijnego, które dotyczą przeciwdziałania praniu pieniędzy. Przedstawiciele krajów członkowskich wymieniają się doświadczeniami z areny krajowej w zakresie nadzoru nad instytucjami finansowymi wszystkich sektorów rynku. Dodatkowo przedstawiane są informacje o pracach Komisji Europejskiej w zakresie AML.

Połączone Grupy Wysokiego Szczebla ds. współpracy pomiędzy Europejskimi Urzędami Nadzoru i Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego

Przedstawiciel UKNF, będący członkiem Zarządu EIOPA, brał udział w charakterze współprzewodniczącego w pracach Grupy Wysokiego Szczebla ds. współpracy pomiędzy Europejskimi Urzędami Nadzoru (ESA) i Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB), której celem było ustalenie zasad współpracy pomiędzy ESA a ESRB, w szczególności opracowanie zasad wymiany danych i informacji pomiędzy ww. instytucjami, a także w pracach Grupy Wysokiego Szczebla ds. współpracy pomiędzy ESA i ESRB w zakresie wymiany danych dotyczących ryzyk systemowych. Efektem prac obu grup był wspólny raport zaprezentowany przez przedstawiciela UKNF na posiedzeniu ESRB.

8.2.5. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego odpowiedzialna jest za sprawowanie nadzoru makro-ostrożnościowego nad europejskim systemem finansowym, w celu przeciwdziałania ryzykom systemowym zagrażającym stabilności finansowej w UE. ESRB jest elementem, powołanego w styczniu 2011 roku, Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego. Głównym celem ESNF jest zapewnienie właściwego wdrażania przepisów dotyczących sektora finansowego, w sposób umożliwiający zachowanie stabilności finansowej i zapewnienie zaufania do systemu finansowego. Jednym z głównych zadań ESRB jest wydawanie ostrzeżeń o zidentyfikowanych ryzykach systemowych oraz zalecań dotyczących działań, które powinny być podjęte przez właściwe instytucje. ESRB wydaje ostrzeżenia i zalecenia o charakterze ogólnym albo szczegółowym. Od chwili ustanowienia ESRB przedstawiciele UKNF byli zaangażowani w prace Rady.

Rada Generalna

Rada Generalna jest głównym organem decyzyjnym ESRB. Podejmuje, w drodze głosowania, decyzje konieczne do realizacji zadań powierzonych ESRB, w tym wydaje ostrzeżenia i zalecenia. Co do zasady, decyzje Rady zapadają zwykłą większością głosów, przy odpowiednim kworum (dwie trzecie członków z prawem głosu). Rada Generalna liczy 65 członków, w tym 37 z prawem głosu.

Delegatem KNF do Rady Generalnej jest Przewodniczący KNF. Zgodnie z legislacją europejską powołującą ESRB, delegat KNF jest członkiem Rady Generalnej bez prawa głosu. W 2011 roku Przewodniczący KNF brał udział w pięciu posiedzeniach Rady Generalnej ESRB. Na forum tym Przewodniczący m.in. prezentował stanowisko UKNF w zakresie projektu nowelizacji dyrektywy CRD oraz nowego rozporządzenia CRR (tzw. pakiet CRD IV).

Doradczy Komitet Techniczny (ATC)

Działania Doradczego Komitetu Technicznego ESRB („ATC") stanowią merytoryczne wsparcie prac ESRB. ATC poddaje analizie szereg zjawisk, które są następnie omawiane na Komitecie Sterującym ESRB i dalej na posiedzeniach Rady Generalnej ESRB. W 2011 roku, przedstawiciel UKNF wziął udział w czterech posiedzeniach ATC. Delegat UKNF brał aktywny udział w pracach powstałej m.in. z inicjatywy Polski grupy eksperckiej powołanej w ramach ATC w celu przeprowadzenia analizy wpływu kredytowania w walutach obcych (*foreign currency lending practices*) na stabilność systemową. Grupie przewodniczył przedstawiciel Narodowego Banku Polskiego. W oparciu o raport grupy wypracowano treść zalecenia ESRB, które zostało przyjęte na posiedzeniu Rady Generalnej ESRB we wrześniu 2011 r.

Przedstawiciel UKNF brał także udział w pracach grupy roboczej przygotowującej raport dotyczący potencjalnych ryzyk systemowych związanych z umożliwieniem przez rząd Węgier spłaty kredytów walutowych po sztywnym kursie. Grupa ta działała w ramach Doradczego Komitetu Technicznego ESRB i wypracowała raport końcowy, dyskutowany na posiedzeniu Rady Generalnej ESRB w grudniu 2011 r.

8.3. Działania prowadzone na forum instytucji europejskich

Zaangażowanie UKNF w prace na forum instytucji europejskich stanowi istotny aspekt prac Urzędu. Reprezentowanie UKNF na forum unijnym i dbanie o uwzględnienie jego stanowiska w powstających dokumentach jest warunkiem dla zapewnienia rozwiązań korzystnych dla rynku polskiego. Uczestnictwo w opracowywaniu legislacji unijnych, udział w pracach grup eksperckich i roboczych funkcjonujących w ramach Europejskich Urzędów Nadzoru, jak również wpływ na kształt propozycji legislacyjnych przedkładanych przez Komisję Europejską – wszystkie te działania pozwalają promować rozwiązania korzystne z punktu widzenia nadzoru. Należy podkreślić, iż UKNF nie tylko udzielał wsparcia Ministerstwu Finansów, ale też uczestniczył w dyskusjach z Komisją Europejską oraz utrzymywał stały kontakt z organami nadzoru i bankami centralnych Państw Członkowskich Unii Europejskiej.

8.3.1. Komisja Europejska

CRD Working Group

Grupa CRD WG została powołana w związku z pracami nad nowelizacją dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych (CRD). Jej zadaniem było opracowanie wytycznych oraz konkretnych propozycji zmian w dyrektywie CRD (tzw. projekt CRD IV) w odniesieniu do następujących obszarów: wskaźnik dźwigni, jakość kapitałów, wymogi kapitałowe, płynność, bufory kapitałowe, systemowo istotne instytucje finansowe. W ramach CRD WG zostały powołane podgrupy ds. funduszy własnych i płynności, w pracach których również brali udział przedstawiciele UKNF.

CRD Subgroup on Liquidity

Podgrupa zajmowała się przygotowywaniem wstępnej wersji fragmentu Dyrektywy CRD poświęconego płynności na podstawie porozumienia Bazylea III (*Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring*). Prowadzone prace zmierzały w kierunku ustanowienia norm płynności krótkoterminowej (LCR) i długoterminowej (NSFR) oraz standardów dotyczących przestrzegania tych norm na bazie skonsolidowanej lub indywidualnej oraz kwestii przypisania odpowiedniego nadzoru w zależności od konsolidacji. Kluczowe i problematyczne kwestie to:

- traktowanie oddziałów instytucji kredytowych (wyłączenie ich spod nadzoru płynnościowego kraju przyjmującego przy zapewnieniu jedynie minimalnych praw ingerencji i informacji),
- tworzenie tzw. podgrup płynnościowych, w ramach których podmiot w kraju macierzystym mógłby konsolidować zarządzanie płynnością i spełnianie wymogów płynnościowych, obejmując podmioty zależne w innych krajach, po spełnieniu katalogu kryteriów,
- definicja aktywów płynnych,
- wagi obciążające poszczególne kategorie wpływów i wypływów,
- ujęcie polskiego sektora spółdzielczego (w szczególności obowiązkowych depozytów banków spółdzielczych w banku zrzeszającym).

Przedstawiciel UKNF zgłaszał postulaty utrzymania pełnego nadzoru nad płynnością przez właściwe organy kraju przyjmującego i postulaty rozszerzenia kompetencji nadzoru kraju przyjmującego, zarówno w odniesieniu do oddziałów instytucji kredytowych jak i spółek zależnych zagranicznych instytucji kredytowych, postulaty zaostrzenia kryteriów warunkujących tworzenie podgrup płynnościowych, zastrzeżenia odnośnie braku definicji aktywów płynnych, odnośnie metody naliczania odpływów i wpływów z tytułu różnych kategorii bilansowych i pozabilansowych jak również proponowanych wartości tych wag, odnośnie stosowania limitu – tzw. „capa" na wpływy ogółem (jako 75% wypływów), ujęcia firm inwestycyjnych jak również dopasowania standardu LCR do konstrukcji polskiego sektora bankowości spółdzielczej. Proponowane zmiany i przedstawiane zastrzeżenia możliwe były do przeforsowania w minimalnym stopniu, głównie ze względu na niekorzystny parytet sił grup interesów w ramach grupy roboczej, w której zasadniczo uczestniczyli wyłącznie przedstawiciele krajów Europy Zachodniej oraz instytucji europejskich.

CRD Subgroup on Own Funds

Prace podgrupy obejmowały przygotowanie propozycji zmian do Dyrektywy CRD w obszarze funduszy własnych. Prowadzone prace zmierzały w kierunku ustanowienia nowych standardów dla definicji elementów dopuszczanych do włączenia do funduszy własnych, w szczególności dotyczy to funduszy zasadniczych i dodatkowych pozycji funduszy podstawowych. Wiodącym wzorcem w toku opracowywania propozycji był dokument Komitetu Bazylejskiego dotyczący funduszy własnych *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems*. Zaangażowanie przedstawiciela UKNF dotyczyło uczestnictwa w tworzeniu projektowanych zapisów i zgłaszania uwag do wprowadzanych zmian. Wśród kluczowych kwestii należy wskazać następujące obszary:

- udziały mniejszościowe,
- aktywa z tytułu podatku odroczonego (prace w toku),
- przepisy przejściowe (w tym dotyczące instrumentów hybrydowych zakwalifikowanych do funduszy podstawowych w ramach Dyrektywy CRD II i objętych przepisami przejściowymi Dyrektywy CRD III),
- definicja CET1 (składników funduszy zasadniczych spełniających wymogi akcji zwykłych).

Zasadniczo proponowany kształt i zapisy dokumentu były popierane przez przedstawiciela UKNF, zastrzeżenia były głównie natury technicznej i definicyjnej w związku z konkretnymi zapisami, które ewoluowały w toku prac nad dokumentem. Inne zgłaszane były w związku z odniesieniami do systemów rachunkowości, ujęciem firm inwestycyjnych, kwestią anulowania tzw. „grandfatheringu" dłużnych instrumentów hybrydowych (dotyczy papierów wartościowych emitowanych w Polsce na mocy uchwały 314/2009 UKNF). Większości niekorzystnych zapisów kwestii nie udało się zablokować na poziomie grupy, będą one przedmiotem negocjacji międzyrządowych.

CRD Subgroup on Capital buffers

W ramach pracy CRD WG została powołana podgrupa, której zadaniem było opracowanie zapisów do pakietu CRR/CRD IV w zakresie buforów antycyklicznych i kapitałowych.

Przedstawiciel UKNF uczestniczył we wszystkich pracach prowadzonych w grupie roboczej, w tym w opracowywaniu dokumentów, raportów i ankiet, prezentując stanowisko UKNF oraz zgłaszając uwagi w ustaleniach odbiegających od preferowanego przez UKNF stanu rzeczy. Wśród kwestii podnoszonych przez przedstawiciela należy wskazać nie do końca jasną rolę ESRB w zakresie wydawania rekomendacji dotyczącej bufora antycyklicznego – treść projektu zapisów CRD sugerowała, że ESRB mogłoby rekomendować poszczególnym krajom konkretną wysokość bufora, co wydawało się podważać kompetencje nadzorców lokalnych w szczególności, gdyby przyjęty i rekomendowany poziom bufora znacząco się różniły – UKNF w tym zakresie popierał wydawanie przez ESRB ogólnych rekomendacji dot. np. konieczności zwolnienia, bądź wprowadzenia bufora.

Insolvency Law Experts Group

W związku z opublikowanym 20 października 2010 r. komunikatem Komisji Europejskiej w sprawie przyszłych ram zarządzania kryzysowego w sektorze bankowym, KE postanowiła powołać grupę ekspertów, którzy wsparliby ją w pracach koncepcyjnych. Grupa ekspercka ILEG została powołana w maju 2010 roku. Do zadań grupy należało wsparcie działań Komisji Europejskiej w zakresie tworzenia regulacji dotyczących kształtowania ram prawnych w kwestii zarządzania kryzysowego. Rolą przedstawiciela UKNF była reprezentacja stanowiska Urzędu dotyczącego opracowywanych rozwiązań w obszarze zarządzania kryzysowego.

Expert Group on Insurance Solvency (SEG)

W 2011 r. na forum Grupy Roboczej Komisji Europejskiej ds. Wypłacalności Ubezpieczeniowej toczyły się negocjacje na szczeblu rządów państw członkowskich dotyczące przygotowania projektu aktu delegowanego (2 poziomu) do dyrektywy Wypłacalność II. Wyniki piątego ilościowego badania wpływu (QIS5) wskazały na potrzebę zmian lub doprecyzowania projektowanych przepisów. Zmiany wynikały także z nowelizacji dyrektywy Wypłacalność II przez tzw. dyrektywę Omnibus II (m.in. w zakresie wprowadzenia okresów przejściowych dla wybranych regulacji reżimu Wypłacalność II). UKNF wspomagał Ministerstwo Finansów w przygotowaniu i prezentowaniu stanowiska Polski na forum grupy, podczas spotkań grupy i tzw. procedur pisemnych. Priorytetowym postulatem dla UKNF i rynku polskiego była zmiana zawyżonej kalibracji dla Polski kapitałowego wymogu wypłacalności z tytułu ryzyka katastroficznego powodzi w ubezpieczeniach majątkowych, na co wskazały wyniki polskich uczestników badania QIS5. Istotne znaczenie miała współpraca UKNF z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji oraz z Polską Izbą Ubezpieczeń, w efekcie której przygotowano własną propozycję kalibracji. W wyniku działań UKNF, MF oraz PIU (w ramach CEA) uzyskano dla niej poparcie ze strony Komisji Europejskiej, która w październiku 2011 r. zmieniła zapisy projektu aktu delegowanego do dyrektywy Wypłacalność II na zgodne z ww. propozycją.

Nadzór nad konglomeratami finansowymi

W kontekście rosnącego znaczenia międzysektorowych grup finansowych, w 2011 r. Komisja Europejska kontynuowała prace dotyczące przeglądu Dyrektywy 2002/87/WE w sprawie dodatkowego nadzoru nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń oraz przedsiębiorstwami inwestycyjnymi konglomeratu finansowego. Efektem prac, w których uczestniczyli przedstawiciele UKNF wspólnie z przedstawicielami Ministerstwa Finansów, była dyrektywa z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zmiany dyrektyw 98/78/WE, 2002/87/WE, 2006/48/WE i 2009/138/WE w odniesieniu do dodatkowego nadzoru nad podmiotami finansowymi konglomeratu finansowego, która uregulowała najmniej sporne kwestie: traktowanie sektorowych spółek holdingowych po identyfikacji grupy sektorowej jako konglomeratu, proces identyfikacji konglomeratu finansowego, uwzględnianie spółek zarządzania aktywami w procesie identyfikacji konglomeratu finansowego. W 2011 r. kontynuowana była również dyskusja w zakresie fundamentalnych zmian Dyrektywy 2002/87/WE, obejmujących 3 kwestie: definicję konglomeratu finansowego, zakres podmiotowy nadzoru uzupełniającego oraz zakres uprawnień nadzorczych. Komisja Europejska przekazała do Podkomitetu ds. Konglomeratów Finansowych Wspólnego Komitetu Europejskich Urzędów Nadzoru prośbę o poradę w sprawie fundamentalnych zmian Dyrektywy 2002/87/WE.

8.3.2. Europejski Bank Centralny

Europejskie Forum ds. Bezpieczeństwa Płatności Detalicznych

Przedmiotem prac Forum są zagadnienia częściowo uregulowane w Dyrektywie 2007/64/WE oraz w ustawie o usługach płatniczych – dotyczące bezpieczeństwa płatności bezgotówkowych w tym w szczególności kwestii bezpieczeństwa autoryzacji transakcji płatniczych wykonywanych przez dostawców usług płatniczych, w szczególności banki. Forum podjęło decyzję o skoncentrowaniu się w roku 2011 i na początku 2012 r. na dwóch zasadniczych kwestiach: bezpieczeństwa transakcji dokonywanych kartami za pośrednictwem internetu oraz bezpieczeństwa płatności dokonywanych poprzez dostęp do strony internetowej dostawcy usług płatniczych (w szczególności banków). W ramach Forum istnieją grupy robocze ds. bezpieczeństwa płatności elektronicznych oraz ds. płatności kartami płatniczymi. Przedmiotem prac Forum oraz grup roboczych w 2011 r. było (i pozostaje) przygotowanie projektu rekomendacji w zakresie bezpieczeństwa bankowych usług płatniczych świadczonych drogą elektroniczną oraz projektu rekomendacji dotyczącej bezpieczeństwa płatności kartami bez ich fizycznej prezentacji.

8.3.3. Biuro Statystyki Wspólnot Europejskich (EUROSTAT)

KNF przekazuje do Eurostatu dane o nadzorowanym przez siebie rynku. W 2011 r. przygotowano dane dotyczące wyników sektora ubezpieczeniowego oraz sektora emerytalnego w Polsce za 2010 r.

8.4. Współpraca z organizacjami międzynarodowymi

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi stanowi istotny aspekt działań UKNF. Zaangażowanie Urzędu w prace na arenie międzynarodowej pozwala na wymianę informacji, które są efektywnie wykorzystywane w ramach zadań analitycznych i nadzorczych. Podtrzymywanie wieloletniej aktywności na arenie międzynarodowej pozwala również uczestniczyć w dyskusji nad nowymi koncepcjami regulacyjnymi i nadzorczymi.

8.4.1. Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego (BCBS)

W 2011 roku przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach dwóch grup roboczych Komitetu.

Standard Implementation Group on Operational Risk (SIGOR)

Grupa skupia przedstawicieli różnych krajów świata, którzy wspólnie wypracowują uniwersalne standardy zarządzania ryzykiem operacyjnym dla banków oraz wytyczne w zakresie stosowania zaawansowanych metod pomiaru ryzyka operacyjnego (AMA). Celem grupy jest też zapewnienie jednolitego podejścia nadzorczego do problematyki ryzyka operacyjnego oraz implementacji AMA w różnych jurysdykcjach, w ramach których działają banki.

W 2011 roku opublikowane zostały 2 dokumenty przygotowane przez członków Grupy:

- "Principles for the Sound Management of Operational Risk",
- "Operational Risk – Supervisory Guidance for the Advanced Measurement Approach".

W 2011 roku SIGOR rozpoczął prace w zakresie modyfikacji sposobu wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego metodami prostymi, tj. *Basic Indicator Approach* i *Standardised Approach*. Nowe podejście ma na celu lepsze odzwierciedlenie ryzyka operacyjnego banku w wymogu kapitałowym. Prowadzone analizy zmierzają m.in. do zastąpienia *gross income* innym wskaźnikiem.

Udział w pracach Grupy daje możliwość wpływania na kształt przyjmowanych na poziomie globalnym rozwiązań w zakresie dobrych praktyk dla banków i ich nadzorców.

Accounting Task Force (ATF)

Grupa wypracowuje rozwiązania w zakresie międzynarodowych standardów rachunkowości oraz badania sprawozdań finansowych mające na celu wspieranie procesu efektywnego zarządzania ryzykiem w bankach. W 2011 r. prace grupy koncentrowały się na uzgodnieniu jednolitego stanowiska w zakresie przyszłego modelu utraty wartości tzw. *three-bucket approach*. Opracowano również wytyczne dotyczących roli audytu wewnętrznego w bankach a także przedstawiono opinię w sprawie propozycji IAASB w zakresie ulepszeń obecnej formy opinii oraz raportu biegłego rewidenta.

8.4.2. Grupa Nadzorców Bankowych z Krajów Europy Środkowej i Wschodniej (BSCEE)

Od 1 stycznia 2006 r. UKNF prowadzi Sekretariat Grupy BSCEE – organizacji zrzeszającej organy nadzoru bankowego z 21 państw Europy Środkowej i Wschodniej dla celów wymiany informacji i doświadczeń. W przeciwieństwie do opisanego w podrozdziale *Rozwijanie współpracy w gronie nadzorców z krajów goszczących* CEE Forum, BSCEE ukierunkowane jest na kwestie nadzorcze, nie zaś regulacyjne.

W 2011 roku obszarem szczególnie istotnych prac Sekretariatu Grupy Nadzorców Bankowych z Krajów Europy Środkowej i Wschodniej (BSCEE) było współorganizowanie oraz koordynowanie XXIV Konferencji Członków Grupy. Konferencja BSCEE odbyła się w Tiranie, w Albanii, w dniach 12 – 14 kwietnia i skoncentrowana była na tematach *Rola systemu bankowego i nadzorcy w utrzymaniu stabilności finansowej* oraz *Bazylea III*. Sekretariat przygotowywał oraz prezentował podczas Konferencji sprawozdanie z działalności Sekretariatu oraz Grupy.

Ponieważ do przejęcia Przewodnictwa w Grupie w 2012 roku zgłosiło się tylko jedno państwo członkowskie – Austria, Austrian Financial Market Authority został jednomyślnie wybrany do przewodniczenia i organizacji XXV Konferencji Państw Członkowskich BSCEE.

Sekretariat Grupy zaangażowany był również w zorganizowanie seminarium regionalnego BSCEE przy współpracy z FSI nt. Basel III Application, które odbyło się w Wiedniu, w dniach 2-4 maja 2011 roku.

Ponadto, Sekretariat BSCEE współpracował z FSI oraz Bankiem Rosji przy organizacji spotkania wysokiego szczebla państw członkowskich BSCEE, tzw. High-Level Meeting na temat New Framework to Strengthen Financial Stability and Regulatory Priorities, które odbyło się w dniach 24-25 maja w St. Petersburgu.

Przez cały rok 2011 Sekretariat BSCEE udzielał wsparcia o charakterze administracyjnym Przewodniczącemu Grupy BSCEE, panu Indritowi Banka, Dyrektorowi Departamentu Nadzoru w Banku Albanii, w zakresie jego pracy w ramach BSCEE. Do głównych zadań Sekretariatu BSCEE w 2011 roku należało również koordynowanie oraz przygotowanie raportu rocznego z działalności w zakresie nadzoru bankowego państw członkowskich, który został opublikowany jesienią, zarządzanie budżetem Grupy, prowadzenie i uaktualnianie oficjalnej strony internetowej BSCEE oraz utrzymywanie stałego kontaktu z Komitetem Bazylejskim oraz z innymi instytucjami i organizacjami związanymi z nadzorem bankowym, jak również innymi grupami regionalnymi BCBS.

8.4.3. Międzynarodowe Stowarzyszenie Nadzorów Ubezpieczeniowych (IAIS)

UKNF bierze udział w pracach Stowarzyszenia przede wszystkim na forum Komitetu Technicznego, będącego jednym z głównych gremiów IAIS. Wskazany Komitet jest ciałem zwierzchnim nad poszczególnymi grupami roboczymi IAIS. Jak w poprzednim roku, w 2011 r. przedstawiciele UKNF koncentrowali się głównie na pracach podkomitetu ds. grup ubezpieczeniowych i kwestii międzysektorowych (*Groups and Cross-sectoral Issues Subcommittee*), który zajmował się opracowaniem i rewizją zasad, standardów i wytycznych IAIS w takich obszarach jak:

- współpraca i koordynacja działań nadzorczych,
- nadzór grupowy,
- funkcjonowanie kolegiów nadzorczych,
- transgraniczna współpraca i koordynacja w zakresie zarządzania kryzysowego,
- kończenie działalności transgranicznych ubezpieczeniowych osób prawnych i grup,
- konglomeraty finansowe i nadzór międzysektorowy,
- nadzór nad transgranicznymi operacjami dokonywanymi poprzez oddziały,
- traktowanie podmiotów nieregulowanych w ramach nadzoru grupowego,
- inicjatywa ComFrame, mająca na celu opracowanie wspólnych ram i struktury nadzoru nad międzynarodowymi grupami ubezpieczeniowymi, dyskutowano m.in. nad zakresem zastosowania ComFrame, współpracą i współdziałaniem nadzorczym oraz strukturą grupy i jej działalnością.

Przedstawiciel UKNF uczestniczył w spotkaniach grupy zgłaszając szereg uwag szczegółowych do wskazanych wyżej wątków prac. Zgłaszane uwagi dotyczyły w szczególności konieczności uwzględnienia perspektywy organu nadzoru państwa goszczącego w toku prac nad inicjatywą ComFrame, w szczególności nad modułem dot. współpracy organów nadzoru. Ponadto, przedstawiciel UKNF był członkiem grupy zadaniowej opracowującej kwestionariusz na temat krajowych regulacji w zakresie oddziałów. Wyniki badania posłużą do opracowania dokumentu problemowego na temat nadzoru nad transgranicznymi operacjami wykonywanymi poprzez oddziały.

W 2011 roku zakończono prace nad rewizją Głównych Zasad Ubezpieczeniowych (*Insurance Core Principles* – ICP), polegającą m.in. na kompleksowej zmianie struktury standardów i wytycznych stowarzyszenia oraz udoskonaleniu ich treści.

W ramach IAIS przedstawiciel UKNF pełni rolę koordynatora regionalnego dla obszaru Europy Środkowej, Wschodniej i Zakaukazia. Do zadań koordynatora należy m.in.: badanie potrzeb szkoleniowych, koordynowanie inicjatyw w tym zakresie, jak opracowywanie strategii wdrażania celów szkoleniowych w obrębie regionu. Koordynator zobowiązany jest również do

promowania podstawowych zasad ubezpieczeń w krajach, które jeszcze nie przystąpiły do IAIS. W 2011 r. zakończono prace na mapą potrzeb szkoleniowych regionu, w ramach której określono obszary, w których nadzory planują rozwijać wiedzę ekspercką oraz zidentyfikowano organy nadzoru gotowe do przeprowadzenia szkoleń w tym zakresie. W ramach ww. inicjatywy w 2011 roku UKNF zorganizował dwa regionalne seminaria IAIS, podczas których eksperci UKNF zaprezentowali wybrane Podstawowe Zasady Ubezpieczeniowe oraz polskie regulacje prawne i praktykę nadzorczą.

8.4.4. Międzynarodowa Organizacja Nadzorów Emerytalnych (IOPS)

W 2011 r. przedstawiciele UKNF uczestniczyli w posiedzeniach IOPS, w trakcie których analizowano istotne zagadnienia związane z funkcjonowaniem kapitałowego systemu emerytalnego. Stałym tematem obrad IOPS jest zagadnienie nadzoru opartego na analizie ryzyka i jego wdrażania w praktykę organów nadzorczych. UKNF uczestniczył także w warsztatach poświęconych stosowaniu ww. technik.

IOPS kontynuuje prace w zakresie dokonywania samooceny przez poszczególne jurysdykcje w odniesieniu do ustanowionych zasad nadzoru nad prywatnymi systemami emerytalnymi – *IOPS principles of private pension supervision*.

Istotnym elementem współpracy w ramach IOPS jest wymiana poglądów i doświadczeń pomiędzy nadzorami emerytalnymi różnych państw w sprawach związanych z funkcjonowaniem kapitałowego systemu emerytalnego, w szczególności dotyczących nadzoru opartego na ryzyku.

8.4.5. Międzynarodowa Organizacja Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO)

IOSCO EMC Working Group No 4 on Enforcement and Exchange of Information – EMC WG4

KNF jest członkiem Komitetu Rynków Wschodzących. Kierując w ramach Komitetu pracami Grupy Roboczej nr 4 zajmującej się współpracą nadzorczą i wymianą informacji (IOSCO EMC *Working Group No 4 on Enforcement and Exchange of Information* – EMC WG4), przedstawiciele UKNF m.in. prowadzili prace, we współpracy ze Standing Committee 4 (odpowiednikiem EMC WG4 w Komitecie Technicznym IOSCO) w zakresie mandatu dotyczącego zbierania i przekazywania dowodów cyfrowych w prowadzonych postępowaniach transgranicznych, przedstawiciele UKNF brali udział w pracach grupy roboczej, utworzonej w ramach SC4, której zadaniem jest napisanie raportu – Dobrych Praktyk w tym zakresie. Finalizacja Dobrych Praktyk planowana jest na luty 2012 rok.

Aktywność w ramach grupy przyczyniła się do postrzegania UKNF jako instytucji wiarygodnej i kompetentnej. Ponadto pracownikom UKNF udało się stworzyć sieć kontaktów z przedstawicielami regulatorów z całego świata oraz nawiązać z nimi owocną współpracę. Ma to istotne znaczenie dla sprawnej wymiany informacji z zagranicznymi urzędami, która z kolei odgrywa kluczową rolę w nadzorze nad rynkiem, gdyż prowadzone w Urzędzie postępowania wymagają bardzo często pozyskania informacji z zagranicy.

IOSCO Screening Group

Prace grupy oceniającej zdolność poszczególnych regulatorów do przystąpienia do Wielostronnego Porozumienia o Współpracy i Wymianie Informacji (IOSCO *Multilateral Memorandum of Understanding* – MMoU) w 2011 r. były równie intensywne, co w latach poprzednich. W 2011 r. przedstawiciele UKNF prowadzili prace nad aplikacją łotewskiego organu nadzoru. Ponadto przedstawiciele UKNF uczestniczyli w ocenie wszystkich aplikacji weryfikowanych przez pozostałych członków Grupy. Uczestnictwo w tym procesie pozwoliło wpłynąć na ostateczne decyzje w zakresie akceptowania nowych sygnatariuszy Porozumienia. Z uwagi na zaangażowanie w prace Screening Group, UKNF uważany jest za instytucję ekspercką m.in. w zakresie nadzoru i wymiany informacji, a z doświadczeń Urzędu chętnie korzystają kraje rozwijające się.

Działalność Screening Group nie ogranicza się jedynie do procesu weryfikowania aplikacji. Przedstawiciele UKNF, dzięki pełnieniu istotnej funkcji współprzewodniczącego grupy oraz udziałowi w prowadzeniu jej sekretariatu, mają wpływ na uznanie efektów jej prac nie tylko w IOSCO, ale i na arenie międzynarodowej. Wielostronne Porozumienie o Współpracy i Wymianie Informacji (IOSCO MMoU) jest uznane przez grupę G20 za wzorzec w zakresie współpracy i wymiany informacji, którego jedną z głównych funkcji jest ułatwianie zwalczania przestępczości na rynku papierów wartościowych – zarówno w kontekście ochrony klientów, jak i zapobiegania kryzysom na rynkach finansowych.

Ponadto przedstawiciele UKNF uczestniczyli w pracach m.in. *Emerging Markets Committee Advisory Board* i *European Regional Committee*.

IOSCO Standing Committee No. 6 (on Credit Rating Agencies)

KNF jest członkiem Komitetu ds. Agencji Ratingowych IOSCO od końca 2009 roku, jako jedyny organ nadzoru z regionu Europy Środkowej i Wschodniej. W 2011 roku Komitet kontynuował prace dotyczące powołania międzynarodowych kolegiów ds. agencji ratingowych, w skład których wchodziliby

przedstawiciele organów nadzoru z różnych jurysdykcji. Komitet prowadził także analizy rozwiązań regulacyjnych istotnych dla funkcjonowania agencji ratingowych, w tym związanych z zarządzaniem konfliktem interesu oraz efektywnym funkcjonowaniem kontroli wewnętrznej w agencjach ratingowych. Komitet podjął prace zmierzające do aktualizacji dokumentu IOSCO *Code of Conduct Fundamentals for Credit Rating Agencies.* Na forum Komitetu odbywała się także bieżąca wymiana informacji na temat zmian regulacyjnych w zakresie nadzoru nad agencjami ratingowymi.

Financial Action Task Force

Financial Action Task Force (FATF) jest najważniejszą organizacją międzynarodową, która ustala standardy w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy, finansowaniu terroryzmu oraz proliferacji broni masowego rażenia (Polska nie jest jej członkiem). Standardy te są następnie recypowane do porządków prawnych wszystkich krajów na świecie. Pełniąc rolę przedstawiciela IOSCO w FATF pracownik UKNF bierze udział w pracach nad zmianą treści rekomendacji oraz metodologii badania zgodności krajów z tymi rekomendacjami. Celem reprezentowania IOSCO jest zapewnienie, aby opinie nadzorów członkowskich były prezentowane i w miarę możliwości uwzględniane w zakresie w jakim dotyczą nadzoru nad rynkiem kapitałowym oraz kwestii związanych z funkcjonowaniem samych instytucji nadzorczych.

8.4.6. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

UKNF przekazuje zbiorcze dane na potrzeby publikacji opracowywanych przez OECD, a także uczestniczy w działalności kilku komitetów organizacji. W 2011 r. Urząd reprezentowany był w:

- Komitecie Ubezpieczeń i Prywatnych Funduszy Emerytalnych (*Insurance and Private Pensions Committee*), będącym forum współpracy państw w zakresie sektora ubezpieczeniowego. W 2011 roku prowadzono w ramach Komitetu m.in. prace dotyczące rozwiązań stosowanych w zakresie systemów ochrony osób ubezpieczonych, przeprowadzono również badanie na temat metod pomiaru ekspozycji na ryzyko i strat powstałych w wyniku katastrof naturalnych. Głównymi tematami obrad grupy roboczej jest funkcjonowanie systemów emerytalnych w rzeczywistości post-kryzysowej, w tym zabezpieczenie oszczędności emerytalnych przed szokami na rynkach finansowych czy inwestowanie przez fundusze emerytalne w egzotyczne instrumenty finansowe,
- Komitecie ds. Rynków Finansowych (*Committee on Financial Markets*), w ramach którego prowadzono prace związane z analizą potencjalnych regulacji poprawiających stabilność sektora finansowego (takich jak systemy gwarancyjne), oraz możliwości wsparcia gospodarki realnej poprzez zwiększenie inwestycji długoterminowych. Przedmiotem prac Komitetu była też interpretacja kodeksów liberalizacyjnych OECD, bieżąca działalność statystyczna czy badanie rynku finansowego Rosji w trakcie jej procesu akcesyjnego do OECD,
- Komitecie ds. Ładu Korporacyjnego (*Corporate Governance Committee*), w którym przedstawiciel UKNF brał udział w ocenie obowiązujących w Rosji rozwiązań prawnych w zakresie ładu korporacyjnego,
- Międzynarodowej Sieci ds. Edukacji Finansowej (*International Network on Financial Education*). Działania delegacji UKNF na tym forum były skoncentrowane na przygotowaniu koncepcji, metodologii oraz treści pytań użytych w kwestionariuszu pilotażowego badania świadomości finansowej. UKNF koordynował również przeprowadzenie badania w Polsce.

Uczestnictwo w pracach Komitetów stanowi okazję do wymiany poglądów i doświadczeń z przedstawicielami instytucji państw członkowskich organizacji, nie tylko z Europy.

UKNF uczestniczył w XII Przeglądzie Gospodarczym Polski przeprowadzanym przez misję OECD. Raport z przeglądu zostanie opublikowany w lutym 2012 roku.

8.4.7. Rada Stabilności Finansowej (FSB)

W 2011 roku UKNF zaangażował się w działalność nowo powstałej Regionalnej Grupy Konsultacyjnej FSB dla Europy skupiającej ministerstwa finansów, banki centralne i organy nadzoru wybranych krajów kontynentu. Z założenia grupa ta, wraz z podobnymi grupami powołanymi dla pozostałych regionów świata, ma stanowić ciało doradcze FSB umożliwiające udział w pracach Rady krajów nie będących jej członkami. W grudniu 2011 roku odbyło się pierwsze spotkanie grupy, w którym wziął udział przedstawiciel UKNF. Do podstawowych tematów, którymi będzie się ona zajmować należą kwestie kluczowe dla naszego rynku finansowego, takie jak współpraca nadzorcza pomiędzy krajami macierzystymi i goszczącymi, przepływy kapitałów w ramach grup, a także inne zagadnienia znajdujące się na agendzie FSB.

8.4.8. Współpraca międzynarodowa związana z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (MONEYVAL)

Współpraca międzynarodowa w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy realizowana była poprzez udział w pracach Specjalnego Komitetu Ekspertów Rady Europy MONEYVAL, połączonego komitetu EBA, ESMA i EIOPA – *Anti Money Laundering Committee* oraz reprezentowanie Międzynarodowej Organizacji Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO) w *Financial Action Task Force* (FATF).

Przedstawiciel UKNF brał udział w posiedzeniach plenarnych MONEYVAL, których tematem było m.in. omówienie inicjatyw w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy. W trakcie prac tego komitetu prowadzone są ewaluacje krajów członkowskich (w tym Polski) pod kątem zgodności ich systemów prawnych z międzynarodowymi standardami przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu ustalanymi przez FATF. Pracownik UKNF brał udział w misji ewaluacyjnej Słowacji (raport z niej został przyjęty na posiedzeniu plenarnym we wrześniu 2011 roku). W toku prowadzonej według stanu na koniec 2011 r. czwartej rundy ewaluacji w roku 2012 przeprowadzona zostanie wizyta ewaluacyjna w Polsce.

8.4.9. Kontakty z pozostałymi instytucjami zagranicznymi

UKNF udziela informacji właściwym instytucjom zagranicznym dokonującym oceny sytuacji w polskim sektorze finansowym. W 2011 r. odbywały się spotkania z Międzynarodowym Funduszem Walutowym i Bankiem Światowym. Przedstawiciele UKNF spotykali się również z analitykami agencji ratingowych, co związane było z aktualizowaniem przez agencje ocen wiarygodności kredytowej Polski. Od tych ostatnich w dużym stopniu zależy koszt pozyskiwania przez Rzeczypospolitą Polską zewnętrznego finansowania.

Ponadto m.in. w związku z przypadającą w roku 2011 prezydencją Polski w Radzie UE, UKNF otrzymywał zwiększoną liczbę wniosków o spotkanie ze strony zagranicznych instytucji rynku finansowego i ich stowarzyszeń. UKNF odpowiedział na prośby ze strony rządu Wielkiej Brytanii (minister ds. sektora finansowego Mark Hoban), Federacji Giełd Europejskich FESE, Związku Banków Brytyjskich BBA, stowarzyszenia brytyjskiego biznesu Business for New Europe, oraz zarządu amerykańskiego monopolu depozytowo-rozliczeniowego DTCC.

Należy dodać, iż Przewodniczący KNF uczestniczył w charakterze mówcy lub panelisty w Europejskim Kongresie Gospodarczym w Katowicach (maj 2011), Europejskim Kongresie Finansowym w Sopocie (maj 2011), Forum Ekonomicznym w Krynicy (wrzesień 2011) oraz w konferencji Eurofi, co roku odbywającej się bezpośrednio przed jednym z jesiennych posiedzeń Rady Ecofin (Wrocław, wrzesień 2011 r.).

8.5. Współpraca w ramach kolegiów nadzorczych

8.5.1. Sektor bankowy

W 2011 roku UKNF uczestniczył w posiedzeniach 32 kolegiów nadzorczych organizowanych przez nadzory macierzyste grup bankowych działających w Polsce (w tym dla jednego banku spoza UE). Posiedzenia kolegiowe zostały zorganizowane przez organy nadzorcze z 13 krajów europejskich (Włoch, Holandii, Belgii, Austrii, Portugalii, Niemiec, Francji, Danii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Irlandii i Grecji) oraz USA i obejmowały 22 grupy bankowe. Efektem uczestnictwa w posiedzeniach było m.in.:

- zapoznanie się z oceną sytuacji ekonomiczno-finansowej i oceną ryzyka dokonaną przez nadzory macierzyste poszczególnych grup finansowych, do których należą nadzorowane w polsce banki,
- pozyskanie informacji o przeprowadzonych i planowanych działaniach nadzorczych, wobec poszczególnych grup finansowych,
- zapoznanie się z planami dotyczącymi usprawnienia procesu wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi nadzorami,
- nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów roboczych z nadzorcami różnych krajów,
- uczestnictwo w dyskusji dotyczącej sposobu organizowania i przebiegu posiedzeń kolegiów oraz ich roli w procesie SREP,
- dokonanie wspólnej (nadzór macierzysty i nadzory goszczące) oceny nadzorowanych Grup (tzw. *joint risk assessment*),
- zapoznanie się z rolą i zakresem współpracy z *European Banking Authority* (EBA).

Cykliczna wymiana informacji zarówno na temat sytuacji finansowej banku-matki, jak też wszystkich podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej pozwala na precyzyjną identyfikację potencjalnych ryzyk związanych z poszczególnymi obszarami działalności grupy, które mogą mieć wpływ na jednostki działające w Polsce. Ma to szczególne znaczenie dla podejmowanych przez UKNF jako nadzorcę polskiego sektora bankowego działań interwencyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa środków pieniężnych zgromadzonych w bankach krajowych.

Wymiana informacji i spostrzeżeń pomiędzy nadzorami gosz-czącymi umożliwia stały monitoring zarówno jakości aktywów, sytuacji płynnościowej, jak też potrzeb kapitałowych banków wchodzących w skład grup kapitałowych.

8.5.2 Sektor ubezpieczeniowy

W 2011 roku reprezentanci UKNF uczestniczyli w 24 spotkaniach kolegiów nadzorczych grup ubezpieczeniowych (m.in. ING, Allianz, VIG, Uniqua, MunichRe, Aviva, Generali, AEGON, KBC, AXA), w celu wymiany informacji pomiędzy nadzorami zaangażowanymi w kontrolowanie zakładów z grup ubezpieczeniowych oraz oceny sytuacji finansowej grup i sposobu prowadzenia przez nie działalności, a dodatkowo także w 11 kontrolach i warsztatach dot. modeli wewnętrznych realizowanych w ramach procesów przedaplikacyjnych w kolegiach nadzorczych. Na forum kolegiów pracownicy UKNF przedstawiali informacje dotyczące sytuacji finansowej i sposobu prowadzenia działalności polskich podmiotów należących do ubezpieczeniowych grup kapitałowych będących przedmiotem spotkań. Ponadto zapoznali się z podobnymi prezentacjami przedstawicieli innych organów nadzoru oraz brali udział w dyskusjach dotyczących czynników ryzyka i zagrożeń związanych z działalnością tych grup. Wymiana doświadczeń pozwoliła na zwiększenie poziomu wiedzy UKNF na temat procesów zachodzących w krajowych zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w związku z przynależnością do ubezpieczeniowych grup kapitałowych. Na spotkaniach omawiany był również stan przygotowania grupy i zakładów wchodzących w jej skład do działalności pod reżimem Wypłacalność II oraz kwestie dotyczące modeli wewnętrznych.

W 2011 roku powołano do życia kolegium nadzorcze Grupy PZU, w ramach którego KNF pełni rolę nadzorcy grupowego. Pierwsze posiedzenie kolegium odbyło się w listopadzie 2011 roku.

8.5.3. Agencje ratingowe

UKNF brał udział w pracach każdego z trzech kolegiów prowadzących postępowania rejestracyjne dla największych agencji ratingowych: Standard & Poor's, Moody's i Fitch. W toku trwających około roku postępowań zidentyfikowano szereg problemów stawiających pod znakiem zapytania zgodność spółek z trzech wymienionych grup z wymogami unijnego rozporządzenia w sprawie agencji ratingowych. Ostatecznie agencje dokonały szeregu istotnych zmian wewnętrznych, przede wszystkim dotyczących zarządzania konfliktami interesów w odniesieniu do obszarów takich jak relacje wewnątrzgrupowe i przebieg procesu ratingowego. W ramach postępowania rejestracyjnego UKNF wydał decyzję o rejestracji jednej spółki z grupy agencji ratingowych.

8.6. Współpraca z zagranicznymi organami nadzoru

8.6.1. Współpraca związana z wydawaniem decyzji w sprawie stosowania zaawansowanych metod oceny ryzyka przez banki

W 2011 r. realizowano bieżącą i ciągłą współpracę z bankami oraz nadzorami konsolidującymi w zakresie:

- analizy wniosków oraz planowanych wniosków dotyczących wydania decyzji / wyrażenia opinii w zakresie zgody na stosowanie metod statystycznych do obliczania wymogów kapitałowych z tytułu:
- ryzyka kredytowego (IRB),
- ryzyka operacyjnego (AMA),
- ryzyka rynkowego, w tym: modeli obliczania współczynników delta dla celów wyliczania ekwiwalentu dla opcji zawieranych w obrocie pozagiełdowym oraz modeli wrażliwości, wykorzystywanych do wyznaczania pozycji pierwotnych instrumentów portfela handlowego na potrzeby wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych,
- uczestnictwa w projektach organizowanych przez nadzór konsolidujący, w tym udział w inspekcji w zakresie badania ICAAP.

8.6.2. Zawieranie porozumień dwu- i wielostronnych (Memorandum of Understanding – MoU)

W 2011 r. KNF finalizowała prace nad dwustronnym porozumieniem o współpracy z Guernsey Financial Services Commission w zakresie rynku kapitałowego, którego podpisanie planowane było na początek 2012 roku. W sumie KNF ma już podpisane 24 takie porozumienia. Wynika to ze standardu przyjętego przez Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO), na podstawie którego kraje członkowskie zobowiązują się do dwustronnej współpracy i pomocy przy wymianie informacji służących nadzorowi nad rynkiem. KNF, opierając się na zaleceniach IOSCO, opracowała projekt umowy, która jest zawierana z jej odpowiednikami w innych krajach.

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego jest sygnatariuszem dwóch wielostronnych porozumień o współpracy i wymianie

informacji: IOSCO *Multilateral Memorandum of Understanding* (od 4 listopada 2003 r.), zawieranego pomiędzy członkami organizacji (do końca 2011 r. do MMoU przystąpiło 80 instytucji nadzorujących rynki finansowe w różnych krajach), oraz *Multilateral Memorandum of Understanding on the Exchange of Information and Surveillance of Securities Activities* (od 1 maja 2004 r.), stanowiącego podstawę współpracy i wymiany informacji pomiędzy instytucjami nadzorującymi rynki kapitałowe w 27 krajach UE oraz Norwegii i Islandii, zrzeszonymi w ESMA.

W 2011 roku KNF zainicjowała zawarcie dwóch porozumień o współpracy o charakterze dwustronnym z organami nadzoru finansowego Republiki Armenii oraz Republiki Kazachstanu. KNF sporządziła stosowne projekty porozumień i przekazała je do akceptacji partnerom z Centralnego Banku Republiki Armenii oraz Narodowego Banku Republiki Kazachstanu. Podpisanie tych porozumień przez partnerów zagranicznych nastąpi w 2012 roku.

KNF złożyła też wniosek o przystąpienie do Wielostronnego Porozumienia o Współpracy Międzynarodowego Stowarzyszenia Nadzorców Ubezpieczeń (IAIS *Multilateral Memorandum of Understanding*). Proces walidacji przedmiotowej aplikacji nie został ukończony w 2011 r. i będzie kontynuowany w 2012 roku. W trakcie procesu walidacji wyznaczeni pracownicy organów nadzoru – sygnatariuszy IAIS MMoU sprawdzą polskie przepisy pod względem spełniania wymogów akcesyjnych. Bazą dla tego badania jest wniosek KNF zawierający wszechstronne informacje na temat zakresu kompetencji polskiego organu nadzoru, uprawnień w dziedzinie współpracy i wymiany informacji oraz przepisów dotyczących ochrony informacji poufnych.

Ponadto w celu dostosowania do wymogów MMoU zaplanowano dodanie nowych przepisów do wewnętrznych regulacji polskiego organu nadzoru w zakresie współpracy międzynarodowej.

Przystąpienie do porozumienia będzie skutkowało otwarciem nowej, bezpiecznej płaszczyzny współpracy z organami nadzoru ubezpieczeniowego z całego świata. W okresie objętym sprawozdaniem sygnatariuszami IAIS MMoU są organy nadzoru ubezpieczeniowego m.in. z Australii, Austrii, Belgii, Francji, Holandii, Japonii, Meksyku, Niemiec, Singapuru, Szwajcarii.

8.7. Projekty pomocowe oraz inicjatywa szkoleniowa dla nadzoru finansowego

8.7.1. Projekt pomocy technicznej dofinansowany z Norweskiego Mechanizmu Finansowego

W 2009 roku UKNF pozyskał dofinansowanie w kwocie 606 511 euro na realizację projektu Wzmocnienie zdolności administracyjnych i instytucjonalnych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie prawidłowego wprowadzania w życie dorobku prawnego Wspólnoty w obszarze rynku finansowego w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Wysokość pozyskanych przez UKNF środków dwukrotnie przewyższyła średnie dofinansowanie pozostałych polskich beneficjentów w ramach priorytetu 2.10.

Powyższy projekt był realizowany przez UKNF w okresie wrzesień 2009 – kwiecień 2011. W dn. 3 listopada 2011 roku norweskie MSZ zatwierdziło pozytywnie sprawozdanie końcowe z realizacji projektu.

W ramach projektu zostały pomyślnie zrealizowane wszystkie zaplanowane, jak również dodatkowe działania projektowe, obejmujące w szczególności: przygotowanie i przeprowadzenie 29 specjalistycznych modułów szkoleniowych dla pracowników UKNF, Ministerstwa Finansów oraz zakładów ubezpieczeń, jak również wykonanie 6 specjalistycznych ekspertyz i opracowań poświęconych problematyce wdrażania *acquis communautaire* w obszarze rynku finansowego do wykorzystania na potrzeby realizacji zadań nadzoru w Polsce.

Zarówno cele jak i rezultaty zostały osiągnięte zgodnie z założeniami projektu. Realizacja szerokiego wachlarza specjalistycznych działań projektowych przyczyniła się do wzmocnienia UKNF w zakresie obowiązującego dorobku prawnego UE w obszarze rynku finansowego w celu wsparcia nadzoru i polepszenia bezpieczeństwa oraz stabilności tego rynku. Zarówno zrealizowane szkolenia jak i opracowane publikacje pomogą w prawidłowym wdrażaniu acquis w obszarze rynku finansowego, wzmacniając polski organ nadzoru w zakresie wykładni przepisów wspólnotowych oraz budowy zaplecza legislacyjnego. Dzięki przeprowadzonym szkoleniom pracownicy UKNF zdobyli nową wiedzę i umiejętności, wspierające przygotowanie UKNF do wdrożenia nadzoru opartego na ryzyku zgodnie z rozwiązaniami legislacyjnymi określonymi w dyrektywach UE.

Przeprowadzenie wysoce specjalistycznych szkoleń zarówno dla pracowników nadzoru jak i zakładów ubezpieczeń wspierało promocję rozwiązań legislacyjnych zapewniających prawidłowe wdrażanie acquis zgodnie z dyrektywą Wypłacalność II. Edukacja administracji oraz zakładów ubezpieczeń poprzez

szkolenia stanowiła działania przygotowawcze zarówno dla organu nadzoru jak i rynku ubezpieczeń do sprawnego wdrożenia rozwiązań legislacyjnych.

W wyniku przeprowadzonych szkoleń zostały podniesione kompetencje pracowników UKNF, zakładów ubezpieczeń oraz MF w zakresie dyrektyw finansowych UE, w szerszym od zakładanego zakresie – zarówno ze względu na zwiększoną liczbę szkoleń, jak i wielkość grup szkoleniowych – w odpowiedzi na bieżące potrzeby, zgłoszone szczególnie przez zakłady ubezpieczeń.

Podsumowując, w ramach projektu w okresie od grudnia 2009 do kwietnia 2011 roku, zrealizowano 29 modułów szkoleniowych dla 1341 uczestników[15] (w tym 10 modułów dla 441 uczestników w 2011 r.), reprezentujących zarówno nadzór, jak i sektor ubezpieczeniowy w Polsce. Łącznie przeszkolono 628 osób (przy czym część pracowników uczestniczyła w kilku szkoleniach). W szczególności: łączna liczba pracowników UKNF, którzy nabyli nową wiedzę i umiejętności nadzorczo-legislacyjne przekroczyła ponad dwukrotnie zaplanowany poziom (432 osób zamiast 160), liczba pracowników zakładów ubezpieczeń, którzy nabyli nową wiedzę z zakresu postanowień Dyrektywy Wypłacalność II przekroczyła sześciokrotnie pierwotnie zaplanowany poziom (191 osób zamiast 30), liczba pracowników Ministerstwa Finansów była nieznacznie niższa niż planowano (4 zamiast 5 osób). Szkolenia zostały przeprowadzone przez krajowych i zagranicznych ekspertów oraz praktyków w obszarach objętych przedmiotem szkoleń. Wszystkie szkolenia zostały wysoko ocenione przez uczestników. Materiały szkoleniowe przekazano wszystkim uczestnikom, jak również udostępniono za pośrednictwem portalu projektu dla różnych grup odbiorców (pracownicy nadzoru, Ministerstwa Finansów i zakładów ubezpieczeń).

Szczegółowe informacje na temat projektu są zawarte na stronie internetowej: www.nmf.knf.gov.pl.

8.7.2. Projekt pomocy rozwojowej realizowany przez UKNF na rzecz sektora ubezpieczeniowego Azerbejdżanu

W wyniku wygranego konkursu MSZ, UKNF uzyskał dofinansowanie w wysokości 238 920 zł do realizacji projektu pomocy rozwojowej 389/2011/PR2011 Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych organu nadzoru nad rynkiem ubezpieczeniowym Republiki Azerbejdżanu w ramach programu polskiej pomocy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2011 roku.

Powyższy projekt został zrealizowany na rzecz Państwowego Nadzoru Ubezpieczeń Ministerstwa Finansów Republiki Azerbejdżanu (*Ministry of Finance – State Insurance Supervision Service of the Republic of Azerbaijan*) w okresie marzec – grudzień 2011.

Projekt stanowił odpowiedź na bieżące potrzeby nadzoru nad rynkiem ubezpieczeniowym w Azerbejdżanie, sformułowane i zgłoszone polskiemu nadzorowi przez Państwowy Nadzór Ubezpieczeń. Zakres projektu objął przygotowanie i przeprowadzenie przez ekspertów UKNF dwóch seminariów szkoleniowych w Baku i jednej wizyty studyjnej w Warszawie mających na celu przedstawienie prawodawstwa unijnego i przepisów prawa polskiego implementujących dyrektywy UE w zakresie ochrony konsumentów wraz z wymianą doświadczeń i wiedzy polskiego nadzoru w tym obszarze, przeprowadzenie analizy sytuacji na rynku ubezpieczeniowym w Azerbejdżanie, udzielenie konsultacji oraz opracowanie wytycznych i podręcznika dla pracowników nadzoru sektora ubezpieczeń Azerbejdżanu.

Podczas realizacji projektu przedstawiciele UKNF na bieżąco dostosowywali przeprowadzane działania do bieżących potrzeb beneficjenta tak, aby prowadzone działania były możliwie najbardziej dla niego korzystne.

Wszystkie cele i rezultaty projektu zostały pomyślnie osiągnięte. Przeprowadzone przez ekspertów UKNF działania szkoleniowe i doradcze przyczyniły się do wzmocnienia zdolności administracyjnych i instytucjonalnych Państwowego Nadzoru Ubezpieczeń Ministerstwa Finansów Republiki Azerbejdżanu w zakresie europejskich przepisów oraz międzynarodowych standardów dot. rynku ubezpieczeniowego.

Obserwowany rozwój usług rynku ubezpieczeniowego w Republice Azerbejdżanu wymaga wzmocnienia organu nadzoru będącego odpowiedzialnym za nadzór tego sektora rynku finansowego oraz rozwój usług ubezpieczeniowych na odpowiednim – jak najwyższym – poziomie. Realizacja projektu przyczyniła się do podwyższenia kwalifikacji przedstawicieli Republiki Azerbejdżanu w zakresie nadzoru nad rynkiem ubezpieczeniowym oraz prób harmonizacji prawodawstwa azerbejdżańskiego z unijnym, co w szerszym horyzoncie czasowym będzie służyło zwiększeniu ochrony osób korzystających z usług ubezpieczeniowych. Wzrost zdolności instytucjonalnych spowoduje zwiększenie bezpieczeństwa na rynku ubezpieczeniowym w Republice Azerbejdżanu i zaufania konsumentów do produktów ubezpieczeniowych.

Szczegółowe informacje na temat realizowanego projektu są zawarte na stronie internetowej: www.polskapomoc.knf.gov.pl.

---

[15] W ramach szkoleń zrealizowanych w okresie 2009-2011 liczba miejsc szkoleniowych wyniosła ponad 1300. Z uwagi na fakt, że część uczestników uczestniczyła w więcej niż 1 szkoleniu w rozbiciu uczestników reprezentujących UKNF, MF i zakłady ubezpieczeń podano rzeczywistą liczbę przeszkolonych osób.

8.7.3. Projekt współpracy bliźniaczej (twinning) na rzecz nadzoru kapitałowego Azerbejdżanu

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stwarza nowe możliwości uczestniczenia instytucji polskiej administracji publicznej w programach pomocowych np. ENPI[16]. Możliwe stało się nie tylko występowanie Polski w roli beneficjenta, ale także w charakterze strony unijnej, wspierającej rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego.

W odpowiedzi na ogłoszony przez Delegaturę Unii Europejskiej w Azerbejdżanie nabór wśród krajów członkowskich UE na wykonawcę projektu współpracy bliźniaczej na rzecz Komisji Papierów Wartościowych Republiki Azerbejdżanu (*State Committee for Securities*, dalej: „SCS"), 24 listopada 2011 r. UKNF złożył samodzielnie ofertę bliźniaczą.

Okres realizacji projektu zakłada rozpoczęcie działań projektowych w lipcu 2012 roku i ich zakończenie w marcu 2014 roku. Budżet projektu wynosi 1 mln euro.

Projekt współpracy bliźniaczej obejmuje trzy komponenty, w ramach których oczekiwane są następujące rodzaje działań realizowanych w ścisłej współpracy z pracownikami SCS:

- przegląd, analiza i wsparcie w zakresie dostosowania/opracowania krajowych regulacji w obszarze rynku papierów wartościowych w Azerbejdżanie, zgodnie z legislacją UE,
- zapoznanie pracowników SCS i uczestników rynku z właściwymi dyrektywami i przepisami UE oraz dobrymi praktykami i standardami stosowanymi przez nadzór,
- przygotowanie i opracowanie wytycznych, poradników, wzorów formularzy i dokumentów roboczych, w tym w zakresie regulacji, kontroli i nadzoru nad rynkiem papierów wartościowych w Azerbejdżanie,
- wsparcie w zakresie przeglądu struktury i opracowywania procedur SCS,
- wsparcie w zakresie działań informacyjnych dot. rynku papierów wartościowych i jego regulacji prawnych w Azerbejdżanie,
- przeprowadzenie szkoleń w Baku dla pracowników SCS i uczestników rynku papierów wartościowych,
- wizyty studyjne i staże dla pracowników SCS w nadzorach krajów członkowskich UE.

1 grudnia 2011 roku polska oferta współpracy bliźniaczej została pozytywnie zweryfikowana pod względem wymogów formalnych. 12 stycznia 2012 roku odbył się drugi etap selekcji wykonawcy projektu w formie ustnej prezentacji propozycji przez przedstawicieli UKNF w Delegaturze Unii Europejskiej w Baku. W dniu 18 stycznia 2012 r. Urząd KNF otrzymał pozytywną decyzję podjętą przez Delegaturę Unii Europejskiej w Azerbejdżanie i Beneficjenta projektu ws. wyboru polskiej oferty współpracy bliźniaczej na wykonawcę projektu na rzecz nadzoru kapitałowego Azerbejdżanu.

8.7.4. Pomoc techniczna w ramach TAIEX

TAIEX (*Technical Assistance and Information Exchange*) jest instrumentem pomocy technicznej finansowanym ze środków Komisji Europejskiej i skierowanym do instytucji publicznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej pozostających beneficjentem pomocy poakcesyjnej (Bułgaria, Rumunia), w państwach kandydujących do UE (Chorwacja, była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Turcja) oraz w państwach posiadających status potencjalnych kandydatów (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Serbia), a także do instytucji publicznych w państwach objętych Europejską Polityką Sąsiedztwa (ENPI) oraz w Rosji.

Celem instrumentu TAIEX jest realizacja krótkoterminowych działań eksperckich w zakresie dostosowywania ustawodawstwa krajowego do legislacji unijnej (*acquis communautaire*). Działania te mogą przybierać formę: konferencji, seminariów, szkoleń i warsztatów.

Na prośbę nadzoru kapitałowego Ukrainy (*State Commission on Securities and Stock Market*) w czwartym kwartale 2011 roku, sześciu przedstawicieli UKNF zrealizowało 3 moduły szkoleniowe z zakresu problematyki wymogów informacyjnych i raportowania podmiotów rynku kapitałowego, nadzoru nad funduszami inwestycyjnymi, wymogów kapitałowych oraz nadzoru nad domami maklerskimi, w tym badania i oceny nadzorczej domów maklerskich.

Powyższe misje eksperckie zostały wysoko ocenione przez stronę ukraińską. W szczególności podkreślono szeroki zakres przekazanych przez przedstawicieli UKNF informacji oraz praktyczny wymiar warsztatów szkoleniowych podczas poszczególnych misji.

[16] ENPI (*European Neighborhood and Partnership Instrument*) – Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej, której zasadniczym celem jest rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego. Zasięg terytorialny ENPI: Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Mołdawia, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Ukraina.

8.7.5. Inicjatywa Szkoleniowa dla Nadzoru Finansowego – TIFS (Training Initiative for Financial Supervision)

UKNF w połowie 2009 roku powołał Inicjatywę Szkoleniową dla Nadzoru Finansowego (*Training Initiative for Financial Supervision*, dalej „TIFS"). TIFS jest centrum szkoleniowym dla nadzorców wszystkich sektorów rynku finansowego (sektora bankowego, rynku kapitałowego, ubezpieczeniowego i emerytalnego) z krajów europejskich.

Celem TIFS jest stworzenie forum do dyskusji, które oferowało będzie możliwość wymiany doświadczeń oraz pogłębienia wiedzy fachowej między nadzorcami poprzez seminaria dla wyspecjalizowanych grup pracowników organów nadzorów, w tym inspektorów, analityków odpowiedzialnych za makro i mikroanalizę, pracowników specjalizujących się w rozwiązywaniu problemów kryzysowych oraz ekspertów prawnych i księgowych.
Inicjatywa TIFS identyfikuje potrzeby szkoleniowe i na ich podstawie przygotowuje treści programów szkoleniowych. Mimo że wszystkie seminaria szkoleniowe opierają się przede wszystkim na polskich wykładowcach i studiach przypadków, TIFS włącza specjalistów z krajów uczestniczących w szkoleniach, a także zaprasza międzynarodowych ekspertów.

W 2011 roku w ramach Inicjatywy TIFS odbyły się dwa seminaria. Pierwsze z nich, poświęcone tematyce związanej z nadzorem sektora bankowego nt. *Off-site bank analysis and risk assessment process, including the specificity of the cooperative banks*, zorganizowano w dniach 8-10 czerwca. Seminarium zgromadziło 22 uczestników z 16 państw głównie z regionu Europy Środkowej i Wschodniej (Albania, Armenia, Bośnia i Hercegowina, Republika Serbska Bośni i Hercegowiny, Czarnogóra, Chorwacja, Bułgaria, Holandia, Litwa, Łotwa, Mołdawia, Portugalia, Polska, Turcja, Włochy i Węgry). Ze względu na fakt, iż założeniem TIFS jest opieranie się przede wszystkim na polskich doświadczeniach, znaczną część wykładowców stanowili pracownicy UKNF. Pozostałymi prelegentami byli przedstawiciele nadzorów zagranicznych (*Deutsche Bundesbank*).

W dniach 14-18 listopada 2011 r. w Warszawie odbyło się seminarium zorganizowane we współpracy z Toronto Centre oraz przy współudziale USAID i SIDA, poświęcone nadzorowi sektora ubezpieczeniowego na temat *Risk based approach to pension supervision*. W seminarium udział wzięło 22 uczestników z 16 państw (Albania, Armenia, Austria, Bułgaria, Czechy, Dania, Gibraltar, Kazachstan, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Mołdawia, Rumunia, Serbia, Turcja i Ukraina). Seminarium to różniło się od wcześniejszych nie tylko długością trwania (5 dni), ale też udziałem wykładowców: czterech przedstawicieli UKNF i czterech z Toronto Centre.

Ochrona uczestników rynku finansowego

9

9. Ochrona uczestników rynku finansowego

Jednym z ustawowych celów nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Działania nadzorcze UKNF w tym zakresie polegają na stałym monitorowaniu praktyk rynkowych, jak i na działaniach interwencyjnych, szczególnie w tych obszarach działalności nadzorowanych podmiotów, w których mogą występować naruszenia prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

UKNF monitoruje praktyki rynkowe wykorzystując uprawnienia nadzorcze, pozwalające na żądanie informacji i wyjaśnień bezpośrednio od podmiotów nadzorowanych, jak i samodzielnie gromadząc dane. Działania nadzorcze podejmowane są w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy występujące aktualnie na rynku, a także jako efekt kierowanych do UKNF próśb o interwencję, zapytań i skarg.

Zakres zadań realizowanych przez organ nadzoru, w obszarze ochrony nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, obejmuje w szczególności:

- podejmowanie działań wyjaśniających w sprawie skarg nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego na podmioty nadzorowane,
- nadzór nad przekazami reklamowymi podmiotów rynku finansowego,
- działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego,
- działania o charakterze analitycznym,
- działania o charakterze legislacyjnym,
- działania o charakterze edukacyjnym,
- obsługę merytoryczną i administracyjną Sądu Polubownego przy KNF.

9.1. Czynności analityczne i podejmowane interwencje

W toku prowadzonych działań na podstawie problemów poruszanych w skargach organ nadzoru prowadził czynności analityczne, a także podejmował interwencje między innymi w następujących obszarach (w podziale na poszczególne sektory rynku finansowego):

Sektor ubezpieczeniowy:

- praktyka zakładów ubezpieczeń w zakresie prowadzenia likwidacji szkód z umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w terminach, których mowa w art. 14 ust. 1-3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK terminowej likwidacji szkód,
- praktyka zakładów ubezpieczeń w zakresie likwidacji szkód powstałych w wyniku powodzi,
- praktyka jednego z zakładów ubezpieczeń dotycząca zasad naliczania odsetek z tytułu braku terminowej wypłaty odszkodowania pomniejszonego o wypłacony zasiłek pogrzebowy na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości wydano w tej sprawie zalecenie dla zakładu ubezpieczeń,
- praktyka jednego z zakładów ubezpieczeń dotycząca zasad dochowywania obowiązku udzielania odpowiedzi Rzecznikowi Ubezpieczonych w terminie wynikającym z art. 29 ustawy o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych, z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości wydano w tej sprawie zalecenie dla zakładu ubezpieczeń,
- praktyka jednego z zakładów ubezpieczeń w zakresie zwrotu części składki z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w przypadku czasowego wycofania pojazdu z ruchu,
- praktyka jednego z zakładów ubezpieczeń dotycząca odmowy przyjmowania oświadczeń o rezygnacji z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w sytuacji, kiedy ostatni dzień na złożenie oświadczenia wypada w dniu wolnym od pracy,
- praktyka jednego z zakładów ubezpieczeń polegająca na tworzeniu tzw. „czarnej listy" pojazdów, co do których zakład ubezpieczeń odmawiał zawarcia umów ubezpieczenia OC i AC,
- praktyka jednego z zakładów ubezpieczeń dotycząca korekty nieprawidłowej wyceny wartości jednostek uczestnictwa ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego,
- niejednoznaczne postanowienia ogólnych warunków ubezpieczeń Auto Casco oferowanych przez jeden z zakładów ubezpieczeń odnośnie terminu objęcia ochroną ubezpieczeniową, terminu wykonania inspekcji pojazdu oraz akceptacji przez zakład jej wyników, od której zakład uzależnia przyjęcie odpowiedzialności i objęcie ochroną ubezpieczeniową pojazdu.

Sektor emerytalny:

- analiza praktyki wybranych funduszy emerytalnych w zakresie nieumieszczania nazwisk członków OFE na listach transferowych, pomimo złożenia przez nich w terminie prawidłowo wypełnionych zawiadomień,
- analiza praktyki jednego z funduszy emerytalnych w sprawie zasad wypłaty środków zgromadzonych na rachunku zmarłego członka,
- analiza zasad dokonywania transferu środków nabytych na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- analiza postępowania podmiotów w związku z wprowadzonymi z dniem 01.05.2011 r. zmianami przepisów ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych m.in. w zakresie regulacji dotyczących tzw. opłaty transferowej, w tym odmowy przyjmowania zawiadomień o zmianie OFE na formularzu obowiązującym przed zmianą przepisów.

Sektor bankowy:

- nieprecyzyjne zapisy umowy o kartę kredytową skutkujące pobieraniem przez bank opłat kwestionowanych przez klientów,
- praktyka jednego z banków w zakresie odmowy honorowania w procesie weryfikacji wniosków kredytowych deklaracji elektronicznej PIT potwierdzonej Urzędowym Poświadczeniem Odbioru (UPO),
- zagadnienie bezpieczeństwa transakcji dokonywanych kartą PayPass oraz zasad odpowiedzialności za transakcje dokonywane taką kartą do wysokości dostępnego limitu dla tego typu transakcji przez osoby nieuprawnione już po dokonaniu blokady karty,
- zasady oferowania przez jeden z banków długoterminowych produktów finansowych osobom starszym,
- zasady oferowania lokat terminowych oraz zwrotu środków pieniężnych po zakończeniu trwania umowy lokaty,
- praktyka jednego z banków w zakresie terminu realizacji oświadczeń woli o odwołaniu pełnomocnictwa do rachunku,
- praktyka wybranych banków w zakresie stosowania art. 60 ustawy – Prawo bankowe,
- obsługa przez jeden z banków umów kredytowych przejętych od innego banku w ramach umowy kupna pakietu wierzytelności pieniężnych,
- praktyka wybranych banków w zakresie prowadzenia czynności windykacyjnych oraz zasad obciążania klientów opłatami z tego tytułu,
- praktyka wybranych banków w zakresie wymiany uszkodzonych polskich znaków pieniężnych,
- nieuzasadnione pobieranie przez bank podwyższonej marży pomimo ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu hipoteki na rzecz banku,
- praktyka jednego z banków polegająca na niezgodnym z umową pobieraniu opłaty z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu hipotecznego,
- analiza praktyki wybranych banków w zakresie stosowania zapisu 24.4 Rekomendacji T dot. spłaty kredytu w walucie, do której jest indeksowany kredyt,
- realizacja przez banki wymogów wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw.

Sprawy z zakresu bancassurance:

- zagadnienie dotyczące jednostronnie podjętej przez bank decyzji dotyczącej zmiany zakładu ubezpieczeń świadczącego ochronę ubezpieczeniową niskiego wkładu na inny niż wskazany w umowie kredytu hipotecznego,
- praktyka jednego z banków w zakresie stosowania niejednoznacznych zapisów dotyczących objęcia ochroną ubezpieczeniową kredytobiorcy w umowach o kredyt odnawialny,
- praktyka jednego z banków polegająca na nierzetelnym weryfikowaniu wymaganych od klientów ubezpieczeń, skutkującym obciążaniu ich kosztami dodatkowych umów ubezpieczenia zawartych przez bank.

Sektor kapitałowy:

- praktyka jednego z towarzystw funduszy inwestycyjnych w zakresie realizacji obowiązku zgłaszania zmian składu rady inwestorów do sądu rejestrowego,
- zagadnienie dotyczące terminu realizacji przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych zlecenia odkupienia jednostek uczestnictwa zgromadzonych na indywidualnym koncie emerytalnym (IKE) w kontekście przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych i ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych,
- realizacja przez jeden z domów maklerskich obowiązków w zakresie terminowego sporządzania informacji PIT-8C za 2010 rok.

9.2. Czynności wyjaśniające w sprawie skarg

W szeroko pojmowanej funkcji ochrony interesów ubezpieczających, ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia, członków funduszy emerytalnych, klientów banków, a także drobnych inwestorów mieści się przyjmowanie skarg i innych indywidualnych interwencji dotyczących różnej wagi nieprawidłowości w działalności podmiotów nadzorowanych. Przekazywane w skargach sygnały zawierające zastrzeżenia wobec tych podmiotów pozwalają na pozyskanie ważnej wiedzy na temat zjawisk zachodzących na rynku.

Przedmiotem badania jest postępowanie nadzorowanych podmiotów w sprawach przedstawianych przez skarżących. W zakresie prowadzonych działań może być podjęcie kroków mających na celu zbadanie stanu faktycznego i prawnego sprawy pod

kątem ewentualnego zastosowania środków o charakterze nadzorczym oraz poinformowanie osoby zainteresowanej o przewidzianej przepisami prawa drodze dochodzenia roszczeń w przypadku stwierdzenia sporu o charakterze cywilnoprawnym.

W związku z analizowanymi skargami w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości, KNF zastosowała szereg środków nadzorczych celem eliminacji stwierdzonych praktyk naruszających interesy nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

W 2011 roku do UKNF wpłynęły ogółem 8 034 skargi klientów podmiotów sektora ubezpieczeniowego, podmiotów rynku kapitałowego, podmiotów sektora bankowego oraz otwartych funduszy emerytalnych. W porównaniu do 2010 roku w którym wpłynęły 8642 skargi w bieżącym okresie sprawozdawczym odnotowano niewielki ich spadek, tj. o ok. 7%, jednoczenie nie uległ szczególnym zmianom ich zakres przedmiotowy.

9.2.1. Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów sektora bankowego

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. wpłynęło 3 588 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania sektora bankowego.

Najczęściej poruszane problemy odnosiły się do kwestii związanych z kredytami i pożyczkami, w tym kredytami hipotecznymi. Poruszane kwestie dotyczyły problemów związanych z udzielaniem i obsługą kredytów, w tym długości i terminu rozpatrywania wniosków kredytowych, nieprawidłowości w zakresie realizacji dyspozycji wcześniejszej spłaty i rozliczenia kredytu, całkowitej spłaty kredytu, nieterminowej spłaty kredytu, a także problemów z odstąpieniem od zawartej umowy kredytowej – w przypadku umów o kredyt konsumencki. Inne kwestie poruszone w skargach dotyczyły miedzy innymi zastrzeżenia odnośnie należytej weryfikacji przez banki ich zdolności kredytowej na etapie zawierania umowy, a także sposobu prowadzonych przez banki działań windykacyjnych.

Sygnalizowane zastrzeżenia dotyczyły także oferowanych przez banki zabezpieczeń kredytów, np. kwestii oferowania ubezpieczenia osobom niespełniającym warunków świadczonej ochrony ubezpieczeniowej.

Kolejnym zagadnieniem poruszonym w skargach na działalność banków były problemy związane z prowadzeniem rachunków. Klienci banków podnosili kwestie dotyczące nieterminowej realizacji dyspozycji lub braku ich wykonania, kwestie związane z blokadą rachunku na skutek egzekucji komorniczej, błędne rozliczanie operacji na rachunkach.

Ponadto poruszane przez klientów banków problemy dotyczyły jakości oferowanych usług. Klienci banków sygnalizowali problemy dotyczące niewłaściwej bądź niekompetentnej obsługi świadczonej przez pracowników banków oraz podnosili kwestie związane z polityką informacyjną banku, a w szczególności braku rzetelnej informacji o produktach i usługach banku, braku odpowiedzi na reklamacje, bądź wydłużaniu terminu ich rozpatrywania.

W skargach kierowanych do UKNF pojawiają się również zastrzeżenia w zakresie obsługi kart kredytowych związane z nieprawidłowym rozliczaniem transakcji dokonanych przy użyciu karty, spłaty i rozliczenia zadłużenia karty kredytowej, wydawaniem kart z inicjatywy banku dla osób, które nie występowały o nie oraz kwestii związanych z opłatami za ich wydanie lub użytkowanie.

TABELA 89. LICZBA SKARG NA DZIAŁALNOŚĆ BANKÓW W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2011 (W %)
Banki komercyjne i oddziały instytucji kredytowych	2 047	3 644	3 459	3 522	98,16
Banki spółdzielcze	51	66	66	66	1,84
Ogółem	**2 098**	**3 710**	**3 525**	**3588**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w 2011 roku skarg na banki komercyjne oraz banki spółdzielcze został przedstawiony odpowiednio w Tabelach 4.1 oraz 4.2 w Aneksie 4.

9.2.2. Skargi na działalność zakładów ubezpieczeń

W 2011 r. wpłynęło łącznie 3 429 skarg na działalność sektora ubezpieczeniowego. W tym 222 skargi na zakłady ubezpieczeń na życie oraz 3 108 skarg na zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, a ponadto 2 skargi na działalność brokerską oraz 97 skarg na działalność oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE.

Skargi skierowane do KNF na poszczególne zakłady ubezpieczeń z podziałem na dwa działy ubezpieczeń:

- Dział I – Ubezpieczenia na życie, 222 skargi – 6,67% ogółu skarg,
- Dział II – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe, 3 108 skarg – 93,33% wszystkich zgłoszonych skarg.

W zakresie ubezpieczeń na życie do najczęściej zgłaszanych przez klientów problemów należały: odmowa wypłaty świadczenia, opieszałość w realizacji roszczeń, kwestie związane z wysokością przyznanego świadczenia oraz brakiem należytej informacji w zakresie charakterystyki produktów ubezpieczeniowych, a w szczególności – sposobu przedstawienia ich przez przedstawiciela podmiotu na etapie zawierania umowy. W opinii skarżących informacje odnoszące się do ich praw i obowiązków przekazywane były w sposób mało precyzyjny i niewyczerpujący, co przekładało się wielokrotnie na nieporozumienia w kontakcie z ubezpieczycielem w trakcie trwania umowy oraz na składanie nie zawsze zasadnych reklamacji.

Część skarg dotyczyła również kwestii związanej z problemami z rozwiązaniem umowy ubezpieczenia, czy wyceny jednostek Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych.

W zakresie ubezpieczeń majątkowych do najczęściej sygnalizowanych przez klientów zakładów ubezpieczeń problemów należał brak terminowości w likwidacji szkód. Skargi związane z opieszałością w likwidacji szkód dotyczyły głównie ubezpieczeń komunikacyjnych, zwłaszcza OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Istotną część skarg stanowiły też te dotyczące wysokości wypłaconych odszkodowań.

Skarżący zgłaszali również zastrzeżenia w zakresie braku należytej jakości przy likwidacji szkód powstałych w wyniku powodzi, jaka miała miejsce w 2010 roku.

Skarżący podnosili również często problemy dotyczące odmowy wypłaty odszkodowania, odmowy udostępnienia przez zakład ubezpieczeń akt szkodowych, realizacji uprawnienia do wypowiedzenia i odstąpienia od umowy ubezpieczenia (zwłaszcza umowy OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez nabywców pojazdów) czy też nieprecyzyjnej i niezrozumiałej konstrukcji Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, a także na odmowę zwrotu składki ubezpieczeniowej za niewykorzystany okres ubezpieczenia. Zgłaszane były również skargi na politykę informacyjną zakładów ubezpieczeń.

TABELA 90. LICZBA SKARG NA DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2011 (W %)
Dział I - Ubezpieczenia na życie	188	197	236	222	6,67
Dział II – Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe	1 380	1 940	3 073	3 108	93,33
Ogółem	**1 568**	**2 137**	**3 309**	**3 330**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF w 2011 roku skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie został przedstawiony w Tabeli 4.3 w Aneksie 4, natomiast podział skarg dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych – w Tabeli 4.4 w Aneksie 4. W Tabeli 4.5 w Aneksie 4 zaprezentowany został ponadto przedmiotowy podział skarg dotyczących oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich Unii Europejskiej, które wpłynęły do UKNF w okresie objętym sprawozdaniem.

9.2.3. Skargi na działalność otwartych funduszy emerytalnych

W 2011 r. wpłynęło 801 skarg dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych. Przedmiotowy podział skarg w tym zakresie został przedstawiony w Tabeli 4.6 w Aneksie 4.

Najliczniejsza grupa skarg na działalność OFE, które wpłynęły do UKNF, odnosiła się do nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy. Przeważająca większość tych skarg związana była z brakiem realizacji lub opóźnieniem w realizacji transferów do innych OFE.

Wydaje się nadal, że istotnym elementem determinującym o nieuwzględnieniu członka funduszu na liście transferowej było nieprawidłowe wypełnianie formularza zawiadomienia o zawarciu umowy z innym otwartym funduszem emerytalnym. Członkowie funduszy często w sposób niewłaściwy wypełniają zawiadomienia o zmianie OFE (podają nieprawidłowe lub niepełne dane osobowe, adresowe), nie wypełniają obowiązku każdorazowego informowania Funduszu o zmianach w danych adresowych bądź osobowych oraz nie zamieszczają w zawiadomieniach daty zawarcia umowy z innym OFE.

9.2.4. Skargi dotyczące funkcjonowania podmiotów rynku kapitałowego

W okresie objętym sprawozdaniem wpłynęło 216 pism dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania rynku kapitałowego.

W przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych zastrzeżenia związane były najczęściej z jakością świadczonych usług oraz sposobem prowadzenia polityki inwestycyjnej. Ponadto zastrzeżenia budziły kwestie związane z wyceną jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych, zasady realizacji zleceń oraz sposób informowania uczestników o zmianach treści statutów w zakresie zmiany celu inwestycyjnego i polityki inwestycyjnej funduszy inwestycyjnych.

Uwagi zgłaszane odnośnie działalności firm inwestycyjnych dotyczyły jakości świadczonych usług, zasad realizacji zleceń oraz sposobu świadczenia usług przez Internet.

W przypadku spółek publicznych zastrzeżenia odnosiły się najczęściej do praw korporacyjnych akcjonariuszy.

TABELA 91. LICZBA SKARG NA DZIAŁALNOŚĆ PODMIOTÓW RYNKU KAPITAŁOWEGO W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	2010	2011	2011 (W %)
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	190	106	47	48	22,22
Firmy inwestycyjne	119	67	69	63	29,17
Spółki publiczne	68	68	12	8	3,70
Spółki prowadzące giełdę	7	18	2	2	0,93
Zachowania uczestników rynku / Inni uczestnicy rynku kapitałowego	29	6	80	95	43,98
Depozyty i izby rozliczeniowe	0	1	0	0	0,00
Ogółem	413	266	210	216	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

Przedmiotowy podział wpływających do UKNF skarg na podmioty rynku kapitałowego z podziałem na poszczególne segmenty rynku został przedstawiony odpowiednio w Tabelach: 4.7, 4.8 oraz 4.9 w Aneksie 4.

9.3. Działania nadzorcze w zakresie praktyk rynkowych podmiotów rynku finansowego

Monitoring praktyk rynkowych stosowanych przez podmioty nadzorowane i ukierunkowanych bezpośrednio na ich klientów jest konsekwencją kompleksowego podejścia do problematyki ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego.

Prowadzone przez UKNF w 2011 roku działania miały na celu identyfikację i eliminowanie praktyk rynkowych naruszających przepisy prawa lub interesy nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego w określonym obszarze, poprzez zastosowanie odpowiednich środków nadzorczych, inspirowanie samoregulacji rynku lub działania o charakterze edukacyjnym. Pośród szeregu podejmowanych przez UKNF działań dotyczących praktyk rynkowych podmiotów nadzorowanych należy wymienić w szczególności następujące działania:

9.3.1. Związanie konsumenta wzorcem umownym udostępnionym w wersji elektronicznej

W roku 2011 dokonano analizy praktyki dotyczącej sposobu udostępniania wzorca umownego w postaci elektronicznej, tj. stosowania przez instytucje finansowe art. 384 §4 oraz art. 384(1) k.c. w odniesieniu do umów zawieranych z konsumentami w rozumieniu art. 22(1) k.c. Na bazie prowadzonych analiz zaobserwowano zróżnicowane praktyki instytucji finansowych w tym zakresie. W związku z powyższym wypracowano stanowisko nadzorcze mające na celu ujednolicenie praktyki i doprecyzowanie zasad wynikających z obowiązujących przepisów prawa. Przedmiotowe stanowisko zostało skierowane do izb zrzeszających (ZBP, PIU oraz IDM) i zwracało w szczególności uwagę na sposób udostępniania przez instytucje finansowe wzorca umowy w postaci elektronicznej, sposób informowania o zmianie wzorca i sposób prezentacji tych zmian, a także zapewnienie niezbędnego czasu na podjęcie przez konsumenta decyzji o ewentualnym odstąpieniu od umowy w związku ze zmianą wzorca.

9.3.2. Jednolita procedura rozpatrywania reklamacji klientów przez instytucje finansowe

Analiza praktyk stosowanych przez instytucje finansowe w zakresie sposobu rozpatrywania reklamacji składanych przez nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego wykazała nieprawidłowości w sposobie rozpatrywania podnoszonych w nich zarzutów oraz brak jednolitych i jasno określonych procedur, jakimi kierowałyby się instytucje finansowe rozpatrując reklamacje swoich klientów. Taka praktyka przekładała się z kolei na stale rosnącą liczbę skarg kierowanych bezpośrednio do organu nadzoru. Biorąc pod uwagę doświadczenia w zakresie stosowania wspólnych procedur regulujących sposób rozpatrywania reklamacji w państwach członkowskich UE, wnioski z przeprowadzonych analiz oraz najlepsze praktyki stosowane przez część instytucji funkcjonujących na polskim rynku finansowym, KNF przyjęła uchwałę „Zasady rozpatrywania reklamacji przez instytucje finansowe" mającą na celu zapewnienie przejrzystości i transparentności polskiego rynku finansowego w tym zakresie.

9.3.3. Analiza praktyki banków w zakresie organizowania promocji i promocyjnej sprzedaży usług bankowych

W ramach prowadzonej analizy praktyki banków w zakresie zasad organizowania promocji zidentyfikowano szereg nieprawidłowości w zakresie konstruowania regulaminów promocji. Stwierdzono zamieszczanie w opracowywanych przez banki regulaminach promocji postanowień niezrozumiałych i niejednoznacznych, postanowień wydających się spełniać znamiona niedozwolonych postanowień umownych oraz postanowień, których treść wydaje się być tożsama z klauzulami abuzywnymi wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy stanowiły podstawę do podejmowanych działań zmierzających do poprawy jakości konstrukcji regulaminów promocji poprzez właściwy nadzór prawny ze strony banków nad ich ostatecznym kształtem.

9.3.4. Uzależnianie zawarcia umowy o usługę finansową od zawarcia umowy o inną usługę finansową w ramach jednej oferty

Przeprowadzono badanie dostępnych wzorców umów zarówno na rynku bankowym jak i ubezpieczeniowym celem ustalenia, czy sposób kreowania oferty łączonej nie wiąże się ze stosowaniem niedozwolonych postanowień umownych lub nieuczciwych praktyk rynkowych. Analizie poddano również zaobserwowane praktyki sprzedażowe instytucji finansowych oraz pośredników tych instytucji. Badanie wykazało, że łączenie usług budzące wątpliwości prawne przybiera obecnie najczęściej postać niesformalizowanej praktyki stosowanej przez przedstawicieli bądź pośredników instytucji finansowych. W związku z tym zwrócono uwagę instytucjom finansowym, by dążyły do wyeliminowania tego typu przypadków, np. poprzez odpowiednie ukształtowanie systemu prowizyjnego.

9.3.5. Weryfikacja praktyki ubezpieczycieli w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego po wydaniu rekomendacji KNF

W związku z podejmowanymi w latach poprzednich działaniami mającymi na celu uporządkowanie kwestii naprawienia szkód wynikających z niemożności korzystania z uszkodzonego pojazdu, w roku 2011 przeprowadzono analizę praktyki ubezpieczycieli oraz skarg wpływających w tym zakresie do UKNF oraz Rzecznika Ubezpieczonych. Analiza wykazała, że zakłady ubezpieczeń co do zasady uznają roszczenia dotyczące zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego kierowane przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej. Tym samym skutecznie wyeliminowano dotychczasowy problem polegający na uznawaniu przez zakłady ubezpieczeń, iż zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego przysługuje jedynie podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą i to w indywidualnych przypadkach. Odrębnym zagadnieniem pozostaje nadal kwestia dotycząca zasadności składanych roszczeń oraz wysokości żądanych świadczeń.

9.3.6. Uzależnianie wypłaty odszkodowania z obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych od przekazania dokumentów poświadczających, że osoba dochodząca wypłaty odszkodowania jest właścicielem tych budynków

Z otrzymywanych przez organ nadzoru sygnałów wynikało, że osoby będące samoistnymi posiadaczami gospodarstw rolnych w praktyce mają trudności z uzyskaniem odszkodowania z obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. W trakcie likwidacji szkody, ubezpieczyciele domagali się bowiem udowodnienia, że posiadacz jest jednocześnie właścicielem budynków. Powyższa praktyka uniemożliwiała posiadaczom skorzystanie z domniemań prawnych związanych z posiadaniem gospodarstwa rolnego. Przygotowane stanowisko nadzorcze zostało przekazane do 26 ubezpieczycieli, 25 ubezpieczycieli zaakceptowało stanowisko organu nadzoru. Jeden z ubezpieczycieli otrzymał zalecenie odpowiedniej modyfikacji stosowanych przez siebie procedur likwidacji szkód. Ubezpieczyciel zadeklarował wykonanie zalecenia.

9.3.7. Wpływ śmierci klientów posiadających status konsumentów na zawarte przez nich umowy rachunku bankowego oraz zaciągnięte zobowiązania o charakterze kredytowym

W roku 2011 organ nadzoru dokonał analizy praktyki wybranej grupy banków w zakresie wpływu śmierci klientów na zawarte przez nich umowy rachunku bankowego oraz umowy kredytu konsumenckiego. Analiza wykazała niejednolitość praktyki banków w tym zakresie. Stwierdzono również asymetrię postępowania niektórych banków w sytuacji powzięcia informacji o śmierci klienta odnośnie umowy rachunku bankowego (w tym przypadku środki zgromadzone dotąd na rachunkach stawały się z zasady nieoprocentowanym depozytem) oraz umowy kredytu (w tym przypadku banki z zasady nadal naliczały należne oprocentowanie i opłaty karne z tytułu nieterminowej obsługi kredytu, przy czym niektóre banki z chwilą śmierci klienta naliczały odsetki według stopy odsetek ustawowych lub maksymalnych).

Mając na uwadze wnioski płynące z przeprowadzonej analizy zwrócono się do Związku Banków Polskich oraz Krajowego Związku Banków Spółdzielczych z wnioskiem o wypracowanie jednolitych dla całego rynku bankowego dobrych praktyk postępowania w takich przypadkach, zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa.

9.3.8. Pozostałe działania dotyczące eliminacji praktyk rynkowych naruszających interesy klientów instytucji finansowych

Działania dotyczyły między innymi:

- praktyki banków w zakresie tzw. dociążania kart płatniczych kwotami transakcji wprowadzonymi do systemu autoryzacji i rozliczeń przez agentów rozliczeniowych/akceptantów,
- praktyki blokowania dostępu do rachunku bankowego w przypadku braku zatwierdzenia przez klienta oświadczenia o zapoznaniu się z informacjami wymaganymi dyrektywą MIFID dotyczącą produktów inwestycyjnych,
- praktyki banku dotyczącej likwidacji książeczek mieszkaniowych wystawionych na rzecz osób małoletnich,
- praktyki banku związanej z żądaniem ustanowienia nieodwoływalnego pełnomocnictwa wyznaczonemu przez bank radcy prawnemu do podejmowania działań we wszystkich sprawach związanych z zabezpieczeniem kredytu oraz do zawarcia ugody sądowej związanej z wykonaniem umowy kredytu (w sytuacji wypowiedzenia umowy kredytu przez bank),
- praktyki banków związanej z realizacją zajęć komorniczych rachunków bankowych,
- praktyki ubezpieczyciela polegającej na pozyskiwaniu danych teleadresowych potencjalnych klientów bez uzasadnionej prawem przyczyny oraz bez wyraźnego informowania zainteresowanych osób o braku obowiązku podania tych danych,
- praktyki używania w ogólnych warunkach ubezpieczenia sformułowań wprowadzających w błąd co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej,
- praktyki polegającej na uzależnianiu wypłaty odszkodowania od okazania dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia,
- praktyki stosowania przez zakłady ubezpieczeń działu I i II aneksów i errat do ogólnych warunków ubezpieczenia (OWU) w wyniku czego klient miał trudności ze swobodnym zapoznaniem się z obowiązującym wzorcem umownym,
- praktyki stosowanej przez zakłady ubezpieczeń działu I w zakresie trybu przyjmowania oświadczeń od klientów po zawarciu umowy ubezpieczenia,
- praktyki dotyczącej wysokości opłat pobieranych przez zakłady ubezpieczeń z tytułu wykupu ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (grupy 3 działu I) w pierwszych latach trwania umowy ubezpieczenia,
- praktyki ubezpieczycieli w zakresie realności ochrony ubezpieczeniowej w oferowanych ubezpieczeniach stanowiących zabezpieczenie kredytu,
- praktyki dotyczącej dodawania lub wycofywania ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych w kontekście wpływu na zmianę umowy ubezpieczenia i konsekwencji dla ubezpieczonego,
- pobierania opłaty przy wysyłaniu zawiadomienia o zaległości w opłacaniu składki.

9.3.9. Analiza rzetelności przekazu reklamowego podmiotów nadzorowanych

W celu ochrony interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego przed nierzetelnymi informacjami reklamowymi, UKNF prowadził monitoring przekazów reklamowych, polegający na przeglądzie materiałów informacyjno-reklamowych publikowanych przez, na zlecenie lub na rzecz podmiotów nadzorowanych przez KNF.

Monitoringiem były objęte przekazy reklamowe emitowane w wytypowanych tytułach prasowych i kanałach telewizyjnych. Wybiórczo dokonywane były przeglądy stron internetowych nadzorowanych podmiotów, jak również popularnych portali, gdzie rozpowszechniane są przekazy o charakterze reklamowym. Prowadzony był również wycinkowy przegląd ulotek reklamowych i druków informacyjnych podmiotów nadzorowanych. Ponadto gromadzone były informacje o nieprawidłowościach przesyłane przez odbiorców usług finansowych, m.in. za pośrednictwem udostępnionego w serwisie internetowym UKNF formularza, umożliwiającego przekazywanie sygnałów o budzących zastrzeżenia komunikatach reklamowych.

Ocena przekazu reklamowego miała na celu ustalenie, czy badane treści nie naruszały przepisów prawa lub interesów nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego, w szczególności czy reklamy nie wprowadzały odbiorców w błąd na etapie przedkontraktowym.

W 2011 r. UKNF zakwestionował 5 mogących wprowadzać w błąd przekazów reklamowych instytucji finansowych. Interwencje nadzorcze dotyczyły nierzetelnego informowania, m.in. o wysokości składki ubezpieczeniowej w przypadku obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, o kosztach usługi dodatkowej oferowanej do rachunku bankowego oraz o ocenie jakości świadczonych usług.

W powyższych przypadkach UKNF podjął odpowiednie kroki mające na celu zaprzestanie rozpowszechniania niewłaściwie skonstruowanych przekazów reklamowych.

9.3.10. Wzmocnienie ochrony uczestników rynku kapitałowego

Przedstawione przez UKNF w lutym 2011 r. postulaty w raporcie „Wzmocnienie ochrony uczestników rynku kapitałowego" (dalej „raport"), zostały w znacznym stopniu zrealizowane przez urząd poprzez przygotowanie odpowiednich propozycji zmian przepisów m.in. wzmacniających odpowiedzialność osób zarządzających spółkami publicznymi oraz ograniczających możliwość dokonywania transakcji na podstawie informacji poufnych. Również w zakresie rynku ASO zaproponowano rozwiązania mające na celu zwiększenie transparentności tego rynku oraz zwiększenie odpowiedzialności spółek notowanych na ASO za podawanie nieprawdziwych informacji. Wskazano również na niemożność prowadzenia czynności innych niż określone w zezwoleniu przez firmy inwestycyjne i sankcje za używanie nazwy „dom maklerski" bez zezwolenia. Wystąpiono z inicjatywą zmiany „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW", w następstwie czego wprowadzono zapis o konieczności odnoszenia się przez emitentów do informacji nieprawdziwych rozpowszechnionych na rynku. Obecnie UKNF kończy prace nad propozycją zmian rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie raportów bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim. Rozporządzenie określa w sposób zamknięty katalog zdarzeń dotyczących działalności emitenta, które po wystąpieniu wymagają przekazania raportu, tymczasem definicja informacji poufnej wymaga, aby raportować również zasadnie oczekiwane zdarzenia. Aby zrealizować postulat z raportu o konieczności uporządkowania obowiązków informacyjnych emitentów przewiduje się zastąpienie zamkniętego katalogu raportów bieżących dotyczących działalności emitentów otwartym katalogiem informacji poufnych, wytypowanych na podstawie dotychczasowych doświadczeń oraz wytycznych zamieszczonych w dokumencie *„Poziom 3 – drugi zestaw wytycznych i informacji CESR dotyczących jednolitego zastosowania Dyrektywy na rynku"* wydanych w lipcu 2007 r. Raport podnosił również kwestię konieczności zwiększenia komunikacji z rynkiem oraz w sprawach o charakterze precedensowym publikowanie opisu sprawy. Komunikaty przekazywane po wydaniu decyzji o ukaraniu zawierają szerszy opis sprawy, co pozwala uniknąć innym uczestnikom rynku podobnego naruszenia. Rozpoczęto również przygotowywanie stanowisk nadzorczych w sprawach szczególnie skomplikowanych, w których wskazuje się na niedopuszczalność określonego zachowania w świetle obowiązujących regulacji, co powinno wpłynąć pozytywnie na wypełnianie obowiązków informacyjnych przez emitentów.

9.4. Obsługa merytoryczno-administracyjna Sądu Polubownego przy KNF

W 2011 roku prace dotyczące Sądu Polubownego przy KNF obejmowały obsługę merytoryczną i administracyjną, a także działania o charakterze edukacyjnym.

TABELA 92. OBSŁUGA WNIOSKÓW KIEROWANYCH DO SĄDU POLUBOWNEGO PRZY KNF W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	ŁĄCZNIE	POSTĘPOWANIE ARBITRAŻOWE	POSTĘPOWANIE MEDIACYJNE
Wnioski	109	39	70
Zgody	6	1	5
Sprawy pozytywnie załatwione na rzecz powoda bez wdawania się w spór, zawarto ugodę lub złożono propozycję ugody	6	3	3
Odmowy	67	22	45
Inne (wniosek wycofany, brak właściwości SP, nieuzupełnienie wniosku przez powoda)	5	4	1
Sprawy niezakończone (brak jeszcze odpowiedzi podmiotu)	25	9	16

Źródło: opracowanie własne UKNF

W 2011 r. uchwałą KNF zmieniony został Regulamin Sądu Polubownego przy KNF. Wprowadzone zmiany mają na celu przede wszystkim zapewnienie sprawnej i efektywnej pracy Sądu, m.in. poprzez wprowadzenie instrukcyjnego 3 miesięcznego terminu czasu trwania postępowania polubownego, zwiększenie uprawnień Prezesa Sądu Polubownego do kontroli czasu trwania prowadzonych postępowań, wprowadzenie dodatkowych przesłanek skreślenia z listy arbitrów w przypadku nieterminowego prowadzania spraw oraz zwiększenie uprawnień Przewodniczącego KNF w zakresie powoływania, skreślania z listy i zawieszania arbitrów. Inne zmiany dotyczyły określenia kadencji i liczby arbitrów oraz ułatwienia podejmowania uchwał przez Zgromadzenie Ogólne Arbitrów poprzez obniżenie wymaganego kworum.

W dniu 12 września 2011 r. odbyło się Zgromadzenie Ogólne Arbitrów Sądu Polubownego, w czasie którego przyjęta została uchwała w sprawie wyboru arbitrów Sądu Polubownego na nową 3-letnią kadencję oraz uchwała w sprawie powołania Prezesa Sądu Polubownego. Zgodnie z postanowieniami Regulaminu Sądu, zarządzeniem z dnia 14 września 2011 r. Przewodniczący KNF powołał pozostałych arbitrów Sądu Polubownego przy KNF.

Działania na rzecz rozwoju Sądu

Dążąc do poprawy sytuacji odbiorców usług finansowych, UKNF podjął działania na rzecz wprowadzenia Arbitrażu Konsumenckiego, którym objęte byłyby spory na rynku finansowym z udziałem konsumentów ograniczone do niewielkich roszczeń, np. do 10 000 PLN, przy czym udział instytucji finansowej w Arbitrażu miałby charakter obowiązkowy. Wprowadzenie Arbitrażu Konsumenckiego może być efektywnym rozwiązaniem faktycznie wzmacniającym pozycję konsumentów w sporach z instytucją finansową, pozwalającym na skuteczne dochodzenie ich praw. Projekt został skierowany do UOKiK oraz Kancelarii Premiera, a także przedstawiony podczas posiedzenia FINNET.

W przyjętych przez KNF w maju 2011 r. „Zasadach dotyczących rozpatrywania reklamacji przez instytucje finansowe" wprowadzono rekomendację dotyczącą udzielania przez instytucje finansowe w odpowiedzi na złożoną reklamację, informacji na temat możliwości skorzystania z instytucji mediacji lub sądu polubownego, bądź innego mechanizmu polubownego rozwiązywania sporów, w przypadku gdy instytucja finansowa przewiduje taką możliwość.

W listopadzie 2011 r. zostało zorganizowane seminarium pt. *Mediacja na rynku finansowym w praktyce wymiaru sprawiedliwości*, kierowane do sędziów sądów powszechnych. Jego celem było przybliżenie instytucji mediacji oraz mechanizmów jej funkcjonowania. Ponadto wydana została ulotka informacyjna przedstawiająca korzyści dla nieprofesjonalnych uczestników rynku finansowego jak również dla instytucji finansowych, wynikające z polubownego rozwiązywania sporów, ze szczególnym wskazaniem na przydatność mediacji w sporach dotyczących rynku finansowego.

Działania edukacyjne i informacyjne

10

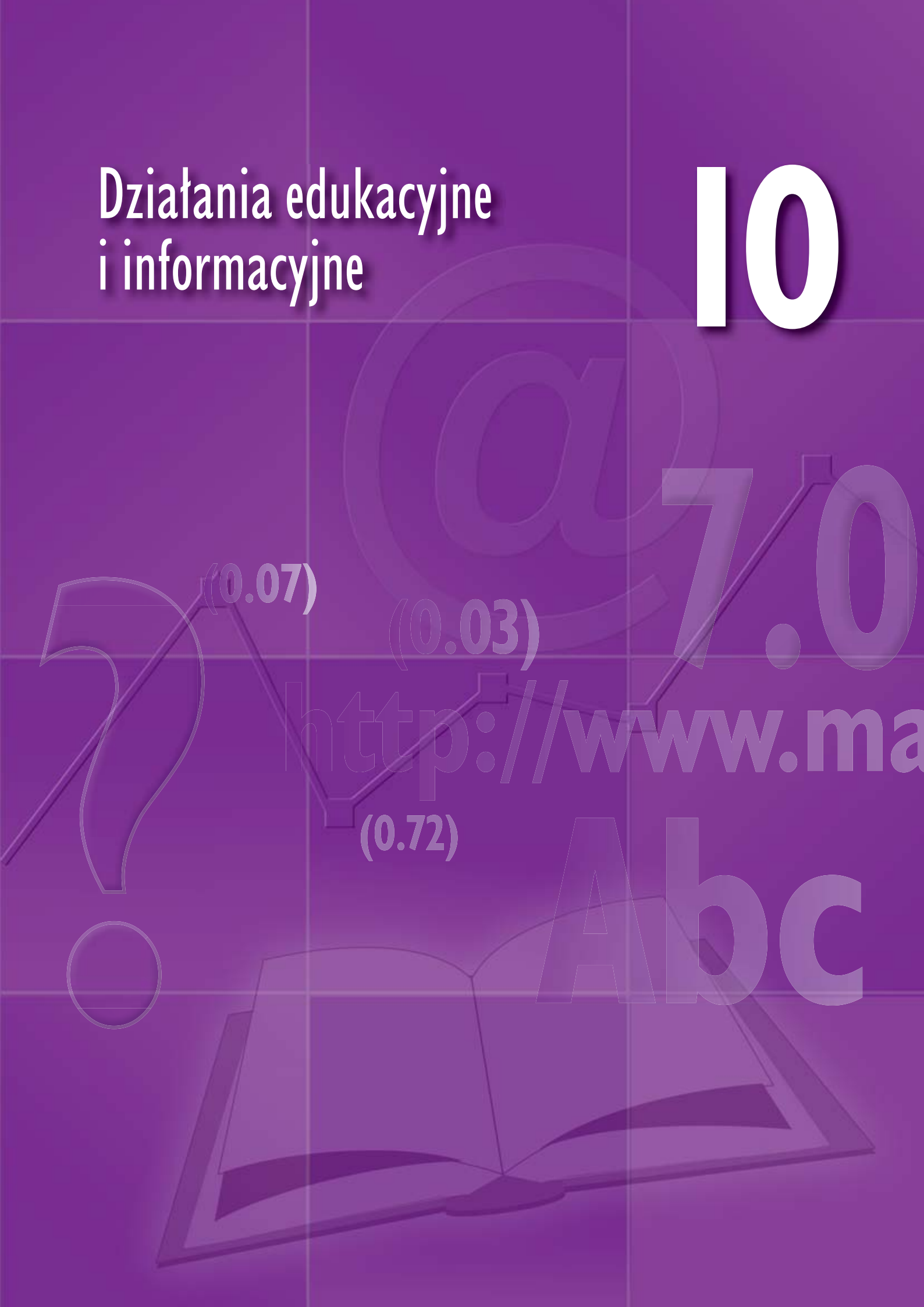

10. Działania edukacyjne i informacyjne

10.1. Działania edukacyjne

10.1.1. Seminaria i warsztaty szkoleniowe przeprowadzone w ramach CEDUR

UKNF, realizując ustawowe zadanie organu nadzoru w zakresie edukacji finansowej, zorganizował w roku 2011 w ramach inicjatywy CEDUR 49 seminariów i warsztatów szkoleniowych, skierowanych do następujących grup uczestników:

- przedstawicieli podmiotów nadzorowanych,
- przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania,
- miejskich i powiatowych rzeczników konsumentów,
- notariuszy,
- nauczycieli przedmiotu *Podstawy przedsiębiorczości*,

w których uczestniczyło łącznie blisko 3,2 tys. osób.

Przeprowadzenie wspomnianych seminariów w 2011 r. stanowiło kontynuację projektu realizowanego w roku poprzednim pod marką CEDUR, która wspomagała kształtowanie pozytywnego wizerunku misji edukacyjnej UKNF i zwiększała rozpoznawalność projektu w grupach docelowych. Seminaria szkoleniowe CEDUR, podczas których prelegentami byli pracownicy UKNF, dawały możliwość przekazania unikatowej wiedzy oraz doświadczeń nadzorczych i spotkały się z dużym zainteresowaniem uczestników.

Organizacja seminariów CEDUR przyczyniła się do wypełniania celu nadzoru nad rynkiem finansowym i innych zadań nałożonych na KNF:

- podejmowania działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego (w szczególności – seminaria adresowane do przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania, jak również seminaria adresowane do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych dotyczące nowych regulacji prawnych),
- zapewnienie stabilności rynku finansowego (w szczególności seminaria dotyczące standardów zarządzania ryzykiem: wymogów kapitałowych wobec banków, firm inwestycyjnych oraz, w kontekście projektu Wypłacalność II – zakładów ubezpieczeń),
- zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego (w szczególności – seminaria adresowane do miejskich i powiatowych rzeczników konsumenta oraz warsztaty dla metodyków i nauczycieli przedmiotu *Podstawy przedsiębiorczości*).

Uczestnicy wyżej wymienionych przedsięwzięć wysoko ocenili w ankietach poziom merytoryczny seminariów, jak również ich organizację. Jako istotną zaletę seminariów CEDUR wskazywano możliwość bezpośredniej dyskusji z przedstawicielami organu nadzoru na tematy merytoryczne. Informacje zawarte w ankietach wypełnianych przez uczestników są również wykorzystywane przy definiowaniu tematyki kolejnych spotkań odpowiedniej do potrzeb zainteresowanych. Szczegółowy harmonogram i tematyka seminariów CEDUR zorganizowanych w roku 2011 znajduje się w Tabelach 5.1 – 5.6 w Aneksie 5.

10.1.2. Inne działania edukacyjne o charakterze bezpośrednim

Wykonując zadania edukacyjne, UKNF prowadził w 2011 r. również szereg innych działań zmierzających do upowszechniania i popularyzacji wiedzy na temat zasad funkcjonowania rynku finansowego, wykorzystując w tym celu różne metody edukacji: zarówno bezpośrednie (warsztaty, wykłady, lekcje itp.), jak i pośrednie (publikacje edukacyjne, formy multimedialne, konkursy).

Inicjatywą, w której uczestniczyli przedstawiciele instytucji finansowych, administracji państwowej i środowiska akademickiego była organizacja wykładów wybitnych ekonomistów:

- prof. Rogera B. Myersona (laureata Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii z 2007 r.) pt. *Booms and Busts in the Credit Market: Should Moral Hazard Be Blamed?* – w dniu 4 lipca 2011 r.,
- prof. Myrona S. Scholesa (laureata Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii z 1997 r.) pt. *Uncertainty and Financial Regulation* – w dniu 30 sierpnia 2011 r.

W dniu 12 kwietnia 2011 r. UKNF, w odpowiedzi na zainteresowanie uczestników rynku, zorganizował konferencję „Jak ograniczyć przestępczość na rynku kapitałowym?", której głównym celem było wskazanie możliwych kierunków zmian w ściganiu naruszeń na rynku kapitałowym. W panelach dyskusyjnych na temat wzmocnienia ścigania naruszeń na rynku kapitałowym oraz rozwiązywania spraw sądowych z zakresu rynku kapitałowego wzięli udział eksperci UKNF oraz przedstawiciele środowiska akademickiego, organów ścigania oraz organizacji zrzeszającej inwestorów indywidualnych. Ponadto, uczestnicy konferencji zapoznali się z prezentacjami na temat specyfiki prowadzenia postępowań przygotowawczych o przestępstwa na rynku kapitałowym oraz walki z przestępczością na rynku kapitałowym z perspektywy KNF. Paneliści poruszyli również kwestie korzyści płynących z utworzenia sądu dedykowanego rynkowi kapitałowemu. Konferencji towarzyszyło wydanie przez UKNF bezpłatnego dodatku do Dziennika Ga-

zety Prawnej pt. „Zwalczanie przestępczości zorganizowanej", w którym znalazły się opracowania ekspertów UKNF, m.in. na temat manipulacji instrumentami finansowymi, mechanizmów funkcjonowania piramid finansowych oraz ujawniania i wykorzystywania informacji poufnych (tzw. *insider trading*).

Szczególnym projektem edukacyjnym adresowanym do młodzieży szkolnej i akademickiej był udział przedstawicieli UKNF w XV Festiwalu Nauki. UKNF był organizatorem 4 spotkań weekendowych, 13 spotkań w ramach Klubu Młodzieżowego oraz 11 lekcji festiwalowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, w których udział wzięły 742 osoby. Szczegółowy wykaz tematów spotkań w ramach XV edycji Festiwalu Nauki znajduje się w Tabeli 5.7 w Aneksie 5.

W 2011 r. UKNF po raz pierwszy wziął udział w największym w Europie plenerowym wydarzeniu popularnonaukowym – 15. Pikniku Naukowym Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik. Odwiedzający pawilon UKNF mogli zagrać w gry multimedialne o tematyce finansowej, wziąć udział w quizie na temat rynku finansowego i otrzymać pamiątkowy dyplom. Według szacunków organizatorów imprezę odwiedziło ponad 100 tys. zwiedzających.

10.1.3. Działania edukacyjne o charakterze pośrednim

W okresie objętym sprawozdaniem, UKNF uruchomił utrzymany w animowanej stylistyce miniportal o tematyce finansowej, skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych oraz nauczycieli nauczania zintegrowanego o nazwie *Wędrówki Złotówki* (pod adresem www.wedrowkizlotowki.pl). W portalu postać tytułowej Złotówki odwiedza sektory rynku finansowego zobrazowane jako charakterystyczne budynki, np. gmach giełdy papierów wartościowych lub banku centralnego. W każdym z gmachów spotyka się z pracującą w danym sektorze postacią, np. bankierem, czy maklerem. Podczas ilustrowanych krótkimi filmami animowanymi rozmów Złotówki z tymi postaciami uczeń zapoznaje się z głównymi pojęciami i mechanizmami funkcjonowania rynku finansowego w Polsce.

W 2011 r. została opracowana i uruchomiona również aplikacja *Budżet osobisty – maFin – Mobilny Asystent Finansowy* służąca do śledzenia i analizy wydatków oraz planowania budżetu osobistego, przeznaczona do nieodpłatnego udostępniania posiadaczom urządzeń mobilnych.
W 2011 roku odbyła się II edycja konkursu na pracę doktorską o nagrodę Przewodniczącego KNF nt. teorii i praktyki nadzoru finansowego w Polsce. W konkursie wzięli udział absolwenci z ośrodków akademickich z całej Polski.

W roku 2011 opublikowano „Raport o funkcjonowaniu polskiego rynku finansowego w ujęciu międzysektorowym" (w ramach serii: *Materiały i opracowania Urzędu KNF*), a także przygotowano broszurę pt. „Piramidy i inne oszustwa na rynku finansowym" (w ramach serii: *Poradnik klienta usług finansowych*). Publikacje te są dostępne na stronie internetowej KNF – www.knf.gov.pl

W okresie objętym sprawozdaniem przygotowano również publikację edukacyjną na temat dobrowolnego oszczędzania na cele emerytalne, stanowiącą dodatek do tygodnika Wprost z dnia 27 czerwca 2011 roku.

10.2. Działalność informacyjna

UKNF w ramach działalności informacyjnej realizował następujące zadania:
- utrzymywał bezpośrednie kontakty z podmiotami zewnętrznymi m.in. poprzez wyspecjalizowane Centrum Informacyjne Komisji,
- utrzymywał kontakty z przedstawicielami mediów i przekazywał odpowiedzi na ich pytania,
- publicznie prezentował stanowiska oraz wyniki prac Komisji i jej Urzędu,
- informował o działaniach, inicjatywach i programach prowadzonych przez Komisję,
- komentował wydarzenia na rynku finansowym.

W 2011 roku w mediach ukazało się 48 967 materiałów zawierających odniesienia do KNF lub UKNF, z czego: w Internecie – 43 905 (w tym ok. 34,3 tys. raportów ESPI), prasie 4274 (w tym w prasie regionalnej – 480), radiu – 471 oraz TV – 317. Równolegle do współpracy z mediami ogólnopolskimi, UKNF przeprowadził również akcje informacyjne skierowane do społeczności lokalnych, w ramach, których opracowano 5 komunikatów dedykowanych mediom regionalnym.

Zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.) i towarzyszącego jej rozporządzenia MSWiA, Komisja jest zobowiązana do udostępnienia w określonym zakresie informacji na stronach podmiotowych „Biuletynu Informacji Publicznej" (BIP), wydzielonych, jako autonomiczna część serwisu internetowego Komisji.

W ramach realizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej w 2011 r. rozpatrzono 84 wnioski o dostęp do informacji publicznej.

Głównym narzędziem prowadzenia przez UKNF działań informacyjnych jest serwis internetowy. Informacje prezen-

towane w serwisie internetowym dotyczące Komisji, jako organu nadzoru nad rynkiem finansowym obejmują m.in. zadania i skład Komisji, komunikaty z posiedzeń, strukturę organizacyjną Urzędu Komisji, zadania departamentów, dane kontaktowe, zamówienia publiczne, ogłoszenia o pracy oraz ostrzeżenia publiczne. Ponadto serwis zawiera szeroką informację na temat nadzorowanych rynków – aktualne zestawienia podmiotów działających na poszczególnych rynkach, dane finansowo-statyczne, publikacje (raporty i opracowania tematyczne), akty prawne, w tym także akty prawa wspólnotowego, informacje na temat aktywności w ramach instytucji UE i inne.

Serwis jest adresowany przede wszystkim do osób poszukujących informacji na temat działań organu nadzoru oraz danych i analiz dotyczących nadzorowanych rynków.

W 2011 r. zarejestrowano prawie 10 mln odwiedzin w serwisie internetowym KNF.

Współpracując z mediami, UKNF prowadzi otwartą politykę komunikacyjną. Zadania w tym zakresie obejmują, m.in.:

- publiczne prezentowanie stanowisk oraz wyników prac Komisji i jej Urzędu,
- informowanie o działaniach, inicjatywach i programach podejmowanych przez Komisję i Urząd,
- komentowanie wydarzeń na rynku finansowym,
- odpowiadanie na pytania przedstawicieli mediów.

W 2011 r. w kontaktach z mediami położono szczególny nacisk na dwa aspekty: otwartość komunikacyjną oraz stałe zwiększanie roli Internetu jako kanału komunikacji. Szczegółowe działania w zakresie współpracy z mediami skupiły się na następujących obszarach:

- komunikatach informacyjnych,
- konferencjach prasowych,
- wywiadach tradycyjnych,
- serwisie internetowym,
- artykułach autorstwa przedstawicieli UKNF.

10.3. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

10.3.1. Współpraca z uczestnikami rynku finansowego

W 2011 roku kontynuowano regularne spotkania kierownictwa UKNF z podmiotami nadzorowanymi oraz z organizacjami zrzeszającymi uczestników rynku finansowego. Spotkania odbywały się w 5 grupach tematycznych: sektor bankowy, rynek kapitałowy, ubezpieczenia, rynek emerytalny oraz zagadnienia międzysektorowe. Inicjatywa ta ma przede wszystkim na celu rozwój standardów komunikacji i współpracy z rynkiem, jak również zwiększa możliwości dokonania oceny poziomu satysfakcji wszystkich jego uczestników. UKNF w okresie objętym sprawozdaniem zorganizował 27 „Spotkań z rynkiem", czyli ponad dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym. Szczegółowy harmonogram spotkań znajduje się w Tabeli 5.8 w Aneksie nr 5.

10.3.2. Współpraca z Narodowym Bankiem Polskim

UKNF prowadzi stałą dwustronną współpracę w zakresie wymiany informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań banku centralnego i organu nadzoru nad rynkiem finansowym. NBP jest dostarczycielem danych z zakresu sprawozdawczości ostrożnościowej sektora bankowego. Z kolei UKNF przekazuje do NBP szereg danych z rynku kapitałowego oraz sektora ubezpieczeniowego i emerytalnego, wykorzystywanych przez NBP do prowadzenia analiz makroekonomicznych i sprawozdawczości do Europejskiego Banku Centralnego. UKNF przekazuje także NBP dane niezbędne do oceny prawidłowości wysokości rezerw obowiązkowych banków. Zasady współpracy określa umowa zawarta pomiędzy Prezesem NBP a Przewodniczącym KNF na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym. W dniu 26 stycznia 2011 r. strony zawarły aneks do umowy w sprawie określenia zasad współpracy oraz wymiany informacji. Aneks był wynikiem uzgodnień prowadzonych w 2010 r. pomiędzy Narodowym Bankiem Polskim a Komisją Nadzoru Finansowego i jest to pierwsza zmiana umowy zawartej w 2007 r. Aneks objął m. in. dostosowanie zasad korzystania przez KNF z danych sprawozdawczości ostrożnościowej z sektora bankowego do nowych rozwiązań informatycznych (replikacja danych, a w pozostałym zakresie pobieranie danych z udostępnionego serwera NBP), zapewnienie UKNF dostępu do portalu internetowego Systemu Informacji Sprawozdawczej na zasadach przewidzianych dla banków (z wyłączeniem możliwości wprowadzania danych do systemu), doprecyzowanie danych nadzorczych jakich może żądać NBP w związku udzielaniem bankom kredytu refinansowego i ustalenie trybu przekazywania takich informacji, uregulowanie kwestii dostępu do danych z ewidencji banków (EWIB), dostosowanie zakresu danych przekazywanych przez UKNF z sektora emerytalnego oraz rynku kapitałowego do zmian w przepisach prawa oraz wprowadzenie wyższych standardów bezpiecznej komunikacji elektronicznej pomiędzy obiema instytucjami.

UKNF współpracował także z NBP w zakresie zawartości merytorycznej Systemu Informacji Sprawozdawczej oraz w podejmowanych działaniach nadzorczych w obszarze sprawozdawczości bankowej. W trakcie 8 inspekcji kompleksowych UKNF przeprowadził kontrole prawidłowości naliczania i odprowadzania wymaganej wysokości rezerwy obowiązkowej w bankach komercyjnych.

10.3.3. Współpraca z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym

Zasady współpracy pomiędzy KNF a Bankowym Funduszem Gwarancyjnym określa „Umowa o współpracy i wymianie informacji pomiędzy Komisją Nadzoru Finansowego a Bankowym Funduszem Gwarancyjnym" zawarta w dniu 12 czerwca 2008 r.

W okresie objętym sprawozdaniem, zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 3, ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, przedstawiciel Przewodniczącego KNF brał udział w posiedzeniach Rady Funduszu. Ponadto, współpraca UKNF z BFG polegała na wymianie z BFG informacji, o których mowa w wyżej wymienionej umowie, w tym z inicjatywy własnej, jak i w odpowiedzi na kierowane przez BFG do UKNF zapytania dotyczące konkretnych banków lub zagadnień.

10.3.4. Udział w pracach międzyinstytucjonalnej struktury organizacyjnej ds. wprowadzania euro w Polsce

W 2011 roku przedstawiciele UKNF aktywnie uczestniczyli w pracach międzyinstytucjonalnej struktury organizacyjnej odpowiedzialnej za przygotowanie Polski do wprowadzenia euro, powołanej przez Radę Ministrów w listopadzie 2009 roku[17]. W szczególności brali udział w następujących spotkaniach różnych organów tej struktury:

- W dwóch posiedzeniach Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro, którego rolą jest inicjowanie i monitorowanie działań organów administracji w zakresie przygotowania Polski do przyszłego przyjęcia euro.
- W posiedzenia Międzyinstytucjonalnych Zespołów Roboczych do spraw Przygotowań do Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską, których prace koncentrowały się w 2011 roku głównie na przygotowaniu wkładów do Narodowego Planu Wprowadzenia Euro (NPWE). Zespoły zrealizowały również inne istotne zadania w 2011 roku, w szczególności:
  - Zespół Roboczy ds. Sektora Finansowego (ZRSF, przedstawiciel UKNF jest wiceprzewodniczącym Zespołu) odbył kolejne 3 spotkania, w ramach których oprócz wkładu do NPWE przygotował uzupełnienie opracowania pt. *„Analiza doświadczeń innych krajów UE, które przyjęły euro*". Zespół dokonał także przeglądu i identyfikacji zagadnień związanych z dostosowaniem sektora finansowego do wprowadzenia euro, które charakteryzują się dużym stopniem skomplikowania i wymagają odpowiednich dostosowań (interwencji) o charakterze legislacyjnym.
  - Zespół Roboczy ds. Ochrony Konsumentów (ZROK, którego członkiem jest przedstawiciel UKNF) odbył 3 spotkania, podczas których ukończył opracowanie rozszerzonej wersji analizy działań podjętych w innych państwach przyjmujących euro w zakresie nieuczciwych praktyk i podwójnej ekspozycji cen (także przez instytucje finansowe). Zespół przygotował również analizę porównawczą zastosowania koregulacji lub samoregulacji w celu ochrony konsumentów przed nieuzasadnionym wzrostem cen w okresie wprowadzania euro (analiza SWOT). Opracowany wkład do NPWE został uzupełniony o szczegółowy harmonogram praktycznych działań ZROK w zakresie ochrony konsumentów w trakcie przygotowań do wprowadzenia euro w Polsce. W ramach współpracy twinningowej dotyczącej ochrony klientów (polegającej na przekazywaniu doświadczeń przez ekspertów z krajów strefy euro) przygotowano harmonogram, tematykę zagadnień oraz szczegółowe pytania odnoszące się do doświadczeń leżących w zakresie zainteresowania ZROK.
  - Zespół Roboczy ds. Makroekonomicznych (ZRME, którego członkiem jest przedstawiciel UKNF) spotykał się 4 razy. W trakcie tych spotkań omawiano różne opracowania analityczne przygotowywane w ramach prac Zespołu (m.in. postępy w przygotowaniu analiz elastyczności rynków produktów i pracy w Polsce, czy konsekwencji napływu środków UE na sytuację makroekonomiczną, poziom kursu walutowego i perspektywy wypełnienia kryteriów konwergencji). W ramach serii euroopracowania Zespół opublikował przygotowany przez ekspertów UKNF w 2010 roku raport nt. *Źródeł narastania akcji kredytowej w warunkach integracji walutowej. Przyczyny boomów kredytowych w Irlandii, Hiszpanii i Portugalii*"[18].
  - Zespół Roboczy ds. Dostosowań Prawnych (ZRDP) – przedstawiciel UKNF uczestniczył w 5 posiedzeniach. Prace Zespołu zmierzają do przeprowadzenia szeroko zakrojonych zmian w obowiązującym prawie, które muszą zostać wprowadzone w życie przed datą wprowadzenia wspólnej waluty w Polsce. W 2011 roku. Zespół opracował dokument będący analizą doświadczeń państw członkowskich związanych z wprowadzeniem euro oraz identyfikował obszary wymagające zmian ustawowych w Polsce w ramach opracowanego wkładu do NPWE.
- W październiku 2011 roku Rada Koordynacyjna powołała Grupę Zadaniową ds. Stabilności Finansowej, w której uczestniczy po 3 przedstawicieli z UKNF, NBP i MF. Celem

[17] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2009 r. w sprawie powołania Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro, Rady Koordynacyjnej oraz Międzyinstytucjonalnych Zespołów Roboczych do spraw Przygotowań do Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską (Dz.U. 2009 nr 195, poz.1505, z późn. zm.).

[18] R. Woreta, R. Sankowski, P. Sepielak, *Źródła narastania akcji kredytowej w warunkach integracji walutowej. Przyczyny boomów kredytowych w Irlandii, Hiszpanii i Portugalii*, Materiały i opracowania Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, wrzesień 2010 oraz Euroopracowania, Nr 13/2011, Zespół Roboczy ds. Makroekonomicznych i Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, listopad 2011.

Grupy jest wymiana informacji między zainteresowanymi instytucjami oraz opracowanie rozwiązań w zakresie identyfikacji potencjalnych zagrożeń dla sektora finansowego i zapobiegania nadmiernemu wzrostowi akcji kredytowej w warunkach integracji walutowej. Zasadność realizacji tych zadań wynika m.in. z wniosków płynących ze wspomnianego raportu UKNF. W 3 analizowanych w Raporcie krajach wystąpił bowiem niezrównoważony wzrost akcji kredytowej i cen aktywów w warunkach spadku realnych stóp procentowych, w trakcie przygotowania lub/i po przystąpieniu do euro. W 2011 roku odbyło się 1 spotkanie tej Grupy.

10.3.5. Współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego oraz ze środowiskiem biegłych rewidentów

Do zadań Komitetu ds. relacji z biegłymi rewidentami, powołanego w 2009 roku, należy w szczególności:

- koordynacja relacji z biegłymi rewidentami w ramach UKNF,
- opracowanie zasad relacji UKNF z biegłymi rewidentami,
- współpraca z przedstawicielami UKNF w Komisji Nadzoru Audytowego,
- przygotowywanie lub opiniowanie propozycji ujednolicenia regulacji prawnych dotyczących relacji biegły rewident a organ nadzoru,
- organizowanie cyklicznych spotkań z biegłymi rewidentami w sprawach dotyczących funkcjonowania rynku finansowego,
- inicjowanie spotkań z biegłymi rewidentami w przypadku zidentyfikowania problemów wymagających uzgodnienia wspólnego stanowiska,
- przygotowywanie propozycji zmian oraz opiniowanie zmian standardów rewizji finansowej,
- koordynacja prac UKNF w zakresie regulacji i wytycznych dotyczących rewizji finansowej na forum międzynarodowym.
- zorganizowania spotkań przedstawicieli UKNF z biegłymi rewidentami badającymi sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych, banków oraz zakładów,
- opublikowania Komunikatu w sprawie obowiązków dotyczących przekazywania informacji w związku z przeprowadzaniem badania sprawozdań finansowych podmiotów podlegających nadzorowi KNF,
- publikacji wyników analizy danych w zakresie badania sprawozdań finansowych podmiotów nadzorowanych w latach 2004 – 2009 (z wyłączeniem spółek giełdowych),
- opiniowania Rekomendacji H dotyczącej kontroli wewnętrznej w bankach,
- opiniowania propozycji Dyrektywy zmieniającej dyrektywę w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych w sprawie badania sprawozdań finansowych oraz Rozporządzenia KE w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek zainteresowania publicznego.

W 2011 r. Komitet ds. relacji z biegłymi rewidentami w ramach wykonywanych zadań podejmował działania w zakresie:

- współpracy z przedstawicielami UKNF wchodzącymi w skład KNA w związku z przygotowywanymi materiałami na posiedzenie KNA,
- przygotowywania uwag do projektu założeń do zmiany ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym,
- opiniowania przekazanych przez Ministerstwo Finansów dokumentów na posiedzenia Komitetu Regulacyjnego ds. Audytu KE w kwestiach dot. biegłych rewidentów,

W okresie objętym sprawozdaniem, w trakcie spotkań kierownictwa UKNF z biegłymi rewidentami omawiane były następujące zagadnienia dotyczące sektora ubezpieczeniowego:

- roli biegłego rewidenta w systemie finansowym oraz współpracy organu nadzoru z biegłymi rewidentami,
- obszarów ryzyka zidentyfikowanego przez biegłych rewidentów w trakcie badania sprawozdań finansowych sporządzonych przez zakłady za 2010 r.,
- doświadczeń biegłych rewidentów ze współpracy z komitetami audytu.

10.3.6. Współpraca z innymi instytucjami

W okresie objętym sprawozdaniem UKNF współpracował w szczególności z:

- Polską Izbą Ubezpieczeń (PIU) podczas konferencji organizowanych przez PIU, w których pracownicy UKNF uczestniczyli w charakterze prelegentów oraz podczas prac grup działających w ramach PIU:
  - Podkomisji Rachunkowości, do której zadań należy analizowanie przepisów prawa bilansowego dot. rynku ubezpieczeniowego, identyfikowanie problemów rachunkowych i występowanie z propozycją nowelizacji przepisów, wnoszenie uwag i komentarzy do projektów zmian przepisów z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości ubezpieczeniowej, a także organizowanie konferencji w zakresie rachunkowości i sprawozdawczości,
  - Podkomisji ds. Audytu i Kontroli Wewnętrznej oraz Grupy roboczej ds. wypracowania standardów współpracy audytorów wewnętrznych i zewnętrznych, które w 2011 r. przygotowały i opublikowały zbiór dobrych praktyk w zakresie wzajemnych relacji audytora wewnętrznego z biegłym rewidentem,
  - Komisji ds. Przeciwdziałania Przestępczości Ubezpieczeniowej, która podejmuje prace problemowe nad określonymi rodzajami przestępstw oraz konkretnymi zjawiskami, tj. m.in. działanie niektórych kancelarii odszkodowawczych,

- Związkiem Maklerów i Doradców w związku z czynnościami nadzorczymi wobec maklerów papierów wartościowych i doradców inwestycyjnych,
- Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK) na podstawie zadań wynikających z regulaminu UKNF, w związku z wymogami Ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych (Dz.U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1189, z późn. zm.),
- Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) w związku z wymogami Ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. z 2008 r. Nr 63, poz. 394),
- Komitetem Standardów Rachunkowości, do którego zadań należy między innymi wydawanie Krajowych Standarów Rachunkowości, opiniowanie aktów prawnych w zakresie rachunkowości, a także analiza i opiniowanie projektów Krajowych i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz projektów ich zmian.

Urząd Komisji

II

II. Urząd Komisji

Komisja Nadzoru Finansowego i Przewodniczący Komisji wykonują swoje zadania przy pomocy Urzędu Komisji, działającego na podstawie statutu nadanego Zarządzeniem Nr 172 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 listopada 2006 r. (M.P. z dnia 24 listopada 2006 r.), który był kilkukrotnie zmieniany. Ostatnia zmiana statutu została dokonana Zarządzeniem Nr 107 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2011 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (M.P. 2011, Nr 118, poz. 1196), które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Na jego podstawie powstała nowa struktura organizacyjna UKNF przedstawiona na Schemacie 2[19]. Zgodnie ze zmienionym statutem Urzędem kieruje Przewodniczący Komisji przy pomocy Zastępców Przewodniczącego oraz dyrektorów komórek organizacyjnych.

Celem powyższej zmiany było zwiększenie efektywności UKNF poprzez przyspieszenie procesu decyzyjnego oraz lepszą alokację zasobów i przepływ informacji, w szczególności dzięki odejściu od wyodrębnienia w Urzędzie pionów.

Zadania komórek organizacyjnych UKNF określa regulamin organizacyjny Urzędu nadawany zarządzeniem Przewodniczącego Komisji.

[19] Strukturę organizacyjną UKNF według stanu na 31 grudnia 2011 r. przedstawiono na Schemacie 1.

■ SCHEMAT I. STRUKTURA ORGANIZACYJNA UKNF WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2011 R.

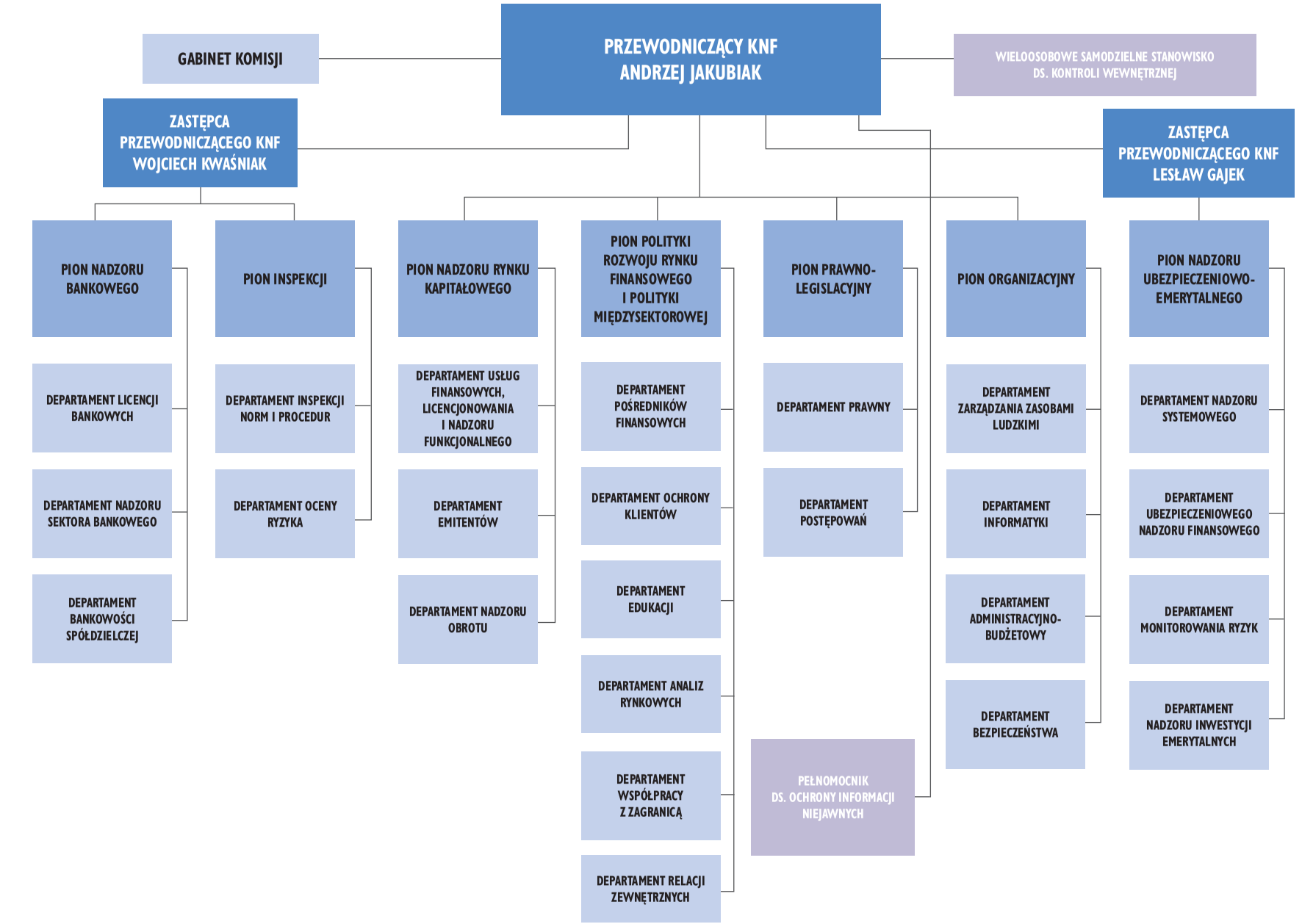

■ SCHEMAT 2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA UKNF OBOWIĄZUJĄCA OD 1 STYCZNIA 2012 R.

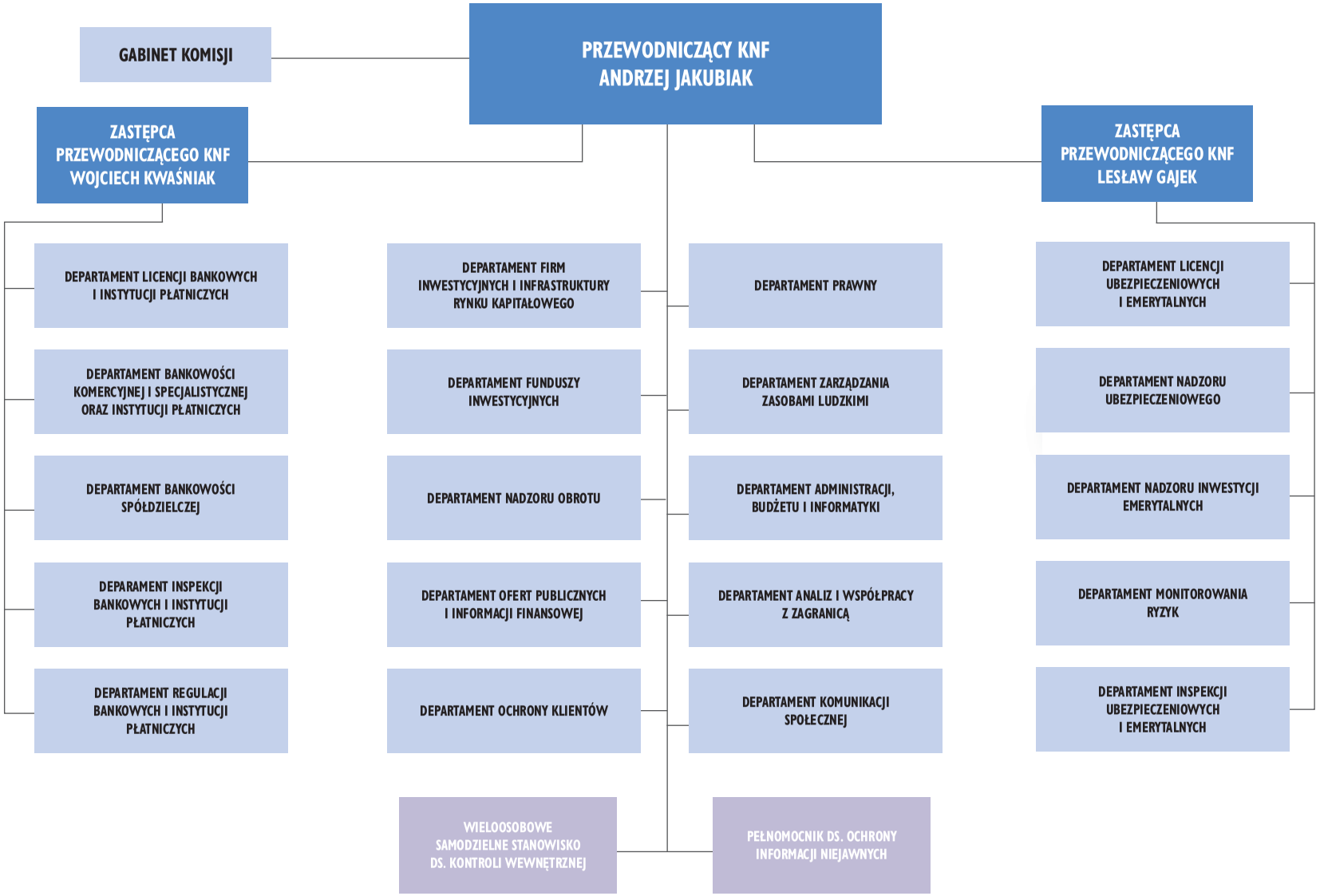

II.I. Budżet Urzędu Komisji

UKNF jest jednostką budżetową, finansowaną z obowiązkowych opłat podmiotów nadzorowanych. Jako podmiot sektora finansów publicznych Urząd prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z przepisami prawa, w szczególności ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.), ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 19, poz.177, z późn. zm.) i ustawy budżetowej oraz zgodnie z rocznym planem finansowym.

Nieprzeznaczonymi na pokrycie kosztów nadzoru dochodami budżetu państwa są opłaty pobierane przez UKNF za dokonywane czynności urzędowe związane z egzaminami brokerskimi i aktuarialnymi. Ponadto dochodami budżetu państwa są kary finansowe nakładane przez Komisję na nadzorowane podmioty oraz na członków ich organów za działalność niezgodną z prawem.

Dochody budżetowe UKNF w roku 2011 wyniosły memoriałowo – 272 538 446 zł, a kasowo 213 695 812 zł. Podstawową część tych dochodów stanowiły wpłaty nadzorowanych podmiotów na pokrycie kosztów nadzoru. Kary nałożone na nadzorowane podmioty i zapłacone oraz inne dochody nie stanowiące kosztów nadzoru wyniosły 5 073 074 zł.

Wydatki przeznaczone w budżecie państwa na rok 2011 na działalność Komisji zostały zaplanowane w kwocie 202 674 000 zł, tj. o 2,4% więcej niż w roku poprzednim. Kwota rzeczywiście wydatkowana wyniosła 166 678 915 zł, co oznacza, iż wydatki Komisji były o 18% niższe od zaplanowanych.

W 2011 roku UKNF kontynuował realizację Projektu PL0435 pod nazwą – Wzmocnienie zdolności administracyjnych i instytucjonalnych UKNF w zakresie prawidłowego wprowadzenia w życie dorobku prawnego Wspólnoty w obszarze rynku finansowego dofinansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Środki budżetowe zaplanowane w kwocie 716 277 zł w ustawie budżetowej na rok 2011 i zostały wykonane w kwocie 716 264 zł.

Realizując zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2011, Komisja opracowała i przedłożyła Ministrowi Finansów projekt swojego budżetu na dany rok budżetowy w układzie tradycyjnym i zadaniowym. W tabelach 93 i 94 przedstawiono dochody i wydatki budżetowe Komisji zaplanowane w ustawie budżetowej, zrealizowane w roku 2011 wraz ze wskazaniem głównych pozycji w obu kategoriach w porównaniu do odpowiednich kwot w roku 2010.

TABELA 93. WYKONANIE PLANU DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UKNF W 2011 ROKU

DOCHODY BUDŻETOWE	PLAN 2010 (W TYS. ZŁ)	WYKONANIE PLANU 2010		PLAN 2011 (W TYS. ZŁ)	WYKONANIE PLANU 2011 (MEMORIAŁOWO)		PLAN ROKU 2011 DO 2010 (W %)	WYKONANIE ROKU 2011 DO 2010 (W %)
		(W TYS. ZŁ)	(W %)		(W TYS. ZŁ)	(W %)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wpłaty zakładów ubezpieczeń na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową i brokerską	19 797,0	21 087,3	107	24 321,0	27 950,7	115	123	133
Wpłaty PTE na pokrycie kosztów nadzoru nad działalnością OFE	13 858,0	14 675,7	106	16 214,0	18 731,4	116	117	128
Wpłaty rynku kapitałowego na pokrycie kosztów nadzoru	31 676,0	33 124,3	105	38 508,0	41 058,8	107	122	124
Wpłaty nadzorowanych banków na pokrycie kosztów nadzoru	132 643,0	162 598,1	123	123 631,0	178 350,1	144	93	110
Opłaty pobrane z tytułu czynności związanych z egzaminami brokerskimi i na aktuariuszy oraz na agentów ubezpieczeniowych	360,0	502,1	139	350,0	449,7	128	97	90
Kary nałożone na nadzorowane podmioty	2 500,0	3 656,3	146	4 000,0	5 516,1	138	160	151
Pozostałe	45,0	1 332,3	2 961	45,0	481,6	1 066	100	36
Ogółem	**200 879,0**	**236 976,0**	**118**	**207 069,0**	**272 538,4**	**132**	**103**	**115**

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 94. WYKONANIE PLANU WYDATKÓW UKNF W 2011 ROKU

WYDATKI BUDŻETOWE	PLAN 2010* (W TYS. ZŁ)	WYKONANIE PLANU 2010*		PLAN 2011* (W TYS. ZŁ)	WYKONANIE PLANU 2011*		PLAN ROKU 2011 DO 2010 (W %)	WYKONANIE ROKU 2011 DO 2010 (W %)
		(W TYS. ZŁ)	(W %)		(W TYS. ZŁ)	(W %)		
Wydatki z tytułu wynagrodzeń łącznie z narzutami i pochodnymi na wynagrodzenie	113 536,0	110 118,7	97	115 292,9	112 467,5	98	102	102
Wydatki pozapłacowe	84 438,0	68 066,1	81	87 620,0	54 211,4	62	104	80
w tym:								
wydatki bieżące	48 438,0	44 113,5	91	57 920,0	36 824,6	64	120	83
wydatki majątkowe	36 000,0	23 952,5	67	29 700,0	17 386,8	59	83	73
Ogółem	**197 974,0**	**178 184,8**	**90**	**202 912,9**	**166 678,9**	**82**	**103**	**94**

Źródło: opracowanie własne UKNF

*bez wydatków na Norweski Mechanizm Finansowy

W Tabeli 95 przedstawiono koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2011 r. w porównaniu do 2010 roku.

TABELA 95. KOSZTY NADZORU NAD POSZCZEGÓLNYMI RYNKAMI W 2011 ROKU W PORÓWNANIU DO 2010 ROKU

NAZWA RYNKU	2010		2011		W RELACJI DO POPRZEDNIEGO ROKU	
	PLAN (W TYS. ZŁ)	WYKONANIE (W TYS. ZŁ)	PLAN (W TYS. ZŁ)	WYKONANIE (W TYS. ZŁ)	PLAN (2010=100)	WYKONANIE (2010=100)
Rynek kapitałowy	31 676	34 315	38 508	32 899	121,6	95,9
Rynek ubezpieczeniowy	19 797	21 742	24 321	21 563	122,9	99,2
Rynek emerytalny	13 858	14 713	16 214	14 324	117,0	97,4
Rynek bankowy	132 643	107 415	123 631	98 000	93,2	91,2
Ogółem	**197 974**	**178 185**	**202 674**	**166 786**	**102,4**	**93,6**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na podstawie przepisów art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli wykonanie budżetu państwa w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego kontrolowane jest corocznie przez Najwyższą Izbę Kontroli, a wynikiem kontroli jest publikowana na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej NIK ogólnodostępna informacja o wynikach kontroli oraz wystąpienie pokontrolne. Ponadto, zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, sprawozdanie z wykonania budżetu UKNF w formie tabelarycznej i opisowej jest przekazywane do Ministerstwa Finansów, zaś do końca drugiego kwartału każdego roku sporządzane jest sprawozdanie z wykonania budżetu KNF dla Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP oraz dla Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP.

Według budżetu w układzie zadaniowym KNF realizuje działania zgodne z ustawowymi celami, do których należy zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego, a także jego stabilności, bezpieczeństwa i przejrzystości oraz zaufania do rynku finansowego i ochrony interesów jego uczestników. Do zadań KNF należy również wspieranie rozwoju rynku finansowego, prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie jego funkcjonowania, dialog z uczestnikami rynku oraz dbałość o przejrzystość rynku finansowego.

Najważniejsze cele do osiągnięcia przez Komisję Nadzoru Finansowego są następujące:

- zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych,
- zapewnienie spełnienia przez zakłady ubezpieczeń warunków prawnych w zakresie licencjonowania i autoryzacji w celu ochrony interesów ubezpieczających i ubezpieczonych,
- zapewnienie zgodności działalności powszechnych towarzystw emerytalnych i otwartych funduszy emerytalnych z przepisami prawa oraz interesem członków funduszy emerytalnych,
- poprawa bezpieczeństwa inwestorów i wzrost zaangażowania obywateli w inwestycje kapitałowe,
- wzrost wiedzy na temat instytucji i zasad funkcjonowania rynków finansowych.

Komisja Nadzoru Finansowego wyróżniła 4 podzadania w funkcji 4 oraz 1 podzadanie w funkcji 17, na realizację których przeznaczyła w 2011 roku kwotę 167 502 tys. zł z planowanych 203 629 tys. zł. Budżet Urzędu Komisji w układzie zadaniowym przedstawiony jest w Tabeli 96.

TABELA 96. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W UKŁADZIE ZADANIOWYM DLA CZĘŚCI 70 – KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO W 2011 R. (W TYS. ZŁ)

NR	NAZWA FUNKCJI/ ZADANIA/PODZADANIA	PLAN		WYKONANIE
		NA 2011 R. WG USTAWY BUDŻETOWEJ	PO ZMIANACH	
4.	**Zarządzanie finansami państwa**	**202 674**	**202 913**	**166 786**
4.4.	Nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym	202 674	202 913	166 786
4.4.1.	Nadzór nad podmiotami rynku kapitałowego	38 508	38 918	32 899
4.4.2.	Nadzór nad działalnością zakładów ubezpieczeń	24 321	24 664	21 563
4.4.3.	Nadzór nad działalnością rynku emerytalnego	16 214	15 945	14 324
4.4.4.	Nadzór bankowy	123 631	123 386	98 000
17.4.3.	**Wdrożenie projektu w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego**	**470**	**716**	**716**
	Ogółem (funkcja 4 i 17)	**203 144**	**203 629**	**167 502**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Na realizację zadania 4.4, nadzór nad rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym i bankowym, przeznaczono w 2011 roku kwotę 202 913 tys. zł.

Celem zadania było zapewnienie zgodności postępowań podmiotów nadzorowanych z regulacjami rynku finansowego oraz zapewnienie ochrony interesów uczestników rynku finansowego. Wspomniany cel miał zostać osiągnięty poprzez:

- prowadzenie postępowań kontrolnych (inspekcji kompleksowych i problemowych) w nadzorowanych podmiotach, których sposób prowadzenia zależał od wybranych w danym przypadku czynności inspekcyjnych, przepisów prawa w zakresie kontroli oraz od stopnia skomplikowania problemu, a przez to wpływał na ilość dedykowanych zasobów,
- przeprowadzenie postępowań administracyjnych polegających na rozpatrywaniu wniosków składanych przez podmioty nadzorowane i wydawaniu decyzji, procedowanie których uzależnione było od stopnia złożoności sprawy oraz jakości i kompletności dokumentacji złożonej przez stronę.

Postępowania administracyjne wszczynane na podstawie wniosków muszą być prowadzone zgodnie z rygorami prawnymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania administracyjnego, który nakazuje jego prowadzenie przy zapewnieniu stronie czynnego udziału w postępowaniu, informowanie strony o wszystkich podejmowanych czynnościach, zgromadzenie pełnego materiału dowodowego w sprawie, przeprowadzenie szeregu czynności w postaci przesłuchań świadków, stron, biegłych oraz zapewnienie stronie dostępu do akt sprawy – z zachowaniem odpowiednich terminów ustawowych. W szczególnie skomplikowanych przypadkach proces ten może być długotrwały.

Do monitorowania realizacji zadania 4.4 zastosowano następujące mierniki:

- liczba zakończonych postępowań inspekcyjnych – w roku 2011 zakończono 200 postępowań kontrolnych, podczas gdy planowana wartość miernika wynosiła 210; oznacza to realizację celu w 96%,
- odsetek zakończonych postępowań administracyjnych – w roku objętym sprawozdaniem wydano rozstrzygnięcia w 100% złożonych wniosków, podczas gdy planowana wartość miernika wynosiła 82%.

II.2. Zarządzanie zasobami ludzkimi

Priorytetowe działania podejmowane w roku 2011 przez UKNF w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi to wdrożenie *Zintegrowanego Systemu Zarządzania Przedsiębiorstwem klasy ERP* i uruchomienie *Portalu pracowniczego.*

Celem wdrożenia *Zintegrowanego Systemu Zarządzania Przedsiębiorstwem* było udostępnienie kompleksowego narzędzia informatycznego, wspomagającego procesy zarządzania poprzez umożliwienie efektywnego planowania, organizowania i monitorowania przebiegu poszczególnych procesów zarządzania zasobami ludzkimi. System w założeniu miał umożliwić również szerszy i szybszy dostęp kadry menedżerskiej do określonych informacji, mających bezpośrednie przełożenie na decyzje podejmowane na różnych szczeblach organizacji. Cel wdrożenia został osiągnięty i zgodnie z harmonogramem projektu system uruchomiono od początku roku, a w maju udostępniono pracownikom *Portal pracowniczy*, co pozwoliło usprawnić wiele procesów zarządczych i kadrowych oraz wyeliminować dokumenty papierowe poprzez zastąpienie ich formą elektroniczną. *Portal pracowniczy* przyczynił się również do lepszej komunikacji i podniesienia jakości przepływu informacji.

W okresie objętym sprawozdaniem zrealizowano szereg zadań o charakterze ciągłym, na które poza obsługą kadrową pracowników składały się: realizacja procesów rekrutacji, zarządzanie procesem szkoleń i rozwoju pracowników, przygotowanie i koordynacja procesu oceny pracowników, przygotowanie badania opinii pracowników oraz gospodarowanie funduszem osobowym, szkoleniowym i funduszem świadczeń socjalnych. Realizując politykę zatrudniania i wynagradzania w Urzędzie, dbając o odpowiedni poziom kadr i atmosferę pracy, w roku 2011 przygotowano wiele opracowań dotyczących propozycji rozdziału środków na wynagrodzenia w oparciu o kontrolę realizacji budżetu w zakresie kosztów osobowych wg zatwierdzonych planów finansowych, wdrażano politykę osobową oraz zasady polityki zatrudnienia w oparciu o bieżącą analizę potrzeb w tym zakresie oraz wytyczne Kierownictwa Urzędu, na bieżąco monitorowano poziom wynagrodzeń w celu kształtowania polityki płacowej. Do zadań ciągłych należało również zadanie związane z kontrolą przestrzegania przepisów prawa pracy oraz dyscypliny pracy pracowników UKNF.

W końcowej fazie roku rozpoczęte zostały przygotowania do reorganizacji planowanej od dnia 1 stycznia 2012 roku.

Plan zatrudnienia według ustawy budżetowej na 2011 rok wynosił 906. Stan na 31 grudnia 2011 roku wynosił 895 etatów, przy przeciętnym stanie zatrudnienia w ciągu roku wynoszącym 904 etaty. W roku 2011 przyjęto do pracy w UKNF 90 osób, natomiast zwolnionych zostało 86 osób, co dało wskaźnik fluktuacji na poziomie 9,73%. Dla porównania w roku 2010 wskaźnik ten wyniósł 7,1%.

Informacja o wielkości zatrudnienia w Urzędzie KNF w latach 2008-2011 przedstawiona została w Tabeli 97.

TABELA 97. WIELKOŚĆ ZATRUDNIENIA W URZĘDZIE KNF W LATACH 2008-2011

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009*	2010	2011
Przeciętne zatrudnienie na przestrzeni roku	812	891	902	904
Zatrudnienie na koniec roku	827	918	898	895

Źródło: opracowanie własne UKNF

*w planie zatrudnienia według ustawy budżetowej na 2009 r. liczba etatów w UKNF została zwiększona o 60.

Pozyskanie i zatrudnienie nowych pracowników było możliwe dzięki podjęciu wielu inicjatyw o charakterze rekrutacyjnym, polegających na wykorzystywaniu nowych kanałów rekrutacyjnych, współpracy z Biurami Karier wybranych uczelni wyższych, przygotowaniu oferty praktyk i staży skierowanych do studentów i absolwentów kierunków ekonomicznych, matematycznych i prawniczych.

W roku 2011, w ramach działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników, zrealizowano szereg wysokospecjalistycznych szkoleń merytorycznych skierowanych na zaspokojenie potrzeb zgłaszanych do realizacji przez poszczególne komórki organizacyjne UKNF. W celu jak najlepszego zaspokojenia oczekiwań pracowników, programy wszystkich szkoleń były przygotowywane w oparciu o wskazania i szczegółowe opisy założeń do programów oraz konsultowane ze specjalistami w danej dziedzinie i akceptowane przez kierownictwo zgłaszających je do realizacji komórek organizacyjnych. W ciągu roku zorganizowano szkolenia z 80 tematów, w tym 12 szkoleń e-learningowych, z których korzystać mogą wszyscy pracownicy. Ponadto w ciągu roku odbywały się spotkania i wykłady, których prelegentami byli wysokiej klasy specjaliści, będący

ekspertami w zakresie rynków finansowych. Szkolenia grupowe dotyczyły obszarów: ryzyka, rynków finansowych, analizy finansowej, rachunkowości, ubezpieczeń i zagadnień prawnych. Procesy szkoleń grupowych wspomagane były przez szkolenia indywidualne, w których w roku 2011 uczestniczyło 494 pracowników, w tym w szkoleniach krajowych 390, a w szkoleniach zagranicznych 104.

Intensywność szkoleń realizowanych w 2011 roku obrazuje wskaźnik 4,6 osobodnia szkoleniowego, co stanowi 37 godzin szkolenia dla jednego pracownika. Liczba szkoleń zrealizowanych w 2011 roku była porównywalna z rokiem poprzednim, przy czym podobnie jak w roku 2010 w Urzędzie równolegle były realizowane szkolenia w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Wszystkie działania realizowane w obszarze zasobów ludzkich odbywają się z poszanowaniem obowiązującego prawa i zasad etyki w dążeniu do zyskania opinii urzędu eksperckiego i są zgodne z przyjętą *Polityką Zarządzania i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego*.

II.3. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego o zgodności z Konstytucją przepisów pozostawiających pracowników UKNF poza korpusem służby cywilnej

Na rozprawie w dniu 9 czerwca 2011 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący zgodności z Konstytucją przepisów, których skutkiem jest pozostawienie pracowników UKNF poza korpusem Służby Cywilnej (sygn. akt K 2/09). W wyroku z 15 czerwca 2011 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że zaskarżone przepisy, tj. art. 10 ust. 3 oraz art. 74 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym są zgodne z art. 153 ust. 1 Konstytucji. Trybunał wskazał, że zgodnie z art. 153 ust. 1 w urzędach administracji rządowej działa korpus służby cywilnej, ale jednocześnie uznał, że w świetle regulacji ustawowych Komisja Nadzoru Finansowego jest szczególnym organem administracji państwowej o dużym stopniu niezależności, usytuowanym poza strukturą administracji rządowej. Członkowie KNF wywodzą się z różnych segmentów władzy wykonawczej (Rada Ministrów, Prezydent, NBP). Oznacza to, że UKNF nie może być zaliczony do urzędów administracji rządowej w rozumieniu art. 153 ust. 1 Konstytucji. Te okoliczności pozwoliły Trybunałowi uznać przepisy art. 10 ust. 3 oraz art. 74 ust. 2 i 3 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym za zgodne z art. 153 ust. 1 Konstytucji.

II.4. Kodeks etyki pracownika UKNF

Przestrzeganie wysokich standardów etycznych jest istotnym elementem prawidłowego funkcjonowania każdej instytucji, zarówno publicznej, jak i prywatnej. Etos służby publicznej sprawia, że wymogi wobec pracowników urzędów administracji publicznej są szczególnie wysokie i powinny być przestrzegane ze szczególną starannością. W Urzędzie KNF konsekwentnie podejmowane były działania, które mają na celu utrzymanie wysokiego poziomu profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego wykonywania nadzoru nad rynkiem finansowym. Jednym z ważnych elementów tych działań było wprowadzenie w styczniu 2011 r. „Kodeksu etyki pracownika Urzędu KNF".

Opracowanie i wprowadzenie własnej regulacji wewnętrznej w zakresie zasad etyki uznano za uzasadnione zważywszy na fakt, że pracownicy UKNF nie wchodzą w skład korpusu służby cywilnej, dla którego zasady etyki określa w drodze zarządzenia Prezes Rady Ministrów. Brak takiej regulacji w odniesieniu do pracowników UKNF mógłby być postrzegany, zarówno z perspektywy wewnętrznej, jak i zewnętrznej, jako brak przywiązywania należytej wagi do etycznych aspektów funkcjonowania organizacji – co nie odpowiada założeniom jakie konsekwentnie realizowane są w budowaniu kultury organizacyjnej UKNF od początku jego działania.

Kodeks etyki składa się z 20 zasad ujętych w wyodrębnionym dokumencie stanowiącym załącznik do zarządzenia Przewodniczącego KNF. Postanowienia Kodeksu etyki dotyczą wszystkich pracowników UKNF i zawierają uniwersalne reguły zachowania stosujące się do wszystkich sytuacji związanych pośrednio lub bezpośrednio ze statusem pracownika UKNF. Celem tej specyficznej regulacji jest właściwe ukierunkowanie postępowania pracowników i formalne podkreślenie wagi etycznych elementów działania UKNF. W preambule Kodeksu etyki wskazano na ścisły związek etyki postępowania pracowników z realizacją misji UKNF oraz kluczowych wartości, jakie określono w strategii Urzędu.

Kodeks etyki, po wcześniejszych konsultacjach wśród pracowników UKNF, został ogłoszony w drodze zarządzenia Przewodniczącego KNF i obowiązuje w UKNF od dnia 10 stycznia 2011 r.

Niezależnie od zasad etyki ujętych w Kodeksie, wprowadzono pewne rozwiązania organizacyjne związane z funkcjonowaniem Kodeksu etyki w UKNF. W tym zakresie powołano Komisję Etyki oraz ustanowiono funkcję Rzecznika Etyki. Komisja Etyki stanowi kolegialną reprezentację pracodawcy właściwą w sprawach etyki. Jej przewodniczącym jest dyrektor Departamentu Prawnego. Z kolei Rzecznik Etyki wybierany jest spośród pracowników w powszechnych i bezpośrednich wyborach na dwuletnią kadencję. Zadaniem Rzecznika Etyki jest upowszechnianie wśród pracowników UKNF standardów etycznych, a także udzielanie wyjaśnień i odpowiedzi na indywidualne pytania pracowników. W drodze współpracy Rzecznika Etyki z Komisją Etyki rozstrzygane są ewentualne kwestie sporne lub wątpliwości, jakie mogą wystąpić na gruncie ustanowionych zasad etyki. W marcu 2011 r. wśród pracowników UKNF przeprowadzono powszechne i bezpośrednie wybory, w wyniku których funkcję Rzecznika Etyki na dwuletnią kadencję objęła pani Kinga Bryl.

II.5. Zadania realizowane w zakresie bezpieczeństwa i ochrony informacji przetwarzanych w UKNF

W 2011 r. realizowano zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną informacji przetwarzanych w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego. Do najważniejszych z nich należało:

- wykonywanie zadań związanych z projektowaniem i realizacją polityki bezpieczeństwa UKNF oraz kompleksowego systemu bezpieczeństwa Urzędu Komisji,
- realizacja obowiązków wynikających z przepisów Ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228),
- zapewnienie ochrony i przetwarzania tajemnicy zawodowej, tajemnicy bankowej i innych informacji wrażliwych oraz danych osobowych,
- współpraca z organami oraz instytucjami działającymi w obszarze bezpieczeństwa państwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa systemu finansowego,
- bieżąca współpraca z Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK), w związku z wymogami Ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych (Dz.U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1189, z późn. zm.),
- monitorowanie systemów bezpieczeństwa teleinformatycznego i nadzór nad nimi,
- monitorowanie, nadzorowanie i rozwój systemów bezpieczeństwa w zakresie ochrony osób i mienia,
- wypełnianie obowiązku wynikającego z art.47 Ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667, z późn. zm.),
- monitorowanie i nadzorowanie zadań w obszarze planów ciągłości działania UKNF oraz zarządzanie nimi.

W zakresie powyższych zadań w okresie objętym sprawozdaniem:

- wzmocniono system ochrony informacji niejawnych w Urzędzie Komisji, w szczególności związany ze strefami ochronnymi zwanymi dawniej strefą bezpieczeństwa i specjalną strefą bezpieczeństwa,
- rozwinięto system kontroli dostępu oraz system kontroli klucza włączając obiekt przy ulicy Jasna 12,
- doskonalono całościową politykę bezpieczeństwa,
- opracowano kolejne edycje i testy planów ciągłości działania,
- dostosowano zarządzanie bezpieczeństwem do zmian w przepisach prawnych,
- przeprowadzono audyty wewnętrzne bezpieczeństwa informacji,
- przeprowadzono audyty bezpieczeństwa wybranych systemów teleinformatycznych.

II.6. Kontrole w UKNF

II.6.1. Kontrole wewnętrzne

W 2011 r. w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego realizowane były zadania związane z prowadzeniem kontroli wewnętrznych, których celem było w m.in.:

- badanie zgodności działania komórek organizacyjnych z obowiązującymi przepisami prawa oraz z Regulaminem organizacyjnym Urzędu Komisji, regulaminami wewnętrznymi komórek organizacyjnych, z procedurami opracowanymi do czynności i operacji oraz z indywidualnymi zakresami obowiązków pracowników UKNF,
- sprawdzanie skuteczności sprawowania kontroli funkcjonalnej w UKNF,
- wykrywanie i ujawnianie niegospodarności oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu UKNF pod kątem legalności, celowości oraz terminowości w realizowanych zadaniach, a także wskazywanie sposobu i środków jakie należy zastosować w celu usunięcia nieprawidłowości i zapobieganiu ich powstawaniu,

- ujawnianie i analiza przypadków nieprzestrzegania przez pracowników zasad etyki zawodowej, bezstronności i obiektywizmu podczas wykonywania obowiązków służbowych.

W okresie objętym sprawozdaniem przeprowadzonych zostało przez komórkę kontroli wewnętrznej UKNF 18 kontroli wewnętrznych, z czego 9 kontroli doraźnych – problemowych.

W 2011 r. realizowano również czynności organizacyjne w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności UKNF oraz pracowników Urzędu. W tym zakresie wpłynęły 63 pisma od 37 skarżących.

II.6.2. Kontrole zewnętrzne

W 2011 roku w UKNF zostały przeprowadzone 2 kontrole NIK:

- kontrola wykonania budżetu państwa w 2010 roku,
- kontrola na temat „Wybrane aspekty bezpieczeństwa sektora finansowego".

W wyniku kontroli prowadzonej w dniach 10 stycznia – 31 marca 2011 roku Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie budżetu państwa za 2011 rok w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego. Kontrola na temat „Wybrane aspekty bezpieczeństwa sektora finansowego", która rozpoczęła się w dniu 18 lipca 2011 roku nie została zakończona do końca okresu objętego sprawozdaniem, ale przekazane w styczniu 2012 r. wystąpienie pokontrolne zawiera ogólną ocenę pozytywną.

Aneksy

12

Aneksy

Aneks I. Informacje o uchwałach, decyzjach administracyjnych i postanowieniach wydanych przez KNF w 2011 roku

TABELA I.1. LICZBA UCHWAŁ PODJĘTYCH PRZEZ KNF W 2011 ROKU

PRZEDMIOT UCHWAŁY	LICZBA PODJĘTYCH UCHWAŁ
SPRAWY DOTYCZĄCE SEKTORA BANKOWEGO	
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	29
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu banku	7
Wyrażenie zgodny na połączenie banków	4
Udzielenie zezwolenia na wykonywanie prawa głosów na WZA banku	3
Utrzymanie decyzji w mocy	1
Odmowa wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu banku	2
Nałożenie kary finansowej na bank	1
Ustanowienie kuratora nadzorującego wykonanie programu naprawczego	1
Uchylenie decyzji administracyjnej	1
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec bezpośredniego nabycia akcji	3
Zezwolenie na dokonanie zmian w statucie banku	1
Ograniczenie działalności banku w zakresie udzielania kredytów	1
Odmowa wyrażenia zgody na powołanie członka zarządu banku	1
Inne	21
Razem	**76**
SPRAWY DOTYCZĄCE SEKTORA UBEZPIECZENIOWEGO	
Wyrażenie zgody na powołanie członka zarządu zakładu ubezpieczeń	13
Wyrażenie zgody na powołanie prezesa zarządu zakładu ubezpieczeń	9
Nałożenie kary pieniężnej	7
Umorzenie postępowania	1
Utrzymanie postanowienia w mocy	1
Wyznaczenie maksymalnego terminu nabycia akcji krajowego zakładu ubezpieczeń	7
Udzielenie zezwolenia na zmianę rzeczowego zakresu działalności	1
Inne	5
Razem	**43**
SPRAWY DOTYCZĄCE SEKTORA EMERYTALNEGO	
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu powszechnego towarzystwa emerytalnego	6
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu otwartego funduszu emerytalnego	26
Udzielenie zezwolenia na skrócenie terminu wejścia w życie zmian statutu otwartego funduszu emerytalnego	26
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu powszechnego towarzystwa emerytalnego	5

Ustalenie średniej ważonej stopy zwrotu i minimalnej wymaganej stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych oraz kwoty niedoboru w otwartych funduszach emerytalnych	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę statutu pracowniczego funduszu emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na nabycie akcji pracowniczego towarzystwa emerytalnego	4
Nałożenie kary na powszechne towarzystwo emerytalne	2
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka zarządu pracowniczego towarzystwa emerytalnego	3
Udzielenie zezwolenia na utworzenie dobrowolnego funduszu emerytalnego	4
Utrzymanie w mocy decyzji	1
Razem	**82**
SPRAWY DOTYCZĄCE RYNKU KAPITAŁOWEGO	
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego w formie jednolitego dokumentu	1
Udzielenie zezwolenia na przywrócenie akcjom formy dokumentu (zniesienie dematerializacji akcji)	3
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	10
Niezgłoszenie sprzeciwu wobec objęcia/nabycia akcji domu maklerskiego	6
Udzielenie towarzystwu funduszy inwestycyjnych zezwolenia na utworzenie funduszu inwestycyjnego zamkniętego	1
Nałożenie kar pieniężnych na towarzystwa funduszy inwestycyjnych	1
Nałożenie kar pieniężnych na podmioty	19
Nałożenie kar pieniężnych na osoby fizyczne	16
Zawieszenie uprawnień maklera papierów wartościowych	1
Utrzymanie w mocy decyzji	18
Uchylenie decyzji	14
Uchylenie decyzji i umorzenie postępowania administracyjnego wobec maklerów i doradców	4
Niezgłoszenie sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji TFI	6
Udzielenie zezwolenia TFI na zarządzanie cudzym portfelem papierów wartościowych	6
Udzielenie zgody FIZ na zmianę depozytariusza	3
Umorzenie postępowania administracyjnego	2
Przekazanie informacji właściwemu organowi nadzoru innego państwa członkowskiego o zamiarze prowadzenia działalności maklerskiej na terytorium tego państwa	3
Postanowienie stwierdzające uchybienie terminu do wniesienia wniosku o rozpatrzenie sprawy	1
Nie zgłoszenie sprzeciwu wobec nabycia akcji spółki	5
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie rachunków papierów wartościowych (działalność powiernicza)	1
Stwierdzenie wygaśnięcia decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej	1
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec planowanego nabycia akcji asset management	3
Odmowa rejestracji agencji ratingowej	1
Brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec wykonywania prawa głosu na walnym zgromadzeniu domu maklerskiego	3
Stwierdzenie braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec bezpośredniego objęcia akcji TFI	2
Postanowienie w sprawie niedopuszczalności wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	1
Utrzymanie w mocy postanowienia	4
Udzielenie zgody na zawieszenie zbywania jednostek uczestnictwa subfunduszu	5
Udzielenie zgody na zawieszenie odkupywania jednostek uczestnictwa subfunduszu	5
Inne	6
Razem	**152**

SPRAWY DOTYCZĄCE ORGANIZACJI WEWNĘTRZNEJ PRAC KOMISJI	
Organizacja posiedzeń Komisji	8
Inne	4
Razem	**12**
OGÓŁEM	**365**

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA I.2. LICZBA DECYZJI ORAZ POSTANOWIEŃ WYDANYCH NA PODSTAWIE UPOWAŻNIENIA WYDANEGO PRZEZ KNF W 2011 ROKU

PRZEDMIOT DECYZJI ORAZ POSTANOWIEŃ	LICZBA DECYZJI ORAZ POSTANOWIEŃ*
SPRAWY DOTYCZĄCE SEKTORA BANKOWEGO	
Umorzenie postępowania w sprawie powołania prezesa/członka zarządu banku (wycofanie wniosku)	10
Umorzenie postępowania w sprawach dotyczących nabycia albo objęcia akcji lub praw z akcji lub co do stania się podmiotem dominującym banku krajowego	2
Udzielenie zezwolenia na dokonanie zmian w statucie banku	183
Umorzenie postępowania w sprawie zmian w statucie banku	2
Postanowienie w sprawie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków	19
Postanowienie w sprawie sprostowania błędów pisarskich i innych oczywistych omyłek	5
Postanowienie o zawieszeniu postępowania	2
Postanowienie o podjęciu postępowania	2
Akceptacje programów postępowania naprawczego/łączeniowego	6
Wezwania banków do opracowania programu postępowania naprawczego	4
Wezwania banków do opracowania kolejnej wersji programu postępowania naprawczego	3
Wezwania banków do opracowania korekty programu postępowania naprawczego	4
Decyzje w sprawie zaliczania do funduszy własnych zobowiązania z tytułu pożyczki podporządkowanej	19
Decyzja w sprawie zaliczania do funduszy własnych zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1
Decyzje w sprawie zaliczania do funduszy podstawowych środków pieniężnych uzyskanych z emisji obligacji długoterminowych	12
Postanowienie o wyrażenie stanowiska w sprawie wpisanie banku na listę gwarantów, o których mowa w art. 52 ust 1 Ustawy Prawo celne	20
Udzielenie zezwolenia na powierzenie wykonywania określonych czynności podmiotom zewnętrznym	39
Umorzenie postępowania dotyczącego powierzenia wykonywania określonych czynności podmiotom zewnętrznym	11
Decyzja w sprawie zawieszenia postępowania dotyczącego powierzenia wykonywania określonych czynności podmiotom zewnętrznym	1
Udzielenie zezwolenia na zwolnienie z obowiązku przekazywania sprawozdań finansowych podmiotów blisko powiązanych z bankiem	18
Udzielenie zezwolenia na zwolnienie z obowiązku przekazywania do KNF sprawozdań skonsolidowanych w wersji przetłumaczonej na język polski / ograniczenie tego obowiązku	6
Udzielenie zezwolenia na zaliczanie do funduszy uzupełniających zobowiązań podporządkowanych	5
Udzielenie zezwolenia na zaliczanie do funduszy uzupełniających środków z tytułu emisji obligacji własnych banku	6
Udzielenie zezwolenia na wcześniejszy zwrot środków pieniężnych pochodzących z pożyczki podporządkowanej zaliczanych do funduszy uzupełniających banku	1
Umorzenie w innych postępowaniach	8
Inne	20
Razem	**409**

SPRAWY DOTYCZĄCE RYNKU UBEZPIECZEŃ	
Zatwierdzenie zmian statutu zakładu ubezpieczeń	28
Wpis do rejestru aktuariuszy	15
Postanowienie o zawieszeniu postępowania	4
Postanowienie o wyznaczeniu nowego terminu do załatwienia sprawy	7
Postanowienie o odmowie uwzględnienia wniosku dowodowego	1
Postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia	1
Wyrażenie zgody na zmianę umowy pożyczki podporządkowanej	1
Umorzenie postępowania	14
Zatwierdzenie (zmiana) planów naprawczych zakładów ubezpieczeń (plan przywrócenia prawidłowych stosunków finansowych, krótkoterminowy plan wypłacalności)	1
Wyrażenie zgody na odstąpienie od pomniejszania środków własnych o określone elementy bilansu	2
Wyrażenie zgody na zaliczenie określonych elementów bilansu do środków własnych	4
Udzielenie zezwolenia na uznanie za aktywa na pokrycie rezerw aktywów innych niż określone w treści art. 154 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej	65
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń	108
Wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie reasekuracji	4
Nałożenie kary pieniężnej	6
Wydanie decyzji cofającej zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej	33
Postanowienie w sprawie zaliczenia wpłaty dokonanej na rachunek Komisji Nadzoru Finansowego, w związku z niespełnieniem przez agenta ubezpieczeniowego obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania czynności agencyjnych na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń	1
Decyzja umarzająca postępowanie w sprawie zobowiązania zakładu ubezpieczeń do wykonania zalecenia	1
Uchylenie zakazu swobodnego rozporządzania aktywami	1
Razem	**297**
SPRAWY DOTYCZĄCE RYNKU EMERYTALNEGO	
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej powszechnego towarzystwa emerytalnego	6
Udzielenie zezwolenia na zmianę depozytariusza otwartego funduszu emerytalnego	2
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem otwartego funduszu emerytalnego	7
Udzielenie zezwolenia na powołanie członka rady nadzorczej pracowniczego towarzystwa emerytalnego	1
Udzielenie zezwolenia na zmianę umowy z depozytariuszem pracowniczego funduszu emerytalnego	2
Wpis pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	37
Wpis zmian pracowniczego programu emerytalnego do rejestru	158
Wykreślenie pracowniczego programu emerytalnego z rejestru	35
Wpis porozumienia o ograniczeniu wysokości naliczanych składek do rejestru	1
Wpis porozumienia o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek do rejestru	9
Wykreślenie osoby wykonującej czynności akwizycyjne z rejestru osób upoważnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych na rzecz otwartych funduszy emerytalnych	24
Umorzenie postępowania w sprawie wykreślenia z rejestru osób uprawnionych do wykonywania czynności akwizycyjnych na rzecz OFE	1
Postanowienie w przedmiocie podjęcia zawieszonego postępowania	9
Postanowienie w przedmiocie wyznaczenia nowego terminu do załatwienia sprawy	13
Umorzenie postępowania	11
Postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania	8
Postanowienie w przedmiocie przywrócenia terminu do uzupełnienia braków formalnych	5
Razem	**329**

SPRAWY DOTYCZĄCE RYNKU KAPITAŁOWEGO	
Udzielenie zezwolenia na prowadzenie rejestrów lub rachunków towarów giełdowych	7
Zgoda na połączenie dwóch subfunduszy funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	8
Zgoda na połączenie dwóch funduszy inwestycyjnych otwartych albo dwóch specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, zarządzanych przez to samo towarzystwo	1
Zezwolenie na zarządzanie sekurytyzowanymi wierzytelnościami funduszu sekurytyzacyjnego przez inny podmiot niż towarzystwo	7
Zezwolenie na przekształcenie funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego w nowy subfundusz istniejącego specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami	2
Zezwolenie na przekształcenie funduszy inwestycyjnych otwartych albo specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych w jeden fundusz z wydzielonymi subfunduszami	1
Zezwolenie na zmianę statutu funduszu inwestycyjnego i na skrócenie terminu wejścia w życie zmian w statucie funduszu	109
Zezwolenie na utworzenie publicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, co jest równoznaczne z zatwierdzeniem prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych	2
Zezwolenie na utworzenie niepublicznego funduszu inwestycyjnego zamkniętego	77
Zezwolenie na utworzenie specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	6
Zezwolenie na utworzenie funduszu inwestycyjnego otwartego	2
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	5
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego certyfikatów inwestycyjnych funduszu inwestycyjnego zamkniętego	45
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA	5
Zatwierdzenie Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie rozliczeń transakcji KDPW_CCP SA	1
Zatwierdzenie Regulaminu funduszu rozliczeniowego KDPW_CCP SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Towarowej Giełdy Energii SA	2
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Towarowej Giełdy Energii SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie BondSpot SA	2
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego BondSopt SA	1
Zatwierdzenie zmian w Regulaminie Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych SA (rynek finansowy)	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Statucie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
Udzielenie zgody na dokonanie zmian w Regulaminie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA	1
Udzielenie zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	8
Odmowa udzielenia zezwolenia na pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa funduszy zagranicznych	1
Wpis do rejestru agentów firm inwestycyjnych	52
Stwierdzenie konieczności odbycia stażu adaptacyjnego lub przystąpienia do testu umiejętności	7
Uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego maklera giełd towarowych	4
Uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego maklera papierów wartościowych	1
Odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych	12
Uchylenie decyzji	1
Zmiana decyzji	1
Zatwierdzenie prospektu emisyjnego	56
Zatwierdzenie aneksu do prospektu emisyjnego	171
Zatwierdzenie dokumentu rejestracyjnego	1

Stwierdzenie równoważności memorandum informacyjnego z prospektem emisyjnym	5
Zawieszenie postępowania administracyjnego	45
Odmowa zawieszenia postępowania	3
Postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia o odmowie zawieszenia postępowania	1
Postanowienie o odmowie wyłączenia pracownika	1
Podjęcie postępowania administracyjnego	29
Wszczęcie postępowania administracyjnego z urzędu	44
Działania KNF na podstawie art.16. 17, 18 ustawy o ofercie publicznej (wstrzymanie, zakazanie oferty publicznej lub zakazanie ubiegania się o dopuszczenie do obrotu, przekazanie do publicznej wiadomości informacji o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ofertą publiczną lub ubieganiem się o dopuszczenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym)	1
Umorzenie postępowania administracyjnego	107
Zgoda na przedłużenie okresu zawieszenia zbywania jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	1
Zgoda na przedłużenie okresu zawieszenia odkupywania jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego otwartego lub specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego	1
Wszczęcie postępowania w/s żądania zmiany treści wezwania	1
Żądanie zmiany treści wezwania	1
Zawieszenie obrotu akcjami spółki publicznej	1
Postanowienie w przedmiocie żądania zawieszenia obrotu akcjami spółki publicznej	1
Wpis do rejestru inwestorów kwalifikowanych	5
Wpis na listę maklerów papierów wartościowych	49
Inne	2
Razem	**902**
SPRAWY O CHARAKTERZE MIĘDZYSEKTOROWYM	
Umorzenie lub rozłożenie na raty kary administracyjnej	2
Odmowa rozłożenia kary na raty	2
Odmowa wstrzymania wykonalności decyzji Komisji	4
Decyzje w sprawie rejestracji bądź odmowy rejestracji agencji ratingowej	2
Decyzje związane ze sprawowaniem nadzoru nad konglomeratami finansowymi	4
Razem	**14**
OGÓŁEM	**1 951**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* na podstawie Uchwały nr 253/2008 KNF z dnia 4 sierpnia 2008 r. (z późn. zm.) w sprawie udzielenia Przewodniczącemu oraz Zastępcom Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego upoważnienia do podejmowania działań w zakresie właściwości KNF, w tym do wydawania postanowień i decyzji administracyjnych oraz do udzielania dalszych pełnomocnictw.

Aneks 2. Emitenci oraz fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2011 roku

TABELA 2.I. EMITENCI, KTÓRYCH PROSPEKTY EMISYJNE ORAZ MEMORANDA INFORMACYJNE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ KNF W 2011 ROKU

LP.	EMITENT	DATA ZATWIERDZENIA PROSPEKTU
1.	Ciech SA	18.01.2011
2.	Gastel Żurawie SA	20.01.2011
3.	Megaron SA	27.01.2011
4.	B3System SA (memorandum informacyjne)	27.01.2011
5.	Polskie Jadło SA	18.02.2011
6.	Kino Polska TV SA	25.02.2011
7.	Quercus TFI SA	28.02.2011
8.	Bank Polskiej Spółdzielczości SA	08.03.2011
9.	Euroimplant SA	10.03.2011
10.	Open Finance SA	10.03.2011
11.	Getin Holding SA	11.03.2011
12.	Kredyt Inkaso SA	11.03.2011
13.	PBO Anioła SA	11.03.2011
14.	Ferro SA	21.03.2011
15.	Benefit Systems SA	24.03.2011
16.	Centrum Medyczne Enel – Med SA	30.03.2011
17.	Grupa ADV SA	31.03.2011
18.	Libet SA	05.04.2011
19.	Kruk SA	06.04.2011
20.	Bank Gospodarki Żywnościowej SA	28.04.2011
21.	NFI MIDAS SA	29.04.2011
22.	PCC Rokita SA	09.05.2011
23.	Sfinks Polska SA	13.05.2011
24.	Jastrzębska Spółka Węglowa SA	07.06.2011
25.	Boryszew SA	13.06.2011
26.	Eurocash SA	17.06.2011
27.	Pragma Inkaso SA	17.06.2011
28.	Dom Maklerski WDM SA	17.06.2011
29.	Wikana SA (memorandum informacyjne)	21.06.2011
30.	Zakłady Azotowe w Tarnowie – Mościcach SA	28.06.2011
31.	JHM Development SA	29.06.2011
32.	Polska Grupa Odlewnicza SA	29.06.2011
33.	P.R.E.S.C.O. Group SA	29.06.2011
34.	Zamet Industry SA	29.06.2011
35.	Wittchen SA	01.07.2011

36.	AC SA	12.07.2011
37.	Toya SA	14.07.2011
38.	BBI Development Narodowy Fundusz Inwestycyjny SA	15.07.2011
39.	Energiapro SA (memorandum informacyjne)	20.07.2011
40.	MONNARI TRADE SA	08.08.2011
41.	PEC Katowice SA (memorandum informacyjne)	22.08.2011
42.	Budostal-5 SA	25.08.2011
43.	Mex Polska SA	01.09.2011
44.	Bowim SA	13.09.2011
45.	PBS Finanse	14.09.2011
46.	Krajowa Spółka Cukrowa SA	19.09.2011
47.	MCI Management SA	23.09.2011
48.	IQ Partners SA	26.09.2011
49.	Solar Company SA	28.09.2011
50.	Comp SA (memorandum informacyjne)	28.09.2011
51.	EMC Instytut Medyczny SA	05.10.2011
52.	Polskie Jadło SA	21.10.2011
53.	CP Energia SA	21.10.2011
54.	Get Bank SA	21.10.2011
55.	AmRest Holdings SE	09.11.2011
56.	Work Service SA	17.11.2011
57.	Cersanit SA	21.11.2011
58.	Grupa Nokaut SA	24.11.2011
59.	Get Bank SA	30.11.2011
60.	Polmed SA	01.12.2011
61.	Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	21.12.2011
62.	Warszawski Rolno – Spożywczy Rynek Hurtowy SA	29.12.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 2.2. FUNDUSZE INWESTYCYJNE ZAMKNIĘTE, KTÓRYCH PROSPEKTY EMISYJNE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ KNF W 2011 ROKU

LP.	NAZWA FUNDUSZU	DATA ZATWIERDZENIA PROSPEKTU
1.	Legg Mason Akcji Skoncentrowany Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (seria C)	16.03.2011
2.	KBC Himalaja Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (seria A)	24.03.2011
3.	KBC Poland Jumper 4 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (seria A)	22.04.2011
4.	Investor Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (seria R, S, T, U)	28.04.2011
5.	Investor Gold Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (seria W, X, Y, Z)	08.09.2011
6.	Investor Private Equity Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (seria H, I, J, K)	06.10.2011
7.	Legg Mason Akcji Skoncentrowany Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (seria D, E, F)	21.10.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 3. Spis treści Dziennika Urzędowego Komisji Nadzoru Finansowego wydanego w 2011 roku

Dziennik Urzędowy nr 1 z dnia 20 stycznia 2011 roku

poz. 1 Uchwała Nr 434/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku

poz. 2 Komunikat Nr 99 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie organizacji pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego w dniu 27 marca 2011 roku

poz. 3 Komunikat Nr 100 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego

Dziennik Urzędowy nr 2 z dnia 28 stycznia 2011 roku

poz. 4 Ogłoszenie z dnia 17 stycznia 2011 r. w sprawie ustalenia wysokości maksymalnej stopy technicznej

poz. 5 Komunikat w sprawie nałożenia kary pieniężnej na osobę fizyczną

Dziennik Urzędowy nr 3 z dnia 11 marca 2011 roku

poz. 6 Uchwała Nr 18/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

Dziennik Urzędowy nr 4 z dnia 14 kwietnia 2011 roku

poz. 7 Uchwała Nr 82/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 marca 2011 r. zmieniająca uchwałę nr 389/2008 w sprawie wykazu dokumentów załączanych do wniosków do Komisji Nadzoru Finansowego w sprawach o wydanie zezwolenia na utworzenie banku, o wyrażenie zgody na powołanie członków zarządu banku oraz do informacji o składzie zarządu przedstawianej Komisji Nadzoru Finansowego przez radę nadzorczą banku

poz. 8 Komunikat Nr 1/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie dokonania zmian danych na liście maklerów papierów wartościowych

poz. 9 Komunikat Nr 1/2011 dotyczący wpisów na listę maklerów papierów wartościowych z dnia 16 marca 2011 r.

poz. 10 Komunikat Nr 2/2011 dotyczący wpisów na listę doradców inwestycyjnych z dnia 16 marca 2011 r.

poz. 11 Komunikat Nr 3/2011 dotyczący wpisów na listę maklerów giełd towarowych z dnia 16 marca 2011 r.

poz. 12 Komunikat Nr 4/2011 dotyczący maklerów papierów wartościowych, którzy złożyli egzamin uzupełniający z dnia 16 marca 2011 r.

Dziennik Urzędowy nr 5 z dnia 21 czerwca 2011 roku

poz. 13 Decyzja Komisji Nadzoru Finansowego DPO/A2/476/57/25/09/10/EM — uchwała Nr 411/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie nałożenia na MCI Capital Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA kary pieniężnej

poz. 14 Decyzja Komisji Nadzoru Finansowego DPF/476/3/2/10/AS/11 — uchwała Nr 441/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie zawieszenia uprawnień osoby fizycznej do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych na okres 1 roku

poz. 15 Decyzja Komisji Nadzoru Finansowego DPO/A2/476/60/76/09/11/JF — uchwała Nr 50/2011 z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie nałożenia na DWS Polska Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA kary pieniężnej

poz. 16 Uchwała Nr 116/11 z dnia 10 maja 2011 r. — w sprawie wytycznych dotyczących „Zasad rozpatrywania reklamacji przez instytucje finansowe”

Dziennik Urzędowy nr 6 z dnia 30 czerwca 2011 roku

poz. 17 Uchwała Nr 151/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 7 czerwca 2011 r. w sprawie wydania Rekomendacji R dotyczącej zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe

poz. 18 Komunikat Nr 23 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie terminu egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej

poz. 19 Komunikat Nr 24 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej

poz. 20 Komunikat Nr 25 Komisji Egzaminacyjnej dla Agentów Firm Inwestycyjnych z dnia 16 czerwca 2011 roku w sprawie przepisów prawa obowiązujących na egzaminie na agenta firmy inwestycyjnej

Dziennik Urzędowy nr 7 z dnia 20 lipca 2011 roku

poz. 21 Uchwała Nr 139/11 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 23 maja 2011 r. zmieniająca uchwałę Nr 8/08 w sprawie przyjęcia Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego

poz. 22 Uchwała Nr 167/11 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie sprostowania uchwały Nr 139/11 Komisji Nadzoru Finansowego zmieniającej uchwałę Nr 8/08 w sprawie przyjęcia Regulaminu Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego

poz. 23 Komunikat Nr 5/2011 dotyczący wpisów na listę maklerów papierów wartościowych, z dnia 21 czerwca 2011 r.

poz. 24 Komunikat Nr 6/2011 dotyczący wpisów na listę doradców inwestycyjnych, z dnia 21 czerwca 2011 r.

poz. 25 Komunikat Nr 7/2011 dotyczący wpisów na listę maklerów giełd towarowych, z dnia 21 czerwca 2011 r.

poz. 26 Komunikat Nr 8/2011 dotyczący maklerów papierów wartościowych, którzy złożyli egzamin uzupełniający, z dnia 21 czerwca 2011 r.

poz. 27 Komunikat Nr 2/2011 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 8 lipca 2011 r. w sprawie organizacji egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego

poz. 28 Komunikat Nr 3/2011 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 8 lipca 2011 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego

Dziennik Urzędowy nr 8 z dnia 29 lipca 2011 roku

poz. 29 Uchwała Nr 153/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 7 czerwca 2011 r. zmieniająca uchwałę nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

poz. 30 Komunikat Nr 108 Komisji Egzaminacyjnej z dnia 21 lipca 2011 r. w sprawie organizacji pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego w dniu 30 października 2011 r.

poz. 31 Komunikat Nr 109 Komisji Egzaminacyjnej z dnia 21 lipca 2011 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego

Dziennik Urzędowy nr 9 z dnia 29 września 2011 roku

poz. 32 Uchwała Nr 206/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. zmieniająca uchwałę Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka

poz. 33 Uchwała Nr 207/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań

poz. 34 Uchwała Nr 208/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań

Dziennik Urzędowy nr 10 z dnia 31 października 2011 roku

poz. 35 Decyzja Komisji Nadzoru Finansowego DPF/476/11/16/11/AS — uchwała Nr 172/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 5 lipca 2011 r. w sprawie zawieszenia uprawnień osoby fizycznej do wykonywania zawodu maklera papierów wartościowych

poz. 36 Decyzja Komisji Nadzoru Finansowego DPO/A2/476/56/26/10/11/EM — uchwała Nr 211/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie utrzymania w mocy decyzji Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 5 kwietnia 2011 r. (sygn. DPO/A2/476/56/19/10/11/JM) wydaną w przedmiocie nałożenia na PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Warszawie kary pieniężnej

poz. 37 Komunikat Nr 2/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 5 października 2010 r. w sprawie dokonania zmian danych na liście doradców inwestycyjnych

poz. 38 Komunikat Nr 26 Komisji Egzaminacyjnej dla agentów firm inwestycyjnych z dnia 7 października 2011 r. w sprawie terminu egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej

poz. 39 Komunikat Nr 27 Komisji Egzaminacyjnej dla agentów firm inwestycyjnych z dnia 7 października 2011 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na agenta firmy inwestycyjnej

Dziennik Urzędowy nr 11 z dnia 23 listopada 2011 roku

poz. 40 Uchwała Nr 180/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19 lipca 2011 r. w sprawie wydania Rekomendacji H dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach

poz. 41 Uchwała Nr 257/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. w sprawie standardów wyłaniania kandydatów na kuratora banku lub członka zarządu komisarycznego banku

poz. 42 Uchwała Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku

poz. 43 Uchwała Nr 259/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu

Dziennik Urzędowy nr 12 z dnia 23 grudnia 2011 roku

poz. 44 Komunikat Nr 5/2011 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie organizacji egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego

poz. 45 Komunikat Nr 6/2011 Komisji Egzaminacyjnej dla Maklerów Papierów Wartościowych z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na maklera papierów wartościowych i egzaminu uzupełniającego

poz. 46 Komunikat Nr 114 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie organizacji pierwszego etapu egzaminu na doradcę inwestycyjnego w dniu 25 marca 2011 r.

poz. 47 Komunikat Nr 115 Komisji Egzaminacyjnej dla Doradców Inwestycyjnych z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie ustalenia zakresu tematycznego egzaminu na doradcę inwestycyjnego

Dziennik Urzędowy nr 13 z dnia 30 grudnia 2011 roku

poz. 48 Uchwała Nr 324/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz uchwałę w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności

poz. 49 Uchwała Nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszeń funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszeń funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych

poz. 50 Uchwała Nr 326/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu

Aneks 4. Przedmiotowy podział skarg kierowanych do KNF

TABELA 4.1. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF NA BANKI KOMERCYJNE W LATACH 2009-2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
kredyty i pożyczki	1 860	1 094	987	28,02
kredyty hipoteczne *	-	409	527	14,96
prowadzenie rachunków/realizacja dyspozycji/świadczenie usług przez Internet/lokaty	595	520	691	19,62
opłaty/oprocentowanie **	261	385	-	0,00
karty kredytowe	254	168	218	6,19
jakość obsługi	205	517	612	17,38
inna działalność banku	107	106	82	2,33
karty płatnicze	93	68	81	2,30
fuzja	15	3	2	0,06
pozostałe	254	189	322	9,14
ogółem	**3 644**	**3 459**	**3 522**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w 2009 roku skargi te były uwzględnione w kategorii „kredyty i pożyczki"
** w 2011 roku skargi zostały zagregowane do poszczególnych przedmiotów skarg

TABELA 4.2. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF NA BANKI SPÓŁDZIELCZE W LATACH 2009-2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
kredyty i pożyczki	37	23	10	15,15
kredyty hipoteczne *	-	2	3	4,55
prowadzenie rachunków/realizacja dyspozycji/lokaty	12	13	23	34,85
jakość obsługi	6	12	17	25,76
opłaty/oprocentowanie	1	3	-	0,00
fuzja	1	-	-	0,00
karty płatnicze	-	2	1	1,52
karty kredytowe	-	-	1	1,52
inna działalność banku	-	2	-	0,00
pozostałe	9	9	11	16,67
ogółem	**66**	**66**	**66**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* w 2009 roku skargi te były uwzględnione w kategorii „kredyty i pożyczki"

TABELA 4.3. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF DOTYCZĄCYCH ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE W LATACH 2009–2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
odmowa wypłaty	40	55	61	27,48
opieszałość	23	31	21	9,46
polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	23	27	16	7,21
wartość wykupu	19	12	14	6,31
nierzetelność agenta	19	11	18	8,11
wysokości odszkodowania	17	26	19	8,56
wycena jednostek UFK	11	20	8	3,60
zwrot składki	8	7	4	1,80
interpretacja OWU	7	6	6	2,70
odstąpienie od umowy	5	-	7	3,15
wysokość składki	4	2	-	0,00
wysokość sumy ubezpieczenia	3	1	7	3,15
problemy z wypowiedzeniem umowy	3	4	12	5,41
zmiana warunków umowy	1	3	8	3,60
skarga agenta na towarzystwo	1	3	1	0,45
kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	1	1	2	0,90
ochrona danych osobowych	1	2	1	0,45
odmowa udostępnienia akt	-	3	7	3,15
indeksacja składki	-	6	4	1,80
pozostałe	11	16	6	2,70
ogółem	**197**	**236**	**222**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 4.4. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF DOTYCZĄCYCH ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH W LATACH 2009–2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
opieszałość	1 026	1 560	1 256	40,41
wysokość odszkodowania	427	832	972	31,27
odmowa wypłaty	213	345	445	14,32
problemy z wypowiedzeniem umowy	66	93	105	3,38
odmowa udostępnienia akt	45	95	164	5,28
polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	28	33	39	1,25
wysokość składki	16	22	40	1,29
nierzetelność agenta	13	7	10	0,32
odstąpienie od umowy	12	13	16	0,51
zwrot składki	12	25	20	0,64
wysokość sumy ubezpieczenia	4	1	1	0,03
interpretacja OWU	2	6	9	0,29
ochrona danych osobowych	1	3	2	0,06
kwestionowanie pełnomocnictwa przez zakład ubezpieczeń	-	2	2	0,06
skarga agenta na zakład ubezpieczeń	-	2	4	0,13
zmiana warunków umowy	-	1	3	0,10
odmowa przyjęcia do ubezpieczenia	-	-	2	0,06
pozostałe	75	33	18	0,58
ogółem	1 940	3 073	3 108	100,00

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 4.5. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF DOTYCZĄCY ODDZIAŁÓW ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UE W LATACH 2010-2011

PRZEDMIOT SKARGI	2010	2011	2011 (W %)
opieszałość	24	42	43,30
wysokość odszkodowania	12	22	22,68
problemy z wypowiedzeniem umowy	9	8	8,25
odmowa wypłaty	8	7	7,22
odmowa udostępnienia akt	4	6	6,19
wysokość składki	1	5	5,15
polityka informacyjna zakładów ubezpieczeń	-	5	5,15
nierzetelność agenta	-	1	1,03
odstąpienie od umowy	1	1	1,03
zwrot składki	3	-	0,00
inne	2	-	0,00
interpretacja OWU	1	-	0,00
ogółem	**65**	**97**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 4.6. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF DOTYCZĄCYCH OFE W LATACH 2009–2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy/wątpliwości dotyczące sposobu i wysokości pobieranych opłat przez fundusz*	2 451	1 281	530	66,17
w toku	174	87	172	21,47
prowadzenie działalności akwizycyjnej	104	93	49	6,12
pilotowanie przyszłego transferu**	56	21	17	2,12
działalność informacyjna funduszu	21	20	3	0,37
nieprawidłowości w procesie zawierania umowy o członkostwo	19	6	6	0,75
nieprawidłowości dotyczące podziału i wypłat środków zgromadzonych na rachunku	16	13	14	1,75
środki zgromadzone na rachunku	8	10	7	0,87
skargi dotyczące danych w rejestrze członków OFE i ich zmiany	-	-	2	0,25
skargi akwizytorów na OFE	-	-	1	0,12
pozostałe	9	-	-	0,00
ogółem	**2 858**	**1 531**	**801**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

* od roku 2010 przedmiot skarg dotyczy jedynie nieprawidłowości przy dokonywaniu transferów do innych funduszy
** skargi wpływające do UKNF przed realizacją wypłaty transferowej

TABELA 4.7. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF NA SPÓŁKI PUBLICZNE W LATACH 2009–2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
kurs notowań papierów wartościowych	24	1	-	0,00
prawa korporacyjne akcjonariuszy	16	4	4	50,00
obowiązki informacyjne	13	4	-	0,00
publiczna subskrypcja akcji	4	-	2	25,00
spółki wycofane z obrotu na rynku regulowanym	4	-	-	0,00
pozostałe	7	3	2	25,00
ogółem	**68**	**12**	**8**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 4.8. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF NA FIRMY INWESTYCYJNE W LATACH 2009–2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
realizacja zleceń	20	20	14	22,22
jakość świadczonych usług	14	30	23	36,51
świadczenie usług przez Internet	13	9	2	3,17
wysokość opłat i prowizji	7	2	1	1,59
obsługa publicznej emisji	-	2	2	3,17
dystrybucja jednostek uczestnictwa	3	1	1	1,59
wynik zarządzania	2	-	4	6,35
wysokość pobranego podatku	-	2	1	1,59
rekomendacje	1	1	-	0,00
dystrybucja certyfikatów inwestycyjnych	-	-	1	1,59
pozostałe	7	2	14	22,22
ogółem	**67**	**69**	**63**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 4.9. PRZEDMIOTOWY PODZIAŁ SKARG WPŁYWAJĄCYCH DO UKNF NA TOWARZYSTWA FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH W LATACH 2009–2011

PRZEDMIOT SKARGI	2009	2010	2011	2011 (W %)
wycena jednostek uczestnictwa	27	5	7	14,58
prowadzenie polityki inwestycyjnej	20	4	11	22,92
jakość świadczenia usług	19	17	11	22,92
termin realizacji zleceń (dot. jednostek uczestnictwa)	8	3	7	14,58
poinformowanie uczestnika o zmianie treści statutów	8	2	4	8,33
wysokość pobranego podatku od dochodów kapitałowych	6	1	3	6,25
działanie TFI po śmierci uczestnika	5	3	1	2,08
łączenie się funduszy inwestycyjnych	3	-	-	0,00
likwidacja funduszu	-	2	-	0,00
wycena certyfikatów inwestycyjnych	2	2	1	2,08
termin realizacji zleceń	1	-	-	0,00
wysokość opłat i prowizji	1	2	1	2,08
przelew wierzytelności na FIZ sekurytyzacyjny	-	1	-	0,00
zastaw na jednostkach uczestnictwa	-	1	-	0,00
świadczenie usług przez Internet	-	1	-	0,00
pozostałe	6	3	2	4,17
ogółem	**106**	**47**	**48**	**100,00**

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 5. Zestawienie działań edukacyjnych i informacyjnych podjętych przez UKNF w 2011 roku

TABELA 5.I. TEMATYKA SEMINARIÓW SZKOLENIOWYCH SKIEROWANYCH DO PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW NADZOROWANYCH (W PODZIALE NA SEKTORY) ZREALIZOWANYCH W RAMACH PROJEKTU CEDUR

LP.	TEMAT SEMINARIUM	DATA SEMINARIUM
	SEKTOR BANKOWY	
1.	Spółdzielcze instytucje kredytowe w systemie ochrony interesów ekonomicznych Państwa	09.09.2011
2.	Walidacja modeli ryzyka kredytowego (IRB)	09.11.2011
3.	Weryfikacja systemów zarządzania ryzykiem w banku spółdzielczym	06.12.2011
	SEKTOR UBEZPIECZENIOWY	
4.	Własna ocena ryzyka i wypłacalności ORSA	15.09.2011
5.	Analiza ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w działalności zakładu ubezpieczeń	29.09.2011
6.	Wyznaczanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w systemie Wypłacalność II cz. I	27.10.2011
7.	Wyznaczanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w systemie Wypłacalność II cz. II	08.11.2011
8.	Testy oraz standardy do spełnienia przez model wewnętrzny zakładu ubezpieczeń w procesie zatwierdzania modelu przez organ nadzoru	01.12.2011
9.	Wyznaczanie środków własnych w systemie Wypłacalność II	07.12.2011
10.	Problematyka terminowości i wysokości odszkodowań wypłacanych z ubezpieczenia OC i AC – studia przypadków	19.12.2011
	SEKTOR EMERYTALNY	
11.	Wycena instrumentów finansowych w kontekście przepisów regulujących działalność funduszy emerytalnych	16.12.2011
	SEKTOR KAPITAŁOWY	
12.	Działalność firm inwestycyjnych – wybrane zagadnienia dotyczące praktycznego stosowania implementacji systemu MiFID	22.06.2011
13.	Prospekt emisyjny i oferta publiczna – seminarium dla emitentów	18.10.2011
14.	Obowiązki informacyjne emitentów	20.10.2011
15.	Zmiany przepisów prawa w zakresie funduszy inwestycyjnych i ich wpływ na działalność funduszy inwestycyjnych	21.10.2011
16.	Prospekt emisyjny i oferta publiczna – seminarium dla podmiotów sporządzających prospekt emisyjny	28.10.2011
17.	Nadzór wewnętrzny w TFI	21.11.2011
18.	Prospekty emisyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych	23.11.2011
19.	BION w firmach inwestycyjnych	24.11.2011
20.	Jednostka audytu wewnętrznego oraz nadzoru zgodności z prawem w kontekście systemu nadzoru wewnętrznego oraz w kontekście wymogów organizacyjnych wynikających z nowych regulacji	28.11.2011
21.	Oczekiwane zmiany wynikające z CRD II i CRD III	05.12.2011
22.	Raportowanie okresowe – zgodność z obowiązującymi regulacjami (financial framework)	13.12.2011
	MIĘDZYSEKTOROWE	
23.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – podsumowanie półtora roku obowiązywania nowych regulacji prawnych – edycja I	10.10.2011
24.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – podsumowanie półtora roku obowiązywania nowych regulacji prawnych – edycja II	17.10.2011
25.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – podsumowanie półtora roku obowiązywania nowych regulacji prawnych – edycja III	07.11.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.2. WARSZTATY I SEMINARIA SKIEROWANE DO MIEJSKICH I POWIATOWYCH RZECZNIKÓW KONSUMENTÓW ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU CEDUR

LP.	TEMAT SEMINARIUM	DATA SEMINARIUM
1.	Wybrane problemy konsumentów usług ubezpieczeniowych	14.10.2011
2.	Wybrane problemy konsumentów usług i produktów oferowanych przez podmioty sektora kapitałowego, bankowego i emerytalnego	24.10.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.3. SEMINARIA SKIEROWANE DO SĘDZIÓW I PROKURATORÓW ORAZ PRZEDSTAWICIELI ORGANÓW ŚCIGANIA ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU CEDUR

LP.	TEMAT SEMINARIUM	DATA SEMINARIUM
1.	Przestępstwa w sektorze ubezpieczeń	07.04.2011
2.	Przestępstwa w sektorze kapitałowym	14.04.2011
3.	Tajemnica bankowa	21.04.2011
4.	Wykrywanie przypadków mogących stanowić naruszenie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym na gruncie praktyki na rynku finansowym np. ujawnianie i wykorzystywanie tajemnicy zawodowej i informacji poufnej, front-running	10.05.2011
5.	Rola i zadania Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – na przykładzie sektora bankowego, ubezpieczeniowego oraz rynku kapitałowego	31.05.2011
6.	Umowa rachunku bankowego i umowa kredytu	06.06.2011
7.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz zakres współpracy, w tym wymiany informacji, pomiędzy UKNF i organami ścigania oraz analiza przepływów finansowych pomiędzy rachunkami bankowymi a osobami trzecimi (metodyka badania ewentualnego ukrywania majątku)	07.06.2011
8.	Wybrane aspekty funkcjonowania rynku kapitałowego (instrumenty finansowe, manipulacja, informacje poufne, zasady przeprowadzenia i ogłaszania wezwań)	13.06.2011
9.	Analiza ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu w działalności zakładu ubezpieczeń	29.09.2011
10.	Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz ustalanie składników majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł	04.10.2011
11.	Zasady funkcjonowania Giełdy Papierów Wartościowych oraz przestępstwa na rynku kapitałowym	11.10.2011
12.	Przerejestrowywanie przedwojennych spółek prawa handlowego	25.10.2011
13.	Spółki publiczne w upadłości – obowiązki informacyjne	14.11.2011
14.	Legalizacja środków pieniężnych i odzyskiwanie mienia pochodzącego z przestępstw	22.11.2011
15.	Mediacja na rynku finansowym – skuteczne rozwiązania sporów w postępowaniu sądowym	25.11.2011
16.	Wykrywanie przypadków mogących stanowić naruszenie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym na gruncie praktyki na rynku finansowym np. ujawnianie i wykorzystywanie tajemnicy zawodowej i informacji poufnej, front-running (edycja II)	29.11.2011
17.	Ustalanie składników majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł	05.12.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.4. SEMINARIA SKIEROWANE DO PRACOWNIKÓW MINISTERSTWA INFRASTRUKTURY ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU CEDUR

LP.	TEMAT SEMINARIUM	DATA SEMINARIUM
1.	Finansowanie nieruchomości przez banki w kontekście publicznego wsparcia realizacji potrzeb mieszkaniowych	20.09.2011
2.	Finansowanie projektów infrastrukturalnych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	27.09.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.5. SEMINARIUM SKIEROWANE DO NOTARIUSZY ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU CEDUR

LP.	TEMAT SEMINARIUM	DATA SEMINARIUM
1.	Status notariusza jako instytucji obowiązanej na gruncie ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu	18.03.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.6. SEMINARIA SKIEROWANE DO PRACODAWCÓW I ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU CEDUR

LP.	TEMAT SEMINARIUM	DATA SEMINARIUM
1.	Pracowniczy program emerytalny. Czy to się opłaci?	27.06.2011
2.	Korzyści z utworzenia pracowniczego programu emerytalnego	29.06.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.7. TEMATYKA SPOTKAŃ ZORGANIZOWANYCH PRZEZ UKNF W RAMACH XV EDYCJI FESTIWALU NAUKI

LP.	TEMAT SPOTKANIA	DATA SPOTKANIA
1.	„Pieniądze nie śmierdzą", ale czy mogą być brudne?	19.09.2011
2.	Na obrzeżach strefy euro – skąd się wzięły obecne problemy ekonomiczne?	19.09.2011
3.	Ile potrzeba mąki do upieczenia ciasta – tyle żeby wyszło dobre, czyli dlaczego w finansach trzeba umieć gotować	19.09.2011
4.	Kieszeń i skarbonka – czyli co każdy pierwszak powinien wiedzieć o finansach	19.09.2011
5.	Tata, a Gucio powiedział…- czyli kilka ciekawostek o rynku finansowym	19.09.2011
6.	Sherlock Holmes i Doktor Watson na polskim rynku finansowym	19.09.2011
7.	Stopy procentowe i wartość pieniądza w czasie	20.09.2011
8.	Kredyty hipoteczne. Regulacje, praktyka, rzeczywisty koszt dla klienta	20.09.2011
9.	Kieszonkowe w banku a karta w plecaku	20.09.2011
10.	Gąszcz okazji czy niebezpieczna dżungla – czyli jak odnaleźć się na rynku finansowym	20.09.2011
11.	Spacerem po ubezpieczeniach	20.09.2011
12.	Prognozowanie indeksów giełdowych w praktyce	21.09.2011
13.	O zagranicznych „podróżach" banków	21.09.2011
14.	Wędrówki Złotówki	21.09.2011
15.	Co obraca zębatki giełdy	21.09.2011
16.	Pośrednik finansowy – kto to taki?	22.09.2011
17.	Ubezpieczenia nie tylko dla przezornych	22.09.2011
18.	Giełda, akcje i cały ten zgiełk. Jak inwestować na rynku kapitałowym?	22.09.2011
19.	Ja nie mam nic, ty nie masz nic, to zakładamy fabrykę, czyli jak pozyskać kapitał	22.09.2011
20.	Czy o emeryturę należy się martwić, czy lepiej zatroszczyć?	22.09.2011
21.	Prawa uniwersalne, czyli co wspólnego mają ubezpieczenia z liczbami pierwszymi	22.09.2011
22.	Bank wystawiony na stres, czyli testy warunków skrajnych	23.09.2011
23.	Lekcja anatomii doktora Tulpa, czyli jak działa firma ubezpieczeniowa	23.09.2011
24.	Bądź mądry przed szkodą – ubezpieczenia na co dzień	23.09.2011
25.	Rzeczywistość jako zbiór elementów ze sobą powiązanych. Czym jest zależność i w jaki sposób ją mierzyć?	24.09.2011
26.	Ile wydawać na życie, czyli o tablicach śmiertelności i wycenie polis	24.09.2011
27.	Śladem stóp procentowych, czyli co wpływa na kształt i zmiany krzywej rentowności	24.09.2011
28.	Ochrona konsumentów na rynku finansowym	24.09.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

TABELA 5.8. HARMONOGRAM CYKLU SPOTKAŃ KIEROWNICTWA UKNF Z SZEFAMI ORGANIZACJI ZRZESZAJĄCYCH UCZESTNIKÓW RYNKU FINANSOWEGO

LP.	SPOTKANIE	DATA SPOTKANIA
1.	Spotkanie kierownictwa UKNF z rynkiem emerytalnym. **Omawiany temat:** – Zmiany w systemie emerytalnym oraz nowelizacja ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.	15.02.2011
2.	Spotkanie kierownictwa UKNF z sektorem bankowym. **Omawiane tematy:** – Wnioski wypływające z kryzysu finansowego z perspektywy nadzorczej, – Plany finansowe banków na 2011 rok, – Priorytety nadzorcze w 2011 roku oraz nowe projekty regulacyjne.	25.02.2011
3.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem firm inwestycyjnych. **Omawiany temat:** – Planowane zmiany prawa rynku kapitałowego w zakresie dotyczącym funkcjonowania firm inwestycyjnych.	01.03.2011
4.	Spotkanie kierownictwa UKNF z analitykami zajmującymi się sektorem bankowym. **Omawiany temat:** – Wnioski wypływające z kryzysu finansowego z perspektywy nadzorczej.	11.03.2011
5.	Spotkanie kierownictwa UKNF z firmami doradczymi. **Omawiane tematy:** – Wnioski dla nadzoru finansowego wypływające z doświadczeń firm doradczych, – Nowelizacja Rekomendacji R i inne plany regulacyjne nadzoru.	15.03.2011
6.	Spotkanie kierownictwa UKNF z sektorem ubezpieczeniowym. **Omawiane tematy:** – Wyniki badania QIS5 dla Polski, – Proces przedaplikacyjny modeli wewnętrznych na potrzeby projektu Wypłacalności II – wytyczne dotyczące przeprowadzania procesów w Polsce.	17.03.2011
7.	Spotkanie kierownictwa UKNF z głównymi ekonomistami. **Omawiane tematy:** – Wnioski wypływające z kryzysu finansowego z perspektywy nadzorczej, – Plany finansowe banków.	28.03.2011
8.	Spotkanie kierownictwa UKNF z organizacjami rynku kapitałowego. **Omawiany temat:** – Problem prognoz finansowych spółek publicznych.	28.04.2011
9.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem biegłych rewidentów rynku ubezpieczeniowego. **Omawiane tematy:** – Obszary ryzyka zidentyfikowane przez biegłych rewidentów podczas badania sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń sporządzonych za 2010 r., – Doświadczenia biegłych rewidentów ze współpracy z komitetami audytu oraz rozwiązania mające na celu podwyższenie jakości sporządzanych przez zakłady ubezpieczeń sprawozdań finansowych.	16.05.2011
10.	Spotkanie kierownictwa UKNF z sektorem bankowym. **Omawiany temat:** – Polityka regulacyjna na forum Unii Europejskiej z perspektywy nadzoru finansowego oraz banków.	24.05.2011
11.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem biegłych rewidentów rynku kapitałowego. **Omawiane tematy:** – Prezentacja raportu „Zgodność sprawozdań finansowych emitentów papierów wartościowych z MSSF (Analiza przeprowadzona w 2010 r.)”, – Kwestie, na które biegli rewidenci powinni zwrócić szczególną uwagę sporządzając opinie o badanych skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych i sprawozdaniach finansowych emitentów, – Doświadczenia biegłych rewidentów ze współpracy z komitetami audytu oraz rozwiązań mających na celu podwyższenie jakości sporządzanych przez emitentów sprawozdań finansowych.	30.05.2011
12.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem banków spółdzielczych. **Omawiany temat:** – Perspektywy dla sektora spółdzielczego – możliwe kierunki zmian modelu funkcjonowania banków spółdzielczych.	06.06.2011
13.	Spotkanie kierownictwa UKNF z sektorem bankowym. **Omawiany temat:** – Nowelizacja Rekomendacji J dotycząca tworzenia przez banki baz danych odnoszących się do rynku nieruchomości.	10.06.2011

14.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem biegłych rewidentów sektora bankowego. **Omawiane tematy:** – Obszary ryzyka zidentyfikowane przez biegłych rewidentów podczas badania sprawozdań finansowych banków sporządzonych za 2010 r., – Doświadczenia biegłych rewidentów ze współpracy z komitetami audytu oraz rozwiązania mające na celu podwyższenie jakości sporządzanych przez banki sprawozdań finansowych.	13.06.2011
15.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem towarzystw funduszy inwestycyjnych. **Omawiane tematy:** – Proces badania i oceny nadzorczej towarzystw funduszy inwestycyjnych – ogólne założenia, koncepcja oceny, praktyczne problemy jakie pojawiły się w toku testowego nadawania ocen w 2010 r., – Dyrektywa UCITS IV – problemy i wyzwania dla polskiego rynku funduszy inwestycyjnych związane ze zbliżającą się implementacją Dyrektywy.	15.06.2011
16.	Spotkanie kierownictwa UKNF z rynkiem emerytalnym. **Omawiany temat:** – Podniesienie efektywności otwartych funduszy emerytalnych.	27.06.2011
17.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze środowiskiem banków depozytariuszy. **Omawiany temat:** – Standardy rynkowe w zakresie wykonywania obowiązków depozytariusza funduszu inwestycyjnego i emerytalnego.	31.08.2011
18.	Spotkanie kierownictwa UKNF ze Spółdzielczymi Kasami Oszczędnościowo-Kredytowymi. **Omawiany temat:** – Perspektywy dla sektora SKOK.	13.09.2011
19.	Spotkanie kierownictwa UKNF z sygnatariuszami Kanonu Dobrych Praktyk Rynku Finansowego. **Omawiany temat:** – 3 lata Kanonu Dobrych Praktyk – co dalej?	27.09.2011
20.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami Izby Domów Maklerskich. **Omawiany temat:** – Główne wyzwania i zagrożenia sektora domów maklerskich.	04.11.2011
21.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych. **Omawiany temat:** – Główne wyzwania i zagrożenia dotyczące emitentów papierów wartościowych.	24.11.2011
22.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan **Omawiane tematy:** – Wsparcie ze strony KNF procesu „przekształcania" portfela abonamentowego w portfel ubezpieczeniowy zdrowotny – przygotowanie Regulatora (KNF) do nadzoru nad rynkiem Dodatkowych Ubezpieczeń Zdrowotnych, które powinny „zaistnieć" w 2012 roku, – Adekwatność kapitałowa PTE, – Zmiany w systemie emerytalnym, dalsze reformy OFE.	25.11.2011
23.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami Polskiego Stowarzyszenia Inwestorów Kapitałowych, Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych oraz Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami. **Omawiany temat:** – Polityka inwestycyjna otwartych funduszy emerytalnych.	29.11.2011
24.	Spotkanie kierownictwa UKNF z analitykami zajmującymi się sektorem bankowym. **Omawiany temat:** – Kondycja sektora bankowego.	30.11.2011
25.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami Związku Maklerów i Doradców. **Omawiany temat:** – Istotne aspekty funkcjonowania zawodu maklera papierów wartościowych i doradcy inwestycyjnego.	02.12.2011
26.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami spółek AXA. **Omawiany temat:** – Bieżąca sytuacja zakładów ubezpieczeń na rynkach europejskich.	07.12.2011
27.	Spotkanie kierownictwa UKNF z przedstawicielami Polskiej Izby Pośredników Ubezpieczeniowych i Finansowych. **Omawiany temat:** – Główne wyzwania i zagrożenia dla pośredników ubezpieczeniowych.	07.12.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

Aneks 6. Publikacje i opracowania przygotowane przez UKNF w 2011 roku

LP.	TYTUŁ	DATA
	SEKTOR BANKOWY	
1.	Badanie ryzyka walutowych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie	03.02.2011
2.	Ekonometryczna analiza popytu na kredyt w polskiej gospodarce	16.02.2011
3.	Banki zależne od zagranicznych instytucji finansowych – wybrane aspekty stabilności systemów finansowych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej	22.02.2011
4.	Bazy danych o rynku nieruchomości w Polsce – najważniejsze wnioski z analizy przeprowadzonej przez UKNF	08.04.2011
5.	Wykonanie planów finansowych banków na 2010 r. oraz ich plany finansowe na 2011 r.	29.04.2011
6.	Bankowość transgraniczna – studium prawno-ekonomiczne	03.06.2011
7.	Wyniki ankiety na temat kredytów mieszkaniowych gospodarstw domowych	07.09.2011
8.	Przygotowanie materiałów do prezentacji dla Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego na IV Europejskie Forum Banków Spółdzielczych oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw	26.09.2011
9.	Makroekonomiczne skutki wyższych standardów kapitałowych: analiza symulacyjna dla Polski	29.09.2011
10.	Informacja dot. CRD IV i możliwości zaliczenia funduszu udziałowego w funduszach własnych dla Zastępcy Przewodniczącego KNF W. Kwaśniaka	26.10.2011
11.	Zarządzanie kryzysem w wielkich bankowych korporacjach transgranicznych	15.11.2011
12.	Zestawienia kwartalnego raportu Wskaźników Ekonomiczno-Finansowych banków spółdzielczych przekazane do banków zrzeszających	16.11.2011
13.	Prezentacja: Poprawa bezpieczeństwa rynku kredytów mieszkaniowych w aspekcie polityki nadzorczej	30.11.2011
14.	Zestawienia o pożyczkach podporządkowanych udzielonych bankom spółdzielczym, które zostały zaliczone do funduszy uzupełniających banków w ujęciu kwartalnym dla BFG	19.12.2011
15.	Zestawienia ocen w systemie CAEL banków spółdzielczych nadanych przez UKNF w ujęciu kwartalnym dla banków zrzeszających i rocznym dla BFG	30.12.2011
	RYNEK UBEZPIECZENIOWY	
16.	Raport o stanie sektora ubezpieczeń po III kw. 2010 r.	16.03.2011
17.	Działalność zagranicznych zakładów ubezpieczeń w Polsce oraz krajowych zakładów za granicą w latach 2007 – 2009	22.04.2011
18.	Jak zapewnić sobie udane wakacje, czyli kilka informacji o ubezpieczeniach turystycznych	10.05.2011
19.	Raport o stanie sektora ubezpieczeń w IV kwartale 2010 r.	13.05.2011
20.	Raport o stanie sektora ubezpieczeń po I kwartale 2011 r.	25.08.2011
21.	Raport o stanie sektora ubezpieczeń po II kwartałach 2011 r.	20.10.2011
22.	Raport o stanie rynku brokerskiego w 2010 r.	16.11.2011
23.	Działalność brokerów ubezpieczeniowych w 2010 r.	16.11.2011
24.	Czy warto prowadzić pracowniczy program emerytalny?	20.12.2011
25.	Czy wybór formy PPE ma znaczenie?	20.12.2011
26.	Trudna sytuacja finansowa pracodawcy nie musi skutkować likwidacją PPE	20.12.2011
27.	Biuletyn Roczny. Rynek PPE 2010	22.12.2011
	RYNEK EMERYTALNY	
28.	Rynek otwartych funduszy emerytalnych w 2010 r.	01.04.2011
29.	Indywidualne konta emerytalne w 2010 r.	10.05.2011
30.	Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w 2010 r.	10.05.2011

31.	Pracownicze programy emerytalne w 2010 r.	26.05.2011
32.	Działalność inwestycyjna funduszy emerytalnych w okresie 31.03.2008 – 31.03.2011	20.07.2011
33.	Rynek otwartych funduszy emerytalnych w II kwartale 2011 r.	20.09.2011
34.	Sytuacja finansowa powszechnych towarzystw emerytalnych w I połowie 2011 r.	23.11.2011
35.	III filar, czyli o czym warto wiedzieć oszczędzając na emeryturę	20.12.2011
	RYNEK KAPITAŁOWY	
36.	Wzmocnienie ochrony uczestników rynku kapitałowego	28.02.2011
37.	Zgodność sprawozdań finansowych emitentów papierów wartościowych z MSSF. Analiza przeprowadzona w 2010 r.	08.03.2011
38.	Zwalczanie przestępczości finansowej (dodatek do Dziennika Gazety Prawnej)	13.04.2011
39.	Report on the review of the financial statements by issuers of securities in the context of their compliance with IFRSs. The review carried out in 2010.	30.05.2011
40.	Materiał informacyjny na temat zbywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułów uczestnictwa emitowanych przez fundusze zagraniczne w okresie od 1 lipca do 30 grudnia 2010 r.	07.06.2011
41.	Raport dotyczący sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2010 r.	07.06.2011
42.	Co warto wiedzieć o kontraktach na różnice kursowe (CFDs)?	22.06.2011
43.	Stosowanie przepisów UCITS IV od dnia 1 lipca 2011 r.	30.06.2011
44.	Ocena systemu kdpw_stream pod względem spełniania Rekomendacji ESCB-CESR	02.09.2011
45.	Wprowadzenie adekwatnego nadzoru nad niepublicznymi FIZ	04.11.2011
46.	Raport dotyczący sytuacji finansowej domów maklerskich w 2010 r. oraz I półroczu 2011 r.	12.12.2011
	OPRACOWANIA MIĘDZYSEKTOROWE	
47.	Raport o funkcjonowaniu polskiego rynku finansowego w ujęciu międzysektorowym	31.05.2011
48.	Działania nadzoru finansowego w warunkach pokryzysowych	01.06.2011
49.	Komisja Nadzoru Finansowego – pięć lat działalności	28.06.2011
50.	Analiza danych w zakresie badania sprawozdań finansowych podmiotów nadzorowanych w latach 2004-2009 (z wyłączeniem spółek giełdowych SA)	01.07.2011
51.	Stanowisko UKNF w sprawie rotacji biegłych rewidentów	04.07.2011
52.	Piramidy i inne oszustwa na rynku finansowym – Poradnik klienta usług finansowych	16.12.2011

Źródło: opracowanie własne UKNF

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w latach 2008-2011. 15
Tabela 2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia wydanego przez KNF w latach 2008-2011 16
Tabela 3. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń ogółem w latach 2008–2011 (dane finansowe w mln zł). 25
Tabela 4. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń na życie (działu I) w latach 2008–2011 (dane finansowe w mln zł). 26
Tabela 5. Podstawowe wielkości charakteryzujące działalność zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (działu II) w latach 2008–2011 (dane finansowe w mln zł). 28
Tabela 6. Wartość aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2008-2011. 30
Tabela 7. Liczba członków otwartych funduszy emerytalnych na koniec lat 2008-2011 32
Tabela 8. Aktywa netto pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2008-2011 (według stanu na 31 grudnia). 33
Tabela 9. Wyniki inwestycyjne pracowniczych funduszy emerytalnych w latach 2008-2011 (stopa zwrotu lub zmiana indeksu w %) 34
Tabela 10. Rozwój pracowniczych programów emerytalnych w latach 2008-2011. 34
Tabela 11. Wartość aktywów zgromadzonych na IKE w podziale instytucjonalnym w latach 2008-2011 36
Tabela 12. Liczba podmiotów prowadzących działalność maklerską i rachunki papierów wartościowych w latach 2008-2011 37
Tabela 13. Dane dotyczące liczby rachunków klientów domów i biur maklerskich w latach 2008-2011 37
Tabela 14. Dane dotyczące wartości aktywów klientów domów i biur maklerskich w latach 2008-2011 38
Tabela 15. Stopy zwrotu indeksów GPW w latach 2008–2011 (w %) 38
Tabela 16. Liczba instrumentów notowanych na GPW w latach 2008–2011 38
Tabela 17. Kapitalizacja GPW na koniec lat 2008–2011 (w mln zł). 39
Tabela 18. Wartość obrotów na GPW w latach 2008–2011 (w mln zł) 39
Tabela 19. Dane dotyczące alternatywnego systemu obrotu NewConnect w latach 2008-2011 39
Tabela 20. Dane dotyczące rynku pozagiełdowego w latach 2008-2011 40
Tabela 21. Charakterystyka ofert publicznych przeprowadzonych w 2011 roku 41
Tabela 22. Wartość i liczba ofert publicznych o charakterze gotówkowym w latach 2008-2011 42
Tabela 23. Zagregowane koszty towarzystw funduszy inwestycyjnych w latach 2008–2011 (w mln zł)* 45
Tabela 24. Liczba notyfikowanych zagranicznych firm inwestycyjnych na koniec lat 2008-2011 58
Tabela 25. Liczba notyfikowanych polskich firm inwestycyjnych na koniec lat 2008-2011 59
Tabela 26. Liczba wydanych decyzji 59
Tabela 27. Liczba zarejestrowanych agentów ubezpieczeniowych oraz osób wykonujących czynności agencyjne w latach 2008-2011 65
Tabela 28. Stan rejestru brokerów na koniec lat 2008-2011. 66
Tabela 29. Liczba zezwoleń na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń wydanych przez KNF w latach 2008-2011 66
Tabela 30. Czynności związane z prowadzeniem rejestru akwizytorów w latach 2008-2011. 67
Tabela 31. Rejestr agentów firm inwestycyjnych na koniec lat 2008-2011 67
Tabela 32. Liczba osób wpisanych na listę maklerów papierów wartościowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów papierów wartościowych w latach 2008-2011. 69
Tabela 33. Liczba osób wpisanych na listę doradców inwestycyjnych oraz łączna liczba licencjonowanych doradców inwestycyjnych w latach 2008-2011 69
Tabela 34. Liczba osób wpisanych na listę maklerów giełd towarowych oraz łączna liczba licencjonowanych maklerów giełd towarowych w latach 2008-2011. 70
Tabela 35. Wskaźniki pokrycia wymogów ustawowych w latach 2008-2011 (w %) 80
Tabela 36. Metodologie wyceny przekazane przez OFE do akceptacji KNF w latach 2008-2011 82
Tabela 37. Ustawowe stopy zwrotu OFE wyliczone i opublikowane przez KNF w 2011 roku (w %) 83
Tabela 38. Przepisy prawa w zakresie limitów inwestycyjnych naruszone przez OFE w 2011 roku 85
Tabela 39. Raporty wraz z korektami przesłane i zweryfikowane w ramach realizacji obowiązków informacyjnych OFE i PTE otrzymane w 2011 roku 85
Tabela 40. Wartość średnich wymogów kapitałowych (w mln zł) i współczynnik ich pokrycia w domach maklerskich w latach 2008-2011 86
Tabela 41. Liczba przeanalizowanych raportów bieżących i okresowych funduszy inwestycyjnych i towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz informacji od depozytariuszy w latach 2008-2011. 89
Tabela 42. Liczba towarzystw funduszy inwestycyjnych poddanych ocenie BION za 2011 rok 94
Tabela 43. Czynności kontrolne przeprowadzone przez UKNF w bankach w 2011 roku 101
Tabela 44. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2011 r., w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym. 102
Tabela 45. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2011 r., w obszarze zarządzania ryzykiem płynności. 103
Tabela 46. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2011 r., w obszarze zarządzania ryzykiem rynkowym. 103
Tabela 47. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2011 r., w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym 104
Tabela 48. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2011 r., w zakresie adekwatności kapitałowej. 104
Tabela 49. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w bankach w 2011 r., w odniesieniu do procesu zarządzania. 105
Tabela 50. Zalecenia pokontrolne dla banków w 2011 r., w obszarze ryzyka kredytowego 105
Tabela 51. Zalecenia pokontrolne dla banków w 2011 r., w obszarze ryzyka płynności 106
Tabela 52. Zalecenia pokontrolne dla banków w 2011 r., w obszarze ryzyka rynkowego 106
Tabela 53. Zalecenia pokontrolne dla banków w 2011 r., w obszarze ryzyka operacyjnego 107
Tabela 54. Zalecenia pokontrolne dla banków w 2011 r., w zakresie adekwatności kapitałowej 107

Tabela 55. Zalecenia pokontrolne dla banków w 2011 r., w odniesieniu do procesu zarządzania 108
Tabela 56. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych 110
Tabela 57. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze zarządzania zakładem ubezpieczeń 110
Tabela 58. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych 111
Tabela 59. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze polityki lokacyjnej 111
Tabela 60. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze likwidacji szkód 112
Tabela 61. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze kosztów działalności ubezpieczeniowej 112
Tabela 62. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze ustalania składek należnych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia 112
Tabela 63. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w zakładach ubezpieczeń w 2011 r., w obszarze Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych 113
Tabela 64. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w podmiotach II i III filara systemu emerytalnego w 2011 roku 114
Tabela 65. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w firmach inwestycyjnych w 2011 r., w obszarze struktury organizacyjnej, funkcjonowania i warunków technicznych prowadzenia działalności 115
Tabela 66. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w firmach inwestycyjnych w 2011 r., w obszarze postępowania w kontaktach z klientami 115
Tabela 67. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w firmach inwestycyjnych w 2011 r., w obszarze świadczenia usług maklerskich 116
Tabela 68. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze funkcjonowania organów TFI 117
Tabela 69. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania systemu nadzoru wewnętrznego 117
Tabela 70. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze procedur oraz mechanizmów służących zapobieganiu występowania konfliktów interesów 117
Tabela 71. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze realizacji obowiązków informacyjnych 118
Tabela 72. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze przestrzegania wymogów kapitałowych 118
Tabela 73. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze długoterminowego planu działania TFI 118
Tabela 74. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze dokumentowania źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych 118
Tabela 75. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze organizacji i funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem 119
Tabela 76. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze organizacji, przestrzegania i procesu monitorowania limitów inwestycyjnych 119
Tabela 77. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze analizy prawidłowości procesu wyceny wybranych lokat funduszy oraz badania przepływu informacji związanych z wyceną 119
Tabela 78. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze wykonywania przez TFI działalności w zakresie zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych 120
Tabela 79. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze zgodności działalności wybranych funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI z przepisami prawa lub statutami 120
Tabela 80. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w instytucjach zbiorowego inwestowania w 2011 r., w obszarze zgodności wykonywania obowiązków depozytariusza z przepisami prawa, postanowieniami statutów wybranych funduszy inwestycyjnych oraz aktualnie obowiązującymi umowami o prowadzenie rejestru aktywów dla wybranych funduszy inwestycyjnych 121
Tabela 81. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w przedsiębiorstwach energetycznych w 2011 r., w obszarze struktury organizacyjnej i działalności organów 121
Tabela 82. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w przedsiębiorstwach energetycznych w 2011 r., w obszarze zawierania transakcji na giełdzie towarowej 122
Tabela 83. Najczęstsze nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych w przedsiębiorstwach energetycznych w 2011 r., w obszarze ochrony tajemnicy zawodowej 122
Tabela 84. Liczba i rodzaj postępowań prowadzonych przez Komisję w latach 2008-2011 138
Tabela 85. Zawiadomienia sporządzone w latach 2008-2011 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej 140
Tabela 86. Akty oskarżenia skierowane do sądów w latach 2008-2011 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej 141
Tabela 87. Wyroki skazujące i warunkowe umorzenia w latach 2008-2011 z podziałem według rodzaju naruszonej normy prawnej 142
Tabela 88. Liczba wystąpień radców prawnych umocowanych przez Przewodniczącego KNF w postępowaniach karnych w latach 2008-2011 142
Tabela 89. Liczba skarg na działalność banków w latach 2008-2011 193
Tabela 90. Liczba skarg na działalność zakładów ubezpieczeń w latach 2008-2011 194
Tabela 91. Liczba skarg na działalność podmiotów rynku kapitałowego w latach 2008-2011 195
Tabela 92. Obsługa wniosków kierowanych do Sądu Polubownego przy KNF w 2011 r. 199
Tabela 93. Wykonanie planu dochodów budżetowych UKNF w 2011 roku 214
Tabela 94. Wykonanie planu wydatków UKNF w 2011 roku 215

Tabela 95. Koszty nadzoru nad poszczególnymi rynkami w 2011 roku w porównaniu do 2010 roku. . . . 215
Tabela 96. Wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego w 2011 r. (w tys. zł) . . . 216
Tabela 97. Wielkość zatrudnienia w Urzędzie KNF w latach 2008-2011 . . . 217
Tabela 1.1. Liczba uchwał podjętych przez KNF w 2011 roku . . . 223
Tabela 1.2. Liczba decyzji oraz postanowień wydanych na podstawie upoważnienia wydanego przez KNF w 2011 roku. . . . 225
Tabela 2.1. Emitenci, których prospekty emisyjne oraz memoranda informacyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2011 roku . . . 229
Tabela 2.2. Fundusze inwestycyjne zamknięte, których prospekty emisyjne zostały zatwierdzone przez KNF w 2011 roku. . . . 230
Tabela 4.1. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na banki komercyjne w latach 2009-2011 . . . 235
Tabela 4.2. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na banki spółdzielcze w latach 2009-2011 . . . 235
Tabela 4.3. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących zakładów ubezpieczeń na życie w latach 2009–2011 . . . 236
Tabela 4.4. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących zakładów ubezpieczeń majątkowych w latach 2009–2011 . . . 236
Tabela 4.5. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczący oddziałów zakładów ubezpieczeń państw członkowskich UE w latach 2010-2011 . . . 237
Tabela 4.6. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF dotyczących OFE w latach 2009–2011 . . . 237
Tabela 4.7. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na spółki publiczne w latach 2009–2011 . . . 238
Tabela 4.8. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na firmy inwestycyjne w latach 2009–2011. . . . 238
Tabela 4.9. Przedmiotowy podział skarg wpływających do UKNF na Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych w latach 2009–2011. . . . 238
Tabela 5.1. Tematyka seminariów szkoleniowych skierowanych do przedstawicieli podmiotów nadzorowanych (w podziale na sektory) zrealizowanych w ramach projektu CEDUR . . . 239
Tabela 5.2. Warsztaty i seminaria skierowane do miejskich i powiatowych rzeczników konsumentów zrealizowane w ramach projektu CEDUR. . . . 240
Tabela 5.3. Seminaria skierowane do sędziów i prokuratorów oraz przedstawicieli organów ścigania zrealizowane w ramach projektu CEDUR. . . . 240
Tabela 5.4. Seminaria skierowane do pracowników Ministerstwa Infrastruktury zrealizowane w ramach projektu CEDUR . . . 240
Tabela 5.5. Seminarium skierowane do notariuszy zrealizowane w ramach projektu CEDUR . . . 241
Tabela 5.6. Seminaria skierowane do pracodawców i związków zawodowych zrealizowane w ramach projektu CEDUR . . . 241
Tabela 5.7. Tematyka spotkań zorganizowanych przez UKNF w ramach XV edycji Festiwalu Nauki . . . 241
Tabela 5.8. Harmonogram cyklu spotkań kierownictwa UKNF z szefami organizacji zrzeszających uczestników rynku finansowego . . . 242

SPIS WYKRESÓW I SCHEMATÓW

Wykres 1. Liczba instytucji nadzorowanych przez KNF według stanu na 31 grudnia 2011 roku . . . 19
Wykres 2. Sektory nadzorowane przez KNF w 2011 roku (w mld zł) . . . 20
Wykres 3. Podstawowe dane sektora bankowego w Polsce w latach 2008-2011 . . . 21
Wykres 4. Koncentracja aktywów w latach 2008-2011 . . . 22
Wykres 5. Wynik finansowy netto banków komercyjnych i oddziałów instytucji kredytowych oraz banków spółdzielczych w latach 2008-2011 (w mln zł). . . . 23
Wykres 6. Kredyty i depozyty sektora niefinansowego w latach 2008-2011 (w mld zł) . . . 24
Wykres 7. Koncentracja składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń w dziale I w latach 2008-2011. . . . 27
Wykres 8. Koncentracja składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń w dziale II w latach 2008-2011 . . . 29
Wykres 9. Koncentracja aktywów netto otwartych funduszy emerytalnych w latach 2008-2011. . . . 31
Wykres 10. Struktura rynku PPE w 2011 roku (w %) . . . 35
Wykres 11. Rozwój indywidualnych kont emerytalnych w latach 2008-2011 . . . 36
Wykres 12. Łączna liczba nadzorowanych towarzystw funduszy inwestycyjnych oraz funduszy inwestycyjnych i subfunduszy w latach 2008-2011 (narastająco z podziałem na rodzaje). . . . 43
Wykres 13. Łączna liczba nadzorowanych zagranicznych funduszy inwestycyjnych i subfunduszy wchodzących w skład zagranicznych funduszy inwestycyjnych w latach 2008-2011 (narastająco z podziałem na rodzaje) . . . 44
Wykres 14. Wartość aktywów zarządzanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych na koniec lat 2008-2010 oraz kolejnych miesięcy 2011 roku (w mld zł) . . . 45
Wykres 15. Liczba decyzji w sprawie zgody na powołanie członków zarządów banków, podjętych przez KNF w 2011 roku . . . 48
Wykres 16. Liczba wydanych decyzji zezwalających na zmiany w statutach banków komercyjnych oraz banków spółdzielczych w latach 2008-2011. . . . 50
Wykres 17. Liczba zatwierdzonych prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych w latach 2008-2011 . . . 60
Wykres 18. Liczba zezwoleń na działalność towarzystw funduszy inwestycyjnych wydanych przez KNF w latach 2008-2011 . . . 62
Wykres 19. Liczba zezwoleń na utworzenie funduszy inwestycyjnych wydanych przez KNF w latach 2008-2011 . . . 63
Wykres 20. Liczba prospektów emisyjnych oraz aneksów do prospektów emisyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych zatwierdzonych przez KNF w latach 2008-2011 . . . 64
Wykres 21. Liczba banków komercyjnych i spółdzielczych objętych postępowaniem naprawczym w latach 2008-2011 . . . 75
Wykres 22. Depozyty sektora niefinansowego w bankach komercyjnych ogółem oraz w bankach realizujących programy naprawcze w latach 2008-2011 (w mld zł) . . . 75
Wykres 23. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa krajowego sektora bankowego w latach 2008-2011 . . . 76
Wykres 24. Średni współczynnik pokrycia kapitału towarzystw funduszy inwestycyjnych (relacja kapitału własnego do minimalnego wymogu kapitałowego) na koniec lat 2008-2010 oraz w 2011 roku. . . . 90

Schemat 1. Struktura organizacyjna UKNF według stanu na 31 grudnia 2011 r. . . . 212
Schemat 2. Struktura organizacyjna UKNF obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. . . . 213

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa
tel. (+48) 22 262 5000
fax (+48) 22 262 5111
knf@knf.gov.pl
www.knf.gov.pl

ISSN 1899-8046